รายงานการวิจัย
การส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน
โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS

จิรสุดา เรืองเพ็ง

โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

รายงานการวิจัย
การส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน
โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS

จิรสุดา เรืองเพ็ง

โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

บทคัดย่อ

ชื่องานวิจัย : การส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS

ชื่อ-ชื่อสกุล ผู้ทำวิจัย : นางสาวจิรสุดา เรืองเพ็ง

ปีการศึกษาที่ทำวิจัย : 2563-2564

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน (2) พัฒนารูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน (3) นำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 และ (4) ประเมินผลการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ประกอบด้วย (1) ผู้เชี่ยวชาญสำหรับประเมินรูปแบบ MAHA GENIUS จำนวน 5 ท่าน (2) นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 966 คน และปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,383 คน (3) ครูโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 179 คน และปีการศึกษา 2564 จำนวน 181 คน (4) ผู้ปกครองนักเรียน ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 276 คน และปีการศึกษา 2564 จำนวน 302 คน และ (5) ภาคีเครือข่าย ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 15 คน และปีการศึกษา 2564 จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บและรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย (1) แบบประเมินคุณภาพรูปแบบ MAHA GENIUS มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.949 (2) แบบประเมินพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.946 (3) แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.857 และ (4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.942

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองต่อความรู้ความสามารถและความต้องการของนักเรียนทุกคน ในขณะเดียวกันก็ได้จัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านต่าง ๆ ไปสู่ความเป็นเลิศตามความถนัดของแต่ละคน แต่พบว่าโรงเรียนยังมีรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนที่ไม่ชัดเจน ขาดแนวทางในการวัดแววอัจฉริยภาพของนักเรียน และขาดการดำเนินงานการพัฒนาอย่างเป็นระบบขั้นตอน ทำให้มีนักเรียน

จำนวนมากที่ยังไม่ได้รับการค้นหาแววอัจฉริยภาพ ส่งผลให้สูญเสียโอกาสในการได้รับการส่งเสริมศักยภาพไปอย่างน่าเสียดาย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนารูปแบบขึ้นสำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

2. รูปแบบสำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน เรียกว่า “MAHA GENIUS” ประกอบด้วย พหุปัญญาจากการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย (Multiple Intelligences : M) ความสามารถพิเศษของนักเรียนจากค้นหาและคัดกรอง (Ability : A) ความสุขของนักเรียน (Happy : H) กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียน (Activity : A) แหล่งเรียนรู้และการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ (Gifted Learning Center : G) ประสบการณ์ที่เสริมสร้างให้กับนักเรียน (Experience : E) ภาคีเครือข่ายที่ประสานงานกัน (Network : N) นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ (Innovation : I) ความเป็นเอกภาพของการบริหารจัดการ (Unity : U) และความสำเร็จที่เกิดจากความมุ่งมั่น (Success : S) ทั้งนี้รูปแบบ MAHA GENIUS ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม ความถูกต้องครอบคลุม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ได้มีการรับรองรูปแบบดังกล่าวสามารถนำไปใช้พัฒนาศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนภายในโรงเรียนได้

3. การนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 ส่งผลให้นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพมีผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) รางวัลการแข่งขัน และพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม สูงกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด ซึ่งทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย มีส่วนร่วมต่อการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 อยู่ในระดับมาก

4. ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) และพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2564 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าปีการศึกษา 2563 และมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนได้รับการส่งเสริมศักยภาพ ในปีการศึกษา 2562 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย มีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 อยู่ในระดับมาก

Abstract

Research Title : Promoting the Students' Potential toward Excellence based on Genius by Using MAHA GENIUS Model

Researcher's Name : Miss Jirasuda Ruangpheng

Academic Year : 2020-2021

The study aimed to (1) analyze current conditions and needs towards promotion of students' potential towards excellence based on genius, (2) develop MAHA GENIUS model for the promotion, (3) implement the model, and (4) evaluate the use of MAHA GENIUS model for promoting the students' potential in the academic year 2020-2021.

The target group were: (1) 5 experts, (2) 966 and 1,383 genius students of Mahavajiravudh Changwat Songkhla School, (3) 179 and 181 teachers, (4) 276 and 302 parents of genius students, and (5) 15 and 15 network partners.

The research instruments were: (1) the model quality assessment form with the reliability of 0.949, (2) emotional and social behavior assessment form with the reliability of 0.946, (3) questionnaire on participation of stakeholders with the reliability of 0.857, and (4) questionnaire on satisfaction of the stakeholders with the reliability of 0.942.

The data were analyzed by frequencies, percentages, arithmetic means, standard deviations, one-way ANOVA, and content analysis.

The research revealed that

1. Mahavajiravudh Changwat Songkhla School pays attention to educational management to respond to the knowledge, abilities and needs of all students. At the same time, the school organizes education to promote the students' potential with different abilities toward excellence according to their genius. However, it was found that the school had an unclear model for promoting the students' potential, no guidelines for measuring students' genius, and no systematic development operations; therefore, they were not assessed for the promotion. The model has to be developed.

2. The model for promoting the students' potential toward excellence based on genius is called "MAHA GENIUS" that consisting of multiple intelligences from learning management (Multiple Intelligences : M), activities to find students'

ability (Ability : A), happiness for students (Happy : H), activities that organizing to increase students' potential (Activity : A), learning resources and promoting to use (Gifted Learning Center : G), student experiences from enhancing (Experience : E), network partners (Network : N), innovation in learning management (Innovation : I), unity management (Unity : U), and success through commitment (Success : S). The model was propriety, accuracy, feasibility, and utility at a high level and the board of basic education institutions of school has approved the model can be used to promote the students' potential.

3 . After the MAHA GENIUS model was implemented in the academic year 2020-2021, the student's grade point average (GPA), competition award, and emotional and social behavior were higher than the school's criteria, and stakeholders' participation was at a high level.

4. Students' GPA and emotional and social behaviors after using the model in the academic year 2021 were higher than 2020 and before the promotion at the significance level of .001, and all stakeholders were satisfied by the use of MAHA GENIOUS Model at a high level.

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมลวรรณ วีระธรรมโม คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ดร.ศิลป์ชัย สุวรรณมณี อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ ดร.สุนทรี วรรณไพเราะ ประธานสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ดร.อรัญ กั่วพานิช ข้าราชการบำนาญ อดีตศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ และนายกิตติ์ภูมิ คงศรี ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญโรงเรียนรัตภูมิวิทยา ที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องและให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ ประธานผู้รับผิดชอบหลักสูตรสาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีการบริหารการศึกษา นายศังกร รักชูชื่น ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล และนายวัฒนา ถนอมศักดิ์ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติการทางการบริหารการศึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ ช่างสาน ผู้ช่วยอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช และนางสาวกวิยา พร้อมมูล ข้าราชการบำนาญ อดีตครูเชี่ยวชาญสาขาชีววิทยา ผู้เชี่ยวชาญการพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ที่กรุณาประเมินคุณภาพของรูปแบบ MAHA GENIUS เพื่อสามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์สุเทพ สินติวรานนท์ สำหรับการตรวจทานความถูกต้องและความเหมาะสมของงานวิจัยฉบับนี้ ตลอดจนการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและความเอาใจใส่ด้วยดี จนทำให้งานวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ ดร.ขวัญจิตต์ สุวรรณนพรัตน์ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ที่กรุณาตรวจทานความถูกต้องของการเขียนบทคัดย่อฉบับภาษาอังกฤษ

ขอขอบคุณคณะครูและนักเรียน โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ที่ได้ให้ความร่วมมือในการศึกษาค้นคว้าด้วยดีตลอดมา ตลอดจนบุคคลท่านอื่น ๆ ที่ได้ให้ความช่วยเหลืออีกหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยอาจไม่สามารถกล่าวนามในที่นี้ได้หมด จึงขอขอบคุณทุกท่านเหล่านั้นไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ที่เป็นแรงใจสำคัญที่คอยสนับสนุนกำลังใจในการศึกษาครั้งนี้ คือ บิดา มารดา และครอบครัวอันเป็นที่รักยิ่ง

คุณค่าที่ได้รับจากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทีแด่บิดา มารดา และบูรพาจารย์ที่เคยอบรมสั่งสอน ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

จิรสุดา เรืองเพ็ง

สารบัญ

บทที่ หน้า

1 บทนำ 1

ภูมิหลัง 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย 10

สมมติฐานของการวิจัย 10

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย 11

ขอบเขตของการวิจัย 12

นิยามศัพท์เฉพาะ 20

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 25

บริบทของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา 25

รูปแบบ 31

แนวคิดและทฤษฎีสำหรับใช้สร้างรูปแบบ MAHA GENIUS 39

พฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม 166

การมีส่วนร่วม 176

ความพึงพอใจ 185

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 191

กรอบแนวคิดในการวิจัย 200

3 วิธีดำเนินการวิจัย 203

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน 204

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน 209

ระยะที่ 3 การนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 221

ระยะที่ 4 การประเมินผลการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 282

4 ผลการวิจัย 288

สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 288

การนำเสนอผลการวิจัย 288

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ผลการวิจัยระยะที่ 1 289
ผลการวิจัยระยะที่ 2 292
ผลการวิจัยระยะที่ 3 314
ผลการวิจัยระยะที่ 4 338
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 367
สรุปผล 368
อภิปรายผล 370
ข้อเสนอแนะ 388
บรรณานุกรม 391
ภาคผนวก (เอกสารหมายเลข 2) 406
ประวัติผู้วิจัย (เอกสารหมายเลข 2) 755

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพหุปัญญา	58
2	ความเข้าใจผิดบางประการเกี่ยวกับเด็กที่มีความสามารถพิเศษและความเป็นจริง	89
3	จำนวนนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ในปีการศึกษา 2563-2564	273
4	จำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมแสดงผลงาน นำเสนอผลงาน ประกวดแข่งขันในระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ในปีการศึกษา 2563-2564	274
5	กลุ่มเป้าหมายนักเรียนสำหรับประเมินพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม จากการส่งเสริมศักยภาพ โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563-2564	275
6	กลุ่มเป้าหมายนักเรียนสำหรับประเมินพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม ก่อนได้รับการส่งเสริมศักยภาพ โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2562.	283
7	ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียน สู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยภาพรวม	305
8	ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียน สู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ด้านความเหมาะสม (Propriety)	306
9	ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียน สู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy)	308
10	ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียน สู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility)	309
11	ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียน สู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility)	310
12	ผลการเรียน (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพ โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563	314
13	ผลการเรียน (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพ โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2564	315
14	รางวัลการแข่งขันของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพ โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563	316

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ หน้า

15 รางวัลการแข่งขันของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพ โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2564 317

16 พฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ หลังได้รับ การส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563..... 318

17 พฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ หลังได้รับ การส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2564..... 319

18 การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริม ศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563 321

19 การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริม ศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2564 323

20 การมีส่วนร่วมของครูในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพ นักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563 325

21 การมีส่วนร่วมของครูในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพ นักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2564 327

22 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริม ศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563 329

23 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริม ศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2564 331

24 การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริม ศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563 333

25 การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริม ศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2564 335

26 การมีส่วนร่วมของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่ายในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพ ของตน ในปีการศึกษา 2563-2564..... 337

27 ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS 338

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ หน้า

28 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) โดยภาพรวมของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS..... 339

29 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านภาษา ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS..... 340

30 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS..... 340

31 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านมิติสัมพันธ์ ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS..... 341

32 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS..... 341

33 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านดนตรี ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS..... 342

34 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS..... 342

35 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านการเข้าใจตนเอง ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS..... 343

36 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านธรรมชาติวิทยา ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS..... 343

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ หน้า

37 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านดิจิทัล ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS 344

38 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านผู้นำ ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS 345

39 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS 345

40 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS 346

41 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563 347

42 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2564 349

43 ความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563 351

44 ความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2564 354

45 ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563 356

46 ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2564 358

47 ความพึงพอใจของภาคีเครือข่ายต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563 361

48 ความพึงพอใจของภาคีเครือข่ายต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2564 363

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ หน้า

49 ความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่ายต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564..... 365

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่		หน้า
1	ขั้นตอนกระบวนการเสาะหาคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถพิเศษ	106
2	กรอบแนวคิดในการวิจัย	202
3	การวิจัยในระยะที่ 1 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	204
4	การวิจัยในระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	209
5	การวิจัยในระยะที่ 3 การนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564	221
6	การวิจัยในระยะที่ 4 การประเมินผลการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564	282
7	องค์ประกอบของรูปแบบ MAHA GENIUS ด้าน Multiple Intelligences (M)	294
8	องค์ประกอบของรูปแบบ MAHA GENIUS ด้าน Ability (A)	295
9	องค์ประกอบของรูปแบบ MAHA GENIUS ด้าน Happy (H)	296
10	องค์ประกอบของรูปแบบ MAHA GENIUS ด้าน Activity (A)	297
11	องค์ประกอบของรูปแบบ MAHA GENIUS ด้าน Gifted Learning Center (G)	298
12	องค์ประกอบของรูปแบบ MAHA GENIUS ด้าน Experience (E)	299
13	องค์ประกอบของรูปแบบ MAHA GENIUS ด้าน Network (N)	300
14	องค์ประกอบของรูปแบบ MAHA GENIUS ด้าน Innovation (I)	301
15	องค์ประกอบของรูปแบบ MAHA GENIUS ด้าน Unity (U)	302
16	องค์ประกอบของรูปแบบ MAHA GENIUS ด้าน Success (S)	303
17	รูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	304
18	เอกสารรับรองรูปแบบ MAHA GENIUS จากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา	312
19	รางวัลจากการนำรูปแบบ MAHA GENIUS เสนอเพื่อรับรางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC AWARDS) ประจำปีการศึกษา 2562	313

บทที่ 1
บทนำ

ภูมิหลัง

“คน” เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของทุกสังคม สังคมใดเต็มไปด้วยทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ สังคมนั้นย่อมมีคุณภาพตามไปด้วย ประเทศชาติก็จะมีแต่ความเจริญรุ่งเรือง การพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้น ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันจัดการศึกษาให้กับเด็ก เยาวชน และประชาชนโดยทั่วไปให้มีโอกาสได้เรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนที่จะเติบใหญ่เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคตของสังคมไทย ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงมีพระราชดำรัสเนื่องในการเปิดศาลคดีเด็กและเยาวชนกลางและสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง วันที่ 28 มกราคม 2495 ความตอนหนึ่งว่า “อนาคตของชาติทุกชาติย่อมขึ้นอยู่กับเด็ก เพราะเด็กก็คือผู้ใหญ่ในเวลาข้างหน้า ถ้าบุคคลได้รับการอบรมบ่มนิสัยให้เป็นพลเมืองดี อยู่ในศีลในธรรม เคารพต่อบทกฎหมายของบ้านเมืองเสียตั้งแต่ยังเยาว์ เมื่อเติบโตขึ้นพลเมืองของประเทศก็จะมีแต่คนดี และประเทศจะเจริญก้าวหน้าต่อไปได้” (พัชรินทร์ ปลอดฤทธิ์. 2551 : 1)

การจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพได้นั้น ต้องคำนึงถึงศักยภาพที่แตกต่างกันของเด็กด้วย เนื่องจากตามธรรมชาติของเด็กทุกคนล้วนมีศักยภาพที่แตกต่างกันอันเนื่องมาจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม เด็กบางคนมีความสามารถในการใช้ภาษา ในขณะที่เด็กบางคนมีความสามารถในการคิดคำนวณ การใช้ความคิดสร้างสรรค์ ทัศนศิลป์ ดนตรี กีฬา ศิลปะการแสดง งานช่าง หรือด้านอื่น ๆ และเด็กคนหนึ่งอาจมีความสามารถมากกว่าหนึ่งด้านได้ ซึ่งสามารถอธิบายได้จากทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) ของการ์ดเนอร์ (Gardner. 1983 ; อ้างถึงใน ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. 2561 : 1) ได้อธิบายให้เห็นถึงความสามารถที่หลากหลายของมนุษย์ว่า สติปัญญาของมนุษย์มีหลายด้านที่มีความสำคัญเท่าเทียมกัน ขึ้นอยู่กับว่าใครจะโดดเด่นในด้านไหนบ้าง ซึ่งแต่ละด้านผสมผสานกัน แสดงออกมาเป็นความสามารถในเรื่องใดเป็นลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละคนไป ถือเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลก โดยในทุก ๆ ประเทศจะมีกลุ่มบุคคลที่มีศักยภาพสูงโดดเด่นเหนือกว่าบุคคลในวัยเดียวกันอยู่จำนวนหนึ่ง เรียกว่าเด็กปัญญาเลิศหรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษ (Gifted Child) ซึ่งผลการวิจัยของประเทศต่าง ๆ มีข้อค้นพบตรงกันว่า หากเด็กเหล่านี้ได้รับการเอาใจใส่ดูแล มีการพัฒนาความสามารถอย่างถูกต้องเหมาะสมตั้งแต่วัยเยาว์ ความสามารถที่โดดเด่นในหลากหลายสาขาที่เกิดขึ้นในแต่ละบุคคล จะนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณประโยชน์อย่างอนันต์ต่อสังคม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2563 : 1)

จากหลักการที่ว่าเด็กทุกคนล้วนมีศักยภาพที่แตกต่างกัน ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงไม่ใช่เป็นการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนทุกคนมีความเป็นเลิศทางวิชาการแต่เพียงอย่างเดียว การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนทุกคนมีความเป็นเลิศทางวิชาการเพียงอย่างเดียว เป็นการจัดการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับหลักธรรมชาติในความแตกต่างกันของมนุษย์ เพราะเป็นการจัดการศึกษาที่ตั้งอยู่บนฐานความคิดที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีศักยภาพไม่แตกต่างกัน หากได้รับการพัฒนาเหมือนกัน ก็จะมีความเป็นเลิศในด้านที่ได้รับการพัฒนานั้นได้ การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศทางด้านวิชาการเพียงอย่างเดียว ยังเป็นการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะกลุ่มผู้เรียนที่มีศักยภาพด้านวิชาการเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น โดยไม่ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้เรียนที่มีศักยภาพด้านอื่น ๆ ทำให้ผู้เรียนกลุ่มนี้ไม่ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพและถูกบังคับให้เรียนรู้เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านวิชาการ ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก หรืออาจเป็นไปไม่ได้เลย เท่ากับเป็นการทำร้ายกลุ่มผู้เรียนที่มีศักยภาพด้านอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ด้านวิชาการ เพราะกลุ่มผู้เรียนเหล่านี้จะไม่มีความเป็นเลิศในด้านใดได้เลยเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานไปแล้ว และไม่มีโอกาสได้เรียนต่อ ก็จะไม่มีความรู้ที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ กลายเป็นแรงงานไร้ฝีมือ ดังนั้นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงต้องสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนทุกคน เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบศักยภาพของตนเอง เพื่อที่จะได้พัฒนาให้มีความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคล (นรรนธวรรณ หมอเก่ง. 2563 : 2-3) และด้วยศักยภาพที่แตกต่างกันของผู้เรียนดังกล่าวมาข้างต้น ทำให้รัฐบาลได้ออกกฎหมาย นโยบาย และแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษในด้านต่าง ๆ ที่ไม่ได้เน้นเฉพาะด้านวิชาการ ได้รับการพัฒนาจนบรรลุศักยภาพสูงสุดของแต่ละบุคคล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2563 : 16)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 และ (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2562 ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาและการพัฒนาอัจฉริยภาพของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ซึ่งในมาตรา 10 (4) บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น มาตรา 22 บัญญัติว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ นอกจากนั้น มาตรา 24 บัญญัติว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมาตรา 24 (5) บัญญัติว่า จะต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่ง

ของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ โดยใช้หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษตามมาตรา 10 (4) นั้น มีแนวทางการจัดการศึกษาตามมาตรา 28 ที่บัญญัติว่า หลักสูตรต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ โดยให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ตามมาตรา 60 โดยเฉพาะ (3) จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางด้านการศึกษาอื่นเป็นพิเศษ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษแต่ละกลุ่มตามมาตรา 10 (4) โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและความเป็นธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2562 : 49-53)

นอกจากนี้ ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ได้กล่าวถึง ผู้มีความสามารถพิเศษในยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนามนุษย์ตามพหุปัญญาที่หลากหลาย สร้างเสริมศักยภาพผู้มีความสามารถพิเศษให้สามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้ โดยเน้นการส่งเสริมพหุปัญญาผ่านครอบครัว มีกลไกคัดกรองและส่งเสริมเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ จัดโรงเรียนและระบบเสริมประสบการณ์ ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมและสร้างมาตรการจูงใจ เพื่อพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษ ผลักดันให้ประเทศไทยมีบทบาทเด่นในประชาคมโลก โดยดึงผู้ที่มีความสามารถพิเศษทั้งชาวไทยและต่างชาติมาร่วมพัฒนาประเทศไทย เพื่อยกระดับศักยภาพของประเทศไทยให้สามารถแข่งขันในเวทีโลก และในยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ได้ให้ความสำคัญกับเด็กทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมาย ได้มีโอกาสเข้าถึงระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และเท่าเทียม โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ นอกจากนี้ในยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ได้มีแผนแม่บทที่เกี่ยวข้องกับผู้มีความสามารถพิเศษ 2 แผน ได้แก่ (1) แผนที่ 11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ประกอบด้วย 2 แผนย่อย ได้แก่ แผนย่อยที่ 1 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ มุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพ และแผนย่อยที่ 4 การพัฒนาและการยกระดับศักยภาพวัยแรงงาน รวมถึงดึงดูดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่างชาติและคนไทยที่มีความสามารถพิเศษด้านต่าง ๆ มาสร้างและพัฒนาประเทศ ควบคู่กับการรักษาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ และ (2) แผนที่ 12 การพัฒนาการเรียนรู้ มี 1 แผนย่อย ได้แก่ แผนย่อยที่ 2 การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย มุ่งเน้นการพัฒนาและรักษากลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษของพหุปัญญาแต่ละประเภท (สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. 2560 : 7-9)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้เน้นการพัฒนาศักยภาพคนไทยตั้งแต่ระดับเด็กปฐมวัย และมุ่งเน้นการสร้างและผลิตนักวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ที่สอดคล้องกับการเติบโตของอุตสาหกรรมเป้าหมาย และทิศทางการพัฒนาประเทศ และในแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา กำหนดประเด็นเกี่ยวกับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษไว้ในเรื่องที่ 3 การปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ประเด็นการปฏิรูปที่ 3.2 การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษนั้น มีเป้าหมายเพื่อให้บุคคลที่มีความสามารถพิเศษได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึงเต็มศักยภาพ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีศักดิ์ศรี โดยมีเป้าหมายเร่งด่วนที่ต้องเร่งดำเนินการ คือ การคัดกรองบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการบริหารจัดการที่เชื่อมโยงฐานข้อมูลให้เป็นเอกภาพ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั่วประเทศให้มีความเข้าใจในการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2560 : 68-69) สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) ประเด็นการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ ยึดหลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) ที่รัฐต้องจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา สนับสนุนให้ได้รับการศึกษาตามศักยภาพและความพร้อมอย่างเท่าเทียม ให้ครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงจัดรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมกับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 76) นอกจากนี้ในแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้ให้ความสำคัญกับการผลิตและพัฒนากำลังคน รวมทั้งงานวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการของการพัฒนาประเทศ เพื่อให้มีการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาและด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีที่มีคุณภาพ โดยใช้ร้อยละของผู้มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และด้านอื่น ๆ ที่ได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้นเป็นตัวชี้วัด (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2560 : 50-51)

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการดังกล่าวมาข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับระบบโครงสร้างและการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีคณะอนุกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อเด็กที่มีความสามารถพิเศษเป็นหน่วยงานประสานการดำเนินงาน ทั้งนี้ได้กำหนดวิสัยทัศน์ด้านการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษไว้ว่า การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นสิทธิที่เด็กและเยาวชนทุกคนต้องได้รับอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยสอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล รัฐและสังคมพึงจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษให้พัฒนาได้อย่างเต็มที่ บรรลุขีดสุดในทุกด้าน โดยไม่ลดทอนหรือ

สกัดกั้นความสามารถพิเศษด้านใดด้านหนึ่งของบุคคล โดยมีครอบครัวและสังคมให้การดูแลส่งเสริมให้เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม เป็นคนดีมีคุณภาพควบคู่ไปกับความสามารถพิเศษที่เด็กมีอยู่ ตลอดจนสนับสนุนส่งเสริมให้นำความสามารถพิเศษนั้น ๆ ไปพัฒนาองค์ความรู้ให้กับสังคมและประเทศชาติในฐานะผู้นำในด้านที่ตนมีศักยภาพ โดยที่ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2563 : 37)

ในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล (พ.ศ. 2563-2565) เพื่อใช้เป็นทิศทางในการพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบายทุกระดับ โดยมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาตามทิศทางการพัฒนาการศึกษาทั้งหมด 6 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์ ยุทธศาสตร์ที่ 2 จัดการศึกษาเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 4 ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ยุทธศาสตร์ที่ 5 จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมการมีส่วนร่วม จากยุทธศาสตร์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนในทุกด้าน โดยกำหนดไว้ยุทธศาสตร์ที่ 2 คือ การจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีกลยุทธ์ที่สำคัญ คือ (1) เสริมสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ โดยมีมาตรการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรมุ่งพัฒนาผู้เรียนที่เน้นคุณลักษณะและทักษะในศตวรรษที่ 21 (2) พัฒนาคุณภาพกระบวนการเรียนรู้ โดยมีมาตรการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย (3) สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทุกระดับ โดยมีมาตรการส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาที่มีความพร้อมในการเปิดห้องเรียนพิเศษหรือแผนการเรียนเฉพาะด้าน และส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนที่มีความสามารถเข้าแข่งขันทุกระดับ รวมทั้งมีการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการแข่งขันวิชาการให้มีประสิทธิภาพ เน้นการดำเนินงานครบวงจร มีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง และ (4) ส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัยและนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพ โดยมีมาตรการส่งเสริมให้สถานศึกษามีความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยใช้งานวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล. 2563 : 52-55)

โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ในฐานะโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษของจังหวัด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ได้ตระหนักในภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสเรียนรู้อย่างหลากหลายตามความถนัดและความสนใจ โดยได้จัดทำ

แผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ 2563 (โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา. 2563 : 19) ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนที่หลากหลาย ซึ่งกำหนดไว้ในประเด็นยุทธศาสตร์โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ด้านผู้เรียน ดังนี้ (1) การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามเจตนารมณ์ของโรงเรียน (2) การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนให้มีศักยภาพตามหลักสูตร (3) การสรรหานักเรียน และการจัดการเรียนการสอนนักเรียนให้มีความสามารถเต็มศักยภาพใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้มีคุณภาพชั้นนำตามมาตรฐานสากล (4) ส่งเสริมนักเรียนให้มีความรัก ศรัทธา ต่อโรงเรียน สังคม และประเทศชาติ (5) การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนให้มีทักษะในการประกอบอาชีพ (6) การพัฒนาและส่งเสริมให้นักเรียนเป็นเลิศทางความคิดและผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ และ (7) การพัฒนาและส่งเสริมด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา ให้นักเรียนมีสุขภาพกายที่ดีและมีสุนทรียภาพ

ปีการศึกษา 2561 เป็นปีการศึกษาแรกที่ผู้วิจัยมารับตำแหน่งรองผู้อำนวยการโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยมีความตระหนักและให้ความสำคัญที่จะพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนให้มีความเป็นเลิศตามความสามารถพิเศษของตนเอง เป็นคนที่สมบูรณ์ทางด้านอารมณ์และสังคม เป็นคนดีมีคุณภาพ ควบคู่ไปกับความสามารถพิเศษที่มีอยู่ ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของโรงเรียน และสอดรับกับนโยบายของรัฐบาลตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนแผนพัฒนาการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สงขลา สตูล โดยผู้วิจัยได้เริ่มวิเคราะห์ผู้เรียน โดยศึกษาจากรายงานการวิเคราะห์ผู้เรียนที่จัดทำโดยครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อที่จะได้รับทราบข้อมูลสำคัญในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามความต้องการ ความถนัด และความสนใจการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน และเพื่อเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาหรือป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกทาง จากการวิเคราะห์ดังกล่าวได้ข้อค้นพบที่สำคัญว่า เด็กที่มีความสามารถพิเศษนั้นต้องการสิ่งที่ท้าทาย ลึกซึ้ง และซับซ้อนกว่าการเรียนการสอนที่เป็นอยู่ เพราะเป็นผู้ที่กระหายใคร่รู้อยู่ตลอดเวลา และถึงแม้เด็กกลุ่มนี้จะสามารถเรียนรู้ได้เร็ว มีความก้าวหน้ากว่าเด็กกลุ่มอื่น แต่ก็ยังต้องการความช่วยเหลือและคำแนะนำจากผู้ปกครอง ครู และคนอื่น ๆ เป็นพิเศษ รวมทั้งกลไกทางการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถของเขา อย่างไรก็ตาม พบว่า ยังมีเด็กที่มีความสามารถพิเศษจำนวนไม่น้อย มีความรู้สึกโดดเดี่ยวอ้างว้าง เพราะคนไม่ค่อยเข้าใจความคิดและความรู้สึกของพวกเขา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กกลุ่มที่มีความสามารถพิเศษสูง ๆ จะรู้สึกว่าทำไมคนอื่นคิดและรู้สึกไม่เหมือนกับตน จนรู้สึกว่าตนเองแปลกแยก ไม่เหมือนเพื่อนคนอื่น ๆ เด็กจึงมีพฤติกรรมตอบสนองไปในรูปแบบต่าง ๆ แล้วแต่พื้นฐานจิตใจ การอบรมเลี้ยงดู และวิธีคิดของเด็ก ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแม้เด็กที่มีความสามารถพิเศษจะเป็น

เด็กเก่งที่ใครต่อใครชื่นชม แต่ก็ยังต้องการการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถของพวกเขา และเด็กก็ยังมีข้อบกพร่องทางด้านอารมณ์และสังคม ที่ต้องได้รับการแก้ไขให้ถูกวิธี

ปีการศึกษา 2562 ผู้วิจัยจึงได้นำประเด็นปัญหาดังกล่าวมาประชุมร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรึกษาหารือถึงแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ควบคู่กับการสนับสนุนทางด้านอารมณ์และสังคม จากการประชุมหารือดังกล่าวได้ข้อสรุปว่า ทางโรงเรียนควรมีการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน จัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เพื่อเป็นการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพของตนเอง ควบคู่การการสนับสนุนทางด้านอารมณ์และสังคม ดังนั้นในปีการศึกษา 2562 ทางโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา จึงได้จัดการศึกษาและจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาอัจฉริยภาพของนักเรียนในด้านต่าง ๆ 10 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา ด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านดนตรี ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการเข้าใจตนเอง ด้านธรรมชาติวิทยา ด้านดิจิทัล และด้านผู้นำ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาแววอัจฉริยภาพของนักเรียน กำหนดแนวทางที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ และดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนกลุ่มเป้าหมายให้ได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถตามความถนัดและความสนใจให้ถึงขีดสุดแห่งศักยภาพ ภายใต้ความเชื่อที่ว่า หากนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษหรือมีแววอัจฉริยภาพ ได้รับการพัฒนาจนถึงขีดสุดแห่งศักยภาพแล้ว เมื่อเติบโตจะเป็นกลุ่มบุคคลที่สามารถสร้างคุณประโยชน์ต่อท้องถิ่น ต่อจังหวัดสงขลา ต่อสังคม และต่อประเทศชาติต่อไป

จากการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2562 พบว่า โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความรู้ความสามารถและความต้องการของนักเรียนทุกคน ในขณะเดียวกันก็ได้ดำเนินการส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านต่าง ๆ ได้แสดงออกซึ่งความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ตามความถนัดและความสนใจของแต่ละบุคคล แต่อย่างไรก็ตาม พบว่าโรงเรียนยังมีรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนที่ไม่ชัดเจน ขาดแนวทางในการวัดแววอัจฉริยภาพของนักเรียน และขาดการดำเนินงานการพัฒนาอย่างเป็นระบบขั้นตอน เมื่อพิจารณาผลการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนในด้านต่าง ๆ พบว่า นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพด้านต่าง ๆ ยังไม่หลากหลาย ไม่ทั่วถึง และไม่เต็มศักยภาพ ส่งผลให้โอกาสที่เข้ารับการแข่งขันหรือการได้รับรางวัล การประกาศเกียรติคุณ ในระดับต่าง ๆ ยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ กล่าวคือ จากนักเรียนทั้งหมดของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 3,629 คน มีนักเรียนเพียง 826 คน ที่ได้รับการส่งเสริมอัจฉริยภาพ คิดเป็นร้อยละ

22.76 ของนักเรียนทั้งหมด และเมื่อพิจารณานักเรียน 826 คน ที่ได้รับการส่งเสริมอัจฉริยภาพ พบว่า นักเรียนได้รับการส่งเสริมอัจฉริยภาพด้านภาษา จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 25.79 ด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 4.72 ด้านมิติสัมพันธ์ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 1.33 ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 5.57 ด้านดนตรี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 5.81 ด้านมนุษยสัมพันธ์ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 2.18 ด้านการเข้าใจตนเอง จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 8.11 ด้านธรรมชาติวิทยา จำนวน 322 คน คิดเป็นร้อยละ 38.98 ด้านดิจิทัล จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 2.66 และด้านผู้นำ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 4.85 นอกจากนี้ยังพบว่าจากนักเรียน 826 คน ที่ได้รับการส่งเสริมอัจฉริยภาพ มีนักเรียนได้รับรางวัลและการยกย่องชมเชยเพียง 417 คน คิดเป็นร้อยละ 50.48 ของนักเรียนทั้งหมดที่ได้รับการส่งเสริมอัจฉริยภาพ จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่ายังมีนักเรียนอีกจำนวนมากที่ยังไม่ได้รับการค้นหาแววอัจฉริยภาพ ส่งผลให้สูญเสียโอกาสการได้รับการส่งเสริมอัจฉริยภาพไปอย่างน่าเสียดาย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับการศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษาของประเทศไทยที่ผ่านมา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2563 : ค-จ) มีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา คือ การให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนทั่วไป ทำให้การส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร อีกทั้งคนทั่วไปยังมีความเข้าใจผิดว่าเด็กเหล่านี้เป็นเด็กที่เรียนดีเยี่ยม มีเชาวน์ปัญญาสูง สามารถจัดการและช่วยเหลือตนเองได้ดีอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษ หรือได้รับคำแนะนำจากบุคคลรอบข้าง จากพ่อแม่ และครูอาจารย์ ทั้งที่ในความเป็นจริงเด็กที่มีความสามารถพิเศษเหล่านี้ หากไม่ได้รับการเอาใจใส่ดูแลและพัฒนาศักยภาพอย่างถูกต้องเหมาะสมตั้งแต่เยาว์วัย ความเป็นอัจฉริยภาพอาจไม่เกิดขึ้นได้เลย และอาจหายไปในที่สุด นับเป็นการสูญเสียทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่ายิ่งต่อการพัฒนาประเทศไปอย่างน่าเสียดาย ยิ่งไปกว่านั้นอาจทำให้เด็กกลุ่มนี้เกิดปัญหาทางจิตใจ รู้สึกเก็บกด คับข้องใจ หรือมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน อาจใช้ความรู้ความสามารถไปในทางที่ผิด กลายเป็นปัญหาสังคม ทั้งที่เด็กกลุ่มนี้มีศักยภาพพอที่จะสร้างความเป็นอัจฉริยภาพในศาสตร์สาขาต่าง ๆ และเป็นผู้นำทางสังคมได้ และด้วยความเชื่อที่ว่าหากเด็กที่มีความสามารถพิเศษได้รับการส่งเสริมและพัฒนาจนถึงขีดสุดแห่งศักยภาพแล้ว เมื่อเติบใหญ่จะเป็นพลังทางปัญญาที่สำคัญในการสร้างประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และโลกได้ จึงเป็นภารกิจที่สำคัญของผู้วิจัยในฐานะรองผู้อำนวยการโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ที่จะต้องดำเนินการส่งเสริมเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ค้นหาแววอัจฉริยภาพ และพัฒนาความสามารถให้ถึงขีดสุดแห่งศักยภาพของแต่ละบุคคล

ผู้วิจัยจึงได้ระดมความคิดจากตัวแทนกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตัวแทนคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ตัวแทนนักเรียน ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน และผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัย เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ซึ่งมีความคิดเห็นตรงกันว่าการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนนั้น ต้องคำนึงถึงศักยภาพที่แตกต่างกันของนักเรียน โดยโรงเรียนต้องจัดแผนการเรียนที่หลากหลาย ให้ตรงตามความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของนักเรียน ซึ่งหากโรงเรียนมีแผนการเรียนหรือมีแนวการสอนที่มีรูปแบบเดียวจะเป็นการปิดกั้นความสามารถและความต้องการของนักเรียน ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่ไม่มีความสุข ไม่ตรงตามความสนใจ และเป้าหมายผู้เรียน โดยจากการะดมความคิดจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้ข้อสรุปแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน คือ การส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศนั้น ต้องมีการค้นหาและคัดกรองนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้วยวิธีการที่เหมาะสม เมื่อคัดกรองนักเรียนได้แล้วต้องจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียน จัดแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้กับนักเรียน มีการนำนวัตกรรมที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ และสร้างทัศนคติแห่งความสำเร็จให้กับนักเรียน นอกจากนี้การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศให้ประสบความสำเร็จนั้น ทางโรงเรียนไม่สามารถดำเนินการฝ่ายเดียวได้ จำเป็นต้องมีการร่วมมือกับภาคีเครือข่ายและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยทุกฝ่ายจะต้องสามัคคีและเป็นอันหนึ่งอันเดียวในกัน จึงจะทำให้การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศประสบความสำเร็จได้

ผู้วิจัยจึงได้วางแผนเพื่อส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยได้ศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ อาทิ ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences Theory) ของกาเย่ (Gagne. 1966 ; อ้างถึงใน ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย. 2558 : 66) กล่าวโดยสรุปว่า มนุษย์มีความแตกต่างกันในองค์ประกอบทางจิตวิทยาส่วนบุคคล ความแตกต่างนี้บางส่วนมาจากลักษณะแตกต่างทางชีวภาคหรือทางร่างกายของแต่ละบุคคล แต่ส่วนใหญ่จะมาจากความแตกต่างที่เกิดจากการเรียนรู้ มนุษย์ซึ่งถูกชุบเลี้ยงภายใต้สถาณการณ์ต่าง ๆ จะเปิดรับความคิดเห็นแตกต่างกันไป ซึ่งการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมทำให้เกิดทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อที่รวมเป็นลักษณะทางจิตวิทยาส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน และทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) ของการ์ดเนอร์ (Gardner. 1983 ; อ้างถึงใน ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. 2561 : 1) กล่าวโดยสรุปว่า สติปัญญาของมนุษย์มีหลายด้านที่มีความสำคัญเท่าเทียมกัน ขึ้นอยู่กับว่าใครจะโดดเด่นในด้านไหนบ้าง ซึ่งแต่ละด้านผสมผสานกัน แสดงออกมาเป็นความสามารถในเรื่องใด เป็นลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละคนไป ดังนั้นการสร้างรูปแบบเพื่อใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศนั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงระดับความรู้ความสามารถของนักเรียน ความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนเป็นสำคัญ

นอกจากนี้จากแนวคิดและทฤษฎีอัจฉริยภาพหรือความสามารถพิเศษของนักเรียนนั้น พบว่า ความสามารถพิเศษที่แฝงอยู่ในตัวนักเรียน อาจไม่แสดงออกอย่างชัดเจน นักเรียนที่มีศักยภาพโดดเด่นที่จะเป็นอัจฉริยะบุคคลในอนาคต อาจไม่แสดงความสามารถใด ๆ ให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ในสถานการณ์ทั่ว ๆ ไป จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการสำรวจหรือเสาะหาความสามารถพิเศษนี้ ด้วยกระบวนการที่เหมาะสม หลากหลาย และหลายขั้นตอน เปรียบเสมือนการร่อนหาเพชรจนได้เพชรน้ำเอก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2563 : 9) จากตัวอย่างแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าว ร่วมกับผลจากการสนทนากลุ่มเพื่อระดมความคิดจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์และกำหนดเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

2. เพื่อพัฒนารูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

3. เพื่อนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564

4. เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564

สมมติฐานของการวิจัย

1. โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา มีสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

2. รูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน มีความเหมาะสม ความถูกต้องครอบคลุม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ในระดับมากขึ้นไป

3. การนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 ส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ย รางวัลการแข่งขันและพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม สูงกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย มีส่วนร่วมต่อการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน อยู่ในระดับมากขึ้นไป

4. ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) และพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2564 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าปีการศึกษา 2563 และมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ก่อนได้รับการส่งเสริมศักยภาพ ในปีการศึกษา 2562 และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย มีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 อยู่ในระดับมากขึ้นไป

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ได้รูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน และยังเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ภาคีเครือข่าย และโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ดังนี้

1. โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา มีรูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนที่เหมาะสม

2. นักเรียนโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ได้ค้นพบแววอัจฉริยภาพของตนเอง และได้รับการส่งเสริมศักยภาพสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

3. ครูโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา มีแนวทางในการค้นหาแววอัจฉริยภาพของนักเรียน และการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนา

4. ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

5. ภาคีเครือข่าย ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ได้ศึกษาผลการวิจัย และนำผลการวิจัยไปขยายผลการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของนักเรียน ในระดับโรงเรียน ระดับจังหวัด และระดับประเทศต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ใช้ขอบเขตของการวิจัยในแต่ระยะของการวิจัย ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ซึ่งเป็นการวิจัยที่ใช้วิธีวิทยาในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยระยะนี้ มุ่งเน้นการศึกษาสภาพปัจจุบันของการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยจะพิจารณานโยบาย แผนงาน หรือโครงการที่โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ได้นำมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพนักเรียน ตลอดจนความพร้อมของโรงเรียนในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียน รวมถึงวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการผ่านการสัมภาษณ์คณะกรรมการบริหารโรงเรียน นอกจากนี้มีการศึกษาความต้องการจำเป็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เพื่อให้ทราบถึงความต้องการจำเป็นที่จะต้องมีดำเนินการในด้านต่าง ๆ กระบวนการนี้จะดำเนินการผ่านการจัดสนทนากลุ่มกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนารูปแบบ MAHA GENIUS ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูลและผู้ให้ข้อมูลหลัก

แหล่งข้อมูล ประกอบด้วย บุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารและการจัดการศึกษาในโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา รวมถึงนักเรียน ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่ายทางการศึกษา กลุ่มนี้ถือเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการส่งเสริมศักยภาพนักเรียน และสะท้อนความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางที่เหมาะสม

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย

1) ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ผ่านการการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ คณะกรรมการบริหารโรงเรียนมหาวชิราวุธ จำนวน 8 คน ซึ่งได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2) ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ผ่านการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ประกอบด้วย ตัวแทนกลุ่มสาระการเรียนรู้ (จำนวน 2 คน) ตัวแทนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและงานแนะแนว (จำนวน 1 คน) ตัวแทนคณะกรรมการบริหารหลักสูตร (จำนวน 2 คน) ตัวแทนนักเรียน (จำนวน 1 คน) ตัวแทนผู้ปกครอง (จำนวน 1 คน) ตัวแทนชุมชน (จำนวน 1 คน) ตัวแทนโรงเรียนสงขลาวิทยาคม (โรงเรียนคู่พัฒนา) (จำนวน 1 คน) และตัวแทนโรงเรียนในสหวิทยาเขตสองทะเล (จำนวน 1 คน) รวมทั้งสิ้นจำนวน 10 คน ซึ่งได้รับ

การคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาคุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับบทบาทในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความครอบคลุมและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อการดำเนินการส่งเสริมศักยภาพนักเรียน

1.3 ขอบเขตประเด็นที่ศึกษา

ประเด็นที่ศึกษาในการวิจัยระยะนี้ แบ่งเป็น 2 ส่วนหลัก ดังนี้

1) การศึกษาสภาพปัจจุบันของการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ครอบคลุมประเด็นเรื่องนโยบาย แผนงาน หรือโครงการของโรงเรียน ความพร้อมของโรงเรียน รวมถึงปัญหาและอุปสรรคของโรงเรียนในการดำเนินการส่งเสริมศักยภาพนักเรียน

2) การศึกษาความต้องการจำเป็นของผู้เกี่ยวข้องในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ครอบคลุมประเด็นลักษณะกิจกรรมหรือรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนที่จำเป็นและเหมาะสมกับบริบทของนักเรียนและโรงเรียน รวมถึงองค์ประกอบหรือปัจจัยที่โรงเรียนควรดำเนินการ หากจะส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการในปีการศึกษา 2562 (20 กรกฎาคม ถึง 20 กันยายน 2562)

การวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ซึ่งเป็นการวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) เป็นการวิจัยที่ใช้วิธีวิทยาทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยระยะนี้ จะมุ่งเน้นไปที่การพัฒนารูปแบบ MAHA GENIUS เพื่อใช้ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยเริ่มจากการค้นคว้าหลักการ แนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ รวมทั้งการสืบค้นผลงานวิจัยจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่ดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ และสืบค้นข้อมูลจากอินเตอร์เน็ตและเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางการสร้างรูปแบบ หลังจากนั้นจะมีการจัดสนทนากลุ่มร่วมกันกับผู้ทรงคุณวุฒิและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อระดมความคิดเห็น และร่วมกันกำหนดแนวทางการสร้างรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน เมื่อได้แนวทางเบื้องต้นแล้ว จะนำแนวทางดังกล่าว ร่วมกับผลจากการวิจัยระยะที่ 1 และการวิเคราะห์ สังเคราะห์ หลักการ แนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม นำไปใช้ในการออกแบบและพัฒนารูปแบบ MAHA GENIUS จากนั้นจะมีการนำเสนอร่างรูปแบบต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อทำการประเมินคุณภาพของรูปแบบในด้านความเหมาะสม ความถูกต้องครอบคลุม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ รวมถึงการปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบให้สมบูรณ์ แล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน เพื่อ

รับรองการนำรูปแบบไปใช้ พร้อมทั้งนำเสนอร่างรูปแบบเพื่อรับรางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC AWARDS) เพื่อเป็นการประเมินคุณภาพของรูปแบบอีกช่องทางหนึ่ง ก่อนนำรูปแบบไปทดลองใช้จริง

2.2 ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูลและผู้ให้ข้อมูลหลัก/ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.2.1 ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูลและผู้ให้ข้อมูลหลัก สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพในระยะนี้ เป็นการศึกษาแนวทางในการสร้างรูปแบบเพื่อใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ผ่านการสนทนากลุ่มเพื่อระดมความคิดของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยมีขอบเขตด้านแหล่งข้อมูลและผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังนี้

แหล่งข้อมูล ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย ตัวแทนกลุ่มสาระการเรียนรู้ (จำนวน 2 คน) ตัวแทนคณะกรรมการบริหารหลักสูตร (จำนวน 2 คน) ตัวแทนนักเรียน (จำนวน 1 คน) ตัวแทนผู้ปกครอง (จำนวน 1 คน) ตัวแทนชุมชน (จำนวน 2 คน) และผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัย (จำนวน 2 คน) รวมจำนวนทั้งสิ้น 10 คน ทั้งนี้การคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาคุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับบทบาทในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความครอบคลุมและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อการนำแนวทางไปใช้ในการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

2.2.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยเชิงปริมาณในระยะนี้ เป็นการศึกษาคุณภาพของรูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ผ่านการประเมินคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ประชากรที่ศึกษา คือ บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา การปฏิบัติการทางการบริหารการศึกษา และการพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ซึ่งได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด ดังนี้

1) ผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีการบริหารการศึกษา การศึกษาระดับปริญญาเอก มีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ หรือวิทยฐานะเชี่ยวชาญ ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย สำนักการศึกษา สถานศึกษา หรือเป็นข้าราชการบำนาญที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านทฤษฎีการบริหารการศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 1 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ ตำแหน่งประธานผู้รับผิดชอบหลักสูตร สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติการทางการบริหารการศึกษา มีตำแหน่งเป็นเลขาธิการ หรือรองเลขาธิการ หรือผู้อำนวยการสำนักวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารการศึกษา อย่างน้อย 10 ปี จำนวน 2 ท่าน คือ (1) นายศังกร รักชูชื่น ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล และ (2) นายวัฒนา ถนอมศักดิ์ ตำแหน่งผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

3) ผู้เชี่ยวชาญการพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ มีความรู้และประสบการณ์ทางการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ อย่างน้อย 10 ปี จำนวน 2 ท่าน คือ (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ ช่างสาน ตำแหน่งผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช และ (2) นางสาวกวิยา พร้อมมูล ตำแหน่งข้าราชการบำนาญ อดีตครูเชี่ยวชาญ สาขาชีววิทยา

2.3 ขอบเขตประเด็นที่ศึกษา/ตัวแปรที่ศึกษา

2.3.1 ประเด็นที่ศึกษา สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประเด็นที่ศึกษาเน้นการค้นคว้าหลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ รวมถึงการระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางในการสร้างรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

2.3.2 ตัวแปรที่ศึกษา สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ

ตัวแปรที่ศึกษาในระยะนี้เกี่ยวข้องกับคุณภาพด้านต่าง ๆ ของรูปแบบ MAHA GENIUS ที่พัฒนาขึ้น ซึ่งวัดจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ความเหมาะสม ความถูกต้องครอบคลุม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

2.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการในปีการศึกษา 2562 (22 พฤศจิกายน 2562-20 เมษายน 2563)

การวิจัยระยะที่ 3 การนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 ซึ่งเป็นการวิจัยที่ใช้วิธีวิทยาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยระยะนี้ จะมุ่งเน้นไปที่การนำรูปแบบ MAHA GENIUS ที่ได้รับการพัฒนาแล้วไปทดลองใช้จริงในโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา กระบวนการเริ่มต้นจากการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตามแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญาให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนสามารถค้นพบอัจฉริยภาพของตนเองในด้านต่าง ๆ จากนั้นจะมีการจัดกิจกรรมค้นหาและ

คัดกรองนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพใน 10 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา ด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านดนตรี ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการเข้าใจตนเอง ด้านธรรมชาติวิทยา ด้านดิจิทัล และด้านผู้นำ นักเรียนที่ผ่านการคัดเลือกจะได้รับการส่งเสริมศักยภาพผ่านกิจกรรมพิเศษที่ออกแบบมาให้เหมาะสมกับอัจฉริยภาพแต่ละด้าน โดยโรงเรียนจะจัดให้มีการประเมินผลลัพธ์ของการนำรูปแบบไปใช้ผ่านการวิเคราะห์ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ การติดตามผลการเข้าร่วมการแข่งขันและการแสดงผลงานของนักเรียนทั้งในระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ รวมถึงการวิเคราะห์พฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียน เพื่อให้มั่นใจว่าการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนเป็นไปอย่างรอบด้าน นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย เพื่อประเมินว่ารูปแบบ MAHA GENIUS สามารถนำไปปรับใช้ได้จริงและได้รับการสนับสนุนจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

3.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ดังนี้

1) กลุ่มที่ใช้ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ประกอบด้วย นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพในด้านต่าง ๆ 10 ด้าน ที่ได้จากการจัดกิจกรรมค้นหาและคัดกรองตามรูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 966 คน และในปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,383 คน

2) กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาการมีส่วนร่วมในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ประกอบด้วย นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ที่มีแววอัจฉริยภาพในด้านต่าง ๆ 10 ด้าน ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 966 คน และปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,383 คน ครูของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 179 คน และในปีการศึกษา 2564 จำนวน 181 คน และภาคีเครือข่าย ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 15 คน และปีการศึกษา 2564 จำนวน 15 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ดังนี้

1) กลุ่มที่ใช้ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ประกอบด้วย นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพในด้านต่าง ๆ 10 ด้าน ที่ได้จากการจัดกิจกรรมค้นหาและคัดกรองตามรูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 966 คน และในปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,383 คน (ใช้นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพทั้งหมด เป็นกลุ่มตัวอย่างในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS)

ทั้งนี้หลังจากการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 จะประเมินความเป็นเลิศของนักเรียนจากตัวชี้วัดต่าง ๆ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ดังนี้

1.1) กลุ่มตัวอย่างสำหรับประเมินผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) คือ นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 966 คน และปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,383 คน (ใช้นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพทั้งหมด เป็นกลุ่มตัวอย่างในการประเมินผลการเรียนเฉลี่ย)

1.2) กลุ่มตัวอย่างสำหรับการประเมินรางวัลการแข่งขัน คือ นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพที่เข้าร่วมแสดงผลงาน นำเสนอผลงาน ประกวดแข่งขัน ทั้งในระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 227 คน และในปีการศึกษา 2564 จำนวน 303 คน (ใช้นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพทั้งหมดที่เข้าร่วมแสดงผลงาน นำเสนอผลงาน ประกวดแข่งขัน เป็นกลุ่มตัวอย่างการประเมินรางวัลการแข่งขัน)

1.3) กลุ่มตัวอย่างสำหรับประเมินพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม คือ นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 276 คน และปีการศึกษา 2564 จำนวน 302 คน จากการเลือกขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางเคร็จซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970 ; อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุโข. 2555 : 150) จากจำนวนนักเรียนทั้งหมดที่มีแววอัจฉริยภาพในปีการศึกษา 2563 จำนวน 966 คน และปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,383 คน และดำเนินการสุ่มนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Classification Random Sampling) โดยใช้อัจฉริยภาพของนักเรียนเป็นตัวแบ่ง แล้วจึงสุ่มนักเรียนในอัจฉริยภาพแต่ละด้าน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) โดยการจับฉลาก

2) กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาการมีส่วนร่วมในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ประกอบด้วย

2.1) นักเรียนโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ที่มีแววอัจฉริยภาพในด้านต่าง ๆ 10 ด้าน ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 276 คน และปีการศึกษา 2564 จำนวน 302 คน (กลุ่มเดียวกันกับการประเมินพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม

2.2) ครูของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 179 คน และในปีการศึกษา 2564 จำนวน 181 คน (ใช้ครูทุกคน เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาการมีส่วนร่วมในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน)

2.3) ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ซึ่งถูกเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดให้เป็นผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ตามข้อ 2.1) ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 276 คน และปีการศึกษา 2564 จำนวน 302 คน

2.4) ภาคีเครือข่าย ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 15 คน และปีการศึกษา 2564 จำนวน 15 คน ซึ่งถูกเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดให้เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน และสมาคมนักเรียนเก่าโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา

จำนวน 8 คน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ ความเข้าใจ และมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาและประเมินรูปแบบ MAHA GENIUS เพื่อให้ผลการศึกษามีความลึกซึ้งและสามารถนำไปใช้พัฒนาแนวทางการดำเนินงานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกลุ่มที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและกำกับทิศทางการจัดการศึกษาของโรงเรียน มีความรู้เกี่ยวกับนโยบายและแนวทางพัฒนานักเรียน จึงสามารถให้ข้อมูลเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะที่สำคัญเกี่ยวกับการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ ส่วนสมาคมนักเรียนเก่าโรงเรียนมหาวชิราวุธ ประกอบด้วยศิษย์เก่าที่มีประสบการณ์ในการเรียนรู้ภายในโรงเรียน และหลายคนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา การรับฟังความคิดเห็นจากกลุ่มนี้ช่วยสะท้อนมุมมองเกี่ยวกับผลกระทบของรูปแบบ MAHA GENIUS ที่มีต่อนักเรียนและศิษย์เก่าได้

3.3 ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ระยะนี้เน้นการประยุกต์ใช้รูปแบบ MAHA GENIUS กับนักเรียนโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา เพื่อศึกษาว่ารูปแบบดังกล่าวสามารถส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนได้จริงหรือไม่ และประเมินว่ามีผลต่อความเป็นเลิศของนักเรียนในแต่ละด้านของพหุปัญญาอย่างไร โดยมีตัวแปรอิสระ คือ การนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ในโรงเรียน กิจกรรมและแนวทางที่ใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนตามอัจฉริยภาพแต่ละด้าน และการมีส่วนร่วมของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย และมีตัวแปรตาม คือ ผลการเรียนเฉลี่ยของนักเรียน (GPA) จำนวนและประเภทของรางวัลที่นักเรียนได้รับจากการแข่งขันระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ และพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการในปีการศึกษา 2563-2564 (19 เมษายน 2564-12 พฤษภาคม 2565)

การวิจัยระยะที่ 4 การประเมินผลการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 ซึ่งเป็นการวิจัยที่ใช้วิธีวิทยาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ระยะสุดท้ายของการวิจัย จะเน้นที่การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ MAHA GENIUS โดยเปรียบเทียบความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของนักเรียน ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพด้วยรูปแบบนี้ การประเมินจะพิจารณาจากผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแวอัจฉริยภาพในช่วงเวลาก่อนและหลังการใช้รูปแบบ ตลอดจนการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียนที่ได้รับการพัฒนา นอกจากนี้จะมีการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการนำรูปแบบไปใช้ เพื่อประเมินว่ารูปแบบ MAHA GENIUS สามารถตอบสนองต่อความต้องการของทุกฝ่ายและนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

หรือไม่ การประเมินผลนี้จะเป็นข้อมูลสำคัญในการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนารูปแบบให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมถึงการกำหนดแนวทางการขยายผลการใช้รูปแบบไปยังโรงเรียนอื่น ๆ ที่สนใจนำไปปรับใช้

4.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ดังนี้

1) กลุ่มที่ใช้ในการประเมินผลการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน คือ นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพในด้านต่าง ๆ 10 ด้าน ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 826 คน ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 966 คน และในปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,383 คน

2) กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 เป็นกลุ่มเดียวกันกับการศึกษาการมีส่วนร่วมฯ (รายละเอียด ดังหน้า 16)

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ดังนี้

1) กลุ่มที่ใช้ในการประเมินผลการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ซึ่งแบ่งตามตัวชี้วัดที่ใช้ในการเปรียบเทียบ ดังนี้

1.1) กลุ่มตัวอย่างสำหรับใช้ในการเปรียบเทียบผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) คือ นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 826 คน ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 966 คน และปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,383 คน (ใช้นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพทั้งหมด เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเปรียบเทียบผลการเรียนเฉลี่ย)

1.2) กลุ่มตัวอย่างสำหรับเปรียบเทียบพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม คือ นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพในปีการศึกษา 2563 จำนวน 276 คน และปีการศึกษา 2564 จำนวน 302 คน (กลุ่มเดียวกันกับการประเมินพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม ดังรายละเอียดข้อ 1.3) หน้า 17) และนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพในปีการศึกษา 2562 จำนวน 263 คน จากการเลือกขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเคร็จซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970 ; อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุโข. 2555 : 150) จากจำนวนนักเรียนทั้งหมดที่มีแววอัจฉริยภาพในปีการศึกษา 2563 จำนวน 826 คน ดำเนินการสุ่มนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Classification Random Sampling) โดยใช้อัจฉริยภาพของนักเรียนเป็นตัวแบ่ง แล้วจึงสุ่มนักเรียนในอัจฉริยภาพแต่ละด้าน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) โดยการจับฉลาก

4.3 ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ระยะสุดท้ายของการวิจัย มุ่งเน้นการวัดผลและเปรียบเทียบความเป็นเลิศของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพด้วยรูปแบบ MAHA GENIUS รวมถึงการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อรูปแบบที่นำไปใช้ โดยมีตัวแปรอิสระ คือ การใช้รูปแบบ MAHA

GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียน และกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมที่นักเรียนเข้าร่วมภายใต้รูปแบบนี้ และมีตัวแปรตาม คือ ความเปลี่ยนแปลงของผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่ได้รับการพัฒนา การเปรียบเทียบพฤติกรรมทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ และระดับความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่ายต่อรูปแบบ MAHA GENIUS

4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการในปีการศึกษา 2562-2564 (19 เมษายน 2564-12 พฤษภาคม 2565)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. อัจฉริยภาพ หมายถึง ความสามารถพิเศษ และมีศักยภาพสูง ปรากฏเป็นแววที่โดดเด่นมากกว่าบุคคลอื่น เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีอายุระดับเดียวกัน สภาพแวดล้อมเดียวกัน ซึ่งได้กำหนดอัจฉริยภาพของนักเรียนโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา จำนวน 10 ด้าน ประกอบด้วย ด้านภาษา ด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านดนตรี ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการเข้าใจตนเอง ด้านธรรมชาติวิทยา ด้านดิจิทัล และด้านผู้นำ ดังนี้

1.1 อัจฉริยภาพด้านภาษา (Linguistic Intelligence) หมายถึง ความสามารถพิเศษในการใช้ภาษารูปแบบต่าง ๆ ตั้งแต่ภาษาพื้นเมือง จนถึงภาษาอื่น ๆ สามารถรับรู้ เข้าใจภาษา และสามารถสื่อภาษาให้ผู้อื่นเข้าใจได้ตามที่ต้องการ ปรากฏเป็นแววที่โดดเด่นมากกว่าบุคคลอื่นเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีอายุระดับเดียวกัน สภาพแวดล้อมเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ซึ่งผู้ที่มีอัจฉริยภาพด้านนี้มักจะเป็นกวี นักเขียน นักพูด นักหนังสือพิมพ์ ครู ทนายความ นักการเมือง ฯลฯ

1.2 อัจฉริยภาพด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ (Logical and Mathematical Intelligence) หมายถึง ความสามารถพิเศษในการคิดแบบมีเหตุและผล การคิดเชิงนามธรรม การคิดคาดการณ์ และการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ ปรากฏเป็นแววที่โดดเด่นมากกว่าบุคคลอื่น เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีอายุระดับเดียวกัน สภาพแวดล้อมเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ซึ่งผู้ที่มีอัจฉริยภาพด้านนี้มักจะเป็นนักบัญชี นักคณิตศาสตร์ นักวิจัย นักวิทยาศาสตร์ นักเขียนโปรแกรม วิศวกร ฯลฯ

1.3 อัจฉริยภาพด้านมิติสัมพันธ์ (Visual Spatial Intelligence) หมายถึง ความสามารถพิเศษในการรับรู้ทางสายตาได้ดี สามารถมองเห็นพื้นที่ รูปทรง ระยะทาง และตำแหน่ง อย่างสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน แล้วถ่ายทอดแสดงออกอย่างกลมกลืน มีความไวต่อการรับรู้ในเรื่องทิศทาง ปรากฏเป็นแววที่โดดเด่นมากกว่าบุคคลอื่นเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีอายุระดับเดียวกัน สภาพแวดล้อมเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ซึ่งผู้ที่มีอัจฉริยภาพด้านนี้มักจะเป็นนักประดิษฐ์ วิศวกร จิตรกรวาดรูประบายสี เขียนการ์ตูน นักปั้น นักออกแบบ ช่างภาพ สถาปนิก ฯลฯ

1.4 อัจฉริยภาพด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว (Bodily Kinesthetic Intelligence) หมายถึง ความสามารถพิเศษในการควบคุมและแสดงออกซึ่งความคิด ความรู้สึก โดยใช้อวัยวะ

ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย รวมถึงความสามารถในการใช้มือประดิษฐ์ ความคล่องแคล่ว ความแข็งแรง ความรวดเร็ว ความยืดหยุ่น ความประณีต และความไวทางประสาทสัมผัส ปรากฏเป็นแววที่โดดเด่นมากกว่าบุคคลอื่น เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีอายุระดับเดียวกัน สภาพแวดล้อมเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ซึ่งผู้ที่มีอัจฉริยภาพด้านนี้มักจะเป็นนักกีฬา นักฟ้อน นักเต้น นักแสดงกายกรรม ฯลฯ

1.5 อัจฉริยภาพด้านดนตรี (Musical Intelligence) หมายถึง ความสามารถพิเศษในการซึมซับและเข้าถึงสุนทรียะทางดนตรี ทั้งการได้ยิน การรับรู้ การจดจำ และการแต่งเพลง สามารถจดจำจังหวะ ทำนอง และโครงสร้างทางดนตรีได้ดี และถ่ายทอดออกมาโดยการฮัมเพลง เคาะจังหวะ เล่นดนตรี และร้องเพลง ปรากฏเป็นแววที่โดดเด่นมากกว่าบุคคลอื่น เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีอายุระดับเดียวกัน สภาพแวดล้อมเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ซึ่งผู้ที่มีอัจฉริยภาพด้านนี้มักจะเป็นนักดนตรี นักประพันธ์เพลง นักร้อง ฯลฯ

1.6 อัจฉริยภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal Intelligence) หมายถึง ความสามารถพิเศษในการเข้าใจผู้อื่น ทั้งด้านความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ และเจตนาที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน เข้าใจในความแตกต่างทางด้านเพศ สังคม วัฒนธรรมประเพณี เชื้อชาติ และศาสนาของผู้อื่น มีความไวในการสังเกตสีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง สามารถตอบสนองได้อย่างเหมาะสม สร้างมิตรภาพได้ง่าย สามารถจูงใจผู้อื่นได้ดี ปรากฏเป็นแววที่โดดเด่นมากกว่าบุคคลอื่นเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีอายุระดับเดียวกัน สภาพแวดล้อมเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ซึ่งผู้ที่มีอัจฉริยภาพด้านนี้มักจะเป็นครู ผู้ให้คำปรึกษา นักการทูต พนักงานขาย พนักงานต้อนรับ ประชาสัมพันธ์ นักการเมือง นักธุรกิจ ฯลฯ

1.7 อัจฉริยภาพด้านการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence) หมายถึง ความสามารถพิเศษในการรู้จัก ตระหนักรู้ในตนเอง สามารถเท่าทันตนเอง รู้ว่าตนเองชอบอะไร ไม่ชอบอะไร อยากประกอบอาชีพอะไร มีเป้าหมายในชีวิตอย่างไร และจะวางแผนไปสู่เป้าหมายของตนเองได้อย่างไร ปรากฏเป็นแววที่โดดเด่นมากกว่าบุคคลอื่น เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีอายุระดับเดียวกัน สภาพแวดล้อมเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ซึ่งผู้ที่มีอัจฉริยภาพด้านนี้มักจะเป็นนักปรัชญา นักวิจัย ฯลฯ

1.8 อัจฉริยภาพด้านธรรมชาติวิทยา (Naturalist Intelligence) หมายถึง ความสามารถพิเศษในการรู้จักและเข้าใจธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง เข้าใจกฎเกณฑ์ ปรากฏการณ์ และการรังสรรค์ต่าง ๆ ของธรรมชาติ มีความไวในการสังเกต เพื่อคาดการณ์ความเป็นไปของธรรมชาติ มีความสามารถในการจัดจำแนก แยกแยะประเภทของสิ่งมีชีวิต ทั้งพืชและสัตว์ ปรากฏเป็นแววที่โดดเด่นมากกว่าบุคคลอื่น เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีอายุระดับเดียวกัน สภาพแวดล้อมเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ซึ่งผู้ที่มีอัจฉริยภาพด้านนี้มักจะเป็นนักธรณีวิทยา นักวิทยาศาสตร์ นักวิจัย นักสำรวจธรรมชาติ ฯลฯ

1.9 อัจฉริยภาพด้านดิจิทัล (Digital Intelligence) หมายถึง ความสามารถพิเศษในการรับรู้ เรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ รวมทั้งกลไก หรือการทำงานของระบบควบคุมอิเล็กทรอนิกส์ หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ สามารถคิดสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปรากฏเป็นแววที่โดดเด่นมากกว่าบุคคลอื่น เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีอายุระดับเดียวกัน สภาพแวดล้อมเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ซึ่งผู้ที่มีอัจฉริยภาพด้านนี้มักจะเป็นนักวิทยาศาสตร์ข้อมูล นักพัฒนาเว็บไซต์ วิศวกรหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ ฯลฯ

1.10 อัจฉริยภาพด้านผู้นำ (Leader Intelligence) หมายถึง ความสามารถพิเศษในการเป็นผู้นำกลุ่ม ไวต่อความรู้สึกของคนอื่น มีความสามารถที่จะตัดสินใจ กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ กล้ารับผิดชอบ กล้าแสดงความคิดในที่ชุมชน และมีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่ว่าจะอยู่ในกลุ่มเพื่อน หรือกลุ่มผู้ใหญ่ ปรากฏเป็นแววที่โดดเด่นมากกว่าบุคคลอื่น เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีอายุระดับเดียวกัน สภาพแวดล้อมเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ซึ่งผู้ที่มีอัจฉริยภาพด้านนี้มักจะเป็นผู้บริหาร นักการเมือง อาสาสมัคร ฯลฯ

2. MAHA GENIUS หมายถึง รูปแบบการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 M : Multiple Intelligences หมายถึง พหุปัญญาที่ก่อให้เกิดอัจฉริยภาพที่หลากหลายของนักเรียน เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย

2.2 A : Ability หมายถึง ความสามารถพิเศษของนักเรียน ค้นพบได้จากการจัดกิจกรรมค้นหาและคัดกรอง ด้วยวิธีการที่เหมาะสม

2.3 H : Happy หมายถึง ความสุขของนักเรียน เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำในสิ่งที่รัก ซึ่งจะเป็นพลังในการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพได้อย่างไม่หยุดยั้ง

2.4 A : Activity หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษอย่างต่อเนื่อง

2.5 G : Gifted Learning Center หมายถึง แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่จัดขึ้นอย่างหลากหลาย รวมทั้งการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ตลอดเวลา

2.6 E : Experience หมายถึง ประสบการณ์ที่เสริมสร้างให้กับนักเรียนด้วยการฝึกซ้อมและเข้าร่วมแข่งขันทักษะเป็นประจำ ทั้งในระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

2.7 N : Network หมายถึง ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่ประสานงานกันเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

2.8 I : Innovation หมายถึง นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย เพื่อยกระดับอัจฉริยภาพนักเรียนให้สูงขึ้นในทุกด้าน และปรับปรุงนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอยู่เสมอ

2.9 U : Unity หมายถึง ความเป็นเอกภาพ สามัคคี และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการบริหารจัดการการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

2.10 S : Success หมายถึง ความสำเร็จจากความมุ่งมั่น เกิดขึ้นได้จากการมีทัศนคติแห่งความสำเร็จ รวมทั้งการฉลองความสำเร็จ และประชาสัมพันธ์ผลงานความสำเร็จ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้กับครูและนักเรียน

3. นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ หมายถึง นักเรียนโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ที่มีความสามารถพิเศษ และมีศักยภาพสูง ปรากฏเป็นแววที่โดดเด่นมากกว่าบุคคลอื่น เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีอายุระดับเดียวกัน และสภาพแวดล้อมเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน

4. การส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ หมายถึง การนำเอาความสามารถที่ซ่อนเร้นภายในร่างกายของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ นำออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างมีกระบวนการ เพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่มีมาตรฐานสูงตามแววอัจฉริยภาพของตนเอง

5. ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของนักเรียน หมายถึง คุณลักษณะที่มีมาตรฐานสูงของนักเรียนตามแววอัจฉริยภาพของตนเอง ซึ่งพิจารณาจากคุณลักษณะ ดังต่อไปนี้

5.1 ผลการเรียนเฉลี่ย หมายถึง ผลคะแนนของนักเรียนในปีการศึกษานั้น ๆ ในรายวิชาที่ตนเองมีแววอัจฉริยภาพ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด คือ ผลการเรียนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.00

5.2 รางวัลการแข่งขัน หมายถึง สิ่งที่ได้รับจากเข้าร่วมแสดงผลงาน นำเสนอผลงานประกวดแข่งขันในระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด คือ นักเรียนได้รับรางวัลการแข่งขัน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของนักเรียนที่เข้าร่วมการแข่งขันทั้งหมด

5.3 พฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของนักเรียนที่แสดงถึงความสามารถในการเข้าใจและจัดการอารมณ์ของตนเอง รวมทั้งความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์หรืออยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่นในสังคม ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด คือ มีการแสดงพฤติกรรมในระดับสูงขึ้นไป นั่นคือมีค่าเฉลี่ยของระดับการแสดงพฤติกรรมไม่ต่ำกว่า 3.50

6. ครู หมายถึง ผู้สอนในโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา

7. ผู้ปกครอง หมายถึง บิดา มารดา หรือผู้ที่รับผิดชอบดูแลนักเรียนกลุ่มที่มีแววอัจฉริยภาพระหว่างการศึกษาอยู่ในโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา

8. ภาคีเครือข่าย หมายถึง องค์คณะบุคคลที่มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนศักยภาพนักเรียน ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสมาคมนักเรียนเก่าโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา

9.การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้มีส่วนได้เสีย ทั้งนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย ได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการต่าง ๆ ของการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ตั้งแต่การคิด การเสนอ การวางแผน การกำหนดนโยบาย รวมถึงการปฏิบัติการโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลกระทบกับตนเองทั้งทางตรงและทางอ้อม

10. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติที่ดีของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย อันเกิดจากพื้นฐานของการรับรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับจากการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

11. สภาพปัจจุบันในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน หมายถึง สถานการณ์ มาตรการ หรือแนวทางการดำเนินงานที่โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ใช้ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนในปัจจุบัน ซึ่งครอบคลุมการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การแนะแนว และการบริหารจัดการหลักสูตรที่สนับสนุนให้นักเรียนสามารถพัฒนาอัจฉริยภาพของตนเองได้เต็มศักยภาพ การศึกษาสภาพปัจจุบันนี้มุ่งเน้นการสำรวจรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพที่มีอยู่แล้ว ตลอดจนปัจจัยที่เอื้อต่อหรือเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนานักเรียนในแต่ละด้านของพหุปัญญา

12. ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน หมายถึง ช่องว่างระหว่างแนวทางที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบันกับแนวทางที่ควรจะเป็นในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยสะท้อนจากความคิดเห็นของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เกี่ยวกับปัจจัยที่ควรได้รับการปรับปรุงหรือเพิ่มเติม เพื่อให้กระบวนการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสามารถตอบสนองต่ออัจฉริยภาพเฉพาะบุคคลได้ดียิ่งขึ้น ความต้องการจำเป็นนี้เป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการพัฒนารูปแบบ MAHA GENIUS ให้สามารถรองรับศักยภาพของนักเรียนได้อย่างครอบคลุมและเป็นระบบ

13. การนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน หมายถึง กระบวนการนำแนวทางที่พัฒนาขึ้นภายใต้รูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพนักเรียนในโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา โดยดำเนินการผ่านการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน การคัดกรองนักเรียนตามอัจฉริยภาพ และการสร้างระบบสนับสนุนที่ช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง การดำเนินงานนี้ครอบคลุมถึงการปรับปรุงหลักสูตร กิจกรรมเสริมทักษะ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และภาคีเครือข่าย

14. ผลการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน หมายถึง ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ในการจัดการศึกษา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของรูปแบบในการพัฒนาศักยภาพนักเรียน โดยพิจารณาจากผลการเรียนเฉลี่ยของนักเรียน ความก้าวหน้าในด้านพฤติกรรมอารมณ์และสังคม ตลอดจนความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการส่งเสริมศักยภาพนักเรียน รูปแบบนี้ยังเป็นแนวทางสำคัญสำหรับการปรับปรุงและขยายผลการดำเนินงานในอนาคต เพื่อให้สามารถรองรับการพัฒนานักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2563-2564 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีประเด็นการนำเสนอ ดังนี้

1. บริบทของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา
2. รูปแบบ
3. แนวคิดและทฤษฎีสำหรับใช้สร้างรูปแบบ MAHA GENIUS
4. พฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม
5. การมีส่วนร่วม
6. ความพึงพอใจ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดในการวิจัย

บริบทของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา

1. สภาพสังคมและชุมชน

โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ การศึกษา และการปกครองของจังหวัดสงขลา พื้นที่โดยรอบโรงเรียนมีความเจริญทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีหน่วยงานราชการสำคัญตั้งอยู่ เช่น ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอเมืองสงขลา มหาวิทยาลัย และสถานศึกษาหลายแห่ง นอกจากนี้ยังมีสถานที่ทางวัฒนธรรม เช่น พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสงขลา และย่านเมืองเก่าสงขลา ซึ่งสะท้อนอัตลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น ประชากรในเขตอำเภอเมืองสงขลามีความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม โดยประกอบด้วยคนไทยเชื้อสายจีน ไทยพุทธ และมุสลิมที่อาศัยอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน ผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพข้าราชการ พนักงานบริษัทเอกชน เจ้าของธุรกิจ และเกษตรกร โดยมีฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ส่งผลให้มีความต้องการทางการศึกษาที่หลากหลาย ทำให้โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา จึงต้องจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนทุกกลุ่ม สำหรับในแง่ของโครงสร้างทางสังคม ชุมชนรอบโรงเรียนให้ความสำคัญกับการศึกษา โดยมีสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน ทั้งในด้านงบประมาณ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร นอกจากนี้

โรงเรียนยังมีเครือข่ายความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และหน่วยงานอื่น ๆ ในการพัฒนาโครงการด้านวิชาการและนวัตกรรมการเรียนรู้อีกด้วย แต่อย่างไรก็ตาม สังคมและชุมชนโดยรอบของโรงเรียนมหาวชิราวุธจังหวัดสงขลา ยังมีความท้าทาย เช่น การแข่งขันด้านการศึกษาในระดับสูง การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ และความจำเป็นในการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ทำให้โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา จึงต้องปรับตัวและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ทันสมัย เช่น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในห้องเรียน การส่งเสริมทักษะทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ และการพัฒนากิจกรรมที่ตอบสนองต่อความสามารถเฉพาะบุคคลของนักเรียน

จากข้อมูลบริบททางสังคมและชุมชนของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนให้ตรงกับอัจฉริยภาพของตนเอง เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและตลาดแรงงานในอนาคต การพัฒนารูปแบบในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน จึงมีความสำคัญในการจัดระบบการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนที่เป็นโครงสร้างชัดเจน และสามารถพัฒนาไปสู่แนวทางการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีในปัจจุบัน

2. จำนวนนักเรียน

โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีนักเรียนเป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี โดยข้อมูลจำนวนนักเรียนในช่วง 3 ปีการศึกษาล่าสุด มีรายละเอียดดังนี้ ปีการศึกษา 2562 มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 3,629 คน ปีการศึกษา 2563 มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 3,748 คน และปีการศึกษา 2564 มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 3,916 คน จากข้อมูลดังกล่าว พบว่า ในช่วงปีการศึกษา 2562-2564 จำนวนนักเรียนของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง เฉลี่ยปีละประมาณ 83-163 คน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความนิยมและความเชื่อมั่นของผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อคุณภาพของโรงเรียน ซึ่งการที่โรงเรียนมีนักเรียนจำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ทำให้การส่งเสริมศักยภาพนักเรียนต้องมีรูปแบบที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถรองรับความสามารถที่หลากหลายของนักเรียนแต่ละคนได้ การพัฒนารูปแบบเพื่อใช้ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนตามความถนัดของแต่ละคน จึงเป็นแนวทางสำคัญในการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมที่ตรงกับความต้องการของนักเรียนทุกกลุ่ม และช่วยให้โรงเรียนสามารถบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. จำนวนครู

โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา มีครูที่มีคุณภาพและเชี่ยวชาญในหลากหลายสาขาวิชา เพื่อรองรับการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยจำนวนครูในช่วง 3 ปีการศึกษาที่ผ่านมา มีรายละเอียดดังนี้ ปีการศึกษา 2562 มีจำนวนครูทั้งหมด 185 คน ปีการศึกษา

2563 มีจำนวนครูทั้งหมด 179 คน และปีการศึกษา 2564 มีจำนวนครูทั้งหมด 181 คน โดยทางโรงเรียนมีการจัดสรรครูผู้สอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมถึงมีบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านแนะแนว กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการบริหารจัดการศึกษา นอกจากนี้ โรงเรียนยังมีเครือข่ายความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยและหน่วยงานภายนอกในการพัฒนาองค์ความรู้และเสริมสร้างทักษะให้กับครูและบุคลากร ซึ่งจากข้อมูลข้างต้น พบว่า แม้จำนวนนักเรียนของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่จำนวนครูกลับมีอัตราที่ค่อนข้างคงที่ ส่งผลให้ภาระงานของครูเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนที่ต้องตอบสนองความต้องการของนักเรียนที่มีศักยภาพหลากหลาย ดังนั้นการพัฒนารูปแบบที่ใช้ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน จะช่วยสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นระบบมากขึ้น โดยช่วยให้ครูสามารถวางแผนการสอนที่เหมาะสมกับอัจฉริยภาพของนักเรียน และสามารถนำแนวทางที่เป็นรูปธรรมไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การจัดการศึกษา

โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะชีวิต และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพและสามารถแข่งขันในระดับประเทศและนานาชาติได้ โดยมีรายละเอียดของการจัดการศึกษาของโรงเรียนในแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ระดับการศึกษาและโครงสร้างหลักสูตร โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อตอบสนองศักยภาพของผู้เรียนที่มีความสามารถและความสนใจที่แตกต่างกัน โดยแบ่งเป็น (1) หลักสูตรสามัญ (ทั่วไป) สำหรับนักเรียนทุกระดับชั้น เน้นการเรียนตามโครงสร้างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2) หลักสูตรห้องเรียนพิเศษ สำหรับนักเรียนที่มีศักยภาพสูงในด้านต่าง ๆ เช่น ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และภาษา (Science Math Ability : SMA) ห้องเรียนการส่งเสริมความเป็นเลิศด้านภาษาอังกฤษ (English Gifted Learner : EGL) และห้องเรียนดนตรี (Music Program : MP) เป็นต้น และ (3) หลักสูตรห้องเรียนปกติที่มีการเสริมความสามารถพิเศษ โดยการจัดกลุ่มการเรียนเฉพาะทาง เช่น สายวิทย์-คณิต สายศิลป์-คำนวณ สายศิลป์-ภาษา และสายศิลป์-สังคม เป็นต้น

2. การจัดการเรียนการสอน โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนผ่านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และสะตีมศึกษา (STEAM Education) ซึ่งเป็นแนวทาง การจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการวิชาวิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering) ศิลปะ (Arts) และคณิตศาสตร์ (Mathematics) โดยการใช้

เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning : PBL) เพื่อให้นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา และทำงานเป็นทีมได้ ในด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โรงเรียนมีระบบห้องเรียนอัจฉริยะ (Smart Classroom) และการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) ซึ่งช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่โรงเรียนได้มีการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Hybrid Learning) และแบบออนไลน์ (Online Learning) ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลต่าง ๆ

3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ให้ความสำคัญกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ของนักเรียน โดยมีกิจกรรมหลักที่สำคัญ ได้แก่ (1) กิจกรรมชุมนุม ซึ่งนักเรียนสามารถเลือกเข้าร่วมชุมนุมตามความสนใจ เช่น ชุมนุมวิทยาศาสตร์ ชุมนุมคอมพิวเตอร์ ชุมนุมดนตรีไทย ชุมนุมวรรณศิลป์ เป็นต้น (2) กิจกรรมแนะแนวและพัฒนาอาชีพ มีการจัดโครงการแนะแนวอาชีพ ค่ายฝึกอบรมด้านอาชีพ การแนะแนวศึกษาต่อ และการพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคม (3) กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และจิตอาสา เช่น โครงการบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา โครงการนักเรียนแกนนำคุณธรรม เป็นต้น และ (4) กิจกรรมด้านกีฬาและนันทนาการ โดยโรงเรียนได้ส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถด้านกีฬาผ่านโครงการพิเศษ เช่น กีฬาฟุตบอล วอลเลย์บอล แบดมินตัน และกรีฑา เป็นต้น

4. การสนับสนุนการศึกษานอกห้องเรียน นอกเหนือจากการเรียนรู้ในห้องเรียน โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ได้มีการจัดโครงการส่งเสริมศักยภาพนักเรียน ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้นอกห้องเรียน อาทิ ค่ายพัฒนาทักษะทางวิชาการ เช่น ค่ายโอลิมปิกวิชาการ ค่ายคณิตศาสตร์ ค่ายภาษาอังกฤษ โครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมต่างประเทศ เช่น โครงการแลกเปลี่ยนเพื่อการศึกษาและวัฒนาธรรม (AFS Intercultural Programs) โครงการแลกเปลี่ยนนักเรียนกับประเทศญี่ปุ่น รวมถึงการแข่งขันทางวิชาการระดับชาติและนานาชาติ เช่น การแข่งขันโครงงานวิทยาศาสตร์ และการแข่งขันตอบปัญหาภาษาอังกฤษ เป็นต้น

5. ระบบการประเมินผลและติดตามผลการเรียนรู้ โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ใช้การประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ควบคู่กับการสอบวัดผล เพื่อวัดพัฒนาการของนักเรียนในด้านต่าง ๆ โดยเน้นการประเมินทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ด้านทักษะกระบวนการคิด และด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังมีระบบที่ปรึกษา (Advisory System) ที่ช่วยติดตามพฤติกรรมและพัฒนาการของนักเรียนอย่างใกล้ชิด

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่าแม้โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา จะมีระบบการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลาย แต่ยังขาดแนวทางที่เป็นระบบสำหรับการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนตามอัจฉริยภาพเฉพาะบุคคล ซึ่งเป็นที่มาของการพัฒนารูปแบบสำหรับใช้ใน

การส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน เพื่อให้สามารถคัดกรองและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยใช้หลักการพหุปัญญา (Multiple Intelligences) เป็นแนวทางในการพัฒนา 10 ด้านของอัจฉริยภาพ และสร้างแนวทางการเรียนรู้ที่ตอบสนองความสามารถของนักเรียนแต่ละคนได้อย่างแท้จริง

5. การส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ

โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนตามความสามารถเฉพาะตัว โดยใช้หลักการพหุปัญญา (Multiple Intelligences) เป็นแนวทางในการออกแบบกิจกรรมพัฒนาอัจฉริยภาพของนักเรียน ซึ่งครอบคลุม 10 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา ด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านดนตรี ด้านมนุษย-สัมพันธ์ ด้านการเข้าใจตนเอง ด้านธรรมชาติวิทยา ด้านดิจิทัล และด้านผู้นำ โรงเรียนได้ดำเนินการคัดกรองนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ โดยใช้แบบประเมิน และนำไปสู่การจัดกิจกรรมพิเศษที่สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนในแต่ละด้าน โดยมีการสนับสนุนจากครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ ดังนี้

1. กรอบแนวคิดในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ใช้แนวทางพหุปัญญา (Multiple Intelligences Theory : MI) ของการ์ดเนอร์ (Gardner) เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาศักยภาพนักเรียน โดยพิจารณาความสามารถของนักเรียนใน 10 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านภาษา (Linguistic Intelligence) เป็นความสามรถในการใช้ภาษาและการสื่อสาร (2) ด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ (Logical-Mathematical Intelligence) เป็นความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล การคำนวณ และการวิเคราะห์ (3) ด้านมิติสัมพันธ์ (Spatial Intelligence) เป็นความสามารถในการจินตนาการและการมองเห็นในเชิงมิติ (4) ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว (Bodily-Kinesthetic Intelligence) เป็นความสามารถในการใช้ร่างกายแสดงออกและทักษะทางกีฬา (5) ด้านดนตรี (Musical Intelligence) เป็นความสามารถในการรับรู้และสร้างสรรค์เสียงดนตรี (6) ด้านมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal Intelligence) เป็นความสามารถในการเข้าใจและสื่อสารกับผู้อื่น (7) ด้านการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence) เป็นความสามารถในการเข้าใจและพัฒนาตนเอง (8) ด้านธรรมชาติวิทยา (Naturalistic Intelligence) เป็นความสามารถในการเข้าใจธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (9) ด้านดิจิทัล (Digital Intelligence) เป็นความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ และ (10) ด้านผู้นำ (Leadership Intelligence) เป็นความสามารถในการเป็นผู้นำและการทำงานเป็นทีม

2. การคัดกรองนักเรียนที่มีมีแววอัจฉริยภาพ โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ใช้กระบวนการคัดกรองนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ ผ่านแบบประเมินศักยภาพและความสนใจของนักเรียน โดยครอบคลุมปัจจัยต่าง ๆ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA)

ในวิชาหลัก แบบทดสอบวัดศักยภาพตามพหุปัญญา ซึ่งใช้แบบวัดของโรงเรียนและเครื่องมือที่ได้รับการยอมรับ และผลการแข่งขันและรางวัล ซึ่งพิจารณาจากการเข้าร่วมและได้รับรางวัลจากการแข่งขันระดับโรงเรียน ระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ และการสังเกตจากครูที่ปรึกษาและผู้ปกครอง โดยใช้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรม ความสนใจ และศักยภาพของนักเรียนในกิจกรรมต่าง ๆ

3. การสนับสนุนและพัฒนาศักยภาพนักเรียน โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา มีโครงการและกิจกรรมที่ออกแบบมาเพื่อสนับสนุนศักยภาพของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในแต่ละด้าน โดยแบ่งเป็น 5 แนวทางหลัก ดังนี้ (1) การพัฒนาศักยภาพด้านวิชาการ ผ่านโครงการห้องเรียนพิเศษ ค่ายวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์โอลิมปิก โครงการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning : PBL) ตลอดจนโครงการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (2) การพัฒนาศักยภาพด้านกีฬาและศิลปะ ผ่านโครงการพัฒนานักกีฬาสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งสนับสนุนการฝึกซ้อมและส่งนักกีฬาเข้าแข่งขันทั้งในระดับภาคและระดับประเทศ โครงการดนตรีและศิลปะสร้างสรรค์ และการแข่งขันกีฬาและกิจกรรมนันทนาการ (3) การพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำและมนุษยสัมพันธ์ ผ่านโครงการผู้นำเยาวชน (Young Leadership Program) ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำผ่านกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ กิจกรรมชมรมและสภานักเรียน ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีบทบาทในการบริหารจัดการกิจกรรมของโรงเรียน และโครงการจิตอาสาและพัฒนาชุมชนที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคม (4) การพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีและดิจิทัล ผ่านโครงการโค้ดดิ้ง (Coding) และสะตีมศึกษา (STEM Education) ซึ่งฝึกทักษะการเขียนโปรแกรม คิดเชิงตรรกะ และการสร้างสรรค์นวัตกรรม และการแข่งขันหุ่นยนต์และนวัตกรรมดิจิทัล ที่ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีแก้ปัญหาในชีวิตจริง และ (5) การสนับสนุนทุนการศึกษาและโอกาสทางการศึกษา อาทิ ทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีศักยภาพพิเศษ ซึ่งเป็นทุนสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย เช่น สมาคมศิษย์เก่า และหน่วยงานภายนอก เป็นต้น และโครงการแนะแนวศึกษาต่อและทุนการศึกษาต่างประเทศ ซึ่งเป็นการให้คำปรึกษาและเตรียมความพร้อมสำหรับการศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย

4. การประเมินผลและติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา มีระบบติดตามและประเมินผล นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมศักยภาพผ่านเกณฑ์ต่าง ๆ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) จำนวนรางวัลและการเข้าร่วมการแข่งขัน พฤติกรรมและทักษะการเรียนรู้ที่พัฒนา รวมถึงความพึงพอใจของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง

จากข้อมูลข้างต้น แม้ว่าทางโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา จะมีแนวทางการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนอยู่แล้ว แต่ยังขาดระบบที่เป็นโครงสร้างชัดเจน ที่สามารถพัฒนาศักยภาพเฉพาะบุคคลของนักเรียนแต่ละคน ได้อย่างเป็นระบบ การพัฒนารูปแบบขึ้นมาสำหรับใช้ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของแต่ละคน จึงเป็นแนวทางสำคัญในการปรับปรุง

กระบวนการคัดกรอง พัฒนา และติดตามผล ของนักเรียนที่มีศักยภาพในแต่ละด้าน เพื่อให้สามารถออกแบบการเรียนรู้และกิจกรรมที่สอดคล้องกับอัจฉริยภาพของนักเรียนได้อย่างแท้จริง

6. ผลการดำเนินงานการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ

โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ได้จัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพนักเรียนหลายด้าน โดยมีผลการดำเนินงานที่สำคัญ เช่น นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาความสามารถพิเศษได้รับรางวัลจากการแข่งขันทางวิชาการทั้งระดับภาคและระดับประเทศ มีการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาศักยภาพนักเรียนในสาขาต่าง ๆ เช่น ค่ายโอลิมปิกวิชาการ ค่ายพัฒนาผู้นำเยาวชน และค่ายพัฒนาความสามารถด้านศิลปะและดนตรี โดยโรงเรียนมีเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น มหาวิทยาลัย และองค์กรภาคเอกชน ในการสนับสนุนการพัฒนาทักษะของนักเรียน อย่างไรก็ตาม จากการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2562 พบว่า โรงเรียนยังมีรูปแบบของการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนที่ไม่ชัดเจน ขาดแนวทางในการวัดแววอัจฉริยภาพของนักเรียน และขาดการดำเนินงานการพัฒนาอย่างเป็นระบบขั้นตอน เมื่อพิจารณาผลการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนในด้านต่าง ๆ พบว่า นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพได้มีโอกาสข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพด้านต่าง ๆ ยังไม่หลากหลาย ไม่ทั่วถึง และไม่เต็มศักยภาพ ส่งผลให้โอกาสที่เข้ารับการแข่งขันหรือการได้รับรางวัล การประกาศเกียรติคุณในระดับต่าง ๆ ยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ กล่าวคือ จากนักเรียนทั้งหมดของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 3,629 คน มีนักเรียนเพียง 826 คน ที่ได้รับการส่งเสริมอัจฉริยภาพ คิดเป็นร้อยละ 22.76 ของนักเรียนทั้งหมด นอกจากนี้ยังพบว่าจากนักเรียน 826 คน ที่ได้รับการส่งเสริมอัจฉริยภาพ มีนักเรียนที่ได้รับรางวัลและการยกย่องชมเชยเพียง 417 คน คิดเป็นร้อยละ 50.48 ของนักเรียนทั้งหมดที่ได้รับการส่งเสริมอัจฉริยภาพ จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่ายังมีนักเรียนอีกจำนวนมากที่ยังไม่ได้รับการค้นหาแววอัจฉริยภาพ ส่งผลให้สูญเสียโอกาสในการได้รับการส่งเสริมอัจฉริยภาพไปอย่างน่าเสียดาย ทำให้มีความจำเป็นจะต้องพัฒนารูปแบบการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนขึ้นมา เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนให้เป็นระบบมากขึ้น

รูปแบบ

1. ความหมายของรูปแบบ

รูปแบบตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “MODEL” โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของโมเดลหรือรูปแบบไว้ ดังนี้

คีฟส์ (Keeves. 1998 : 599) ได้ให้ความหมายของรูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างของความเกี่ยวข้องระหว่างชุดของปัจจัยหรือตัวแปรต่าง ๆ หรือองค์ประกอบที่สำคัญในเชิงความสัมพันธ์หรือเหตุผลซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยให้เข้าใจข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ รูปแบบที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้ (1) ประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวเนื่องกันแบบรวม ๆ (2) ควรใช้เป็นแนวทางการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นซึ่งสามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกต (3) ควรต้องระบุถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา และ (4) ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่เป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา

บาร์โด และฮาร์ทแมน (Bardo & Hartman. 2004 : 25) ให้ความหมายของรูปแบบหมายถึง ชุดของข้อความเชิงนามธรรมเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่สนใจ เพื่อใช้ในการนิยามคุณลักษณะหรือบรรยายคุณลักษณะนั้น ๆ หรือเป็นชุดของแนวความคิดซึ่งได้เรียบเรียงไว้ในลักษณะโครงสร้างอย่างเป็นระบบ และมีความสัมพันธ์กันขององค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานกลยุทธ์ พื้นฐานเงื่อนไข และข้อจำกัดในการนำไปใช้

ณัฐศักดิ์ จันทร์ผล (2552 : 125) ได้ให้ความหมายของรูปแบบ หมายถึง โครงสร้างของความเกี่ยวข้องของตัวแปรต่าง ๆ รูปแบบจึงน่าจะมีมากกว่า 1 มิติ หลายตัวแปร และตัวแปรต่าง ๆ มีความเกี่ยวข้องกัน ในเชิงความสัมพันธ์และเชิงเหตุและผล

บุญชม ศรีสะอาด และสุริทอง ศรีสะอาด (2552 : 121) กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง โครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่แสดงขั้นตอนการทำงาน (Flow Chart) สามารถอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ปรากฏในระบบต่าง ๆ ที่อธิบายขั้นตอนขององค์ประกอบหรือกิจกรรมในระบบ

มาลี สืบกระแส (2552 : 108) ได้ให้ความหมายของรูปแบบ หมายถึง วิธีการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ รวมถึงจินตนาการที่มีต่อปรากฏการณ์ใด ๆ ให้ปรากฏ โดยใช้การสื่อสารในลักษณะต่าง ๆ เช่น ภาพวาด ภาพเหมือน แผนภูมิ แผนผังต่อเนื่อง หรือสมการทางคณิตศาสตร์ เป็นต้น ให้สามารถเข้าใจได้ง่าย และสามารถนำเสนอประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างกระชับ ภายใต้หลักการอย่างมีระบบ

ทิศนา แขมมณี (2555 : 1) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ 3 ประการ ดังนี้ (1) รูปแบบ หมายถึง สิ่งซึ่งเป็นแบบย่อส่วนของจริง หรือเรียกว่า แบบจำลอง (2) รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่นำมาใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินการบางอย่าง เช่น นักเดินแบบ ครูต้นแบบ หรือแม่พิมพ์ในการวาดภาพศิลปะ เป็นต้น และ (3) รูปแบบ หมายถึง แบบหรือรุ่นของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์รุ่น 864X เป็นต้น

จากความหมายของรูปแบบดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง ลักษณะที่แสดงให้เห็นโครงสร้าง องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ของเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น หรือพยากรณ์ไปในอนาคต โดยรูปแบบมีองค์ประกอบหลายอย่าง และมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ

2. ประเภทของรูปแบบ

รูปแบบสามารถจำแนกได้หลายประเภท โดยมีผู้จำแนกประเภทของรูปแบบไว้ ดังนี้

สมิธ (Smith. 2002 : 4) ได้จำแนกรูปแบบออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) จำแนกออกเป็น (1) รูปแบบคล้ายจริง (Iconic Model) มีลักษณะคล้ายของจริง เช่น เครื่องบินจำลอง หุ่นไล่กา หุ่นตามร้านตัดเสื้อผ้า เป็นต้น (2) รูปแบบเสมือนจริง (Analog Model) มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริง เช่น การทดลองทางเคมีในห้องปฏิบัติการก่อนจะทำการทดลอง เครื่องบินจำลองที่บินได้ หรือเครื่องฝึกหัดบิน เป็นต้น

2. รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Model) จำแนกออกเป็น (1) รูปแบบข้อความ (Verbal Model) หรือรูปแบบเชิงคุณภาพ (Quality Model) เป็นการใช้ข้อความปกติธรรมดาในการอธิบายโดยย่อ เช่น คำพรรณนาลักษณะงาน และคำอธิบายรายวิชา เป็นต้น และ (2) รูปแบบทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) หรือรูปแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Model) เช่น สมการ และโปรแกรมเชิงเส้น เป็นต้น

สตีเนียร์ (Steiner. 1980 ; อ้างถึงใน กิตติ์ภูมิ คงศรี. 2561 : 51) ได้มีการจำแนกรูปแบบออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) จำแนกออกเป็น (1) รูปแบบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model of) เช่น รูปแบบเครื่องบินขนาดย่อ ที่สร้างเหมือนจริง เป็นต้น และ (2) รูปแบบสำหรับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model for) เป็นรูปแบบจำลองที่ออกแบบไว้เพื่อเป็นต้นแบบผลิตสินค้า ต้องสร้างรูปแบบเท่าของจริงขึ้นมาก่อน แล้วจึงผลิตสินค้าตามรูปแบบนั้น

2. รูปแบบเชิงแนวคิด (Conceptual Model) จำแนกออกเป็น (1) รูปแบบเชิงแนวคิดของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Conceptual Model of) เป็นรูปแบบที่สร้างขึ้นโดยจำลองมาจากทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว เช่น รูปแบบที่สร้างจากทฤษฎีการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน เป็นต้น และ (2) รูปแบบเชิงแนวคิดเพื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Conceptual Model for) เป็นรูปแบบที่สร้างขึ้นมาเพื่ออธิบายทฤษฎี หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ เช่น รูปแบบที่สร้างขึ้นจากทฤษฎีการคัดสรรตามธรรมชาติ เพื่อนำไปใช้อธิบายการคงอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน เป็นต้น

จากประเภทของรูปแบบดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การแบ่งประเภทรูปแบบขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการอธิบายรูปแบบนั้น ๆ โดยสามารถแบ่งได้เป็นรูปแบบเชิงกายภาพ เป็นรูปแบบของ

สิ่งใดสิ่งหนึ่ง และรูปแบบสำหรับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และรูปแบบเชิงแนวคิด เป็นรูปแบบเชิงแนวคิดของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และรูปแบบเชิงแนวคิดเพื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

3. การสร้างและพัฒนารูปแบบ

การวิจัยเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนารูปแบบนั้น สามารถทำได้ 2 วิธี (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 104-106) ดังนี้

1. การสร้างหรือการพัฒนารูปแบบ ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อนเป็นรูปแบบตามสมมติฐาน โดยการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีแนวความคิดรูปแบบที่มีผู้พัฒนาไว้แล้ว ในเรื่องเดียวกันหรือเรื่องอื่น ๆ และผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์สภาพ สถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้สามารถกำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ต่าง ๆ ช่วยให้สามารถกำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรนั้น หรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบ การพัฒนารูปแบบต้องใช้หลักเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญ และการศึกษาค้นคว้าเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยอาจคิดโครงสร้างของรูปแบบขึ้นมาก่อน แล้วปรับปรุงโดยอาศัยข้อสนเทศจากการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวความคิดรูปแบบ หรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง หรือทำการศึกษาองค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรแต่ละตัว แล้วคัดเลือกองค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรที่สำคัญประกอบขึ้นเป็นโครงสร้างของรูปแบบก็ได้ หัวใจสำคัญของขั้นตอนนี้อยู่ที่การเลือกเฟ้นองค์ประกอบในรูปแบบ (ตัวแปรหรือกิจกรรม) เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมผู้วิจัยควรกำหนดหลักการในการพัฒนารูปแบบอย่างชัดเจน เช่น เป็นรูปแบบที่ไม่ซับซ้อน สามารถนำไปปฏิบัติได้ง่าย ตัวแปรในรูปแบบมีน้อย แต่สามารถอธิบายได้มากในการวิจัย บางเรื่องจำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม

2. การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ หลังจากได้พิจารณารูปแบบในขั้นต้นแล้วจำเป็นต้องทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบดังกล่าว เพราะว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นนั้นถึงแม้ว่าจะพัฒนาโดยมีรากฐานจากทฤษฎีแนวความคิด รูปแบบของคนอื่น และผลการวิจัยที่ผ่านมา หรือแม้กระทั่งการกลั่นกรองจากผู้เชี่ยวชาญแล้วก็ตาม แต่ก็เป็นเพียงรูปแบบตามสมมติฐาน ซึ่งจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริง หรือการทดลองนำไปใช้ในสถานการณ์จริง เพื่อทดสอบดูว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ บางครั้งจึงใช้คำว่าการทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบ

คีวาส (Keeves. 1988 ; อ้างถึงใน กิตติ์ภูมิ คงศรี. 2561 : 54) กล่าวถึง หลักการกว้าง ๆ เพื่อกำกับการสร้างรูปแบบไว้ 4 ประการ คือ (1) รูปแบบควรประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงแบบธรรมดา อย่างไรก็ตามความเชื่อมโยงเส้นตรงแบบธรรมดาทั่วไปก็มีประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยในช่วงต้นของการพัฒนารูปแบบ (2) รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบได้ สามารถตรวจสอบด้วยการสังเกตและหาข้อสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ (3) รูปแบบควรต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้นนอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้แล้ว

รูปแบบควรใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย และ (4) รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่

กิตติ์ภูมิ คงศรี (2561 : 55-56) ได้สรุปการพัฒนารูปแบบ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ และ (2) การตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ ดังนี้

1. การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อนเป็นรูปแบบตามสมมติฐาน (Hypothesis Model) โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ผู้วิจัยอาจศึกษารายกรณีหน่วยงานที่ดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งผลการศึกษาจะนำมาใช้กำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรเหล่านั้น หรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบ ดังนั้นการพัฒนารูปแบบในขั้นตอนนี้จะต้องอาศัยหลักการของเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญ ซึ่งโดยทั่วไปการศึกษาในขั้นตอนนี้จะมีขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

1.1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำสารสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นร่างกรอบแนวความคิดการวิจัย

1.2 การศึกษาจากบริบทจริง ในขั้นตอนนี้อาจดำเนินการได้หลายวิธี ได้แก่ (1) การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานในปัจจุบันของหน่วยงาน โดยศึกษาความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง (Stakeholder) ซึ่งวิธีศึกษาอาจจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสอบถาม การสำรวจ และการสนทนากลุ่ม เป็นต้น (2) การศึกษารายกรณี (Case Study) หน่วยงานที่ประสบความสำเร็จหรือมีแนวปฏิบัติที่ดีในเรื่องที่ศึกษา เพื่อนำมาเป็นสารสนเทศที่สำคัญในการพัฒนารูปแบบ และ (3) การศึกษาข้อมูลผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม เป็นต้น ทั้งนี้การศึกษาจากบริบทจริง จะทำให้ผู้วิจัยได้รูปแบบที่ได้มีความเป็นไปได้สูงในการนำไปปฏิบัติในสถานการณ์จริง

1.3 การจัดทำรูปแบบ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะใช้สารสนเทศที่ได้จากการศึกษาบริบทจริงมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวความคิดการวิจัย เพื่อนำมาจัดทำรูปแบบ

2. การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ ภายหลังที่ได้พัฒนารูปแบบในขั้นตอนแรกจำเป็นที่ต้องทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ เพราะรูปแบบที่พัฒนาขึ้นถึงแม้จะพัฒนาโดยมีรากฐานจากทฤษฎี แนวความคิดรูปแบบของคนอื่น และผลการวิจัยที่ผ่านมา แต่ก็เป็นเพียงรูปแบบตามสมมติฐาน จำเป็นที่จะต้องตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวังหรือไม่ การเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริงหรือทดลองใช้รูปแบบในสถานการณ์จริง จะช่วยให้ทราบอิทธิพลหรือความสำคัญขององค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรต่าง ๆ ในรูปแบบ ผู้วิจัยอาจปรับปรุงรูปแบบใหม่โดยการตัดองค์ประกอบหรือตัวแปรที่พบว่าไม่มีอิทธิพลออกจากรูปแบบ ซึ่งจะทำให้ได้รูปแบบที่มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

จากการสร้างและพัฒนารูปแบบดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การสร้างและพัฒนารูปแบบ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ การสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อน เป็นรูปแบบตามสมมติฐาน โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการตรวจสอบความเที่ยงตรงว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวังหรือไม่ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริง หรือทดลองใช้รูปแบบในสถานการณ์จริง ซึ่งจะช่วยให้ทราบอิทธิพลหรือความสำคัญขององค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรต่าง ๆ ในรูปแบบ

4. การประเมินรูปแบบ

จุดมุ่งหมายของการประเมินรูปแบบ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบในการปฏิบัติจริง รูปแบบทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ จะทำการทดสอบโดยการพิสูจน์ตามสูตรหรือสมการ หรือตรวจสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการประมาณค่าพารามิเตอร์ของรูปแบบ สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มักจะดำเนินการประเมินรูปแบบด้วยวิธีการทางสถิติ ผลการประเมินจะนำไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธรูปแบบนั้น และนำไปสู่การสร้างทฤษฎีใหม่ต่อไป แต่การประเมินรูปแบบบางเรื่องนั้น ไม่สามารถกระทำด้วยวิธีการดังกล่าวได้ เนื่องจากมีข้อจำกัดบางประการ โดยมีนักวิชาการกล่าวถึงหลักการในการประเมินรูปแบบไว้ ดังนี้

สตัฟเฟิลบีม และชินงค์ฟิลด์ (Stufflebeam & Shinkfield. 2007 : 87-89) กล่าวถึงมาตรฐานของการประเมิน 30 ประการ ของคณะกรรมการพัฒนามาตรฐานการประเมินทางการศึกษา (Joint Committee on Standards for Education Evaluation) เพื่อใช้เป็นแนวทางการประเมินรูปแบบทางการศึกษา เป็นบรรทัดฐานของกิจกรรมการประเมิน ซึ่งสามารถจัดหมวดหมู่ได้เป็น 4 หมวด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. มาตรฐานการใช้ประโยชน์ (Utility Standards) เป็นมาตรฐานที่ต้องการประกันถึงความเป็นประโยชน์ของผลการประเมินในการตอบสนองต่อความต้องการใช้สารสนเทศของผู้เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุม ทันเวลา และมีผลต่อการนาไปใช้ มีคุณลักษณะดังนี้ (1) การระบุผู้เกี่ยวข้องที่ต้องการใช้สารสนเทศ (2) ความเป็นที่เชื่อถือของผู้ประเมิน (3) การรวบรวมข้อมูลครอบคลุมและตอบสนองต่อ ความต้องการใช้สารสนเทศของผู้เกี่ยวข้อง (4) การแปลความหมายและการตัดสินคุณค่า มีความชัดเจน (5) รายงานการประเมินมีความชัดเจนทุกขั้นตอน (6) การเผยแพร่ผลการประเมินไปยังผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง (7) รายงานการประเมินเสร็จทันเวลาสำหรับนำไปใช้ประโยชน์ และ (8) การประเมินส่งผลกระทบให้มีการดำเนินการประเมินต่อไปอย่างต่อเนื่อง

2. มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) เป็นมาตรฐานที่ต้องการประกันถึงการประเมินที่มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เหมาะสมกับสถานการณ์ปฏิบัติได้ ยอมรับได้ ประหยัดและคุ้มค่า มาตรฐานความเป็นไปได้ มีคุณลักษณะดังนี้ (1) วิธีการประเมินสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง (2) การเป็นที่ยอมรับได้ทางการเมือง และ (3) ผลที่ได้มีความคุ้มค่า

3. มาตรฐานความเหมาะสม (Propriety Standards) เป็นมาตรฐานที่ต้องมีการประกันว่าการประเมินได้ทำอย่างเหมาะสมตามกฎระเบียบ จรรยาบรรณ มีการคานึงถึงสวัสดิภาพของผู้เกี่ยวข้องในการประเมิน และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการประเมิน มาตรฐานความเหมาะสมประกอบด้วยเกณฑ์ที่มีคุณลักษณะดังนี้ (1) การกำหนดข้อตกลงของการประเมินอย่างเป็นทางการ (2) การแก้ปัญหาความขัดแย้ง ในการประเมินด้วยความเป็นธรรมและโปร่งใส (3) รายงานผลการประเมินอย่างตรงไปตรงมา เปิดเผยและคำนึงถึงข้อจากัดของการประเมิน (4) การให้ความสำคัญต่อสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของสาธารณะ (5) การคำนึงสิทธิส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง (6) การเคารพสิทธิในการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เกี่ยวข้อง (7) รายงานผลการประเมินที่สมบูรณ์ ยุติธรรม และเสนอทั้งจุดเด่นและจุดด้อยของสิ่งที่ประเมิน และ (8) ผู้ประเมิน ประเมินด้วยความรับผิดชอบ และมีจรรยาบรรณ

4. มาตรฐานความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standards) เป็นมาตรฐานที่ต้องการจะรับประกันว่าการประเมินได้มีการใช้เทคนิคที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อสรุป ข้อค้นพบ และสารสนเทศที่เพียงพอสำหรับตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน มีคุณลักษณะดังนี้ (1) การระบุวัตถุประสงค์ของการประเมินอย่างชัดเจน (2) การวิเคราะห์บริบทของการประเมินอย่างเพียงพอ (3) การบรรยายจุดประสงค์และกระบวนการประเมินอย่างชัดเจน (4) การบรรยายแหล่งข้อมูลและการได้มาอย่างชัดเจน (5) การพัฒนาเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความตรง (6) การพัฒนาเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความเที่ยง (7) การจัดระบบควบคุมสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์และรายงาน (8) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (9) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (10) การลงข้อสรุปที่มีเหตุผลสนับสนุน และ (11) การเขียนรายงานมีความเป็นปรนัย

เบญจพร แก้วมีศรี (2551 : 93) ได้นำเสนอวิธีการประเมินรูปแบบไว้ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การทดสอบรูปแบบการประเมินและได้จัดการตรวจสอบรูปแบบ ซึ่งจัดเป็น 4 หมวด ประกอบด้วย (1) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility standards) เป็นการประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ (2) มาตรฐานความเป็นประโยชน์ (Utility) เป็นการประเมินการสนองตอบต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ (3) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety) เป็นการประเมินความเหมาะสมทั้งในด้านกฎหมายและศีลธรรมจรรยา และ (4) มาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy) เป็นการประเมินความน่าเชื่อถือและได้สาระครอบคลุมครบถ้วนความต้องการ

2. การทดสอบรูปแบบหรือการประเมินในบางเรื่องสามารถกระทำได้ด้วยข้อจำกัดของสภาพการณ์ต่าง ๆ จึงต้องประเมินแนวความคิดโดยผู้ทรงคุณวุฒิ การประเมินโดยอาศัยความรอบรู้และการรับรู้ของผู้ทรงคุณวุฒิ จะสามารถช่วยให้การประเมินรูปแบบทางสังคมศาสตร์ดำเนินไปได้ด้วยดี สำหรับแนวคิดเรื่องการประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีดังนี้

2.1 เป็นรูปแบบการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจะดำเนินการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้ง เฉพาะประเด็นที่ถูกนำมาพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวโยงกับวัตถุประสงค์หรือผู้ที่มี

ส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอไป แต่อาจจะผสมผสานปัจจัยต่าง ๆ เข้าด้วยกันตามวิจารณญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพ หรือความเหมาะสมของสิ่งที่จะทำการประเมิน

2.2 เป็นรูปแบบการประเมินที่เป็นความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องที่จะประเมิน โดยพัฒนามาจากรูปแบบการวิเคราะห์งานศิลปะ (Art Criticism) ที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้ง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากเป็นการวัดคุณค่า ไม่อาจประเมินด้วยเครื่องมือวัดใด ๆ ได้ และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง แนวคิดนี้ถูกนำมาใช้ในทางการศึกษาระดับสูงมากขึ้น ทั้งนี้เพราะองค์ความรู้เฉพาะสาขานั้น ผู้ที่ศึกษาเรื่องนั้น ๆ จริง ๆ จึงจะทราบและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ดังนั้นในวงการอุดมศึกษาจึงนิยมนำรูปแบบนี้มาใช้ในการทดสอบหรือประเมินเรื่องที่ต้องการความลึกซึ้ง ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางสูง

2.3 เป็นรูปแบบที่ใช้ตัวบุคคลหรือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมิน โดยให้ความเชื่อถือว่าผู้ทรงคุณวุฒินั้นเที่ยงธรรมและมีดุลยพินิจที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้นจะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชานาญของผู้ทรงคุณวุฒิเอง

2.4 เป็นรูปแบบที่ยอมให้เกิดความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิตามอัธยาศัยและความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่พิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวม การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

วีระเดช ซาตา (2561 : 78) กล่าวว่า การประเมินรูปแบบสามารถทำได้ 4 วิธีการ ดังนี้

1. การประเมินรูปแบบด้วยการประเมินตามมาตรฐานที่กำหนด โดยหลักการประเมินรูปแบบ ประกอบด้วย มาตรฐาน 4 ด้าน คือ มาตรฐานการใช้ประโยชน์ (Utility Standards) มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) มาตรฐานความเหมาะสม (Propriety Standards) และมาตรฐานความถูกต้อง (Accuracy Standards)

2. การประเมินรูปแบบด้วยการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ การประเมินรูปแบบในบางเรื่องไม่สามารถกระทำได้โดยข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยการประเมินค่าพารามิเตอร์ของรูปแบบ หรือการดำเนินการประเมินรูปแบบด้วยวิธีการทางสถิติ แต่งานวิจัยบางเรื่องนั้นต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการได้ตัวเลข จึงต้องมีการประเมินรูปแบบโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ

3. การประเมินรูปแบบโดยการสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มักจะใช้กับการพัฒนารูปแบบโดยใช้เทคนิคเดลฟาย เมื่อผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบโดยใช้เทคนิคเดลฟายเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นในรอบสุดท้าย มาจัดทำเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อนำไปสำรวจความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

4. การประเมินรูปแบบโดยการทดลองใช้รูปแบบ การประเมินรูปแบบโดยการทดลองใช้รูปแบบนี้ ผู้วิจัยจะนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย มีการดำเนินการตามกิจกรรมอย่างครบถ้วน

จากการประเมินรูปแบบดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า เมื่อดำเนินการสร้างหรือพัฒนารูปแบบแล้ว ควรมีการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ เพราะรูปแบบที่สร้างหรือพัฒนาขึ้น แม้จะพัฒนาโดยมีรากฐานมาจากทฤษฎีแนวความคิด รูปแบบของผู้อื่นและผลการวิจัยที่ผ่านมา แต่เป็นเพียงรูปแบบตามสมมติฐาน จำเป็นต้องมีการประเมินรูปแบบ ซึ่งมีมาตรฐานของการประเมินรูปแบบในด้านความเหมาะสม ความถูกต้องครอบคลุม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

แนวคิดและทฤษฎีสำหรับใช้สร้างรูปแบบ MAHA GENIUS

ผู้วิจัยได้สร้างรูปแบบ MAHA GENIUS ขึ้น สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยรูปแบบที่สร้างขึ้นมี 10 องค์ประกอบ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบอาศัยหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล

1.1 ประเภทของความแตกต่างระหว่างบุคคล

มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยได้แบ่งประเภทของความแตกต่างระหว่างบุคคลในแง่ที่เหมือนและแตกต่างกัน ดังนี้

สิริอร วิชชาวุธ (2554 : 162) กล่าวว่า บุคคลมีลักษณะที่แตกต่างกัน ดังนี้

1) คุณลักษณะทางร่างกายและทางสรีระวิทยาของบุคคล เช่น ขนาด ส่วนสูง น้ำหนัก สัดส่วน และการทำงานของระบบต่าง ๆ ในร่างกาย เป็นต้น

2) คุณลักษณะทางจิตวิทยาของบุคคล เช่น ความแตกต่างในเรื่องการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ความแตกต่างเรื่องสติปัญญา ความสนใจ เจตคติ ค่านิยม ความสามารถพิเศษ และบุคลิกภาพ เป็นต้น

3) ความแตกต่างทางด้านอารมณ์ ทั้งนี้อารมณ์ หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้า ทั้งสิ่งเร้าภายในและภายนอก และความรู้สึกที่เกิดขึ้นนี้มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล โดยทั่วไปอารมณ์จะมีลักษณะทั้งอารมณ์ด้านบวก คือ อารมณ์ดี พอใจ สบายใจ สุขใจ ฯลฯ และอารมณ์ด้านลบ คือ อารมณ์ไม่ดี ไม่พอใจ หงุดหงิด ทุกข์ใจ ฯลฯ คนแต่ละคนมีอารมณ์แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังมีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ได้แตกต่างกันด้วย ซึ่งลักษณะดังกล่าวอาจช่วยส่งเสริมให้บุคคลมีชีวิตที่มีความสุขหรืออาจเป็นตัวบั่นทอนความสุขในชีวิตก็ได้ นักจิตวิทยาเชื่อว่าอารมณ์เป็นสิ่งที่สามารถปลูกฝังให้เกิดขึ้นได้ เพราะสาเหตุที่ทำให้คนเราเกิดอารมณ์ต่าง ๆ นั้น เป็นผลมาจากการที่บุคคลเรียนรู้ตั้งแต่แรกเกิด เช่น วิธีการอบรมเลี้ยงลูกในวัยเด็ก ซึ่งส่งผลอย่างมากต่อลักษณะอารมณ์ของบุคคล นอกจากนี้ยังมีสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลทำให้บุคคล

มีอารมณ์แตกต่างกัน ได้แก่ การศึกษาจากครอบครัว โรงเรียน สภาพของสังคมที่บุคคลอาศัยอยู่ ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรม ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม และสื่อมวลชนต่าง ๆ

4) ความแตกต่างทางด้านสังคม บุคคลแต่ละบุคคลมีพฤติกรรมด้านสังคมแตกต่างกัน นับตั้งแต่ลักษณะการพูดจาสื่อสาร การแต่งกาย การคบเพื่อน และบุคลิกภาพทางสังคมอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะแต่ละบุคคลมาจากสังคมที่แตกต่างกัน เช่น มาจากครอบครัวที่แตกต่างกัน ซึ่งหมายถึงได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน บิดามารดามีอาชีพ การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ และลักษณะอื่น ๆ ที่แตกต่างกัน ย่อมส่งผลให้บุคคลมีลักษณะสังคมที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งนอกจากครอบครัวแล้วยังมีหน่วยสังคมอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลทำให้บุคคลมีความแตกต่างกันทางด้านสังคม เช่น กลุ่มเพื่อน ผู้ร่วมงาน โรงเรียน ชุมชนที่บุคคลอาศัยอยู่ บุคคลที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ และความแตกต่างทางด้านสังคมดังกล่าวจะส่งผลให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะมีลักษณะของความสนใจ ความต้องการ ค่านิยม รวมทั้งแรงจูงใจในการทำพฤติกรรมต่าง ๆ แตกต่างกันไปด้วย

5) ความแตกต่างทางด้านสติปัญญา ได้แก่ ความสามารถของบุคคลในการจำ การคิด การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การเรียนรู้ และการกระทำสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งความสามารถในการปรับตัว ถ้าบุคคลใดทำสิ่งเหล่านี้ได้ดี แสดงว่าบุคคลนั้นมีสติปัญญาสูง นักจิตวิทยาและนักศึกษาค้นพบว่า คนเรามีระดับสติปัญญาแตกต่างกัน ตั้งแต่ระดับสูงต่ำ ซึ่งมีผลทำให้เกิดความแตกต่างในด้านประสิทธิภาพของบุคคล ทั้งในแง่ของการทำงานและการทำพฤติกรรมอื่น ๆ ในชีวิต โดยปกติความสามารถทางสติปัญญาของบุคคลจะแตกต่างกันไปตามปัจจัยสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ (1) พันธุกรรม หมายถึง ลักษณะต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งจากการศึกษาส่วนใหญ่ พบว่า บุคคลมีแนวโน้มที่จะมีระดับสติปัญญาใกล้เคียงกับบิดามารดา และบรรพบุรุษ และ (2) สภาพแวดล้อม หมายถึง สภาพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบุคคล ทั้งสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา ล้วนส่งผลต่อพัฒนาการและความสามารถทางสติปัญญาของบุคคลทั้งสิ้น เช่น อาหาร การดูแลสุขภาพ วิธีอบรมเลี้ยงดู และการศึกษา เป็นต้น

สุรางค์ โค้วตระกูล (2554 : 131) กล่าวว่า นักจิตวิทยาทางการศึกษาที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความแตกต่างของบุคคล ได้แบ่งความแตกต่างของบุคคลออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Inter-individual Differences) หมายถึง ความแตกต่างทางลักษณะและคุณสมบัติต่าง ๆ ระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ความแตกต่างนี้อาจจะเป็นความแตกต่างทางเชาว์ปัญญาหรือความคิดสร้างสรรค์ หรือความแตกต่างชนิดอื่น ๆ

2) ความแตกต่างภายในบุคคล (Intra-individual Differences) นักจิตวิทยาพบว่า บุคคลแต่ละบุคคลมีความแตกต่างภายในตัว เช่น นักเรียนบางคนมีความสามารถทางคณิตศาสตร์สูง แต่มีความสามารถทางภาษาต่ำ เป็นต้น

จากประเภทของความแตกต่างระหว่างบุคคลดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า บุคคลมีลักษณะที่แตกต่างกันหลายประการ ทั้งคุณลักษณะทางร่างกายและทางสรีระวิทยา คุณลักษณะทางจิตวิทยา ความแตกต่างทางด้านอารมณ์ ความแตกต่างทางด้านสังคม และความแตกต่างทางด้านสติปัญญา ซึ่งเรียกว่าเป็นความแตกต่างระหว่างบุคคล ในขณะเดียวกันในคนคนเดียวกัน ก็ยังมีความแตกต่างภายในตัวเอง เช่น นักเรียนบางคนมีความสามารถทางคณิตศาสตร์สูง แต่มีความสามารถทางภาษาต่ำ เป็นต้น ซึ่งเรียกว่าเป็นความแตกต่างภายในบุคคล

1.2 ความสำคัญของความแตกต่างระหว่างบุคคลต่อการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 และ (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2562 หมวด 4 แนวทาง การจัดการศึกษา มาตรา 22 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตรา 24 เกี่ยวข้องกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ กล่าวไว้ในข้อ 1 ว่า จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จากสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นได้ว่านโยบายการจัดการศึกษาของประเทศไทยให้ความสำคัญในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลมาก และมุ่งเน้นให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข เพื่อให้การพัฒนาผู้เรียนบรรลุเป้าหมายดังกล่าว จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนต้องทราบข้อมูลเบื้องต้นของผู้เรียนทุก ๆ ด้าน และรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วจึงจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ และความพร้อมของผู้เรียนแต่ละคนให้มากที่สุด เมื่อผู้สอนเข้าชั้นเรียนเป็นชั่วโมงแรก จะมองเห็นผู้เรียนทั้งชั้นเรียนเหมือน ๆ กันไปหมด เพราะส่วนใหญ่จะมีอายุใกล้เคียงกัน มีขนาดของร่างกายพอ ๆ กัน เมื่อได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างทั่วถึง พบว่า ผู้เรียนแต่ละคนจะไม่เหมือนกันเลย การที่ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนและประสบความสำเร็จในการเรียนไม่เท่ากัน เป็นเพราะเขามีความแตกต่างที่สำคัญ 4 ประการ คือ ความแตกต่างด้านเพศ ความแตกต่างด้านเชาวน์ปัญญา ความแตกต่างด้านสังคมและเศรษฐกิจ และความแตกต่างด้านวัฒนธรรม (ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย. 2559 : 66)

การจัดการเรียนรู้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามหลักสูตรต้องการ การจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของบุคคลทั้งสิ้น ทั้งทางตรงและทางอ้อม (นุชลี อุปภัย. 2558 : 92) ดังนี้

1) ความแตกต่างทางด้านร่างกาย มีดังนี้

(1) เพศ ผู้ชายและผู้หญิงมีความแตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน ลักษณะความแตกต่างที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ได้แก่ ด้านความสามารถ จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ผู้หญิงมีความสามารถด้านภาษา การเขียน และศิลปะ มากกว่าผู้ชาย ส่วนผู้ชายมีความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ มากกว่าผู้หญิง สำหรับด้านอารมณ์และบุคลิกภาพอื่น ๆ พบว่า ผู้ชายมีอารมณ์มั่นคง มีความหนักแน่น มั่นใจในตัวเอง มีนิสัยกล้าเสี่ยง ชอบความท้าทาย และมีอารมณ์ก้าวร้าวมากกว่า ในขณะที่ผู้หญิงมักมีอารมณ์อ่อนไหว มีความมั่นใจในตัวเองต่ำ และมีแนวโน้มในการพึ่งพาและคล้อยตามผู้อื่นมากกว่าผู้ชาย นอกจากนี้ผู้หญิงและผู้ชายยังมีความสนใจในกิจกรรมต่าง ๆ ไม่เหมือนกันด้วย ส่วนด้านสติปัญญา จากการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบระดับสติปัญญาของผู้หญิงและผู้ชาย ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างระดับสติปัญญาของผู้หญิงและผู้ชาย

(2) อายุ ความแตกต่างด้านอายุ ก่อให้เกิดความแตกต่างในด้านความรับผิดชอบ ความรอบรู้ ความสนใจ ความคิด ความมีเหตุผล ความสามารถในการแก้ไขปัญหา และวุฒิภาวะด้านอื่น ๆ รวมถึงความสามารถทางด้านสติปัญญา ซึ่งจากการศึกษาพัฒนาการทางสติปัญญาได้ข้อสรุปว่า ความสามารถทางสมองของมนุษย์สามารถเจริญเติบโตไปเรื่อย ๆ จนถึงอายุประมาณ 20 ปี หลังจากนั้นอัตราพัฒนาการทางสมองจะเริ่มลดระดับลง เมื่อย่างเข้าสู่วัยผู้ใหญ่

(3) สุขภาพและลักษณะทางร่างกาย ความพิการของร่างกาย รวมถึงความบกพร่องบางอย่างทางร่างกาย เช่น ความบกพร่องทางการมองเห็น หรือการได้ยิน เป็นต้น ตลอดจนโรคภัยไข้เจ็บ มีผลต่อการเรียนรู้ของบุคคลทั้งในทางส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้

2) ความแตกต่างทางด้านอารมณ์ อารมณ์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของบุคคลเสมอ สำหรับในการเรียนรู้ การที่ผู้เรียนมีอารมณ์ในทางที่ดี เช่น อารมณ์ร่าเริง ยินดี ดีใจ สบายใจ จะก่อให้เกิดผลดีในการเรียนรู้ ส่วนอารมณ์ในทางที่ไม่ดี เช่น อารมณ์โกธร เศร้า กลัว ตกใจ มักเป็นตัวรบกวนความสามารถในการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม อารมณ์ในทางที่ไม่ดีบางอย่างอาจทำให้บุคคลเรียนรู้ได้ดีขึ้น เช่น เด็กที่มีระดับสติปัญญาค่อนข้างดี ถ้ามีความวิตกกังวลจะทำกิจกรรมการเรียนได้ดีขึ้น แต่เด็กที่มีสติปัญญาปานกลางหรือค่อนข้างต่ำจะทำกิจกรรมได้เลวลง

3) ความแตกต่างทางด้านสังคม บุคคลที่อยู่ในสภาพสังคมที่ต่างกันย่อมมีลักษณะทางบุคลิกภาพและพฤติกรรมแตกต่างกัน เช่น ทัศนคติ ความเชื่อ ความสนใจ แรงจูงใจ และลักษณะอื่น ๆ รวมทั้งลักษณะทางสติปัญญา ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเรียนรู้

4) ความแตกต่างทางด้านสติปัญญา ระดับสติปัญญาของมนุษย์มีความแตกต่างกันตั้งแต่ระดับสูงที่เรียกว่าอัจฉริยะ จนถึงระดับต่ำที่เรียกว่าปัญญาอ่อน ในการเรียนรู้ครูส่วนมากจะคิดถึงผู้เรียนทั้งห้องเป็นภาพรวม และคาดหวังให้ผู้เรียนส่วนมากซึ่งมีสติปัญญาระดับปานกลาง

เกิดการเรียนรู้ แต่ในความเป็นจริงในห้องเรียนหนึ่ง ๆ นั้น มักมีผู้เรียนที่มีสติปัญญาระดับสูงและระดับต่ำกว่าปานกลางรวมอยู่ด้วยเสมอ ซึ่งการสอนรวมกับผู้อื่นตามปกติจะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งสองประเภท กล่าวคือ ผู้เรียนระดับสติปัญญาสูงจะเบื่อหน่ายและอาจขาดความสนใจในบทเรียน ขาดแรงจูงใจในการเรียน เพราะงานที่ครูให้ทำง่ายเกินไป และไม่ท้าทาย ดังนั้นครูจึงควรจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อส่งเสริมผู้เรียนประเภทนี้ให้มีโอกาสได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ ส่วนผู้เรียนที่มีสติปัญญาต่ำกว่าปานกลางหรือเด็กเรียนช้า มักมีพฤติกรรมแตกต่างไปจากเด็กปกติ คือ มักขาดความมั่นใจในตนเอง มีความจำระยะสั้น เมื่อเผชิญกับสภาพที่เป็นปัญหา มักเกิดความท้อถ้อยหรือคับข้องใจ ดังนั้นครูจึงอาจมีการสอนเด็กเรียนช้าโดยการสอนเป็นรายบุคคล เป็นต้น

5) ความแตกต่างทางด้านบุคลิกภาพอื่น ๆ เช่น ทัศนคติ ความสนใจ แรงจูงใจ ความคิดสร้างสรรค์ วิธีคิด และแบบของการเรียนรู้ ฯลฯ ล้วนมีผลต่อการเรียนรู้ทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแบบการเรียนรู้จะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล เช่น คนบางคนเรียนรู้ได้ดีด้วยการใช้สายตาหรือการสังเกต (Visual) บางคนเรียนรู้ได้ดีด้วยการพูด (Talking) บางคนเรียนรู้ได้ดีด้วยการฟัง (Auditory) และบางคนเรียนรู้ได้ดีโดยการสัมผัส (Touching) นอกจากนี้ผู้เรียนบางคนเรียนรู้ได้ดีถ้ามีการกำหนดเวลาที่แน่นอน แต่บางคนจะทำได้ไม่ดี บางคนต้องการให้คอยดูหรือจ้ำจี้จ้ำไช แต่บางคนชอบความเป็นอิสระ เป็นต้น ในห้องเรียนหนึ่ง ๆ ประกอบด้วยนักเรียนที่มีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย ครูจำเป็นต้องตระหนักถึงความแตกต่างเหล่านี้ จึงจะสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อตอบสนองผู้เรียน และพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอย่างเต็มที่

วรรณี ลิมอักษร (2554 : 13-14) กล่าวว่า ผู้เรียนในชั้นเรียนหนึ่ง ๆ มิได้แบ่งผู้เรียนที่เรียนดีหรือเรียนไม่ดี เรียนช้าหรือเรียนเร็วเท่านั้น แต่ยังมีความแตกต่างในลักษณะอื่น ๆ อีกมากมาย จากการอธิบายของนักวิชาการหลายท่านสรุปได้ว่า ความแตกต่างระหว่างบุคคลประกอบด้วย ความแตกต่างระหว่างเพศ ความแตกต่างด้านเชาวน์ปัญญา ความแตกต่างด้านสังคมและเศรษฐกิจ และความแตกต่างด้านวัฒนธรรม ซึ่งแต่ละความแตกต่างล้วนส่งผลต่อการเรียนรู้ ดังนี้

1) ความแตกต่างระหว่างเพศ กรรมพันธุ์กำหนดให้คนเกิดมาปกติมีเพียงเพศเดียว คือ หญิงหรือชาย ธรรมชาติของร่างกายส่งผลให้เพศหญิงมีพัฒนาการจากวัยเด็กเข้าสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่เร็วกว่าเพศชาย เพศชายมีน้ำหนักและความแข็งแรงของกล้ามเนื้อสูงกว่าเพศหญิง เพศหญิงและเพศชายมีสัดส่วนของร่างกายแตกต่างกัน เมื่อไปโรงเรียนความแตกต่างระหว่างเพศก็มีอิทธิพลต่อเจตคติ พฤติกรรม และความพร้อมในการเรียนด้วย การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาปัจจุบันนี้จะจัดให้ผู้เรียนทั้งเพศหญิงและเพศชายเรียนร่วมกัน ผู้สอนจึงมีโอกาสปฏิสัมพันธ์ทั้งสองเพศตลอดเวลา หากสอบถามความคิดเห็นของผู้สอนที่มีต่อผู้เรียนเพศชายและเพศหญิง ได้รับคำตอบเหมือนกัน ดังนี้ ลักษณะของผู้เรียนเพศชายที่มีแนวโน้มสูงกว่าเพศหญิง ได้แก่ เป็นนักคิดที่มีความเป็นอิสระสู มีความรอบรู้ในเรื่องทั่วไป เรียนรู้ได้ดีในวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ซึ่งทั้งสอง

วิชานี้มักถูกเรียกว่าวิชาของผู้ชาย (Male's Subjects) ความเข้าใจในเรื่องที่มีหลักการและเหตุผล การใช้แผนที่ ทิศทาง และการกะระยะทาง กล้าแสดงความคิดเห็นและซักถามข้อสงสัยในชั้นเรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชั้นเรียน ได้รับรางวัลจากผลงานที่เป็นความคิดสร้างสรรค์ และมีพฤติกรรมก้าวร้าว สำหรับลักษณะของผู้เรียนเพศหญิงที่มีแนวโน้มสูงกว่าเพศชาย ได้แก่ เรียนได้ดีในวิชาภาษาและศิลป์ ให้ความสำคัญกับการจำและทุ่มเทให้กับรายวิชาที่ต้องท่องจำ รับผิดชอบต่อการเรียนสูง เมื่อเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา ทำงานที่ใช้กล้ามเนื้อเล็กได้ดี เช่น งานฝีมือต่าง ๆ เป็นต้น อารมณ์อ่อนไหวง่าย รู้สึกไวในเสียงและสัมผัส และคล้อยตามผู้อื่นและถูกชักจูงได้ง่าย ทั้งนี้การปฏิบัติของผู้สอนต่อผู้เรียนทั้งสองเพศก็ไม่เหมือนกัน กล่าวคือ จะมีปฏิสัมพันธ์และจะเรียกถามความคิดเห็นหรือเรียกใช้ผู้เรียนเพศชายมากกว่าเพศหญิง เมื่อการทำความผิดเกิดขึ้น ซึ่งจะต้องมีการลงโทษ ผู้สอนจะใช้การลงโทษทางกายแก่ผู้เรียนเพศชาย แต่จะลงโทษทางด้านจิตใจแก่ผู้เรียนเพศหญิง

2) ความแตกต่างด้านเชาวน์ปัญญา เชาว์ปัญญาเป็นความสามารถของบุคคลในการเรียนรู้ การเข้าใจ การปรับตัวต่อปัญหาอย่างเหมาะสม ตลอดจนความสามารถในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีจุดมุ่งหมายและมีคุณค่าทางสังคม สามารถคิดอย่างมีเหตุผล สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและสังคมอย่างมีวิจารณญาณ (วิสุทธ์ กล้าหาญ. 2561: 12) นักจิตวิทยาใช้การจำแนกระดับไอคิว เพื่อกำหนดความแตกต่างทางด้านเชาวน์ปัญญาของบุคคล ซึ่งไอคิวเป็นค่าตัวเลขที่ได้จากอัตราส่วนเปรียบเทียบระหว่างความสามารถในการทำแบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญาหรืออายุสมองกับความสามารถที่คาดว่าผู้ถูกทดสอบควรจะทำได้หรืออายุจริง แล้วคูณด้วย 100 (วรรณี ลิมอักษร. 2554: 15) ไอคิวมีอยู่หลายระดับจะสามารถเรียนรู้และทำกิจกรรมได้แตกต่างกัน (กันยา สุวรรณแสง. 2554: 79) ดังนี้ ไอคิว 140 ขึ้นไป สามารถสำเร็จปริญญาเอก เป็นผู้นำวิชาชีพต่าง ๆ ไอคิว 120-139 สามารถสำเร็จปริญญาจากมหาวิทยาลัย ทำงานอาชีพชั้นสูง ไอคิว 110-119 สามารถสำเร็จวิทยาลัย มีโอกาสจบมหาวิทยาลัย ไอคิว 90-109 สามารถจบมัธยมศึกษา ทำงานอาชีพที่ใช้ความชำนาญธรรมดาได้ ไอคิว 80-89 สามารถทำงานที่ใช้ฝีมือไม่สูงนัก ค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ ไอคิว 70-79 โอกาสที่จบหรือไม่จบชั้นประถมพอ ๆ กัน เป็นกรรมการลูกเสือ ไอคิว 50-69 ต้องสอนอย่างมาก จึงจะทำสวนทำนาได้ ไอคิว 25-49 มีความสามารถเท่ากับเด็กอายุ 6-7 ขวบ และไอคิว 24 ลงมา ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ อย่างไรก็ตามการมีเชาวน์ปัญญาสูงเพียงอย่างเดียวไม่สามารถรับประกันได้ว่าผู้เรียนทุกคนจะประสบความสำเร็จในการเรียนได้เหมือนกัน ทั้งนี้เพราะมีปัจจัยอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น แรงจูงใจ การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ การสนับสนุนของบิดามารดา ผู้ปกครอง ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว กลุ่มเพื่อน และความฉลาดทางอารมณ์ของผู้เรียน เป็นต้น

ทั้งนี้การที่ผู้เรียนมีความสามารถทางเชาวน์ปัญญาแตกต่างกัน วิธีที่ดีที่สุดในการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนทุกคนได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ คือ การแบ่งกลุ่มระดับความสามารถทางสมอง โดยอาจแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มที่มีเชาวน์ปัญญาสูง กลุ่มที่มีเชาวน์ปัญญาระดับปานกลาง

และกลุ่มที่มีเชาวน์ปัญญาต่ำ และแยกสอนให้เหมาะสมกับระดับสติปัญญาของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม วิธีการนี้ช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้และได้รับการพัฒนาศักยภาพตนเองอย่างเต็มที่และเหมาะสม อย่างไรก็ตามแม้ว่าวิธีการแบ่งกลุ่มดังกล่าวจะดูมีความเป็นเหตุเป็นผลสูง และน่าจะสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่จากผลการวิจัยจำนวนมาก พบว่า วิธีการนี้ใช้ได้ผลเพียงเล็กน้อยกับกลุ่มที่มีความสามารถทางเชาวน์ปัญญาสูง และใช้ไม่ได้ผลกับกลุ่มที่มีความสามารถทางเชาวน์ปัญญาต่ำ รวมทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาแก่ผู้เรียนด้วย เนื่องจากการสอนแบบแยกกลุ่มนี้จะทำให้ผู้เรียนที่มีความสามารถทางเชาวน์ปัญญาต่ำ ไม่ได้รับการกระตุ้นหรือการท้าทายทางความคิด ทำให้ขาดความกระตือรือร้นในการเรียน นอกจากนี้เจตคติทางลบที่มีต่อผู้เรียนกลุ่มนี้ก็อาจทำให้ผู้สอนแสดงพฤติกรรมโดยไม่รู้ตัวออกมาทางการสื่อสารสัมพันธ์ จนทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกต่ำต้อย เกิดความกดดัน และการมองคุณค่าในตนเอง (Self Esteem) ต่ำ ทั้งนี้พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นวิธีการหนึ่งที่น่าจะเหมาะสมสำหรับนำมาใช้กับผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน โดยการแบ่งผู้เรียนในชั้นออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ภายในกลุ่มประกอบด้วยผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน มาอยู่รวมกันเป็นทีมเดียวกัน โดยมีจุดมุ่งหมายในการเรียนร่วมกันและช่วยกันเรียน เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย การเรียนแบบร่วมมือนนอกจากช่วยสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันแล้ว ยังทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น

3) ความแตกต่างด้านสังคมและเศรษฐกิจ ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษามากอีกปัจจัยหนึ่ง คือ ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจของครอบครัวผู้เรียน ประกอบด้วย ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ทั้งนี้ได้มีการจำแนกฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจเป็นสามระดับ คือ ระดับสูง ปานกลา และต่ำ ซึ่งฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจจะเป็นดัชนีชี้วัดที่มีความน่าเชื่อถือสูง สำหรับการทำนายผลสัมฤทธิ์หรือความสำเร็จในการเรียน การหนีเรียน การพักการเรียน และการออกจากโรงเรียนกลางคันของผู้เรียน โดยฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนี้

(1) ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจมีอิทธิพลในการตอบสนองความต้องการพื้นฐาน (Basic Needs) โดยเฉพาะอย่างยิ่งความต้องการทางด้านร่างกาย เช่น ความต้องการอาหารที่ต้องได้รับการตอบสนองให้เพียงพอทั้งปริมาณและคุณภาพ บิดามารดาจำนวนไม่น้อยไม่มีเงินสำหรับซื้ออาหารที่มีคุณภาพมาเลี้ยงดูบุตร ทำให้ร่างกายและสมองของเด็กไม่พัฒนาเท่าที่ควร บิดามารดาบางคนต้องทิ้งลูกทิ้งบ้านไปทำงานที่ห่างไกล โดยปล่อยให้เด็กอยู่กันตามลำพัง ไม่มีคนคอยดูแลเรื่องอาหารการกิน เด็กจึงไปโรงเรียนโดยไม่ได้รับประทานอาหาร เมื่อต้องมาเรียนในขณะที่ท้องยังหิวก็จะเรียนไม่รู้เรื่อง ไม่มีสมาธิในการเรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตกต่ำลง

(2) ความยากจนมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิต ครอบครัวจำนวนไม่น้อยที่ขาดการดูแลทางการแพทย์ เมื่อเจ็บป่วยก็หาซื้อยารับประทานเอง ทำงานอาชีพที่มีรายได้ไม่แน่นอน ทำให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจ นำไปสู่ปัญหาทางด้านอารมณ์ มีความคับข้องใจ และทำให้มีความขัดแย้งภายในครอบครัวเกิดขึ้น ส่งผลให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่แน่นอน

(3) ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจมีอิทธิพลในการสร้างประสบการณ์พื้นฐานให้กับเด็กมาก เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจดี จะมีประสบการณ์พื้นฐานต่อไปนี้มากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจไม่ดี (1) กิจกรรมการเรียนรู้นอกโรงเรียน บิดามารดาที่มีฐานะทางครอบครัวสูง และมีการศึกษาดี มักจะหาโอกาสพาลูกไปเรียนรู้จากของจริงในสังคม เช่น พาลูกไปชมนิทรรศการทางศิลปะของศิลปินที่มีชื่อเสียง พาไปชมผลงานทางด้านวิทยาศาสตร์ พาไปชมพิพิธภัณฑ์ พาไปชมการแสดงดนตรี และพาไปแนะนำวิธีการยืมหนังสือจากห้องสมุด เป็นต้น (2) การเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่บ้าน บิดามารดาจะซื้อหนังสือพิมพ์ไว้ประจำบ้านให้ลูก ๆ อ่าน เด็กจะเรียนรู้สถานการณ์ต่าง ๆ ของสังคม จัดหาคอมพิวเตอร์ให้ลูกใช้สำหรับค้นหาข้อมูลความรู้ต่าง ๆ จากอินเตอร์เน็ต อันเป็นประสบการณ์เสริมสำคัญของการเรียนรู้นอกเหนือจากการเรียนรู้ในชั้นเรียน และ (3) บทเรียนนอกโรงเรียน บิดามารดาที่มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจดีจะแสวงหากิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้กับลูก เช่น ดนตรี ขับร้อง เต้นรำ ว่ายน้ำ เทนนิส และคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ให้ลูกได้เรียน เพื่อลูกจะได้มีความรู้ความสามารถพิเศษเพิ่มเติมจากการเรียนที่โรงเรียน และเพื่อเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ด้วย

(4) บิดามารดาที่มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจดี มักเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ให้กับลูกก่อนที่จะเข้าโรงเรียน เช่น เตรียมความพร้อมด้านการพูดที่ลูกจะต้องใช้สื่อสารกับครูหรือเพื่อนที่โรงเรียน ชี้แนะแนวทางการเรียนรู้และสามารถอธิบายบทเรียนที่ลูกไม่เข้าใจได้ พูดคุยกับลูกด้วยเหตุผลที่ค่อนข้างชัดเจน ซึ่งแตกต่างไปจากบิดามารดาที่มีฐานะทางสังคมไม่ดี ที่มักจะไม่มีความรู้สูงพอที่จะช่วยเหลือลูกด้านการเรียนได้ เมื่อต้องการอบรมสั่งสอนลูกในเรื่องใด ๆ ก็ตาม มักจะใช้การบอกมากกว่าการอธิบายด้วยเหตุผล

(5) บิดามารดาที่มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจดี มักจะแสวงหาสถานที่เรียนที่มีคุณภาพให้กับบุตรหลาน เช่น เป็นสถานศึกษาที่มีชื่อเสียง มีครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถสูง และมีสถานที่และอุปกรณ์การเรียนการสอนพร้อม ทำให้เด็กมีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถมากกว่าผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจต่ำ ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจไม่ดีนัก อาจมีโอกาสประสบความสำเร็จในการเรียนระดับสูงได้เหมือนกัน โดยต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถสูง มีความมานะพยายาม และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงด้วย เพราะเขาต้องต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ มากมายจึงจะประสบความสำเร็จ

4) ความแตกต่างด้านวัฒนธรรม มีผลต่อการเรียนรู้ ดังนี้

(1) ค่านิยมในการอ่าน ในแต่ละสังคมจะให้ความสำคัญกับการอ่านไม่เหมือนกัน สำหรับคนไทยให้ความสำคัญกับการอ่านน้อยมากเมื่อเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว จากการศึกษาพบว่า 1 ปี คนไทยอ่านหนังสือโดยเฉลี่ยคนละไม่กี่บรรทัด บุตรหลานไม่ได้รับการปลูกฝังให้มีนิสัยรักการอ่านเท่าที่ควร จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่สูงนัก ทั้ง ๆ ที่ระดับเชาวน์ปัญญาไม่ได้ต่ำ เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญของการเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษาและการเรียนรู้ในสังคม ผู้ที่ไม่ชอบการอ่านทำให้ได้เรียนรู้น้อยตามไปด้วย

(2) ภาษา ทุกสังคมมีการใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนเป็นเครื่องมือสื่อสารเป็นของตนเอง ซึ่งอาจจะไม่ได้เป็นภาษาสากลที่ใช้กันอยู่ทั่วไปในสถานศึกษา เช่น ผู้เรียนไทยที่ไปศึกษาต่างประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร หรือคนไทยที่อยู่ในภาคใต้มีภาษาถิ่นที่มีสำเนียงและคำศัพท์แตกต่างจากภาษากลาง ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้สำหรับการสื่อสารการเรียนรู้ ทำให้ไม่เข้าใจข้อมูลความรู้ที่ผู้สอนอธิบาย หรืออาจตอบข้อสอบได้ไม่ดี ทั้ง ๆ ที่เข้าใจและมีความรู้ที่จะตอบ แต่ใช้ภาษาสื่อสารไม่ถูกต้อง ดังนั้นภาษาจึงมีบทบาทสำคัญทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างบุคคล

(3) เจตคติและค่านิยมต่อการศึกษา เด็กที่เติบโตมาจากครอบครัวและสังคมที่ปลูกฝังให้เห็นความสำคัญของการศึกษา มีบิดามารดาคอยสนับสนุน ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และคอยเสริมแรงเมื่อบุตรหลานสนใจการเรียนหรือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ทำให้เด็กไปโรงเรียนด้วยความสมัครใจ และใช้ความสามารถในการเรียนอย่างเต็มศักยภาพ จึงมีโอกาสประสบความสำเร็จในการเรียนสูงกว่าเด็กที่เติบโตมาจากสังคมที่ไม่มีการปลูกฝังให้เห็นความสำคัญของการศึกษา

(4) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ สังคมไทยในชนบทมักจะสร้างความรู้สึกให้เด็กได้รับรู้ว่าผู้ใหญ่เป็นบุคคลที่น่ากลัว น่าเกรงขาม เมื่อเด็กมีปัญหาการเรียนก็จะไม่กล้าถามหรือไม่กล้าที่จะปรึกษาผู้สอน เวลาเรียนจะมีแต่ความเครียด เด็กจะเกร็งไม่กล้าแสดงความคิดเห็นและไม่สนุกกับการเรียน ซึ่งแตกต่างจากสังคมตะวันตก เด็กจะถูกปลูกฝังให้รับรู้ว่าตนเป็นเพื่อนกับผู้ใหญ่ได้ มีอะไรก็บอกกล่าวปรึกษาหารือกันได้ จึงทำให้พฤติกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนของเด็กในวัฒนธรรมไทยมีความแตกต่างไปจากสังคมตะวันตกอย่างชัดเจน

จากความสำคัญของความแตกต่างระหว่างบุคคลต่อการเรียนรู้ดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ในห้องเรียนหนึ่ง ๆ ประกอบด้วยนักเรียนที่มีความแตกต่างกัน ทั้งความแตกต่างระหว่างเพศ ความแตกต่างด้านเชาวน์ปัญญา ความแตกต่างด้านสังคมและเศรษฐกิจ และความแตกต่างด้านวัฒนธรรม ความแตกต่างเหล่านี้เป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ หากครูตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียนอย่างจริงจัง ก็สามารถจัดการเรียนรู้เพื่อตอบสนองผู้เรียน และพัฒนาศักยภาพผู้เรียนได้อย่างเต็มที่

1.3 ปัจจัยที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล

ปัจจัยที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ (1) บรรยากาศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ (2) การให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง และ (3) การจัดการเรียนรู้ตามความต้องการของผู้เรียน (ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย. 2559 : 72-73) ดังนี้

1) บรรยากาศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ บรรยากาศในชั้นเรียนมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความสนใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน ชั้นเรียนที่มีบรรยากาศเต็มไปด้วยการให้กำลังใจ มีแต่รอยยิ้มและเสียงหัวเราะ ความอบอุ่น ความเข้าใจ และยอมรับว่าผู้เรียนแต่ละคนนั้นมีความแตกต่างกันทั้งทางด้านเชาวน์ปัญญาหรือสติปัญญา ความสามารถทักษะที่ต่างกัน หากผู้สอนเลือกที่จะพัฒนาให้ตรงจุดโดยการสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนแสดงความสามารถที่ตนมีออกมาได้ จะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนรักการเรียน มุ่งที่จะพัฒนาตนเอง และเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งลักษณะบรรยากาศในชั้นเรียน ผู้สอนต่างปรารถนาให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างราบรื่นและผู้เรียนเกิดพฤติกรรมตามเป้าหมายของหลักสูตร โดยบรรยากาศในชั้นเรียนที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถแบ่งได้ 6 ลักษณะ ดังนี้

(1) บรรยากาศท้าทาย (Challenge) เป็นบรรยากาศที่ครูกระตุ้นให้กำลังใจผู้เรียน เพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการเรียน ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและพยายามทำงานให้เสร็จ

(2) บรรยากาศที่มีอิสระ (Freedom) เป็นบรรยากาศที่ผู้เรียนมีโอกาสได้คิดได้ตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ โดยปราศจากความกลัวและความวิตกกังวล ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะตั้งใจทำกิจกรรมโดยไม่รู้สึกตึงเครียด เช่น หากผู้เรียนทำงานผิดพลาด ครูควรให้ผู้เรียนได้พยายามคิดถึงสาเหตุของข้อผิดพลาดนั้น และให้ผู้เรียนได้ลองหาทางแก้ไขข้อผิดพลาดนั้นด้วยตนเอง โดยมีครูคอยแนะนำและให้กำลังใจอยู่เสมอ เป็นต้น

(3) บรรยากาศที่มีการยอมรับนับถือ (Respect) เป็นบรรยากาศที่ครูรู้สึกว่าผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีคุณค่า มีความสำคัญ และสามารถเรียนรู้ได้ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และเกิดการยอมรับนับถือตนเอง

(4) บรรยากาศแห่งความอบอุ่น (Warmth) เป็นบรรยากาศทางด้านจิตใจ ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียน การที่ครูมีความเข้าใจผู้เรียนและเป็นมิตร จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกอบอุ่นมีกำลังใจที่จะเรียนรู้ ทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียน

(5) บรรยากาศแห่งการควบคุม (Control) หมายถึง การฝึกผู้เรียนให้มีระเบียบวินัย มิใช่การควบคุมโดยไม่ให้มีความอิสระ ครูจำเป็นต้องมีเทคนิคในการปกครองชั้นเรียน และฝึกผู้เรียนให้รู้จักใช้สิทธิหน้าที่ของตนเองอย่างมีขอบเขต

(6) บรรยากาศแห่งความสำเร็จ (Success) เป็นบรรยากาศที่ผู้เรียนเกิดความรู้สึกประสบความสำเร็จในการเรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ครูควรพูดถึงสิ่งที่ประสบความสำเร็จของ

ผู้เรียนให้มากกว่าความล้มเหลว เพราะการคิดถึงแต่สิ่งที่ล้มเหลวจะทำให้ความคาดหวังต่ำ ซึ่งไม่ส่งเสริมให้การเรียนรู้ดีขึ้น

หากผู้สอนสามารถสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ ย่อมช่วยให้ผู้เรียนทุกคนมีความรู้สึกถึงความสำคัญของตนเอง มีกำลังใจที่จะพัฒนาตนเองและรักการเรียนรู้ เป็นผู้ที่พร้อมจะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

2) การให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ด้วยตนเองให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบของผู้เรียนในการเรียนรู้ และเชื่อในความเป็นมนุษย์ที่มีความต้องการจะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยผู้เรียนมีแรงจูงใจจากภายใน การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากภายในตัวผู้เรียน และเป็นการเรียนรู้และแสวงหาความรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เป็นการเลือกหรือปรับเนื้อหาสาระสื่อการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการและควบคุมตนเอง โดยมีกระบวนการให้ผู้เรียนได้ริเริ่มวิเคราะห์ความต้องการในการเรียน ตั้งเป้าหมายการเรียนด้วยตนเอง หาวิธีไปสู่ความสำเร็จที่ตั้งไว้ พร้อมกับสะท้อนความคิดในความสำเร็จ ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาและเพิ่มศักยภาพของตนเอง โดยค้นพบความสามารถและสิ่งที่มีคุณค่าในตนเอง

3) การจัดการเรียนรู้ตามความต้องการของผู้เรียน ครูต้องการให้ผู้เรียนทุกคนบรรลุตามมาตรฐานของหลักสูตร และเป็นไปตามศักยภาพการเรียนรู้ของตนเอง แผนการประเมินที่สร้างขึ้นให้ข้อมูลที่สำคัญกับครูในเรื่องการจัดการเรียนรู้และเรื่องความแตกต่างของผู้เรียนในเรื่องความสนใจ บุคลิกภาพ และความพึงพอใจ เพื่อทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยพิจารณาความแตกต่างของผู้เรียนในห้องเรียน และหาวิธีการช่วยผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จในการเรียน เมื่อความต้องการของผู้เรียนได้รับการตอบสนอง ผู้เรียนจะมีทัศนคติที่ดีขึ้นและส่งผลให้การเรียนดีขึ้น ผู้เรียนทุกคนต้องการสนับสนุนและช่วยเหลือให้เหมาะสมเป็นรายบุคคล ผลการประเมินปลายทางเป็นข้อมูลที่ช่วยการออกแบบการสอนได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน นอกจากนี้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนนำจุดแข็งประกอบกับความสนใจส่วนบุคคลมาใช้ในการสร้างองค์ความรู้ และการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ไปพร้อม ๆ กัน

จากปัจจัยที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ปัจจัยที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล ได้แก่ บรรยากาศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ หากผู้สอนสามารถสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ ย่อมช่วยให้ผู้เรียนทุกคนมีความรู้สึกถึงความสำคัญของตนเอง มีกำลังใจที่จะพัฒนาตนเองและรักการเรียนรู้ เป็นผู้ที่พร้อมจะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ นอกจากนี้การให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาและเพิ่มศักยภาพของตนเอง โดยค้นพบความสามารถและสิ่งที่มีคุณค่าในตนเอง และการจัดการเรียนรู้ตามความต้องการของผู้เรียน เมื่อความต้องการของผู้เรียนได้รับการตอบสนอง ผู้เรียนจะมีทัศนคติที่ดีขึ้น ส่งผลให้การเรียนดีขึ้น

จากหลักการ แนวคิด และทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล สรุปได้ว่า มนุษย์มีความแตกต่างกันในองค์ประกอบทางจิตวิทยาส่วนบุคคล ความแตกต่างนี้บางส่วนมาจากลักษณะแตกต่างทางชีวภาคหรือทางร่างกายของแต่ละบุคคล แต่ส่วนใหญ่จะมาจากความแตกต่างที่เกิดจากการเรียนรู้ มนุษย์ซึ่งถูกชุบเลี้ยงภายใต้สถาณการณ์ต่าง ๆ จะเปิดรับความคิดเห็นแตกต่างกันไป ซึ่งการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมทำให้เกิดทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อที่รวมเป็นลักษณะทางจิตวิทยาส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ความแตกต่างของมนุษย์เป็นเรื่องที่ควรเข้าใจและศึกษาเพื่อให้สามารถเข้าใจเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ดังนั้นการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ นั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนเป็นสำคัญ จากหลักการดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดและทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคลมาเป็นทฤษฎีพื้นฐานสำหรับใช้ในการสร้างรูปแบบ MAHA GENIUS ในทุกองค์ประกอบ

2. พหุปัญญา (M : Multiple Intelligences)

2.1 ความหมายและแนวคิดพหุปัญญา

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายและแนวคิดของพหุปัญญาไว้ ดังนี้

การ์ดเนอร์ (Gardner. 2011 : 22) ได้ให้ความหมายของพหุปัญญา หมายถึง สติปัญญาความสามารถที่หลากหลายของบุคคลที่มีความสามารถที่มาจากการถูกควบคุมโดยสมองแต่ละส่วน และการพัฒนาสมองต้องได้รับการเลี้ยงดูจากสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม การส่งเสริมความสามารถทางสติปัญญาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีเป้าหมาย คิดอย่างมีเหตุผล และต้องจัดให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้พัฒนาความสามารถทางสติปัญญาของบุคคลในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พหุปัญญาตามแนวคิดการ์ดเนอร์ ชี้ให้เห็นถึงความหลากหลายทางปัญญาของมนุษย์ ซึ่งมีหลายด้านหลายมุม แต่ละด้านมีความอิสระในการพัฒนาตัวเองให้เจริญงอกงาม ในขณะเดียวกันก็มีการบูรณาการเข้าด้วยกัน เติมเต็มซึ่งกันและกัน แสดงออกเป็นเอกลักษณ์ทางปัญญาของมนุษย์แต่ละคน คนหนึ่งอาจเก่งเพียงด้านเดียว หรือเก่งหลายด้าน หรืออาจไม่เก่งเลยสักด้าน แต่ที่ชัดเจนคือ แต่ละคนมักมีปัญญาด้านใดด้านหนึ่งโดดเด่นกว่าเสมอ ไม่มีใครที่มีปัญญาทุกด้านเท่ากันหมด หรือไม่มีเลยสักด้านเดียว นับเป็นทฤษฎีที่ช่วยจุดประกายความหวัง เปิดกระบวนทัศน์ใหม่ในการศึกษาสติปัญญาของมนุษย์ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ทั้งในกลุ่มปกติ กลุ่มที่มีความบกพร่องและกลุ่มที่มีความสามารถพิเศษ

แรกเริ่มนั้น การ์ดเนอร์จำแนกความฉลาดของมนุษย์ออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ ความฉลาดทางด้านภาษา (Linguistic Intelligence) ความฉลาดทางด้านตรรกะคณิตศาสตร์ (Logical-mathematic Intelligence) ความฉลาดทางด้านดนตรี (Musical Intelligence) ความฉลาดทางด้านมิติสัมพันธ์ (Spatial Intelligence) ความฉลาดทางด้านการเคลื่อนไหวร่างกาย (Bodily-kinesthetic Intelligence)

ความฉลาดทางด้านมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal Intelligence) และความฉลาดทางด้านการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence) ต่อมาการ์ดเนอร์ได้เพิ่มความฉลาดอีก 2 ด้าน คือ ความฉลาดทางด้านธรรมชาติ (Naturalist Intelligence) และความฉลาดทางด้านการดำรงอยู่ของชีวิต (Existential Intelligence)

จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ (2561 : 3) ได้อธิบายถึงทฤษฎีพหุปัญญาหรือความฉลาดในทัศนะของการ์ดเนอร์ หมายถึง ความสามารถของมนุษย์ที่จะค้นหาและหาทางแก้ไขปัญหา รวมถึงการคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ เพื่อรับใช้สังคมของตน ซึ่งมนุษย์มีปัญญาหรือความฉลาดหลายด้าน ดังนี้

1) ความฉลาดทางด้านภาษา (Verbal/Linguistic Intelligence) คือ ความฉลาดในการเรียนรู้ด้วยการฟัง พูด และการใช้ภาษา และมีทักษะในการฟัง อ่าน เขียน ใช้คำ เล่าเรื่องเก่ง อธิบาย พูดขำขัน สามารถเข้าใจความหมายในคำพูดได้ดี จดจำข้อมูล พูดชักจูงโน้มน้าวคนอื่น มีแนวโน้มที่จะทำอาชีพ อาทิ นักการสื่อสาร นักประพันธ์ นักกฎหมาย ครู นักการเมือง ฯลฯ

2) ความฉลาดทางด้านตรรกะ/คณิตศาสตร์ (Logical/Mathematical Intelligence) คือ ความฉลาดที่จะเรียนรู้ด้วยเหตุผล ตรรกะ และตัวเลข คิดเป็นระบบ หรือเรียงลำดับตามเหตุการณ์ตามอันดับตัวเลข เก่งที่จะเชื่อมโยงข้อมูลส่วนต่าง ๆ เข้าเป็นภาพใหญ่ มักจะกระตือรือร้นสนใจสิ่งรอบตัวเสมอ ๆ มักชอบตั้งคำถามและชอบทดลองเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบ สามารถจัดการกับเหตุผลที่เกี่ยวเนื่องกันเป็นลูกโซ่ได้ยาว ๆ และเห็นความก้าวหน้า สามารถทำวิจัยได้ดี มักถามคำถามเรื่องธรรมชาติรอบตัว อีกทั้งยังมีทักษะด้านการคำนวณ และรูปทรงเรขาคณิต มีแนวโน้มที่จะประกอบอาชีพบางอย่างได้ดี อาทิ โปรแกรมเมอร์ นักวิทยาศาสตร์ วิศวกร นักคณิตศาสตร์ นักบัญชี ฯลฯ

3) ความฉลาดทางด้านดนตรี (Musical/Rhythmic Intelligence) คือ ความฉลาดที่จะสร้างและดื่มด่ำกับสุนทรียะทางดนตรี ทำให้คนกลุ่มนี้มักคิดเป็นเสียง จังหวะ และรูปแบบ มักตอบสนองต่อเสียงดนตรีด้วยการชื่นชมหรือวิพากษ์วิจารณ์ มีความไวต่อเสียงที่อยู่รอบตัว เช่น เสียงกระดิ่ง น้ำหยด ทำให้มีทักษะในการร้องเพลง เล่นเครื่องดนตรี จดจำจังหวะและแบบแผนของเสียง ประพันธ์เพลง จดจำท่วงทำนองเสนาะ และเข้าใจโครงสร้างและจังหวะของดนตรี มีแนวโน้มที่จะประกอบอาชีพเหล่านี้ อาทิ นักร้อง นักแต่งเพลง นักดนตรี ดีเจ ฯลฯ

4) ความฉลาดทางด้านการเคลื่อนไหวร่างกาย (Bodily/Kinesthetic Intelligence) คือ ความฉลาดที่จะควบคุมร่างกาย การเคลื่อนไหว และจัดการงานต่าง ๆ ได้ดี มักแสดงตัวตนด้วยการเคลื่อนไหว มีทักษะในการใช้สายตาร่วมกับการใช้มือ เช่น เล่นบอลได้ดี หรือยิงเป้าได้แม่น ด้วยทักษะในการจัดการสิ่งแวดล้อมรอบตัว ทำให้สามารถจดจำและจัดระบบข้อมูลสิ่งรอบตัวได้ดี ทำให้มีทักษะในการเต้นรำ ควบคุมสมดุลร่างกาย กีฬา การใช้ภาษากาย ศิลปะ การแสดงเลียนแบบ ใช้มือในการสร้างสรรค์หรือสร้างสิ่งต่าง ๆ แสดงอารมณ์ด้วยภาษากาย และมีแนวโน้มที่จะประกอบ

อาชีพบางอย่างได้ดี อาทิ นักเต้นรำ นักกีฬา ครูสอนพลศึกษา นักแสดง นักผจญเพลิง ช่างฝีมือหรือผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะ ฯลฯ

5) ความฉลาดทางด้านมิติสัมพันธ์ (Visual/Spatial Intelligence) คือ ความฉลาดที่จะเรียนรู้ เก็บข้อมูลจากการมองเห็นจนเกิดความคิดในเชิงมิติ และปรากฏภาพในสมอง คนกลุ่มนี้ชอบเรียนรู้ด้วยแผนที่ แผนภูมิ กราฟ รูปภาพ ตาราง วิดีทัศน์ และภาพยนตร์ ทักษะของเด็กที่เก่งด้านนี้ อาทิ การอ่าน เขียน และทำความเข้าใจแผนภูมิ กราฟ ต่อภาพปริศนา วาดเขียน รวมถึงการออกแบบภาพมิติต่าง ๆ มีแนวโน้มที่จะประกอบอาชีพบางอย่างได้ดี อาทิ ศิลปิน สถาปนิก ผู้นำทาง/ออกแบบการนำทาง นักออกแบบภายใน วิศวกร ฯลฯ

6) ความฉลาดทางด้านมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal Intelligence) คือ ความฉลาดที่จะสร้างความสัมพันธ์และเข้าใจผู้อื่น มักมองสิ่งต่าง ๆ จากมุมมองของคนรอบตัว เพื่อให้เข้าใจว่าคนอื่น ๆ คิดอย่างไรและรู้สึกอย่างไร มีทักษะในการฟังและเข้าใจคนอื่น เห็นอกเห็นใจ และเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของคนอื่น ในการให้คำปรึกษาหรือประสานงานในกลุ่มจะคอยตรวจสอบอารมณ์ของกลุ่ม และสร้างความเชื่อมั่นในกลุ่มได้ดี คนกลุ่มนี้มักจะประกอบอาชีพเหล่านี้ได้ดี อาทิ นักเจรจาต่อรอง นักธุรกิจ นักจิตวิทยา นักการเมือง ฯลฯ

7) ความฉลาดทางด้านการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence) คือ ความฉลาดที่จะสื่อสารกับตนเอง โดยเฉพาะการมีสติกับภาวะภายในของตน พยายามเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกภายใน ความฝัน สัมพันธภาพกับผู้อื่น เข้าใจจุดแข็งและจุดอ่อนของตน เข้าใจบทบาทหน้าที่และสัมพันธภาพกับคนอื่น มีแนวโน้มที่จะประกอบอาชีพเหล่านี้ อาทิ นักปรัชญา นักวิจัย นักคิด ฯลฯ

8) ความฉลาดทางด้านธรรมชาติ (Naturalist Intelligence) คือ ความฉลาดในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติรอบตัว แยกแยะความเป็นจริง/ลักษณะร่วมหรือความแตกต่างของสิ่งรอบตัว จัดกลุ่มสิ่งที่เหมือนหรือต่างกันด้วยแนวคิดที่เป็นเหตุเป็นผล มองเห็นลำดับชั้นของความเชื่อมโยงในธรรมชาติ มีแนวโน้มที่จะประกอบอาชีพเหล่านี้ได้ดี อาทิ นักธรณีวิทยา นักวิทยาศาสตร์ นักมานุษยวิทยา นักปศุสัตว์ นักปรุงอาหาร เกษตรกร ฯลฯ

9) ความฉลาดทางด้านการดำรงอยู่ของชีวิต (Existential Intelligence) คือ ความฉลาดในการเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ เข้ากับภาพใหญ่ จนเห็นความงดงามของสิ่งต่าง ๆ ในโลก เชื่อมโยงการดำรงอยู่ของมนุษย์และตนเองกับสิ่งที่ใหญ่กว่า เช่น จักรวาล พระเจ้า สามารถรวบรวมสรุปรายละเอียด แล้วก่อให้เกิดความเข้าใจถึงสิ่งที่ใหญ่กว่า เห็นคุณค่าของการเกิดเป็นมนุษย์ เห็นความงดงามของศิลปะ คุณธรรมบารมี และมีแนวโน้มที่จะใส่ใจกับการค้นหาความหมายในชีวิต

ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา (2561 : 1) ได้อธิบายถึงทฤษฎีพหุปัญญาตามแนวคิดของการ์ดเนอร์ ว่าสติปัญญามนุษย์มีอยู่อย่างน้อย 8 ด้าน ดังนี้

1) ปัญญาด้านภาษา (Linguistic Intelligence) คือ ความสามารถในการใช้ภาษารูปแบบต่าง ๆ สามารถรับรู้ เข้าใจ และสื่อภาษาให้ผู้อื่นเข้าใจได้ตามต้องการ ผู้ที่มีปัญญาด้านนี้มักเป็นกวี นักพูด นักเขียน นักหนังสือพิมพ์ ทนายความ ครู และนักการเมือง

2) ปัญญาด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ (Logical Mathematical Intelligence) คือ ความสามารถในการคิดแบบมีเหตุและผล คิดเชิงนามธรรม คิดคาดการณ์ และคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ ผู้ที่มีปัญญาด้านนี้มักเป็นนักคณิตศาสตร์ นักสถิติ นักบัญชี นักวิจัย นักวิทยาศาสตร์ นักเขียนโปรแกรม และวิศวกร

3) ปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ (Visual Spatial Intelligence) คือ ความสามารถในการรับรู้ทางสายตาได้ดี มองเห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันของพื้นที่ รูปทรง ระยะทาง และตำแหน่ง แล้วถ่ายทอดออกมาได้อย่างกลมกลืน ไวต่อการรับรู้ในเรื่องทิศทาง ผู้ที่มีปัญญาด้านนี้มักเป็นนักประดิษฐ์ วิศวกร จิตรกร วาดรูป ระบายสี เขียนการ์ตูน ช่างภาพ สถาปนิก นักปั้น และนักออกแบบ

4) ปัญญาด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว (Bodily Kinesthetic Intelligence) คือ ความสามารถในการใช้อวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ในการควบคุมและแสดงออกซึ่งความคิดและความรู้สึก รวมถึงความสามารถใช้มือประดิษฐ์ ความแข็งแรง ความคล่องแคล่วว่องไว ความยืดหยุ่น ความประณีต และความไวทางประสาทสัมผัส ผู้ที่มีปัญญาด้านนี้มักเป็นนักกีฬา นักแสดงกายกรรม นักฟ้อน และนักเต้น

5) ปัญญาด้านดนตรี (Musical Intelligence) คือ ความสามารถในการซึมซับ และเข้าถึงสุนทรียะทางดนตรี ทั้งการรับรู้ การได้ยิน การจดจำ และถ่ายทอดออกมาโดยการฮัมเพลง เคาะจังหวะ เล่นดนตรี และร้องเพลง ผู้ที่มีปัญญาด้านนี้มักเป็นนักดนตรี นักร้อง และนักประพันธ์เพลง

6) ปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal Intelligence) คือ ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ และเจตนาที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในของผู้อื่น สามารถจูงใจผู้อื่นได้ดี มีความไวในการสังเกตสีหน้า ท่าทาง น้ำเสียงผู้อื่น สร้างมิตรภาพได้ง่าย เจรจาต่อรองลดความขัดแย้ง ผู้ที่มีปัญญาด้านนี้มักเป็นนักการทูต พนักงานขาย พนักงานประชาสัมพันธ์ และนักธุรกิจ

7) ปัญญาด้านการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence) คือ ความสามารถในการรู้จัก ตระหนักรู้ในตนเอง สามารถเท่าทันตนเอง ควบคุมการแสดงออกอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะและสถานการณ์ รู้ว่าเมื่อไหร่ควรเผชิญหน้า เมื่อไหร่ควรหลีกเลี่ยง เมื่อไหร่ต้องขอความช่วยเหลือ รู้ถึงจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องของตนเอง และในขณะเดียวกันก็รู้ว่าตนมีจุดแข็งหรือความสามารถในเรื่องใด มีความรู้เท่าทันอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ความคาดหวัง ความปรารถนาและตัวตนของตนเองอย่างแท้จริง ผู้ที่มีปัญญาด้านนี้มักเป็นนักวิจัย นักคิด และนักปรัชญา

8) ปัญญาด้านธรรมชาติวิทยา (Naturalist Intelligence) คือ ความสามารถในการรู้จักและเข้าใจปรากฏการณ์ต่าง ๆ ของธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง มีความไวในการสังเกต เพื่อคาดการณ์ความเป็นไปของธรรมชาติ สามารถจำแนกประเภทของสิ่งมีชีวิต ทั้งพืชและสัตว์ ผู้ที่มีปัญญาด้าน มักเป็นนักวิจัย นักวิทยาศาสตร์ นักธรณีวิทยา และนักสำรวจธรรมชาติ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564 : 1-5) ได้อธิบายถึงทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์ว่า เชาวน์ปัญญาของมนุษย์มีมากกว่าเชาวน์ปัญญาด้านการคิดวิเคราะห์ การคำนวณและการใช้เหตุผล หรือที่เรียกว่าไอคิว (Intelligence Quotient: IQ) และมีเชาวน์ปัญญาอย่างน้อย 9 ด้าน จึงเรียกเป็นพหุปัญญา (Multiple Intelligence) การ์ดเนอร์ได้ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับทฤษฎีพหุปัญญาว่า เชาวน์ปัญญาของมนุษย์มีอย่างน้อย 9 ด้าน ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์เป็นมนุษย์ ไม่มีบุคคลใดที่จะมีเชาวน์ปัญญาที่เหมือนกันกับบุคคลอื่น แม้กระทั่งผู้ที่มีพันธุกรรมที่ใกล้เคียงกัน เพราะต่างก็มีประสบการณ์และการเรียนรู้แตกต่างกัน เชาวน์ปัญญาที่แข็งแกร่งของบุคคล ไม่ได้ทำให้บุคคลแสดงออกตามระดับของเชาวน์ปัญญา เช่น บุคคลที่มีเชาวน์ปัญญาด้านตรรกะและคณิตศาสตร์สูง อาจจะใช้เชาวน์ปัญญาด้านนี้เพื่อการศึกษาค้นคว้าทดลองทางฟิสิกส์หรือคิดสมการทางคณิตศาสตร์ แต่อาจไม่มีความสามารถในการคำนวณโอกาสในการเลือกซื้อลอตเตอรี่ให้ถูกรางวัลก็เป็นได้ เชาวน์ปัญญาทั้ง 9 ด้านของการ์ดเนอร์ ประกอบด้วย

1) ด้านภาษา (Linguistic Intelligence) หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ภาษาได้เร็ว และสามารถใช้ภาษาได้ถึงแก่น คุณลักษณะที่โดดเด่นของเชาว์ปัญญาด้านนี้ ได้แก่ เรียนรู้ภาษาได้เร็ว ชอบอ่านตัวหนังสือจากสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ช่างพูด รู้จังหวะที่จะพูด รู้จักใช้ภาษาจูงใจผู้ฟัง เจ้าสำบัดสำนวน และชอบเล่นเกมคำศัพท์ เป็นต้น

2) ด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ (Logical Mathematical Intelligence) หมายถึง ความสามารถในการใช้ตัวเลข สามารถตั้งโจทย์ปัญหาและแก้โจทย์ปัญหาหรือตั้งสมมติฐานและทดสอบสมมติฐานด้วยการคิดเชิงเหตุและผล คุณลักษณะที่โดดเด่นของเชาว์ปัญญาด้านนี้ ได้แก่ คิดจ่ายเงิน ทอนเงิน ได้อย่างคล่องแคล่ว แก้โจทย์คณิตศาสตร์เก่ง คิดเลขเก่ง ชอบคิดเลข มีวิธีคิดที่เป็นระบบ เป็นขั้นตอน ชอบแก้ปัญหาที่ซับซ้อน และคาดเดาคำตอบ รู้จักใช้เหตุผล ชอบเล่นเกมกล่องปริศนา และเกมเขาวงกต เป็นต้น

3) ด้านมิติสัมพันธ์ (Spatial Intelligence) หมายถึง ความสามารถในการมองเห็นภาพและทิศทางแบบสามมิติ มีความไวในการรับรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว สามารถจำแนกลักษณะ และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น คุณลักษณะที่โดดเด่นของเชาว์ปัญญาด้านนี้ ได้แก่ เก่งการใช้แผนที่และจับทิศทาง เก่งเรื่องการจัดหมวดหมู่ ตาไว สายตาดี บอกรายละเอียดของสิ่งที่มองเห็นได้อย่างรวดเร็ว เก่งการใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping) ชอบเขียนภาพ วาดภาพ

ระบายสี การออกแบบโปสเตอร์ จัดนิทรรศการ ชอบต่อจิ๊กซอร์ เล่นเกมจับคู่ภาพ และจัดสิ่งของให้พอดีกับพื้นที่ เป็นต้น

4) ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว (Bodily Kinesthetic Intelligence) หมายถึง ความสามารถในการเคลื่อนไหวของร่างกายอย่างคล่องแคล่ว สามารถใช้ประโยชน์จากการเคลื่อนไหวของร่างกาย ใจและกายประสานกันเป็นหนึ่งเดียว คุณลักษณะที่โดดเด่นของเชาว์ปัญญาด้านนี้ ได้แก่ เรียนรู้งานที่ต้องลงมือปฏิบัติได้ดี ใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายปฏิบัติกิจกรรมได้ดี ชอบแสดงท่าทางประกอบการพูด การสื่อความหมาย สามารถเคลื่อนไหวร่างกายได้อย่างคล่องแคล่วว่องไว ชอบทำกิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหวของร่างกาย เช่น การแสดง และการเต้นรำ เป็นต้น

5) ด้านดนตรี (Musical Intelligence) หมายถึง ความไวในการรับรู้และตอบสนองต่อท่วงทำนองของเสียง มีความสามารถในการใช้และสร้างแกนหลักของดนตรี คือ ระดับเสียงสูงต่ำ จังหวะ และความเร็วของเสียง คุณลักษณะที่โดดเด่นของเชาว์ปัญญาด้านนี้ ได้แก่ หูไวต่อท่วงทำนองดนตรี มีความสามารถในการได้ยินเสียงดนตรี จับจังหวะของเสียงและท่วงทำนองได้ดี สามารถเลียนแบบเสียงดนตรีได้เก่ง ชอบเล่นดนตรี ฟังดนตรี เป็นงานอดิเรก ชอบสะสมเรื่องราวทางด้านดนตรี ชอบเครื่องดนตรี และเรียนรู้การเล่นเครื่องดนตรีได้เร็ว เป็นต้น

6) ด้านการเข้าใจระหว่างบุคคล (Interpersonal Intelligence) หมายถึง ความมีมนุษยสัมพันธ์ ไวในการสังเกตสีหน้าท่าทางผู้อื่น เข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น คุณลักษณะที่โดดเด่นของเชาว์ปัญญาด้านนี้ ได้แก่ อ่านใจคนเก่ง เข้าถึงความชอบ ความคิด แรงจูงใจของคนอื่นได้ดี ไวต่อการรับรู้ความรู้สึกของคนรอบข้าง จับความรู้สึกของผู้อื่นได้ดี เข้ากับคนง่าย มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดี และชอบทำงานเป็นกลุ่ม เป็นต้น

7) ด้านการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence) หมายถึง ความสามารถในการมองตน รู้จักตน เข้าใจความคิด อารมณ์ และความต้องการของตนเอง และสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเอง คุณลักษณะที่โดดเด่นของเชาว์ปัญญาด้านนี้ ได้แก่ รู้จักและเข้าใจตนเอง บอกข้อดีข้อเสียของตนเองได้ บอกได้ว่าตนเองมีความคิดและความรู้สึกอย่างไร สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองที่มีต่อคนอื่นได้ มีความรับผิดชอบในตัวเอง ชอบเขียนบันทึกเรื่องราวของตนเอง และชอบเล่นเกมโดยสวมบทบาทเป็นตัวละครหลาย ๆ ประเภท เป็นต้น

8) ด้านธรรมชาติวิทยา (Naturalist Intelligence) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ มีความรอบรู้เรื่องของพืชและสัตว์ คุณลักษณะที่โดดเด่นของเชาว์ปัญญาด้านนี้ ได้แก่ มีความรอบรู้เรื่องพืชและสัตว์ ช่างสังเกต จดจำ ชอบอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ เข้าใจและสนใจปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ชอบเดินทางท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และชอบกิจกรรมทำความสะอาดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชน เป็นต้น

9) ด้านการดำรงอยู่ของชีวิต (Existential Intelligence) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจสัจธรรมของโลกและชีวิต การดำรงอยู่ของมนุษย์ คุณค่าของมนุษย์ที่มีต่อโลกและจักรวาล คุณลักษณะที่โดดเด่นของเชาว์ปัญญาด้านนี้ ได้แก่ ชอบฝึกสมาธิ มีความสนใจเรื่องของโลกและจักรวาล เชื่อในเรื่องของจิตวิญญาณ ชอบตั้งคำถามเกี่ยวกับคุณค่าของมนุษย์ที่มีต่อโลก สนใจและปฏิบัติตามหลักคำสอนทางศาสนา มีความรัก ความเมตตา ต่อมนุษย์และสัตว์โลก เป็นต้น

จากความหมายและแนวคิดพหุปัญญาดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า พหุปัญญาเป็นสติปัญญาความสามารถที่หลากหลายของบุคคลซึ่งเกิดจากการถูกควบคุมโดยสมองแต่ละส่วนและการพัฒนาสมองต้องได้รับการเลี้ยงดูจากสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม โดยพหุปัญญาที่นักวิชาการส่วนใหญ่นำมาอ้างอิงเป็นแนวคิดของการ์ดเนอร์ โดยนักวิชาการแต่ละท่านอาจจะอ้างอิงแนวคิดของการ์ดเนอร์ในด้านเชาว์ปัญญาของมนุษย์ที่อาจแตกต่างกันออกไป แต่สามารถสรุปเชาว์ปัญญาของมนุษย์ตามแนวคิดพหุปัญญาได้ดังนี้ คือ เชาวน์ปัญญาด้านภาษา เชาวน์ปัญญาด้านตรรกะคณิตศาสตร์ เชาวน์ปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ เชาวน์ปัญญาด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว เชาวน์ปัญญาด้านดนตรี เชาวน์ปัญญาด้านการเข้าใจระหว่างบุคคล เชาวน์ปัญญาด้านการเข้าใจตนเอง เชาวน์ปัญญาด้านธรรมชาติวิทยา และเชาวน์ปัญญาด้านการดำรงอยู่ของชีวิต

2.2 ลักษณะสำคัญของพหุปัญญา

พหุปัญญาเป็นสติปัญญาความสามารถที่หลากหลายของบุคคลที่มีความสามารถ ที่มาจากการถูกควบคุมโดยสมองแต่ละส่วน ซึ่งมีนักวิชาการกล่าวถึงลักษณะสำคัญของพหุปัญญาไว้ ดังนี้

การ์ดเนอร์ (Gardner. 2011 : 209) ได้อธิบายลักษณะสำคัญของพหุปัญญาไว้ ดังนี้

1) สติปัญญาของมนุษย์มีลักษณะเฉพาะตน เนื่องจากเป็นผลมาจากการทำงานของสมอง

2) มนุษย์ทุกคนมีสติปัญญาทั้ง 9 ด้าน แต่อาจจะมีมากบ้างน้อยบ้าง แตกต่างกันไป บางคนอาจจะมีสติปัญญาครบทั้ง 9 ด้าน แต่มีเป็นจำนวนน้อย บางคนมีปัญญาด้านใดด้านหนึ่งสูงมากกว่าทุกด้าน แต่ส่วนใหญ่จะมีเพียงหนึ่งหรือสองด้านเท่านั้น ส่วนด้านอื่นจะมีไม่สูงมากนัก

3) มนุษย์ทุกคนสามารถพัฒนาสติปัญญาแต่ละด้านให้สูงขึ้น ในระดับใช้การได้ ถ้ามีการเสริมกำลังใจ การได้รับการฝึกอบรมในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ความร่วมมือของผู้ปกครองหรือการได้รับประสบการณ์ อาจจะเสริมสมรรถภาพของสติปัญญาด้านต่าง ๆ ให้สูงขึ้นได้

4) สติปัญญาด้านต่าง ๆ สามารถทำงานร่วมกันได้ การแบ่งลักษณะของสติปัญญาแต่ละด้าน เป็นเพียงการอธิบายถึงลักษณะของสติปัญญาแต่ละด้านเท่านั้น แท้จริงแล้วสติปัญญาด้านต่าง ๆ จะทำงานร่วมกัน เช่น การประกอบอาหาร ต้องอ่านวิธีทำ (ด้านภาษา) คิดคำนวณปริมาณส่วนผสม (ด้านตรรกะและคณิตศาสตร์) เมื่อประกอบอาหารเสร็จก็ทำให้สมาชิกทุกคนในบ้านได้รับประทานและพอใจ (ด้านมนุษยสัมพันธ์) และทำให้ตัวเองมีความสุข (ด้านการเข้าใจตนเอง)

เป็นต้น ดังนั้นการกล่าวถึงสติปัญญาแต่ละด้าน เป็นเพียงการนำเสนอลักษณะพิเศษเฉพาะออกมาศึกษา เพื่อหาแนวทางประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมเท่านั้น

5) สติปัญญาแต่ละด้านมีการแสดงความสามารถหลายอย่าง เช่น ผู้ไม่มีความสามารถด้านการอ่าน ก็ไม่ได้หมายความว่าจะไม่มีความสามารถด้านภาษา เนื่องจากเขาอาจเป็นคนเล่านิทานเล่าเรื่องเก่ง หรือใช้ภาษาพูดได้อย่างคล่องแคล่วก็ได้ ส่วนผู้ที่ไม่มีความสามารถทางด้านกีฬา ก็อาจจะใช้ร่างกายได้ดีในการทอผ้าหรือเล่นหมากรุกเก่ง จะเห็นได้ว่าแม้แต่ในสติปัญญาด้านใดด้านหนึ่ง ก็จะมีการแสดงออกถึงความสามารถที่หลากหลาย

ศิลป์ชัย เทศนา (2563 : 1) กล่าวถึง ลักษณะสำคัญของพหุปัญญา มีดังนี้

1) ความสามารถทางปัญญาของมนุษย์ มีอย่างน้อย 8 ด้าน คือ ปัญญาด้านภาษา ด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านดนตรี ด้านธรรมชาติวิทยา และด้านความเข้าใจตนเอง

2) ปัญญาของมนุษย์มีลักษณะเฉพาะด้าน

3) ทุกคนมีสติปัญญาทั้ง 8 ด้าน มากน้อยแตกต่างกัน บางคนอาจมีสติปัญญาสูงทุกด้าน บางคนอาจสูงเพียงด้านเดียวหรือสองด้าน ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

4) มนุษย์สามารถพัฒนาสติปัญญาแต่ละด้านให้สูงขึ้นในระดับใช้การได้ หากมีการฝึกฝนที่ดี มีการให้กำลังใจที่เหมาะสม ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

5) ปัญญาในด้านต่าง ๆ สามารถทำงานร่วมกันได้ เช่น การใช้ปัญญาด้านภาษาสำหรับการพูด อ่าน เขียน การใช้ปัญญาด้านคณิตศาสตร์สำหรับการคิดเงินทอง การใช้ปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์ในการพบปะเข้าสังคม หรือทำให้ตนเองมีความสุขด้วยปัญญาด้านการเข้าใจตนเอง

6) ปัญญาในแต่ละด้านมีความหลากหลาย เช่น คนที่อ่านหนังสือไม่ออก ไม่ได้แสดงถึงการไม่มีปัญญาทางด้านภาษา แต่เขาอาจเป็นคนพูดได้น่าฟังหรือเล่าเรื่องได้เก่ง เป็นต้น

จากลักษณะสำคัญของพหุปัญญาดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญของสติปัญญามนุษย์ คือ สติปัญญามนุษย์มีลักษณะเฉพาะตน มนุษย์ทุกคนมีสติปัญญาหลายด้าน แต่อาจจะมีมากบ้างน้อยบ้างแตกต่างกันไป มนุษย์ทุกคนสามารถพัฒนาสติปัญญาแต่ละด้านให้สูงขึ้นในระดับใช้การได้ ถ้ามีการเสริมกำลังใจ หรือการได้รับการฝึกอบรมในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยสติปัญญาด้านต่าง ๆ สามารถทำงานร่วมกันได้

2.3 แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพหุปัญญา

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพหุปัญญา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการด้านต่าง ๆ มีหลากหลายแนวทาง (การ์ดเนอร์ (Gardner. 1995 ; อ้างถึงใน มนต์ชัย เทียนทอง. 2556 : 100) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพหุปัญญา

พหุปัญญา	กิจกรรม
ความฉลาดด้านภาษา (Verbal/Linguistic Intelligence)	1. เขียนเรื่องราวหรืออ่านออกเสียง 2. พูด/ตอบคำถามอย่างกะทันหัน 3. อภิปราย 4. อ่านหนังสือหรือบทความ 5. เขียนเรียงความ บทกลอน หรือเขียนข่าว 6. เขียนและนำเสนอทฤษฎีและหลักการต่าง ๆ 7. เล่นเกมที่เน้นการพูดและการสะกดคำ 8. เขียนบทความหรือสมุดบันทึกประจำวัน 9. ทำเอกสารหรือนำเสนอรายงานวิจัย
ความฉลาดด้านตรรกะ/คณิตศาสตร์ (Logical/Mathematical Intelligence)	1. แก้ปัญหาต่าง ๆ 2. ทำการทดลองภายใต้ทฤษฎีต่าง ๆ 3. ต่อภาพจิ๊กซอว์ 4. พัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ 5. สร้างโปรแกรมตารางสำหรับการคำนวณ 6. เล่นเกมที่เกี่ยวข้องกับเงิน 7. เรียนรู้รูปแบบทางวิทยาศาสตร์และอภิปราย 8. รวบรวมข้อมูลและจัดกลุ่มข้อมูล 9. สร้างโมเดลการทำนายโดยอาศัยทฤษฎีต่าง ๆ 10. สร้างโมเดลทางวิทยาศาสตร์สำหรับวัดผล
ความฉลาดด้านดนตรี (Musical/Rhythmic Intelligence)	1. ร้องเพลง 2. เล่นดนตรี 3. เขียนเนื้อเพลง 4. กิจกรรมเข้าจังหวะ 5. เล่นดนตรีที่แตกต่างกันในวงดนตรี 6. ฮัมเพลงหรือเต้นรำ 7. สาธิตการทำงานของเครื่องดนตรี 8. อธิบายความเหมือนและแตกต่างของเสียง

ตารางที่ 1 (ต่อ)

พหุปัญญา	กิจกรรม
ความฉลาดด้านภาษา (Verbal/Linguistic Intelligence)	1. เขียนเรื่องราวหรืออ่านออกเสียง 2. พูด/ตอบคำถามอย่างกะทันหัน 3. อภิปราย 4. อ่านหนังสือหรือบทความ 5. เขียนเรียงความ บทกลอน หรือเขียนข่าว 6. เขียนและนำเสนอทฤษฎีและหลักการต่าง ๆ 7. เล่นเกมที่เน้นการพูดและการสะกดคำ 8. เขียนบทความหรือสมุดบันทึกประจำวัน 9. ทำเอกสารหรือนำเสนอรายงานวิจัย
ความฉลาดด้านตรรกะ/คณิตศาสตร์ (Logical/Mathematical Intelligence)	1. แก้ปัญหาต่าง ๆ 2. ทำการทดลองภายใต้ทฤษฎีต่าง ๆ 3. ต่อภาพจิ๊กซอว์ 4. พัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ 5. สร้างโปรแกรมตารางสำหรับการคำนวณ 6. เล่นเกมที่เกี่ยวข้องกับเงิน 7. เรียนรู้รูปแบบทางวิทยาศาสตร์และอภิปราย 8. รวบรวมข้อมูลและจัดกลุ่มข้อมูล 9. สร้างโมเดลการทำนายโดยอาศัยทฤษฎีต่าง ๆ 10. สร้างโมเดลทางวิทยาศาสตร์สำหรับวัดผล
ความฉลาดด้านดนตรี (Musical/Rhythmic Intelligence)	1. ร้องเพลง 2. เล่นดนตรี 3. เขียนเนื้อเพลง 4. กิจกรรมเข้าจังหวะ 5. เล่นดนตรีที่แตกต่างกันในวงดนตรี 6. ฮัมเพลงหรือเต้นรำ 7. สาธิตการทำงานของเครื่องดนตรี 8. อธิบายความเหมือนและแตกต่างของเสียง

ตารางที่ 1 (ต่อ)

พหุปัญญา	กิจกรรม
ความฉลาดด้านการเคลื่อนไหวร่างกาย (Bodily/Kinesthetic Intelligence)	1. แสดงบทบาทสมมติ 2. สร้างโครงสร้างของรูปทรงต่าง ๆ 3. ซ่อมแก้ไขเครื่องจักรกล 4. สาธิตกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องลงมือกระทำ 5. เต้นรำ 6. เล่นเกม 7. ออกกำลังกาย
ความฉลาดด้านการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence)	1. กำหนดเป้าหมายใหม่ ๆ 2. แบ่งปันประสบการณ์ส่วนตัว 3. เขียนเรื่องราวเกี่ยวกับการรับรู้ของตนเอง 4. สะท้อนผลที่แสดงถึงการกระทำของตนเอง 5. พิจารณาจุดอ่อนของตนเองเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น 6. ศึกษาด้วยตนเอง
ความฉลาดด้านธรรมชาติ (Naturalist intelligence)	1. เลี้ยงสัตว์เลี้ยงปลาและปลูกพืช 2. ร่วมกิจกรรมกลุ่มทางธรรมชาติ 3. สร้างบ้านสำหรับนก 4. เข้าร่วมโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 5. เก็บรวบรวมหินต่าง ๆ มาทำการศึกษา 6. วิจัยเกี่ยวกับพืชหรือสัตว์
ความฉลาดด้านการดำรงอยู่ของชีวิต (Existential Intelligence)	1. วางแผนจัดกิจกรรมการกุศล 2. ค้นหาและอ่านบทกวี 3. จดบันทึกเหตุการณ์เรื่องราว 4. วิเคราะห์ข่าว เหตุการณ์ จากหนังสือพิมพ์ 5. ร่วมและศึกษาจารีตประเพณี ปฏิบัติศาสนกิจ

ที่มา : การ์ดเนอร์ (Gardner. 1995 ; อ้างถึงใน มนต์ชัย เทียนทอง. 2556 : 100)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564 : 6-7) กล่าวว่า การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ตามพหุปัญญาที่หลากหลาย ครูจำเป็นต้องคำนึงถึงวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สามารถตอบคำถามที่สำคัญต่อไปนี้ (1) ทำอย่างไรจึงจะจัดห้องเรียน/โรงเรียนเพื่อสร้างบริบทให้เกิดการเรียนรู้สูงสุดแก่ผู้เรียน (2) ทำอย่างไรจึงจะเชื่อมโยงการพัฒนาทางด้านปัญญาผ่านสื่อและการเรียนการสอนในหลักสูตรให้เพิ่มมากขึ้น (3) ทำอย่างไรจึงจะสามารถส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการหรือความถนัดตามแนวทางพหุปัญญาที่หลากหลายของผู้เรียน (4) ทำอย่างไรจึงจะสามารถสอนให้ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดความรู้จากห้องเรียนสู่ชีวิตจริง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ และ (5) ทำอย่างไรจึงจะสามารถพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม ปลูกฝังให้รักการเรียนรู้ และสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต และยังได้อธิบายถึงแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพหุปัญญาของผู้เรียนว่า โรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมเชาวน์ปัญญาทุก ๆ ด้านของผู้เรียน และเอื้อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา มีความคิด ทักษะ ค่านิยม วิธีการคิด นัยของการแสดงออก และวิธีการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ในระยะยาว โดยคำนึงถึงพื้นฐาน 5 ประการ คือ (1) สมองผู้เรียนทุกคนไม่เหมือนกัน (2) ต้องกระตุ้นจุดแข็งของผู้เรียน (3) ผู้เรียนต้องรู้จักตัวเอง (4) กายมีความสัมพันธ์กับจิต และมีอารมณ์เป็นหางเสือ และ (5) ต้องทำให้การเรียนรู้นั้นมีความหมาย

นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564 : 15-33) ยังได้กล่าวถึงแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพหุปัญญาของผู้เรียนว่า กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึงการปฏิบัติของผู้เรียนในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่ถูกออกแบบมาให้สอดคล้องกับสิ่งที่ผู้เรียนมีความชอบ มีความถนัด และส่งเสริมการพัฒนาเชาวน์ปัญญาทั้ง 9 ด้านของผู้เรียน มี 4 กิจกรรม ดังนี้

1) กิจกรรมการเรียนรู้ทั่วไป แยกตามเชาว์ปัญญาแต่ละด้าน ดังนี้

เชาวน์ปัญญาด้านภาษา อาทิ

(1) การอ่านหนังสือ อ่านนิทาน เรื่องเล่า

(2) การเขียนเรื่องสั้นสำหรับจดหมายข่าวในชั้นเรียน

(3) การเขียนบทความสารคดีสำหรับหนังสือ/วารสารของโรงเรียน

(4) การเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการเพื่อวิจารณ์บทความ

(5) เขียนถึงตัวแทนของฝ่ายปกครองหรือหน่วยงานปกครองในท้องถิ่นเกี่ยวกับปัญหาในโรงเรียนหรือท้องถิ่น

(6) การใช้ทรัพยากรดิจิทัล และเผยแพร่ความรู้ เช่น ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์

(7) การสร้างบทกวีสำหรับหนังสือกวีนิพนธ์ในชั้นเรียน

(8) การประกวดกวีนิพนธ์

(9) การศึกษานิสัยของผู้พูดที่ดี

(10) การเล่าเรื่องในชั้นเรียน

(11) การโต้วาที

(12) การพบปะนักเขียน นักกวี นักเล่าเรื่อง และนักพูด

เชาวน์ปัญญาด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ อาทิ

(1) การทำแบบฝึกหัดการคำนวณ

(2) การวิเคราะห์ทฤษฎีและโปรแกรมคอมพิวเตอร์

(3) การฝึกคิดและแก้ปัญหาเชิงเหตุและผล

(4) การค้นหารูปแบบ/แบบแผนต่าง ๆ ในห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน และบ้าน

(5) การค้นคว้าทดลองตามแนวคิดทางวิทยาศาสตร์

(6) การใช้ซอฟต์แวร์ทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เช่น เมทส์บลาสเตอร์ (Math Blaster) ซึ่งช่วยเสริมทักษะทางด้านคณิตศาสตร์ หรือคิง รูล (King's Rule) ซึ่งเป็นการฝึกความคิดเชิงตรรกะ

(7) การใช้ชุดเครื่องมือวิทยาศาสตร์สำหรับโปรแกรมวิทยาศาสตร์

(8) การออกแบบรหัสตัวอักษรและตัวเลข

(9) การสร้างสรรค์และการเปรียบเทียบ

เชาวน์ปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ อาทิ

(1) การถ่ายภาพงานที่มอบหมาย จดหมายข่าวในชั้นเรียน และโรงเรียน

(2) ถ่ายภาพสำหรับรายงานประจำปีของโรงเรียน จดหมายข่าวของโรงเรียน หรืองานวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

(3) การจัดแสดงโปสเตอร์ งานศิลปะ นิทรรศการ และเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์

(4) การใช้ดินเหนียวหรือแป้งปั้นแสดงแนวคิดของเนื้อหาจากบทเรียน

(5) การใช้แบบจำลองภาพ (Pictorial Models)

(6) การจดบันทึกโดยใช้แผนผังมโนทัศน์ (Concept Mapping) แผนผังความคิด (Mind Mapping) และการจัดกลุ่มข้อมูล (Clustering)

(7) การใช้หุ่นมือ (Puppets) เพื่อแสดงแนวคิดที่เรียนรู้จากชั้นเรียน

(8) การใช้แผนที่ศึกษาตำแหน่งทางภูมิศาสตร์เพื่อนำมาอภิปรายในชั้นเรียน

(9) วาดภาพประกอบบทประพันธ์โดยใช้ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์

(10) การใช้ซอฟต์แวร์ระบบเสมือนจริง (Virtual-reality System Software)

เชาวน์ปัญญาด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว อาทิ

(1) การสร้างเครื่องแต่งกายสำหรับการแสดง

(2) การออกแบบอุปกรณ์ประกอบฉากสำหรับการเล่นและการแสดง

(3) การแสดงแนวคิดต่าง ๆ เช่น “ดาวเคราะห์ผู้เรียน” ล้อมรอบ “ดวงอาทิตย์ผู้เรียน” หรือผู้เรียนรวมตัวกันเพื่อแสดงเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์

(4) การมีกิจกรรมการละเล่นช่วงพักระหว่างวัน

(5) การสร้างวัตถุโดยใช้บล็อกลูกบาศก์ เพื่อแสดงเนื้อหาที่ได้เรียนรู้

(6) การชมภาพยนต์วิดีโอออกกำลังกาย

(7) การออกกำลังกายตามจังหวะดนตรี

เชาวน์ปัญญาด้านดนตรี อาทิ

(1) การแต่งเพลงและดนตรีของตนเองจากเนื้อหาที่เรียน

(2) แต่งเนื้อเพลงใหม่ลงในบทเพลงแล้วนำไปแสดงในชั้นเรียน

(3) นำบทประพันธ์ไปแต่งเป็นเพลงแล้วนำไปแสดงในชั้นเรียน

(4) การฟังดนตรีและคอนเสิร์ต ฟังเพลงยุคประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกัน

(5) การใช้จังหวะและการปรบมือเพื่อจดจำเนื้อหาวิชาต่าง ๆ

(6) การฟังซีดีที่สอนแนวคิดต่าง ๆ

เชาวน์ปัญญาด้านการเข้าใจระหว่างบุคคล อาทิ

(1) ทำงานเป็นทีม ร่วมมือออกแบบงานและทำงาน

(2) จับคู่ทำงานเพื่อเรียนรู้เนื้อหาคณิตศาสตร์และวิชาอื่น ๆ

(3) สัมภาษณ์ผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับเนื้อหารายวิชาที่เรียน (เช่น นักเทคนิคในห้องปฏิบัติการ เพื่อเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ เป็นต้น)

(4) ติวหรือสอนผู้เรียนที่อายุน้อยกว่าหรือเพื่อนร่วมชั้น

(5) การเล่นหุ่นละคร

เชาวน์ปัญญาด้านการเข้าใจตนเอง อาทิ

(1) การเขียนสะท้อนความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน

(2) การเขียนบทความมุมมองของตนเองเกี่ยวกับบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์

(3) การเขียนไดอารี่ อนุทิน หรือบันทึกความจำ

(4) การเขียนอัตชีวประวัติสะท้อนชีวิต การเป็นนักอ่านของตนเอง

(5) การเขียนเป้าหมายตนเองในอนาคตและเส้นทางการทำให้บรรลุเป้าหมาย

(6) การใช้ซอฟต์แวร์ที่สามารถช่วยให้ทำงานได้ด้วยตัวคนเดียว เช่น ซอฟต์แวร์ช่วยการตัดสินใจ ซอฟต์แวร์ทางเลือก หรือซอฟต์แวร์การเลือกอาชีพ

(7) บันทึกชีวิตประจำวันที่เก็บสะสมตลอดทั้งปี

(8) ทำสมุดบันทึกติดภาพสำหรับบทประพันธ์

เชาวน์ปัญญาด้านธรรมชาติวิทยา อาทิ

(1) การเยี่ยมชมฟาร์ม สวนสัตว์ สวนพฤกษศาสตร์

(2) การดูแลต้นไม้ในห้องเรียน

(3) การดูแลสัตว์เลี้ยงในห้องเรียน

(4) การทำสวนขวดแก้ว ตู้ปลา สัตว์เลี้ยง

(5) การจัดหมวดหมู่ จำแนกวัตถุธรรมชาติ เช่น ใบไม้และหิน เป็นต้น

(6) การศึกษาวิจัยแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์

(7) การเฝ้าสังเกตสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

(8) การมีส่วนร่วมในการทำความสะอาดสวนสาธารณะหรือสนามเด็กเล่น

(9) การรณรงค์การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)

เชาวน์ปัญญาด้านการดำรงอยู่ของชีวิต อาทิ

(1) การทำกิจกรรมด้านศาสนา สาธารณประโยชน์

(2) การทำความเข้าใจความสัมพันธ์ของชีวิตกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว

(3) การเรียนรู้ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง เข้าใจเหตุผลของการเปลี่ยนแปลง

(4) การจัดกิจกรรมพี่สอนน้อง เพื่อนช่วยเพื่อน จิตอาสาพัฒนา

(5) การแก้โจทย์ปัญหาเพื่อการเปลี่ยนแปลงโลกรอบตัว

2) กิจกรรมการเรียนรู้เกมสร้างสรรค์ คือ เกมที่ออกแบบมาให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างสนุกสนาน และมีความสุข โดยครูผู้สอนและผู้เรียนสามารถร่วมกันคัดเลือกเกมที่ส่งเสริมการพัฒนาเชาวน์ปัญญาของผู้เรียนได้ตามเชาว์ปัญญาของผู้เรียน ดังนี้

เชาวน์ปัญญาด้านภาษา อาทิ

(1) ปริศนาคำไขว้ (Crossword)

(2) เกมคำศัพท์ เช่น สแคร็บเบิล (Scrabble) และบอกเกิล (Boggle) เป็นต้น

เชาวน์ปัญญาด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ อาทิ

(1) การเล่นเกมคณิตศาสตร์ เช่น โดมิโน หมากรุก และหมากขุม เป็นต้น

(2) จัดลำดับภาพหรือการจัดเรียงลำดับ

(3) การแก้ปริศนาโดยใช้เหตุผลแบบนิรนัย (Deductive Reasoning)

(4) การวางแผนการเงินของธุรกิจจำลอง

(5) การเล่นเกมหลบหนีออกจากพื้นที่อันตราย เช่น เกมเขาวงกต เป็นต้น

เชาวน์ปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ อาทิ

(1) การเล่นเกมต่อภาพหรือเกมการเห็นและการคิด

เชาวน์ปัญญาด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว อาทิ

(1) เกมที่ใช้ความเร็วของกล้ามเนื้อ เช่น บอร์ดเกมทวิสเตอร์ (Twister)

(2) การเล่นเกมล่าสมบัติ (Scavenger Hunt) ค้นหาสิ่งของ (Item) ต่าง ๆ

(3) การจำลองการเคลื่อนไหวแบบอิเล็กทรอนิกส์

เชาวน์ปัญญาด้านดนตรี อาทิ

(1) การแข่งขันต่อเพลง แต่งเพลง หรือจับจังหวะดนตรี

เชาวน์ปัญญาด้านการเข้าใจระหว่างบุคคล อาทิ

(1) การแข่งขันเป็นทีม การเล่นเป็นทีม

(2) การอภิปราย และการทำงานเป็นกลุ่ม

เชาวน์ปัญญาด้านการเข้าใจตนเอง อาทิ

(1) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และงานอดิเรก

เชาวน์ปัญญาด้านธรรมชาติวิทยา อาทิ

(1) การทำนายชนิดสายพันธุ์ หรือจำแนกหมวดหมู่สัตว์และพืช

เชาวน์ปัญญาด้านการดำรงอยู่ของชีวิต อาทิ

(1) เกมที่ช่วยสร้างความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงของโลกและจักรวาล หรือความสัมพันธ์ของโลกและจักรวาล

3) กิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการประยุกต์จากแนวคิดของการ์ดเนอร์ ร่วมกับการฝึกกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมี 6 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การสะท้อนตนเอง (Self-reflection) ผู้เรียนจะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง พฤติกรรมการเรียน และงานอดิเรกของผู้เรียน (2) ครูแนะนำแนวคิดเกี่ยวกับการฝึกกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (Practices Science Process Skills: SPS) (3) ผู้เรียนจะตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาในรายวิชาที่จะเรียน (4) ครูตั้งประเด็นคำถามเชิงลึกเชื่อมโยงกับศักยภาพด้านพหุปัญญาผ่านการปฏิบัติกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (5) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดงถึงการมีความรู้ความเข้าใจที่สอดคล้องกับพหุปัญญาของผู้เรียน ด้วยรูปแบบที่เน้นการฝึกปฏิบัติร่วมกัน เช่น การทำโครงงาน การสำรวจ การออกแบบ และการเขียนสารคดี เป็นต้น โดยแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติกิจกรรมตามลักษณะพหุปัญญาที่เด่นชัดในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านภาษา ด้านตรรกะคณิตศาสตร์ ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านดนตรี ด้านการเข้าใจระหว่างบุคคล ด้านการเข้าใจตนเอง ด้านธรรมชาติวิทยา และด้านการดำรงอยู่ของชีวิต และ (6) สรุปบทเรียน

4) กิจกรรมการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมจากประสบการณ์ของผู้เรียนหรือสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ เช่น ความสัมพันธ์กับเพื่อนหรือความขัดแย้งกับคนในครอบครัว ครูจะแนะนำให้ผู้เรียนแสดงบทบาทหลาย ๆ แบบ กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักใช้คำพูดของตนเอง ร่วมอภิปราย

และแสดงความคิดเห็น โดยใช้คำถามเป็นตัวกระตุ้น นอกจากจะทำให้ผู้เรียนรู้จักแสดงความคิดเห็นแล้ว ยังทำให้ผู้เรียนรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนคนอื่น ๆ ด้วย กระบวนการเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจผู้ที่มีความคิดและประสบการณ์ที่แตกต่างจากตนเองมากขึ้น กลยุทธ์ที่ครูใช้ คือ การพูด การเขียน การแสดงท่าทาง กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีใจจดจ่อ มีความสนใจต่อเนื่อง ในด้านการอภิปราย ครูจะใช้วิธีการตั้งคำถามและเล่าเรื่องของตนเอง หรือแกล้งทำตัวเป็นคนอื่น ใช้แผ่นป้าย หรือใช้ตุ๊กตา ในขณะที่ผู้เรียนจะแสดงออกทั้งการพูดหรือการแสดงท่าทาง ในบางครั้งจะมี ทัศนศึกษา (Field Trip) เพื่อให้คนในชุมชนให้ความสนใจและมีส่วนร่วมในช่วง 5 นาที สุดท้ายของคาบ จะเป็นเวลาในการสะท้อนว่า ผู้เรียนได้ทำอะไรบ้าง ผู้เรียนชอบอะไรมากที่สุด ผู้เรียนสนใจอะไรมากที่สุดในระหว่างการทำกิจกรรม แม้ว่าการเชื่อมโยงประสบการณ์กับการแสดงออกอาจจะทำได้ยาก แต่การที่ผู้เรียนได้พูดจะทำให้ผู้เรียนสามารถเปลี่ยนประสบการณ์ให้เป็นคำพูดที่มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น และเสริมสร้างพหุปัญญาด้านการเข้าใจตนเองของผู้เรียน

จากแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพหุปัญญาของผู้เรียนดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นการจัดกิจกรรมสำหรับการปฏิบัติของผู้เรียนในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่ถูกออกแบบมาให้สอดคล้องกับสิ่งที่ผู้เรียนมีความชอบ มีความถนัด และส่งเสริมการพัฒนาเชาวน์ปัญญาของผู้เรียน โดยมีกิจกรรมหลัก คือ กิจกรรมการเรียนรู้ทั่วไป กิจกรรมการเรียนรู้เกมสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นเกมที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้พร้อม ๆ กับความสนุกสนาน และมีความสุข กิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และกิจกรรมการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้เรียนหรือสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ

2.4 กลไกการพัฒนาและส่งเสริมพหุปัญญาเพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน

กลไกที่ขับเคลื่อนรูปแบบการพัฒนาและส่งเสริมพหุปัญญาของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง จากผลการศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 8 กลไก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2564 : 34-36) ดังนี้

1) กลไก 1 สายสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครูหรือผู้ปกครอง หมายถึง ความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างผู้เรียนกับครูหรือผู้ปกครอง เป็นสิ่งที่ทำให้ครูหรือผู้ปกครองได้สามารถรับรู้และเข้าใจถึงศักยภาพของผู้เรียน สิ่งที่ผู้เรียนชื่นชอบ รวมทั้งความต้องการการพัฒนาตนเองของผู้เรียน

2) กลไก 2 สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม หมายถึง สมรรถภาพในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ของคนรุ่นหนึ่งที่ถูกถ่ายทอดไปยังคนรุ่นต่อ ๆ ไป ผู้ที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกันจะมีความคิดและทักษะการแก้ปัญหาที่แตกต่างกันได้ด้วย

3) กลไก 3 พีระมิดการเรียนรู้ หมายถึง ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ได้จากวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้เรียนที่เรียนรู้เชิงลึกจากการสอนผู้อื่น อัตราการคงอยู่ของสิ่งที่ได้เรียนรู้จะเพิ่มสูงถึงร้อยละ 95 ถ้าได้ทดลองปฏิบัติ (Practice Doing) จะช่วยให้อัตราการคงอยู่ได้ร้อยละ 75

ถ้าหากได้ร่วมอภิปรายในห้องเรียน (Discussion) จะช่วยให้อัตราการคงอยู่ได้ร้อยละ 50 แต่ถ้ามีการผสมผสานการเรียนรู้หลาย ๆ วิธี จะทำให้อัตราการคงอยู่ของความรู้เพิ่มสูงขึ้น

4) กลไก 4 การเรียนรู้เชิงรุกของผู้เรียน หมายถึง การลงมือปฏิบัติและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เมื่อผู้เรียนมีความเข้าใจความสมดุลทางพหุปัญญาของตนเองแล้ว ผู้เรียนจะเป็นผู้ริเริ่มจัดการการเรียนรู้ของตนเองและให้คุณค่ากับจุดแข็งของตนเอง

5) กลไก 5 แรงจูงใจในการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน ที่มีส่วนในการผลักดันให้ผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย แรงจูงใจส่งผลทั้งความทุ่มเท ความคิดอารมณ์ และพฤติกรรมไปในทางที่สร้างสรรค์ มี 2 แบบ คือ (1) แรงจูงใจแบบบูรณาการ (Integrative Motivation) จะทำให้ผู้เรียนมีความสนใจที่จะเรียนรู้และสร้างสรรค์เกี่ยวกับวัฒนธรรมและภาษา และ (2) แรงจูงใจแบบเครื่องมือ (Instrumental Motivation) จะทำให้ผู้เรียนมีความสนใจเรียนรู้และสร้างสรรค์การทำงาน เช่น สนใจงานที่สร้างรายได้เพิ่มขึ้น เป็นต้น

6) กลไก 6 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย หมายถึง การแบ่งผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ที่มีขนาดไม่เกิน 4-6 คน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Collaborators) ครูผู้สอนสามารถจัดกลุ่มตามความสามารถของผู้เรียน ถ้าหากครูผู้สอนต้องการพัฒนาผู้เรียนตามความสามารถ ครูผู้สอนสามารถอนุญาตให้ผู้เรียนจัดกลุ่มด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนทำงานตามความชอบและความถนัด เพราะผู้เรียนจะรู้ว่าเพื่อนแต่ละคนจะทำงานช่วยเหลือกันในแต่ละบทบาทได้อย่างไร

7) กลไก 7 การใช้เทคโนโลยีในการทำกิจกรรม หมายถึง การนำสื่อเทคโนโลยีประเภทต่าง ๆ มาผสมผสานรวมกัน ได้แก่ ตัวอักษร (Text) ภาพนิ่ง (Image) ภาพเคลื่อนไหว (Animation) เสียง (Sound) และวิดีโอ (Video) โดยผ่านกระบวนการทางระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อสื่อความหมายกับผู้ใช้ในการทำกิจกรรม และใช้สนับสนุนการเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive Multimedia) และส่งเสริมเชาวน์ปัญญาแต่ละด้าน

8) กลไก 8 การประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน หมายถึง ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับขั้นตอนการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งมีการประเมินการเรียนรู้ 6 ขั้น ดังนี้

(1) ขั้นจำ (Remember) หมายถึง การระลึกได้ หรือการดึงข้อมูลจากความจำที่มีอยู่มาใช้ในการนิยามให้ข้อเท็จจริง หรือรายการข้อมูลต่าง ๆ หรือท่องสิ่งที่เคยเรียนรู้มาก่อนให้ฟัง

(2) ขั้นเข้าใจ (Understanding) หมายถึง การให้ความหมายด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การเขียนหรือวาดกราฟ หรือการใช้วิธีการอื่น ๆ ในการตีความ การยกตัวอย่าง การจัดจำแนก การสรุปความ การเปรียบเทียบ หรือการอธิบายการให้ความหมาย

(3) ขั้นประยุกต์ใช้ (Applying) หมายถึง การดำเนินการหรือการใช้กระบวนการที่คิดขึ้นเอง เพื่อนำเอาผลผลิตจากการเรียนรู้ เช่น แบบจำลอง รูปแบบการนำเสนอ การสัมภาษณ์ หรือต้นแบบ มาปรับใช้

(4) ขั้นวิเคราะห์ (Analyzing) หมายถึง การแยกเนื้อหาหรือความคิดรวบยอดออกเป็นส่วน ๆ แล้วจึงพิจารณาว่ามีส่วนใดสัมพันธ์กัน หรือเกี่ยวข้องกันด้วยส่วนใด หรือตลอดทั้งโครงสร้าง มีการแยกแยะ จัดระบบ พร้อมให้เหตุผลประกอบ รวมทั้งแยกความแตกต่างระหว่างองค์ประกอบหรือส่วนใดส่วนหนึ่ง เมื่อผู้เรียนวิเคราะห์ สมองก็จะทำงานโดยการสร้างแผนภาพความคิด ผังภาพ หรือแผนภูมิ

(5) ขั้นประเมิน (Evaluating) หมายถึง การตัดสินใจภายใต้เกณฑ์การตัดสินและมาตรฐาน ผ่านการตรวจสอบและวิพากษ์ ซึ่งการวิพากษ์ แนะนำ การรายงานเป็นผลผลิตเพียงบางส่วนที่สามารถสร้างขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นถึงกระบวนการประเมินผล ซึ่งมาก่อนขั้นการสร้างสรรค์

(6) ขั้นสร้างสรรค์ (Creating) หมายถึง การนำส่วนประกอบที่มีอยู่มาเชื่อมสัมพันธ์กัน ทำให้เกิดสิ่งใหม่ รูปแบบใหม่ โครงสร้างใหม่ หรือระบบใหม่ที่แตกต่างจากเดิม การเชื่อมสัมพันธ์ในการสร้างสรรค์จะต้องใช้วิธีการใหม่ หรือมีการสังเคราะห์ส่วนใดส่วนหนึ่งไปเป็นสิ่งใหม่ทำให้เกิดรูปแบบใหม่หรือผลิตภัณฑ์ใหม่

จากกลไกการพัฒนาและส่งเสริมพหุปัญญาเพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า กลไกที่ขับเคลื่อนรูปแบบการพัฒนาและส่งเสริมพหุปัญญาของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง มี 8 กลไก คือ สายสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครูหรือผู้ปกครอง สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม พีระมิดการเรียนรู้ การเรียนรู้เชิงรุกของผู้เรียน แรงจูงใจในการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย การใช้เทคโนโลยีในการทำกิจกรรม และการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้ง 6 ขั้น ตั้งแต่ขั้นจำ ขั้นเข้าใจ ขั้นประยุกต์ใช้ ขั้นวิเคราะห์ ขั้นประเมิน และขั้นสร้างสรรค์

2.5 เงื่อนไขสู่ความสำเร็จของการส่งเสริมและพัฒนาพหุปัญญาของผู้เรียน

การส่งเสริมและพัฒนาพหุปัญญาที่หลากหลายของผู้เรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างยิ่ง เพื่อพัฒนาคนไทยให้มีศักยภาพ มีการส่งเสริมความถนัด และสร้างความเป็นเลิศหรือความเชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นอย่างหลากหลาย โดยสถานศึกษาในทุกระดับการศึกษาจำเป็นต้องตระหนัก ให้ความสำคัญ และร่วมกันพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ โดยการนำไปสู่การปฏิบัติและพัฒนาในสถานศึกษา ควรสร้างทัศนคติและปัจจัยที่จะทำให้เกิดความสำเร็จ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2564 : 37-38) ดังนี้

1) มีความเชื่อในศักยภาพของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ปกครองต้องเชื่อว่าเด็กทุกคนมีศักยภาพ ความเชื่อนี้จะส่งผลต่อทัศนคติในการส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนได้ค้นพบตัวเอง มีความสุขในการเรียนรู้ และได้รับการพัฒนาตามพหุปัญญาที่แท้จริง ผู้บริหาร

สถานศึกษา ครู และผู้ปกครอง ควรมีมุมมองเกี่ยวกับศักยภาพของผู้เรียนเป็นองค์รวมอย่างกว้างขวาง ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ทั้งวิชาการ วิชาชีวิต วิชาชีพ คุณธรรม และสุนทรียะในด้านต่าง ๆ มีความเข้าใจถึงความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน และเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนมีศักยภาพในการเรียนรู้และพัฒนาได้ตามวัย ตามความพร้อม และบริบทที่กระตุ้นสนับสนุน

2) จัดการเรียนรู้ตามความถนัด การจัดการเรียนรู้ตามความถนัดเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาพหุปัญญาของผู้เรียน สถานศึกษาควรจัดทำสารสนเทศและแผนพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีการคัดกรองพหุปัญญาของผู้เรียน มีการเก็บข้อมูลความชอบ ความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคลทุกปีการศึกษา และนำสารสนเทศมาวางแผนจัดหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายให้สอดคล้องตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน

3) พัฒนาครูสู่การจัดการเรียนรู้ใหม่ ครูจำเป็นต้องปรับบทบาทเป็นโค้ชการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถดึงศักยภาพที่โดดเด่นของผู้เรียนออกมาพัฒนาให้เต็มที่ และเสริมส่วนที่เป็นจุดอ่อนให้ได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม โดยสถานศึกษาและหน่วยงานเกี่ยวข้องควรเร่งพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ ทักษะ และเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้แนวใหม่ การจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และมีจิตวิทยาการเรียนการสอนผู้เรียนยุคใหม่

4) ประยุกต์ใช้เทคโนโลยี สื่อและเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทต่อการจัดการเรียนรู้ยุคใหม่เพิ่มมากขึ้น สถานศึกษาจำเป็นต้องประยุกต์ใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา หรือสื่อดิจิทัลต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะและสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน สื่อและเทคโนโลยีสามารถกระตุ้นความสนใจการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพหุปัญญาด้านต่าง ๆ ได้ตามความสนใจ และบริบทของเนื้อหาวิชา

5) มีความร่วมมือกับผู้ปกครองและทุกภาคส่วน การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสัมฤทธิ์ผลอย่างองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคม อารมณ์ และคุณธรรมจริยธรรมนั้น สถานศึกษาไม่สามารถทำบทบาทนี้สำเร็จได้ตามลำพัง จำเป็นต้องร่วมมือกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล สนับสนุน และช่วยเหลือให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ผ่านกิจกรรมความร่วมมือทั้งในสถานศึกษา บ้าน ชุมชน และแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ รวมทั้งมหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษา และสถานประกอบการ ที่จะรับผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น หรือไปประกอบอาชีพ ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อสนับสนุนและพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาตามความถนัด ผ่านหลักสูตรและกิจกรรมที่ออกแบบร่วมกันกับสถานศึกษา เพื่อการส่งต่อผู้เรียนสู่สถาบันการศึกษาในสาขาที่ตรงกับความต้องการ หรือเพื่อให้ผู้เรียนได้มีทักษะประกอบอาชีพตามความถนัดต่อไป

จากเงื่อนไขสู่ความสำเร็จของการส่งเสริมและพัฒนาพหุปัญญาของผู้เรียนดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การส่งเสริมและพัฒนาพหุปัญญาที่หลากหลายของผู้เรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ดังนั้นสถานศึกษาในทุกระดับการศึกษาจำเป็นต้องตระหนักให้ความสำคัญ และร่วมกันพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ โดยการสร้างทัศนคติและปัจจัยที่จะทำให้เกิดความสำเร็จ ได้แก่ การเชื่อในศักยภาพของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ตามความถนัดของผู้เรียน การพัฒนาครูสู่การจัดการเรียนรู้ใหม่ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และการร่วมมือกับผู้ปกครองและทุกภาคส่วน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล สนับสนุน และช่วยเหลือให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ

จากหลักการ แนวคิด และทฤษฎีพหุปัญญา สรุปได้ว่า สติปัญญาของมนุษย์มีหลายด้านที่มีความสำคัญเท่าเทียมกัน ขึ้นอยู่กับว่าใครจะโดดเด่นในด้านไหนบ้าง ซึ่งแต่ละด้านผสมผสานกันแสดงออกมาเป็นความสามารถในเรื่องใด เป็นลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละคนไป ดังนั้นการจัดการศึกษารวมทั้งการสร้างรูปแบบเพื่อใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศนั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงระดับความรู้ความสามารถของนักเรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำหลักการดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการสร้างรูปแบบ MAHA GENIUS ในองค์ประกอบด้าน **“M : Multiple Intelligences หมายถึง พหุปัญญาที่ก่อให้เกิดอัจฉริยภาพที่หลากหลายของนักเรียน เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย”** โดยการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพื้นฐานให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้ตามหลักสูตรปกติของโรงเรียน และจัดสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อให้นักเรียนได้เลือกเรียน และได้พัฒนาความสามารถตามความถนัดและความสนใจอย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล

3. อัจฉริยภาพ/ความสามารถพิเศษ (A : Ability)

3.1 ความหมายของอัจฉริยภาพ

จากการทบทวนวรรณกรรมจากงานวิจัยของนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน พบว่าอัจฉริยภาพมีความหมายในทำนองเดียวกันกับความสามารถพิเศษ ในต่างประเทศใช้คำว่าผู้มีพรสวรรค์ (Gifted) หรือผู้มีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง (Talented) โดยมีนักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ได้เสนอความหมายของความสามารถพิเศษและอัจฉริยภาพไว้ ดังต่อไปนี้

เรนซูลลิ (Renzulli. 1978 ; อ้างถึงใน วีรวัฒน์ จันทรัตนะ. 2556 : 25) กล่าวถึงเด็กปัญญาเลิศต้องประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการ ที่เรียกว่า หลักทฤษฎีสามห่วง (Renzulli’ s Three Ring Model) คือ ต้องมี (1) ความสามารถเหนือเกณฑ์เฉลี่ย (Above Average Ability) (2) ความมานะมุ่งมั่น (Task Commitment) และ (3) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creativity)

ยุวดี หิรัญยไพศาลสกุล (2544 : 14-15) ได้ให้ความหมายเด็กที่มีความสามารถพิเศษ หมายถึง เด็กซึ่งผู้เชี่ยวชาญในวงการที่เกี่ยวข้องได้รับรองแล้วว่า เป็นเด็กที่มีความสามารถดีเยี่ยม เป็นที่ประจักษ์ เป็นผู้ที่ต้องการแผนการศึกษาพิเศษซึ่งนอกเหนือไปจากเด็กปกติ เพื่อทำให้

เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคม เด็กเหล่านี้ ได้แก่ เด็กที่มีความสามารถสูง เด็กที่มีแววแสดงออกในความสามารถด้านต่าง ๆ ด้านใดด้านหนึ่งหรือรวมกันหลายด้าน ได้แก่ ความสามารถด้านเชาวน์ปัญญาโดยทั่วไป ความสามารถทางการเรียนเฉพาะด้านสาขาใดสาขาหนึ่ง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความสามารถในการเป็นผู้นำ ความสามารถในทางศิลปะและดนตรี ซึ่งเด็กที่มีความสามารถพิเศษแต่ละคน จะมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป และอาจจะไม่ได้มีลักษณะดังกล่าวมาแล้วทั้งหมด ซึ่งเด็กเหล่านี้อาจจะมีลักษณะทั่วไปเหมือนหรือคล้ายคลึงกับเด็กปกติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 12) ได้ให้ความหมายของอัจฉริยภาพ (Genius) หมายถึง ความสามารถอย่างสูงสุดในการรับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ หรือสิ่งที่ยาก หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ความสามารถอย่างสูงสุดของคนในการจัดการกับปัญหา อุปสรรค หรือสิ่งที่ยากในสถานการณ์นั้น ๆ ได้อย่างยาวนานเท่าที่ความอัจฉริยะยังคงอยู่

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546 : 8) ได้ให้ความหมายเด็กที่มีความสามารถพิเศษ คือ เด็กที่แสดงออกซึ่งความสามารถโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน ในด้านสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ การใช้ภาษา การเป็นผู้นำ การสร้างงานทางทัศนศิลป์และศิลปะการแสดง ความสามารถด้านดนตรี ความสามารถทางกีฬา ความสามารถทางวิชาการในสาขาใดสาขาหนึ่งหรือหลายสาขา ความสามารถดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงศักยภาพที่จะพัฒนาความสามารถได้อย่างเป็นที่ประจักษ์ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเด็กอื่นที่มีอายุระดับเดียวกัน สภาพแวดล้อมหรือประสบการณ์ระดับเดียวกัน

ราชบัณฑิตยสถาน (2556 : 1484) ได้ให้ความหมายของอัจฉริยภาพ หมายถึง ความเป็นผู้มีปัญญาความสามารถเกินกว่าระดับปกติมาก

วีรวัฒน์ จันทรัตนะ (2556 : 26) ได้สรุปความหมายของอัจฉริยภาพ หมายถึง สติปัญญาความสามารถในการเข้าใจ เชาวน์ ความเฉลียวฉลาด ไหวพริบ ความรู้จักคิดขั้นสูงของคน ผู้ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความรู้ความสามารถด้านสติปัญญาขั้นสูง ซึ่งบุคคลได้แสดงออกตามธรรมชาติและได้รับการยอมรับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสดงออกซึ่งความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการ มีคุณลักษณะเฉพาะที่เป็นตัวของตัวเอง มีความสามารถพิเศษในหลายสาขาวิชา เช่น ด้านศิลปะ ด้านการประพันธ์ ด้านดนตรี ด้านวิทยาศาสตร์ และด้านคณิตศาสตร์ เป็นต้น

จากความหมายของอัจฉริยภาพดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า อัจฉริยภาพ หมายถึง ความเป็นผู้มีปัญญาความสามารถมากกว่าระดับปกติมาก หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เป็นผู้ที่มีความสามารถพิเศษและมีศักยภาพสูง ปรากฏเป็นแววที่โดดเด่นมากกว่าบุคคลอื่น เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีอายุระดับเดียวกัน สภาพแวดล้อมเดียวกัน หรือประสบการณ์ระดับเดียวกัน

3.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอัจฉริยภาพ

1) ทฤษฎีทางพุทธศาสนา

ทฤษฎีทางพุทธศาสนาที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีแววอัจฉริยภาพ มี 2 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีอิทธิบาท 4 และทฤษฎีสุ จิ ปุ ลิ โดยแต่ละทฤษฎีมีรายละเอียด (สำอาง หิรัญบูรณะ และคณะ. 2544 : 48-49) ดังนี้

(1) ทฤษฎีอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย (1) ฉันทะ คือ ความพึงพอใจในการเรียนความรัก (2) วิริยะ คือ ความเพียร ความพยายาม (3) จิตตะ คือ ความเอาใจใส่ ความมุ่งมั่นติดตามพัฒนางานให้ไปถึงความสำเร็จ และ (4) วิมังสา คือ การไตร่ตรอง และวิเคราะห์อย่างรอบคอบ ทั้งนี้การจัดการศึกษาของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษหรือมีแววอัจฉริยภาพ มีการเสาะหา คัดเลือกเด็กที่มีความสามารถพิเศษหรือมีแววอัจฉริยภาพของเด็กแต่ละคนมาเข้าร่วมทำกิจกรรมโดยสมัครใจ (ฉันทะ) ในขณะเดียวกัน กิจกรรมที่ใช้ การวัดผลและประเมินผลโครงการ (วิริยะ) มีการสนับสนุนให้นักเรียนเกิดความมานะอุตสาหะ เอาใจใส่ในการติดตามงาน เพื่อให้งานดำเนินไปสู่ความสำเร็จและความสมบูรณ์แบบ (จิตตะ) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า และสร้างสรรค์ความคิด จะฝึกให้นักเรียนเรียนคิดวิเคราะห์ไตร่ตรอง และพิจารณาวิธีการคิดให้ลึกซึ้งสูงขึ้น (วิมังสา)

(2) ทฤษฎี สุ จิ ปุ ลิ ประกอบด้วย (1) สุ คือ สุตหรือโสต คือ การฟังมาก อ่านมาก (2) จิ คือ จิต คือ ความเอาใจใส่ มุ่งมั่นติดตาม ครุ่นคิดในสิ่งที่อ่าน (3) ปุ คือ ปุจฉา คือ การไม่ยอมรับข้อมูล แต่จะตั้งคำถามกับสิ่งที่ฟังหรืออ่านจนเกิดความเข้าใจกระจ่าง และ (4) ลิ คือ ลิขิต คือ การจดบันทึกองค์ความรู้ที่เข้าใจ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาอัจฉริยภาพด้านภาษาได้

2) ทฤษฎีพหุปัญญา

ทฤษฎีพหุปัญญานำเสนอโดยการ์ดเนอร์ (Gardner. 1983 ; อ้างถึงใน ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. 2561 : 1) อยู่ภายใต้พื้นฐานแนวคิดที่ว่าสติปัญญาของมนุษย์มีหลายด้านที่มีความสำคัญเท่าเทียมกัน ขึ้นอยู่กับว่าใครจะมีสติปัญญาในด้านไหนที่โดดเด่นบ้าง แล้วแต่ละด้านผสมผสานกันแสดงออกมาเป็นความสามารถในเรื่องใด เป็นลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละคนไป โดยการ์ดเนอร์ได้กล่าวไว้ว่าความฉลาดหรือเชาวน์ปัญญาของมนุษย์มีอยู่อย่างน้อย 8 ด้าน และเรียกทฤษฎีของเขาว่า “ทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligence: MI)” ดังนี้

(1) ความฉลาดด้านภาษา (Linguistic Intelligence) คือ ความสามารถสูงในการใช้ภาษา ทั้งการพูด เช่น นักพูด นักการเมือง นักเล่านิทาน ฯลฯ การเขียน เช่น บรรณาธิการ นักหนังสือพิมพ์ กวี นักเขียนบทละคร ฯลฯ รวมถึงความสามารถจัดกระทำเกี่ยวกับโครงสร้างของภาษา เสียงความหมาย และเรื่องเกี่ยวกับภาษา เช่น สามารถใช้ภาษาในการหว่านล้อม อธิบาย และอื่น ๆ

(2) ความฉลาดด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ (Logical and Mathematical Intelligence) คือ ความสามารถสูงในการใช้ตัวเลข เช่น นักบัญชี นักคณิตศาสตร์ นักสถิติ ฯลฯ และผู้ให้เหตุผลดี เช่น นักวิทยาศาสตร์ นักตรรกศาสตร์ นักจัดทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ฯลฯ รวมถึงความไวในการเห็นความสัมพันธ์แบบแผนตรรกวิทยา การคิดเชิงนามธรรม และการคิดที่เป็นเหตุเป็นผล (Cause-effect) และการคิดคาดการณ์ (If–then) วิธีการที่ใช้ ได้แก่ การจำแนกประเภท การจัดหมวดหมู่ การสันนิษฐาน สรุป คิดคำนวณ และตั้งสมมติฐาน

(3) ความฉลาดด้านมิติสัมพันธ์ (Visual Spatial Intelligence) คือ ความสามารถสูง ในการมองเห็นพื้นที่ เช่น นายพราน ลูกเสือ ผู้นำทาง ฯลฯ และสามารถปรับปรุงและคิดวิธีการใช้เนื้อที่ได้ดี เช่น สถาปนิก มัณฑนากร ศิลปิน นักประดิษฐ์ ฯลฯ รวมถึงความไวต่อสี เส้น รูปร่าง เนื้อที่ และความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเหล่านี้ นอกจากนี้ยังหมายถึงความสามารถมองเห็นและแสดงออกเป็นรูปร่างถึงสิ่งที่เห็นและความคิดเกี่ยวกับพื้นที่

(4) ความฉลาดด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว (Bodily and Kinesthetic Intelligence) คือ ความสามารถสูงในการใช้ร่างกายของตนเองแสดงความคิด ความรู้สึก เช่น นักแสดง นักแสดงใบ้ นักกีฬา นาฏกร นักฟ้อนรำ ฯลฯ และความสามารถในการใช้มือประดิษฐ์ เช่น นักปั้น ช่างแก้รถยนต์ ศัลยแพทย์ ฯลฯ รวมถึงทักษะทางร่างกาย เช่น ความคล่องแคล่ว ความแข็งแรง ความรวดเร็ว ความยืดหยุ่น ความประณีต ประสาทสัมผัส ฯลฯ

(5) ความฉลาดด้านดนตรี (Musical Intelligence) คือ ความสามารถสูงทางด้านดนตรี เช่น นักดนตรี นักแต่งเพลง นักวิจารณ์ดนตรี ฯลฯ รวมถึงความไวในเรื่องจังหวะ ทำนองเสียง ตลอดจนความสามารถในการเข้าใจและวิเคราะห์ดนตรี

(6) ความฉลาดด้านมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal Intelligence) คือ ความสามารถเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น ความไวในการสังเกต ใบหน้า ท่าทาง น้ำเสียง รวมถึงความสามารถสูงในการรู้ลักษณะต่าง ๆ ของสัมพันธภาพของมนุษย์ และสามารถตอบสนองได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เช่น สามารถกระตุ้นให้บุคคลปฏิบัติตามได้ เป็นต้น

(7) ความฉลาดด้านการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence) คือ ความสามารถสูงในการรู้จักตนเองและสามารถประพฤติตนได้จากความรู้จักตนเอง ได้แก่ รู้จักตนเองตามความเป็นจริง เช่น มีจุดอ่อนจุดแข็งเรื่องใด มีความรู้เท่าทันอารมณ์ ความคิด ความปรารถนาของตนเอง มีความสามารถที่จะฝึกตนเอง เข้าใจตนเอง และความนับถือตนเอง

(8) ความฉลาดด้านธรรมชาติวิทยา (Naturalist Intelligence) คือ ความสามารถในการมองเห็นความงาม ความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งในธรรมชาติ รักธรรมชาติ

3) ทฤษฎีโครงสร้างทางเชาวน์ปัญญา

ทฤษฎีโครงสร้างทางเชาวน์ปัญญา นำเสนอโดยกิลฟอร์ด (Guilford. 1988 ; อ้างถึงใน อภิชาติ เนินพรหม. 2559 : 20-21) โดยกล่าวถึงลักษณะทางปัญญาของมนุษย์มี 3 มิติ ได้แก่ เนื้อหา (Content) กระบวนการคิด (Operation) และผล (Product) มีรายละเอียด ดังนี้

(1) เนื้อหา (Content) แบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ (1) เนื้อหาประเภทรูปภาพ (Figural Content) เป็นเนื้อหารูปธรรมที่รับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสต่าง ๆ เช่น เนื้อหาที่รับรู้ทางสายตา ย่อมมีคุณสมบัติต่าง ๆ ทั้งรูปแบบสี ตำแหน่ง ขนาด ฯลฯ (2) เนื้อหาที่รับรู้ทางการได้ยิน (Auditory Content) เช่น เสียงต่าง ๆ เป็นต้น (3) เนื้อหาประเภทสัญลักษณ์ (Symbolic Content) ประกอบด้วย อักษร ตัวเลข และเครื่องหมายต่าง ๆ (4) เนื้อหาประเภทภาษา (Semantic Content) ประกอบด้วย ถ้อยคำที่มีความหมาย และ (5) เนื้อหาประเภทพฤติกรรม (Behavioral Content) ประกอบด้วย กริยาอาการของมนุษย์ รวมทั้งการรู้และเข้าใจ

(2) กระบวนการคิด (Operation) หมายถึง ความสามารถ 6 ประเภท คือ (1) การรู้และเข้าใจ (Cognition) หมายถึง ความสามารถทางสมองของบุคคลในการที่จะรู้จักและเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เคยมีประสบการณ์มาแล้ว และสิ่งที่ยังไม่เคยมีประสบการณ์ (2) การจำชั่วขณะ (Memory Recording) หมายถึง ความสามารถทางสมองของบุคคลที่สามารถจำในสิ่งที่ประสบ เพื่อใช้งานในขณะนั้น โดยไม่เก็บสาระข้อมูลนั้นไว้เป็นเวลานาน (3) การจำถาวร (Memory Retention) หมายถึง ความสามารถทางสมองของบุคคลที่สามารถจำสิ่งต่าง ๆ ไว้เป็นเวลานาน อาจเป็นเวลาหลายวันหรือหลายเดือน (4) การคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) หมายถึง ความสามารถทางสมองของบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลต่าง ๆ ได้ไม่จำกัดจำนวน หลายทิศหลายทาง และแปลกใหม่จากสิ่งเร้าที่กำหนดให้ (5) การคิดแบบเอกนัย (Convergent Thinking) หมายถึง ความสามารถทางสมองของบุคคลที่สามารถสรุปคำตอบที่ดีที่สุด ถูกต้องที่สุด จากคำตอบหลาย ๆ คำตอบ และ (6) การประเมินค่า (Evaluation) หมายถึง ความสามารถทางสมองของบุคคลในการที่จะตัดสินเกี่ยวกับความดี ความถูกต้องหรือความเหมาะสม จากข้อมูลที่กำหนดให้หรือจากการคิดค้นของตนเอง

(3) ผล (Products) หมายถึง ผลของการปฏิบัติการหรือการคิดของสมอง มีรูปแบบแตกต่างกัน 6 รูปแบบ ดังนี้ (1) หน่วย (Units) คือ สิ่งที่มีลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างจากสิ่งอื่น ๆ ซึ่งแยกกันได้อย่างอิสระ มักอยู่ในรูปของคำนาม เช่น คน แมว ฯลฯ (2) จำพวก (Classes) เป็นสิ่งที่มีลักษณะหรือมีความหมายร่วมกัน เช่น ดินสอ ปากกา ชอล์ก เป็นจำพวกเครื่องเขียนด้วยกัน (3) ความสัมพันธ์ (Relations) เป็นการเชื่อมโยงระหว่างของสองสิ่ง (4) ระบบ (System) เป็นกระบวนการหรือรูปแบบของส่วนย่อย ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น โจทย์คณิตศาสตร์ เค้าโครงการเขียนรายงาน ฯลฯ (5) การแปลงรูป (Transformation) เป็นการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงใหม่ ให้คำจำกัดความ

ใหม่ ทำให้เรื่องราวเปลี่ยนจากสภาพหนึ่งไปเป็นอีกสภาพหนึ่ง และ (6) การประยุกต์ (Implications) เป็นการสรุปสิ่งที่คาดหวัง คาดคะเน หรือทำนายจากเรื่องราวที่กำหนดให้

4) ทฤษฎีการเสริมสร้างทวีปัญญา 3 ขั้น

เรนซุลลิ (Renzuli. 1986 ; อ้างถึงใน พินิจ สังสัพพันธ์. 2561 : 68-69) เป็นผู้กำหนดทฤษฎีการเสริมสร้างทวีปัญญา 3 ขั้น (The Enrichment Triad Theory) โดยเป็นรูปแบบของการจัดการศึกษาที่ตั้งใจจะใช้สำหรับเด็กปัญญาเลิศหรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษโดยตรง ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาที่มีคุณภาพที่แตกต่างจากแบบอื่น ๆ เรนซุลลิเห็นว่าเด็กปัญญาเลิศหรือเด็กผู้มีความสามารถพิเศษควรจะร่วมเรียนในหลักสูตรปกติด้วย เพียงแต่มีโปรแกรมสร้างเสริมเพิ่มขึ้น และสถานที่ในการเรียนโปรแกรมสร้างเสริมนั้นไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นในห้องเรียนเท่านั้น อาจจะเป็นการเรียนตามลำพัง การเรียนในห้องสมุด ในห้องวิทยาการหรือในชุมชน เพื่อให้เด็กสามารถแสวงหาความรู้โดยไม่จำกัด เพราะฉะนั้นการบริหารโปรแกรมสร้างเสริมต้องมีความยืดหยุ่นพอสมควร โดยรูปแบบการสอนทวีปัญญามี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่หนึ่ง (Type I) เป็นกิจกรรมสำรวจทั่วไป ขั้นที่สอง (Type II) เป็นกิจกรรมฝึกหัดเป็นกลุ่ม และขั้นที่สาม (Type III) เป็นการศึกษาค้นคว้าแก้ปัญหาจริง ๆ เป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่มเล็ก กิจกรรมในสองขั้นแรกจะเหมาะกับผู้เรียนทุกคน รวมทั้งเด็กปัญญาเลิศหรือเด็กผู้มีความสามารถพิเศษ เพราะเป็นการวางพื้นฐานกระบวนการคิด ความรู้สึก และสร้างความสนใจที่กว้างขวางให้แก่ผู้เรียน เป็นกิจกรรมเสริมสร้างทวีปัญญาให้แก่นักเรียนทุกคน และเป็นพื้นฐานนำทางให้แก่กิจกรรมขั้นที่สามที่ให้เด็กปัญญาเลิศหรือเด็กผู้มีความสามารถพิเศษเข้าไปเรียน

5) ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล

ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences Theory) นำเสนอโดยกาเย่ (Gagne. 1966 ; อ้างถึงใน ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย. 2559 : 66) อยู่ภายใต้พื้นฐานแนวคิดที่ว่ามนุษย์มีความแตกต่างกันในองค์ประกอบทางจิตวิทยาส่วนบุคคล ความแตกต่างนี้บางส่วนมาจากลักษณะแตกต่างทางชีวภาคหรือทางร่างกายของแต่ละบุคคล แต่ส่วนใหญ่จะมาจากความแตกต่างที่เกิดจากการเรียนรู้ มนุษย์ซึ่งถูกชุบเลี้ยงภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ จะเปิดรับความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ซึ่งการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมทำให้เกิดทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อที่รวมเป็นลักษณะทางจิตวิทยาส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ดังนั้นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงต้องสอดคล้องกับระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งนี้ในห้องเรียนหนึ่ง ๆ ประกอบด้วยนักเรียนที่มีความแตกต่างกัน ทั้งความแตกต่างระหว่างเพศ ความแตกต่างด้านเชาวน์ปัญญา ความแตกต่างด้านสังคมและเศรษฐกิจ และความแตกต่างด้านวัฒนธรรม ความแตกต่างเหล่านี้เป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ หากครูตระหนักถึงความแตกต่าง

ระหว่างผู้เรียนอย่างจริงจัง ก็จะสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อตอบสนองผู้เรียน และพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอย่างเต็มที่

จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอัจฉริยภาพดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ทฤษฎีที่สามารถนำมาใช้ในพัฒนาอัจฉริยภาพและความสามารถพิเศษของนักเรียนมีหลายทฤษฎี อาทิ ทฤษฎีทางพุทธศาสนา เช่น ทฤษฎีอิทธิบาท 4 และสุ จิ ปุ ลิ ทฤษฎีพหุปัญญา ทฤษฎีโครงสร้างทางเชาวน์ปัญญา ทฤษฎีการเสริมสร้างทวีปัญญา 3 ขั้น ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล ฯลฯ

3.3 คุณลักษณะของเด็กที่มีแววอัจฉริยภาพ

เด็กที่มีความสามารถพิเศษมีลักษณะที่แตกต่างจากเด็กอื่นทั่วไปในวัยเดียวกันหลายประการ ดังนี้ (1) มีความอยากรู้อยากเห็นแบบสุดขั้วเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ (2) มีความจำดี สามารถจำสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตมาเป็นเวลายาวนาน และมีความสุขกับเรื่องที่ตนเองสนใจ (3) มีการเรียนรู้เร็ว สามารถเรียนรู้วิธีคิดต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว สามารถใช้ความรู้จากการเรียนมาปรับใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ (4) มีความตั้งใจสูง มีใจจดจ่ออยู่กับสิ่งที่สนใจได้เป็นเวลานาน (5) รู้จักใช้เหตุผล สามารถเข้าใจเหตุผล และมองเห็นความสัมพันธ์ของกระบวนการต่าง ๆ เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (6) มีความคิด และวิธีการแก้ไขปัญหาในสิ่งต่าง ๆ ได้ดีมาก (7) จดจำศัพท์ได้เป็นจำนวนมาก สามารถใช้คำหรือวลีต่าง ๆ ได้มากกว่าเด็กในวัยเดียวกัน (8) มีอารมณ์ขัน (9) ชอบจินตนาการ มีจินตนาการที่กว้างไกล (10) มีอารมณ์อ่อนไหว ต่อความรู้สึกของผู้อื่น โกรธง่าย หรือให้ความสำคัญต่อบางสิ่งบางอย่าง ในขณะที่คนอื่นไม่เป็นเช่นนั้น (11) ต้องการแสวงหาเพื่อน อาจชอบเล่นกับเพื่อนที่มีอายุมากกว่า หรือแสวงหาเพื่อนที่มีสติปัญญาในระดับใกล้เคียงกัน และ (12) มีความรู้สึกไม่สบายใจกับพัฒนาการของตนเอง เนื่องจากพัฒนาการทางด้านร่างกายของตนเองตามไม่ทันกับระดับสติปัญญา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 30)

อุษณีย์ โพธิสุข (2543 : 41-63) ได้รวบรวมบุคลิกภาพของผู้มีความสามารถพิเศษต่าง ๆ จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสรุปเป็นแนวทางในการสังเกตบุคลิกลักษณะของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ดังนี้

1) ลักษณะของผู้มีสติปัญญา (การรู้คิด) มีดังนี้
   (1) มีความไวต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งรอบตัว
   (2) ช่างสังเกต มองเห็นรายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ ได้ดี
   (3) รับรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว
   (4) หากมีใจจดจ่ออยู่กับกิจกรรมบางอย่าง จะไม่ต้องการให้ใครมาขัดจังหวะ
   (5) ทำสิ่งต่าง ๆ อย่างมีสมาธิ
   (6) จดจำสิ่งรอบตัวได้อย่างรวดเร็ว
   (7) มีความจำแม่นยำ

(8) รู้สึกเบื่อหน่ายง่ายกับกิจกรรมที่ซ้ำซากจำเจ

(9) ชอบสนทนาหรือคบหากับคนที่มีอายุมากกว่า

(10) ไม่ชอบให้ผู้อื่นช่วยเหลือ ชอบทำอะไรด้วยตัวเอง

(11) ชอบทำงานเดี่ยวมากกว่างานกลุ่ม

(12) ชอบทำกิจกรรมที่ท้าทายความสามารถ

(13) ชอบอ่านหนังสือที่ห่างไกลกับวัยของตนเอง เช่น หนังสืออัตชีวประวัติของบุคคลสำคัญ หนังสือของผู้ใหญ่ และสารานุกรม เป็นต้น

(14) สนใจในสิ่งที่คนอื่นคาดไม่ถึง

(15) ทำงานอย่างมีประสิทธิผล

(16) สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว

(17) ใช้ภาษาที่สูงเกินวัย

(18) มีแนวโน้มทำกิจกรรมใด ๆ ที่เข้าร่วมได้ดี

(19) ชอบตั้งคำถามที่ช่วยกระตุ้นความคิด

(20) สนใจกิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดเป็นพิเศษ

(21) ชอบจัดระเบียบให้กับสิ่งต่าง ๆ

(22) มีความคิดในสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ลึกซึ้งกว่าเด็กวัยเดียวกัน

(23) มีอยากรู้อยากเห็นมากเป็นพิเศษ

(24) ชอบคาดคะเนสิ่งที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตน

(25) มองเห็นความสัมพันธ์ของเหตุและผลได้อย่างรวดเร็ว

(26) สามารถแยกแยะความแตกต่างของสิ่งต่าง ๆ ได้ดี

(27) สามารถจับประเด็นสำคัญที่แอบแฝงอยู่ได้อย่างรวดเร็ว

(28) สามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดต่าง ๆ ได้ดี

(29) สามารถสรุปภาพรวมของสิ่งต่าง ๆ ได้ดี

(30) มีการวิเคราะห์ ตรวจสอบข้อมูลต่าง ๆ โดยไม่ด่วนสรุป

(31) สามารถวางแผนการทำงานได้ดี

(32) มีอารมณ์ขัน

(33) สามารถคิดหาคำตอบ แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดี

(34) สามารถนำความรู้มาผสมผสานกันในการแก้ปัญหาได้ดี

(35) มีมาตรฐานในตัวเองสูง จึงไม่ค่อยพอใจกับผลงานของตัวเองง่ายนัก (ชอบทำงานให้ออกมาสมบูรณ์แบบมากที่สุด และไม่ชอบเห็นผลงานแบบธรรมดาเหมือนคนทั่วไป)

2) ลักษณะผู้มีความคิดสร้างสรรค์ มีดังนี้

(1) หากไม่เห็นด้วยกับสิ่งใด ก็จะไม่ยอมให้ความร่วมมือ

(2) ไม่ทำกิจกรรมที่ตนเองไม่ชอบ

(3) ชอบทำงานคนเดียวเป็นระยะเวลานาน

(4) สนใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว อย่างกว้างขวาง

(5) ชอบตั้งในคำถามในเรื่องต่าง ๆ

(6) ชอบนำเสนอวิธีการคิดแบบใหม่ ๆ

(7) รู้สึกเบื่อหน่ายกับสิ่งที่ซ้ำซาก จำเจ

(8) กล้าทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อพิสูจน์ความคิดตนเอง

(9) มีอารมณ์ขันอยู่เป็นประจำ

(10) อารมณ์อ่อนไหวง่าย

(11) ซาบซึ้งในดนตรีและศิลปะต่าง ๆ

(12) ยอมรับได้ในความไร้ระเบียบหรือสิ่งที่คนอื่นทนไม่ได้

(13) มีความมั่นใจในตนเองสูง ไม่สนใจว่าคนอื่นจะมองตนเองเป็นอย่างไร

(14) แสดงความคิดเห็นโต้แย้งในสิ่งที่ตนเองไม่เห็นด้วย

(15) จดจำรายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้ดี

(16) มีความคิดนอกกรอบ

(17) ไม่สนใจในสิ่งที่ตนเองไม่เห็นด้วย

(18) มีจินตนาการสูง

(19) ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

(20) มีความคิดเป็นของตนเอง ไม่ชอบทำตามใคร

(21) มีความคิดยืดหยุ่น คิดได้หลายทิศทาง

(22) สามารถทำงานหลาย ๆ อย่างได้ดีในเวลาเดียวกัน

(23) มีความคิดเห็นที่หลากหลายในเรื่องเดียวกัน

(24) ชอบทดลองทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อความแปลกใหม่

(25) ชอบตั้งคำถามใหม่ ๆ เพื่อท้าทายให้คิด

(26) มีความคิดสร้างสรรค์ มากกว่าคนอื่น ๆ

(27) เป็นคนริเริ่มในการทำเรื่องใหม่ ๆ

(28) รักอิสรภาพและมีความคิดอิสระ

(29) ชอบจดจ่ออยู่กับความคิด

(30) เป็นคนแปลกในสายตาคนอื่น

(31) มีความไวต่อรู้สึกของคนอื่น

(32) มองเห็นความเชื่อมโยงของสิ่งต่าง ๆ ได้ดีกว่าคนอื่น

(33) ชอบทำสิ่งต่าง ๆ ที่คนอื่นไม่คิดจะทำ

(34) เป็นคนช่างสังเกต มองเห็นสิ่งต่าง ๆ ที่คนอื่นมองไม่เห็น

(35) สามารถนำความคิดที่แตกต่างกัน มาผสมผสานเข้าด้วยกันได้เป็นอย่างดี

3) ลักษณะของนักคณิตศาสตร์ มีดังนี้

(1) สนใจประวัติและผลงานนักคณิตศาสตร์ที่มีชื่อเสียง

(2) สนใจเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตัวเลข เช่น เวลา แผนภูมิ และปฏิทิน เป็นต้น

(3) ชื่นชอบตัวเลข เช่น เลือกสิ่งของที่มีตัวเลขเป็นส่วนประกอบ เป็นต้น

(4) ชอบสนทนาพูดคุยกับคนที่มีความสนใจทางด้านคณิตศาสตร์

(5) ชอบเล่นของเล่นที่เกี่ยวข้องกับการสร้างรูปทรง หรือตัวต่อยาก ๆ

(6) ฝึกฝนโจทย์ปัญหาทางด้านคณิตศาสตร์อย่างต่อเนื่อง

(7) เบื่อหน่ายบทเรียนที่ง่าย หรือที่ไม่ท้าทายความสามารถ

(8) มีวิธีการในแก้ปัญหาโจทย์ทางคณิตศาสตร์ที่แปลกใหม่ในแบบฉบับของตนเอง ไม่ชอบทำตามวิธีการที่เคยทำตามกันมาหรือวิธีการของคนอื่น

(9) แก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้ขั้นตอนที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน

(10) คิดโจทย์ปัญหาในแง่มุมที่คนอื่นคิดไม่ถึง

(11) มีจินตนาการสูง มองเห็นสิ่งต่าง ๆ ได้หลายมิติ

(12) เป็นคนมีวิธีคิดที่ดี มีไหวพริบ

(13) สามารถเข้าใจความหมายของตัวเลขได้อย่างรวดเร็ว

(14) ตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ บนหลักการและเหตุผล

(15) ชอบตั้งคำถามบนหลักการและเหตุผล

(16) ชอบวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ด้วยเหตุผล

(17) สนใจในเรื่องนามธรรม และมิติของเวลา

(18) มองเห็นความสัมพันธ์และความสมดุลของสิ่งต่าง ๆ

(19) มีคะแนนทดสอบทางคณิตศาสตร์สูง

(20) สามารถสรุปความคิดในเชิงคณิตศาสตร์ได้อย่างรวดเร็ว

(21) เชื่อมโยงประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างสมเหตุสมผล

(22) จดจำความสัมพันธ์ของปัญหาและหลักการของคำตอบที่ผ่านมาได้ดี

(23) เรียนรู้สิ่งที่เกี่ยวข้องกับตัวเลขได้อย่างรวดเร็ว

(24) ชื่นชอบวิชาคณิตศาสตร์

(25) ชอบนับ วัด ชั่ง ตวง

(26) ชอบจัดลำดับความสำคัญและจัดหมวดหมู่ของสิ่งของ

(27) มั่นใจในหลักการคิดทางคณิตศาสตร์ของตนเอง

(28) สามารถแก้โจทย์ปัญหาเดียวกันได้หลายวิธีการ

(29) ชอบแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ยาก

(30) สามารถเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ มาเกี่ยวพันกับคณิตศาสตร์ได้หมด

4) ลักษณะของนักวิทยาศาสตร์ มีดังนี้

(1) สนใจว่าสิ่งต่าง ๆ รอบตัวทำงานได้อย่างไร

(2) ชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์มากกว่าหนังสือนิยาย

(3) สนใจประวัตินักวิทยาศาสตร์

(4) มีผลการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์อยู่ในเกณฑ์ดี

(5) อยากประกอบอาชีพทางด้านวิทยาศาสตร์

(6) ชอบทำสิ่งที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ในเวลาว่าง

(7) ชอบทำงานกลุ่มเล็ก ๆ หรืองานเดี่ยว

(8) เชื่อมั่นในตนเองสูง

(9) ชอบอ่านหนังสือแนวสืบสวนสอบสวน

(10) ชอบเรียนวิชาวิทยาศาสตร์

(11) ชอบสนทนากับผู้ที่มีความสนใจทางด้านวิทยาศาสตร์

(12) มีความอดทนสูง

(13) มองเห็นสิ่งต่าง ๆ ที่คนอื่นมักมองไม่เห็น

(14) มองเห็นความสมดุลหรือไม่สมดุลของสิ่งต่าง ๆ

(15) มองเห็นโครงสร้างสิ่งต่าง ๆ อย่างง่ายดาย

(16) มองเห็นความเชื่อมโยงของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

(17) ชอบตั้งคำถามในสิ่งที่ตอบได้ยาก เช่น โลกใบนี้เกิดขึ้นได้อย่างไร ฯลฯ

(18) มีความอยากรู้อยู่ตลอดเวลา

(19) ชอบทดลองทำสิ่งต่าง ๆ

(20) ชอบคิดแล้วทดลองทำ เพื่อดูสิ่งที่เกิดขึ้น

(21) ชอบวิเคราะห์เรื่องราวต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล

(22) เป็นคนช่างสังเกต

(23) สามารถตั้งคำถาม ซักถาม โต้แย้ง หรืออธิบายโดยใช้หลักเหตุผล

(24) เป็นคนช่างสงสัย

(25) ชอบจัดหมวดหมู่สิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ให้เป็นระบบขั้นตอน

(26) ชอบลงมือปฏิบัติ ทดลอง

(27) ชอบทำงานที่ท้าทายความสามารถของตนเอง

(28) มีไหวพริบดี

(29) สนใจ ใฝ่รู้ ที่จะหาเหตุผลของสิ่งต่าง ๆ

(30) เข้าใจความสัมพันธ์ของเหตุและผลได้เป็นอย่างดี

(31) ชอบนำของสะสมมาประดิษฐ์เป็นสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างน่าสนใจ

(32) มีการทำงานด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

(33) มีจินตนาการที่ดี

5) ลักษณะผู้นำ มีดังนี้

(1) ชอบอาสาในการจัดการทุกเรื่อง

(2) ชอบอยู่กับคนหมู่มาก

(3) ไวต่อความรู้สึกของคนอื่น

(4) มีความสนใจใฝ่รู้อยู่เสมอ

(5) ชอบเป็นผู้นำกลุ่ม

(6) มีอารมณ์ขัน

(7) มีวิธีการสื่อสารกับบุคคลต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

(8) สามารถจัดประเด็นปัญหา และเข้าถึงต้นเหตุของปัญหาได้อย่างรวดเร็ว

(9) มักถูกร้องขอให้เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

(10) มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น

(11) สามารถตัดสินใจในสิ่งต่าง ๆ ได้ดี

(12) สามารถจัดการเรื่องราวต่าง ๆ ได้ดี

(13) มีความรับผิดชอบในการทำงานสูง

(14) มีความสามารถในการโน้มน้าวคนอื่นให้คล้อยตามได้

(15) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคน

(16) เป็นคนที่คนในกลุ่มให้การยอมรับ

(17) สามารถควบคุมการดำเนินงานของกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายได้

(18) มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงมาก

(19) สามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ดี

(20) สามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้ดี

(21) ชอบทำงานหลาย ๆ อย่าง ในเวลาเดียวกัน

(22) เปิดรับความคิดใหม่ ๆ รวมถึงคำวิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ

(23) กล้าพูด กล้าคิด กล้าทำ กล้ารับผิดชอบ

(24) กล้าแสดงออกในที่ชุมชน

(25) เข้าใจในเรื่องเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมคน

(26) ชอบขบคิดถึงปัญหายาก ๆ ในสังคม

(27) มีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใด ๆ

(28) รู้จักใช้แนวคิดใหม่ ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหา

(29) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการจัดระเบียบสังคม เช่น การไม่ปล่อยผ่านเมื่อเห็นความไม่ยุติธรรมในสังคม โดยอาจริเริ่มนำกลุ่มเพื่อหาทางแก้ไข เป็นต้น

(30) ชอบทำงานที่ต้องตัดสินใจ

(31) สามารถนำข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ให้เป็นประโยชน์

(32) รักความยุติธรรม

(33) สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี

(34) กล้าเสี่ยง

6) ลักษณะของนักภาษา มีดังนี้

(1) สามารถพูดได้เร็วกว่าเด็กในวัยเดียวกัน

(2) ชอบจดจำคำศัพท์ โครง กลอนต่าง ๆ

(3) รักการอ่าน สนใจอ่านทุกอย่างที่ได้พบเห็น

(4) สนใจเขียนหนังสือก่อนเด็กวัยเดียวกัน

(5) ชื่นชอบการเล่านิทาน

(6) ชอบอ่านหนังสือ

(7) ชอบจดบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ

(8) ชอบทำกิจกรรมทางด้านภาษา

(9) พกหนังสือติดตัวอยู่ตลอดเวลา

(10) ชอบเขียนหรือแต่งโคลง กลอน นิทาน

(11) สามารถอ่านหนังสือได้เองก่อนเด็กวัยเดียวกัน

(12) รู้และจำคำศัพท์ชื่อของสิ่งต่าง ๆ ได้เร็ว และมากกว่าเด็กในวัยเดียวกัน

(13) รู้จักใช้คำที่เหมาะสม เรียบเรียงเป็นภาษาที่สละสลวย

(14) สามารถพูดหรือเขียนแสดงความรู้สึกของตนเอง ให้ผู้อื่นเข้าใจได้ดี

(15) สามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน โดยใช้ถ้อยคำที่เหมาะสม

(16) เข้าใจเรื่องราวที่อ่านหรือฟังได้อย่างรวดเร็ว

(17) เข้าใจความหมายที่แฝงอยู่ในเรื่องที่อ่านหรือฟังได้อย่างลึกซึ้ง

(18) รู้จักใช้คำในการอธิบายสิ่งต่าง ๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย

(19) สามารถเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างสนุกสนาน น่าติดตาม

(20) เรียนรู้ภาษาต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว

(21) สามารถวิจารณ์เชิงสร้างสรรค์ในเรื่องที่อ่านหรือฟังได้

(22) สามารถแสดงแนวความคิดใหม่ ๆ จากเรื่องที่อ่านหรือฟังได้

(23) ใช้ภาษาที่ทำให้เกิดจินตนาการได้อย่างชัดเจน

(24) ใช้คำบรรยายที่แสดงถึงอารมณ์ที่ละเอียดอ่อนได้

(25) สามารถเขียนหรือแต่งเรื่องราวจากความคิดของตนเองหรือจากการเชื่อมโยงสิ่งที่อ่านหรือฟังมาได้อย่างสร้างสรรค์

(26) พูดอย่างมีแบบแผน

(27) ชอบศึกษาที่มาของคำศัพท์ต่าง ๆ

(28) ชอบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาษาที่ตนเองใช้

(29) ชอบทำกิจกรรมทางด้านภาษา

(30) ชอบคิดค้นคำศัพท์ขึ้นใช้เอง

7) ลักษณะของศิลปิน มีดังนี้

(1) ชอบวาดภาพ ขีดเขียน หรือทำงานศิลปะ เมื่อมีเวลาว่าง

(2) สนใจผลงานทางด้านศิลปะ

(3) ชอบเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านศิลปะ

(4) มีสมาธิในการทำงานศิลปะ

(5) มีความสุขที่ได้ทำงานศิลปะ

(6) ชอบอ่านประวัติศิลปินที่มีชื่อเสียงในแขนงต่าง ๆ

(7) ชอบแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปะ

(8) สะสมผลงานต่าง ๆ ทางด้านศิลปะ

(9) สนใจประกอบอาชีพทางศิลปะ เช่น จิตรกร นักแสดง เป็นต้น

(10) มีจินตนาการดี มองเห็นสิ่งต่าง ๆ อย่างหลากหลายมิติ

(11) มีประสาทสัมผัสที่ดีเยี่ยม

(12) มีทักษะการวาดเส้น โดดเด่นกว่าคนอื่น ๆ

(13) มีความคิดอิสระ

(14) สามารถสร้างผลงานด้านศิลปะ เช่น งานปั้น งานแกะสลัก หรือภาพวาด เป็นต้น ได้ดีกว่าผู้อื่น

(15) สามารถสื่ออารมณ์ความรู้สึกนึกของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจได้เป็นอย่างดี

(16) มีจินตนาการที่โดดเด่น

(17) สามารถดัดแปลงวัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เป็นงานศิลปะได้

(18) สามารถผสมผสานอารมณ์ จินตนาการ และความคิด ออกมาเป็นงานศิลปะที่กระตุ้นอารมณ์และความรู้สึกของผู้พบเห็นได้

(19) สามารถออกแบบท่าทางได้เหมาะสมกับเพลง

(20) มีรสนิยมกับงานศิลปะ

(21) เชื่อมั่นในตัวเองสูงในการทำงานศิลปะ

(22) สามารถทำเรื่องธรรมดาให้เป็นงานศิลปะที่มีความพิเศษขึ้นได้

(23) มีเอกลักษณ์การทำงานศิลปะแบบเฉพาะตัว ไม่ซ้ำแบบใคร

(24) ช่างสังเกต มองเห็นความผิดปกติในเรื่องที่คนอื่นมองไม่เห็น

(25) มีอารมณ์อ่อนไหว

8) ลักษณะของนักดนตรี มีดังนี้

(1) ชื่นชอบดนตรีเป็นอย่างมาก

(2) กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านดนตรี

(3) สนใจศึกษาประวัตินักดนตรีที่มีชื่อเสียง

(4) ชอบเล่นดนตรีเมื่อมีเวลาว่าง

(5) อยากแสดงดนตรี

(6) ติดตามการแสดงดนตรีทุกครั้งที่มีโอกาส

(7) ชอบสนทนากับคนที่สนใจทางด้านดนตรี

(8) ชอบศึกษาหาความรู้เรื่องดนตรี

(9) ฝึกซ้อมดนตรีทุกครั้งเมื่อมีโอกาส

(10) สมัครประกวดเล่นดนตรีเมื่อมีโอกาส

(11) ใฝ่ฝันอยากเป็นนักร้องหรือนักดนตรีที่มีชื่อเสียง

(12) สะสมผลงานเพลงและข่าวสารต่าง ๆ ด้านดนตรี

(13) ชอบสะสมของใช้ที่เกี่ยวกับดนตรี

(14) สนใจประกอบอาชีพทางด้านดนตรี เช่น นักแต่งเพลง นักร้อง เป็นต้น

(15) เรียนรู้เครื่องดนตรีต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว

(16) รับรู้และเลียนแบบเสียงต่าง ๆ ได้ดี

(17) สามารถเล่นดนตรีได้ดี

(81) สามารถใช้เสียงต่าง ๆ ในการสร้างอารมณ์ความรู้สึกของคนอื่น

(19) เคลื่อนไหวสอดคล้องกับจังหวะเสียงเพลงได้ดี

(20) สามารถแยกแยะเพลงที่มีทำนองคล้ายกันได้ดี

(21) สามารถระบุได้ว่าเพลงที่ได้ยิน เกิดจากเครื่องดนตรีชนิดใด

(22) มั่นใจในการวิเคราะห์ว่าเพลงที่ได้ยิน ดีหรือไม่ดี

(23) รับรู้ความแตกต่างของระดับเสียง ความดัง และจังหวะดนตรีได้ละเอียด

(24) สามารถเคลื่อนไหวร่างกายตอบสนองต่อจังหวะดนตรีได้ดี

(25) มีความเชื่อมั่นในตนเองต่อการเล่นดนตรี

(26) สามารถสร้างทำนองดนตรีด้วยตนเองได้

(27) ปรับทำนองดนตรี หรือเนื้อร้อง ตามความต้องการได้

(28) ดัดแปลงสิ่งต่าง ๆ รอบตัวมาเป็นเครื่องดนตรีง่าย ๆ ได้

(29) สามารถจำเนื้อเพลงได้อย่างแม่นยำ

(30) สามารถแต่งเพลงใหม่ ๆ ได้

(31) เข้าใจตนเอง รู้ว่าตนเองมีความสามารถทางด้านดนตรีด้านใด

9) ลักษณะของนักกีฬา มีดังนี้

(1) ชอบออกกำลังกาย เช่น การวิ่ง กระโดด ว่ายน้ำ เป็นต้น

(2) สนใจข่าวสารทางด้านกีฬา

(3) กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านกีฬา

(4) ชอบเล่นกีฬาเมื่อมีเวลาว่าง

(5) มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง

(6) มีสมาธิในการเล่นกีฬา

(7) ชอบหาความรู้เรื่องการออกกำลังกาย

(8) ใฝ่ฝันจะประกอบอาชีพทางด้านการกีฬา

(9) สามารถเล่นท่าพื้นฐานของกีฬาประเภทต่าง ๆ ได้

(10) มีความคิดสร้างสรรค์ในการเล่นกีฬา

(11) สามารถใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ทางด้านกีฬาได้ดี

(12) สามารถควบคุมสมดุลของร่างกายได้ดี เช่น การเดินบนเส้นตรง กระโดดยอง ๆ ขาเดียว เป็นต้น

(13) สามารถกำหนดระยะทาง ทิศทาง และเวลาได้ดี

(14) มีความอดทนต่อการฝึกซ้อมกีฬา

(15) สามารถเล่นกีฬาประเภทใดประเภทหนึ่งได้ดี

(16) สามารถเล่นกีฬาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

(17) สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในการเล่นกีฬาได้เป็นอย่างดี

(18) มีความเชื่อมั่นในตนเองเมื่อเล่นกีฬา

(19) ได้รับเลือกเป็นตัวแทนการแข่งขันกีฬา

(20) มีลักษณะพิเศษทางร่างกายที่เป็นศักยภาพพื้นฐานทางกีฬาได้ดี เช่น มีช่วงขาที่ยาว เหมาะจะเป็นนักวิ่ง หรือมีร่างกายยืดหยุ่น เหมาะจะเป็นนักยิมนาสติก เป็นต้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 9-16) ได้มีนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพิเศษแตกต่างกัน 5 ด้าน คือ ด้านดนตรี ด้านภาษา ด้านกีฬา ด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และด้านทัศนศิลป์และศิลปะการแสดง ลักษณะที่สำคัญในแต่ละด้าน มีดังนี้

1) เด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี มีลักษณะดังนี้ (1) กระตือรือร้น และกระปรี้กระเปร่าต่อดนตรี (2) ตอบสนองต่อทำนองเพลงและจังหวะดนตรีมากกว่าคนอื่น ๆ (3) สามารถร้องเพลงได้ดี (4) ฟังดนตรีตามแนวที่ตนเองชื่นชอบ (5) ใช้ดนตรีเพื่อแสดงความรู้สึกและประสบการณ์ (6) มีความสุขในการร่วมร้องเพลงกับผู้อื่น (7) ใช้วัสดุต่าง ๆ มาสร้างสรรค์เสียงดนตรีขึ้นใหม่ และ (8) สามารถเล่นดนตรีได้อย่างดีเยี่ยม หรือเล่นเครื่องดนตรีได้มากกว่า 1 ชิ้น

2) เด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษา มีลักษณะดังนี้ (1) มีความสามารถทางสติปัญญาสูง (2) สามารถใช้ภาษาแสดงความรู้สึกได้อย่างซาบซึ้ง (3) ฟังเรื่องราวหรือเพลงแล้วสามารถสื่อเป็นรูปภาพได้ (4) เข้าใจภาษาต่างประเทศ เมื่อเจ้าของภาษาพูดในลักษณะการสนทนาที่มีอัตราความเร็วการพูดตามปกติ (5) พูดให้เจ้าของภาษาฟังเข้าใจในการสนทนากันในจังหวะความเร็วปกติ (6) เขียนแสดงความคิดเห็นส่วนตัวโดยใช้ภาษาได้ถูกต้องและเหมาะสม (7) อ่านจับใจความและแยกแยะประเด็นสำคัญได้ดี และ (8) สามารถคิดเป็นภาษานั้น ๆ

3) เด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านกีฬา มีลักษณะดังนี้ (1) ชื่นชอบการออกกำลังกาย (2) ชอบเล่นเกมทางด้านกีฬา (3) ประสบความสำเร็จจากการแข่งขันด้านกีฬา (4) ชอบกีฬากลางแจ้ง (5) ใช้เวลาส่วนมากเพื่อการฝึกซ้อมและทำกิจกรรมทางด้านกีฬา (6) วิ่งได้อย่างรวดเร็ว และ (7) ทำคะแนนรายวิชาพลศึกษาได้ดีกว่าวิชาอื่น ๆ

4) เด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มีลักษณะดังนี้ (1) แสดงให้เห็นถึงทักษะด้านคณิตศาสตร์ โดยการแสดงความสามารถในการคำนวณและการให้เหตุผลเกี่ยวกับรูปทรงเรขาคณิต (2) มีความรวดเร็วเกี่ยวกับการรับรู้เรื่องรูปทรง (3) โยงการแก้ปัญหาหนึ่งไปยังอีกปัญหาหนึ่ง (4) แสดงความคงเส้นคงวาและมีความปรารถนาในความสมบูรณ์แบบ (5) ต้องการรู้ถึงเหตุและผลของสิ่งต่าง ๆ (6) มีความมุ่งมั่น ไม่ท้อถอยต่อความล้มเหลวในการทดลองหรือทำโครงการใด ๆ (7) ใช้เวลามากในโครงการพิเศษของตนเอง และ (8) แสดงออกอย่างชัดเจนและแม่นยำไม่ว่าจะเป็นด้านการเขียนหรือการพูด

5) เด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์และศิลปะการแสดง มีลักษณะดังนี้ (1) สนใจในสิ่งที่ได้พบเห็น (2) มีความพึงพอใจในงานศิลปะ (3) มีความคิดริเริ่มในการเลือกเนื้อหา เทคนิค และการประกอบภาพสื่อสารการเขียนแบบ (4) ชอบทดลองใช้วัสดุหรือวิธีการใหม่ ๆ (5) ใช้ศิลปะในการแสดงออกถึงความต้องการและประสบการณ์ของตนเอง (6) สนใจงานศิลปะของผู้อื่น สามารถซาบซึ้ง วิพากษ์ วิจารณ์ และเรียนรู้งานของผู้อื่นได้ (7) ทำงานศิลปะในลักษณะภาพสามมิติ (8) สามารถแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ไม่คาดหมายระหว่างสีและรูปร่าง (9) สนใจกิจกรรมต่าง ๆ ด้านการละคร (10) ใช้เสียงแสดงถึงความคิดและอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลง (11) สื่อความรู้สึกโดยการแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง และการเคลื่อนไหว (12) มีความสุขในการเล่นหรือการแสดงออก (13) แสดงความสามารถพิเศษในการแสดงความรู้สึกและประสบการณ์ (14) เขียนบทละครเก่ง (15) สามารถเล่าเรื่องได้อย่างสมจริง และสรุปเรื่องให้จบลงด้วยดี และ (16) สนุกกับการปลุกเร้าให้ผู้ฟังมีอารมณ์ตอบสนอง

บังอร เสรีรัตน์ (2546 : 12-16) กล่าวถึง ลักษณะความเก่งแต่ละด้านของเด็กตามทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์ไว้ ดังนี้

1) ความเก่งด้านภาษา (Linguistic Intelligence) มีลักษณะดังนี้ (1) สามารถจับใจความได้ดี แยกแยะประเด็นสำคัญไม่สำคัญ และจับความคิดหลักได้ (2) สามารถถ่ายทอดความคิดโดยการพูดได้ชัดเจน สั้น กระชับ ได้ใจความครบถ้วน (3) สื่อสารได้ชัดตรงประเด็น และทำให้ผู้รับสารคล้อยตาม ยอมรับความคิดได้ (4) สามารถอ่านหนังสือต่าง ๆ ได้ถูกต้อง เข้าใจความหมายที่อ่าน จับใจความและสาระสำคัญที่อ่านได้ดี อีกทั้งมองเห็นความคิดสำคัญที่ผู้เขียนต้องการสื่อสาร สามารถวิเคราะห์ความคิดของผู้เขียนและสิ่งที่อ่านได้ และ (5) เขียนถ่ายทอดความรู้สึกได้ถูกต้องชัดเจน และสามารถเขียนถ่ายทอดได้หลากหลายแนวทาง ทั้งการเขียนเป็นร้อยแก้ว ร้อยกรอง กาพย์ กลอน ฯลฯ

2) ความเก่งด้านตรรกะคณิตศาสตร์ (Logical-mathematical Intelligence) มีลักษณะ ดังนี้ (1) คิดอย่างเป็นระบบ มีเหตุผลในการคิด (2) คิดวิเคราะห์ คือ คิดพิจารณาส่วนย่อยของประเด็นให้เห็นภาพทุกแง่มุมอย่างชัดเจน (3) คิดสังเคราะห์ คือ ประมวลเชื่อมโยงแง่มุมความคิดรวบยอด และประเด็นต่าง ๆ ให้เป็นเรื่องเดียวกันอย่างเหมาะสมสอดคล้อง (4) มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คือ พิจารณาข้อมูลต่าง ๆ อย่างรอบด้าน และนำมาใช้ในการตัดสินใจอย่างเหมาะสมว่าจะเชื่อหรือไม่เชื่อ ทำหรือไม่ทำ (5) มีความสามารถด้านการคิดแก้ปัญหา คือ ตระหนักในสภาพที่ผิดปกติเป็นปัญหา การค้นหาเหตุผล ข้อมูล และการประมวลสาเหตุของปัญหา หาวิธีแก้ปัญหาที่หลากหลาย และเลือกแนวทางที่สามารถแก้ปัญหาได้เกิดผล (6) มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คือ สามารถคิดได้คล่องแคล่ว รวดเร็ว คิดได้มากมายหลายแนวทาง คิดแบบใหม่แตกต่างจากคนอื่นและวิธีการเดิม คิดยืดหยุ่น คิดกว้างไกล มองไปข้างหน้า (7) มีความสามารถ

ในการใช้จำนวน คิดคำนวณ และเปลี่ยนแปลงเป็นรูปธรรมต่าง ๆ และ (8) มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อย่างรอบด้าน ทั้งทักษะพื้นฐานและทักษะขั้นสูง

3) ความเก่งด้านดนตรี (Musical Intelligence) มีลักษณะดังนี้ (1) มีความไวต่อการรับรู้จังหวะและทำนอง (2) สามารถแยกแยะเสียง ทำนอง จังหวะได้ดี (3) สามารถแต่งเพลง สร้างสรรค์ทำนองใหม่ ๆ ได้เหมาะสมกับเรื่องราวที่ต้องการนำเสนอ และ (4) สามารถสื่อสารความคิดออกมาเป็นเพลงหรือทำนองได้ดี

4) ความเก่งด้านการเคลื่อนไหวร่างกาย (Bodily-kinesthetic Intelligence) มีลักษณะดังนี้ (1) ใช้กล้ามเนื้อเล็กได้อย่างคล่องแคล่วในการการทำกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ เย็บปักถักร้อย แกะสลัก ผ่าตัด เคลื่อนไหวนิ้วมือ ทำท่าทางต่าง ๆ ฯลฯ (2) ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ได้อย่างคล่องแคล่วในการทำกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การเล่นกีฬา การเต้นตามจังหวะ ฯลฯ และ (3) ใช้อวัยวะแสดงท่าทางสื่อสารความคิด ความรู้สึกได้ดี เช่น การแสดงละคร การแสดงท่าใบ้สื่อสารภาษา เป็นต้น

5) ความเก่งด้านมิติสัมพันธ์ (Spatial Intelligence) มีลักษณะดังนี้ (1) สามารถวาดภาพในสมอง มองเห็นพื้นที่ ออกแบบสิ่งต่าง ๆ ได้เหมาะสมกับจุดประสงค์ที่แตกต่างกัน (2) กะระยะได้แม่นยำ รู้เรื่องทิศทาง คนที่เก่งด้านนี้จึงไม่หลงทาง และ (3) วาดรูปได้ถูกสัดส่วนและสื่อสารความคิด ความรู้สึก ผ่านรูปภาพได้ชัดเจน ทั้งความคิดเชิงรูปธรรมและความคิดเชิงนามธรรม

6) ความเก่งด้านการรู้จักตนเอง (Interpersonal Intelligence) มีลักษณะดังนี้ (1) รู้จักจุดดีจุดด้อยของตนเอง นับถือตนเอง มั่นใจในตนเอง รักตัวเอง (2) สามารถวางแผนการทำงาน การทำกิจกรรม และหาแนวทางในการพัฒนาตนเองให้เก่งสูงสุด พัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งสิ่งที่เป็นจุดดีและจุดด้อย (3) มีวิธีการเปลี่ยนแปลงตนเองให้เหมาะสม และเตือนตนเองให้ทำงานตามที่วางแผนไว้จนบรรลุเป้าหมาย และ (4) กระตุ้นตนเองให้ต่อสู้อุปสรรคและอดทนต่อความลำบากกายและใจ

7) ความเก่งด้านการเข้าใจคนอื่น (Intrapersonal Intelligence) มีลักษณะดังนี้ (1) เข้าใจธรรมชาติในการอยู่ร่วมกันและตระหนักในความสำคัญของการอยู่ร่วมกัน (2) สามารถรับรู้อารมณ์ ความคิด ความรู้สึกของบุคคลต่าง ๆ รอบตัวได้ดี (3) ปรับปฏิสัมพันธ์ให้เหมาะสมกับการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น โดยไม่กระทบกับบุคคลอื่น ไม่กระทบกับความรู้สึกของตนเอง หรือกระทบน้อยที่สุด (4) ทำงานกลุ่มได้ดี มีความเป็นผู้นำ เป็นสมาชิกกลุ่มที่ดี และรู้บทบาทตนเองในแต่ละสถานการณ์ และ (5) แสวงหาประโยชน์และความรู้จากการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มได้ดี

จากคุณลักษณะของเด็กที่มีแววอัจฉริยภาพดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า เด็กที่มีแววอัจฉริยภาพจะเป็นเด็กที่มีคุณลักษณะที่โดดเด่นและพิเศษกว่าเด็กทั่วไปในวัยเดียวกัน ขึ้นอยู่กับว่าเด็กคนนั้นจะมีแววในด้านใด โดยสามารถสรุปคุณลักษณะโดยภาพรวมของเด็กที่มีแววอัจฉริยภาพหรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษ อาทิ มีความอยากรู้อยากเห็น มีความจำดี มีความตั้งใจสูง มีอารมณ์ขัน มีอารมณ์อ่อนไหว ฯลฯ

3.4 ความเข้าใจผิดบางประการเกี่ยวกับเด็กที่มีแววอัจฉริยภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 25-29) กล่าวถึง ความเข้าใจผิดบางประการของคนทั่วไปเกี่ยวกับเด็กที่มีความสามารถพิเศษหรือเด็กที่มีแววอัจฉริยภาพ และกล่าวถึงความเป็นจริงดัง ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความเข้าใจผิดบางประการเกี่ยวกับเด็กที่มีความสามารถพิเศษและความเป็นจริง

ความเข้าใจผิด	ความเป็นจริง
1. เด็กที่มีความสามารถพิเศษไม่รู้ว่าตนเองมีความสามารถ จนกว่าจะมีคนอื่นมาบอก	1. เด็ก ๆ มักจะรู้ว่าตนมีความสามารถอย่างไร เมื่อคนอื่นมาบอกว่าไม่เก่ง ไม่มีดี จึงมักคิดว่าตนเองไม่มีความสามารถอะไรเหลืออยู่
2. เด็กเก่งนั้น สามารถเก่งได้เอง แม้จะลำบากยากเข็ญอย่างไร เขาก็สามารถเก่งได้โดยไม่ต้องมีใครช่ย เรียกว่า “เกิดมาเก่ง”	2. เด็กที่มีความสามารถพิเศษต้องการความช่วยเหลือและคำแนะนำจากผู้ปกครอง ครู และคนอื่น ๆ เป็นพิเศษ รวมทั้งกลไกทางการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถของเขา
3. เด็กที่มีความสามารถพิเศษนั้น มักจะเป็นคนสมบูรณ์ หาที่ติไม่ได้	3. เด็กที่มีความสามารถพิเศษก็มีจุดเด่นจุดด้อยเช่นเดียวกับเด็กอื่น ๆ
4. เด็กฉลาดถ้าเร่งเร็วเกินไปก็จะเบื่อเรียนในที่สุด	4. เด็กที่มีความสามารถพิเศษ จะไม่เบื่อหน่ายถ้าได้รับการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถ
5. พวกนี้เป็นพวก “อภิสิทธิ์” มักได้รับความช่วยเหลือก่อนใคร ๆ	5. เด็กที่มีความสามารถพิเศษเป็นเด็กที่ถูก “ทิ้ง” มากกว่าเด็กกลุ่มใด ๆ ด้วยเหตุผลที่ว่าเก่งอยู่แล้วไม่ต้องไปช่วย ฯลฯ
6. เด็กที่มีความสามารถพิเศษชอบที่ถูกเรียกว่า “มีความสามารถพิเศษ” “อัจฉริยบุคคล”	6. เด็กที่มีความสามารถพิเศษอยากเหมือนคนอื่น ๆ ไม่ต้องการที่จะแตกต่างจากคนอื่นเลย
7. เด็กที่มีความสามารถพิเศษคือเด็กที่ดีกว่าคนอื่น ๆ	7. เด็กที่มีความสามารถพิเศษคือเด็กทั่วไป มีสิทธิ์ที่จะเป็นเด็กดีหรือไม่ดีก็ได้ เพราะการอบรมเลี้ยงดูและสภาพครอบครัว ฯลฯ
8. เด็กที่มีความสามารถพิเศษ คือ คนเก่ง ฉลาด ไอคิวสูงกว่าคนอื่น มานะ และแก้ไขปัญหาได้ลุล่วง	8. เด็กที่มีความสามารถพิเศษไม่จำเป็นต้องมีไอคิวสูง หรือมีลักษณะฉลาดเฉลียวทันคนเสมอไป ความเก่งมีหลายแบบ ทั้งเป็นนักร้อง นักแสดง ศิลปิน กีฬา ภาษาศาสตร์ ฯลฯ ล้วนหลากหลาย

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ความเข้าใจผิด	ความเป็นจริง
9. ถ้าจะให้เด็กพวกนี้ได้ดี ต้องจัดกิจกรรมที่ท้าทาย และยุ่งตลอดเวลา เพื่อที่ว่าพวกนี้จะได้ไม่กลายเป็นคนขี้เกียจ	9. เด็กเหล่านี้ก็เหมือนเด็กทั่วไปที่ต้องการเวลาที่จะพักผ่อน เวลาที่จะเล่นนอกเหนือไปจากการเรียน และศึกษาในสิ่งที่เขาสนใจ และที่สำคัญเขาต้องการเวลาที่จะพักความคิดของตนเอง สร้างจินตนาการเหมือนแม่ไก่ฟักไข่ ดังนั้น การจัดรายการยาวเหยียดไม่มีเวลาพักและเล่น แม้จะเต็มไปด้วยอาหารสมองอาจไม่ส่งผลดีกับเด็ก
10. เด็กพวกนี้ควรที่จะเป็นคนที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และสังคม ร่างกาย สติปัญญาที่สมดุลกัน	10. เด็กทุกคนมีลักษณะหลากหลายและมีความแตกต่างกันในเรื่องวุฒิภาวะทางอารมณ์และสังคม สติปัญญา และร่างกาย ดังนั้น ทุกคนจึงแตกต่างกัน ในกลุ่มเด็กที่มีความสามารถพิเศษจึงไม่มีใครเหมือนใคร
11. เด็กที่มีความสามารถพิเศษต่างจากเด็กอื่นในทุก ๆ อย่าง	11. เด็กที่มีความสามารถพิเศษอาจมีทั้งส่วนที่เหมือนและแตกต่างจากเด็กอื่น และบางอย่างอาจด้อยกว่าเด็กธรรมดาด้วยซ้ำ
12. เด็กที่มีความสามารถพิเศษ มีสุขภาพแข็งแรง มีชื่อเสียง และประสบความสำเร็จ	12. เด็กที่มีความสามารถพิเศษส่วนใหญ่มักไม่ประสบความสำเร็จ เพราะไม่มีใครรู้ความสามารถของพวกเขา และช่วยพัฒนาเด็กบางคนอาจสุขภาพไม่ดี และไม่มีชื่อเสียงใด ๆ
13. เด็กเก่งอยู่แล้วไม่ต้องช่วยเขา เขาก็ช่วยตัวเองได้	13. เด็กเก่งหรือเด็กฉลาดปานใดก็มีจุดบกพร่องที่ต้องแก้ไขเหมือนเด็กอื่น

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 25-29)

จากความเข้าใจผิดบางประการเกี่ยวกับเด็กที่มีแววอัจฉริยภาพดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า มีความเข้าใจผิดหลายประการเกี่ยวกับเด็กที่มีแววอัจฉริยภาพหรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษ โดยเฉพาะความเข้าใจผิดที่ว่าเด็กเก่งนั้น สามารถเก่งได้เอง แม้จะลำบากยากเข็ญอย่างไร เขาก็สามารถเก่งได้โดยไม่ต้องมีใครช่วย เรียกว่าเกิดมาเก่ง แต่ในความเป็นจริงแล้วเด็กที่มีความสามารถพิเศษยังต้องการความช่วยเหลือและคำแนะนำจากผู้ปกครอง ครู และคนอื่น ๆ เป็นพิเศษ รวมทั้งกลไกทางการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถของเขา ที่สำคัญคือ มีเด็กอีกเป็นจำนวนไม่น้อย

ที่ไม่ได้แสดงพฤติกรรมที่ชัดเจน แต่มีความสามารถที่แฝงอยู่ในตัวเด็กที่รอการกระตุ้นและส่งเสริม ปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบการศึกษาปกติที่ยังขาดโครงสร้างที่เอื้อต่อการพัฒนาของเด็กกลุ่มนี้ ในปัจจุบันจึงมีเหตุผลทางการศึกษาว่าต้องจัดการศึกษาให้เด็กกลุ่มนี้

3.5 กฎหมาย และแผนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอัจฉริยภาพเด็ก

การส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้มีความสามารถพิเศษระบุไว้ในกฎหมายสำคัญ ๆ ของประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังมีรายละเอียดของกฎหมาย และแผนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ พอสังเขป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2563 : 16-36) ดังต่อไปนี้

1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ฉบับปัจจุบัน กำหนดสิทธิทางการศึกษาที่รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา 12 ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายไว้ในมาตรา 54 และวรรค 4 การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ และในมาตรา 65 บัญญัติให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว รวมถึงมาตรา 69 รัฐพึงจัดให้มีและส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศิลปะวิทยาการแขนงต่าง ๆ ให้เกิดความรู้ การพัฒนา และนวัตกรรม เพื่อความเข้มแข็งของสังคมและเสริมสร้างความสามารถของคนในชาติ นอกจากนี้ มาตรา 258 การดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา โดย (4) ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัด และปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยสอดคล้องกัน ทั้งในระดับชาติ และระดับพื้นที่ โดยมีคณะกรรมการอิสระด้านการศึกษาตามมาตรา 261 ดำเนินการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2563 : 16)

2) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 และ (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2562 ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาและการพัฒนาอัจฉริยภาพของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ซึ่งในมาตรา 10 (4) บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น มาตรา 22 บัญญัติว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ นอกจากนั้นมาตรา 24 บัญญัติว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ดำเนินการโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมาตรา 24 (5) บัญญัติว่า จะต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ โดยใช้หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษตามมาตรา 10 (4) นั้น มีแนวทางการจัดการศึกษาตามมาตรา 28 ที่บัญญัติว่า หลักสูตรต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ โดยให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ตามมาตรา 60 โดยเฉพาะ (3) จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางด้านการศึกษาอื่นเป็นพิเศษ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษแต่ละกลุ่มตามมาตรา 10 (4) โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและความเป็นธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2562 : 49-53)

3) ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ได้กล่าวถึง ผู้มีความสามารถพิเศษในยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนามนุษย์ตามพหุปัญญาที่หลากหลาย สร้างเสริมศักยภาพผู้มีความสามารถพิเศษให้สามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้ โดยเน้นการส่งเสริมพหุปัญญาผ่านครอบครัว มีกลไกคัดกรองและส่งเสริม จัดโรงเรียนและระบบเสริมประสบการณ์ ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมและสร้างมาตรการจูงใจเพื่อพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษ ผลักดันให้ประเทศไทยมีบทบาทเด่นในประชาคมโลก โดยดึงผู้ที่มีความสามารถพิเศษทั้งชาวไทยและต่างชาติมาร่วมพัฒนาประเทศไทย เพื่อยกระดับศักยภาพของประเทศไทยให้สามารถแข่งขันในเวทีโลก และในยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ได้ให้ความสำคัญกับเด็กทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมาย ได้มีโอกาสเข้าถึงระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และเท่าเทียม โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ นอกจากนี้ในยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ได้มีแผนแม่บทที่เกี่ยวข้องกับผู้มีความสามารถพิเศษ 2 แผน ได้แก่ (1) แผนที่ 11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ประกอบด้วย 2 แผนย่อย ได้แก่ แผนย่อยที่ 1 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ มุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพ และแผนย่อยที่ 4 การพัฒนาและการยกระดับศักยภาพวัยแรงงาน รวมถึงดึงดูดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่างชาติและคนไทยที่มีความสามารถพิเศษด้านต่าง ๆ มาสร้างและพัฒนาประเทศ ควบคู่กับการรักษาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ และ (2) แผนที่ 12 การพัฒนาการเรียนรู้ มี 1 แผนย่อย ได้แก่ แผนย่อยที่ 2 การตระหนักถึงพหุปัญญา

ของมนุษย์ที่หลากหลาย มุ่งเน้นการพัฒนาและรักษากลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษของพหุปัญญาแต่ละประเภท (สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. 2560 : 7-9)

4) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้เน้นการพัฒนาศักยภาพคนไทยตั้งแต่ระดับเด็กปฐมวัย และมุ่งเน้นการสร้างและผลิตนักวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ที่สอดคล้องกับการเติบโตของอุตสาหกรรมเป้าหมาย และทิศทางการพัฒนาประเทศ และในแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา กำหนดประเด็นเกี่ยวกับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษไว้ในเรื่องที่ 3 การปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ประเด็นการปฏิรูปที่ 3.2 การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษนั้น มีเป้าหมายเพื่อให้บุคคลที่มีความสามารถพิเศษ ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึงเต็มศักยภาพ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีศักดิ์ศรี โดยมีเป้าหมายเร่งด่วนที่ต้องเร่งดำเนินการ คือ การคัดกรองบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการบริหารจัดการที่เชื่อมโยงฐานข้อมูลให้เป็นเอกภาพ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั่วประเทศให้มีความเข้าใจในการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2560 : 68-69)

5) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) ได้กำหนดประเด็นการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ โดยการยึดหลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) ที่รัฐต้องจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา สนับสนุนให้ได้รับการศึกษาตามศักยภาพและความพร้อมอย่างเท่าเทียม ให้ครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงจัดรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมกับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น

6) แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวง ศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้ให้ความสำคัญกับการผลิตและพัฒนากำลังคน รวมทั้งงานวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการของการพัฒนาประเทศ เพื่อให้มีการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาและด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีที่มีคุณภาพ โดยใช้ร้อยละของผู้มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และด้านอื่น ๆ ที่ได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้นเป็นตัวชี้วัด (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2560 : 50-51)

จากกฎหมาย และแผนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอัจฉริยภาพเด็กดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้มีความสามารถพิเศษได้ถูกระบุไว้ในกฎหมายสำคัญ ๆ ของประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 และ (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2562 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) และแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เป็นต้น เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปดำเนินการให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

3.6 มาตรฐานการศึกษาสำหรับการพัฒนาอัจฉริยภาพของเด็ก

สถานศึกษาที่จะดำเนินการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษต้องมีความพร้อม เพราะการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษมีความยาก ซับซ้อน และต้องเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษเป็นอย่างดี ทั้งนี้สถานศึกษาควรจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษตามมาตรฐานการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษของประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2554 : 161) ดังนี้

1) มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ

มาตรฐานย่อยที่ 1 นโยบายชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร

มาตรฐานย่อยที่ 2 ระบบการจัดการที่ดี

มาตรฐานย่อยที่ 3 บุคลากรผู้รับผิดชอบโครงการที่มีความสามารถ

มาตรฐานย่อยที่ 4 การประเมินผลโครงการที่มีประสิทธิภาพ

2) มาตรฐานด้านกระบวนการเสาะหา/คัดเลือกผู้มีความสามารถพิเศษ

มาตรฐานย่อยที่ 5 กระบวนการเสาะหา/คัดเลือกที่มีคุณภาพเหมาะสมและหลากหลาย

มาตรฐานย่อยที่ 6 เครื่องมือในการเสาะหา/คัดเลือกหลากหลายมีคุณภาพและเหมาะสม

3) มาตรฐานด้านการจัดการศึกษา

มาตรฐานย่อยที่ 7 รูปแบบโครงการการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพ

มาตรฐานย่อยที่ 8 หลักสูตรและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองคุณลักษณะเฉพาะของผู้มีความสามารถพิเศษ

มาตรฐานย่อยที่ 9 สื่อการเรียนรู้ที่ตอบสนองคุณลักษณะเฉพาะของผู้มีความสามารถพิเศษ (แต่ละคน) อย่างเหมาะสม

มาตรฐานย่อยที่ 10 การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้มีความสามารถพิเศษในโครงการ มีความชัดเจนและตรวจสอบได้

4) มาตรฐานด้านการสนับสนุนทางด้านอารมณ์และสังคม

มาตรฐานย่อยที่ 11 ระบบการคัดกรองหรือวินิจฉัย มีประสิทธิภาพ

มาตรฐานย่อยที่ 12 การดำเนินงานช่วยเหลือและพัฒนาอารมณ์และสังคมมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้การดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษตามมาตรฐานการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษของประเทศไทย ในแต่ละมาตรฐาน มีรายละเอียด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2554 : 161) ดังนี้

1) มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ

แนวทางการจัดการศึกษาด้านการบริหารจัดการที่มีคุณภาพสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ ขึ้นอยู่กับระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 3 ส่วนหลักคือ การบริหารงาน การบริหารบุคคล และการบริหารงบประมาณ ดังนี้

(1) การบริหารงาน สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่ดี โดยใช้หลักการบริหารของ PDCA หรือวงจรการบริหารงานคุณภาพ คือ มีนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษที่ชัดเจน โดยกำหนดแผนยุทธศาสตร์ แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติงาน (Plan) ที่ชัดเจน และเป็นรูปธรรม ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง (Do) กำกับติดตามให้มีการดำเนินการตามแผนงานที่วางไว้ มีการประเมินผลการดำเนินงาน (Check) โดยใช้การประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินขณะที่โครงการกำลังดำเนินการอยู่ และการประเมินผลรวม (Summative Evaluation) เพื่อตรวจสอบว่าโครงการประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายตามที่กำหนดหรือมีความคุ้มค่าหรือไม่ และนำผลการประเมินไปปรับปรุงอย่างจริงจัง (Action) เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินงานครั้งต่อไป

(2) การบริหารบุคคล ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีผลให้การดำเนินงานตามภารกิจของโรงเรียนบรรลุตามเป้าหมายที่คาดหวังอย่างเต็มประสิทธิภาพคือบุคลากรที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย 3 กลุ่มหลัก ดังนี้ (1) คณะกรรมการบริหารโรงเรียน/คณะกรรมการสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูงในสาขาที่เกี่ยวข้อง และเป็นประโยชน์ ต่อการบริหารจัดการของโรงเรียน ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้กว้างขวางในวงการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีวิสัยทัศน์ มุ่งมั่นที่จะยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ทัดเทียมกับโรงเรียนชั้นนำของโลก ทั้งนี้คณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะทำหน้าที่ควบคุมดูแลเพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการกำหนดนโยบายและให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานของโรงเรียน อนุมัติแผนการเงินของโรงเรียน ตลอดจนออกระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การบริหารและจัดการการเงิน การพัสดุ และทรัพย์สิน เป็นต้น เพื่อให้การดำเนินงานมีความโปร่งใส และมีประสิทธิภาพสูงสุด (2) ทีมผู้บริหาร ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูงทางด้านการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ เป็นผู้ทุ่มเท เสียสละในการปฏิบัติงาน มีวิสัยทัศน์ มีการทำงานเป็นทีม มุ่งมั่นที่จะพัฒนาศักยภาพของผู้มีความสามารถพิเศษอย่างเต็มที่ และ (3) ครูผู้สอนและนักปฏิบัติการ ครูผู้สอนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถสูงในสาขาวิชาที่สอน และเข้าใจบทบาทของผู้สอนเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ที่ต้องให้คำชี้แนะ กระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจ สำหรับกลุ่มปฏิบัติการ เช่น งานแนะแนวให้คำปรึกษา (Psychology and Education Section) และกลุ่มอื่น ๆ ต้องเข้าใจ

คุณลักษณะของผู้มีความสามารถพิเศษ นอกจากนี้คุณสมบัติของบุคลากรต้องมีความรักในงานที่ทำ พัฒนาตนเอง ทุ่มเท และเสียสละในการปฏิบัติงานให้แก่โรงเรียนอย่างเต็มที่

(3) การบริหารงบประมาณ งบประมาณเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กลไกอื่นขับเคลื่อนไปได้ และในการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษต้องใช้งบประมาณสนับสนุนค่อนข้างมากเพราะมีวิธีการและหลักสูตรที่มีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากการเรียนการสอนในโรงเรียนปกติ ที่เน้นการจัดการเรียนรู้ให้ตอบสนองความสามารถพิเศษเฉพาะด้านของแต่ละบุคคล ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาความรู้และทักษะในด้านต่าง ๆ เช่น การสร้างห้องปฏิบัติการเฉพาะทาง ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ ศูนย์เครือข่ายคอมพิวเตอร์ สื่อการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ฯลฯ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายเพื่อเข้าสู่เวทีระดับนานาชาติ สถานศึกษา ต้องจัดหาเวทีหรืองานระดับนานาชาติที่มีกิจกรรมประกวดหรือนำเสนอผลงานหรือการศึกษาต่อ และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ มีระบบการสร้างแรงจูงใจและธำรงรักษาบุคลากร เพราะงานพัฒนาศักยภาพผู้มีความสามารถพิเศษเป็นงานที่ยากและใช้เวลามากกว่าหลักสูตรปกติ เพราะมีกิจกรรมเสริมนอกหลักสูตร ตลอดจนโครงการต่าง ๆ มากมาย ที่นอกเหนือหลักสูตรปกติ ดังนั้นสถานศึกษา จึงควรมีงบประมาณอย่างเพียงพอ ตลอดจนการจัดสรรงบประมาณในการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานที่เกิดคุณภาพที่ดีต่อผู้เรียน มีการจัดทำงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถวางแผนและใช้งบประมาณที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2) มาตรฐานด้านกระบวนการเสาะหา/คัดเลือกผู้มีความสามารถพิเศษ

สถานศึกษามีกระบวนการเสาะหา/คัดเลือกที่เป็นมาตรฐาน มีผู้เชี่ยวชาญที่คัดเลือก ประเมิน หรือตัดสินผู้มีความสามารถพิเศษ หรือผู้ใช้เครื่องมือในการเสาะหา/คัดเลือก ที่ผ่านการอบรมและมีใบรับรองว่าเป็นผู้ใช้เครื่องมือนั้น ๆ ได้เครื่องมือที่เป็นมาตรฐานที่ผ่านการพิจารณาคัดเลือก โดยคณะผู้รับผิดชอบโครงการ/ผู้ปฏิบัติงาน และผู้เชี่ยวชาญ เครื่องมือมีความหลากหลายที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และสามารถวัดได้ครอบคลุมคุณสมบัติของผู้มีความสามารถพิเศษ ทั้งนี้การสรรหาและคัดเลือกนักเรียนต้องตั้งอยู่บนหลักการวิชาการอย่างเคร่งครัด เที่ยงตรง ยุติธรรม และโปร่งใส ควรมีการสอบปฏิบัติที่เป็นการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ ซึ่งเป็นการประเมินความสามารถในการปฏิบัติ (Performance Based Assessment) มีกิจกรรมให้ลงมือปฏิบัติ เพื่อวัดความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน หากไม่มีปัญหาเรื่องจำนวนนักเรียนที่สมัครสอบ และมีการวัดเจตคติของเด็กว่ามีความต้องการหรือสนใจในด้านนี้ ไม่ใช่เลือกเพราะค่านิยม หรือผู้ปกครองบังคับโดยที่ไม่รู้ตัวตนของตนเอง นอกจากนี้ควรคำนึงถึงผู้มีความสามารถเฉพาะด้านหรือผู้มีความสามารถพิเศษที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง (Under Achiever Gifted) ด้วย

3) มาตรฐานด้านการจัดการศึกษา

(1) หลักสูตรที่ใช้ในการจัดการศึกษา หลักสูตรหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีลักษณะเฉพาะสำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษ ที่เหมาะสมกับความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคล คำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualization) หรือคำนึงถึงความต้องการพิเศษของแต่ละคน ดังประเทศที่ประสบผลสำเร็จ เช่น สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร แคนนาดา ออสเตรเลีย ไต้หวัน สิงคโปร์ และเวียดนาม จะเน้นการจัดการเรียนรู้เฉพาะบุคคล เพื่อดึงศักยภาพของเด็กและพัฒนาให้ถึงขีดสูงสุด หรือหลักสูตรของโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์เป็นหลักสูตรที่โรงเรียนพัฒนาขึ้นสำหรับใช้เฉพาะนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ซึ่งเทียบเคียงหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ชั้นนำของโลก โดยมุ่งพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล (Customized Curriculum) ตามความรัก ความถนัด และความสนใจของนักเรียนแต่ละคน มีเป้าหมายสำคัญคือนักเรียนทุกคนต้องเป็นคนดี คนเก่ง และมีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ การจัดการเรียนการสอนมิได้เน้นเฉพาะทางด้านวิชาการ แต่ยังมุ่งพัฒนาจิตวิญญาณของความมนุษย์ที่มีคุณธรรมจริยธรรม และมีจิตมุ่งพัฒนาประเทศชาติ

(2) สื่อการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ต้องกระตุ้นกระบวนการเรียนรู้ และสามารถตอบสนองความแตกต่างของแต่ละบุคคล โดยเฉพาะสื่อการเรียนรู้หรือแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ ซึ่งเหมาะสมในโลกปัจจุบันที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองในเรื่องที่สนใจ เกิดการเรียนรู้โดยไม่จำกัดในห้องเรียนหรือในห้องสมุด โดยครูเป็นผู้ให้คำแนะนำในการเรียนรู้ จัดหา และเลือกแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียน มาบูรณาการกับเนื้อหาให้มีความเหมาะสมกับความสนใจและระดับความสามารถของผู้เรียน ซึ่งมีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่สนองความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences)

(3) การวัดและประเมินผลทางการเรียน มีการประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินต้องเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมกับคุณลักษณะที่ต้องการวัด และเป็นเครื่องมือที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนี้ (1) การประเมินผลการเรียนรู้รายวิชาและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้รายวิชาจะต้องใช้ให้หลากหลาย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชา ทั้งการประเมินจากแบบทดสอบ ผลงาน แฟ้มสะสมงาน การสอบปากเปล่า การสัมภาษณ์ การสอบปฏิบัติ รวมถึงการประเมินโดยใช้แบบสังเกตและแบบบันทึกต่าง ๆ ส่วนการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เมื่อนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแล้ว ให้บันทึกลงในแบบบันทึกผลการปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของตนเอง และให้ครูที่ปรึกษาหรือครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมนั้น ๆ ลงนามรับรองในแต่ละภาคการศึกษา โดยนักเรียนต้องปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามเกณฑ์ขั้นต่ำที่โรงเรียนกำหนด จึงจะถือว่าจบการศึกษาตามหลักสูตร และ (2) การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น ความสามารถด้านการอ่าน การคิด

วิเคราะห์ และเขียน มีมนุษยสัมพันธ์และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ มีทักษะในการสื่อสารกับผู้อื่น มีทักษะการเรียนรู้ รักการค้นคว้า สามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหา มีความเป็นผู้นำ รับผิดชอบ และมุ่งที่จะทำประโยชน์ให้แก่สังคม โดยครูผู้สอนนักเรียนอาจใช้มาตรประเมิน 5 ระดับ (1, 2, 3, 4 และ 5 เมื่อ 1 หมายถึงต่ำหรือไม่ดี และ 5 หมายถึงสูงหรือดีเยี่ยม) นักเรียนจะต้องได้รับผลการประเมินไม่ต่ำกว่า 3.00 จึงจะถือว่าผ่านการประเมิน

4) มาตรฐานด้านการสนับสนุนทางด้านอารมณ์และสังคม

สถานศึกษามีระบบการคัดกรองหรือวินิจฉัยเพื่อช่วยเหลือผู้มีความสามารถพิเศษ โดยการคัดกรอง/วินิจฉัยพัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคมทุกภาคการศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญโดยตรง เพื่อป้องกันและลดปัญหาหรือเกิดภาวะเสี่ยงในผู้มีปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรม หากพบกลุ่มเสี่ยงจะมีระบบการดูแลโดยส่งต่อผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยา หรือสถานศึกษาควรมีนักจิตวิทยาประจำโรงเรียน นอกจากนี้สถานศึกษาควรมีการประสานงานและให้คำแนะนำกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาทางด้านอารมณ์และสังคมของผู้มีความสามารถพิเศษ โดยสถานศึกษาควรจัดให้มีกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เพื่อให้เด็กมีการพัฒนาทักษะทางด้านอารมณ์และสังคม ในการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนมีการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี เช่น กิจกรรมค่ายวิชาการเพื่อให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการเรียนรู้และการทำงานร่วมกัน กิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพพลานามัยที่ดีและรักการออกกำลังกาย และกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เป็นต้น

จากมาตรฐานการศึกษาสำหรับการพัฒนาอัจฉริยภาพของเด็กดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า สถานศึกษาที่จะดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษต้องมีความพร้อม เพราะการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษมีความยาก ซับซ้อน และต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษเป็นอย่างดี โดยสถานศึกษาควรจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษตามมาตรฐานการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษของประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย 4 มาตรฐานหลัก คือ มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ มาตรฐานด้านกระบวนการเสาะหา/คัดเลือกผู้มีความสามารถพิเศษ มาตรฐานด้านการจัดการศึกษา และมาตรฐานด้านการสนับสนุนทางด้านอารมณ์และสังคม

3.7 ปัจจัยการพัฒนาอัจฉริยภาพของนักเรียน

การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กและเยาวชนทุกคนให้บรรลุถึงศักยภาพสูงสุดของแต่ละบุคคล โดยเฉพาะเยาวชนกลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษหรือมีแววอัจฉริยภาพให้สามารถพัฒนาจนบรรลุศักยภาพสูงสุด พร้อมทั้งมีคุณภาพและเจตคติที่จะรับใช้สังคมได้นั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษและมีแววอัจฉริยภาพ ดังนี้

มลิวัลย์ ลับไพรี (2549 : 44) กล่าวถึงปัจจัยการพัฒนาอัจฉริยภาพของนักเรียน ดังนี้

1) ครอบครัว ควรดำเนินการดังนี้ (1) รณรงค์ให้ครอบครัวสนใจแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสารเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อพัฒนาการรอบด้านที่สมบูรณ์ของเด็กและเยาวชนตามวัย (2) สร้างความตระหนักและการรับรู้ให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัว เพื่อจะสามารถสังเกตแววศักยภาพ ความสนใจ และความถนัดของเด็ก และให้การสนับสนุน (3) ประชาสัมพันธ์ให้ครอบครัวรู้แหล่งที่จะแสวงหาความรู้และทักษะเพิ่มเติมให้แก่เด็กและเยาวชน และ (4) ส่งเสริมให้ครอบครัวสนใจติดตามพัฒนาการของลูกหลานของตนและให้กำลังใจ

2) หน่วยงานทางการศึกษา ควรดำเนินการดังนี้ (1) ปรับเปลี่ยนโครงสร้างระบบการศึกษาให้หลากหลายและยืดหยุ่นมากขึ้น ให้เอื้อต่อการพัฒนาบุคคลตามความถนัดและความสามารถ (2) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาและปรับปรุงเนื้อหาวิชา กระบวนการเรียนรู้ แบบเรียน และสื่อการเรียนรู้ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนในแต่ละระดับ (3) ส่งเสริมเอกชนและชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้นในการจัดการศึกษา (4) สร้างเสริมศักยภาพผู้เรียนทางสาขาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ เพื่อสร้างผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ (5) จัดให้มีการสาธิตการจัดการศึกษา และวิธีการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถพิเศษ (6) สนับสนุนหน่วยงานที่ผลิตครูและผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ดำเนินการให้มีประสิทธิผลมากขึ้น เพื่อจะได้รองรับงานและริเริ่มงานด้านนี้ให้ได้ผลจริงจัง (7) ฝึกอบรมครูที่ปฏิบัติการสอนในเรื่องดังกล่าวข้างต้นเช่นเดียวกัน นอกจากนั้นต้องจัดประชุมสัมมนาเพื่อให้ผู้บริหารและครูมีกระบวนทัศน์ที่ถูกต้องเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษ (8) สนับสนุนให้มีทุนการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษด้านต่าง ๆ ซึ่งมาจากกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม และ (9) ส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษอย่างชัดเจน เหมาะสม และครอบคลุมทุกรูปแบบของการจัดการศึกษา

3) ชุมชนและสังคม ควรดำเนินการดังนี้ (1) รณรงค์ให้หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และสื่อมวลชน ร่วมกันเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ทุกส่วนของสังคมไทย ทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม มีความรู้ในเรื่องครอบครัวศึกษา (2) ทุกส่วนของสังคมไทย ทั้งครอบครัว สถานศึกษา องค์กร ชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคธุรกิจเอกชน ประชาคมจังหวัด สถาบันทางสังคมต่าง ๆ สื่อมวลชนและองค์กรต่าง ๆ ของรัฐ และของประชาชน จะต้องร่วมผนึกกำลังกันเพื่อสนับสนุนเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ (3) เร่งจัดหา จัดสร้าง และปรับปรุงห้องสมุด พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ และแหล่งวิทยาการต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐ เอกชน ท้องถิ่น และชุมชน เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และค้นคว้าแก่บุคคลทั่วไป และผู้มีความสามารถพิเศษ (4) จัดสรรทุนการศึกษาต่อในสาขาด้านการพัฒนาความสามารถพิเศษ และในสาขาที่เกี่ยวข้องกับความสามารถพิเศษเฉพาะทาง ทั้งในประเทศและ

ต่างประเทศ และ (5) เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษได้ใช้ความรู้และทักษะในศาสตร์สาขาที่มีความสามารถของแต่ละบุคคลให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้เน้นย้ำถึงการพัฒนาศักยภาพคนไทยตั้งแต่ระดับเด็กปฐมวัย และมุ่งเน้นการสร้างและผลิตนักวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมที่สอดคล้องกับการเติบโตของอุตสาหกรรมเป้าหมาย และทิศทางการพัฒนาประเทศ และในแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา กำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษไว้ในเรื่องที่ 3 การปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ประเด็นการปฏิรูปที่ 3.2 การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ มีเป้าหมายเพื่อให้บุคคลที่มีความสามารถพิเศษ ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึงเต็มศักยภาพ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและมีศักดิ์ศรี โดยมีเป้าหมายเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ คือ การคัดกรองบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการบริหารจัดการที่เชื่อมโยงฐานข้อมูลให้เป็นเอกภาพ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั่วประเทศให้มีความเข้าใจในการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ และกำหนดให้ภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนมีบทบาทในการผลักดันแนวทางการพัฒนาไปสู่การปฏิบัติบนพื้นฐานของความร่วมมือและประสานเชื่อมโยงการทำงานอย่างบูรณาการเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2560: 68-69) ดังนี้

1) ภาครัฐ ควรกำหนดนโยบาย มาตรการ ในการกำกับดูแล สนับสนุน และประสาน การทำงานที่เชื่อมโยงทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ และติดตามประเมินผล ระดับนโยบายส่วนกลาง ดังนี้ (1) สร้างโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่ม สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพคน พัฒนากำลังคนทุกระดับ ร่วมกับภาคอุตสาหกรรมและสถาบันการศึกษาเร่งรัดการจัดทำระบบคุณวุฒิวิชาชีพ สร้างปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีควบคู่กับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทุกรูปแบบให้กระจายอย่างทั่วถึง และเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย รวมทั้งผลักดันสถาบันองค์กรต่าง ๆ ในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนา จัดการศึกษาที่เน้นคุณธรรมนำความรู้ (2) ส่งเสริมการจัดการองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะส่งเสริมและผลักดันการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเป็นระบบ ควบคู่กับการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนเกิดความตระหนักและความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย และ (3) พัฒนาระบบสุขภาพอย่างครบวงจรที่มุ่งส่งเสริม ป้องกัน รักษา และฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ พัฒนาคุณภาพบริการและการผลิตบุคลากรด้านการแพทย์และสาธารณสุข และเพิ่มศักยภาพในการเฝ้าระวังโรคทั้งโรคอุบัติใหม่และโรคระบาดซ้ำ รวมทั้งเชื่อมโยงเครือข่ายการส่งเสริมสุขภาพสู่ชุมชน กำกับดูแล ประสาน เชื่อมโยงการพัฒนาของภาคส่วนต่าง ๆ ปรับวิธีการบริหารราชการ

ที่บูรณาการการทำงานทั้งแนวดิ่งและแนวราบ และติดตามการสร้างความมั่นคงของมนุษย์ทุกช่วงวัย รวมทั้งติดตามประเมินผลการดำเนินงานในภาพรวม

2) ระดับท้องถิ่น ควรดำเนินการดังนี้ (1) เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างสอดรับกับสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน รวมทั้งสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ สามารถบริหารงบประมาณอย่างคุ้มค่า (2) จัดบริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียงและมีคุณภาพ ดูแลความมั่นคงปลอดภัย รวมทั้งพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคม สวัสดิการสังคมที่มีคุณภาพให้ครอบคลุมประชาชนในพื้นที่ (3) สนับสนุนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมสุขภาวะและจัดบริการสังคมให้ทั่วถึง โดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาส จัดสรรงบประมาณการพัฒนาที่สมดุลทั้งเศรษฐกิจและสังคม และผลักดันการจัดทำแผนชุมชน และ (4) ประสานและสนับสนุนการสืบค้น รวบรวม จัดเก็บ การถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมพื้นบ้านให้เป็นระบบ และนำมาใช้พัฒนาท้องถิ่น ส่งเสริมและประสานให้เกิดการรวมกลุ่มเชิงสร้างสรรค์ของคนในชุมชนในการทำกิจกรรมการพัฒนาด้านต่าง ๆ รวมทั้งการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างภาคีที่เกี่ยวข้อง ในการดูแล เฝ้าระวังทางสังคม ทั้งการพัฒนาการเรียนรู้ สุขภาวะ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และกระบวนการยุติธรรม

3) ธุรกิจเอกชน ควรดำเนินการดังนี้ (1) จัดทำบรรษัทภิบาลในองค์กร ยกระดับการผลิตฐานความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยมีกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การพัฒนาคุณภาพแรงงานด้วยการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการเสริมสร้างชีวอนามัย รวมทั้งสร้างและพัฒนาระบบเครือข่ายพันธมิตรทางธุรกิจการค้า (2) สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาที่จะนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม เทคโนโลยีทางการผลิต บนฐานการพึ่งตนเอง และลดการนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศ รวมทั้งการสร้างเอกลักษณ์ของสินค้าและบริการบนพื้นฐานของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย นำไปสู่การเพิ่มคุณค่าและมูลค่าทางเศรษฐกิจ และ (3) ประสานความร่วมมือกับภาครัฐและสถาบันการศึกษา ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพคนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ร่วมพัฒนาหลักสูตรการศึกษา ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์สู่ระบบการเรียนการสอนในโรงเรียน ส่งเสริมการพัฒนาความรู้และทักษะ และศักยภาพของแรงงานในการดูดซับเทคโนโลยีจากต่างประเทศ

4) ประชาสังคม เป็นการรวมตัวกันของภาคีการพัฒนาต่าง ๆ ประกอบด้วย ชุมชน ประชาคม มูลนิธิ สมาคม และองค์กรพัฒนาเอกชน ควรดำเนินการดังนี้ (1) สร้างผู้มีศักยภาพ ผู้นำตามธรรมชาติ ให้เป็นแกนนำของประชาสังคม ริเริ่มกิจกรรมสร้างสรรค์ สนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง การประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ตลอดจนเป็นแกนนำในการขยายเครือข่ายประชาสังคมไปสู่ระดับประเทศ (2) เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ และสนับสนุนการจัดการความรู้

ของชุมชนอย่างเป็นระบบ สร้างความรู้ใหม่ ๆ ให้คนในชุมชนได้มีความรู้และทักษะที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง สร้างโอกาสในการประกอบอาชีพ และเสริมสร้างสุขภาวะที่ดี โดยการประสานความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่งเสริมให้ปราชญ์ ผู้รู้ ผู้สูงอายุในชุมชนมีบทบาทถ่ายทอดความรู้สู่คนรุ่นใหม่ และ (3) จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างเป็นระบบ โดยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาพัฒนา ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์ ดูแล ฟื้นฟู และนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมแก่คนในชุมชน โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส ส่งเสริมการออม พัฒนาวิสาหกิจชุมชน จัดสวัสดิการชุมชน ติดตามและเฝ้าระวังทางสังคม

5) สถาบันทางสังคม ประกอบด้วย

(1) ครอบครัว ควรดำเนินการดังนี้ (1) น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต หาความรู้ และเพิ่มพูนทักษะในการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวให้เหมาะสมตามวัย และเป็นแบบอย่างที่ดี (2) ปลูกฝังนิสัยใฝ่รู้ รักการอ่าน สนับสนุนการเรียนรู้ตามศักยภาพและความสนใจอย่างต่อเนื่อง ถ่ายทอดวัฒนธรรม จารีตประเพณี ค่านิยมที่ดีงาม และอบรมให้รู้จักบทบาทและหน้าที่ มีวินัย รับผิดชอบ เป็นคนดี มีคุณธรรม มีน้ำใจ และมีจิตสาธารณะ (3) ร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการประกอบอาชีพ ดูแลช่วยเหลือเกื้อกูล แก้ไขปัญหา เฝ้าระวังชุมชนให้มีความปลอดภัย และ (4) ร่วมสืบค้น รวบรวม จัดเก็บ และถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมพื้นบ้านให้เป็นระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน และใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต ผลิตและบริโภคพืชผักที่ปลอดสารพิษ นำสมุนไพรใช้ทดแทนสารเคมีป้องกันและรักษาโรค รวมทั้งรักษาสภาพแวดล้อมของบ้าน และร่วมดูแลชุมชนให้น่าอยู่อาศัย

(2) สถาบันการศึกษา ควรดำเนินการดังนี้ (1) พัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ค้นหาศักยภาพของผู้เรียนและพัฒนาให้สอดรับกับความสามารถและความถนัดสู่ความเป็นเลิศ เชื่อมโยงการเรียนรู้ในระบบและนอกระบบการศึกษา ควบคู่กับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม (2) พัฒนาและจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ ทักษะพื้นฐานเข้มแข็ง พร้อมต่อยอดสู่การประกอบอาชีพ รวมทั้งชี้แนะแนวทางการเข้าสู่อาชีพ เพิ่มความรู้เรื่องทักษะชีวิต ทักษะพื้นฐาน วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ไว้ในหลักสูตรการเรียนรู้ทุกรูปแบบ (3) สร้างและพัฒนากำลังคนที่มีความเป็นเลิศในการสร้างสรรค์นวัตกรรม โดยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เน้นการปฏิบัติจริงตั้งแต่ชั้นปฐมวัย ให้ผู้รู้และผู้เชี่ยวชาญจากสถานประกอบการด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ และผู้รู้ด้านภูมิปัญญาไทย มีส่วนร่วมถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ (4) สร้างองค์ความรู้ใหม่ และนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม โดยให้ความสำคัญกับฐานทางด้านเทคโนโลยีที่พึ่งพาตนเอง นำภูมิปัญญาไทยผสมผสานกับเทคโนโลยี รวมทั้งเผยแพร่องค์ความรู้อย่างกว้างขวาง และ (5) เป็นแหล่งข้อมูลของชุมชนและที่ปรึกษาทางวิชาการของชุมชน ทำการวิจัยร่วมกับชุมชน

ถอดรหัสความรู้ ภูมิปัญญาที่อยู่ในตัวคนให้เป็นความรู้ที่เปิดเผย และสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ชุมชนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งสร้างศักยภาพชุมชนให้สามารถจัดการความรู้ในชุมชน

(3) สถาบันศาสนา ควรดำเนินการดังนี้ (1) สร้างแรงจูงใจให้ประชาชนใช้หลักธรรมในการดำรงชีวิตมากขึ้น และเป็นศูนย์รวมใจและที่ยึดเหนี่ยวของคนในสังคม โดยปรับรูปแบบการเผยแผ่หลักธรรมให้ทันต่อยุคสมัยและกลุ่มเป้าหมาย ชี้แนะแนวปฏิบัติในการดำรงชีวิตตามหลักธรรม (2) พัฒนาบุคลากรทางศาสนาให้มีศักยภาพในการจูงใจให้คนเลื่อมใสศรัทธาและปฏิบัติตามคำสอนทางศาสนา และ (3) ผนึกพลังร่วมกับสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันทางสังคมอื่น ๆ ในการร่วมสร้างคนและสังคมดี โดยเน้นสร้างบทบาทด้านการทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ การปลูกฝังค่านิยมและจิตสำนึกในการอุทิศตนเพื่อส่วนรวม

(4) สื่อสารมวลชน ควรดำเนินการดังนี้ (1) ผลิตสื่อสร้างสรรค์ สร้างกระแสเชิงบวกให้เกิดแก่สังคม สร้างพื้นฐานที่ดีให้แก่เด็กและครอบครัว และส่งเสริมให้เด็กมีบทบาทในการร่วมผลิตสื่อสร้างสรรค์ และ (2) เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ ผลงานวิจัย นวัตกรรมที่หลากหลายสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เสริมสร้างความรู้ที่เพิ่มมุมมอง และเปิดโลกทัศน์และกระตุ้นให้คนไทยเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ สร้างแรงจูงใจและจุดประกายความคิดเชิงสร้างสรรค์ให้แก่เด็กและเยาวชน รวมทั้งการใช้สื่อสารมวลชนเป็นเครื่องมือในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในบทบาท สิทธิ และหน้าที่การเป็นพลเมืองที่ดี

(5) องค์กรระหว่างประเทศ ควรดำเนินการดังนี้ (1) ให้การสนับสนุนทางวิชาการในงานพัฒนา เป็นศูนย์ข้อมูล เป็นที่ปรึกษา และส่งเสริมสนับสนุนการฝึกอบรม พัฒนาศักยภาพของบุคลากร เพื่อพัฒนาขีดความสามารถด้านต่าง ๆ ให้แก่ประเทศที่ขอรับการช่วยเหลือ (2) ประสานการถ่ายทอดประสบการณ์ของประเทศต่าง ๆ และเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาเพื่อสร้างทางเลือกในการพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละประเทศ (3) สร้างความตระหนักผลักดัน ประสานและเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ เครือข่ายความร่วมมือในการช่วยเหลือการพัฒนา และสร้างภาคีการพัฒนาระดับนานาชาติในประเด็นที่ก่อให้เกิดการพัฒนาในระดับสากลตลอดจนส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีความหลากหลายของชาติพันธุ์ วัฒนธรรมและภาษาเพื่อก่อให้เกิดความสมานฉันท์ และ (4) ติดตามและเฝ้าระวัง รวมทั้งเสนอแนะประเด็นการพัฒนาที่เหมาะสมกับสถานการณ์การที่มีการเปลี่ยนแปลงในระดับโลก

การจัดการศึกษาให้กับเด็กกลุ่มที่มีความสามารถพิเศษหรือมีแววอัจฉริยภาพนั้นจะมีประสิทธิภาพต่อเมื่อมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีเครื่องมือในการช่วยสำรวจความสามารถควบคู่ไปกับกระบวนการการเรียนรู้ การวัดผล การจัดการ การให้โอกาสที่หลากหลาย ทั้งในและนอกระบบ รวมทั้งการศึกษาตามอัธยาศัยที่เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งโดยส่วนใหญ่มักพบว่าการจัดการศึกษา

ของเด็กที่มีความสามารถพิเศษมักจะขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เนื่องจากขาดโครงสร้างที่ดี นับตั้งแต่ความสับสนคลุมเครือเรื่องกลุ่มเป้าหมาย คำนิยามบุคลิกลักษณะ ส่งผลให้เกิดการคัดเด็กเข้าโครงการแล้วก็ขาดกระบวนการจัดการที่เหมาะสม ขาดสื่อที่ท้าทาย ขาดการประเมินเชิงคุณภาพ มักจะมีการประเมินเชิงปริมาณมากกว่า นอกจากนี้ ปัจจัยสำคัญคือขาดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มนี้มาช่วยดำเนินงาน ตลอดจนขาดการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ กับชุมชนที่ช่วยให้เกิดการตอบสนองความสามารถที่หลากหลาย นอกเหนือจากสภาพแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดู และอื่น ๆ ที่เป็นอุปสรรค ซึ่งคนมักจะละเลยไม่ให้ความสนใจเรื่องการจัดการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มนี้ เนื่องจากเข้าใจผิดและมีกลไกที่เป็นปัญหาหลายประการ (พัชรินทร์ ปลอดฤทธิ์. 2551 : 59-60) ดังนี้

1) ความเข้าใจผิดที่ว่า (1) เด็กเก่งไม่ต้องการความช่วยเหลือ เพราะเขาช่วยตนเองได้ดีอยู่แล้ว แม้ว่าเด็กที่มีความสามารถพิเศษจะมีศักยภาพของความเป็นเลิศอยู่ในตัว แต่เขาไม่สามารถประสบความสำเร็จใด ๆ โดยปราศจากความช่วยเหลือ มีเด็กจำนวนน้อยมากที่ประสบความสำเร็จ มีชื่อเสียง เพราะบังเอิญมีผู้ใกล้ชิดคนใดคนหนึ่งสนับสนุน (2) ควรจัดการศึกษาให้เด็กส่วนใหญ่ก่อน เด็กกลุ่มนี้เป็นเพียงเด็กกลุ่มเล็ก ๆ เท่านั้น และ (3) เด็กที่มีความสามารถพิเศษต้องฉลาดทุกคน ความเข้าใจผิดดังกล่าวทำให้ไม่เข้าใจว่าเด็กเหล่านี้มีธรรมชาติและความต้องการ ตลอดจนปัญหาเช่นไร ระบบการศึกษาส่วนใหญ่จึงเพิกเฉยและไม่สนับสนุนเด็กพวกนี้

2) เด็กขาดความเข้าใจในศักยภาพอันมีค่าของตนเอง ทำให้เด็กจำนวนมากใช้เวลากับชีวิตของตนเองให้สูญเปล่าอย่างน่าเสียดาย และที่สำคัญคือ เด็กที่มีศักยภาพสูงมากมายหลายรายทำลายศักยภาพของตนเองเพื่อให้เหมือนเพื่อน

3) การไม่ได้รับการศึกษาที่เหมาะสมกับพวกเขา เพราะหลักสูตรส่วนใหญ่เขียนไว้มิใช่เพื่อเด็กส่วนใหญ่ แต่เป็นหลักสูตรที่พยายามคำนึงถึงสิ่งที่วัดได้ ในทางพฤติกรรมภายนอกที่สามารถแสดงออกได้ ความสามารถพิเศษของเด็กนั้น ส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่วัดไม่ได้จากแบบทดสอบ

4) ขาดองค์กรที่ให้การสนับสนุนการศึกษาของเด็กพวกนี้อย่างจริงจัง

5) เด็กมีความคับข้องใจ สิ้นหวังกับระบบการศึกษา จึงพบว่าเด็กฉลาดจำนวนมากเลิกเรียนกลางคัน เด็กที่อยู่ในระดับอัจฉริยะส่วนใหญ่เรียนไม่จบชั้นมัธยมศึกษาสูงสุด จะเห็นได้ว่าเด็กยิ่งฉลาดเท่าใดยิ่งหนีไปจากระบบโรงเรียนมากเท่านั้น

6) ขาดการชี้นำที่ดี เด็กมักกลายเป็นคนสร้างปัญหาให้กับสังคม ติดสิ่งเสพติด เพื่อบรรเทาความล้มเหลวและสับสน เด็กหลายคนไม่ได้ใช้พรสรรค์ให้ถูกทาง เก่งทางหนึ่งแต่ไปทำอีกทางหนึ่ง

7) เด็กส่วนใหญ่ถูกสอนให้มุ่งมั่นอยู่แต่วิชาการ สอบไล่ให้ได้คะแนนที่ดีเยี่ยมระดับเกียรตินิยม ข้อสอบ บทเรียน วิธีเรียน เน้นแต่เนื้อหาและข้อมูล ซึ่งต้องอาศัยการท่องจำ คนส่วนใหญ่จึงเข้าใจผิดคิดว่าคนที่มีความสามารถพิเศษคือคนที่เรียนดีเยี่ยม สอบได้คะแนนดี มีคะแนนของ

เชาวน์ปัญญาสูง มีความเป็นหนึ่งไม่เป็นสอง ที่จริงแล้วเด็กเรียนดีอาจไม่เป็นเด็กที่มีความสามารถพิเศษอย่างแท้จริงเสมอไป แต่เด็กที่สอบตกซ้ำแล้วซ้ำอีกอาจเป็นอัจฉริยบุคคลก็ได้

8) ขาดบุคลากรที่เข้าใจในเรื่องนี้อย่างแท้จริง โรงเรียนควรให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของบุตรหลานด้วย

9) มีความจำกัดในเรื่องทรัพยากรและองค์ความรู้ โครงการที่จะส่งเสริมความสามารถพิเศษให้กับเด็ก มักมีปัญหาเรื่องงบประมาณ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการให้ถูกต้อง จึงมักจะมีการคัดแล้วแยกเด็กที่อยู่ในโครงการออกจากเด็กที่อยู่นอกโครงการ โดยไม่มีวิธีการจัดการที่ดีพอ

จากปัจจัยการพัฒนาอัจฉริยภาพนักเรียน รวมทั้งปัญหาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยได้ใช้เป็นข้อมูลในการจัดการศึกษาให้กับเด็กทั่วไปของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา และเด็กกลุ่มที่มีความสามารถพิเศษหรือมีแววอัจฉริยภาพ เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล ครอบคลุมแววอัจฉริยภาพทั้ง 10 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา ด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านดนตรี ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการเข้าใจตนเอง ด้านธรรมชาติวิทยา ด้านดิจิทัล และด้านผู้นำ

3.8 การเสาะหาเด็กที่มีแววอัจฉริยภาพ

โดยทั่วไปเด็กแต่ละคนมีทั้งจุดดีและจุดเด่นอยู่ในตัว ซึ่งอาจแตกต่างกันมากบ้างน้อยบ้าง แล้วแต่ศักยภาพพื้นฐานและการบ่มเพาะ อย่างไรก็ตามพบว่า ความสามารถพิเศษที่แฝงอยู่ในตัวเด็ก อาจไม่แสดงออกอย่างชัดเจน เด็กที่มีศักยภาพโดดเด่นที่จะเป็นอัจฉริยะบุคคลในอนาคตอาจไม่แสดงความสามารถใด ๆ ให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ในสถานการณ์ทั่ว ๆ ไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบการศึกษาที่ปิดกั้นความสามารถ ดังนั้นในกระบวนการสำรวจหรือเสาะหาเด็กกลุ่มนี้จึงต้องมีการศึกษาและทำความเข้าใจกับธรรมชาติอันหลากหลาย ตลอดจนปัจจัยที่อาจปิดกั้นความสามารถอันแท้จริงของเด็ก อาทิ การเลี้ยงดู ระบบการศึกษา ประสบการณ์ชีวิต ปัญหาทางครอบครัว ฯลฯ ซึ่งในอดีตที่ผ่านมานั้นการสำรวจและเสาะหาเด็กที่มีความสามารถพิเศษยึดอยู่กับการสอบแข่งขัน การใช้ข้อสอบคัดเลือก การใช้ผลคะแนนจากแบบทดสอบทางสติปัญญา หลังจากที่มีการดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กกลุ่มนี้มานับสิบปี พบว่า ความผิดพลาดในการคัดเลือกเด็กเข้าโครงการนั้นมาจากสาเหตุหลายประการ อาทิ ความไม่กระจ่างชัดในเรื่องคุณลักษณะของเด็กแต่ละประเภท ความเข้าใจผิดพลาดในเรื่องความสามารถทางสติปัญญา การยึดถือแบบทดสอบข้อเขียนอย่างเอาจริงเอาจัง โดยไม่ใช้เกณฑ์อื่นเข้ามาร่วมตัดสิน ความไม่รอบคอบระหว่างการดำเนินการคัดเลือก รวมถึงการคัดเลือกไม่ตรงกับเป้าประสงค์ที่ต้องการ นอกจากนี้ยังมีเด็กหลายประเภทที่ต้องใช้วิธีหรือเครื่องมือพิเศษในการสำรวจ เช่น เด็กที่มีความสามารถต่ำกว่าความเป็นจริงหรือเด็กที่มีความบกพร่องด้านต่าง ๆ ทั้งนี้กระบวนการเสาะหา คัดเลือกผู้มีความสามารถพิเศษมีเกณฑ์ที่เป็นข้อตกลงของ

คณะกรรมการผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน และมีกระบวนการเสาะหาคัดเลือกหลายขั้นตอน เปรียบเสมือนการร่อนหาเพชรจนได้เพชรน้ำเอก สำหรับแนวทางในการเสาะหาอัจฉริยภาพของเด็ก ๆ ที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติปัจจุบัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2563 : 9) มีดังนี้

1) การใช้กระบวนการตรวจสอบที่เป็นขั้นตอน

2) การใช้กระบวนการตรวจสอบที่ใช้เครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสมกับแววของเด็ก

3) การใช้กระบวนการตรวจสอบที่ไม่ลำเอียงกับเด็กกลุ่มใดเป็นพิเศษ

4) การใช้กระบวนการตรวจสอบที่เป็นขั้นตอนมีข้อมูลหลายด้านประกอบกัน ดังภาพที่ 1

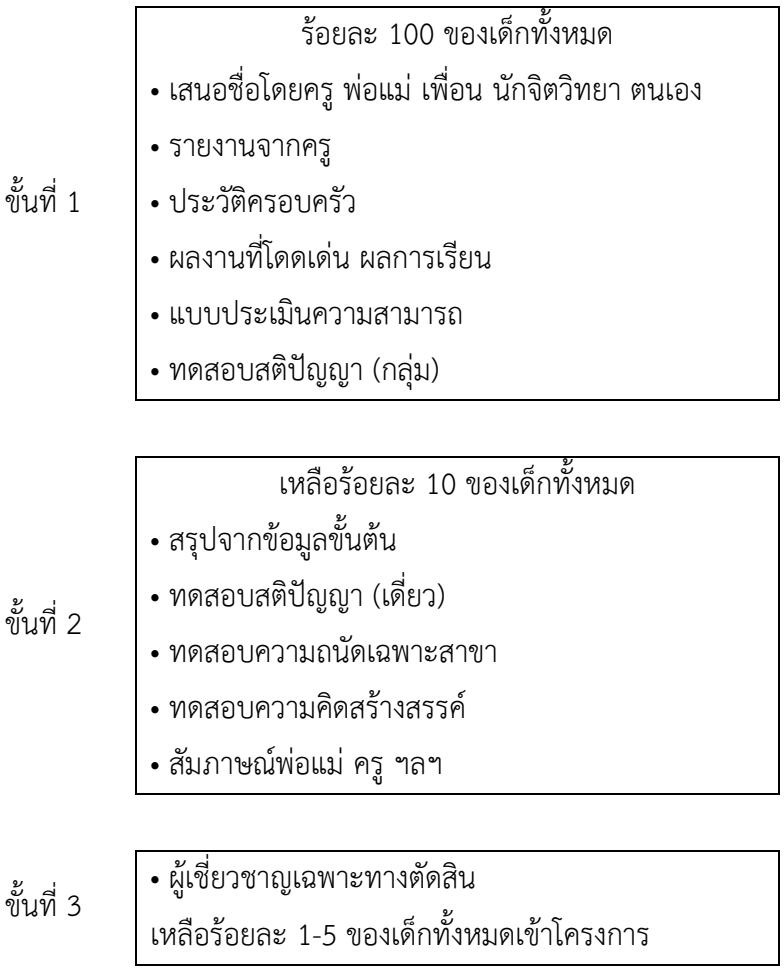

ภาพที่ 1 ขั้นตอนกระบวนการเสาะหาคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

ที่มา : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563 : 9)

ปัจจุบันกระบวนการคัดเลือกและเครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจหรือเสาะหาคัดเลือกผู้มีความสามารถพิเศษในประเทศไทยใช้วิธีการที่หลากหลายมากขึ้น เช่น การใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การประกวดแข่งขัน ผลงาน แฟ้มสะสมผลงาน การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน และอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม จากรายงานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562 : 1) พบว่า ปัจจุบันการเสาะหาคัดเลือกผู้มีความสามารถพิเศษยังคงเป็นปัญหาหลักของการดำเนินการเกี่ยวกับผู้มีความสามารถพิเศษของประเทศไทย อันเนื่องมาจากการขาดความรู้ความเข้าใจในความหมายของผู้มีความสามารถพิเศษ รวมทั้งบริบทของสังคมที่ยังให้ความสำคัญกับด้านวิชาการ และการเสาะหาคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถพิเศษในโรงเรียนด้านวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษาจะใช้ข้อสอบของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) แต่ส่วนใหญ่มักจะใช้ผลการเรียนหรือแบบทดสอบที่แต่ละโรงเรียน/โครงการจัดทำขึ้น นอกจากนี้การคัดเลือกเด็กเข้าเรียนในห้องเรียนพิเศษที่จัดการศึกษาให้แก่ผู้มีความสามารถพิเศษด้านวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โรงเรียนใช้รูปแบบวิธีการที่หลากหลาย เช่น จากผลการเรียนรายวิชา ผลสัมฤทธิ์ในการสอบวัดความสามารถทางวิชาการ แบบทดสอบความสามารถพิเศษเฉพาะสาขา รางวัลหรือหลักฐานอื่น ๆ ที่แสดงความสามารถที่โดดเด่น แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมโดยครู แบบบันทึกการแสดงความสามารถพิเศษต่าง ๆ แบบฟอร์มให้ผู้เรียนเสนอชื่อตนเอง ผลการทดสอบเชาวน์ปัญญา และแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2563 : 9-10)

จากการเสาะหาเด็กที่มีแววอัจฉริยภาพดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า กระบวนการคัดเลือกและเครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจหรือเสาะหาคัดเลือกผู้มีความสามารถพิเศษในประเทศไทยใช้วิธีการที่หลากหลาย ทั้งการใช้แบบทดสอบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การประกวดแข่งขัน ผลงาน แฟ้มสะสมผลงาน การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน และอื่น ๆ ทั้งนี้กระบวนการเสาะหาคัดเลือกผู้มีความสามารถพิเศษยังคงเป็นปัญหาหลักของการดำเนินการเกี่ยวกับผู้มีความสามารถพิเศษของประเทศไทย อันเนื่องมาจากการขาดความรู้ความเข้าใจในความหมายของผู้มีความสามารถพิเศษ รวมทั้งบริบทของสังคมที่ยังให้ความสำคัญกับด้านวิชาการ ทำให้การเสาะหาคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถพิเศษในโรงเรียนมักจะใช้ผลการเรียนหรือแบบทดสอบที่แต่ละโรงเรียน/โครงการจัดทำขึ้นเป็นหลัก

3.9 รูปแบบการพัฒนาอัจฉริยภาพของนักเรียน

การดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษของประเทศไทยที่ผ่านมามีการดำเนินการใน 4 รูปแบบ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2563 : 10-11) ดังนี้

1) จัดตั้งเป็นโรงเรียนเฉพาะทาง โดยจะคัดเด็กที่มีความสามารถพิเศษเข้าเรียนและเน้นการส่งเสริมความเป็นเลิศเฉพาะด้าน ปัจจุบันมี 3 ด้าน คือ (1) ด้านวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์

ได้แก่ โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ โรงเรียนกำเนิดวิทย์ โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย 12 แห่ง และโรงเรียนเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ 5 แห่ง ประกอบด้วย วิทยาลัยการอาชีพพานทอง วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน วิทยาลัยเทคนิคพังงา วิทยาลัยเทคนิคสิงห์บุรี วิทยาลัยเทคนิคสุรนารี (2) ด้านกีฬา ได้แก่ โรงเรียนกีฬาของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา 13 แห่ง และ (3) ด้านดนตรีและนาฏศิลป์ ได้แก่ โรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา วิทยาลัยนาฏศิลป์ 12 แห่ง และวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

2) การเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ เป็นการจัดการศึกษาในโรงเรียนทั่วไปที่เน้นกระบวนการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษสาขาวิชาต่าง ๆ โดยใช้รูปแบบการลดระยะเวลาเรียน (Acceleration Program) การเพิ่มพูนประสบการณ์ (Enrichment Program) การขยายประสบการณ์ (Extension Program) การเรียนล่วงหน้า (Advanced Placement Program) และการใช้ผู้เชี่ยวชาญพิเศษเป็นผู้ให้คำปรึกษาดูแล (Mentoring) โดยจัดระบบเวลาเรียนสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษในคาบเรียนปกติ เน้นการเพิ่มพูนประสบการณ์ 6 ด้าน ได้แก่ วิชาการ ทักษะการคิด ทักษะการทำงาน ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) คุณภาพและผลงาน

3) การจัดห้องเรียนพิเศษในโรงเรียน ที่มุ่งเน้นจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ เน้นการเรียนเนื้อหาที่ยากกกว่าห้องเรียนปกติ มีวิทยากรเสริม และมีการทัศนศึกษา เช่น ห้องเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ห้องเรียนภาษาอังกฤษ ห้องเรียนดนตรี และห้องเรียนกีฬา เป็นต้น

4) การสอนเสริมและจัดกิจกรรม/โครงการพิเศษ สำหรับผู้มีความสามารถพิเศษในโรงเรียน/หน่วยงานต่าง ๆ การดำเนินงานในลักษณะนี้เป็นการทำโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมความสามารถพิเศษในรูปแบบที่หลากหลาย โดยมีหลายหน่วยงานรับผิดชอบในเรื่องนี้ เช่น โครงการพัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (พสวท.) โครงการส่งเสริมการผลิตครูที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (สควค.) โครงการเพชรยอดมงกุฎ และมูลนิธิส่งเสริมโอลิมปิกวิชาการและพัฒนามาตรฐานวิทยาศาสตร์ศึกษา (สอวน.) เป็นต้น

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563 : 8) กล่าวถึงรูปแบบการพัฒนาอัจฉริยภาพของนักเรียนไว้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านใด เช่น เด็กที่มีภาวะบกพร่อง หรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษ จะต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการทางการศึกษา (Education Needs) ของเด็กแต่ละคนแต่ละประเภท ผู้ที่จัดการศึกษาพิเศษต้องเข้าใจถึงความหลากหลายในรูปแบบ แล้วจึงคัดสรรออกแบบให้เหมาะสมกับเด็กและสภาพของสถานศึกษา ตลอดจนท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นสำคัญ ทั้งนี้มีหลักการในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ดังนี้ (1) จัดเนื้อหายากและท้าทายกว่าหลักสูตรสำหรับเด็กทั่วไป (2) มีการเชื่อมโยงและบูรณาการกันในหลาย ๆ วิชา (3) ให้เด็กมีส่วนร่วม

ในการเลือกสิ่งที่ตนเองจะเรียน (4) จัดกระบวนการเรียนการสอนที่สลับซับซ้อนลึกซึ้งกว่าหลักสูตรปกติ (5) เน้นกระบวนการทางความคิดระดับสูง (6) มีกิจกรรมที่ตอบสนองความหลากหลายของกระบวนการเรียนรู้ (7) ตั้งเกณฑ์ในการพิจารณาผลงานหรือผลการเรียนรู้ของเด็กให้ชัดเจน (8) ให้ความสนใจกับความมุ่งมั่นความสำเร็จ ความกระตือรือร้น และการเปลี่ยนแปลงภายในที่มีคุณค่าต่อการเรียนรู้ของเด็กที่ส่งผลดีต่อสังคม (9) เน้นพัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นแกนนำ และ (10) เน้นการพัฒนาสมองทุกส่วน (Whole Brain Approach) ทั้งนี้การจัดหลักสูตรการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษที่สำคัญ มี 4 วิธี คือ การเพิ่มพูนประสบการณ์ (Enrichment Program) การขยายหลักสูตร (Extension Program) การลดระยะเวลาการเรียน (Acceleration Program) การใช้ผู้เชี่ยวชาญพิเศษเป็นผู้ให้คำปรึกษาดูแล (Mentoring) โดยแต่ละวิธีมีรายละเอียด ดังนี้

1) การเพิ่มพูนประสบการณ์ (Enrichment Program) เป็นการจัดการศึกษาแบบขยายกิจกรรมในหลักสูตรให้ลึกซึ้งและกว้างกว่าหลักสูตรปกติ โดยเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ เน้นกระบวนการการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหา การสอนแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ช่วยให้เด็กพัฒนาสิ่งที่สนใจได้ลึกซึ้งขึ้น การปูพื้นทักษะ การเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ สืบสวนสอบสวนหาความรู้ ความจริง และสนับสนุนให้เด็กศึกษาหาความรู้ที่นอกเหนือจากจุดมุ่งหมายในการเรียนสำหรับเด็กปกติ การเรียนรู้แบบเพิ่มพูนประสบการณ์ในชั้นเรียน สามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดังนี้ (1) ให้เด็กมีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหา กิจกรรม และรูปแบบการเรียนการสอน (2) ฝึกเด็กให้ศึกษาสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้ชัดเจนและลึกซึ้ง (3) จัดกิจกรรมแบบฝึกหัดต่าง ๆ อย่างเปิดกว้าง เป็นคำถามในลักษณะปลายเปิด (4) ปรับกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะกับแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) ของเด็กแต่ละคน (5) ฝึกทำโครงงาน สร้างการเรียนรู้ด้วยตนเอง และ (6) จัดกิจกรรมที่สนับสนุนให้เด็กได้พัฒนาทักษะกระบวนการคิดระดับสูง และสามารถบูรณาการหลาย ๆ สาขาเข้าด้วยกัน

นอกจากนี้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพิ่มพูนประสบการณ์สามารถจัดได้ดังนี้ (1) จัดชั้นพิเศษให้กับเด็กที่มีความสนใจ มีความสามารถในด้านเฉพาะวิชาการ จัดห้องพิเศษที่นักเรียนมีระดับความสามารถพอ ๆ กัน มาเรียนร่วมกันเฉพาะวิชา ซึ่งช่วยให้เด็กได้พัฒนาความสามารถได้อย่างเต็มศักยภาพ เพราะได้ทำงานที่เหมาะสม และครูจัดกิจกรรมง่ายขึ้น ได้ทำงานที่ท้าทาย (2) จัดชั้นพิเศษบางเวลา เช่น เด็กเก่งศิลปะ ดนตรี คณิตศาสตร์ กีฬา ฯลฯ นอกเวลาเรียนในวันเสาร์-อาทิตย์ หรือช่วงปิดเทอม อาจทำได้ทั้งเด็กในโรงเรียนเดียวกันต่างชั้นเรียน และเด็กต่างโรงเรียนกัน และ (3) จัดกิจกรรมพิเศษในชั้นเรียนปกติ เป็นการจัดให้กับเด็กทุกระดับไว้ในกลุ่มเดียวกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดพัฒนาการทางสังคมขึ้น

2) การขยายหลักสูตร (Extension Program) เป็นการจัดโปรแกรมการศึกษานอกหลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษที่ตอบสนองความสนใจและความสามารถเป็นรายบุคคล สามารถทำเป็นงานเดี่ยวหรืองานกลุ่มได้ เด็กสามารถเรียนเกินหลักสูตร กิจกรรมและการดำเนินการสามารถทำได้หลากหลายรูปแบบ เช่น จัดทำโครงการพิเศษ การเรียนในห้องศูนย์วิทยพัฒนา ทำศูนย์วิทยาการที่เป็นแหล่งกระตุ้นการเรียนรู้ตามความสนใจที่มีสื่อรูปแบบต่าง ๆ การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตร การกำหนดโครงงานร่วมกัน การเริ่มโครงการที่แปลกใหม่ร่วมกับนักเรียน แคมป์วิชาการหรือแคมป์ตามความสนใจของเด็ก สร้างเครือข่ายกลุ่มที่สนใจ หรือมีความพยายามแบบเดียวกันเข้าด้วยกัน โดยเฉพาะเด็กที่มีความสามารถพิเศษระดับสูงจัดการแข่งขัน ในบางครั้งการแข่งขันทำให้เกิดการกระตุ้น เกิดการท้าทายทางความคิด และทำให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนจากการเปรียบเทียบและการแข่งขัน เช่น โครงการโอลิมปิกวิชาการ หรือการแข่งขันคณิตศาสตร์แห่งประเทศไทย เป็นต้น และการฝึกทักษะการเรียนรู้ เช่น การหาข้อมูล การใช้ข้อมูล การวินิจฉัย และการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ เป็นต้น

3) การลดระยะเวลาเรียน (Acceleration Program) การจัดการศึกษาในรูปแบบของการลดระยะเวลาเรียน เป็นหนทางหนึ่งที่ช่วยให้เกิดความยืดหยุ่นทางการศึกษา แต่ต้องมีกระบวนการที่ถูกต้อง รัดกุม จึงจะมีผลดีกับเด็ก การจัดการศึกษาให้กับเด็กที่สามารถเรียนร่วมกับผู้อื่นได้สูงกว่าวัยของตนเอง เรียกว่าการสอนแบบลดระยะเวลาทั้งสิ้น วิธีนี้ใช้กันมานานในทุก ๆ ประเทศ ซึ่งกลยุทธ์การจัดการศึกษามีมากมายหลายแบบ แต่ที่มักจะพบคือ การให้เด็กข้ามชั้นเรียนโดยขาดกระบวนการที่ครบถ้วน ทำให้เด็กมีผลเสียทางด้านอื่นได้ในภายหลัง

หลักการจัดการศึกษาแบบลดระยะเวลาการเรียน มีดังนี้ (1) ให้เข้าเรียนเร็วกว่าวัยของเด็กปกติ ในกรณีที่เด็กมีความพร้อมสูงมากได้รับการตรวจสอบจากนักจิตวิทยาที่เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความสามารถ มีความมั่นคงทางอารมณ์และสังคม และมีวุฒิภาวะมากกว่าเพื่อนวัยเดียวกัน และไม่ใช่สิ่งที่พ่อแม่ต้องการให้เลื่อนชั้น (2) ข้ามชั้นเรียน ต้องมีการกลั่นกรองตามกระบวนการที่ดี โดยพิจารณาจากเด็กที่ชอบทำงานที่ยาก ๆ สลับซับซ้อน (3) ให้ทำงานในชั้นสูงกว่าแต่เด็กยังอยู่ในชั้นเดียวกับเพื่อน (4) ให้เรียนในชั้นสูงกว่า บางวิชา วิธีนี้ได้ผลดีมากและเด็กไม่ถูกเพ่งเล็งมากนัก (5) จัดกลุ่มเด็กที่มีความสามารถในเรื่องเดียวกัน แต่ต่างชั้นกัน มาเรียนด้วยกัน และ (6) ย่นหลักสูตรให้เด็กจบเร็วขึ้น โดยมีเนื้อหาเท่าเดิม และ

ลักษณะของเด็กที่จะพิจารณาให้ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบลดระยะเวลาเรียน คือ มีความสามารถมากกว่าเด็กในวัยเดียวกันอย่างเห็นได้ชัด มีความกระหายที่จะเรียนรู้ โดยไม่เครียด มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และสังคมเหมาะกับอายุ ทั้งนี้เด็กมีความพร้อมที่จะแยกจากเพื่อน พ่อแม่ผู้ปกครอง หากโรงเรียนมีความเห็นตรงกันว่าควรใช้กระบวนการจัดการศึกษาแบบนี้กับเด็ก ต้องมี

ความแน่ใจว่าไม่เป็นการตอบสนองความต้องการของผู้ใหญ่ที่อาจเป็นพ่อแม่หรือครู ที่ได้ตั้งความคาดหวังกับเด็กสูงเกินจริง และต้องมีคนดูแลและรับผิดชอบในการจัดครั้งนี้อย่างเป็นระบบ

ประโยชน์ของการจัดการศึกษาแบบลดระยะเวลาเรียน คือ สามารถเรียนตามศักยภาพของตัวเอง เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนสิ่งที่ยากขึ้น ให้เหมาะกับความสามารถของตัวเด็กเอง ลดทัศนคติทางลบกับการเรียนรู้ ลดความทะนงตัว ช่วยเด็กเก่งไม่ให้เบื่อหน่ายการเรียนในวิชาปกติที่เขาไปได้เร็วกว่าเพื่อน ๆ เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการถดถอยทางศักยภาพของเด็กหรือทำลายศักยภาพตนเอง นอกจากนี้การจัดการศึกษาแบบลดระยะเวลาเรียนในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ จัดกลุ่มเด็กที่มีความสามารถในเรื่องเดียวกัน แต่ต่างชั้นกัน มาเรียนด้วยกัน ฯลฯ จะทำให้เด็กรู้จักการปรับตัว การช่วยเหลือดูแลกัน การมีปฏิสัมพันธ์กับคนหลายช่วงวัย จะช่วยเพิ่มทักษะทางด้านอารมณ์และสังคม และทักษะในการแก้ปัญหาให้กับเด็กได้

4) การใช้ผู้เชี่ยวชาญพิเศษเป็นผู้ให้คำปรึกษาดูแล (Mentoring) เป็นการใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมาช่วยเด็กที่มีความสามารถโดดเด่น มักจะทำในระดับมัธยมศึกษากับเด็กที่มีความสนใจอย่างเด่นชัด และมีทักษะพื้นฐานทางสังคมดี หากการจัดระบบวิธีการเรียนของตนเองได้ดีแล้ว ซึ่งเด็กสามารถทำงานภายใต้คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัย ครูที่สนใจเรื่องเดียวกันกับเด็ก บุคคลในละแวกบ้าน ทนาย นักเคมี นักประวัติศาสตร์ สถาปนิก และผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ การดำเนินการจัดการศึกษาโดยวิธีการดังกล่าว มีดังนี้ (1) คัดเลือกนักเรียนจากผลงาน ความสนใจ ความต้องการของนักเรียนที่อยากจะเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ (2) เสาะหาและคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีจิตใจอยากที่จะถ่ายทอดความรู้และทำงานร่วมกับเด็ก ที่สำคัญคือ ผู้นั้นต้องเป็นผู้มีประสบการณ์ และประสบความสำเร็จในวิชาชีพของตน และ (3) หางบประมาณหรือความช่วยเหลือพิเศษจากแหล่งต่าง ๆ เพราะการเรียนรู้ในลักษณะนี้ มักมีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546 : 57-63) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูถือเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ การเลือกหรือการออกแบบวิธีสอนที่สอดคล้องและเหมาะสมกับความสามารถของเด็กแต่ละคน จะช่วยเสริมสร้างความสามารถของเด็กให้โดดเด่นยิ่งขึ้น โดยได้เสนอรูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษไว้หลายวิธี ดังนี้

1) การเรียนรู้แบบรู้แจ้ง (Mastery Learning) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนตามระดับความสามารถของเด็ก โดยครูแจกแจงเนื้อหาวิชาออกเป็นขั้นย่อย ๆ หลาย ๆ ขั้น แล้วให้เด็กได้เรียนตามทีละขั้น โดยไม่มีการเร่งรัดเกี่ยวกับเวลามาก ให้เด็กเรียนไปเรื่อย ๆ ตามความสามารถ จนกระทั่งเด็กเรียนด้วยตนเอง ครบหน่วยตามเนื้อหาที่ครูกำหนด การเรียนรู้แบบนี้เป็นทางเลือกอย่างหนึ่งที่ให้เด็กเลือกเรียนได้ตามความสามารถ

2) การจัดหลักสูตรให้กะทัดรัด (Curriculum Compaction) เป็นการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับเด็กวิธีหนึ่ง โดยมุ่งเน้นให้เด็กได้เรียนในเนื้อหาวิชาที่เป็นจุดสำคัญจริง ๆ ในบางครั้งจำเป็นต้องตัดกิจกรรมการเรียนบางอย่างออกไป เมื่อครูเห็นว่าเด็กมีทักษะแล้ว เช่น การทบทวนแบบฝึกหัด หรือการทบทวนกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นต้น แต่ครูต้องแน่ใจว่าเด็กมีทักษะพื้นฐานแล้ว จึงจะเรียนเนื้อหาวิชาที่ยากขึ้นได้

3) การคิดเชิงวิจารณ์ (Critical Thinking) เป็นการสอนให้นักเรียนรู้จักคิดใช้เหตุผลก่อนตัดสินใจ ประกอบด้วย การตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับมา ว่ามีความถูกต้องมากน้อยเพียงใด ควรเลือกเชื่อข้อมูลประเภทใด เมื่อทราบแหล่งที่มาของข้อมูล ต้องพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล พิจารณาถึงข้อดี ข้อเสียก่อนตัดสินใจ บางครั้งอาจมีการตั้งสมมติฐานไว้ในใจแล้วหาทางพิสูจน์ว่าเป็นจริงหรือไม่ จึงตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง

4) การคิดระดับสูง (High-level Thinking) เป็นการสอนให้เด็กเรียนรู้ตามแนวคิดของนักการศึกษาชาวอเมริกัน เบนจามิน บลูม (Benjamin Bloom) ซึ่งกล่าวว่า การสอนให้มีความรู้และความเข้าใจเนื้อหาวิชา เป็นการสอนให้มีความรู้ในระดับต่ำ (Low-level Thinking) ครูควรจะสอนให้เด็กรู้จักนำไปใช้วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าสิ่งที่เรียน ว่าดีไม่ดี มีประโยชน์ไม่มีประโยชน์อย่างไร จึงจะถือว่าประสบความสำเร็จ เพราะคือการสอนให้เด็กรู้จักใช้ความคิดในระดับสูง

5) การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เป็นการสอนให้เด็กใช้จินตนาการในการเรียนรู้ ตั้งคำถามให้เด็กตอบ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดให้เด็กตอบคำถามได้อย่างอิสระ ไม่ควรตำหนิหรือลงโทษเด็ก เด็กควรมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา จึงจะสามารถใช้วิธีประยุกต์และสร้างสรรค์เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6) การแก้ปัญหา (Problem Solving) เป็นการฝึกให้เด็กแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียน หรือปัญหาสังคม ครูอาจให้เด็กทำงานเดี่ยวหรืองานกลุ่ม เพื่อสอนเด็กให้รู้จักวิเคราะห์ปัญหา ว่าเกิดจากอะไร มีที่มาอย่างไร หากไม่ทราบจะต้องช่วยกันค้นหาแหล่งที่มาของปัญหา หลังจากนั้นจะเป็นการระดมความคิดเห็นหาทางเลือกในการแก้ปัญหา และตัดสินใจทดลองใช้วิธีแก้ปัญหาที่น่าจะเป็นวิธีที่ดีที่สุด

7) การศึกษาด้วยตนเองหรือการศึกษาแบบอิสระ (Independent Study) เป็นการมอบหมายให้เด็กได้ศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งในแนวลึก โดยเฉพาะในเรื่องที่เด็กให้ความสนใจอย่างมาก แต่ครูจะต้องคอยให้คำแนะนำเด็ก เช่น ในการหาข้อมูลหาความรู้ว่าจะได้มาจากแหล่งใด เช่น จากห้องสมุด จากการสัมภาษณ์ผู้รู้ หรือจากคอมพิวเตอร์ เป็นต้น เมื่อได้ความรู้มาแล้วนักเรียนจะต้องจัดความรู้เป็นหมวดหมู่ แล้วนำเสนอในรูปของรายงาน วิดิทัศน์ หรือนิทรรศการ ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถของนักเรียน

8) การฝึกงานกับผู้ชำนาญการ (Mentorship) เป็นการส่งเด็กไปฝึกงานกับผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพิเศษ เพื่อถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่เด็ก เช่น การส่งเด็กไปฝึกตีเหล็กกับช่างตีเหล็ก หรือการวาดภาพกับศิลปินที่มีชื่อเสียง เป็นต้น

9) การสอนเร่ง (Acceleration) เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนเนื้อหาที่ยากกว่าเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เช่น เมื่อเด็กระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรียนเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรจบแล้ว ครูอาจนำเนื้อหาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มาสอนหรือให้เด็กไปเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในวิชาวิทยาศาสตร์ก็ได้

10) การสอนเสริม (Enrichment) เป็นการสอนเนื้อหาที่มีกิจกรรมที่กว้างขวางขึ้นจากปกติที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ซึ่งอาจจัดเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตร หรือเป็นค่ายฤดูร้อนก็ได้

11) การข้ามชั้น (Grade Skipping) เป็นการเลื่อนชั้นเรียนให้สูงขึ้น เช่น เลื่อนชั้นเด็กจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไปชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เมื่อต้นปีการศึกษา หรือเลื่อนชั้นเด็กจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ไปชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา เป็นต้น

12) การเข้าเรียนก่อนเกณฑ์ เป็นการส่งเด็กเข้าเรียนเมื่ออายุยังน้อย ตามปกติแล้วเด็กจะเข้าเรียนเมื่ออายุครบตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ซึ่งมีอายุราว 6-7 ขวบ แต่สำหรับเด็กเก่งอาจเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เมื่ออายุ 5 ขวบก็ได้

พัชรินทร์ ปลอดฤทธิ์ (2551 : 75-77) กล่าวว่า องค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญต่อการพัฒนาอัจฉริยภาพของเด็ก คือ การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งหากสภาพแวดล้อมที่จัดให้เด็กมีความเหมาะสม เด็กก็จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองไปในทางที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมบุคลิกภาพและการปรับตัวของเด็ก ถ้าเด็กได้พบและได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีก็จะช่วยให้เด็กมีบุคลิกภาพที่ดีด้วย ทั้งนี้การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมบุคลิกภาพและการปรับตัวของเด็กมีหลายรูปแบบ ดังนี้

1) สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน สามารถทำได้ดังนี้ (1) ครูผู้สอนควรสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นปลอดภัย ให้ความรักความเมตตาต่อเด็กอย่างจริงใจ (2) ครูผู้สอนควรทำตัวเป็นแบบอย่างของการมีบุคลิกภาพที่ดี ซึ่งจะทำให้ง่ายต่อการปรับปรุงบุคลิกภาพของเด็ก (3) จัดสื่อและอุปกรณ์การเรียนที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ แนะแนวเพื่อให้เด็กได้มีการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงพฤติกรรมที่ดีขึ้น (4) จัดการเรียนรู้โดยการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น มีความเป็นตัวของตัวเอง ฝึกให้เด็กมีทักษะในการแก้ปัญหา และทักษะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และ (5) จัดสภาพการเรียนรู้อย่างหลากหลายและท้าทายความรู้ความสามารถของเด็ก ควรจัดกิจกรรมที่สนุก ไม่เคร่งเครียดเกินไป จัดกิจกรรมไม่ซ้ำซากจำเจ และจัดให้เหมาะสมกับลีลาการเรียนรู้ของเด็ก

2) สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน สามารถทำได้ดังนี้ (1) จัดให้มีห้องแนะแนวและให้คำปรึกษาเป็นสัดส่วนเฉพาะ (2) ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียน ควรติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียน โดยให้ความรู้ความเข้าใจในการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน และร่วมมือกันช่วยเหลือและแก้ปัญหาเมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ (3) จัดให้มีห้องสมุดเพื่อเป็นแหล่งให้เด็กได้ศึกษาค้นคว้า เนื่องจากเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เป็นบุคคลที่สนใจ กระหายใคร่รู้ มีความอยากรู้อยากเห็น และมีความสนใจสิ่งต่าง ๆ นอกเหนือจากสิ่งที่เรียน ถ้าหากเด็กเหล่านี้ได้รับการตอบสนองในสิ่งที่เขาอยากรู้ เขาก็จะมีความสุข ไม่มีความคับข้องใจ หากเด็กไม่มีแหล่งค้นคว้าตามที่เขาต้องการหรือสนใจแล้ว เขาก็จะเกิดความเบื่อหน่าย เรียนอย่างไม่มีความสุข อันจะส่งผลให้มีบุคลิกภาพไม่ดี (4) จัดให้มีห้องศูนย์วิทยาการ เพื่อให้เด็กที่มีความสามารถพิเศษใช้ค้นคว้าเพิ่มเติม มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-study) ตามความสนใจ ซึ่งในห้องศูนย์วิทยาการนี้ ควรมีครูที่สามารถให้ความรู้และให้คำแนะนำแก่เด็กที่สนใจในด้านต่าง ๆ ได้ (5) จัดให้มีห้องดนตรี เพื่อให้เด็กได้เล่นดนตรี เพื่อช่วยให้เด็กที่มีแววความถนัดทางด้านดนตรีได้ตอบสนองความสนใจของเด็ก ทำให้เด็กได้คลายความเครียด กิจกรรมเหล่านี้ช่วยลดความวิตกกังวลและความคับข้องใจได้ (6) จัดให้มีโรงพลศึกษาเพื่อให้เด็กฝึกเล่นกีฬา หรือเพื่อให้นักเรียนที่มีแววความถนัดด้านกีฬา ได้ฝึกซ้อมตามความสนใจ กิจกรรมเพิ่มเติมที่นอกเหนือจากการเรียน ก็จะทำให้เด็กมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ลดความตึงเครียด ลดความวิตกกังวลลงได้ในระดับหนึ่ง นอกจากนี้การออกกำลังกายยังส่งผลต่อการมีความสุขกายและจิตใจที่ดี (7) จัดให้มีลานประสบการณ์ที่เอื้อต่อการพัฒนาความรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น ลานคณิตศาสตร์ หรือสวนคณิตศาสตร์ สวนภาษา และอื่น ๆ เป็นต้น และ (8) จัดให้มีห้องต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยมีครูหรือเจ้าหน้าที่ประจำห้องอยู่ด้วย ทั้งนี้ครูผู้สอนหรือเจ้าหน้าที่ประจำห้องต่าง ๆ ควรมีพื้นฐานความรู้ในด้านการแนะแนวและจิตวิทยา หรือมีทักษะในการสังเกตพฤติกรรมของเด็กด้วย โดยร่วมมือกับครูแนะแนว ทั้งนี้เพื่อเป็นการร่วมมือกันป้องกันปัญหาหรือให้ความช่วยเหลือแก่เด็กนักเรียนทุก ๆ คน

3) สภาพแวดล้อมทางครอบครัว สิ่งสำคัญนอกจากการจัดสภาพแวดล้อมที่โรงเรียนให้ดีแล้ว สภาพแวดล้อมทางครอบครัวยิ่งมีความสำคัญต่อบุคลิกภาพและการปรับตัวของเด็กเป็นอย่างมาก เพราะพฤติกรรมต่าง ๆ ส่วนใหญ่มาจากการอบรมเลี้ยงดู ดังนั้นทางโรงเรียนควรได้มีการประสานงานและร่วมมือกับผู้ปกครอง โดยทางโรงเรียนควรให้ความรู้ ตลอดจนวิธีการสังเกต การช่วยเหลือ และการปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ต่อเด็กอย่างถูกต้อง ควรมีการพบปะกันระหว่างผู้ปกครอง ครูผู้สอน และผู้บริหาร เพื่อช่วยให้เด็กได้มีการพัฒนาศักยภาพ ควบคู่ไปกับการพัฒนาบุคลิกภาพและการควบคุมอารมณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้สภาพแวดล้อมในครอบครัวควรมีลักษณะอบอุ่น มีความรักและเข้าใจเด็ก ส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง ควรจัดประสบการณ์ในเชิงบวกให้กับเด็ก มีการเสริมแรงและให้คำชมเชยเมื่อเด็กทำดี

4) สภาพแวดล้อมทางสังคม-กลุ่มเพื่อน มีบทบาทในการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก เพราะเด็กต้องทำตัวหรือปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อนหรือทำตามสังคม ถ้าได้กลุ่มเพื่อนดีหรือเลือกทำตามแบบอย่างสังคมที่ดีก็จะเป็นผลดีต่อเด็ก และในทางตรงกันข้ามถ้าเด็กเลือกทำตามกลุ่มเพื่อนและตัวอย่างที่ไม่ดี ก็จะทำให้เป็นผลเสียต่อเด็ก ฉะนั้นทางโรงเรียนหรือครูผู้สอนต้องแนะนำหรือมีวิธีการสอนเพื่อให้เด็กคิดและตระหนักในการเลือกคบเพื่อนหรือสังคม และนอกจากนั้นครูผู้สอนควรทำตัวให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก เพื่อให้เด็กได้แบบอย่างของการมีบุคลิกภาพและพฤติกรรมที่ดี

จากรูปแบบการพัฒนาอัจฉริยภาพของนักเรียนดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ จะต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการทางการศึกษาของเด็กแต่ละคนแต่ละประเภท ผู้ที่จัดการศึกษาพิเศษต้องเข้าใจถึงความหลากหลายในรูปแบบ แล้วจึงคัดสรรออกแบบให้เหมาะสมกับเด็กและสภาพของสถานศึกษาตลอดจนท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นสำคัญ ทั้งนี้การจัดหลักสูตรการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษที่นิยมใช้กันในปัจจุบัน มี 4 วิธี คือ การเพิ่มพูนประสบการณ์ การขยายหลักสูตร การลดระยะเวลาการเรียน และการใช้ผู้เชี่ยวชาญพิเศษเป็นผู้ให้คำปรึกษาดูแล

3.10 ประโยชน์ของการพัฒนาอัจฉริยภาพ

การนำหลักการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษไปสู่การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียน นอกจากเป็นการปฏิบัติตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติแล้ว ยังส่งผลดีต่อผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย (พัชรินทร์ ปลอดฤทธิ์. 2551 : 82-84) ดังนี้

1) นักเรียน ถือเป็นบุคคลที่ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการจัดการศึกษาของโรงเรียน การได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม สอดคล้องกับธรรมชาติและความสามารถที่แท้จริง ภายใต้ระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพในด้านปัจจัย แหล่งเรียนรู้ สิ่งอำนวยความสะดวก สื่ออุปกรณ์อย่างเพียงพอ จะช่วยให้เด็กพัฒนาความสามารถพิเศษเฉพาะตนให้โดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ เด็กจะพบความถนัดหรือความสามารถที่แท้จริงของตนเอง และจะเกิดความภาคภูมิใจในคุณค่าแห่งตน

2) ครูผู้สอน การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษของโรงเรียน จะทำให้ครูผู้สอนตระหนักในความสำคัญของเด็ก และบทบาทหน้าที่ที่ครูต้องปฏิบัติ การทำงานของครูจะมีรูปแบบ มีเป้าหมาย และระบบงานที่ชัดเจน มีความคล่องตัว เพราะได้รับการส่งเสริมทั้งด้านการพัฒนาตน พัฒนางาน การสนับสนุนด้านสื่อ อุปกรณ์ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งผลให้ครูผู้สอนมีความสุขกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาความสามารถที่แท้จริง

3) ผู้บริหารโรงเรียน มีโอกาสปรับเปลี่ยนและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม โดยมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่เด็ก ซึ่งจะช่วยให้ได้รับการพัฒนาความสามารถเต็มตามศักยภาพ ความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง จะช่วยให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ มีความภาคภูมิใจในความสำเร็จร่วมกัน

4) ผู้ปกครอง การที่โรงเรียนดำเนินการพัฒนารูปแบบจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษนั้น นอกจากผู้ปกครองจะได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนแล้ว ยังทำให้ผู้ปกครองมีความใกล้ชิดกับบุตรหลานมากขึ้น รู้จักและเข้าใจความถนัด ความสนใจ ความสามารถที่แท้จริงของบุตรหลาน เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองในการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของบุตรหลาน และมีความภาคภูมิใจที่ได้เห็นพัฒนาการและความสำเร็จของบุตรหลาน

5) คณะกรรมการสถานศึกษา มีนัยสำคัญต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาของนักเรียน มีการกำหนดหน้าที่ วางแผน กำหนดนโยบาย แนวทางการพัฒนาของโรงเรียน พิจารณาให้ความเห็นชอบในเรื่องต่าง ๆ ช่วยเหลือ สนับสนุน ติดตาม กำกับ และปรับปรุงการดำเนินการของโรงเรียน ดังนั้นการที่โรงเรียนสามารถพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษได้สำเร็จ จะทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาเกิดความภาคภูมิใจในการทำหน้าที่ของตนเอง ภาคภูมิใจในผลงานและความสำเร็จของโรงเรียน

6) ผู้รับผลผลิตจากโรงเรียน หน่วยงานอื่น ๆ หรือโรงเรียนอื่น ๆ ที่รับนักเรียนเข้าทำงานหรือศึกษาต่อ จะได้คนที่มีคุณภาพเข้าไปอยู่ในหน่วยงานหรือโรงเรียน ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวนักเรียนจะช่วยพัฒนาให้หน่วยงานหรือโรงเรียนมีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

จากประโยชน์ของการพัฒนาอัจฉริยภาพดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การนำหลักการการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษไปสู่การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียน นอกจากจะเป็นการปฏิบัติตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติแล้ว ยังก่อให้เกิดผลดีต่อผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้รับผลผลิตจากโรงเรียน และที่สำคัญที่สุด คือ นักเรียน ถือเป็นบุคคลที่ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการจัดการศึกษาของโรงเรียน การได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม สอดคล้องกับธรรมชาติและความสามารถที่แท้จริงของนักเรียน จะช่วยให้นักเรียนพัฒนาความสามารถพิเศษเฉพาะตนให้โดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ นักเรียนจะพบความถนัดหรือความสามารถที่แท้จริงของตนเอง และจะเกิดความภาคภูมิใจในคุณค่าแห่งตน

จากหลักการ แนวคิด และทฤษฎีอัจฉริยภาพ สรุปได้ว่า อัจฉริยภาพหรือความสามารถพิเศษ เป็นความสามารถของนักเรียนที่มากกว่าระดับปกติมาก หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เป็นผู้ที่มีความสามารถพิเศษและมีศักยภาพสูง ปรากฏเป็นแววที่โดดเด่นมากกว่าบุคคลอื่น เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีอายุระดับเดียวกัน สภาพแวดล้อมเดียวกัน หรือประสบการณ์ระดับเดียวกัน ทั้งนี้โดยทั่วไป

นักเรียนแต่ละคนมีทั้งจุดดีและจุดเด่นอยู่ในตัว ซึ่งอาจแตกต่างกันมากบ้างน้อยบ้าง แล้วแต่ศักยภาพพื้นฐานและการบ่มเพาะ อย่างไรก็ตามพบว่า ความสามารถพิเศษที่แฝงอยู่ในตัวนักเรียน อาจไม่แสดงออกอย่างชัดเจน นักเรียนที่มีศักยภาพโดดเด่นที่จะเป็นอัจฉริยะบุคคลในอนาคตอาจไม่แสดงความสามารถใด ๆ ให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ในสถานการณ์ทั่ว ๆ ไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบการศึกษาที่ปิดกั้นความสามารถ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีกระบวนการสำรวจหรือเสาะหาเด็กกลุ่มนี้ ด้วยกระบวนการที่เหมาะสมและหลากหลาย รวมทั้งมีกระบวนการเสาะหาคัดเลือกหลายขั้นตอน เปรียบเสมือนการร่อนหาเพชรจนได้เพชรน้ำเอก ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำหลักการดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการสร้างรูปแบบ MAHA GENIUS ในองค์ประกอบด้าน **“A : Ability หมายถึง ความสามารถพิเศษของนักเรียน ค้นพบได้จากการจัดกิจกรรมค้นหาและคัดกรอง ด้วยวิธีการที่เหมาะสม”** ทั้งนี้เพื่อเป็นการค้นหานักเรียนที่แววอัจฉริยภาพ ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนไปสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนต่อไป

4. ความสุขในการเรียนรู้ (H : Happy)

4.1 ความหมายของความสุขในการเรียนรู้

ความสุขในการเรียนรู้ (Happiness in Learning) นับเป็นสภาวการณ์ที่สำคัญอันจะช่วยให้นักเรียนสามารถก้าวไปสู่จุดหมายปลายทางในการเรียนรู้ได้โดยง่าย และยังสามารถมองเห็นคุณค่าจากสิ่งที่เรียนรู้ว่าตนเองจะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร ทั้งนี้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายความสุขในการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

เมเยอร์ (Mayer. 2006 : 68) กล่าวว่า ความสุขในการเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนทั้งด้านปริมาณและด้านคุณภาพ นอกจากนักเรียนจะมีสิ่งที่เรียนรู้เพิ่มขึ้นแล้ว ยังรู้สึกสนุกในการเรียน สนใจกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างการเรียนการสอน สามารถเรียบเรียงสิ่งที่เรียนรู้ให้เป็นระเบียบ เพื่อสามารถเรียกกลับมาใช้ได้ตามที่ต้องการ

จันทร์เพ็ญ ผางโยธา (2555 : 69) กล่าวว่า ความสุขในการเรียนรู้ คือ การเรียนรู้ที่มีความพอใจ นักเรียนเรียนวิชาใดอย่างมีความสุขก็แสดงว่านักเรียนมีความพอใจในวิชานั้น คนที่มีความพอใจในวิชาไหน จะต้องมีความรู้สึกรัก หรือชอบวิชานั้น ซึ่งหนังสือตาราเรียน ไม่สามารถทำให้นักเรียนรักหรือเกลียดได้ แต่ผู้มีบทบาทสำคัญคือครูผู้สอน ถ้าครูผู้สอนสามารถทำให้นักเรียนเข้าใจเห็นว่าบทเรียนนั้นง่ายและมีคุณค่า นักเรียนจะรัก ชอบวิชานั้น และในทางตรงข้าม ถ้าครูผู้สอนไม่สามารถทำให้นักเรียนเข้าใจ นักเรียนเห็นว่าเป็นเรื่องยากและไม่มีคุณค่า นักเรียนก็จะไม่ชอบวิชานั้น กล่าวโดยสรุปคือการสอนให้นักเรียนเรียนมีความสุข คือการสอนที่ทำให้นักเรียนชอบเรียนในวิชานั้น ซึ่งการสอนที่ทำให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข จะสามารถทำให้นักเรียนได้รับความรู้ ทักษะและทัศนคติ ตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชานั้น ๆ อย่างสมบูรณ์ ไม่ใช่เฉพาะแต่จะทำให้นักเรียนชอบหรือสนุกสนานเพียงอย่างเดียว

ภารดี อนันต์นาวี (2559 : 2) กล่าวว่า ความสุขในการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนที่แสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะการมีความสนใจในกิจกรรมต่าง ๆ ความพึงพอใจความกระตือรือร้น ความสนุกสนานในขณะดำเนินการเรียนการสอน เกิดความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งที่เรียน ต่อเพื่อน ต่ออาจารย์ ต่อสภาพแวดล้อม ซึ่งจะเป็นพลังในการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของนักเรียนได้อย่างไม่หยุดยั้ง

ขนิษฐา บุญมาวงษา (2561 : 18) สรุปความหมายของความสุขในการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนที่แสดงออกถึงความพึงพอใจ ความตั้งใจ ความสนใจ และความกระตือรือร้น ขณะที่มีการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน เนื่องจากการเรียนการสอนที่สนุกสนาน เพลิดเพลิน ไม่เครียด ไม่เบื่อหน่าย เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออก และมีกำลังใจในการแสวงหาความรู้ เกิดความรู้สึกที่ดีต่อวิชาเรียน ความรู้สึกที่ดีต่อครู ต่อเพื่อน และต่อบุคคลแวดล้อม เห็นคุณค่าของการเรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

อาทิตยา สีหราช (2561 : 25) กล่าวว่า ความสุขในการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้สึกหรือการแสดงออกถึงความพึงพอใจต่อการเรียน และการสนองตอบต่อการเรียนในทางบวก ซึ่งเกิดจากคุณลักษณะภายในตนเอง และการได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ รอบตัว

จากความหมายของความสุขในการเรียนรู้ดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ความสุขในการเรียนรู้ เป็นความรู้สึกของนักเรียนที่แสดงออกถึงความพึงพอใจ ความตั้งใจ ความสนใจ และความกระตือรือร้น ขณะที่มีการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน เนื่องจากการเรียนการสอนที่สนุกสนาน เพลิดเพลิน ไม่เครียด ไม่เบื่อหน่าย และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออก ซึ่งความสุขในการเรียนรู้จะทำให้นักเรียนได้รับความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชานั้น ๆ อย่างสมบูรณ์ และจะเป็นพลังในการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของนักเรียนได้อย่างไม่หยุดยั้ง

4.2 องค์ประกอบของความสุขในการเรียนรู้

มีนักวิชาการหลายท่านกล่าวถึงองค์ประกอบของความสุขในการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

กมล โพธิเย็น (2559 : 124-125) กล่าวว่า องค์ประกอบของความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียน ที่สะท้อนออกมาให้เห็นว่านักเรียนเกิดความสุขหรือมีความพึงพอใจในการเรียนรู้ มีดังนี้

1. ความสนใจใฝ่เรียนรู้ คือ พฤติกรรมของนักเรียนที่จะเป็นการสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนเกิดความสุขในการเรียนรู้ หรือมีความพึงพอใจที่ได้เรียนรู้ขณะนั้น หรือผลในระยะยาวหรือไม่ อย่างไรก็ตามครูผู้สอนจะสามารถสังเกตถึงการแสดงออกของนักเรียนในขณะกำลังเรียนรู้ได้จากพฤติกรรมต่อไปนี้ เช่น นักเรียนรู้สึกสนุกสนานในการเรียน ตื่นเต้น พร้อมให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมกับการทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้จัดขึ้น แสดงความเอาใจใส่ต่อวิชาที่เรียนหรืองานที่ได้รับมอบหมาย เกิดความเพลิดเพลินในการเรียน โดยไม่สนใจสิ่งอื่น ๆ ไม่แสดงอาการท้อถอย

เบื่อหน่าย เมื่อพบอุปสรรคหรือบทเรียนที่ยาก แต่ในขณะเดียวกัน นักเรียนจะแสดงความพยายาม มุ่งแสวงหาคำตอบ และเข้าเรียนตรงเวลา และมักจะนั่งแถวหน้า ๆ เพื่อจะได้เรียนรู้อย่างใกล้ชิด ตลอดจนอยู่ใกล้ครูผู้สอนให้มากที่สุด เป็นต้น

2. ความพึงพอใจในการเรียน คือ พฤติกรรมของนักเรียนที่จะเป็นการสะท้อนให้เห็นความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนหรือความพึงพอใจในการเรียนรู้ อันจะกลายเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หรือภาพลักษณ์แห่งตนในตัวนักเรียนอย่างเหมาะสม ซึ่งครูผู้สอนจะ สามารถสังเกตถึงการแสดงออกของนักเรียนในขณะกำลังเรียนรู้ได้จากพฤติกรรมต่อไปนี้ เช่น นักเรียนมีความพึงพอใจต่อผลการเรียนของตนเอง สามารถยอมรับผลคะแนนและผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ พร้อมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ของตนเองเพื่อให้ได้ผลการเรียนที่ดียิ่งขึ้น มีความพึงพอใจกับกฎระเบียบและกติกาต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ และพร้อมที่จะปฏิบัติตามอย่างเต็มใจ และพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มการเรียนรู้ในชั้นเรียน มีความรู้สึกที่ดีต่อการทำงานกลุ่มและสมาชิกในกลุ่ม นักเรียนพร้อมจะให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่ม เป็นต้น

3. การเห็นคุณค่าในตนเอง คือ พฤติกรรมของนักเรียนที่เป็นการสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนเกิดความสุขในการเรียนรู้หรือความพึงพอใจในการเรียนรู้ จะช่วยให้นักเรียนมีคุณลักษณะตลอดจนพฤติกรรมประจำตน ซึ่งครูผู้สอนสามารถจะสังเกตเห็นได้จากพฤติกรรมต่อไปนี้ เช่น นักเรียนเป็นคนอารมณ์ดี ยิ้มง่าย มีความร่าเริงแจ่มใสอยู่เสมอ ไม่หงุดหงิดง่าย สามารถยอมรับเกี่ยวกับบุคลิกภาพของตนตามที่เป็นจริงได้ด้วยความพอใจ และพร้อมจะปรับเปลี่ยนให้ดีขึ้น สามารถยอมรับเกี่ยวกับความสามารถของตนเองตามความเป็นจริงในการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ว่าเกิดจากความสามารถโดยแท้จริงของตนเองอย่างพอใจ และพร้อมจะพัฒนาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น รู้สึกรักและมีความภาคภูมิใจในตนเอง มองเห็นคุณค่าของตนเองเมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อน ๆ หรือบุคคลรอบข้างที่ตนรู้จัก สามารถมองเห็นจุดเด่นหรือศักยภาพของตนเองและสภาพการณ์ของตนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เป็นต้น

ธนพล บรรดาศักดิ์ (2560 : 20) กล่าวถึง องค์ประกอบของความสุขในการเรียนรู้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ เป็นการเอาใจใส่วิชาที่เรียน มีความรู้สึกสนุกในการเรียน ตื่นเต้น และยินดีที่จะได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ทำให้รู้สึกเพลิดเพลินในการเรียน ส่งผลให้นักเรียนต้องการเรียนรู้ไปกับสิ่งที่ครูสอน

2. องค์ประกอบด้านความพึงพอใจในการเรียน เป็นความรู้สึกเพลิดเพลินและมุ่งมั่นกับการทำงานที่ได้รับมอบหมาย ความพึงพอใจในผลการเรียนของตนเอง และการทำงานกลุ่ม ซึ่งทำให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาที่เรียนกับเพื่อน ๆ รวมไปถึงความพึงพอใจต่อการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน และความยินดีที่ได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน

3. องค์ประกอบด้านความพึงพอใจในตนเอง เป็นความรู้สึกรักและภาคภูมิใจในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ยอมรับในรูปร่าง หน้าตา บุคลิกภาพ ความสามารถของตนเอง รวมถึงการเป็นคนอารมณ์ดี ยิ้มง่าย สดชื่น แจ่มใส และสนุกสนานกับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน

จากองค์ประกอบของความสุขในการเรียนรู้ดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า องค์ประกอบของความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียน ที่สะท้อนออกมาให้เห็นว่านักเรียนเกิดความสุขในการเรียนรู้ คือ ความสนใจใฝ่เรียนรู้ ความพึงพอใจในการเรียน ความพึงพอใจในตนเอง และการเห็นคุณค่าในตนเอง

4.3 แนวทางการสร้างความสุขในการเรียนรู้

มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวทางการสร้างความสุขในการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

จันทร์เพ็ญ ผางโยธา (2555 : 79) กล่าวถึง แนวทางการสร้างความสุขในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน มีแนวทางที่ควรยึดถือปฏิบัติ ดังนี้

1. การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี เมื่อนักเรียนเดินเข้ามาในโรงเรียน ห้องเรียน ซึ่งมีบรรยากาศที่แจ่มใส มีชีวิตชีวา มีรอยยิ้ม การทักทายอย่างเป็นกันเอง ไม่มีเสียงไม้เรียว นักเรียนไม่ต้องนั่งนิ่ง ๆ คอยฟังคำสั่งของครูเพียงอย่างเดียว เมื่อมีปัญหาจะมีครูคอยให้คำปรึกษา แนะนำให้นักเรียนสามารถนำไปปฏิบัติได้ สภาพการเรียนการสอนที่เปิดกว้าง ให้อิสระต่อการคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมจินตนาการของนักเรียน นักเรียนมีโอกาสได้เล่นกีฬา วาดรูป ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อน ๆ จะก่อให้เกิดความรัก สามัคคี เกิดเป็นสังคมเล็ก ๆ ที่มีความสุข

2. การรู้จักธรรมชาติของเด็ก นักเรียนเป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีสมอง หัวใจ มีความคิดเป็นของตนเอง เพียงแต่เยาว์วัยกว่าผู้ใหญ่ ความต้องการของนักเรียนเป็นเรื่องพื้น ๆ ไม่ซับซ้อน ต้องการความสนุกสนานร่าเริง มีร่างกายที่แข็งแรง บางครั้งก็มีความทุกข์ทั้งจากตัวเอง กล่าวคือ รูปร่างหน้าตา ความมั่นใจในตนเอง สุขภาพ ความสามารถในการใช้อวัยวะต่าง ๆ เช่น การใช้สายตา บางคนอาจสายตาสั้น การพูดไม่ชัดเจนหรือติดอ่าง นอกจากนี้ความทุกข์อาจมาจากสภาพแวดล้อมรอบตัวนักเรียน เช่น ภูมิหลังของครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ สิ่งเหล่านี้หล่อหลอมให้เกิดลักษณะเฉพาะตัวของนักเรียนแต่ละคน ทำให้นักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ครูควรมองนักเรียนด้วยใจเป็นธรรม ไม่ด่วนสรุปตัดสินนักเรียนว่าดีหรือเลว มีการพิจารณาอย่างถ่องแท้ และมีความจริงใจในการแก้ปัญหาให้กับนักเรียนทุกคน

3. การจัดแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย การเรียนรู้ไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะภายในห้องเรียน แต่สามารถเกิดขึ้นได้ในทุกสถานที่ ทุกเวลา จึงควรขยายวงกว้างสู่แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม เช่น โรงฝึกงาน แปลงเกษตร ห้องสมุด ศูนย์การเรียนนอกโรงเรียน เช่น พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ สวนสนุก ป่าเขา ฯลฯ การได้สัมผัสกับธรรมชาติ ได้เรียนรู้จากสถานที่จริง จะส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ดีแก่นักเรียน และช่วยลดความตึงเครียด ความเบื่อหน่าย และความจำเจได้

4. การจัดให้นักเรียนเลือกเรียนตามความถนัด ตามที่ทราบกันแล้วว่านักเรียนแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะตัวต่างกัน หรือมีความแตกต่างระหว่างบุคคลนั่นเอง เมื่อนักเรียนค้นพบความสามารถของตนเองที่ซ่อนเร้น ตลอดจนได้รับโอกาส ความสามารถพิเศษของนักเรียนก็จะปรากฏชัดเจนมากยิ่งขึ้น การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำในสิ่งที่ชอบและถนัด เท่ากับเป็นการส่งเสริมศักยภาพที่มีอยู่ในตัวนักเรียน ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งจังหวะการกระตุ้นที่เหมาะสมจากครูก็จะมีกำลังใจที่จะเติมเต็มความฝันของนักเรียนให้สมบูรณ์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ จะทำให้นักเรียนมีความสุขมากขึ้น สภาพการเรียนในห้องเรียนปัจจุบันยังคงปิดกั้นทั้งพ่อแม่ผู้ปกครอง ตลอดจนครู คาดหวังให้นักเรียนสอบเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยได้ จึงเน้นแต่เรื่องวิชาสามัญ โดยเฉพาะวิชาที่ใช้ในการสอบ ละเลย ไม่สนใจความสามารถทางด้านอื่นของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีแต่ความทุกข์มากยิ่งขึ้น เพราะต้องเรียนในสิ่งที่ตนเองไม่ชอบ ไม่ถนัด

5. บทเรียนสนุกและแปลกใหม่ การจัดบทเรียนให้มีความสนุกสนาน แปลกใหม่ทันสมัย มีสาระชวนให้ตื่นเต้น จูงใจให้ติดตามตลอดเวลา ไม่อยากขาดเรียน มีการเชื่อมโยงความรู้เก่าไปสู่ความรู้ใหม่ ขณะเดียวกันก็มีสื่อที่เร้าใจ ให้นักเรียนอยากจะศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง กระตุ้นให้เกิดความสงสัยใคร่รู้ จุดประกายความอยากรู้ เกิดการรับรู้ จำได้ เกิดความกระจ่างในความคิด สร้างจินตนาการ โยงความสัมพันธ์ของสิ่งที่คิดกับประสบการณ์ได้ การจัดบทเรียนคำนึงถึงนักเรียน โดยมีนักเรียนเป็นศูนย์กลาง บทเรียนมีองค์ประกอบที่ทำให้นักเรียนและครูมีความสุขร่วมกัน โดยครูต้องเปิดใจกว้าง พัฒนาตนเองให้ทันเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ในปัจจุบันมีครูต้นแบบที่คอยให้ความรู้แนะนำอย่างกัลยาณมิตร มีนักเทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้ซึ่งรู้และเข้าใจและสามารถสร้างสื่อที่จะทำให้นักเรียนพัฒนาถึงขั้นความรู้หรือปัญญา

6. ครูมีความจริงใจ เมตตา อ่อนโยนต่อเด็กทุกคนโดยทั่วถึง ครูคือผู้ร่ำเรียนมาเพื่อจะให้ความรู้แก่นักเรียน ด้วยวิธีการอันชาญฉลาดและน่าสนใจ ให้ความเป็นมิตรและให้หลักการในการดูแลตนเอง กล่าวคือ ครูต้องมีศาสตร์ คือความรู้พื้นฐานในเรื่องต่าง ๆ มากพอที่จะถ่ายทอดให้เด็กตามวัย และต้องมีศิลป์ คือวิธีการถ่ายทอดขึ้นกับสภาวะและวุฒิภาวะของเด็กในรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งยังต้องมีใจรักในความเป็นครู รักนักเรียน รักในสิ่งที่สอน มีจิตสำนึกในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง กล่าวกันว่าครูเป็นเงื่อนไขหลักที่จะผลักดันให้เกิดผลในทางปฏิบัติในการปฏิรูปการศึกษา ครูไทยส่วนใหญ่เป็นผลผลิตมาจากการเรียนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง ตลอดจนวัฒนธรรมในการเลี้ยงดูของเด็กไทย คนไทยชอบให้เด็กอยู่ในโอวาท เชื่อฟังผู้ใหญ่ อ่อมน้อมถ่อมตน พูดน้อย ถ้าจะพูดโต้ตอบต้องอยู่ในกรอบที่ผู้ใหญ่ต้องการ ไม่ถามหรือโต้แย้ง ซึ่งถือว่าไม่สุภาพ กิริยาไม่งาม ก้าวร้าว บางครั้งผู้ใหญ่จะช่วยเหลือทำการต่าง ๆ แทนเด็ก ถือเป็นการเอ็นดูเด็ก แม้ว่าเด็กจะมีความสามารถคิดเอง ทำเองได้ สรุปว่าลักษณะครูมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียน

ธนพล บรรดาศักดิ์ (2560 : 21) กล่าวว่า การทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้ มีแนวทางที่ควรยึดถือปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

1) การยอมรับในความสามารถของนักเรียน ทำให้นักเรียนภาคภูมิใจในตนเอง รวมถึงการชมเชย การเสริมแรง และการมอบหมายงานที่เหมาะสมกับความรู้และความสามารถของนักเรียนแต่ละคน

2) การพัฒนาความสามารถที่มีอยู่ของนักเรียนอย่างแตกต่างกัน ครูต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองตามความสามารถ ความสนใจ และความถนัดของนักเรียน

3) การปฏิบัติตนจากครูและบุคคลากรอย่างเป็นกัลยาณมิตร

4) การจัดบทเรียนที่สนุก มีความน่าสนใจ ที่ช่วยให้นักเรียนสามารถค้นพบตนเอง เห็นประโยชน์ของการเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประเมินตนเอง

5) นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งที่มีความหมาย และนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

6) นักเรียนมีแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลายและเพียงพอในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง

7) การสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีกิจกรรมร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้

8) นักเรียนมีความรักต่อครูผู้สอน สาระที่เรียน รวมทั้งกระบวนการการเรียนรู้

9) สาระและกระบวนการเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์ และสิ่งแวดล้อมรอบตัว

10) กระบวนการเรียนรู้มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายอื่น ๆ

ขนิษฐา บุญมาวงษา (2561 : 19) เสนอแนวทางการสร้างความสุขในการเรียนรู้ ดังนี้

1) สร้างความรักและศรัทธา ความรักและศรัทธาในการเรียนจะช่วยให้นักเรียนสนใจในบทเรียน ครู และเพื่อนนักเรียน การสร้างความศรัทธาจะเกิดขึ้นได้ต้องมีองค์ประกอบ ดังนี้

(1) การเรียนบนฐานแห่งความรัก ได้แก่ การสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน ครูต้องเข้าใจวิชาที่ตนจะสอน เข้าใจนักเรียน เข้าใจตนเอง รู้สภาพของตัวเอง และต้องเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ว่าทุกคนต้องการกำลังใจ และต้องการมีมิตรที่เชื่อใจได้

(2) บทเรียนที่สนุกและเพลิดเพลิน

(3) การส่งเสริมความสนใจและสร้างความผูกพัน ซึ่งครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากในการจูงใจให้นักเรียนรักการเรียน หากครูทุกคนรู้วิธีผูกใจนักเรียน ความเบื่อหน่าย ความเกียจคร้านต่อการเรียนของนักเรียนก็จะหมดไปได้ โดยการศึกษาประวัติของนักเรียนแต่ละคน จดจำสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ เกี่ยวกับตัวนักเรียน ติดตามถามข่าว ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีกำลังใจที่จะทำสิ่งดี ๆ

2) เห็นคุณค่าการเรียนรู้ การเรียนรู้ของนักเรียนจะประสบความสำเร็จ เมื่อนักเรียนเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ ว่าเรียนไปทำไม เรียนไปเพื่ออะไร เรียนแล้วได้อะไร เรียนแล้วจะเป็นอะไร เรียนแล้วจะเป็นอย่างไร นักเรียนจะเห็นว่าบทเรียนแต่ละบทมีคุณค่าก็ต่อเมื่อสิ่งที่เรียนนั้น เป็นประโยชน์และมีความหมายต่อตนเอง

3) เปิดประตูสู่ธรรมชาติ การเรียนแต่เฉพาะในห้องเรียนบางครั้งอาจจะรู้สึกคับแคบและอึดอัด ทั้งครูและนักเรียนจะรู้สึกสดชื่นและมีชีวิตชีวาขึ้น หากมีการออกไปนอกห้องเรียน ทั้งนี้ตามธรรมชาติของนักเรียน มักเป็นนักค้นคว้าและชอบเสาะแสวงหาคำตอบเกี่ยวกับโลกรอบตัว หนังสือที่มหัศจรรย์และน่าทึ่งที่สุดสำหรับนักเรียน คือหนังสือธรรมชาติ ยิ่งนักเรียนระดับชั้นเล็ก ๆ ที่ยังอ่านหนังสือไม่ออก จะอ่านสรรพสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ด้วยความรู้สึก และด้วยจิตสัมผัส

4) มุ่งมั่นและมั่นคง รู้จักตัวเอง รู้จุดดีและจุดด้อยของตนเอง ยอมรับสภาวะแห่งตน ไม่ดูถูกตนเอง ไม่โทษคนรอบข้าง ใจกว้าง และพร้อมจะปรับปรุงแก้ไข รู้จักระงับอารมณ์ มั่นใจ และตั้งใจจริง ย่อมจะนำความสำเร็จในชีวิตมาให้แก่ตน ซึ่งจะนำไปสู่ความภูมิใจ เห็นคุณค่าตัวเอง และไม่คิดว่าชีวิตของตัวเองเป็นสิ่งไร้ค่า

5) ดำรงรักษ์ไมตรีจิต เมื่อนักเรียนโตขึ้น สังคมของนักเรียนย่อมขยายวงจากในบ้านในครอบครัว ไปสู่โรงเรียนและสังคมที่กว้างขึ้น นักเรียนเริ่มต้องการเพื่อน เริ่มต้องการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่ เป็นกลุ่ม เป็นพวก ไม่ชอบอยู่โดดเดี่ยว ครูมีส่วนให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการรักษาไมตรีจิตมิตรภาพต่อเพื่อน ด้วยการจัดกิจกรรมที่นักเรียนได้มีส่วนร่วม

6) ชีวิตที่สมดุล การรักษาสมดุลของชีวิต คือการปรับตัวเองให้อยู่ในความพอเหมาะพอดี รู้ขีดจำกัดของความปรารถนาส่วนตน มีการประพฤติปฏิบัติที่งดงาม ไม่มากไม่น้อย มีความสำรวมไม่หลงตัวเอง และขณะเดียวกันก็ไม่ดูถูกตัวเอง ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รู้และเข้าใจธรรมชาติของชีวิต และความเป็นไปในโลก ขณะเดียวกันก็ช่วยให้นักเรียนรู้จักตัวเอง รู้ความสามารถ รู้จุดอ่อนของตัวเอง รู้จักปรับตัว และรู้วิธีแก้ปัญหาได้อย่างชาญฉลาด นักเรียนทุกคนมีสิทธิ์จะได้รับความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีโอกาสที่จะได้เรียนตามความสนใจและความถนัด จุดมุ่งหมายของการเรียนที่นักเรียนควรจะได้รับคือการเรียนเพื่อให้รู้ (Learn to Know) รู้ให้ชัด รู้ให้กระจ่าง

อาทิตยา สีหราช (2561 : 26-27) กล่าวถึง แนวทางที่จะช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข มี 6 แนวทาง ดังนี้

1) นักเรียนแต่ละคนต้องได้รับการยอมรับว่าเป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีหัวใจและสมอง มีสิทธิ์ที่จะเป็นตัวของตัวเอง ที่ไม่เหมือนใคร มีความเฉพาะตัว มีความคิดความสนใจในสิ่งต่าง ๆ มีความรู้สึกรัก โกรธ ดีใจ เสียใจ เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ มีความสามารถเฉพาะตัว มีจุดเด่นจุดด้อยที่แตกต่างกันออกไป และที่สำคัญที่สุด นักเรียนควรได้มีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจของตนเอง โดยมีผู้ใหญ่เป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ ในการตัดสินใจเลือก

2) ครูมีความเมตตาและอ่อนโยนต่อนักเรียนทุกคนอย่างจริงใจ โดยทั่วถึง มีความเข้าใจในทฤษฎีพัฒนาการตามธรรมชาติของมนุษย์ เข้าถึงความรู้สึกที่ละเอียดอ่อน ความคิดอันไร้ขอบเขต และความฝันของนักเรียนแต่ละคน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำตามที่ใฝ่ฝันจนบรรลุเป้าหมาย ครูควรเอาใจใส่ต่อนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน มีความยุติธรรม วางตัวเป็นแบบอย่างที่ดี มีอารมณ์ที่มั่นคง มีจิตสำนึกในการช่วยนักเรียนให้รู้จักตัวเอง รู้จักการแก้ปัญหา และเรียนรู้วิธีการที่จะนำตัวเองไปสู่ความเจริญได้อย่างมีสติ อย่างมีคุณธรรม

3) นักเรียนเกิดความรัก และภูมิใจในตัวเอง รู้จักการปรับตัวได้ทุกที่ทุกเวลา นักเรียนควรรู้จักตัวเอง เห็นคุณค่าของชีวิตและความเป็นมนุษย์ของตนเอง รับรู้ความหมายของการมีชีวิต ยอมรับทั้งจุดดีจุดด้อยของตนเอง และคิดหาวิธีปรับปรุง แก้ไข เข้าใจธรรมชาติของความเปลี่ยนแปลง และรู้วิธีปรับตัวให้สามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นได้ โดยไม่เสียสุขภาพจิต รู้จักเกรงใจและให้เกียรติผู้อื่น มีเหตุผล และใจกว้าง พร้อมที่จะดำเนินชีวิตในบทบาทของผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบ

4) นักเรียนแต่ละคนควรมีโอกาสที่จะได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจของตัวเอง เพื่อจะได้ค้นพบความสามารถของตนเองที่ซ้อนเร้นอยู่ภายในตัว และรอการพัฒนา มีกำลังใจที่จะต่อเติมฝันของตนเองให้สมบูรณ์ ได้รับรู้วิทยาการที่หลากหลาย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน ทั้งนี้ถ้านักเรียนให้ความใส่ใจและมีความมุ่งมั่น เป็นการเปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้อย่างลึกซึ้งและกว้างไกล (Learn to Know) ช่วยให้เกิดความเข้าใจและทักษะ รู้เคล็ดลับของการทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างประสบผลสำเร็จ (Learn to Do) และเรียนจนรู้จักและเข้าใจวิธีคิดและปฏิบัติของคนในอาชีพนั้น ๆ เสมือนเป็นคนที่อยู่ในอาชีพนั้นจริง ๆ (Learn to Be) ทั้งยังสามารถนำความรู้นั้นมาประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์ เพื่อความสุขของตนเองและคนรอบข้าง

5) บทเรียนสนุก แปลกใหม่ จูงใจให้ติดตาม และเร้าใจ ชวนให้นักเรียนรู้สึกอยากรู้อยากค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเองในสิ่งที่สนใจ รู้จักคิด พัฒนาความคิดจากความรู้ที่ได้รับขยายสู่ความรู้ใหม่ เกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลอง อยากที่จะศึกษาให้ลึกซึ้งเพิ่มเติม รู้สึกตื่นเต้น และภาคภูมิใจในข้อค้นพบใหม่หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ซึ่งไม่ได้มีข้อจำกัดเพียงแค่ในห้องเรียน แต่ยังสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความเป็นไปในชีวิตที่สัมพันธ์กับชีวิตในแต่ละท้องถิ่น

6) สิ่งที่ได้เรียนรู้สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ และมีความหมายต่อตัวนักเรียนเอง ทั้งยังสามารถคาดคะเนหรือตั้งข้อสันนิษฐานต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การค้นคว้าเพื่อพิสูจน์ความเป็นจริง รู้จักสืบเสาะหาคำตอบข้อสงสัยต่าง ๆ จากแหล่งข้อมูลได้อย่างมีเหตุผล มีความเชื่อมั่นในตนเอง เพื่อไม่ตกเป็นเครื่องมือของใคร และดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณค่า ให้ความช่วยเหลือและแนะนำผู้อื่นได้ เมื่อเติบโตขึ้น

จากแนวทางการสร้างความสุขในการเรียนรู้ดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า แนวทางการสร้างความสุขในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน มีหลายแนวทางที่ควรยึดถือปฏิบัติ อาทิ การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี การรู้จักธรรมชาติของนักเรียน การจัดแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและเพียงพอให้นักเรียนได้ใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน การจัดให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจของตนเอง การใช้บทเรียนที่สนุก แปลกใหม่ น่าสนใจ และชวนติดตาม การมีความเมตตา จริงใจ และอ่อนโยนต่อนักเรียนทุกคน ฯลฯ

จากหลักการ แนวคิด และทฤษฎีความสุขในการเรียนรู้ สรุปได้ว่า ความสุขในการเรียนรู้เป็นความรู้สึกนักเรียนที่แสดงออกถึงความพึงพอใจ ความตั้งใจ ความสนใจ และความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็นพลังในการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของนักเรียนได้อย่างไม่หยุดยั้ง ทั้งนี้องค์ประกอบที่สะท้อนออกมาให้เห็นว่านักเรียนเกิดความสุขในการเรียนรู้ คือ ความสนใจใฝ่เรียนรู้ ความพึงพอใจในการเรียน ความพึงพอใจในตนเอง และการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งแนวทางสำคัญในการส่งเสริมความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียน คือ การจัดให้นักเรียนเลือกเรียนตามความถนัด เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะตัวต่างกัน หรือมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เมื่อนักเรียนค้นพบความสามารถของตนเองที่ซ่อนเร้น ตลอดจนได้รับโอกาส ความสามารถพิเศษของนักเรียนก็จะปรากฏชัดเจนมากยิ่งขึ้น การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำในสิ่งที่ชอบและถนัด เท่ากับเป็นการส่งเสริมศักยภาพที่มีอยู่ในตัวนักเรียน และก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำหลักการดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการสร้างรูปแบบ MAHA GENIUS ในองค์ประกอบด้าน **“H : Happy หมายถึง ความสุขของนักเรียน เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำในสิ่งที่รัก ซึ่งจะเป็นพลังในการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพได้อย่างไม่หยุดยั้ง”** โดยการจัดกิจกรรมชุมนุมและกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างหลากหลาย ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของตนเอง อันเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียน ให้นักเรียนมีพลังในการเรียนรู้ และสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่

5. กิจกรรมพัฒนานักเรียน (Activity : A)

5.1 ความหมายของกิจกรรมพัฒนานักเรียน

มีนักวิชาการและหน่วยงานให้ความหมายของกิจกรรมพัฒนานักเรียนไว้ ดังนี้

เสรี ใจเอื้อ (2551 : 30) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมพัฒนานักเรียน หมายถึง บรรดากิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นอย่างเป็นกระบวนการ มีรูปแบบ นอกเหนือจากการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เพื่อช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้บรรลุผล เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ตามความถนัด ความสนใจของผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 1) กล่าวว่า กิจกรรมพัฒนานักเรียน เป็นกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนานักเรียนให้เจริญงอกงามเต็มตามศักยภาพ

แห่งตน โดยเน้นการบูรณาการคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เป็นมนุษย์แบบองค์รวม สอดคล้องตามพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยคำนึงถึงจุดเน้น วิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษาและสภาพสังคม

พิศมัย หาญสมบัติ (2554 : 170) กล่าวว่า กิจกรรมพัฒนานักเรียน หมายถึง กิจกรรมที่มีกระบวนการพัฒนาความสามารถของนักเรียนตามศักยภาพ โดยพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้สามารถเข้าใจตนเอง มีความรู้ ความถนัด ความสนใจ สามารถปรับตัวเองเข้ากับผู้อื่น สังคม ประเทศชาติ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

ขัตติยะ โคตถา (2558 : 9) กล่าวว่า กิจกรรมพัฒนานักเรียน เป็นกิจกรรมที่มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยรูปแบบกระบวนการวิธีการที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง มีความหมายและมีคุณค่าในการพัฒนานักเรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม รวมทั้งมุ่งสร้างเสริมเจตคติ ปลูกฝังคุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

ปัทมา ไลไธสง (2563 : 4) กล่าวว่า กิจกรรมพัฒนานักเรียน หมายถึง กิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการด้านรูปแบบ วิธีการที่หลากหลาย ในการพัฒนานักเรียนด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม มุ่งส่งเสริมเจตคติ คุณค่าชีวิต ปลูกฝังคุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

อิทธิเดช ปราศรัยงาม (2564 : 31) สรุปความหมายของกิจกรรมพัฒนานักเรียน หมายถึง กิจกรรมที่โรงเรียนได้จัดอย่างเป็นกระบวนการ โดยใช้รูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย นักเรียนเป็นผู้เข้าร่วมตามความสนใจ ความสมัครใจ ครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา กิจกรรมดังกล่าวจัดขึ้นเพื่อพัฒนานักเรียนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา โดยโรงเรียนทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้กิจกรรมแต่ละอย่างบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

จากความหมายของกิจกรรมพัฒนานักเรียนดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า กิจกรรมพัฒนานักเรียน เป็นกิจกรรมนอกเหนือจากการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรที่โรงเรียนจัดขึ้นอย่างเป็นกระบวนการ โดยใช้รูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย เพื่อพัฒนานักเรียนให้เจริญงอกงามเต็มตามศักยภาพแห่งตน โดยเน้นการบูรณาการคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เป็นมนุษย์แบบองค์รวม สอดคล้องตามพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยคำนึงถึงจุดเน้น วิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน และสภาพสังคม

5.2 ความสำคัญของกิจกรรมพัฒนานักเรียน

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมพัฒนานักเรียนไว้ ดังนี้

พิกุล พระสิงห์, ประสิตา สุขสำราญ และสุจิตรา ราศีรัตนะ (2551 : 18) กล่าวถึงความสำคัญกิจกรรมพัฒนานักเรียนว่า การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนมุ่งพัฒนาให้นักเรียนรู้จักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีกระบวนการคิด มีทักษะในการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม และมีความสุข มีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

พิศมัย หาญสมบัติ (2554 : 171) กล่าวว่า กิจกรรมพัฒนานักเรียนนั้นหากพิจารณาตามภาระงานทางการศึกษาในยุคปัจจุบัน จะเป็นการปฏิบัติงานที่มีความสำคัญ 3 ด้าน ดังนี้

1) การป้องกันปัญหา กิจกรรมพัฒนานักเรียนช่วยให้นักเรียนรู้เท่าทันตนเองและสภาพปัญหาต่าง ๆ ของสังคม ทั้งที่ใกล้ตัวและไกลตัว เพื่อให้นักเรียนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีสติ ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับตนเองและผู้อื่น ตัวอย่างกิจกรรมพัฒนานักเรียนที่ป้องกันปัญหาตามระดับชั้น เช่น ระดับปฐมวัย อาจจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันโรคระบาด พฤติกรรมก้าวร้าว อุบัติเหตุ การเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น ระดับประถมศึกษา อาจจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันโรคติดต่อ การขาดสารอาหาร เป็นต้น ระดับมัธยมศึกษา อาจจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันยาเสพติด การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ค่านิยมด้านวัตถุนิยม เป็นต้น และระดับอุดมศึกษา อาจจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ พฤติกรรมซึมเศร้า และพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ เป็นต้น

2) การแก้ไขปัญหา กิจกรรมพัฒนานักเรียนช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน เพราะในชีวิตประจำวันนักเรียนอาจประสบปัญหาต่าง ๆ หลายด้าน นักเรียนจึงควรได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครู เพื่อให้นักเรียนสามารถคิดแก้ไขปัญหา ดูแลสภาพจิตใจตนเอง ให้ผ่านพ้นปัญหาและเกิดภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนเพื่อการแก้ไขปัญหาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อนักเรียนที่กำลังประสบปัญหา กิจกรรมพัฒนานักเรียนในด้านนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับปัญหาทางด้านการเรียน เช่น การขาดความรับผิดชอบต่อการส่งงาน ผลการเรียนต่ำ สมาธิสั้น ปัญหาครอบครัว เช่น ครอบครัวแตกแยก เศรษฐกิจของครอบครัว ปัญหาพฤติกรรม เช่น อยู่ไม่นิ่ง ก้าวร้าว ลักขโมย ความแปรปรวนทางจิต ทะเลาะวิวาท การตั้งครรภ์ขณะเรียน โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อกหัก การคบเพื่อน เป็นต้น

3) การส่งเสริมและพัฒนา กิจกรรมพัฒนานักเรียนช่วยให้นักเรียนมีความเจริญงอกงาม ได้รับสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิต ส่วนใหญ่แล้วสถานศึกษาทุกแห่งจะมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนในลักษณะนี้ เนื่องจากเป็นการจัดให้กับนักเรียนทั่วไป ซึ่งเป็นนักเรียนกลุ่มใหญ่ของสถานศึกษา โดยจัดกิจกรรมไม่ยุ่งยากซับซ้อน สามารถร่วมกิจกรรมได้ทุกฝ่าย ตัวอย่างกิจกรรมพัฒนานักเรียนประเภทนี้ เช่น การพัฒนาบุคลิกภาพ คุณธรรมจริยธรรม ความมีระเบียบวินัย การฝึกสติ

สมาธิ กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย กิจกรรมส่งเสริมแนวคิด/ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งการเสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้แก่ผู้เรียน เป็นต้น

นิพิฐพนธ์ อุไรวรณ์ (2563 : 10) ได้สรุปความสำคัญของกิจกรรมพัฒนานักเรียน คือ การให้ความสำคัญกับนักเรียนในการพัฒนาตนเองอย่างรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม ตามศักยภาพและความสนใจ เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติที่ดี มีทักษะชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

ปัทมา ไลไธสง (2563 : 14) กล่าวว่า กิจกรรมพัฒนานักเรียนทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง มีความหมายและมีคุณค่าในการพัฒนานักเรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม มุ่งสร้างเสริมเจตคติ คุณค่าชีวิต ปลูกฝังคุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ กิจกรรมพัฒนานักเรียนช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองตามการเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสม ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเอง ตามความถนัด และความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญคือการพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้านเต็มศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

อิทธิเดช ปราศรัยงาม (2564 : 33) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนนั้นช่วยให้นักเรียนมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (1) ได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย เกิดความรู้และความชำนาญด้านวิชาการ วิชาชีพ และเทคโนโลยี (2) เห็นคุณค่าขององค์ความรู้ต่าง ๆ และสามารถนำความรู้และประสบการณ์ใช้ในการพัฒนาตนเอง และประกอบอาชีพสุจริต (3) รู้จัก และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีกระบวนการคิด มีทักษะในการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมและมีความสุข (4) ค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนเอง มองเห็นช่องทางในการสร้างงาน อาชีพในอนาคต ได้เหมาะสมกับตนเอง (5) พัฒนาบุคลิกภาพ เจตคติ ค่านิยมที่ดีในการดำเนินชีวิต เสริมสร้างคุณธรรม และจริยธรรม และ (6) มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ตลอดจนความเป็นระเบียบวินัย คุณธรรม และจริยธรรม

จากความสำคัญของกิจกรรมพัฒนานักเรียนดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า กิจกรรมพัฒนานักเรียนมีความสำคัญต่อนักเรียนในหลาย ๆ ด้าน ทั้งการป้องกันปัญหา กิจกรรมพัฒนานักเรียนช่วยให้นักเรียนรู้เท่าทันตนเองและสภาพปัญหาต่าง ๆ ของสังคมทั้งที่ใกล้ตัวและไกลตัว เพื่อให้นักเรียนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีสติ ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับตนเองและผู้อื่น หรือการแก้ไขปัญหา กิจกรรมพัฒนานักเรียนจะช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน เพราะในชีวิตประจำวันนักเรียนอาจประสบปัญหาต่าง ๆ หลายด้าน นักเรียนจึงควรได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครู เพื่อให้นักเรียนสามารถคิดแก้ไขปัญหา ดูแลสภาพจิตใจตนเอง ให้ผ่านพ้นปัญหา

และเกิดภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง และที่สำคัญ คือ การส่งเสริมและพัฒนา กิจกรรมพัฒนานักเรียน ช่วยให้นักเรียนมีความเจริญงอกงาม และได้รับสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิต ทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดี มีทักษะชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

5.3 หลักการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน

มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอหลักการในการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนไว้ ดังนี้

ขัตติยะ โคตถา (2558 : 14) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนควรยึดหลักการสำคัญ ดังนี้ (1) มีเป้าหมายของการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม และครอบคลุมนักเรียนทุกคน (2) เป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้พัฒนาตนเองอย่างรอบด้าน เต็มตามศักยภาพตามความสนใจ ความถนัด ความต้องการ เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะ (3) เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมในลักษณะต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และ (4) เป็นกิจกรรมที่ยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครู พ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน องค์กร และหน่วยงานอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

วจี ปัญญาใส (2559 : 266) ได้สรุปหลักการของการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนว่า ควรจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความถนัด และความสามารถของนักเรียน โดยเน้นกระบวนการกลุ่ม และนักเรียนเป็นผู้ดำเนินการ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองได้สูงสุดตามศักยภาพ

ปัทมา ไลไธสง (2563 : 15) กล่าวถึง หลักการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน มีดังนี้ (1) ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจ (2) ให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมผ่านประสบการณ์ที่หลากหลาย ฝึกการทำงานที่สอดคล้องกับชีวิตจริง สะท้อนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของนักเรียน (3) จัดกิจกรรมอย่างสมดุลทั้ง 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยจัดกิจกรรมรายบุคคล กิจกรรมกลุ่ม ทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง (4) จัดกิจกรรมให้นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการ โดยการศึกษาและใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนอย่างเป็นระบบ เน้นการคิดวิเคราะห์ และใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินกิจกรรม (5) ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ มากกว่าเน้นการแข่งขันบนพื้นฐานการปฏิบัติตามวิถีประชาธิปไตย และ (6) จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเผยแพร่กิจกรรม

อิทธิเดช ปราศรัยงาม (2564 : 32) กล่าวถึง หลักการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน มีดังนี้ (1) มีการกำหนดวัตถุประสงค์ และแนวปฏิบัติ ที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม (2) จัดให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความสนใจ ความถนัด และความสามารถของนักเรียน (3) บูรณาการวิชาการกับชีวิตจริง ให้นักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต และรู้สึกสนุกกับการใฝ่รู้ใฝ่เรียน (4) ใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ฝึกให้คิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์จินตนาการที่เป็นประโยชน์ และสัมพันธ์กับชีวิตในแต่ละช่วงวัยอย่างต่อเนื่อง (5) จำนวนสมาชิกมีความเหมาะสมกับ

ลักษณะของกิจกรรม (6) มีการกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสม สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายของสถานศึกษา (7) นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการ มีครูเป็นที่ปรึกษา ถือเป็นหน้าที่และงานประจำ โดยคำนึงถึงความปลอดภัย (8) ยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครู พ่อแม่ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และ (9) มีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมโดยวิธีการที่หลากหลาย และสอดคล้องกับกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

จากหลักการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนควรมีเป้าหมายที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม และครอบคลุมนักเรียนทุกคน จัดให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองอย่างรอบด้านเต็มตามศักยภาพตามความสนใจ ความถนัด ความต้องการ เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะ มีการปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมในลักษณะต่าง ๆ ยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และควรมีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมโดยวิธีการที่หลากหลาย และสอดคล้องกับกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

จากหลักการ แนวคิด และทฤษฎีกิจกรรมพัฒนานักเรียน สรุปได้ว่า กิจกรรมพัฒนานักเรียน เป็นกิจกรรมนอกเหนือจากการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรที่โรงเรียนจัดขึ้นอย่างเป็นกระบวนการ โดยใช้รูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย เพื่อพัฒนานักเรียนให้เจริญงอกงามเต็มตามศักยภาพแห่งตน รวมทั้งมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยหลักการสำคัญของการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน คือ การกำหนดวัตถุประสงค์และแนวปฏิบัติที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม และจัดให้เหมาะสมกับความสนใจ ความถนัด และความสามารถของนักเรียนแต่ละคน และมีการจัดอย่างเป็นระบบต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำหลักการดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการสร้างรูปแบบ MAHA GENIUS ในองค์ประกอบด้าน **“A : Activity หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษอย่างต่อเนื่อง”** ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองอย่างรอบด้านเต็มตามศักยภาพตามความสนใจ ความถนัด และความต้องการของตนเอง

6. แหล่งเรียนรู้ (G : Gifted Learning Center)

6.1 ความหมายของแหล่งเรียนรู้

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ไว้คล้ายคลึงกัน ดังนี้

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551 : 23) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้เป็นบริเวณที่จัดขึ้นสำหรับให้นักเรียนได้เรียนรู้และรับผิดชอบตนเอง ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือกับเพื่อน ด้วยความสนใจ ความต้องการ รูปแบบการเรียนรู้ และระดับพัฒนาการ

อนงค์ศิริ วิชาลัย (2552: 46-47) ได้ให้ความหมายของแหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และประสบการณ์ และเป็นสถานที่เพื่อการเรียนรู้ อาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น อุทยานป่าไม้ น้ำตก ภูเขา แหล่งน้ำ หิน ดิน ทราย ห้วย หนอง บึง ทะเล หรือแหล่งเรียนรู้ที่ตั้งใจจัดสร้างขึ้น เช่น โบราณสถาน วัด พิพิธภัณฑ์ หอสมุด สถานประกอบการต่าง ๆ หรือเกิดความรู้ในแต่ละบุคคลจากการคิดปฏิบัติ และสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้จึงเป็นศูนย์รวมข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ และประสบการณ์ที่สนับสนุน ส่งเสริมให้นักเรียนใฝ่รู้ใฝ่เรียน แสวงหาความรู้ และประสบการณ์ด้วยตนเอง

เบญจพร สมานมาก (2554 : 52) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง บริเวณส่วนหนึ่งทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งมีบทเรียน กิจกรรม และสื่อการสอนจัดเตรียมไว้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ หรือฝึกทักษะด้านใดด้านหนึ่ง

ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันท์ (2557 : 171) ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต สถานที่ทั้งที่เป็นไปตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น กิจกรรมทางด้านศิลปะวัฒนธรรม ข้อมูล ข่าวสาร ที่บุคคลสามารถใช้ศึกษา ค้นคว้า หรือฝึกปฏิบัติ ทั้งด้วยตนเองหรือผ่านการถ่ายทอดจากบุคคลอื่น เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตน

นงเยาว์ อุทุมพร (2561 : 8) สรุปความหมายของแหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูล สารสนเทศต่าง ๆ แหล่งวิทยาการ ประสบการณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัตถุสิ่งของที่มีอยู่ในท้องถิ่น บุคคล สถานที่ หน่วยงาน ทั้งที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น หรือเป็นสิ่งที่มีอยู่เองตามธรรมชาติ ประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ วิถีการดำรงชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งสิ่งทั้งหลายเหล่านี้มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนที่จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

จากความหมายของแหล่งเรียนรู้ดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และประสบการณ์ สำหรับการเรียนรู้ ซึ่งอาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือมนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น หรือเกิดความรู้ในแต่ละบุคคลจากการคิดปฏิบัติ และสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสิ่งทั้งหลายเหล่านี้มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ที่จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

6.2 ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ไว้ ดังนี้

อนงค์ศิริ วิชาลัย (2552 : 49-50) กล่าวถึง ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ มีดังนี้ (1) เป็นแหล่งรวมขององค์ความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ พร้อมที่จะให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า เรียนรู้ ตามความต้องการและความสนใจของแต่ละบุคคล (2) เป็นแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ให้โอกาสแก่ทุก ๆ คนทั่วถึงกัน (3) เป็นแหล่งที่ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้จากสภาพจริง เช่น แหล่งการเรียนรู้ตามธรรมชาติ พิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน หรือสถานประกอบการ (4)

เป็นแหล่งที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ได้ศึกษาปฏิบัติเอง และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (5) ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย เกิดความสนุกสนานและสนองตอบความสนใจและความต้องการที่จะเรียนรู้ (6) เป็นแหล่งเชื่อมโยงให้สถานศึกษาและชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และ (7) ช่วยให้นักเรียนได้รับการปลูกฝังให้มีความรู้ รักและภูมิใจในท้องถิ่น และประเทศชาติ

เบญจพร สมานมาก (2554 : 56) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดแหล่งเรียนรู้ว่า เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงด้วยการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ภายในแหล่งการเรียนรู้แต่ละแหล่งจึงมีลักษณะการจัดที่เป็นสัดส่วน มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่สอดคล้องตามธรรมชาติของแหล่งเรียนรู้นั้น ๆ โดยทั่วไปแหล่งเรียนรู้มีความสำคัญ ดังนี้ (1) ให้นักเรียนได้มีโอกาสเลือก จึงควรมีกิจกรรมที่หลายหลาย (2) ให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง จึงควรมีกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้จากการค้นพบ (3) สร้างความรู้สึกอบอุ่น ไว้วางใจ และความสามารถในการเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ (4) เสริมสร้างทักษะการใช้ภาษา ความคิด และการติดต่อสื่อสาร (5) ส่งเสริมการเรียน การคิด และการแก้ปัญหาโดยใช้วัสดุที่หลากหลาย (6) ส่งเสริมจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ จึงควรมีกิจกรรมให้นักเรียนได้เล่นและแสดงบทบาทสมมติ (7) ส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม โดยเรียนรู้การติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นในขณะทำกิจกรรมตามแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ (8) ฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ ดูแลรักษาวัสดุ อุปกรณ์ อยู่เสมอ (9) ฝึกการทำงานเป็นกลุ่มให้สำเร็จ และ (10) ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้จากการค้นพบและอธิบายการเรียนรู้จากกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำในแหล่งเรียนรู้ได้

จากความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญในแง่ของเป็นแหล่งรวมขององค์ความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ที่นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้า เรียนรู้ ตามความต้องการและความสนใจของตนเอง ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้จากสภาพจริง เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ได้ศึกษาปฏิบัติเอง และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และแหล่งเรียนรู้ยังเป็นแหล่งเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนให้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ซึ่งทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น

6.3 ประเภทของแหล่งเรียนรู้

มีนักวิชาการได้จำแนกประเภทของแหล่งเรียนรู้ไว้ค่อนข้างหลากหลาย ดังนี้

อนงค์ศิริ วิชาลัย (2552 : 52-53) ได้แบ่งประเภทของแหล่งเรียนรู้ตามเกณฑ์ลักษณะของแหล่งเรียนรู้ และแหล่งที่ตั้งของแหล่งเรียนรู้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) แบ่งตามลักษณะของแหล่งเรียนรู้ แบ่งออกได้ 3 ประเภท ดังนี้

(1) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ถ่ายทอดความรู้ความสามารถในด้านการประกอบอาชีพ ได้แก่ ชาวนา ชาวสวน ชาวไร่ ชาวประมง การสืบสานวัฒนธรรม ตลอดจนนักคิด นักประดิษฐ์ ศิลปิน กวี และผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในด้านต่าง ๆ

(2) แหล่งเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองหรือมีอยู่แล้วตามธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ทะเล ภูเขา ป่าไม้ ลำธาร พืชชนิดต่าง ๆ เป็นต้น

(3) แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์ตั้งใจสร้างขึ้นมาเพื่อสืบทอดศิลปวัฒนธรรมและสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนรวบรวมสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่กระจัดกระจายนำมาไว้เพื่อการศึกษาเรียนรู้ต่อ ๆ กัน ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด โบราณสถาน โบราณวัตถุ สถาบันทางการศึกษา สวนสาธารณะ ตลาด บ้านเรือนที่อยู่อาศัย สถานประกอบการ หอศิลปะ สวนพฤกษศาสตร์ สวนสัตว์ วัด มัสยิด สวนสาธารณะ เป็นต้น

2) แบ่งตามแหล่งที่ตั้งของแหล่งเรียนรู้ แบ่งออกได้ 2 ประเภท ดังนี้

(1) แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษา การจัดการเรียนรู้ในอดีตเป็นบทบาทการถ่ายทอดความรู้หรือเรียกว่าสอนหนังสือ องค์ประกอบ ได้แก่ ครู อาจารย์ ห้องเรียน ห้องสมุดเป็นส่วนใหญ่ แต่ต่อมาปรัชญาการจัดการศึกษาเปลี่ยนไป สถานศึกษาไม่ได้ทำหน้าที่เพียงการถ่ายทอดความรู้จากตำราหรือสอนหนังสือเท่านั้น แต่เป็นการพัฒนานักเรียนทุกด้าน ทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และร่างกาย จึงมีคำกล่าวว่า “การสอนคนมิใช่สอนหนังสือ” ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องส่งเสริมพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ของนักเรียนให้ครบถ้วน และจัดห้องเรียนห้องปฏิบัติการต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียน ได้แก่ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องสมุด ห้องโสตศึกษา ห้องจริยธรรม เป็นต้น นอกจากนี้ อาคารสถานที่ บริเวณและสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สามารถจัดเป็นแหล่งการเรียนรู้ได้ เช่น มุมหนังสือ มุมคณิตศาสตร์ มุมของเล่น สวนพฤกษศาสตร์ สวนสมุนไพร สวนดอกไม้ ต้นไม้พูดได้ สวนหย่อม น้ำตกจำลอง สวนสัตว์ในโรงเรียน บ่อเลี้ยงปลาหรือแหล่งน้ำในสถานศึกษา เป็นต้น

(2) แหล่งเรียนรู้ในชุมชน แหล่งเรียนรู้ในชุมชนค่อนข้างกว้างและครอบคลุมทั้งแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น และแหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล ซึ่งถือว่าอยู่นอกสถานศึกษาหรืออยู่ในชุมชนท้องถิ่น จัดเป็นประเภทแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ได้แก่ ตลาด โบราณสถาน โบราณวัตถุ สวนสัตว์ สวนพฤกษศาสตร์ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สถานที่ราชการ สถานที่ประกอบการ สวนสาธารณะ ทุ่งนา สวนผัก สวนผลไม้ ร้านค้า แหล่งทอผ้า แหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชน ดนตรีพื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ เป็นต้น

ศิริลักษณ์ ศรีสมบูรณ์ (2553 : 25) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้มีอยู่ 2 ประเภท ดังนี้

1) แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดหมวดวิชา ห้องสมุดเคลื่อนที่ มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องพิพิธภัณฑ์ ห้องมัลติมีเดีย ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องอินเทอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์โสตทัศนูปกรณ์ ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ศูนย์พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน สวนพฤกษศาสตร์ สวนวรรณคดี สวนสมุนไพร สวนสุขภาพ สวนธรรมะ เป็นต้น

2) แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ ศูนย์กีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัด ครอบครัว ชุมชน สถานประกอบการ องค์กรภาครัฐและเอกชน เป็นต้น

ลัดดาวัลย์ นุชนารถ (2561 : 40) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้มีหลายประเภท ซึ่งสามารถจำแนกได้ตามสถานที่ในการใช้งาน ดังนี้

1) ประเภทไม่แยกเป็นเอกเทศจากห้องเรียน หมายถึง การใช้ห้องเรียนเป็นสถานที่ในการเรียนรู้ โดยการเปลี่ยนแปลงห้องเรียนที่สอนแบบธรรมดามาเป็นห้องเรียนที่จัดการเรียนการสอนแบบแหล่งเรียนรู้ หรือเป็นศูนย์กิจกรรมสำหรับนักเรียน โดยมุ่งให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ในการลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูจัดเตรียมไว้ และเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในลักษณะของการทำงานกลุ่มและการศึกษาเป็นรายบุคคล

2) ประเภทแยกเป็นเอกเทศจากห้องเรียน หมายถึง แหล่งเรียนรู้ที่ไม่ใช้ห้องเรียนในการจัดหรือแยกออกจากห้องเรียนโดยเอกเทศ แต่อยู่ในบริเวณเดียวกันเพื่อสะดวกในการใช้สำหรับนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามความสนใจ หรือตามเนื้อหาสาระที่ได้เรียนรู้ร่วมกันมาแล้วในห้องเรียน แหล่งเรียนรู้ลักษณะนี้ต้องการการวางแผนอย่างดีที่จะกำหนดให้นักเรียนเข้าไปศึกษาในแหล่งเรียนรู้ที่เตรียมไว้

จากประเภทของแหล่งเรียนรู้ดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้สามารถแบ่งออกได้หลายประเภทขึ้นอยู่กับใช้เกณฑ์ใดในการแบ่ง ทั้งนี้หากแบ่งประเภทแหล่งเรียนรู้ตามลักษณะของแหล่งเรียนรู้ สามารถแบ่งออกได้เป็นแหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล แหล่งเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติ และแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น และหากแบ่งประเภทแหล่งเรียนรู้ตามแหล่งที่ตั้งของแหล่งเรียนรู้ สามารถแบ่งออกได้เป็นแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษา หรือเรียกว่าแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนหรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

6.4 หลักการจัดแหล่งเรียนรู้

มีนักวิชาการได้เสนอหลักการจัดแหล่งเรียนรู้ไว้ ดังนี้

ศิริลักษณ์ ศรีสมบูรณ์ (2553 : 27) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ในแต่ละแหล่งควรยึดหลักการ ดังนี้ (1) จัดตามความพร้อมและศักยภาพของแหล่งเรียนรู้ เพื่อการนำเสนอข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ (2) จัดตามสาระความรู้ สอดคล้องกับหลักสูตรชาติ เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสได้พบและมีส่วนร่วมในประสบการณ์ ได้ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน ได้สัมผัสกับความเป็นจริง สร้างองค์ความรู้จากประสบการณ์ของตนเอง ทั้งจากการสำรวจ ตรวจสอบ ทดสอบความรู้ที่ได้รับ และหาข้อสรุป (3) จัดตามความต้องการของนักเรียน เพื่อสร้างสรรค์การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ตลอดจนพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้น และ (4) จัดโครงการหรือกิจกรรมที่รัฐบาล

เล็งเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนในการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนนั้น ครูผู้สอนหรือโรงเรียนจะต้องศึกษาชุมชนก่อนว่าในชุมชนมีแหล่งเรียนรู้อะไรบ้างที่สามารถนำมาใช้บูรณาการในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มสาระและเนื้อหาวิชา ส่วนวิธีการที่จะใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ ครูผู้สอนหรือโรงเรียนก็ต้องปรับให้เหมาะสมกับประเภทของแหล่งเรียนรู้นั้น

เบญจพร สมานมาก (2554 : 57) กล่าวถึง หลักการจัดแหล่งเรียนรู้ที่ดี มีดังนี้ (1) มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีโครงสร้างการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมทักษะทางวิชาการ การสื่อสาร และสังคม ความมีอิสระในการเลือก การมีความรับผิดชอบ การยอมรับฟัง การช่วยเหลือ และการเข้าใจผู้อื่น (2) การจัดแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจะช่วยสนองความต้องการ และระดับพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคน และ (3) แหล่งเรียนรู้ต้องให้ความสำคัญกับธรรมชาติการเรียนรู้ของนักเรียน ความอยากรู้อยากเห็น และความสนใจในการเรียน และแบบการเรียนของนักเรียน โดยจัดให้มีการทดลอง ค้นคว้า สืบค้น แหล่งเรียนรู้จะทำให้การเรียนรู้มีความหมาย ขณะที่นักเรียนพัฒนาทักษะและเรียนรู้ความคิดรวบยอด มีอิสระในการเลือกทำกิจกรรมตามความสนใจของตนเอง

นงเยาว์ อุทุมพร (2561 : 12) กล่าวว่า หลักการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อให้การเรียนที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนมีความเข้มข้นคงทน ประการสำคัญคือต้องมีประสิทธิภาพและมีความหลากหลาย โดยคำนึงถึงความสำเร็จของนักเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งพบว่านักเรียนจะบรรลุเป้าหมายได้ดี ถ้าได้ลงมือปฏิบัติจริง และมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้และวิธีการที่หลากหลาย จำเป็นต้องอาศัยแหล่งเรียนรู้ ประกอบกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสาระที่ต้องการ และได้เรียนรู้ตามสภาพจริงเป็นสำคัญ ทั้งนี้ข้อควรคำนึงในการจัดแหล่งเรียนรู้ มีดังนี้ (1) แหล่งเรียนรู้ที่ดีต้องสามารถสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา (2) จัดทรัพยากรในแหล่งเรียนรู้ ให้เพียงพอ (3) ปรับสภาพของสถานที่เรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด (4) จัดบริเวณโรงเรียนให้เกิดแหล่งเรียนรู้และแหล่งสนับสนุนการเรียนรู้ (5) จัดศูนย์วิทยาการให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย (6) จัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ภายใต้แนวคิดที่ว่าถึงแม้โรงเรียนจะมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทันสมัย และเพียงพอ แต่หากขาดการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใช้แหล่งเรียนรู้เหล่านั้น ย่อมทำให้นักเรียนขาดโอกาสในการศึกษาเรียนรู้และพัฒนาความสามารถของแต่ละบุคคล และ (7) มีความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนในการดูแลสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

จากหลักการจัดแหล่งเรียนรู้ดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดแหล่งเรียนรู้ที่ดีต้องสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา มีทรัพยากรที่เพียงพอ มีความหลากหลาย มีการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และมีความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนในการดูแลสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

จากหลักการ แนวคิด และทฤษฎีแหล่งเรียนรู้ สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ เป็นแหล่งข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และประสบการณ์ สำหรับการเรียนรู้ ซึ่งอาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น หรือเกิดความรู้ในแต่ละบุคคลจากการคิดปฏิบัติ และสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งแหล่งเรียนรู้มีความสำคัญในแง่ของเป็นแหล่งรวมขององค์ความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ที่นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้า เรียนรู้ตามความต้องการและความสนใจของตนเองได้ ซึ่งช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้และพัฒนาศักยภาพของตนเอง ทั้งนี้หลักการสำคัญของการจัดแหล่งเรียนรู้ คือ ต้องสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา มีทรัพยากรที่เพียงพอ มีความหลากหลาย และที่สำคัญคือมีการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ภายใต้แนวคิดที่ว่าถึงแม้โรงเรียนจะมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทันสมัย และเพียงพอ แต่หากขาดการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใช้แหล่งเรียนรู้เหล่านั้น ย่อมทำให้นักเรียนขาดโอกาสในการศึกษาเรียนรู้และพัฒนาความสามารถของแต่ละบุคคล ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำหลักการดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการสร้างรูปแบบ MAHA GENIUS ในองค์ประกอบด้าน **“G : Gifted Learning Center หมายถึง แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่จัดขึ้นอย่างหลากหลาย รวมทั้งการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ตลอดเวลา”** ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้มีแหล่งข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และประสบการณ์ สำหรับการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองไปจนถึงขีดสุด

7. การเสริมสร้างประสบการณ์ (E : Experience)

7.1 ความหมายของประสบการณ์

มีนักวิชาการและหน่วยงานได้ให้ความหมายของประสบการณ์ไว้ ดังนี้

บลูม (Bloom. 1975 ; อ้างถึงใน วันดี คำทำ. 2561 : 9) กล่าวว่า ประสบการณ์เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการระลึกได้ถึงสิ่งเฉพาะหรือสิ่งทั่วไป ระลึกถึงวิธีการ กระบวนการ และสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเน้นความจำ การสังเกต โดยแสดงออกมาในเชิงพฤติกรรมที่สามารถสังเกตและวัดได้

แจ็คสัน (Jackson. 1994 : 9) กล่าวว่า ประสบการณ์ หมายถึง การเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติ หรือวงจรของการลงมือทำ เมื่อนักเรียนเกิดประสบการณ์จากผลของการกระทำจะเกิดการปรับเปลี่ยนความรู้เดิมเป็นความรู้ใหม่

ราชบัณฑิตยสถาน (2556 : 509) ให้คำนิยามคำว่า ประสบการณ์ หมายถึง ความรู้ที่ผ่านประสาทสัมผัสโดยตรง เป็นจริงและเชื่อถือได้

วันดี คำทำ (2561 : 9) สรุปความหมายของประสบการณ์ หมายถึง ความรู้หรือทักษะที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ที่ผ่านมาด้วยการมีส่วนร่วม และสัมผัสกับเหตุกาณณ์ที่เกิดขึ้นนั้น ๆ นอกจากนี้องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ คือ อารมณ์และความรู้สึก ในความหมายนี้ คือ ประสบการณ์เป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึก ความเชื่อ การสังเกต การตัดสินใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง โดยการสนทนา การเขียน ซึ่งสอดคล้องกับความรู้สึก

ภายในตน โดยมีอารมณ์ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมในขณะนั้นเป็นพื้นฐาน ซึ่งอาจจะถูกต้องหรือไม่ถูกต้องก็ได้ อาจจะได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่นก็ได้ ซึ่งประสบการณ์นี้อาจเปลี่ยนไปตามเวลา สภาพแวดล้อม และสถานที่ได้

บงกช จันทร์สุขวงค์ และคณะ (2564 : 434) กล่าวว่า ประสบการณ์ คือ ความจัดเจนที่เกิดจากการกระทำหรือได้พบเห็นมา และประสบการณ์ก็เป็นสิ่งที่มีคุณค่าในการเรียนรู้ทุก ๆ ด้าน ประสบการณ์มีอยู่ 2 ลักษณะ ดังนี้ (1) ประสบการณ์ตรง เป็นประสบการณ์ที่ได้สัมผัสด้วยตัวเอง ได้กระทำเอง ได้ยินได้ฟังเอง และ (2) ประสบการณ์รองหรือประสบการณ์ทางอ้อมเป็นประสบการณ์ที่ได้รับการถ่ายทอดหรือรับรู้มาอีกทอดหนึ่ง

จากความหมายของประสบการณ์ดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ประสบการณ์เป็นความรู้หรือทักษะที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ที่ผ่านมาด้วยการมีส่วนร่วม การฝึกปฏิบัติ หรือการลงมือทำและสัมผัสกับเหตุกาณณ์ที่เกิดขึ้นนั้น ๆ โดยแสดงออกมาในเชิงพฤติกรรมที่สามารถสังเกตและวัดได้

7.2 ความสำคัญของการเสริมสร้างประสบการณ์

ประสบการณ์เป็นความรู้ที่ผ่านประสาทสัมผัสโดยตรง เป็นจริงและเชื่อถือได้ ซึ่งมีนักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ กล่าวถึงความสำคัญของการเสริมสร้างประสบการณ์ไว้ ดังนี้

สมิธ (Smith. 1976 ; อ้างถึงใน วันดี คำทำ. 2561 : 9) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนสามารถเสริมสร้างประสบการณ์ เนื่องจากกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่ามากในการขยายขอบข่ายของความคิด ความรู้ และเพิ่มพูนทักษะของนักเรียน ก่อให้เกิดประสบการณ์ที่ได้ผลสมบูรณ์ขึ้นอย่างแท้จริง ดังนั้นการเสริมสร้างประสบการณ์จึงมีความสำคัญ ดังนี้

1) ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีมีประสิทธิภาพมากที่สุด เนื่องจากการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง การเรียนรู้จะเริ่มที่วัตถุประสงค์ ความสนใจ และความต้องการของนักเรียน การรับรู้ทางประสาทสัมผัสต่าง ๆ สามารถจัดได้ง่ายและครบถ้วน เช่น การสังเกต สัมผัส ได้ยิน ได้เห็น ได้กลิ่น ล้วนเป็นการเรียนที่มีชีวิตชีวา เต็มไปด้วยความกระตือรือร้นของนักเรียน

2) ก่อให้เกิดการพัฒนาในเชิงสร้างสรรค์ นักเรียนกับครูได้วางแผนร่วมกัน ความรู้ไม่จำเป็นต้องเกิดในห้องสี่เหลี่ยมเท่านั้น ทุกสิ่งทุกอย่างที่พบเห็นล้วนมีความหมาย และก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น ครูผู้สอนมีบทบาทในการให้คำแนะนำ สอนวิธีที่จะแสวงหาความรู้ แสวงหาคำตอบด้วยตนเอง กิจกรรมนอกห้องเรียนจะกระตุ้นให้นักเรียนเป็นผู้มีความกระตือรือร้น ใฝ่หาความรู้ และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ และความคิดใหม่ ๆ อยู่เสมอ เป็นการเรียนที่มีชีวิตชีวา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550 : 2) กล่าวถึง ความสำคัญของการเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียนว่า (1) ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสรับประสบการณ์ แล้วได้รับการกระตุ้นให้สะท้อนสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จากประสบการณ์ออกมา เพื่อพัฒนาทักษะใหม่ ๆ เจตคติใหม่ ๆ หรือวิธีการใหม่ ๆ (2) ใช้ทรัพยากรทั้ง 4 ด้าน คือ เวลา สถานที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสื่อการสอนเป็นตัวเชื่อมโยง

ให้นักเรียนก้าวสู่การเรียนรู้โลกรอบตัว (3) นักเรียนได้ประยุกต์ใช้ความคิด ประสบการณ์ ความสามารถและทักษะต่าง ๆ ในเวลาเดียวกัน จนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และ (4) นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และประสบการณ์ระหว่างนักเรียนด้วยกัน

จตุพร ผ่องลุนหิต (2560 : 15) กล่าวว่า การสร้างเสริมประสบการณ์ให้กับนักเรียนสามารถพัฒนาให้นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านความคิด มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เข้าใจเนื้อหาความรู้ มีแรงจูงใจในการเรียน มีความสามารถในการแก้ปัญหา และสามารถนำสิ่งที่ได้จากเรียนรู้ไปปฏิบัติใช้ในการทำงานได้จริง

จากความสำคัญของการเสริมสร้างประสบการณ์ดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียนมีความสำคัญหลายประการ อาทิ ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสรับประสบการณ์ แล้วได้รับการกระตุ้นให้สะท้อนสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จากประสบการณ์ออกมาเพื่อพัฒนาทักษะใหม่ ๆ เจตคติใหม่ ๆ หรือวิธีการใหม่ ๆ นักเรียนได้ประยุกต์ใช้ความคิด ประสบการณ์ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ในเวลาเดียวกัน จนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สามารถพัฒนาให้นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านความคิด มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เข้าใจเนื้อหาความรู้ มีแรงจูงใจในการเรียน มีความสามารถในการแก้ปัญหา และสามารถนำสิ่งที่ได้จากเรียนรู้ไปปฏิบัติใช้ในการทำงานได้จริง

7.3 แนวทางการเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักเรียน

มีนักวิชาการได้เสนอแนวทางการเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักเรียนไว้ ดังนี้

คอล์ป, รูบิน และออสแลนด์ (Kolb, Rubin & Osland. 1991 : 257) ได้นำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง มีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1) ประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning Experience) เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อนักเรียน เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่เป็นส่วนประกอบของชีวิต ประสบการณ์จะนำไปสู่การรวบรวมความสามารถในการจัดกิจการที่ยิ่งใหญ่ เป็นความสัมพันธ์ที่มีค่า ซึ่งประสบการณ์อาจจะมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ได้ ทั้งการยอมรับและการปฏิเสธ

2) การสังเกตและการไตร่ตรอง (Observe and Reflect) การเรียนรู้ที่ดีที่สุดโดยการให้นักเรียนได้มีการสะท้อนกลับ มีการไตร่ตรองประสบการณ์ที่ได้รับ เพื่อนำมาใช้ในการพิจารณาว่าสิ่งใดเป็นประโยชน์ หรือไม่เป็นประโยชน์

3) การพิจารณาลงความเห็นและการสร้างแนวคิด (Generalize and Conceptualize) เป็นการรวบรวมความรู้เพื่อสร้างกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดอื่น ๆ ที่ได้จากประสบการณ์ในอดีต และความรู้ที่ได้จากการกระทำหรือได้รับมา หรือการได้รับความรู้จากข้อมูล จากครูผู้สอน การสนทนาพูดคุย แล้วนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดของตนเอง

4) การตรวจสอบและการบูรณาการ (Experiment and Integrate) เป็นสิ่งที่ท้าทายที่ดีที่สุดคือการฝึกปฏิบัติจริง เป็นการทดลอง ฝึกปฏิบัติ และตรวจสอบ เพื่อการลองผิดลองถูก เป็นการตรวจสอบแนวคิด หาความจริงในสถานที่แตกต่างกัน และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

จตุพร ผ่องลุนหิต (2560 : 16) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียนสามารถกระทำได้หลากหลายวิธี ดังนี้

1) การสนทนา อภิปราย เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาในการพูด การฟัง รู้จักแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งสื่อที่ใช้อาจเป็นของจริง ของจำลอง รูปภาพ สถานการณ์จำลอง ฯลฯ

2) การเล่านิทาน เป็นการเล่าเรื่องต่าง ๆ ส่วนมากจะเป็นเรื่องที่เน้นการปลูกฝังให้เกิดคุณธรรม จริยธรรม วิธีการนี้จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจได้ดีขึ้น ในการเล่านิทานสื่อที่ใช้อาจเป็นรูปภาพ หนังสือนิทาน หุ่น การแสดงท่าทางประกอบการเล่าเรื่อง ฯลฯ

3) การสาธิต เป็นการจัดกิจจกรรมที่ต้องการให้นักเรียนได้สังเกตและเรียนรู้ตามขั้นตอนของกิจกรรมนั้น ๆ ในบางครั้งครูอาจให้นักเรียนอาสาสมัครเป็นผู้สาธิตร่วมกับครู เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง อาทิ การเพาะเมล็ด การเป่าลูกโป่ง การเล่นเกมการศึกษา ฯลฯ

4) การทดลอง/ปฏิบัติการ เป็นกิจกรรมที่จัดให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง เพราะได้ทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ได้สังเกตการเปลี่ยนแปลง ฝึกการสังเกต การคิดแก้ปัญหา และส่งเสริมให้นักเรียนมีความอยากรู้อยากเห็น และค้นพบด้วยตนเอง อาทิ การประกอบอาหาร การทดลองวิทยาศาสตร์ง่าย ๆ การเลี้ยงหนอนผีเสื้อ การปลูกพืช ฯลฯ

5) การศึกษานอกสถานที่ เป็นการจัดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงอีกรูปแบบหนึ่ง ด้วยการพานักเรียนไปทัศนศึกษาสื่อต่าง ๆ รอบโรงเรียน หรือสถานที่นอกโรงเรียน เพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์แก่นักเรียน

6) การเล่นบทบาทสมมติ เป็นการให้นักเรียนสมมติตนเองเป็นตัวละครต่าง ๆ ตามเนื้อเรื่องในนิทาน หรือเรื่องราวต่าง ๆ อาจใช้สื่อประกอบการเล่นสมมติ เพื่อเร้าความสนใจ และก่อให้เกิดความสนุกสนาน อาทิ หุ่นสวมศีรษะ รูปคน และสัตว์รูปแบบต่าง ๆ ฯลฯ

7) การร้องเพลง เล่นเกม ท่องคำคล้องจอง เป็นการจัดให้นักเรียนได้แสดงออกเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน และเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาและจังหวะ

บงกช จันทร์สุขวงค์ และคณะ (2564 : 433) กล่าวถึง การเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษนั้น สามารถทำได้โดยการฝึกซ้อมและการแข่งขัน ดังนี้

1) การฝึกซ้อม การฝึกซ้อมเป็นหัวใจสำคัญของการเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียน ครูผู้ฝึกสอนจะต้องมีการประชุม ปรึกษาหารือ วางแผนในการฝึกซ้อมนักเรียน โดยการจัดหา

แบบฝึกที่มีคุณภาพในการพัฒนาทักษะนักเรียน และควบคุมดูแลการฝึกซ้อมตามแบบฝึกที่จัดหามาให้นักเรียนมีการพัฒนาความสามารถที่สูงขึ้นจนถึงขีดสุดของแต่ละบุคคล

2) การแข่งขัน การแข่งขันเป็นการเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียนได้วิธีหนึ่ง การที่จะส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษประสบความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง จำเป็นจะต้องส่งเสริมและจัดประสบการณ์ให้กับนักเรียน โดยการสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันในทุกระดับ เพื่อเพิ่มประสบการณ์ และประเมินศักยภาพของนักเรียน อันจะนำไปสู่การพัฒนาจุดเด่น จุดด้อยของนักเรียนในการแข่งขันครั้งต่อไป ดังนั้นการจัดประสบการณ์ในการแข่งขัน ควรจัดการแข่งขันให้นักเรียนได้เกิดความพร้อม กระตุ้นให้เกิดทักษะในด้านที่ตนเองถนัด ทั้งในระดับโรงเรียน และการแข่งขันในระดับต่าง ๆ

จากแนวทางการเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักเรียนดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียนสามารถทำได้หลายวิธี ทั้งการสนทนา อภิปราย การเล่านิทาน การสาธิต การทดลอง/ปฏิบัติการ การศึกษานอกสถานที่ การเล่นบทบาทสมมติ และการร้องเพลง รวมถึงการฝึกซ้อมและการแข่งขัน

จากหลักการ แนวคิด และทฤษฎีการเสริมสร้างประสบการณ์ สรุปได้ว่า ประสบการณ์เป็นความรู้หรือทักษะที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ที่ผ่านมาด้วยการฝึกปฏิบัติ หรือการลงมือทำ ซึ่งการเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียน จะทำให้นักเรียนได้มีโอกาสรับประสบการณ์ แล้วได้รับการกระตุ้นให้สะท้อนสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จากประสบการณ์ออกมาเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยแนวทางของการเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษนั้น สามารถทำได้โดยการฝึกซ้อม ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียน โดยการจัดหาแบบฝึกที่มีคุณภาพในการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน และควบคุมดูแลการฝึกซ้อมตามแบบฝึกที่จัดหามา รวมถึงการแข่งขัน โดยการสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันในทุกระดับ เพื่อเพิ่มประสบการณ์ และประเมินศักยภาพของนักเรียน อันจะนำไปสู่การพัฒนาจุดเด่น จุดด้อยของนักเรียนได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำหลักการดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการสร้างรูปแบบ MAHA GENIUS ในองค์ประกอบด้าน **“E : Experience หมายถึง ประสบการณ์ที่เสริมสร้างให้กับนักเรียนด้วยการฝึกซ้อมและเข้าร่วมแข่งขันทักษะเป็นประจำ ทั้งในระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ”** ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสรับประสบการณ์ แล้วได้รับการกระตุ้นให้สะท้อนสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จากประสบการณ์ออกมา เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองไปสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

8. ภาคีเครือข่าย (N : Network)

8.1 ความหมายของภาคีเครือข่าย

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของภาคีเครือข่ายไว้หลากหลาย ดังนี้

แฮนสัน (Hanson. 2003 ; อ้างถึงใน ภัทรวรรณน์ นิลแก้วบวรวิชญ์. 2559 : 27) กล่าวว่า ภาคีเครือข่าย หมายถึง รูปแบบหนึ่งของการประสานงานของบุคคล กลุ่มองค์กร หรือหลายองค์กร ที่มีทรัพยากรของตัวเอง ซึ่งเข้ามาประสานงานกันอย่างมีระยะเวลาพอสมควร มีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอหรือไม่ก็ตาม แต่จะมีการวางรากฐานเอาไว้เมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีความต้องการจะขอความช่วยเหลือ หรือขอความร่วมมือจากกลุ่มอื่น ๆ เพื่อแก้ปัญหาและสามารถติดต่อกันต่อไปได้ และการที่ปัจเจกบุคคลหรือสถาบันมารวมกันเป็นกลุ่มนั้น จะต้องมีความสนใจในเรื่องหนึ่งเรื่องใดร่วมกัน แต่อย่างไรก็ตามเป็นเพียงการรวมกลุ่มเท่านั้น ยังไม่อาจเป็นภาคีเครือข่ายงานได้ เพราะจะมีลักษณะเพียงการทำงานร่วมกัน คือ มีบุคคลร่วมสนทนากัน หากจะให้เป็นภาคีเครือข่ายที่ดีได้ต้องมีปัจจัยความร่วมมือกันที่จะติดต่อสื่อสารกันอย่างเต็มใจ ที่จะประสานงานกัน และที่สำคัญสมาชิกต้องยอมรับที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน ไม่ใช่เพียงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเท่านั้น

แมคไกวร์ (McGuire. 2006 : 34) กล่าวว่า ภาคีเครือข่าย หมายถึง รูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานจำนวนหลายแห่ง เพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาที่หน่วยงานแห่งใดแห่งหนึ่งไม่สามารถลงมือแก้ไขได้โดยลำพัง การบริหารจัดการภาคีเครือข่ายประกอบไปด้วยหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ซึ่งมีความหลากหลาย ย่อมต้องมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องอาศัยความสามารถในการประสานประโยชน์ระหว่างสมาชิกในภาคีเครือข่าย และจำเป็นจะต้องจัดระบบการบริหารจัดการภาคีเครือข่าย เพื่อให้ภาคีเครือข่ายสามารถดำเนินการไปได้ด้วยความราบรื่น

ต่วนเปาซี กูจิ (2554 : 17) ให้ความหมายของภาคีเครือข่าย หมายถึง การรวมตัวของกลุ่มที่มีการประสานงานหรือทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มีระยะเวลานาน มีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกัน และหากบรรลุวัตถุประสงค์หนึ่งแล้วสามารถเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมวัตถุประสงค์ใหม่ได้ และยังเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมของปัจเจกบุคคล กลุ่ม และองค์กร ผ่านรูปแบบของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมรูปแบบต่าง ๆ เช่น กิจกรรม การสื่อสาร ความร่วมมือ การพึ่งพาอาศัย การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ที่มีโครงสร้างและรูปแบบที่หลากหลาย

สรัญญา จุฑานิล (2556 : 15) กล่าวว่า ภาคีเครือข่าย หมายถึง การทำงานร่วมกันของกลุ่มคนหรือองค์กรที่มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม และมีเป้าหมายหรือมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีโครงสร้างความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยมีการเชื่อมโยงและประสานงานร่วมกันในลักษณะพึ่งพาอาศัย ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ร่วมกัน โดยลักษณะการเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายจะมีการเชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคล กลุ่มคน และองค์กร ทั้งนี้มีการติดต่อซึ่งกันและกันทั้งในระดับภายในองค์กรและภายนอกองค์กร

วิสิทธิ์ศักดิ์ ชัยเกิด (2559 : 45) กล่าวว่า ภาคีเครือข่าย หมายถึง การเชื่อมโยงระหว่างระบบการปฏิบัติงานหรือเชื่อมโยงบทบาทของกลุ่มบุคคล องค์กร หน่วยงานต่าง ๆ ที่เป็นหน่วยย่อยรวมตัวกันด้วยความสมัครใจ ภายใต้ความต้องการในวัตถุประสงค์ร่วมกัน จัดโครงสร้าง และรูปแบบการทำงานด้วยระบบใหม่ ในลักษณะสร้างความร่วมมือประสานงานกันในแนวราบ ระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง ด้วยการระดมสรรพกำลังร่วมกัน กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาด้วยการให้สมาชิกได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมติดตามประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์

จากความหมายของภาคีเครือข่ายดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ภาคีเครือข่าย หมายถึง การรวมตัวของกลุ่มบุคคล องค์กร และหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีการประสานงานหรือทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีโครงสร้างของความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ร่วมกันแลกเปลี่ยนข่าวสารกัน และดำเนินกิจกรรมที่ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วม ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จร่วมกัน

8.2 ประเภทของภาคีเครือข่าย

นักวิชาการหลายท่านได้แบ่งประเภทของภาคีเครือข่ายไว้แตกต่างกัน ดังนี้

คิลดัฟฟ์ และไจ่ (Kilduff & Tsai. 2003 : 4) ได้แบ่งประเภทของภาคีเครือข่ายตามระดับของการศึกษาวิเคราะห์ภาคีเครือข่าย (Network Analysis) โดยแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้ ภาคีเครือข่ายระดับปัจเจกบุคคล (Individual Level Network) ภาคีเครือข่ายระดับหน่วยธุรกิจ (Business Unit Level Network) ภาคีเครือข่ายระดับองค์กร (Organization Level Network) และภาคีเครือข่ายระดับอื่น ๆ (Otherer Network) หรือระดับระหว่างองค์กร

คีย์เซอร์ (Keyser. 2004 : 292) ได้แบ่งภาคีเครือข่ายเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) ภาคีเครือข่ายภายใน (Internal Network) เป็นภาคีเครือข่ายที่เกิดขึ้นในองค์กรเพื่อป้องกันการใช้ทรัพยากรภายนอกหน่วยงาน ลักษณะโครงสร้างภาคีเครือข่ายภายใน คือ การให้แต่ละหน่วยงานมีความเป็นอิสระในการผลิตงาน ตามความสามารถเฉพาะของหน่วยงานนั้น ๆ โดยไม่มีความซ้ำซ้อนในการผลิต และมีหน่วยงานกลางขององค์กรเป็นผู้ประสานระหว่างหน่วยงาน

2) ภาคีเครือข่ายยั่งยืน (Stable Network) เป็นภาคีเครือข่ายที่มีลักษณะที่เกิดขึ้นภายในองค์กร แต่บางส่วนมีการติดต่อกับหน่วยงานภายนอก เพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดของงาน โดยหน่วยงานกลางเป็นผู้ทำสัญญาการใช้ทรัพยากรร่วมกันกับหน่วยงานภายนอก

3) ภาคีเครือข่ายพลวัตร (Dynamic Network) เป็นภาคีเครือข่ายที่เน้นการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก แต่ยังมีหน่วยงานแกนกลางที่เป็นหน่วยงานหลักในการปฏิบัติงาน และมีการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างหน่วยงานภายนอกและภายใน

สรัญญา จุฑานิล (2556 : 18) ได้สรุปประเภทของภาคีเครือข่าย มี 3 ประเภท ดังนี้ (1) รูปแบบภาคีเครือข่ายที่เกิดจากการมีส่วนเกี่ยวข้องกัน เช่น ภาคีเครือข่ายสถานศึกษา ภาคีเครือข่ายสถานศึกษากับชุมชน ภาคีเครือข่ายสถานศึกษากับองค์กรเอกชน ภาคีเครือข่ายครู ภาคีเครือข่ายผู้ปกครอง ฯลฯ ซึ่งมีทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รูปแบบที่เป็นทางการ เช่น การตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดระบบและแนวทางปฏิบัติ ส่วนรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ เช่น รวมตัวกันเองตามความสนใจ ซึ่งส่วนใหญ่จะมีความยั่งยืนมากกว่า เนื่องจากเป็นความสนใจที่แท้จริง (2) รูปแบบภาคีเครือข่ายตามสถานที่ แบ่งเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ ภาคีเครือข่ายภายในสถานศึกษา และภาคีเครือข่ายนอกสถานศึกษา และ (3) รูปแบบภาคีเครือข่าย โดยพิจารณาจากลักษณะของโครงสร้างและเป้าหมายของระบบการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ระบบ คือ ภาคีเครือข่ายในระบบ ภาคีเครือข่ายนอกระบบ และภาคีเครือข่ายตามอัธยาศัย

ภัทรวรรณน์ นิลแก้วบวรวิชญ์ (2559 : 36) ได้อธิบายถึงรูปแบบภาคีเครือข่ายในการบริหารจัดการสถานศึกษา มี 6 รูปแบบ คือ (1) ภาคีเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐรวมตัวกันเอง (2) ภาคีเครือข่ายของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐแห่งใดแห่งหนึ่งหรือหลาย ๆ แห่งกับภาคส่วนอื่น อันได้แก่ บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย (3) ภาคีเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น ๆ ที่อาจจะเกิดมีขึ้นได้ในอนาคต (4) ภาคีเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของเอกชน (5) ภาคีเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐกับของเอกชน และภาคอื่นที่ระบุไว้ในรูปแบบที่ 2 และ 3 และ (6) ภาคีเครือข่ายที่อาจเกิดจากการริเริ่มระหว่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งของรัฐและของเอกชน หรือระหว่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคส่วนอื่น ๆ ในเขตพื้นที่การศึกษา โดยไม่มีการชี้นำกำกับหรือครอบงำโดยหน่วยงานหรือองค์กรทางการศึกษาระดับบน

ขจรวรรณ ภู่ขจร (2564 : 30) แบ่งประเภทภาคีเครือข่ายออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) ภาคีเครือข่ายที่แบ่งตามลักษณะการเกิดของภาคีเครือข่าย มีดังนี้

(1) ภาคีเครือข่ายที่เกิดจากการจัดการของภาครัฐ เช่น ภาคีเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน ภาคีเครือข่ายอาสาพัฒนาชุมชน ภาคีเครือข่ายการลดอุบัติเหตุภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ในการรณรงค์ลดอุบัติเหตุ โดยความร่วมมือกันระหว่างกระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ได้ร่วมกันจัดตั้งสำนักงานภาคีเครือข่ายลดอุบัติเหตุ เพื่อเป็นแกนนำและเป็นพลังสังคมในการแก้ปัญหาอุบัติเหตุทั่วประเทศ สำนักงานภาคีเครือข่ายลดอุบัติเหตุ จะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงภาคีเครือข่าย รวมทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชนในการสร้างเวที กำหนดยุทธศาสตร์ให้ตรงกับเป้าหมาย

ในการแก้ไขปัญหา ค้นหาภาคีเครือข่ายแกนนำ เพื่อผลักดันนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง ร่วมกันพัฒนาองค์กรและกำหนดรูปแบบวิธีการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

(2) ภาคีเครือข่ายที่เกิดจากการสนับสนุนจากองค์กรพัฒนาเอกชน เช่น ภาคีเครือข่ายสิ่งแวดล้อม ภาคีเครือข่ายสุขภาพ ภาคีเครือข่ายประเภทนี้ มักเป็นภาคีเครือข่ายที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีลักษณะไม่เป็นทางการ มีการจัดโครงสร้างแบบง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน

2) ภาคีเครือข่ายที่แบ่งตามกิจกรรม ได้แก่ ภาคีเครือข่ายที่ดำเนินกิจกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาเป็นเกณฑ์ มีการรวมตัวกันเป็นครั้งคราว เช่น ภาคีเครือข่ายการเรียนรู้ เป็นต้น

จากประเภทของภาคีเครือข่ายดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ภาคีเครือข่ายแบ่งออกได้หลายประเภทขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่ง อาทิ หากแบ่งตามลักษณะการเกิดของภาคีเครือข่าย สามารถแบ่งออกได้เป็นภาคีเครือข่ายที่เกิดจากการจัดการของภาครัฐ และภาคีเครือข่ายที่เกิดจากการสนับสนุนจากองค์กรพัฒนาเอกชน หรือหากแบ่งตามกิจกรรมซึ่งเป็นภาคีเครือข่ายที่ดำเนินกิจกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาเป็นเกณฑ์ มีการรวมตัวกันเป็นครั้งคราว เช่น ภาคีเครือข่ายการเรียนรู้ เป็นต้น หรือหากแบ่งตามการมีส่วนเกี่ยวข้องกัน อาจแบ่งได้เป็นภาคีเครือข่ายสถานศึกษา ภาคีเครือข่ายสถานศึกษากับชุมชน ภาคีเครือข่ายสถานศึกษากับองค์กรเอกชน ภาคีเครือข่ายครู และภาคีเครือข่ายผู้ปกครอง เป็นต้น

8.3 องค์ประกอบของภาคีเครือข่าย

มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบของภาคีเครือข่ายไว้ ดังนี้

ศิริพร ตันติยมาศ (2550 : 77) ได้สรุปองค์ประกอบของภาคีเครือข่าย ประกอบด้วย การมีสมาชิก กรรมการและผู้ประสานงาน มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน จัดกิจกรรมร่วมกัน การทำหน้าที่อย่างมีจิตสำนึก การรับรู้มุมมองร่วมกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การมีผลประโยชน์และมีความสนใจร่วมกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกภาคีเครือข่ายอย่างกว้างขวาง การเสริมสร้างกันและกัน การปฏิบัติสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ การสื่อสาร และการบริหารข้อมูล

สนธยา พลศรี (2550 : 216) กล่าวว่า ภาคีเครือข่ายมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1) สมาชิกของภาคีเครือข่าย อาจเป็นบุคคล กลุ่มคน องค์กร หรือชุมชนขนาดต่าง ๆ ตามระดับของภาคีเครือข่าย สมาชิกเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของภาคีเครือข่าย เพราะถ้าไม่มีสมาชิก ภาคีเครือข่ายก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้

2) วัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน สมาชิกของภาคีเครือข่ายต้องมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน มารวมกันเป็นภาคีเครือข่าย เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายเดียวกัน

3) ระบบความสัมพันธ์ของภาคีเครือข่าย สมาชิกของภาคีเครือข่ายมารวมกันด้วยความสมัครใจ สมาชิกยังมีอิสระในการดำเนินงาน มีความเท่าเทียมกันในการดำเนินกิจกรรม มีระบบในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกให้เกิดความยั่งยืน

4) การบริหารจัดการ สมาชิกภาคีเครือข่ายเป็นผู้ร่วมกำหนดการบริหารและจัดการภาคีเครือข่าย ทั้งโครงสร้างของภาคีเครือข่าย สถานภาพ และบทบาทของสมาชิก กฎระเบียบที่ใช้ร่วมกัน การประสานงาน การติดต่อสื่อสาร โครงการ งบประมาณ ซึ่งรูปแบบของการบริหารจัดการภาคีเครือข่ายขึ้นอยู่กับเป้าหมายของภาคีเครือข่าย และคุณลักษณะของสมาชิกภาคีเครือข่ายเป็นสำคัญ

5) ผู้ประสานงานภาคีเครือข่าย ต้องมีผู้ประสานงาน ทำหน้าที่ประสานงานบริหารและจัดการภาคีเครือข่ายที่คัดเลือกโดยสมาชิก ซึ่งอาจจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในลักษณะของคณะกรรมการภาคีเครือข่าย อาจมีศูนย์กลางประสานงานเพียงศูนย์เดียวหรือหลายศูนย์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิก หรือขนาดของภาคีเครือข่าย และความเห็นร่วมกันของสมาชิก

6) กิจกรรมร่วมกัน ภาคีเครือข่ายต้องมีกิจกรรมที่สมาชิกร่วมกันดำเนินงาน เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของภาคีเครือข่าย เป็นกิจกรรมดำเนินงานของภาคีเครือข่ายตามปกติ และกิจกรรมที่ร่วมกันเป็นกรณีพิเศษ เพื่อให้สมาชิกภาคีเครือข่ายได้ร่วมกิจกรรมกันอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

7) การรวมพลังสมาชิก ภาคีเครือข่ายต้องมีการรวมพลังหรือศักยภาพของสมาชิกมาใช้ในการดำเนินงานร่วมกัน เพราะพลังงานของภาคีเครือข่ายเป็นพลังที่เพิ่มขึ้นแบบทวีคูณ และมีผลต่อความสำเร็จของภาคีเครือข่าย

8) การสนับสนุนส่งเสริมซึ่งกันและกัน สมาชิกของภาคีเครือข่ายสนับสนุนส่งเสริมสมาชิกคนอื่น ๆ ให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมของภาคีเครือข่าย ไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่ต่างคนต่างทำ โดยทุกคนนึกถึงความสำคัญของสมาชิกแต่ละคน มีจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของภาคีเครือข่าย และการบรรลุเป้าหมายของภาคีเครือข่ายร่วมกัน

9) การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง สมาชิกของภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของภาคีเครือข่ายอย่างกว้างขวาง ทั้งการร่วมเรียนรู้ ร่วมสรุปบทเรียน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติงาน และร่วมรับผลประโยชน์

10) ผลงานของภาคีเครือข่าย ภาคีเครือข่ายต้องมีผลการดำเนินงานซึ่งเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จของภาคีเครือข่าย ความสำเร็จดังกล่าว คือ การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์และบรรลุเป้าหมายของภาคีเครือข่าย

จำนงค์ แจ่มจันทรวงษ์ (2555 : 48) กล่าวถึง องค์ประกอบของภาคีเครือข่ายว่าจะต้องพิจารณาองค์ประกอบที่มีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องต่าง ๆ ดังนี้

1) วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการรวมตัวกันของบุคลากรในภาคีเครือข่ายสถานศึกษา ควรมีวิสัยทัศน์ที่เป็นเป้าหมายในอนาคตร่วมกัน สามารถนำไปสู่การปฏิบัติภารกิจ เพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาได้

2) สมาชิกในภาคีเครือข่าย เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของภาคีเครือข่าย มีความสำคัญเท่าเทียมกัน มีความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการ สมาชิกสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม ภายใต้เป้าหมายการพัฒนาการศึกษาร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินงานของภาคีเครือข่ายเป็นไปอย่างเป็นระบบ

3) ผู้ประสานงานและกรรมการ เป็นคณะบุคคลที่คัดเลือกจากสมาชิกภาคีเครือข่าย มีการผลัดเปลี่ยนทำหน้าที่ดำเนินงานของภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนไปด้วยการรวมพลังของสมาชิก โดยกรรมการร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารภาคีเครือข่าย

4) กิจกรรม การจัดกิจกรรมของภาคีเครือข่ายสถานศึกษา ต้องเป็นสิ่งที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกภาคีเครือข่าย อาจเป็นกิจกรรมที่สมาชิกมีความสนใจอย่างเป็นธรรมชาติ กิจกรรมจากการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมระดมทรัพยากรของสมาชิกด้วยกันเอง เกิดความร่วมมือกันภายในภาคีเครือข่าย ถือเป็นการสร้างความเข้มแข็งแก่ภาคีเครือข่าย

5) ทรัพยากร การดำเนินการให้เกิดประสิทธิภาพของภาคีเครือข่าย ต้องมีทรัพยากรต่าง ๆ ได้แก่ งบประมาณ ความตั้งใจ การเสียสละ รวมทั้งข้อมูลข่าวสาร/ประสบการณ์ วัสดุครุภัณฑ์ เทคโนโลยี ที่สามารถใช้ร่วมกันในภาคีเครือข่าย

อุดมสิน คันธภูมิ (2558 : 24) สรุปว่า องค์ประกอบของภาคีเครือข่ายความร่วมมือประกอบด้วย สมาชิกของภาคีเครือข่าย วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกัน ผู้ประสานงานภาคีเครือข่าย กิจกรรม การมีส่วนร่วมของสมาชิกภาคีเครือข่ายอย่างกว้างขวาง การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน ระบบความสัมพันธ์ของภาคีเครือข่าย และระบบบริหารจัดการภาคีเครือข่าย

จิรภัทร มหาวงค์ (2559 : 66) สรุปองค์ประกอบของภาคีเครือข่าย ประกอบด้วย สมาชิกภาคีเครือข่าย เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของภาคีเครือข่าย การมีภารกิจร่วมกัน การกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบงาน ระบบความสัมพันธ์และการสื่อสาร แกนนำหรือผู้นำภาคีเครือข่าย การมีส่วนร่วมของสมาชิกภาคีเครือข่าย และการเรียนรู้และร่วมกันทำงาน

วิสิทธิ์ศักดิ์ ชัยเกิด (2559 : 124) สรุปองค์ประกอบของภาคีเครือข่าย ประกอบด้วย การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (Interaction) การมีวิสัยทัศน์ร่วม (Common Vision) การมีส่วนร่วม (Participation) ความไว้วางใจ (trust) การสร้างความตระหนักร่วม (Awareness) การสร้างพันธกรณี (Obligation) การปฏิบัติกิจกรรมร่วม Collaborate) และการตัดสินใจร่วม (Decision Making)

จากองค์ประกอบของภาคีเครือข่ายดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ภาคีเครือข่ายมีองค์ประกอบที่สำคัญ ประกอบด้วย สมาชิกของภาคีเครือข่าย ซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของภาคีเครือข่าย เพราะถ้าไม่มีสมาชิกแล้วภาคีเครือข่ายก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ยังประกอบด้วย วัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน ระบบความสัมพันธ์ การบริหารจัดการ ผู้ประสานงานภาคีเครือข่าย กิจกรรมร่วมกัน การรวมพลังสมาชิก การสนับสนุนส่งเสริมซึ่งกันและกัน การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และผลงานของภาคีเครือข่าย

8.4 ความจำเป็นในการเสริมสร้างภาคีเครือข่าย

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความจำเป็นของการเสริมสร้างภาคีเครือข่ายไว้ ดังนี้

เบิร์ก (Burke. 1999 : 76) กล่าวว่า การที่ภาคีเครือข่ายดำรงอยู่ได้ก็ด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เพื่อเป็นศูนย์รวมของการสนับสนุน เพื่อให้เกิดประโยชน์จากการมีประสบการณ์แตกต่างกัน เพื่อเป็นช่องทางสำหรับแหล่งทุน ภาคีเครือข่ายเป็นเวทีในการเจรจาต่อรองกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ หน่วยงานส่งเสริมสนับสนุนการสร้างภาคีเครือข่ายด้วยเป้าหมาย 2 ประการ คือ (1) เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและสนับสนุนการเสริมสร้างอำนาจแก่ประชาชน และ (2) เพื่อเป็นช่องทางสำหรับการให้บริการแก่ประชาชน

ขจรวรรณ ภู่ขจร (2564 : 42) กล่าวว่า การสร้างภาคีเครือข่ายสามารถช่วยแก้ปัญหาด้วยการเปิดโอกาสให้บุคคลและองค์กรได้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งบทเรียนและประสบการณ์กับบุคคลหรือองค์กรที่อยู่นอกหน่วยงานของตน ลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน ให้ความร่วมมือและทำงานในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน เสมือนเป็นการเปิดประตูสู่โลกภายนอก ซึ่งมีหลักการที่เกี่ยวข้อง 3 ประการ ดังนี้

1) สถานการณ์ปัญหาและสภาพแวดล้อม ได้แก่ สถานการณ์ปัญหาที่ซ้ำซ้อนหลากหลายและขยายตัว ที่เกินความสามารถของกลุ่มหรือองค์ใดองค์กรหนึ่งจะดำเนินการแก้ไขได้ จำเป็นต้องมีการรวมพลังหรือมีกลไกการจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อแก้ไขปัญหานั้นและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เช่น เกิดการรวมกลุ่ม เครือข่าย เกิดผู้นำ เกิดประสบการณ์ และมีความต้องการที่จะเชื่อมโยงคน กลุ่ม และประสบการณ์นั้น ให้เป็นขบวนการเพื่อจัดการปัญหาและขยายผลการพัฒนา โดยนัยนี้จำเป็นต้องมีการเสริมสร้างภาคีเครือข่าย เพื่อให้เกิดพลังในการจัดการกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยเป็นทั้งการจัดการภายในกลุ่มองค์กรที่มองเห็นความจำเป็นในการรวมพลังและการเข้ามาเสริมสร้างของบุคคล องค์กรภายนอก เช่น องค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อให้เกิดความตระหนักในสถานการณ์ปัญหาและหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน

2) การสร้างพื้นที่ทางสังคม ภาคีเครือข่ายเป็นเครื่องมือและยุทธศาสตร์ที่สำคัญต่อการระดมทรัพยากรและความคิดเห็นจากฝ่ายต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและการเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่ต้องการขยายผลการพัฒนา การใช้พลังภาคีเครือข่ายในฐานะเครื่องมือดังกล่าวถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมทางสังคม ที่นำไปสู่การเรียนรู้และการสร้างพื้นที่ทางสังคม เพราะเมื่อกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมที่มีความต้องการคล้ายกัน มีความคิดหรืออุดมคติเหมือนกัน มารวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับกลุ่มหรือบุคคล และองค์กรอื่น ๆ ในสังคม ทำให้กลุ่มตนเองมีความรู้สึกว่ามีพื้นที่ทางสังคมที่ชัดเจน ซึ่งเป็นการตอบสนองทางด้านจิตใจ ความเชื่อมั่น และความไว้วางใจให้แก่กัน กระบวนการนี้จะเป็นการสร้างและให้โอกาสในการพัฒนาศักยภาพของฝ่ายต่าง ๆ เพื่อที่จะขยายขอบเขต แนวคิด และกระบวนการนั้นให้กว้างขวางออกไปสู่การรับรู้ระหว่างกัน โดยอาศัยช่องทาง

การสื่อสารและการทำกิจกรรม ซึ่งจะกลายเป็นการสร้างอัตลักษณ์ของภาคีเครือข่ายให้ปรากฏภาพลักษณ์ที่ชัดเจน ที่สร้างความรู้สึกร่วม และก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในด้านต่าง ๆ

3. การประสานผลประโยชน์อย่างเท่าเทียม คือ การประสานผลประโยชน์อย่างเท่าเทียม เพราะเมื่อทุกกลุ่มองค์กรหรือภาคีเครือข่ายมีการประสานผลประโยชน์ต่อกันในลักษณะการพึ่งพาอาศัยกันแล้ว สิ่งที่เกิดตามมา คือ ภาคีเครือข่ายเกิดการเรียนรู้และมีกิจกรรมการพัฒนาที่ต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยให้เกิดระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพและเกิดกระบวนการใหม่ ความรู้ใหม่ โดยการประสานผลประโยชน์นั้น อาจมิได้หมายถึงการให้ผลประโยชน์ต่างตอบแทนเท่านั้น แต่อาจหมายถึงการให้โอกาสของความเป็นไปได้ในทางเลือกที่มีต่อกัน ซึ่งการได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมเป็น ภาคีเครือข่าย จะช่วยกระตุ้นให้เกิดภาคีเครือข่าย และเกิดการรักษาพันธกรณีร่วมกัน รวมทั้งปัจจัยที่เกื้อหนุนก่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาภาคีเครือข่ายที่ต่อเนื่อง ดังนั้นการรวมตัวเป็นภาคีเครือข่ายของหน่วยย่อยจึงเป็นการประสานผลประโยชน์ต่อกันและกันในการก้าวเดิน และมีความมั่นคงยิ่งขึ้น

จากความจำเป็นของการเสริมสร้างภาคีเครือข่ายดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การที่ภาคีเครือข่ายดำรงอยู่ได้ก็ด้วยเหตุผลหลายประการ อาทิ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เพื่อเป็นศูนย์รวมของการสนับสนุน เพื่อให้เกิดประโยชน์จากการมีประสบการณ์แตกต่างกัน เพื่อเป็นช่องทางสำหรับแหล่งทุน เป็นเวทีในการเจรจาต่อรองกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ การแก้ไขสถานการณ์ปัญหาและสภาพแวดล้อม การสร้างพื้นที่ทางสังคม ฯลฯ

จากหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่ภาคีเครือข่าย สรุปได้ว่า ภาคีเครือข่ายเป็นการรวมตัวของกลุ่มบุคคล องค์กร และหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีการประสานงานหรือทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีโครงสร้างของความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ร่วมกันแลกเปลี่ยนข่าวสาร และดำเนินกิจกรรมที่ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วม ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จร่วมกัน ทั้งนี้ความจำเป็นอย่างหนึ่งที่ทำให้ต้องมีการเสริมสร้างภาคีเครือข่าย คือ การแก้ไขสถานการณ์ปัญหา เพราะในบางครั้งสถานการณ์ปัญหาที่ซ้ำซ้อนหลากหลายที่เกินความสามารถของกลุ่มหรือองค์ใดองค์กรหนึ่งจะดำเนินการแก้ไขได้ จำเป็นต้องมีการเสริมสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อให้เกิดพลังในการจัดการกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำหลักการดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการสร้างรูปแบบ MAHA GENIUS ในองค์ประกอบด้าน **“N : Network หมายถึง ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่ประสานงานกันเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน”** ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วม ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จร่วมกัน

9. นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ (I : Innovation)

9.1 ความหมายของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2553 : 14) กล่าวว่า นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ หมายถึง วิธีการปฏิบัติใหม่ ๆ ที่แปลกไปจากเดิม โดยอาจจะได้มาจากการคิดค้นวิธีการใหม่ ๆ ขึ้นมา หรือมีการปรับปรุงของเก่าให้เหมาะสม และสิ่งทั้งหลายปลายทางอย่างมีประสิทธิภาพ

ถวัลย์ มาศจรัส และเชาวฤทธิ์ จงเกษกรณ์ (2554 : 5) ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ หมายถึง รูปแบบใหม่ของสื่อการเรียนการสอน เทคนิควิธี กิจกรรม หรือสิ่งอื่นใดที่ผู้สอนนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้การเรียนรู้มีคุณภาพ

ทิศนา แขมมณี (2555 : 14) ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ หมายถึง รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ แนวคิด แนวทาง ระบบ สื่อและเทคนิคต่าง ๆ ซึ่งได้รับการคิดค้นและจัดทำขึ้นใหม่ เพื่อช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้

ราชบัณฑิตสถาน (2556 : 565) ให้ความหมายของนวัตกรรมว่าเป็นความคิด วิธีการ หรืออุปกรณ์ที่ทำขึ้นใหม่หรือแปลกจากเดิม

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2559 : 81) ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการ เทคนิค วิธีการ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นใหม่ เพื่อนำมาใช้สำหรับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน อาจเป็นสิ่งใหม่ที่ยังไม่ได้มีการใช้อย่างเป็นปกติ หรือเคยถูกนำไปใช้บางส่วนแล้ว แต่ยังไม่แพร่หลาย นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้จึงอาจเป็นสิ่งใหม่ทั้งหมดหรือใหม่เพียงบางส่วน หรือเป็นส่วนหนึ่งของระบบการจัดการเรียนรู้

จากความหมายของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ หมายถึง รูปแบบ หรือสื่อการสอนที่พัฒนาขึ้นมาใหม่เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนานักเรียนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ โดยอาจพัฒนามามาจากแนวคิด ทฤษฎี หรือหลักวิชาการ หรือจากพื้นฐานของนวัตกรรมเดิมที่มีอยู่ แต่ยังไม่เคยถูกนำมาใช้พัฒนาผู้เรียน

9.2 ความสำคัญของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

พิสณุ ฟองศรี (2551 : 65) กล่าวว่า การนำนวัตกรรมไปใช้ในการจัดการเรียนรู้นอกจากจะช่วยให้นักเรียนได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ตามที่กำหนดแล้ว ยังมีประโยชน์ คือ นักเรียนเรียนรู้ได้เร็วขึ้น เข้าใจบทเรียนอย่างเป็นรูปธรรม บทเรียนมีความน่าสนใจ บรรยากาศการเรียนมีความสนุกสนาน สามารถลดเวลาในการสอน และประหยัดค่าใช้จ่าย

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2559 : 83–85) กล่าวถึง ความสำคัญของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนกับการเรียนรู้ของนักเรียน มีดังนี้

1) การใช้นวัตกรรมในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครู มีดังนี้

(1) ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้ ที่มักพบบ่อย คือ ครูส่วนใหญ่มักยึดรูปแบบวิธีการสอนแบบบรรยาย ทำให้นักเรียนเป็นฝ่ายรับรู้ (Passive Learner) เป็นการปิดกั้นความคิดและสติปัญญาของนักเรียนให้อยู่ในขอบเขตจำกัด ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดประดิษฐ์ผลงานได้น้อย (Passive Ability) นักเรียนจะเกิดความเบื่อหน่าย ขาดความสนใจในการเรียน แต่หากครูผู้สอนได้นำนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ จะทำให้นักเรียนมีบทบาทในการเรียนรู้มากขึ้น และเป็นฝ่ายลงมือปฏิบัติมากขึ้น (Active Learner) ก็จะทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่สามารถคิด ประดิษฐ์สร้างสรรค์ผลงานมากขึ้น (Active Ability)

(2) ปัญหาเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา เนื้อหาสาระการเรียนรู้ในบางรายวิชามีมาก และเป็นนามธรรม ยากต่อการทำความเข้าใจ จึงจำเป็นต้องนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เช่น การเรียนแบบร่วมมือ หรือการใช้ชุดการเรียนการสอนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) เป็นต้น

(3) ปัญหาเกี่ยวกับสื่อ อุปกรณ์การจัดการเรียนรู้ ในบางครั้งสื่อ อุปกรณ์ที่นำมาใช้ในบางเนื้อหามีจำนวนน้อย การที่จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาได้ง่ายขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาคิดค้นและผลิตสื่อการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้สำหรับการจัดการเรียนรู้ให้เพียงพอ เพื่อทำให้การจัดการเรียนรู้บรรลุตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้

2) การใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ในกรณีที่ครูต้องการจะพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จำเป็นที่จะต้องแสวงหาหรือพัฒนานวัตกรรมเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ เช่น การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้ความสามัคคี การจัดการเรียนรู้แบบโครงการเพื่อพัฒนาทักษะด้านความคิด วิเคราะห์ หรือการใช้แหล่งเรียนรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับการเรียนรู้และสร้างความรักท้องถิ่น เป็นต้น

3) การใช้นวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยนักเรียนมีความแตกต่างกันในหลายลักษณะ บางคนมีความสนใจในการเรียนและเรียนรู้ได้เร็ว ในขณะที่บางคนขาดแรงจูงใจในการเรียน จึงไม่ให้ความสนใจต่อการเรียนและเรียนรู้ได้ช้า ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องพยายามศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของนักเรียน ซึ่งจำเป็นต้องใช้นวัตกรรมมาช่วยในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีและมีคุณภาพ สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพของตนเอง

4) การใช้นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน คุณภาพของนักเรียนคือเป้าหมายสูงสุดของการจัดการเรียนรู้ แต่ในความเป็นจริงแล้วกลับพบว่าคุณภาพของนักเรียนมักไม่ได้มาตรฐาน ทำให้ผู้บริหารการศึกษา พยายามหาวิธีการหรือใช้นวัตกรรมมาช่วยในการบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การบริหารสถานศึกษาแบบเครือข่ายความร่วมมือ การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การจัดโครงการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้รูปแบบต่าง ๆ ในขณะที่ครูหรือนักวิชาการทางการศึกษาก็ได้ศึกษา ค้นคว้า หารูปแบบหรือนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน เช่น ครูใช้การสื่อสารการเรียนรู้หรือเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้แบบต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้ได้มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

จากความสำคัญของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่านวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ สามารถช่วยแก้ปัญหาหรือพัฒนานักเรียน ทำให้นักเรียนเข้าถึงบทเรียนหรือเนื้อหาได้มากขึ้น โดยสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีผลการเรียนรู้เป็นไปตามมาตรฐานของหลักสูตร

9.3 ประเภทของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้

มีนักวิชาการได้จำแนกประเภทของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2553 : 21) ได้สรุปประเภทของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ตามลักษณะ ขั้นตอนการผลิต และการใช้นวัตกรรม แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) นวัตกรรมประเภทสื่อสิ่งประดิษฐ์ เช่น เกม การ์ตูน นิทาน เอกสารประกอบการเรียนรู้ รวมทั้งแผนภูมิรูปภาพต่าง ๆ บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย หนังสืออ่านเพิ่มเติม เป็นต้น

2) นวัตกรรมประเภทรูปแบบวิธีสอน เช่น วิธีการสอนแบบ 4 MAT แบบอริยสัจ การจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา วิธีสอนแบบวิทยาศาสตร์ วิธีสอนแบบโครงงาน วิธีสอนแบบบทบาทสมมติ วิธีสอนแบบใช้สถานการณ์จำลอง เป็นต้น

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2559 : 85) ได้แบ่งประเภทของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ไว้หลายลักษณะขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่ง ดังนี้

1) การแบ่งตามขอบข่ายของการจัดการเรียนรู้ แบ่งออกได้ 5 ประเภท ดังนี้

(1) นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร เป็นการใช้วิธีการใหม่ ๆ ในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น และตอบสนองความต้องการของบุคคลให้มากขึ้น เช่น หลักสูตรบูรณาการ หลักสูตรรายบุคคล หลักสูตรกิจกรรมและประสบการณ์ หลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรท้องถิ่น เป็นต้น

(2) นวัตกรรมการเรียนการสอน เป็นการใช้วิธีการเชิงระบบในการปรับปรุงและคิดค้นพัฒนาวิธีการเรียนการสอนแบบใหม่ ๆ ที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนและการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนให้มีคุณภาพมากขึ้น เช่น การจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ การใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ และการจัดการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

(3) นวัตกรรมสื่อการเรียนการสอน เป็นนวัตกรรมที่อาศัยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์เครือข่าย และเทคโนโลยีโทรคมนาคม มาใช้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนใหม่ ๆ ทั้งการเรียนด้วยตนเอง การเรียนเป็นกลุ่ม และการเรียนแบบมวลชน ตลอดจนสื่อที่ใช้เพื่อสนับสนุนการฝึกอบรมผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมัลติมีเดีย (Multimedia) ชุดการสอน (Instructional Module) วีดีทัศน์แบบมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive Video) และการเรียนการสอนโดยใช้สื่อประสมกับผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย เป็นต้น

(4) นวัตกรรมการประเมินผล เป็นนวัตกรรมที่ใช้เพื่อการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำได้อย่างรวดเร็ว รวมถึงการวิจัยทางการศึกษา และการวิจัยสถาบัน

(5) นวัตกรรมการบริหารจัดการศึกษา เป็นการใช้นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารสนเทศมาช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารการศึกษา ให้มีความรวดเร็วทันเหตุการณ์ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก เช่น ระบบการจัดการฐานข้อมูลของหน่วยงานสถานศึกษา เกี่ยวกับฐานข้อมูลนักเรียน นักศึกษา ฐานข้อมูลครู อาจารย์ และบุคลากรในสถานศึกษา ฐานข้อมูลด้านการเงิน บัญชี พัสดุ และครุภัณฑ์ เป็นต้น

2) การแบ่งตามผู้ใช้ประโยชน์โดยตรง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

(1) นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู เป็นรูปแบบหรือเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้แบบต่าง ๆ และสื่ออุปกรณ์การสอนต่าง ๆ ที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน อาทิ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project Based Learning) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem-based Learning) ฯลฯ

(2) นวัตกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นสื่อนวัตกรรมการเรียนรู้สำหรับเน้นให้นักเรียนใช้เพื่อการเรียนรู้ของตนเอง อาทิ ชุดการเรียนรู้ บทเรียนสำเร็จรูป บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ชุดฝึกปฏิบัติ ใบงาน แบบฝึกทักษะ หนังสือเสริมประสบการณ์ ชุดเพลง ชุดเกม ฯลฯ

3) การแบ่งตามลักษณะของนวัตกรรม แบ่งออกได้ 2 ประเภท ดังนี้

(1) ผลิตภัณฑ์สิ่งประดิษฐ์ทางการศึกษา หรือสื่อการเรียนการสอน (Product/Invention) อาทิ บทเรียนสำเร็จรูป บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ชุดการสอน หนังสือเสริมสร้างประสบการณ์ ชุดสื่อประสม วีดีทัศน์ สไลด์ประกอบเสียง เกม นิทาน การ์ตูนเพลง ฯลฯ

(2) เทคนิควิธีการสอน รูปแบบหรือวิธีการจัดการเรียนรู้ (Instructional/ Model) อาทิ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ การใช้บทบาทสมมติ การบูรณาการ การใช้โครงงาน การเรียนรู้แบบร่วมมือ การใช้เว็บช่วยสอน (Web-based Instruction) การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน เทคนิคการจัดกิจกรรมพัฒนา เทคนิคการปรับพฤติกรรม รูปแบบการฝึกทักษะ รูปแบบการสอนหรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่นักวิจัยพัฒนาขึ้น ฯลฯ

วิสาร ปัญญชุณห์ (2564 : 34) ได้แบ่งนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1) แบ่งตามประโยชน์โดยตรงของผู้ใช้ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

(1) นวัตกรรมสำหรับครู เช่น คู่มือครู แผนการสอน เอกสารประกอบการสอน ชุดการสอน เครื่องมือวัดผล หนังสืออ้างอิง และอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

(2) นวัตกรรมสำหรับนักเรียน เช่น เอกสารประกอบการเรียน บทเรียนสำเร็จรูป หนังสือเสริมประสบการณ์ ชุดฝึกปฏิบัติ ชุดเกม ชุดเพลง และการ์ตูน เป็นต้น

2) แบ่งตามลักษณะของนวัตกรรม ได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

(1) สื่อการเรียนการสอน เช่น บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการสอน ชุดสื่อการสอน บทเรียนโมดูล วีดีทัศน์ เกม เพลง การ์ตูน สไลด์ประกอบเสียง ภาพยนตร์ ใบงาน แผ่นโปร่งใส คอมพิวเตอร์ช่วยสอน แผ่นป้ายแม่เหล็ก บัตรดำ และภาพพลิก เป็นต้น

(2) เทคนิคและวิธีการ เช่น การสอนเป็นคณะ การสอนแบบโครงการ การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ การสอนซ่อมเสริม การสอนเพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัย การสอนแบบแก้ปัญหา การเรียนเพื่อรอบรู้ การเรียนตามความสามารถ และการศึกษาเป็นรายบุคคล เป็นต้น

จากประเภทของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้สามารถแบ่งออกได้หลายประเภทขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่ง ซึ่งหากแบ่งนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกณฑ์ขอบข่ายของการจัดการเรียนรู้ สามารถแบ่งได้เป็นนวัตกรรมทางด้านหลักสูตร นวัตกรรมการเรียนการสอน นวัตกรรมสื่อการเรียนการสอน นวัตกรรมการประเมินผล และนวัตกรรมการบริหารจัดการศึกษา และหากแบ่งโดยใช้เกณฑ์ผู้ใช้ประโยชน์โดยตรง สามารถแบ่งได้เป็นนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู และนวัตกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกณฑ์ลักษณะของนวัตกรรม ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็นผลิตภัณฑ์ สิ่งประดิษฐ์ทางการศึกษา และเทคนิควิธีการสอน

9.4 การสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้

มีนักวิชาการหลายท่านได้นำเสนอวิธีการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

ทิศนา แขมมณี (2555 : 421) กล่าวถึง การพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้โดยทั่วไปมีกระบวนการที่สำคัญ ดังนี้

1) การระบุปัญหา (Problem) การมองเห็นปัญหาในเรื่องต่าง ๆ และต้องการจะแก้ไขปัญหานั้น เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนานวัตกรรม เพื่อให้เกิดสภาพการณ์หรือผลที่ดีขึ้น

2) การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Objective) เมื่อสามารถระบุปัญหาได้แล้ว ต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของการพัฒนานวัตกรรมว่า นวัตกรรมที่พัฒนานั้น ควรเป็นอย่างไร

3) การศึกษาข้อจำกัดต่าง ๆ (Constraints) ผู้พัฒนาจำเป็นต้องศึกษาลักษณะของปัญหาและข้อจำกัดต่าง ๆ ในบริบทที่จะใช้นวัตกรรมน ก่อนมีการประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรมนั้นขึ้นมา เพื่อให้นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น สามารถนำมาใช้ได้จริงในบริบทนั้น ๆ

4) การประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรม (Innovation) จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์ ความรู้ ข้อมูล และความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งอาจเป็นการคิดขึ้นมาใหม่ทั้งหมด หรืออาจเป็นการนำของเก่าที่มีอยู่แล้วมาดัดแปลงปรับปรุง เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นวัตกรรมอาจอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะของปัญหาและวัตถุประสงค์ของนวัตกรรมนั้น เช่น อาจมีลักษณะเป็นแนวความคิด หลักการ แนวทาง ระบบ รูปแบบ วิธีการ กระบวนการเทคนิค หรือสิ่งประดิษฐ์ และเทคโนโลยี เป็นต้น

5) การทดลองใช้ (Experimentation) เมื่อคิดค้นนวัตกรรมได้แล้ว จำเป็นต้องมีการทดลองใช้นวัตกรรมนั้น เพื่อดูว่านวัตกรรมที่คิดค้นขึ้นสามารถนำไปใช้ได้จริงและได้ผลเพียงใด ผลการทดลองใช้จะช่วยให้ผู้พัฒนารู้จุดที่ควรปรับปรุง และหาทางแก้ไข เพื่อให้ได้ผลตามที่ต้องการ

6) การเผยแพร่ (Dissemination) เมื่อมั่นใจว่านวัตกรรมที่สร้างขึ้นมีคุณภาพและประสิทธิภาพมากพอ ก็พร้อมที่จะเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จัก และยอมรับนำไปใช้กันอย่างแพร่หลาย

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2559 : 96-100) กล่าวถึง ขั้นตอนการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

1) การวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้มีเป้าหมายสำคัญเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะตามจุดหมายของหลักสูตร ซึ่งเป็นสภาพที่หลักสูตรคาดหวังให้เกิดขึ้น แต่ในสภาพที่เป็นจริงนักเรียนไม่ได้เป็นไปตามสภาพที่คาดหวัง เกิดปัญหาการเรียนรู้ ถ้าพิจารณาในระดับหลักสูตรคือ สภาพของการไม่สอดคล้องกันระหว่างจุดหมายของหลักสูตรกับผลการจัดการศึกษา และหากพิจารณาในระดับชั้นเรียนก็คือ สภาพของความไม่สอดคล้องกันระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ กับผลการเรียนรู้ของนักเรียน

2) การศึกษาและเลือกนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาการเรียนรู้ หลังจากการวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้จะทำให้ครูทราบปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่ชัดเจนขึ้น ต่อไปครูจึงควรศึกษานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถเลือกนวัตกรรมในการนำมาใช้แก้ปัญหาการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อพัฒนาการของนักเรียนให้มากที่สุด

3) การออกแบบนวัตกรรม เมื่อครูได้ศึกษานวัตกรรมและเลือกนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาการเรียนรู้ได้เหมาะสมแล้ว ครูควรออกแบบนวัตกรรม ซึ่งเป็นการกำหนดขอบข่ายเนื้อหาสาระ องค์ประกอบรูปแบบของนวัตกรรม ว่าควรมีลักษณะอย่างไร มีส่วนประกอบอะไรบ้าง มีกระบวนการ กิจกรรมในการจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาการเรียนรู้อย่างไร เช่น ถ้าครูเลือกใช้นวัตกรรมประเภทชุดกิจกรรมพัฒนา อาจจะมีส่วนประกอบดังนี้ (1) ชื่อชุดกิจกรรมพัฒนา (2) จุดประสงค์ (3) คำชี้แจง (4) เวลาที่ใช้ปฏิบัติกิจกรรม (5) กิจกรรมที่ปฏิบัติ (6) คำถามหรือข้อทดสอบ (7) แบบประเมินหรือแบบบันทึกผลการใช้ และ (8) แบบฝึกหัด

4) การสร้างนวัตกรรม เป็นขั้นตอนที่ครูทำนวัตกรรมตามที่ออกแบบไว้ให้ครบถ้วนตามองค์ประกอบของนวัตกรรมที่กำหนดไว้ ถ้าเป็นนวัตกรรมประเภทสื่อเอกสาร อาทิ แบบฝึก ชุดกิจกรรมพัฒนา ชุดการสอน ฯลฯ ครูต้องลงมือเขียนสาระ รายละเอียด ตามลักษณะและรูปแบบของนวัตกรรมที่ออกแบบไว้ กรณีที่เป็นนวัตกรรมประเภทเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ หรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ครูต้องจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สะท้อนให้เห็นถึงขั้นตอนหรือกระบวนการจัดการเรียนรู้ของนวัตกรรมนั้น ๆ

5) การตรวจคุณภาพของนวัตกรรมโดยผู้เชี่ยวชาญ การตรวจสอบคุณภาพของนวัตกรรมที่สำคัญคือ การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เป็นการตรวจสอบว่านวัตกรรมมีความถูกต้องเหมาะสม หรือสอดคล้องกับปัญหาการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ รวมถึงวัยของนักเรียนหรือไม่ โดยนำนวัตกรรมเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ให้ช่วยประเมินคุณภาพตามเกณฑ์ประเมินในด้านความสอดคล้องกับสภาพปัญหาการเรียนรู้/วัตถุประสงค์ของการวิจัย ความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ความชัดเจน ความสมบูรณ์ครบถ้วนในด้านเนื้อหาสาระ ภาพหรือเสียง ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง และความเป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียน สำหรับกรณีที่ผลการประเมินไม่ผ่านเกณฑ์ หรือผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะว่าควรปรับปรุงแก้ไข ก็ควรปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้นวัตกรรมมีคุณภาพดีขึ้น

6) การตรวจสอบประสิทธิภาพของนวัตกรรมโดยการทดลองใช้ การตรวจสอบคุณภาพของนวัตกรรมบางประเภท เมื่อผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วจะต้องนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่เป็นคนละกลุ่มกับกลุ่มที่ศึกษาวิจัย แล้วตรวจสอบประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

วิสาร ปัญญชุณห์ (2564 : 36) กล่าวถึง ขั้นตอนการสร้างและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดสิ่งที่จะพัฒนา เมื่อครูได้ศึกษาสภาพปัญหา วิเคราะห์รายละเอียดและสาเหตุของปัญหาที่ต้องการแก้ไขหรือพัฒนาแล้ว ก็ตั้งเป้าหมายในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน นั่นคือ กำหนดจุดประสงค์ของการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดในตัวนักเรียน อาจจะทั้งห้อง กลุ่มย่อย หรือรายบุคคล

ขั้นที่ 2 กำหนดนวัตกรรม เมื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้ชัดเจนแล้ว ครูต้องศึกษาค้นคว้าตามหลักวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี และผลงานที่วิจัยเกี่ยวข้อง กับจุดประสงค์ในการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน โดยนำมาผสมผสานกับความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของตน กำหนดเป็นกรอบแนวคิดของกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย สื่อการสอน หรือวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เทคนิค วิธีการ กระบวนการ ฯลฯ ที่คิดว่าเหมาะสมที่สุดที่ใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนานักเรียน

ขั้นที่ 3 สร้างและพัฒนา เมื่อตัดสินใจได้ว่าจะเลือกจัดทำนวัตกรรมชนิดใดแล้ว ครูผู้สอนควรศึกษาวิธีการจัดทำนวัตกรรมนั้น ๆ อย่างละเอียด มีลักษณะประกอบอะไรบ้าง มีวิธีการดำเนินการจัดทำอย่างไร มีการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นหรือไม่ อย่างไร แล้วจึงจัดทำนวัตกรรมให้สมบูรณ์ตามข้อกำหนด

ขั้นที่ 4 ทดลองใช้ ครูควรทดลองใช้นวัตกรรมที่สร้างขึ้นกับนักเรียนกลุ่มเล็ก ๆ ก่อน เพื่อให้แน่ใจว่านวัตกรรมที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ สามารถใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนานักเรียนได้ หลังจากนั้นให้ทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มหนึ่งประมาณ 9-10 คน แล้วตรวจสอบคุณภาพด้วยการหาประสิทธิผลของนวัตกรรม ก่อนที่จะนำไปใช้กับผู้เรียนกลุ่มใหญ่ในสภาพการณ์จริง

ขั้นที่ 5 ใช้ในสถานการณ์จริง เมื่อครูดำเนินการสร้าง ทดลองใช้นวัตกรรม และปรับปรุงแก้ไขจนมั่นใจในคุณภาพของนวัตกรรมแล้ว ก็นำไปใช้จริง ซึ่งอาจเป็นการนำไปใช้ตามแผนการสอนปกติที่กำหนดไว้ หรือจัดทำเป็นรูปแบบของการทดลองใช้นวัตกรรม ตามกระบวนการวิจัยแบบทดลองก็ได้ ขึ้นอยู่กับความประสงค์ของครู และสถานการณ์จริงของการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น

ขั้นที่ 6 ประเมินผลการใช้ เมื่อสิ้นสุดกระบวนการใช้นวัตกรรมแล้ว ครูต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่แสดงถึงผลการใช้นวัตกรรมด้วยเทคนิคต่าง ๆ ซึ่งจะแสดงถึงคุณภาพของนวัตกรรม และถ้าผลการใช้นวัตกรรมสามารถลดสภาพปัญหา หรือแก้ปัญหา หรือพัฒนาผู้เรียนได้ตามที่กำหนด ก็สามารถรายงานผล ขยายผล และเผยแพร่นวัตกรรมต่อไป

จากการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้ การวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ กำหนดนวัตกรรมที่จะใช้แก้ปัญหา ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม สร้างนวัตกรรมตามหลักวิชาการ ตรวจสอบคุณภาพของนวัตกรรม ทดลองใช้นวัตกรรม และรายงานผลการทดลองใช้นวัตกรรม

จากหลักการ แนวคิด และทฤษฎีนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ว่า นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ เป็นรูปแบบหรือสื่อการสอนที่ครูพัฒนาขึ้นจากพื้นฐานของนวัตกรรมเดิมที่ยังไม่เคยนำมาใช้พัฒนานักเรียน หรืออาจจะสร้างขึ้นมาใหม่ตามแนวคิด ทฤษฎี หรือหลักวิชาการ เพื่อนำสิ่งที่สร้างขึ้นไปใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาศักยภาพนักเรียนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ทั้งนี้การใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยนักเรียนมีความแตกต่างกันในหลายลักษณะ บางคนมีความสนใจในการเรียนและเรียนรู้ได้เร็ว ในขณะที่บางคนขาดแรงจูงใจในการเรียน

จึงไม่ให้ความสนใจต่อการเรียนและเรียนรู้ได้ช้า ครูผู้สอนจึงต้องพยายามศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของนักเรียนให้สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพของนักเรียน นอกจากนี้การสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้สำหรับนำมาใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนนั้น ต้องมีการประเมินผลการใช้ เมื่อสิ้นสุดกระบวนการใช้นวัตกรรมเพื่อปรับปรุงนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอยู่เสมอ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำหลักการดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการสร้างรูปแบบ MAHA GENIUS ในองค์ประกอบด้าน **“I : Innovation หมายถึง นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย เพื่อยกระดับอัจฉริยภาพนักเรียนให้สูงขึ้นในทุกด้าน และปรับปรุงนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอยู่เสมอ”** ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของนักเรียน ให้สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพของนักเรียนต่อไป

10. ความเป็นเอกภาพ (U : Unity)

10.1 ความหมายของความเป็นเอกภาพ

มีนักวิชาการและหน่วยงานได้ให้ความหมายของความเป็นเอกภาพไว้ ดังนี้

กรุณา แดงสุวรรณ (2553 : 16) กล่าวว่า ความเป็นเอกภาพ หมายถึง ความเห็นพ้องต้องกันในด้านความคิดเห็น ความไว้เนื้อเชื่อใจ ความสามัคคี การให้อภัย รวมไปถึงการเลิกแล้วต่อกัน

อภิชาติ สุขแสง (2555 : 9) ได้สรุปความหมายของความเป็นเอกภาพ หมายถึง การสร้างแรงดึงดูด โดยใช้ประเพณี ความเชื่อ ศีลธรรม และสำนึกร่วมกันของคนในสังคม เพื่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกัน เกิดความสัมพันธ์ระหว่างกัน ร่วมมือกัน ช่วยเหลือกัน นำไปสู่ความสมานฉันท์ ซึ่งสมาชิกจะให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วม มีความเห็นพ้องไปในทิศทางเดียวกัน เข้าใจกัน เชื่อใจกัน เอื้ออาทร เกื้อกูลต่อกัน มีความตระหนักในหน้าที่ทั้งของส่วนตนและส่วนรวม ทำให้สังคมมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่แตกสลาย

ราชบัณฑิตยสถาน (2556 : 74) ได้ให้ความหมายของคำว่าเอกภาพ หมายถึง ความเข้ากันได้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

เอกชัย ไชยอำพร (2559 : 24) กล่าวว่า ความเป็นเอกภาพ หมายถึง ความกลมเกลียว ความสามัคคี ความร่วมใจ ความเห็นพ้องต้องกัน ทำให้เกิดความเข้าใจ ได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน และมีความเอื้ออาทรและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

ขวัญนภา อุณหกานต์ (2562 : 1048) กล่าวว่า ความเป็นเอกภาพ (Unity) หมายถึง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และความสอดคล้องกลมกลืนกัน

ณรงค์ แผ้วพลสง (2564 : 1) กล่าวว่า ความเป็นเอกภาพ หมายถึง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของการบริหารจัดการ ทั้งด้านโครงสร้าง รูปแบบวิธีการดำเนินงาน หรือการจัดระเบียบให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียว เพื่อผลรวม และการเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ ให้มาสัมพันธ์กัน

จากความหมายของความเป็นเอกภาพดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ความเป็นเอกภาพ หมายถึง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของการบริหารจัดการ ทั้งด้านโครงสร้าง รูปแบบ วิธีการดำเนินงาน หรือการจัดระเบียบให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวกัน ทำให้เกิดความเข้าใจ ได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน และมีความเอื้ออาทรและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

10.2 ลักษณะของความเป็นเอกภาพ

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงลักษณะของความเป็นเอกภาพไว้ ดังนี้

อภิชาติ สุขแสง (2555 : 10) กล่าวว่า ความเป็นเอกภาพมีลักษณะ ดังนี้

1) มีการสร้างแรงดึงดูด โดยใช้ประเพณี ความเชื่อ ศีลธรรม และสำนึกร่วมของคนในสังคม เพื่อให้สมาชิกเกิดความรู้สึกร่วมกัน เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดพลังที่สำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ

2) มีความคิดเห็นพ้องกันเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยความสมัครใจ เพราะถ้าความคิดเห็นไม่ตรงกันตั้งแต่แรก ก็ไม่สามารถที่จะปฏิบัติงานร่วมกันได้ ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ จึงไม่อาจเกิดขึ้น ดังนั้นการที่จะสร้างความเป็นเอกภาพให้เกิดขึ้นนั้น ควรที่จะปรับแนวคิดทัศนคติของแต่ละคนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันก่อน

3) มีความเข้าใจกัน เชื่อใจกัน เพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปอย่างราบรื่น ซึ่งความเชื่อใจกันนั้นถือเป็นกุญแจดอกสำคัญที่จะทำให้สมาชิกสามารถทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างไม่ลังเล จนสามารถดำเนินกิจกรรมไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน อย่างมีประสิทธิภาพ

4) เอื้ออาทร และเกื้อกูลต่อกัน เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ เพราะมนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มสังคม ซึ่งจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกัน ช่วยเหลือ แบ่งปัน ดูแลเวลาเจ็บป่วย ความห่วงใย และให้กำลังใจกัน ซึ่งสถาบันทางสังคมที่มีส่วนในการเสริมสร้างความเอื้ออาทร คือ สถาบันศาสนา สถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษา

5) ตระหนักในหน้าที่ส่วนตนและส่วนรวม ถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ความเป็นเอกภาพดำรงอยู่ได้ เพราะถ้าหากสมาชิกบกพร่องต่อหน้าที่ของตน ก็จะส่งผลกระทบต่อส่วนรวมด้วย

เอกชัย ไชยอำพร (2559 : 36) กล่าวถึง ลักษณะของความเป็นเอกภาพ มีดังนี้

1) สมาชิกมีสิ่งที่คล้ายคลึงกัน เช่น ความคิด ทัศนคติ ความเชื่อ หรือศาสนา เป็นต้น หน่วยของสมาชิกถือเป็นองค์ประกอบเบื้องต้นที่จะทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์กัน เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ และเป็นปัจจัยสำคัญที่จะขับเคลื่อนความเป็นเอกภาพให้บรรลุตามเป้าหมายของกลุ่ม ดังนั้นหน่วยของสมาชิกจึงเป็นองค์ประกอบหลักที่ก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ

2) มีเป้าหมายร่วมกัน หมายถึง การมองเห็นจุดหมายในอนาคตร่วมกัน ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม มีความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน มีเป้าหมายที่จะดำเนินไปด้วยกัน ส่งผลให้การขับเคลื่อนความเป็นเอกภาพอย่างมีพลัง และลดความขัดแย้งที่เกิดจากการมีความเข้าใจที่ต่างกันได้

3) มีการปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง การที่สมาชิกมีการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อหวังให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก และผลของการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนนั้น ก่อให้เกิดการพัฒนาทางความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ตลอดถึงเกิดความเหนียวแน่นในความสัมพันธ์

4) การมีส่วนร่วมของสมาชิก การมีส่วนร่วมมีผลต่อการพัฒนาความเป็นเอกภาพอย่างมาก เพราะกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือทำอย่างแข็งขัน จนเกิดเป็นพลังที่จะทำให้สามารถบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม

5) การทำหน้าที่อย่างมีจิตสำนึก การที่แต่ละคนมารวมตัวกันได้นั้น นอกจากจะมีความสนใจหรืออุปนิสัยที่คล้ายคลึงกันแล้ว การทำหน้าที่อย่างมีจิตสำนึกถือเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยยึดโยงให้แต่ละหน่วยชีวิตมารวมตัวกันได้ เพราะหากขาดจิตสำนึกที่มาจากส่วนลึกของจิตใจ การรวมตัวนั้นก็จะไม่ถือเป็นเอกภาพอย่างแท้จริง

จากลักษณะของความเป็นเอกภาพดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ความเป็นเอกภาพมีลักษณะที่สำคัญหลายประการ อาทิ มีการสร้างแรงดึงดูดเพื่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกัน มีความคิดเห็นพ้องกันเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีเป้าหมายร่วมกัน มีการปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง มีความเข้าใจกัน เชื่อใจกัน มีความเอื้ออาทรและเกื้อกูลต่อกัน และมีความตระหนักในหน้าที่ส่วนตนและส่วนรวม

10.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการ

ทฤษฎีที่นักวิชาการมักนำมาใช้ในการอ้างถึงการบริหารจัดการอย่างเป็นเอกภาพ คือ ทฤษฎีการบริหารจัดการ POCCC ของฟาโยล (Fayol. 1996 ; อ้างถึงใน วีระพงศ์ เกียรติไพรยศ. 2562 : 58) ซึ่งทฤษฎีดังกล่าวเป็นทฤษฎีที่เน้นการบริหารจัดการรอบด้านและครอบคลุม ตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติติการ การจัดโครงสร้างองค์กร ไปจนถึงการควบคุมการทำงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่วางไว้ โดยหัวใจสำคัญที่หลักการบริหารจัดการของฟาโยลเน้นย้ำอยู่เสมอก็คือ “ความเป็นเอกภาพ (Unity)” ตั้งแต่การมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน มีทิศทางเดียวกัน ไปจนถึงมีความสามัคคีกัน มุ่งไปสู่ความสำเร็จร่วมกัน ทั้งนี้ทฤษฎี POCCC นั้นมาจากหน้าที่ 5 ประการ ที่ฟาโยลกำหนดขึ้นสำหรับการบริหารจัดการองค์กร ซึ่งในแต่ละหน้าที่นั้นต่างก็มีความสำคัญในตัวเอง ขณะเดียวกันก็มีการเชื่อมโยงและส่งผลซึ่งกันและกัน เพื่อให้การทำงานสมบูรณ์และประสบความสำเร็จ โดยรายละเอียดของหน้าที่ทั้ง 5 ประการ มีดังนี้

1) การวางแผน (Planning : P) คือ การกำหนดแผนปฏิบัติติการให้ครอบคลุมทุกกระบวนการไว้ตั้งแต่ต้นจนจบ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการทำงานในอนาคต การวางแผนเป็นการบริหารจัดการที่คาดการณ์ไว้ล่วงหน้าซึ่งเกิดจากวิสัยทัศน์และจินตนาการ แล้วถ่ายทอดออกมาเป็นแผนปฏิบัติติการการทำงาน และเป้าหมายที่จะต้องบรรลุสู่ความสำเร็จ

2) การจัดการองค์กร (Organizing : O) คือ การจัดกระบวนในการทำงาน ให้ครอบคลุมทุกกระบวนการ ทั้งการกำหนดตำแหน่งงาน ภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบ จำนวนคน รวมถึงการจัดโครงสร้างตำแหน่ง โครงสร้างองค์กร เพื่อจัดลำดับการบริหารและการสั่งการ หากองค์กรมีการจัดการองค์กรที่เป็นระบบระเบียบ ย่อมทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ

3) การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding : C) คือ การจัดองค์กร โครงสร้าง การทำงาน และอำนาจหน้าที่ในการสั่งการ เพื่อช่วยให้เกิดการตัดสินใจได้อย่างทันท่วงที ผู้ที่มีอำนาจ การตัดสินใจจะต้องสามารถวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรอบคอบ และตัดสินใจได้อย่างเฉียบขาด ว่องไว ตลอดจนมีความรับผิดชอบในการตัดสินใจของตนเอง

4) การประสานงาน (Coordination : C) คือ ภาระหน้าที่ในการเชื่อมโยงงาน ตลอดจนการปฏิบัติการทุกอย่าง รวมไปถึงกำลังคนที่หน่วยให้ทำงานเข้ากันให้ได้ กำกับให้มุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน อำนวยให้เกิดการทำงานที่ราบรื่น เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามที่วางไว้ ทุกอย่าง หากขาดการประสานงานที่ดีอาจทำให้เกิดความล้มเหลวได้ เมื่อมีการแบ่งโครงสร้าง ตลอดจน มอบหมายงานให้กับแต่ละส่วนชัดเจนแล้ว การประสานงานให้เกิดการทำงานที่ดีที่สุดมีความจำเป็น อย่างยิ่ง เพราะแต่ละส่วนต้องทำงานสอดประสานกัน เพื่อผลสำเร็จเดียวกัน การประสานงานที่ดีนั้น จำเป็นจะต้องมีในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคลต่อบุคคล หัวหน้างานต่อลูกน้อง แผนกต่อแผนก ไปจนถึงผู้บริหารต่อทุกหน่วยงานในองค์กร

5) การควบคุม (Controlling : C) คือ การกำกับ ตลอดจนการบริหารจัดการ ทุกอย่างให้สำเร็จลุล่วงไปตามแผนที่วางไว้ ประครองการดำเนินงานให้เป็นไปตามกรอบที่กำหนด ทั้งในเรื่องของกรอบเวลา มาตรฐานการปฏิบัติติการ ขั้นตอนการทำงาน ไปจนถึงการประสานงาน ทุกฝ่ายให้เกิดความราบรื่น การควบคุมนี้ยังรวมไปถึงการบริหารที่ไม่ใช่ทรัพยากรบุคคลอีกด้วย แต่รวมถึงทรัพยากรที่เป็นวัตถุดิบ เครื่องจักร ผลผลิตที่ได้ ตลอดจนงบประมาณในการดำเนินงาน ทั้งหมด เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพที่สุด

จากทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ทฤษฎีที่นักวิชาการมักนำมาใช้ในการอ้างถึงการบริหารจัดการอย่างเป็นเอกภาพ คือ ทฤษฎี การบริหารจัดการ POCCC ของฟาโยล ซึ่งเป็นทฤษฎีที่เน้นการบริหารจัดการรอบด้านและครอบคลุม ตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติติการ การจัดโครงสร้างองค์กร ไปจนถึงการควบคุมการทำงานให้เป็นไป ตามมาตรฐานที่วางไว้ ซึ่งมีหัวใจสำคัญคือความเป็นเอกภาพ ตั้งแต่การมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน มีทิศทาง เดียวกัน ไปจนถึงมีความสามัคคีกัน มุ่งไปสู่ความสำเร็จร่วมกัน

จากหลักการ แนวคิด และทฤษฎีความเป็นเอกภาพ สรุปได้ว่า ความเป็นเอกภาพเป็นความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของการบริหารจัดการ ทั้งด้านโครงสร้าง รูปแบบวิธีการดำเนินงาน หรือการจัดระเบียบให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวกัน ทำให้เกิดความเข้าใจ ได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน และมีความเอื้ออาทรและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ซึ่งความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการเรื่องต่าง ๆ ตั้งแต่การมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน มีทิศทางเดียวกัน ไปจนถึงมีความสามัคคีกัน จะก่อให้เกิดพลังที่สำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ มุ่งไปสู่ความสำเร็จที่วางไว้ได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำหลักการดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการสร้างรูปแบบ MAHA GENIUS ในองค์ประกอบด้าน **“U : Unity คือ ความเป็นเอกภาพ สามัคคี และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการบริหารจัดการการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน”** ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารจัดการการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน สามารถขับเคลื่อนไปได้ในทิศทางที่ต้องการ และมุ่งไปสู่ความสำเร็จที่วางไว้

11. การมุ่งสู่ความสำเร็จ (S : Success)

11.1 ความหมายของการมุ่งสู่ความสำเร็จ

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการมุ่งสู่ความสำเร็จไว้ ดังนี้

แบลคเวลล์, ทรีซสแนฟสกี และดเวค (Blackwell, Trzesniewski & Dweck. 2007 : 247) ได้ให้ความหมายของการมุ่งสู่ความสำเร็จ หมายถึง ความคิดในเชิงการพัฒนาที่เติบโตของบุคคลที่มีความเชื่อว่าตนเองสามารถพัฒนาสติปัญญาได้มากกว่าที่เป็นอยู่ มีมุมมองทางด้านปัญญาและการเรียนรู้ที่คิดว่าความฉลาดทางสติปัญญาสามารถแก้ไขพัฒนาและปรับปรุงได้

ดีเวค (Dweck. 2012 ; อ้างถึงใน พรนิภา รัตนบุษย์. 2562 : 12) ให้ความหมายการมุ่งสู่ความสำเร็จ หมายถึง ความเชื่อว่าตนเองสามารถพัฒนาความสามารถด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้นได้ โดยใช้การฝึกหัด สั่งสมประสบการณ์ และมีความมุ่งมั่นพยายาม การเรียนรู้และพัฒนาตนเองใช้กระบวนการเรียนรู้ไปสู่การประสบความสำเร็จ

มุทิตา อดทน (2561 : 24) กล่าวว่า การมุ่งสู่ความสำเร็จ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการสร้างความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเอง เชื่อว่าตนเองมีความฉลาด และสร้างได้ด้วยการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับความพยายาม ชอบปัญหาและความท้าทาย มีความคิด ความเชื่อหรือทัศนคติที่เชื่อมั่นในความสามารถและสติปัญญา สามารถพัฒนา แก้ไข ดัดแปลงได้ ส่งผลให้เกิดความพยายามและความมุ่งมั่นในการพุ่งชนปัญหาต่าง ๆ

พรนิภา รัตนบุษย์ (2562 : 15) กล่าวว่า การมุ่งสู่ความสำเร็จ คือ ความทุ่มเทแรงกายแรงใจและประสบการณ์ มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ ชอบเรียนรู้จากปัญหา มีความพยายามที่จะหาทางแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคโดยไม่หลีกหนี

กอบแก้ว บุญบุตร (2563 : 13) กล่าวว่า การมุ่งสู่ความสำเร็จ หมายถึง ความคิดของบุคคลโดยมีพื้นฐานมาจากค่านิยม ความเชื่อ ทัศนคติ และประสบการณ์เดิมของบุคคลนั้น ๆ ที่เชื่อมั่นในความสามารถและสติปัญญาของตนเอง ว่าสามารถพัฒนา แก้ไข ดัดแปลงได้ ส่งผลให้เกิดความพยายามและความมุ่งมั่นในการแก้ปัญหา ชอบความท้าทาย และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ซึ่งเป็นหนทางในการเรียนรู้ที่ดี และสามารถนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนและการทำงานได้

จากความหมายของการมุ่งสู่ความสำเร็จดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การมุ่งสู่ความสำเร็จ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการสร้างความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเอง เชื่อว่าตนเองมีความสามารถและสติปัญญา และสามารถพัฒนา แก้ไข ดัดแปลงได้ ส่งผลให้เกิดความพยายามและความมุ่งมั่นในการพุ่งชนปัญหาต่าง ๆ

11.2 ความสำคัญของการมุ่งสู่ความสำเร็จ

มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของการมุ่งสู่ความสำเร็จ ดังนี้

แกรนท์ และดีเวค (Grant & Dweck. 2003 : 543) กล่าวว่า การมุ่งสู่ความสำเร็จมีความสำคัญทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และแสวงหาสิ่งใหม่ที่ดีกว่าเดิมอยู่เสมอ อีกทั้งมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจภายใน (Inner Motivation) ของนักเรียน รวมถึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความมุ่งมั่นพยายาม และการพึ่งพาตนเองทางการเรียนรู้ของนักเรียน

ดีเวค (Dweck. 2017 : 12) กล่าวว่า ชุดความคิดของการมุ่งสู่ความสำเร็จและชุดความคิดยึดติด มีความสำคัญมากในบริบทการเรียนและการศึกษา ซึ่งจากการติดตามเด็กนักเรียนจำนวนหนึ่งเป็นเวลา 2 ปี ตั้งแต่การเรียนจากประถมศึกษาไปสู่มัธยมศึกษา พบว่า เด็กนักเรียนที่มีชุดความคิดของการมุ่งสู่ความสำเร็จ มีผลการเรียนดีขึ้นหลังจากเปลี่ยนระดับชั้นจากประถมศึกษาไปสู่มัธยมศึกษา ส่วนนักเรียนที่มีชุดความคิดแบบยึดติดมีผลการเรียนที่แย่ลง ทั้ง ๆ ที่ในตอนเริ่มแรกของงานวิจัย เด็กสองกลุ่มนี้มีผลการเรียนใกล้เคียงกัน นักเรียนที่มีชุดความคิดแบบยึดติดมักอ้างว่าผลการเรียนที่แย่มาจากการที่พวกเขาไม่ถนัดในด้านนั้น หรือโทษว่าผู้สอนสอนไม่ดี ทำให้สุดท้ายเด็กกลุ่มนี้ย่อท้อต่อการเรียน ส่วนนักเรียนที่มีชุดความคิดมุ่งสู่ความสำเร็จ มักจะพยายามจนบรรลุเป้าหมาย ถึงแม้ว่าจะพบกับอุปสรรคในการเรียนเช่นเดียวกับนักเรียนคนอื่น (เช่นเดียวกับนักเรียนที่มีชุดความคิดแบบยึดติด) รูปแบบการจัดการปัญหาของนักเรียนนี้ไม่ได้จำเพาะอยู่เพียงช่วงเปลี่ยนผ่านจากประถมศึกษาไปสู่มัธยมศึกษา แต่การเปลี่ยนผ่านจากการเรียนชั้นมัธยมศึกษาไปสู่การเรียนในระดับมหาวิทยาลัยก็พบผลในทำนองเช่นเดียวกัน

มุทิตา อดทน (2561 : 25) กล่าวว่า เด็กที่มีทัศนคติมุ่งสู่ความสำเร็จ จะมีความกระตือรือร้นในการเรียน ใส่ใจ สนุกกับการแก้ปัญหา สนุกกับการเรียนรู้ และพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ที่ท้าทาย จากการศึกษาในเด็ก พบว่า เด็กที่มีทัศนคติมุ่งสู่ความสำเร็จจะประสบความสำเร็จในการเรียนมากกว่ากลุ่มที่มีกรอบความคิดจำกัด เนื่องจากเด็กจะเชื่อว่าความสามารถสร้างได้ จึงตั้งใจ

ทำงานเต็มที่และพร้อมเรียนรู้ผ่านอุปสรรค แต่เด็กที่มีกรอบความคิดจำกัดจะยึดติดว่าทักษะเปลี่ยนแปลงไม่ได้ ความตั้งใจทำงานต่ำ มักจะหลบเลี่ยงอุปสรรค ขาดการเรียนรู้ ทำให้มีโอกาสประสบความสำเร็จน้อยกว่า

กอบแก้ว บุญบุตร (2563 : 15) กล่าวว่า การมีทัศนคติที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จจะทำให้นักเรียนมีความพยายาม ความทุ่มเทแรงกายแรงใจและประสบการณ์ มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ มีความพยายามที่จะหาทางแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคโดยไม่หลีกหนี พัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ที่ท้าทาย มีความคิดสร้างสรรค์ มีการเสาะแสวงหาความรู้และทักษะใหม่เพื่อพัฒนาตนเอง มีเป้าหมายแบบมุ่งเน้นการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเน้นการพัฒนาการเรียนรู้และตนเอง ดังนั้นการมีทัศนคติมุ่งไปสู่ความสำเร็จจึงเป็นส่วนสำคัญของความสำเร็จในการเรียนรู้ การดำรงชีวิต ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพของคนในทุกเพศ ทุกวัย โดยบุคคลที่มีทัศนคติมุ่งสู่ความสำเร็จจะเชื่อว่าตนเองสามารถพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้ หากใช้ความพยายามและความมุ่งมั่นมากเพียงพอ

จากความสำคัญของการมุ่งสู่ความสำเร็จดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การมุ่งสู่ความสำเร็จ มีความสำคัญทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และแสวงหาสิ่งใหม่ที่ดีกว่าเดิมอยู่เสมอ อีกทั้งยังมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจภายในของนักเรียน รวมถึงพฤติกรรมความมุ่งมั่นพยายามที่จะหาทางแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคโดยไม่หลีกหนีปัญหา ความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ และการพึ่งพาตนเองทางการเรียนรู้ของนักเรียน

11.3 แนวทางการมุ่งสู่ความสำเร็จ

มีนักวิชาการได้เสนอแนวทางของการมุ่งสู่ความสำเร็จไว้ ดังนี้

พวงชมพู โจนส์ (2559 : 4-5) กล่าวว่า การมุ่งสู่ความสำเร็จได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยทัศนคติแห่งความสำเร็จ โดยมีแนวทางการสร้างทัศนคติแห่งความสำเร็จ ดังนี้

1) หยุดเปรียบเทียบ บางครั้งแต่ละคนมักจะคอยเปรียบเทียบว่า คนอื่นดีกว่า รวยกว่า เก่งกว่า จนลืมหยุดมองข้อดีที่ตนเอง หลายคนภูมิใจ มุ่งเน้นถึงความสำเร็จ และมีความสุขกับความสำเร็จของตนเอง ไม่อิจฉา หรือคอยเปรียบเทียบกับใคร ชีวิตก็มีความสุขดี ดังนั้นต้องหยุดน้อยเนื้อต่ำใจ และหยุดเปรียบเทียบตัวเองกับคนอื่นตลอดเวลา แล้วหันมามองข้อดีของตัวเอง

2) ทุกอย่างไม่จำเป็นต้องสมบูรณ์แบบ ความสมบูรณ์แบบ (Perfectionism) เป็นตัวแปรสำคัญประการหนึ่งที่กีดกันความสำเร็จ เมื่อบุคคลยึดติดว่าความสำเร็จคือการบรรลุเป้าหมายทั้งหมด ทำให้บางครั้งบุคคลอาจต้องเหนื่อยและปล่อยละเลยการทำสิ่งนั้นไป เมื่อบุคคลคิดว่าคงไม่มีทางทำให้สมบูรณ์แบบได้ทั้งหมด ลองเปลี่ยนความคิดเป็นการจะทำให้ดีที่สุด ทุกอย่างอาจไม่สามารถดีเยี่ยมได้หมด เพียงแต่ได้พยายามทำให้ดีที่สุดแล้ว หากมีปัญหาใดๆ เกิดขึ้นก็พยายามที่จะหาทางแก้ไขให้ผ่านพ้นไปได้แต่ละจุด ถ้าคิดได้แบบนี้ บุคคลจะสนุกกับการเผชิญหน้าต่ออุปสรรคและมีความสุขในความสำเร็จของของตัวเอง

3) หาหลักฐานเสริมความคิด เมื่อใดก็ตามที่บุคคลคิดว่าตนเองทำไม่ได้ ตนเองไม่มีศักยภาพพอที่จะทำมันสำเร็จ บุคคลต้องหยุดความคิดนี้ โดยต้องหาหลักฐานมายืนยันความคิดด้านลบของตนเองให้ได้ ว่าตนเองทำไม่ได้จริงหรือไม่ และทำไม่ได้เพราะอะไร บางครั้งตนเองมักคิดว่าการทำไม่ได้หรือทำไม่ดี เช่น เวลานำเสนองานแล้วเห็นผู้ฟังเงียบ เลยคิดไปเองว่าผู้ฟังไม่ชอบงานของตนเอง แต่ความจริงแล้วเขาอาจไม่ได้ใส่ใจ หรืออาจไม่มีใครให้ข้อเสนอแนะในสิ่งที่ตนเองนำเสนอเท่านั้น ซึ่งเป็นลักษณะของคนที่ชอบคิดไปเอง

4) ให้คำจำกัดความใหม่ของคำว่าผิดพลาด การกลัวความผิดพลาด ทำให้หลาย ๆ คนไม่กล้าออกจากพื้นที่ปลอดภัย (Comfort Zones) ไม่กล้าที่จะเสียง หรือลองทำอะไรใหม่ ๆ เพราะกลัวว่าทำไปแล้วจะไม่ประสบความสำเร็จ หรือไม่แน่ใจว่าทำแล้วจะดีหรือไม่ แต่หากให้คำจำกัดความของความ “ผิดพลาด” โดยเปลี่ยนเป็นคำว่า “บทเรียน” จะทำให้สามารถเรียนรู้เพิ่มเติมในแต่ละก้าวของชีวิต เมื่อความผิดพลาดกลายเป็นบทเรียนให้เรียนรู้และเติบโตอย่างมั่นคงขึ้น

5) อย่าสนใจความคิดของคนอื่นมากเกินไป ในยุคปัจจุบัน มีทั้งคนที่หวังดี และไม่หวังดีกับตนเอง ถ้าตนเองมัวแต่สนใจทุกคน โดยเฉพาะใส่ใจคำพูดของคนที่ไม่หวังดีกับตนเอง อาจทำให้ตนเองมีอุปสรรคในการตัดสินใจและความก้าวหน้าได้ เพราะฉะนั้นอย่าให้ใครมามีอำนาจการตัดสินใจเหนือตนเอง และต้องมั่นใจว่าสิ่งที่ตนเองตัดสินใจทำ ไม่ทำให้คนหรือสังคมรอบด้านเดือดร้อนเช่นกัน หากมัวแต่สนใจคำพูด ความรู้สึกของทุกคนรอบตัวมากเกินไป อาจทำให้ไม่เหลือความเป็นตัวเอง ดังนั้นควรสนใจในสิ่งที่สนใจ และเลิกสนใจในสิ่งที่ไม่ควรสนใจ

มุทิตา อดทน (2561 : 28) กล่าวถึง แนวทางในการสร้างทัศนคติแห่งความสำเร็จให้กับนักเรียนว่า ครูต้องรู้จักโน้มน้าวให้นักเรียนควบคุมตนเองให้มีจิตสำนึกคิดเชิงบวก ศรัทธาในความงาม ความฝัน ถ้าคิดว่าตนเองทำได้แล้วจะทำได้และลงมือทำเดี๋ยวนี้ หรือการฝึกให้นักเรียนเอาใจจดจ่อกับสิ่งที่พึงปรารถนาและหลีกจากสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา โดยการสร้างมโนภาพ ถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นรูปภาพ เพราะรูปภาพหนึ่งรูปมีค่าเท่ากับคำพูดพันคำ และเมื่อประสบปัญหาล้มเหลว พ่ายแพ้ หรือไม่สบอารมณ์ให้ตอบโต้ด้วยความคิดเชิงบวก โดยครูต้องฝึกให้นักเรียนยอมรับว่าทุกปัญหามีทางออกเสมอ และเป็นทางออกที่สวยงามด้วย เป็นต้น และนอกจากนี้แนวทางหนึ่งที่สามารถส่งเสริมให้นักเรียนมุ่งไปสู่ความสำเร็จได้ คือ การส่งเสริมกำลังใจแก่นักเรียน ทั้งนี้กำลังใจสามารถส่งผลต่อการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และการประสบความสำเร็จในชีวิตของนักเรียนได้อีกด้วย หากลองสังเกตจะพบว่าเด็กที่เติบโตมาในครอบครัวที่คอยให้กำลังใจ และเป็นที่พักใจที่ดีของเด็ก ๆ ไม่ว่าพวกเขาจะพบเจอกับปัญหาหรืออุปสรรคใดอยู่ก็ตาม เด็กในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะเติบโตขึ้นมากลายเป็นคนที่กล้าทำสิ่งใหม่ ๆ และมีความเชื่อมั่นใจ ภาคภูมิใจในตัวเองอยู่ในระดับที่เหมาะสม ทั้งนี้การส่งเสริมกำลังใจให้กับนักเรียนอาจทำได้โดยการให้สิ่งเร้า เช่น การให้รางวัล หรือให้การชมเชย โดยอาจมีการยกย่องในความสำเร็จ และประชาสัมพันธ์ผลงานความสำเร็จของนักเรียน ครูควรแสดงความยินดี

กับกระบวนการที่นักเรียนได้กระทำ แม้จะเป็นการพัฒนาที่เล็กน้อย แต่ถ้าสามารถมุ่งไปถึงความสำเร็จในอนาคตได้ ครูก็ควรยกย่องในความพยายามและตั้งใจนั้น เพราะเด็กแต่ละคนไม่เหมือนกัน บางคนมีความพยายามมาก สร้างความสามารถได้มาก บางคนทำได้มากเช่นกัน แต่อาจจะเป็นไปแบบช้า ๆ นักเรียนทุกคนควรได้รับการยกย่องในกระบวนการที่พวกเขานำมาใช้ในการแก้ปัญหา ซึ่งการยกย่องความสำเร็จของนักเรียน หลังจากที่นักเรียนได้ทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งสำเร็จแล้ว จะทำให้นักเรียนอยากจะทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก

จากแนวทางการมุ่งสู่ความสำเร็จดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า แนวทางการมุ่งสู่ความสำเร็จได้นั้นมีหลายแนวทาง โดยแนวทางที่สำคัญคือการสร้างทัศนคติแห่งความสำเร็จ อาทิ การหยุดเปรียบเทียบตนเองกับคนอื่น การคิดว่าทุกอย่างไม่จำเป็นต้องสมบูรณ์แบบทั้งหมด การหาหลักฐานเสริมความคิดเมื่อตนเองทำไม่ได้ การเปลี่ยนคำจำกัดความของความผิดพลาดเป็นคำว่าบทเรียน และการลดความสนใจความคิดของคนอื่น เป็นต้น นอกจากนี้แนวทางหนึ่งที่สามารถมุ่งสู่ความสำเร็จได้ คือ การส่งเสริมกำลังใจ โดยการให้สิ่งเร้า เช่น การให้รางวัล หรือการชมเชย โดยอาจมีการยกย่องในความสำเร็จ และประชาสัมพันธ์ผลงานความสำเร็จของนักเรียน แม้จะเป็นความสำเร็จที่เล็กน้อย แต่ก็สามารถมุ่งไปถึงความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ในอนาคตได้

จากหลักการ แนวคิด และทฤษฎีการมุ่งสู่ความสำเร็จดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การมุ่งสู่ความสำเร็จเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการสร้างความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเอง เชื่อว่าตนเองมีความสามารถและสติปัญญา และสามารถพัฒนา แก้ไข ดัดแปลงได้ ส่งผลให้เกิดความพยายามและความมุ่งมั่นในการพุ่งชนปัญหาต่าง ๆ โดยแนวทางการมุ่งสู่ความสำเร็จสามารถทำได้โดยการสร้างทัศนคติแห่งความสำเร็จ ตลอดจนการส่งเสริมกำลังใจ โดยการให้สิ่งเร้า เช่น การยกย่องความสำเร็จ และประชาสัมพันธ์ผลงานความสำเร็จ แม้จะเป็นความสำเร็จที่เล็กน้อย แต่ก็สามารถมุ่งไปถึงความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ในอนาคตได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำหลักการดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการสร้างรูปแบบ MAHA GENIUS ในองค์ประกอบด้าน **“S : Success หมายถึง ความสำเร็จจากความมุ่งมั่น เกิดขึ้นจากการมีทัศนคติแห่งความสำเร็จ รวมทั้งการฉลองความสำเร็จและประชาสัมพันธ์ผลงานความสำเร็จ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้กับครูและนักเรียน”** ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารจัดการการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน มุ่งไปสู่ความสำเร็จที่วางไว้

พฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม

1. ความหมายของพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม ดังนี้

โฮรเมค และรอฟฟี (Hromek & Roffey. 2009 : 627) กล่าวว่า พฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม คือ พฤติกรรมที่พัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนให้มีความยืดหยุ่น เข้าใจผู้อื่น และพัฒนาความสามารถด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลให้เป็นไปอย่างเหมาะสม

เบิร์ด และซัลท์แมน (Bird & Sultmann. 2010 : 145) กล่าวว่า พฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม คือ สิ่งจำเป็นทางการศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ สามารถรับรู้และเข้าใจสังคม รวมทั้งสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น ตลอดจนส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมตามพัฒนาการแต่ละช่างวัย

ลัดดา เหมาะสุวรรณ (2552 : 179) กล่าวว่า พฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมเป็นพฤติกรรมสำคัญในการดำรงชีวิตของบุคคล เมื่อเผชิญต่อสิ่งเร้าและปัญหาต่าง ๆ และทำให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัยระยะยาวในต่างประเทศชี้ว่า พฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมมีผลต่อความสำเร็จในชีวิตที่อาจสำคัญกว่าระดับเชาวน์ปัญญา

รังสิรัศม์ วงศ์อุปราช และพีร วงศ์อุปราช (2559 : 9) ได้อธิบายถึงพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมว่า เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อพัฒนาความสามารถทางอารมณ์และสังคมได้อย่างเหมาะสม ตามหลักพัฒนาการและมาตรฐานการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของแต่ละช่วงวัย ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนสามารถรับรู้และเข้าใจความคิด อารมณ์ และความรู้สึกของตนและผู้อื่นได้ตามความเป็นจริง สามารถควบคุมอารมณ์และการกระทำของตนให้แสดงออกได้อย่างเหมาะสม สามารถตัดสินใจและรับผิดชอบสิ่งที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการกระทำของตน รวมทั้งสามารถสื่อสารกับผู้อื่น และสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

นภัทร สิทธาโนมัย (2564 : 5) ได้อธิบายถึงพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมว่า เป็นกระบวนการที่เด็กสามารถเข้าใจและจัดการอารมณ์ของตน การตั้งเป้าหมายและการบรรลุเป้าหมาย การเข้าใจและแสดงความเห็นใจผู้อื่น การสร้างและรักษาความสัมพันธ์ และการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบต่อความสัมพันธ์นั้น

จากความหมายของพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า พฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อพัฒนาความสามารถทางอารมณ์และสังคม ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและจัดการอารมณ์ของตน การตั้งเป้าหมายและการบรรลุเป้าหมาย การเข้าใจและแสดงความเห็นใจผู้อื่น การสร้างและรักษาความสัมพันธ์ และการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบต่อความสัมพันธ์นั้น

2. องค์ประกอบของพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงองค์ประกอบของพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมไว้ ดังนี้

รังสิรัศม์ นิลรัตน์ (2553 : 11) ได้อธิบายถึง องค์ประกอบของพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียนไว้ ดังนี้

1. การตระหนักรู้ตนเอง (Self-awareness) คือ ความสามารถของนักเรียนในการทำความเข้าใจ ระบุ และประเมินอารมณ์ของตนเองได้อย่างถูกต้อง รวมถึงความสามารถรับรู้ตนเอง (Self-perception) รับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) และมีความมั่นใจในตนเอง (Self-confidence)

2. การจัดการตนเอง (Self-management) คือ ความสามารถของนักเรียนในการควบคุมความต้องการ (Impulse Control) การจูงใจตนเอง (Self-motivation) การตั้งเป้าหมาย (Goal Setting) ทักษะการจัดการอย่างเป็นระบบ (Organization Skills) และสามารถจัดการกับความเครียด (Stress Management) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การตระหนักรู้สังคม (Social-awareness) คือ มุมมองของนักเรียนที่แสดงถึงความเข้าใจเห็นอกเห็นใจ และเคารพผู้อื่น การตระหนักถึงความเหมือนและความต่างของบุคคลและกลุ่มคน รวมทั้งการแสดงออกถึงค่านิยมและพฤติกรรมอันเป็นที่ยอมรับของสังคม และตระหนักถึงผลประโยชน์ของครอบครัว โรงเรียน และสังคมเป็นสำคัญ

4. การรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ (Responsible Decision Making) คือ ความสามารถของผู้เรียนในการกำหนดปัญหา วิเคราะห์สถานการณ์ แก้ไขปัญหา ประเมินและสะท้อนผลลัพธ์ด้วยความรับผิดชอบเชิงจริยธรรมต่อบุคลและสังคมรอบข้าง

5. การสร้างสัมพันธภาพ (Relationship Skills) คือ ความสามารถของผู้เรียนในการสื่อสาร การสร้างสัมพันธภาพ การทำงานร่วมกันเป็นทีม การขอความช่วยเหลือ การเจรจาต่อรอง รวมถึงการปฏิเสธการจัดการความขัดแย้ง และการให้ความร่วมมือผู้อื่นในการแก้ปัญหาได้

รังสิรัศม์ วงศ์อุปราช และพีร วงศ์อุปราช (2559 : 9) กล่าวว่า พฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ด้าน ดังนี้

1. การตระหนักรู้ตนเอง (Self-awareness) คือ ความสามารถของผู้เรียนในการอธิบายถึงสาเหตุและผลของอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ความต้องการ ความสนใจ พฤติกรรม ความสามารถข้อดีและข้อเสียของตนเองได้อย่างถูกต้อง

2. การจัดการตนเอง (Self-management) คือ ความสามารถของผู้เรียนในการอธิบายถึงวิธีจัดการความเครียดและควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถตั้งเป้าหมายการทำงานและดำเนินการให้สำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3. การตระหนักรู้สังคม (Social-awareness) คือ ความสามารถของผู้เรียนในการอธิบายถึงสาเหตุและผลของอารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น เคารพและตระหนักถึงความเหมือนและความต่างของบุคคลและสังคม รวมทั้งตระหนักถึงผลประโยชน์ของสังคมได้

4. การรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ (Responsible Decision Making) คือ ความสามารถของผู้เรียนในการแก้ไขปัญหาด้วยการกำหนดปัญหา วิเคราะห์ถึงสาเหตุและผลลัพธ์ของการแก้ไขปัญหา และประเมินทางเลือกผ่านการคิดพิจารณาถึงความปลอดภัยและเคารพต่อผู้อื่น

5. การสร้างสัมพันธภาพ (Relationship Skills) คือ ความสามารถของผู้เรียนในการอธิบายถึงวิธีการสร้างและรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ให้ความร่วมมือในการทำงาน การขอและให้ความช่วยเหลือผู้อื่น รวมทั้งสามารถอธิบายวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลได้อย่างเหมาะสม

นภัทร สิทธาโนมัย (2564 : 5-7) กล่าวถึง พฤติกรรม 5 ประการ ของทักษะการเรียนรู้ทางด้านสังคมและอารมณ์ของเด็ก มีดังนี้

1. การตระหนักรู้ในตัวเอง (Self-awareness) เป็นพฤติกรรมในการเข้าใจความคิดและอารมณ์ของตนเอง รวมถึงรู้ถึงข้อจำกัดในการควบคุมอารมณ์ของตัวเอง

2. การรู้จักบริหารจัดการอารมณ์ (Self-management) เป็นความสามารถในการควบคุมความคิด อารมณ์ และพฤติกรรมของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ สามารถจัดการความตึงเครียด ควบคุมและจูงใจตนเอง สามารถตั้งเป้าหมาย และลงมือปฏิบัติเพื่อให้ไปถึงเป้าหมายได้

3. ความตระหนักรู้ด้านสังคม (Social-awareness) เป็นความสามารถในการเข้าใจพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้อื่น ที่เป็นผลมาจากความแตกต่างทางด้านสังคม ค่านิยม และจริยธรรม รวมถึงสามารถรับรู้เกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ที่ได้รับจากครอบครัว โรงเรียน และสังคม

4. มีทักษะด้านความสัมพันธ์ (Relationship Skills) เป็นความสามารถในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและกลุ่มคนได้ รวมถึงสามารถร่วมมือกับผู้อื่น เจรจาต่อรองเพื่อจัดการความขัดแย้ง ร้องขอและให้ความช่วยเหลือเมื่อจำเป็นได้

5. รับผิดชอบในสิ่งที่ตัดสินใจได้ (Responsible Decision Making) เป็นความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม บนพื้นฐานของมาตรฐานทางจริยธรรม และการสร้างทางเลือกในการแสดงออก รวมถึงการคำนึงถึงความปลอดภัยและบรรทัดฐานทางสังคม

จากองค์ประกอบของพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่านักวิชาการหลายท่านได้จำแนกองค์ประกอบของพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมไปในแนวทางเดียวกัน คือ ประกอบด้วย การตระหนักรู้ตนเอง การจัดการตนเอง การตระหนักรู้สังคม การรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ และการสร้างสัมพันธภาพ

3. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า พฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม มีพื้นฐานมาจากหลายแนวคิดและทฤษฎี (รังสิรัศม์ วงศ์อุปราช และพีร วงศ์อุปราช. 2559 : 11-13) ดังนี้

1. ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Reasoned Action Theory)

ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล นำเสนอโดยไอเซน และฟิชไบน์ (Ajzen & Fishbein. 1980 : 6) เป็นทฤษฎีที่ใช้ในการทำนายและอธิบายพฤติกรรมของบุคคล โดยมีความเชื่อมโยงของตัวแปรทางจิตวิทยาลักษณะในเชิงเหตุผลอย่างชัดเจน ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมของผู้เรียนอยู่ภายใต้การควบคุมของความคิด โดยการใช้ข้อมูลที่มีอยู่ ซึ่งประกอบด้วย ความคิดและความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มผู้ที่ใกล้ชิดหรือมีอิทธิพลต่อตนเอง ผ่านการรับรู้ค่านิยมและมาตรฐานทางสังคม และความเชื่อเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง รวมทั้งการประเมินผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง โดยประเมินผ่านการรับรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจต่อการแสดงพฤติกรรมของผู้เรียน

2. ทฤษฎีปัญญาสังคม (Social-cognitive Theory)

ทฤษฎีปัญญาสังคม ตามแนวคิดของแบนดูรา (Bandura. 1986 : 48) กล่าวถึง แนวคิดการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบ (Observational Learning/Modeling) มี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การได้รับมาซึ่งการเรียนรู้ (Acquisition) มี 4 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการเอาใจใส่ (Attention) กระบวนการจดจำ (Retention) กระบวนการแสดงพฤติกรรม (Reproduction) และกระบวนการการจูงใจ (Motivation) ขั้นที่ 2 การกระทำ (Performance) มี 3 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการสังเกตของตนเอง (Self-observation) กระบวนการตัดสิน (Judgment Process) และกระบวนการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (Self-reaction) ส่วนแนวคิดของการรับรู้ความสามารถตนเอง (Self-efficacy) กล่าวถึง การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) และความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น (Outcome Expectation) ว่าการรับรู้ความสามารถตนเองเป็นการตัดสินความสามารถในการทำงานของตัวผู้เรียนเอง แต่การคาดหวังเกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้นเป็นการประเมินผลลัพธ์ของพฤติกรรม ซึ่ง 2 ตัวแปรนี้ มีความสัมพันธ์กัน และมีผลต่อการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมของผู้เรียน

3. ทฤษฎีการจัดการตนเอง (Self-management Theory)

ทฤษฎีการจัดการตนเอง ตามแนวคิดของแบนดูรา (1989 : 361-384) กล่าวถึงรูปแบบของการจัดการพฤติกรรมตนเอง (A-O-B-C Model) มีองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการ คือ การควบคุมสิ่งเร้า (Stimulus Control) และผลของการกระทำ (Consequence) โดยมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การควบคุมสิ่งเร้าหรือวางแผนจัดสิ่งแวดล้อม หรือ A (Stimulus/Activator Control or Environmental Planning) ขั้นที่ 2 การใช้กระบวนการทางพุทธิปัญญาภายในตนเอง หรือ O (Cognitive Process

Organism) ขั้นที่ 3 การให้แรงเสริมและการลงโทษตนเอง หรือ B (Self-reinforcement and Self-punishment) และขั้นที่ 4 การควบคุมพฤติกรรมด้วยพุทธิปัญญา หรือ C (Cognitive Control)

4. ทฤษฎีการส่งเสริมความสามารถทางอารมณ์และสังคม (Social and Emotional Competence Promotion Theory)

ทฤษฎีการส่งเสริมความสามารถทางอารมณ์และสังคม ตามแนวคิดของเวสวู๊ด (Westwood. 1997 : 77-78) กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาความสามารถทางสังคมของผู้เรียน 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การกำหนดทักษะที่จะสอน (Definition) ขั้นที่ 2 การทำให้ดู (Model the Skill) ขั้นที่ 3 การเลียนแบบและฝึกซ้อม (Imitation and Rehearsal) ขั้นที่ 4 การประเมินผล (Feedback) ขั้นที่ 5 การจัดเตรียมสถานการณ์เพื่อให้โอกาสผู้เรียนได้ใช้ทักษะ (Provide Opportunity for the Skill to be Used) และขั้นที่ 6 การให้แรงเสริมอย่างสม่ำเสมอ (Intermittent reinforcement) ส่วน โกลแมน (Goleman. 1998: 370) ได้เสนอแนวคิดวิธีการพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ของผู้เรียน ไว้ 5 ประการ ได้แก่ การตระหนักรู้ในตนเอง การควบคุมตนเอง การสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น และการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

5. ทฤษฎีความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence Theory)

ทฤษฎีความฉลาดทางอารมณ์ ตามแนวคิดของเมเยอร์ และซาโลเวย์ (Mayer & Salovey. 1997 : 3-31) กล่าวถึง ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) ประกอบด้วย ทักษะการปรับตัวของผู้เรียน 4 ประการ ได้แก่ ประการที่ 1 ความสามารถในการรับรู้ การประเมิน และการแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม ประการที่ 2 ความสามารถของอารมณ์ในการกระตุ้นความคิด ประการที่ 3 ความสามารถในการทำความเข้าใจและวิเคราะห์ถึงอารมณ์ และประการที่ 4 ความสามารถในการตระหนักและควบคุมอารมณ์ของตนเอง และต่อมา โกลแมน (Goleman. 1998: 319) ได้ปรับโมเดลความฉลาดทางอารมณ์ให้ประกอบไปด้วย ความสามารถส่วนบุคคล (Personal Competence) คือ ความสามารถของผู้เรียนในการบริหารจัดการตนเอง ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ความสามารถตระหนักรู้ในตนเอง ความสามารถจัดการอารมณ์ของตนเอง และความสามารถจูงใจตนเอง ความสามารถทางสังคม (Social Competence) คือ ความสามารถของผู้เรียนในการสร้างและรักษาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ด้าน ได้แก่ ความรู้สึกของการมีส่วนร่วมในสังคม และทักษะสังคม

จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม ดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า พฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม มีพื้นฐานมาจากหลายแนวคิดและทฤษฎี อาทิ ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล เป็นทฤษฎีที่ใช้ทำนายและอธิบายพฤติกรรมของบุคคล โดยมีความเชื่อมโยงของตัวแปรทางจิตวิทยาลักษณะในเชิงเหตุผลอย่างชัดเจน ทฤษฎีปัญญาสังคม เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงแนวคิดการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบ ทฤษฎีการจัดการตนเอง เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึง

รูปแบบของการจัดการพฤติกรรมตนเอง ทฤษฎีการส่งเสริมความสามารถทางอารมณ์และสังคม เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาความสามารถทางสังคมของผู้เรียน และทฤษฎีความฉลาดทางอารมณ์ เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงความฉลาดทางอารมณ์ เป็นต้น

4. การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของเด็ก

พฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมเป็นพฤติกรรมที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จด้านวิชาการ การเป็นพลเมือง และสุขภาพกายและใจที่ดี ทั้งนี้การฝึกฝนและส่งเสริมพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมให้กับเด็กจะเป็นรากฐานสำคัญให้เด็กมีสุขภาพจิตที่ดี และมีความพึงพอใจในชีวิตของตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เด็กคนหนึ่งดำรงชีวิตได้ราบรื่นขึ้น โดยมีแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมให้กับเด็กได้ (นภัทร สิทธาโนมัย. 2564 : 9-10) ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมที่โรงเรียน ในห้องเรียน สามารถส่งเสริมพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมได้ โดยการสอนให้เด็กได้เรียนรู้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้เด็กเข้าใจจิตใจผู้อื่นมากขึ้น รวมถึงการอภิปรายแลกเปลี่ยนความเห็น การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การสะท้อนความคิดในกลุ่มเพื่อทบทวนกระบวนการทำงาน และความรู้สึกของผู้ร่วมงาน โดยครูจะมีบทบาทในการช่วยนักเรียนให้คิดวิเคราะห์ และกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้

2. การจัดกิจกรรมที่บ้าน การเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาของเด็ก และการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยต่อเด็ก สามารถส่งเสริมให้เด็กมีการพัฒนาพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม ผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุดความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) ให้เด็กเชื่อว่าตนเองสามารถพัฒนาศักยภาพได้ รวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กในด้านการตระหนักรู้ทางอารมณ์ การแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม เชื่อมั่นในศักยภาพของตัวเอง โดยเฉพาะในช่วงที่เกิดความเครียด

ปรารถนา หาญเมธี (2564 : 4) กล่าวถึง แนวทางในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมให้กับเด็ก สามารถทำได้ดังนี้

1. การผ่อนคลายความรู้สึกและอารมณ์โดยใช้ศิลปะและดนตรี การสื่อสารด้วยศิลปะจะง่ายที่สุดสำหรับเด็กเล็ก ๆ การที่เด็กคิดอย่างไร รู้สึกอย่างไร สามารถระบายออกมาทางการวาดภาพได้ และสำหรับเด็กโตก็สามารถบำบัดตัวเองผ่านศิลปะได้ด้วยเช่นกัน

2. การใช้ช่วงสรุปการเรียนรู้ เพื่อสะท้อนความคิดของเด็กหลังการทำกิจกรรม เด็กอาจจะพูด บอกเล่าปากเปล่า ซึ่งต้องทำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเด็กจะได้เข้าใจอารมณ์ของตัวเอง

3. การสร้างความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ครูผู้สอนควรหากิจกรรมให้เด็กได้สื่อสารหรือแสดงอารมณ์ออกมา หรือตั้งคำถามให้เด็กชวนคิดว่า เมื่อเพื่อนรู้สึกอย่างนี้ เด็กคนอื่น ๆ จะมีวิธีการพูด หรือสามารถช่วยเหลือเพื่อนได้อย่างไรบ้าง

4. การใช้กำแพงความรู้สึก (Feeling Wall) โดยให้เด็กแปะกระดาษสีซึ่งเป็นตัวแทนความรู้สึกของตนเอง จะช่วยให้เด็กได้ระบายความรู้สึกออกมา และช่วยให้เพื่อน ๆ และครูสามารถเข้าไปพูดคุยหรือแสดงการปลอบโยนได้

5. การใช้การเรียนการสอนแบบโครงงาน (Project-based Learning: PBL) ซึ่งอาจมอบหมายให้เด็กทำงานเดี่ยวหรืองานกลุ่มก็ได้ แต่สุดท้ายแล้ว ต้องมีการรวมกลุ่มเพื่อสะท้อนความคิด แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อส่งเสริมการเข้าใจ และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน

6. ใช้นิทานเป็นสื่อ ที่จะนำมาพูดคุย ปลูกฝังให้เด็กเข้าใจเรื่องของอารมณ์ความรู้สึก ความเห็นอกเห็นใจ และการช่วยเหลือพึ่งพากันได้ดี

7. ให้เด็กได้อยู่กับธรรมชาติ เพราะนอกจากเด็กจะได้ผ่อนคลาย ทำให้อารมณ์ความรู้สึกสมดุลแล้ว ธรรมชาติยังเป็นครูที่ยิ่งใหญ่ เด็กจะได้สังเกต ได้สำรวจ ได้เรียนรู้ ได้ตระหนัก เข้าใจความสำคัญของธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ช่วยกันดูแลรักษา ซึ่งเป็นหนึ่งในหลักการสำคัญของการพัฒนาพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม

8. ให้เด็กช่วยกันทำความสะอาด โดยแต่ละกิจกรรมที่จัดขึ้น ให้เผื่อเวลาไว้สำหรับเด็กได้ทำความสะอาดอุปกรณ์สำหรับเพื่อน ๆ กลุ่มต่อไป เพื่อเป็นการปลูกฝังให้เด็กนึกถึงคนอื่น

จากการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของเด็กดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า พฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมเป็นพฤติกรรมที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จด้านวิชาการ การเป็นพลเมือง และสุขภาพกายและใจที่ดี ทั้งนี้การฝึกฝนและส่งเสริมพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมให้กับเด็ก สามารถทำได้โดยการการจัดกิจกรรมที่โรงเรียน ในห้องเรียนสามารถส่งเสริมพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมได้หลายรูปแบบ อาทิ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การอภิปรายแลกเปลี่ยนความเห็น การสะท้อนความคิดในกลุ่มเพื่อทบทวนกระบวนการทำงาน และการเรียนรู้แบบโครงงานและการสืบเสาะหาความรู้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถจัดกิจกรรมได้ที่บ้านโดยผู้ปกครองหรือพ่อแม่สามารถส่งเสริมให้เด็ก ๆ พัฒนาพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม โดยเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาของเด็ก และจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและที่ใส่ใจต่อเด็ก โดยส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการเล่น และการเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก เป็นต้น

5. การวัดพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม

การวัดและประเมินพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม จะเน้นการวัดและการประเมินตามโครงสร้างพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมที่สำคัญ 3 ด้าน คือ ความสามารถในการตระหนักรู้และการแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสม ความสามารถทางสังคมในการสร้างและรักษาสัมพันธภาพและความสามารถด้านการปรับตัวทางอารมณ์ โดยการประเมินพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมมีรูปแบบและลักษณะการประเมินหลายรูปแบบ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2562 : จ) ดังนี้

1. การประเมินด้านแรงจูงใจภายในบุคคล เป็นการประเมินแรงจูงใจที่ผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรม เกิดความรู้สึกหรือภาวะอารมณ์เช่นนั้น แรงบันดาลใจให้แสดงออก โดยอาจจะมีสิ่งกระตุ้นความรู้สึกนึกคิด เช่น การเขียนความเรียง การตอบข้อความให้สมบูรณ์ การเขียนบันทึกประจำวัน และการให้เล่าเหตุการณ์ที่ฝังใจหรือที่เคยประสบมา เป็นต้น

2. การใช้เทคนิคเหตุการณ์สำคัญหรือกรณีเหตุการณ์ เป็นการวิเคราะห์พฤติกรรมในเชิงคุณภาพ โดยให้ผู้เล่าบรรยายหรือเขียนเล่าถึงเหตุการณ์ที่บ่งชี้ถึงความคิด ความรู้สึก และการแสดงออกที่เกี่ยวข้องกับเชาว์ทางอารมณ์ในระดับต่าง ๆ แล้วให้เลือกเรียงตามลำดับพฤติกรรมที่ผู้ตอบเคยปฏิบัติหรือมีความตั้งใจจะปฏิบัติ เพื่อนำคะแนนมาประมวลสรุปอ้างอิงถึงระดับเชาว์ทางอารมณ์ของผู้ตอบ

3. การใช้สถานการณ์จำลอง เป็นการกำหนดเหตุการณ์ขึ้นให้มีความสมจริง ใกล้เคียงกับเหตุการณ์ที่เป็นสิ่งเร้า เพื่อกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความรู้สึกและภาวะอารมณ์ต่าง ๆ ของตนออกมา โดยมิอาจเสแสร้งหรือแกล้งปฏิบัติได้

4. การสัมภาษณ์ในเชิงลึก เป็นการสัมภาษณ์ที่มีความยืดหยุ่น ให้อิสระแก่ผู้เข้ารับการสัมภาษณ์เป็นฝ่ายเริ่มการสนทนาในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ทั้งในด้านความสำเร็จ ความล้มเหลว ความเสียใจ โดยเป้าหมายของการสัมภาษณ์ในเชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงพฤติกรรมในแง่มุมต่าง ๆ ของผู้เข้ารับการสัมภาษณ์

5. การใช้แบบทดสอบที่มีความเป็นปรนัย การให้รายงานตนเอง และแบบวัดเชิงอัตวิสัย โดยจะมีแบบวัดต่าง ๆ เช่น Trait Meta-mood Scale ของสโลเวย์ Toronto Alexithymia Scale ของแบกบาย เทย์เลอร์ และพาคเกอร์ Emotional Control Questionnaire ของโรเจอร์ และนาจาเรียน แบบประเมินการแสดงความรู้สึกภาวะอารมณ์ที่เอื้ออาทรผู้อื่น ของแมคราเบียน และเอฟสไตน์ และแบบทดสอบเชาว์ทางอารมณ์ในรูปแบบต่าง ๆ และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น

สาคร เพ็ชรสีม่วง (2561 : 32-36) กล่าวว่า จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการวัดพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม พบว่า นักการศึกษาวัดความฉลาดทางสังคมไว้หลายรูปแบบ ดังนี้

1. การวัดพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมโดยใช้ฐานทางคุณลักษณะผลสัมฤทธิ์ (Based on Achievement Characteristic) ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับการทดสอบวัดทักษะทางสติปัญญา (Classical Intelligence Test) แต่อยู่ภายใต้บริบททางด้านอารมณ์และสังคม

2. การวัดพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมโดยใช้ฐานการประเมินตนเอง (Based on Self-evaluation) เช่น การวัดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่สามารถสังเกตเห็นได้ (Problem Behavior) และการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบและแนวปฏิบัติทางสังคม โดยการฝ่าฝืนและการยั่วยุให้เกิดขึ้น (Impulsive and Recalcitrant) รวมทั้งพฤติกรรมที่แสดงออกในลักษณะที่ไม่เหมาะสม

อวดดี ก้าวร้าว (Jealousy and Withdrawal Behavior) นอกจากนี้พฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความเข้าใจในพฤติกรรมของการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy) ก็สามารถวัดและประเมินได้ด้วยตนเอง

3. การประเมินสมรรถนะทางสังคมและการประเมินของเพื่อน (Social Competence Scale and Peer-estimated-social Intelligence) โดยตัวแปรสำคัญที่ประเมิน ประกอบด้วย

3.1 ทักษะการสื่อสารและการเข้าสังคม (Communication Skills and Prosocial) ซึ่งเป็นความสามารถในการเข้าสังคมของบุคคลและการยอมรับนับถือของกลุ่มบุคคลโดยเฉพาะในเด็ก ๆ ที่ให้การยอมรับ (Perception of Others) และการยอมรับของสังคม (Social Perception) ผ่านทักษะการสื่อสารของกลุ่มเด็ก

3.2 ทักษะการควบคุมอารมณ์ (Emotional Regulation Skills) เป็นความสามารถของเด็กที่จะควบคุมอารมณ์ที่แสดงออกอย่างไม่เหมาะสมผ่านการรับรู้ของกลุ่มบุคคลอื่น (Perception of Others) และการรับรู้ของสังคม (Social Perception) รวมทั้งพฤติกรรมที่แสดงออกต่าง ๆ ที่เกิดจากภาวะอารมณ์ (Behavioral Outcomes)

3.3 ทักษะทางสังคม (Social Intelligence Skills) ประกอบด้วย การรับรู้ทางสังคม (Social Reception) เป็นการวัดบริบทและวัฒนธรรมทางสังคม การหยั่งรู้ทางสังคม (Social Insight) เป็นการวัดความเข้าใจบริบทของสังคมที่ตนอาศัยอยู่ร่วมกัน ความรู้ทางด้านสังคม (Social Knowledge) เป็นการวัดองค์ความรู้บรรทัดฐานทางสังคม และวัฒนธรรมของสังคม การเอื้อเฟื้อทางสังคม (Social Flexibility) เป็นการวัดความยืดหยุ่นและคุณลักษณะทางสังคมที่เอื้อเฟื้อกลุ่มบุคคลในสังคม และการบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ (Successful Achievement of One’s Goals) เป็นมุมมองความสำเร็จของเพื่อนที่มีต่อเพื่อน ซึ่งอาจจะผิดไปจากการพัฒนาจากความสำเร็จในเป้าหมายใดเป้าหมายหนึ่งในหลาย ๆ เป้าหมายของเพื่อนที่ประสบผลสำเร็จ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2564 : 56-57) ได้นำเสนอการวัดพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ โดยได้ทำการออกแบบ แบบสำรวจแววความสามารถพิเศษทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียน ทั้งในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา โดยมีตัวอย่างข้อคำถามการวัดการแสดงพฤติกรรมของนักเรียน ดังนี้

1. การมีความสุขที่ได้ทำกิจกรรมกับร่วมกับคนอื่น ๆ
2. ความสนใจในเรื่องราวต่าง ๆ ของสังคมอย่างหลากหลาย
3. การวางแผนดำเนินงานที่ได้รับมอบหมายได้เป็นอย่างดี
4. ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างรวดเร็ว
5. การควบคุมการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้
6. การตัดสินใจเรื่องราวต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี
7. การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคน

8. การปรับตัวต่อสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ดี

9. การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี

10. การยอมรับความคิดใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น

11. การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

12. การมีความเพียรในการเรียน

13. การเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น

14. การให้ความสำคัญกับคุณธรรมเป็นอย่างมาก เช่น ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ ความเสมอภาค ฯลฯ

15. ความเสียสละ และการอุทิศตนให้กับสังคม

16. ความเอื้ออาทรต่อผู้ที่ด้อยกว่า

17. การคิดวิเคราะห์เรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล

18. การมีจินตนาการ สามารถมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ได้หลายมิติ

19. ความมานะ มุ่งมั่น อดทนในการเรียน

20. ความมุ่งมั่น จริงจรังในการประพฤติตนเป็นคนดีของสังคม

จากการวัดพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การวัดพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมจะเน้นการวัดและการประเมินตามโครงสร้างพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมที่สำคัญ 3 ด้าน คือ ความสามารถในการตระหนักรู้ และการแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสม ความสามารถทางสังคมในการสร้างและรักษาสัมพันธภาพ และความสามารถด้านการปรับตัวทางอารมณ์ โดยมีรูปแบบการประเมินหลายรูปแบบทั้งการประเมินด้านแรงจูงใจภายในบุคคล การใช้เทคนิคเหตุการณ์สำคัญหรือกรณีเหตุการณ์ การใช้สถานการณ์จำลอง การสัมภาษณ์ในเชิงลึก และการใช้แบบทดสอบที่มีความเป็นปรนัย การให้รายงานตนเอง และแบบวัดเชิงอัตวิสัย

สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้วัดพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียน หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในรูปแบบการใช้แบบทดสอบที่มีความเป็นปรนัย ซึ่งวัดพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมโดยใช้ฐานการประเมินตนเอง โดยการประยุกต์ใช้แบบวัดความสามารถพิเศษทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

การมีส่วนร่วม

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

ฮอดก์คินสัน (Hodgkinson. 1991 : 94) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก หรือความปรารถนาของกลุ่มบุคคล โดยมีเป้าหมายในการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีเพื่อประโยชน์ของสังคม

นิวสตอม และเดวิส (Newstrom & Davis. 1993 : 222) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึกของบุคคลในการกระตุ้นให้เกิดการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม และช่วยแบ่งเบาความรับผิดชอบระหว่างสมาชิก

ธนสาร บัลลังก์ปัทมา (2551 : 30) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามาร่วมดำเนินกิจกรรม ตั้งแต่การศึกษาปัญหา การวางแผนดำเนินการ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา และการประเมินร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนให้กิจกรรมดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักการ คือ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ และร่วมรับผิดชอบ

ปาริชาติ วลัยเสถียร (2553 : 53) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีในท้องถิ่น มีการบริหารจัดการ การติดตามผล รวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2557 : 42) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง มีส่วนแบ่งในอำนาจการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ ของการดำเนินงานในหน่วยงาน เป็นผลให้เกิดสิ่งที่ตกลงใจร่วมกัน

ธิติสรณ์ ณ แฉล้ม (2561 : 28) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้มีส่วนได้เสียได้เข้ามามีส่วนร่วมกันคิด ร่วมเสนอ ร่วมวางแผน ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมปฏิบัติการโครงการ กิจกรรม วางแผน นโยบายต่าง ๆ ที่มีผลกระทบกับตนเองทั้งโดยตรงและทางอ้อม โดยใช้ทุนทางทรัพยากรที่แต่ละคนมีไม่เหมือนกัน เช่น จากความคิด เงิน สิ่งของ หรืออื่น ๆ เพื่อให้มีผลต่อโครงการหรือนโยบายนั้นประสบความสำเร็จ

จากความหมายของการมีส่วนร่วมดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนเข้ามาร่วมมือ ร่วมรับผิดชอบ ในการดำเนินกิจกรรม ตั้งแต่การศึกษาปัญหา การวางแผนดำเนินการ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา และการประเมินร่วมกัน โดยใช้ทุนทางทรัพยากรที่แต่ละคนมีไม่เหมือนกัน เช่น จากความคิด เงิน สิ่งของ หรืออื่น ๆ เพื่อให้มีผลต่อโครงการหรือนโยบายนั้นประสบความสำเร็จ

2. รูปแบบของการมีส่วนร่วม

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ได้มีผู้กล่าวถึงรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

ฟอร์นารอฟ (Fornaroff. 1980 : 104) กล่าวถึง รูปแบบของการมีส่วนร่วม มีดังนี้ (1) การวางแผน รวมถึงการตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย กลวิธี ทรัพยากรที่ต้องใช้ ตลอดจนการติดตามประเมินผล (2) การดำเนินงาน (3) การใช้บริการจากโครงการ และ (4) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

แสงดาว น้ำฟ้า (2551 : 20) กล่าวถึง รูปแบบการมีส่วนร่วมที่ผู้มีส่วนได้เสีย สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้จนครบวงจร มี 4 รูปแบบ ดังนี้ (1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน ประกอบด้วย การรับรู้ เข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผน และร่วมวางแผนกิจกรรม (2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ประกอบด้วย การเกี่ยวข้องกับการดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ และการตัดสินใจ (3) การมีส่วนร่วมในการจัดสรรประโยชน์ เป็นการมีส่วนร่วมในการจัดสรรประโยชน์หรือผลของกิจกรรม หรือผลของการตัดสินใจที่เกิดขึ้น และ (4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล เกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินผลของโครงการกิจกรรมต่าง ๆ และพิจารณาวิธีการที่จะดำเนินการต่อเนื่องต่อไป

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553 : 24) กล่าวว่า การจำแนกรูปแบบของการมีส่วนร่วมสามารถจำแนกได้ ดังนี้ (1) จำแนกตามกระบวนการบริหาร ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ การจัดองค์การ การสื่อสาร การประสานงาน และการประเมินผล (2) จำแนกตามประเภทของกิจกรรมที่เข้าร่วม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการประชุม การเสียสละทรัพย์สิน การเป็นกรรมการ การเป็นผู้เชิญชวน และการเป็นผู้ใช้แรงงาน (3) จำแนกตามระดับความเข้มข้นของการมีส่วนร่วม และ (4) จำแนกตามวิธีการมีส่วนร่วม ได้แก่ การมีส่วนร่วมโดยตรงและทางอ้อม

กฤษฎากรณ์ ยูงทอง (2555 : 14) กล่าวถึง รูปแบบของการมีส่วนร่วม มี 5 รูปแบบ ดังนี้

1. การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) ผู้มีส่วนได้เสียจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่จำเป็น ก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ เช่น ข่าวสารเกี่ยวกับรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เป็นต้น

2. การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นการหารือร่วมกันระหว่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ กับผู้ดำเนินโครงการ

3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) เป็นการใช้พื้นที่เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรม และผู้มีอำนาจตัดสินใจ รูปแบบการประชุมรับฟังความคิดเห็นที่มักพบบ่อย เช่น การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting) การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical Hearing) และการประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นต้น

4. การร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมในการให้ผู้มีส่วนได้เสียเป็นผู้ตัดสินใจประเด็นปัญหานั้น ๆ

5. การใช้กลไกทางกฎหมาย เป็นการเรียกร้องสิทธิของตนจากการไม่ได้รับความเป็นธรรม มักใช้ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการทางอื่นได้ โดยอาศัยมาตรการทางกฎหมายเป็นหลัก ซึ่งอาจเกิดความยืดเยื้อต่อการดำเนินโครงการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2555 : 16) ได้กล่าวถึง รูปแบบของการมีส่วนร่วมที่พบในปรากฏการณ์จริง มี 3 รูปแบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ เป็นลักษณะการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกันของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดความต้องการ ความจำเป็น การตัดสินใจเลือกหนทางวิธีการดำเนินการ และการร่วมกันรับผิดชอบดำเนินการ เป็นต้น การมีส่วนร่วมลักษณะนี้เป็นรูปแบบที่พึงประสงค์ในการดำเนินการ

2. การมีส่วนร่วมแบบบางส่วน เป็นลักษณะการมีส่วนร่วมที่ผู้กำหนดภาพรวมเป็นบุคคลภายนอก ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมลักษณะแสดงความคิดเห็นในการดำเนินการบางส่วน หรือร่วมกิจกรรมบางลักษณะ หรือบางกิจกรรม เช่น กิจกรรมลักษณะที่รัฐบาลให้นโยบาย หรือให้กรอบกิจกรรมมาให้ชุมชนเลือก เป็นต้น

3. การมีส่วนร่วมแบบชายขอบ หรือแบบผู้ใต้บังคับบัญชา มีลักษณะการมีส่วนร่วมแบบเป็นไปตามความต้องการของผู้อยู่เหนือกว่า ผู้มีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์เชิงบทบาทไม่เท่าเทียมกันและมีความรู้สึกด้อยอำนาจกว่าอีกฝ่าย เป็นต้น

สมบัติ นามบุรี (2562 : 190) กล่าวถึง การมีส่วนร่วม มี 5 รูปแบบ ดังนี้ (1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา กำหนดความต้องการ และการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ (2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา เป็นการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้ (3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา เป็นการมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วมบริหารงาน ประสานงานและดำเนินงานขอความช่วยเหลือจากภายนอก (4) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นการร่วมรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนา หรือยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจ และ (5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา เป็นการเข้าร่วมประเมินว่าการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้น สำเร็จตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด

จากรูปแบบของการมีส่วนร่วมดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วมมีหลากหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับว่าจะใช้หลักเกณฑ์ใดในการจำแนก โดยหากจำแนกตามกระบวนการบริหาร รูปแบบของการมีส่วนร่วมจะเป็นไปในลักษณะการมีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ

การจัดองค์การ การสื่อสาร การประสานงาน และการประเมินผล หากจำแนกตามประเภทของกิจกรรมที่เข้าร่วม รูปแบบของการมีส่วนร่วมจะเป็นไปในลักษณะการมีส่วนร่วมในการประชุม การเสียสละทรัพย์สิน การเป็นกรรมการ การเป็นผู้เชิญชวน และการเป็นผู้ใช้แรงงาน หรือหากจำแนกตามวิธีการมีส่วนร่วม รูปแบบของการมีส่วนร่วมจะเป็นไปในลักษณะการมีส่วนร่วมโดยตรงและทางอ้อม

3. การมีส่วนร่วมทางการศึกษา

การจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งสถานศึกษา ผู้ปกครอง ครอบครัว ประชาชน ชุมชน และสถาบันสังคม โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการศึกษาไว้ ดังนี้

เดลบีค และแอนดริว (Delbecq & Andrew. 1971 ; อ้างถึงใน ธิติสรณ์ ณ แฉล้ม. 2561 : 31) กล่าวว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา สามารถมีส่วนร่วมทางการศึกษาได้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน คือ การมีส่วนร่วมในการประชุม เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการวางแผนการจัดการการศึกษา เป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับศิษย์เก่า ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อสร้างความศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อชุมชน การจัดการศึกษาให้เกิดผลดี มีประสิทธิภาพ

2. การกำหนดนโยบายเป้าหมายการจัดการศึกษา คือ การมีส่วนร่วมในการประชุมให้ความคิดเห็นในกระบวนการจัดวางแผนงาน โครงการ และการกำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่ทำให้ผู้รับการศึกษาได้พัฒนาทักษะทางวิชาการและวิชาชีพ เป็นคนมีทั้งความรู้ที่ใช้งานได้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาตนเอง มีความสามารถในการนำความรู้ที่ได้เรียนมาแก้ไขปัญหา และพัฒนาทั้งชีวิตตนเอง ชุมชน และสังคม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างเสมอภาค สร้างสรรค์ เป็นพลเมืองที่มีความฉลาดรอบด้าน และมีวินัยความรับผิดชอบ รู้จักการใช้ชีวิตและทำงานร่วมกันกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในสังคมอย่างมีความสุข

3. การประชาสัมพันธ์สนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา เป็นความสัมพันธ์ที่มีลักษณะเป็นความร่วมมือหรือประสานงาน ความสัมพันธ์ที่ได้รับประโยชน์ด้วยกันทั้งสองฝ่าย เป็นกระบวนการในการบริหารเพื่อทำให้กลุ่มบุคคล องค์กรทางการศึกษาที่มีเป้าหมายร่วมกัน มารวมตัวกันด้วยความสมัครใจ เพื่อสนับสนุน และร่วมกันทำกิจกรรมทางการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด โดยมีความเสมอภาค และเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

4. การเป็นผู้สนับสนุนทรัพยากรและบุคลากรในการจัดการศึกษา ประกอบไปด้วยการสนับสนุนด้านทรัพยากรการบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2547 ; อ้างถึงใน อัศวรินทร์ แก่นจันทร์ 2562 : 60-63) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง ครอบครัว ประชาชน ชุมชน และสถาบันสังคมไว้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในทางวิชาการ แนวการจัดการศึกษาในยุคปฏิรูปยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีความเป็นไทยและความเป็นสากล การสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะดังกล่าว กระทำได้โดยผ่านการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งทุกฝ่ายในสังคมมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ซึ่งมีทั้งระดับชาติและระดับสถานศึกษา ในระดับชาติ รัฐจัดให้มีหลักสูตรแกนกลางซึ่งใช้ร่วมกันในสถานศึกษาทุกแห่ง ขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในท้องถิ่น สามารถกำหนดสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ผู้นำชุมชนในฐานะที่เป็นผู้รู้จักท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดี ซึ่งจะเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมได้อย่างดียิ่งในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น

1.2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย และศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องมีการจัดหาพัฒนาสื่อ และกระบวนการต่าง ๆ ทั้งนี้ในหลักการ ชุมชนสามารถเน้นสื่อที่มีอยู่ในท้องถิ่น ใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาในชุมชน และสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ โดยให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างน้อย 2 ลักษณะ ดังนี้ (1) การจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาและทุกสถานที่ (2) การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่กับวิทยาการสากล ในขณะที่จำเป็นต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ในวิทยาการสากล และใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ยังควรเน้นไปที่การใช้ประโยชน์จากผู้รู้ในท้องถิ่น โดยชุมชนร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษา เพื่อระดมผู้รู้ในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการศึกษา โดยร่วมเป็นวิทยากรหรือร่วมจัดกิจกรรมในสถานศึกษา เพื่อจะได้นำประสบการณ์ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคล มาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา

1.3 การมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้เพื่อพัฒนาชุมชน ในยุคปฏิรูปการศึกษาเป้าหมายของการศึกษา จะไม่จำกัดแต่เฉพาะผู้เรียนหรือจำกัดแต่ภายในเขตโรงเรียนอีกต่อไป แต่ยังรวมไปถึงการให้ความรู้ทักษะ การสร้างเจตคติ และจิตสำนึกร่วมกัน ในการพัฒนาท้องถิ่นของตน ผู้นำชุมชนต้องเป็นผู้ประสานเชื่อมโยงกับแหล่งความรู้ต่าง ๆ รวมทั้งสถานศึกษา โดยเฉพาะระดับอุดมศึกษาซึ่งเป็นผู้นำในการผลิตและพัฒนาวิชาการ เพื่อจะได้ร่วมกันสร้างเครือข่ายของ

การเรียนรู้ร่วมกัน เป็นการร่วมกันถ่ายทอดความรู้เพื่อพัฒนาชุมชน โดยอาจขอความร่วมมือในการแนะนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อเพิ่มผลผลิตในชุมชน ขอวิทยากรให้ความรู้ หรือขอความร่วมมือให้สถานศึกษาทำการค้นคว้าวิจัยในหัวข้อที่เป็นปัญหาของชุมชน หรือเข้าไปให้ความร่วมมือกับโครงการที่สถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่นจัดขึ้น เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชน

1.4 การมีส่วนร่วมในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจากการศึกษาต้องเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต คนในชุมชนทุกคนควรมีโอกาสได้เรียนรู้ทักษะการดำรงชีวิตควบคู่ไปกับทักษะการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาตนเองและสังคมได้ ด้วยเหตุนี้การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงมีความจำเป็น ผู้นำชุมชนต้องมีบทบาทในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ชุมชน ด้วยการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่นชุมชน และสังคมอื่น ๆ

2. การมีส่วนร่วมทางการบริหาร จากหลักการบริหารสถานศึกษาที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน การบริหารและการดำเนินงานในระดับท้องถิ่น ได้กำหนดให้การปฏิบัติสิ้นสุดที่สถานศึกษาให้มากที่สุด โดยคำนึงถึงความมีอิสระและคล่องตัวเป็นสำคัญ ในด้านการบริหาร ให้มีการบริหารในรูปคณะกรรมการ โดยมีผู้แทนจากท้องถิ่นเข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย ผู้นำชุมชนและประชาชนในท้องถิ่น จึงสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรง โดยทำหน้าที่เป็นกรรมการได้ทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา รวมทั้งเข้าไปมีส่วนร่วมทางอื่นได้ ดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมในฐานะกรรมการ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดเรื่องคณะกรรมการที่มีหน้าที่ในการกำกับ ดูแล ส่งเสริม สนับสนุนการบริหารจัดการศึกษา โดยคำนึงถึงการบริหารและการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ให้สะท้อนความเป็นท้องถิ่นที่ประชาชนมีความคุ้นเคยและผูกพันอยู่แล้ว และประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่ ผู้นำชุมชนสามารถเข้าไปร่วมเป็นกรรมการได้ ทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา ซึ่งภาระหน้าที่ของคณะกรรมการทั้งสองระดับมีอย่างกว้างขวาง ทั้งการกำหนดแผนนโยบาย การดำเนินกิจกรรมไปจนถึงการติดตามตรวจสอบและประเมินผล

2.2 การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษานั้น สถานศึกษาจะต้องให้ข้อมูลเพิ่มเติม รวมทั้งเชิญผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ร่วมให้ข้อมูลการจัดการศึกษาเพิ่มเติมสำหรับการประเมินภายนอกและติดตามรายงานผลการประเมินคุณภาพ ทั้งรายงานประจำปีของสถานศึกษา และรายงานการตรวจสอบคุณภาพทุก 5 ปี เจตนารมณ์ของการกำหนดให้เปิดเผยรายงานประจำปีของสถานศึกษา และรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาต่อสาธารณชนนั้น เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ กำกับ ดูแล และหาแนวทางสนับสนุนส่งเสริมให้สถานศึกษาแต่ละแห่งในชุมชนจัดการศึกษาอย่างมี

คุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา เพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้เรียน ซึ่งเป็นบุตรหลานของสมาชิกชุมชน จะได้รับการศึกษาที่ดีที่สุดเท่าที่สถานศึกษาพึงทำได้

2.3 การมีส่วนร่วมในฐานะผู้สนับสนุนการศึกษาทางเลือก ผู้นำชุมชนมีหน้าที่ดูแลให้สมาชิกในชุมชนทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และให้ความสำคัญเป็นพิเศษแก่คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ โดยที่การจัดการศึกษาจะเป็นในรูปแบบการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย และอนุญาตให้มีการเทียบโอนระหว่างกันได้ ขณะเดียวกันพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ก็ได้เปิดโอกาสให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ มีสิทธิ์จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในศูนย์การเรียน และได้รับสิทธิประโยชน์บางประการจากรัฐ อาทิ การสนับสนุนจากรัฐในการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้ร่วมจัดการศึกษาทางเลือก เงินอุดหนุนการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายทางการศึกษา เป็นต้น ผู้นำชุมชนจึงมีหน้าที่ในการสนับสนุนบุคคล ครอบครัว หรือองค์กรในชุมชน ที่ต้องการจัดการศึกษาทางเลือกตามหลักเกณฑ์ที่ประกาศเป็นกฎกระทรวง และกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป

2.4 การมีส่วนร่วมในฐานะผู้สร้างแรงจูงใจ เพื่อเป็นการยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของคนไทยให้สูงถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายตามที่คาดหวัง จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการเสริมแรงเพื่อให้ผู้ที่อยู่ในวัยเรียนเข้ารับการศึกษา ผู้นำชุมชนต้องทำหน้าที่เป็นผู้ให้ข้อมูล ให้คำแนะนำ ประสานงานกับหน่วยงานเพื่อหาทางช่วยเหลือ เช่น ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ คือ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ โดยการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาพิเศษนั้น นอกจากนี้ ผู้นำชุมชนต้องเป็นผู้ส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตให้แก่สมาชิกในชุมชนด้วย เช่น การแนะนำแหล่งเรียนรู้ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่หน่วยงาน/สถาบันทั้งภาครัฐและภาคเอกชนจัดขึ้น อันจะเป็นประโยชน์สำหรับการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลและสังคมท้องถิ่นนั้น เป็นต้น

3. การมีส่วนร่วมทางการเงินและการลงทุนเพื่อการศึกษา โดยสามารถมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ได้ ดังนี้

3.1 เป็นผู้ร่วมระดมทุนเพื่อการศึกษา การปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรและสรรพกำลังทั้งปวงจากท้องถิ่น ในส่วนประชาคม กฎหมายกำหนดให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ เพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่น ๆ ให้แก่สถานศึกษา ตลอดจนการมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น

3.2 เป็นผู้ริเริ่มและสนับสนุนการจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษาของชุมชน การจัดการศึกษาให้สมาชิกชุมชนทุกคนได้รับสิทธิเสมอภาค และได้รับโอกาสศึกษาต่อตามกำลังความสามารถได้อย่างสูงสุด จำเป็นต้องใช้ค่าใช้จ่ายมาก ปัจจุบันรัฐได้ให้การสนับสนุนเป็นพิเศษด้านการเงินและอุปกรณ์สำหรับผู้เรียนที่พิการ และได้จัดตั้งกองทุนสำหรับผู้ด้อยโอกาส เช่น กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ให้แก่ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย และกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษา เป็นต้น และมีแนวคิดที่จะจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษาแก่ผู้ที่ร่วมจัดการศึกษาทางเลือก แต่อย่างไรก็ตาม การขอความช่วยเหลือจากรัฐแต่เพียงฝ่ายเดียวย่อมไม่เพียงพอ ในชุมชนที่มีความพร้อมระดับหนึ่ง อาจใช้วิธีการต่าง ๆ ในการระดมทุน เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดความร่วมมือร่วมใจจากชุมชน สถานประกอบการ และภาคเอกชน โดยจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษาของชุมชนขึ้นเอง โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกชุมชนด้านการศึกษาให้ชัดเจน

3.3 ร่วมติดตามการใช้เงินและกองทุนให้เกิดประโยชน์สูงสุด การร่วมระดมทุนให้กับสถานศึกษาได้มีเงินสนับสนุนการดำเนินงานด้านการศึกษา เป็นบทบาทสำคัญหลังจากการร่วมระดมทุน ผู้นำชุมชนก็สามารถมีส่วนร่วมในการเสนอแนะ และติดตามการใช้จ่ายเงิน ให้เป็นไปอย่างโปร่งใสและเกิดประโยชน์สูงสุด

อัศวรินทร์ แก่นจันทร์ (2562 : 59) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการศึกษาของผู้ปกครอง ครอบครัว ประชาชน ชุมชน และสถาบันสังคมไว้ ดังนี้

1. ร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรหลาน เช่น ร่วมตัดสินใจทิศทางการศึกษาของบุตรหลาน และเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน เป็นต้น

2. ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอนของบุตรหลาน

3. ร่วมจัดทำหลักสูตรและติดตามผลการศึกษา เช่น ร่วมเสนอแนะการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ติดตามการจัดการเรียนการสอน และให้ข้อแนะนำการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็นต้น

4. ร่วมในบรรยากาศการเรียนการสอนของสถานศึกษา ผู้ปกครองอาจร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน หรือร่วมกิจกรรมอื่นที่สถานศึกษาจัดขึ้น ซึ่งหากสถานศึกษามีแนวทางสนับสนุนที่ดีก็จะส่งผลดีต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เช่น บริษัทแห่งหนึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกา ยอมให้ผู้ปกครองไปเยี่ยมและรับประทานอาหารร่วมกับลูกหลานของตน ซึ่งเรียนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในบริเวณโรงงาน ปรากฏว่ามีผลดีหลายอย่าง เช่น อัตราการเข้าเรียนของนักเรียนสูง คะแนนการอ่านสูงกว่านักเรียนโรงเรียนอื่น และอัตราการออกจากงานในโรงงานก็น้อยกว่าที่อื่นด้วย นอกจากนี้ ครูยังมีความใกล้ชิดกับผู้ปกครองมากขึ้น ซึ่งส่งผลต่อการปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียน

5. ร่วมสนับสนุนกิจการการศึกษา โดยสนับสนุนด้านความคิด การเป็นผู้นำ การเป็นกรรมการร่วมประชุม การให้คำปรึกษาแนะนำ การให้ข้อมูลความคิดเห็น การปกป้องดูแล การสนับสนุนทรัพยากร การเงิน วัสดุอุปกรณ์ และการร่วมดำเนินโครงการการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

จากการมีส่วนร่วมทางการศึกษาดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการศึกษา ผู้ปกครอง ครอบครัว ประชาชน ชุมชน และสถาบันสังคม สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้หลายรูปแบบ ทั้งการมีส่วนร่วมในทางวิชาการ โดยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การถ่ายทอดความรู้เพื่อพัฒนาชุมชน และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การมีส่วนร่วมทางการบริหาร โดยการมีส่วนร่วมในฐานะกรรมการ ผู้ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ผู้สนับสนุนการศึกษาทางเลือก และผู้สร้างแรงจูงใจ และการมีส่วนร่วมทางการเงินและการลงทุนเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้ร่วมระดมทุนเพื่อการศึกษา ริเริ่มและสนับสนุนการจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษาของชุมชน และร่วมติดตามการใช้เงินและกองทุนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4. ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมทางการศึกษา

การพัฒนาการศึกษาในด้านต่าง ๆ นั้น จะเกิดความสมบูรณ์ได้ก็ต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะพัฒนาได้เกิดผลตรงตามความต้องการของทุกฝ่าย ทั้งนี้ได้มีนักวิชาการกล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมทางการศึกษาไว้ ดังนี้

ประสงค์ กลิ่นบรม (2550 : 10-11) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะทำให้การดำเนินงานในการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ ตอบสนองต่อความต้องการที่แตกต่างกันของนักเรียนและชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมหรือมีบทบาทในการร่วมดำเนินการจัดการศึกษาทุกขั้นตอน และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาจึงเป็นวิธีการบริหารงานที่ให้ความสำคัญกับทุกฝ่าย ทำให้ทุกฝ่ายเกิดความรู้สึกอยากร่วมงานด้วยความเต็มใจ

เมตต์ เมตต์การุณ์จิต (2553 : 18) กล่าวว่า ประโยชน์ของการให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมจัดการศึกษา คือ ได้ทราบถึงความต้องการของท้องถิ่น สามารถแบ่งเบาภาระราชการในการจัดการศึกษาได้บางกรณี สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชนหรือผู้ร่วมงาน ลดความขัดแย้งในการบริหารงาน เป็นการสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ เป็นการเสริมสร้างบรรยากาศการทำงานแบบประชาธิปไตย เป็นการลดค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน ซึ่งเท่ากับว่าลดต้นทุนในการผลิต เพราะทุกคนจะมีความรู้สึกร่วมกันว่ามีส่วนเกี่ยวข้อง ผูกพัน และเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร จึงช่วยกันใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด

สัมพันธ์ ใจกว้าง (2554 : 11) กล่าวถึง ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้ (1) เพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ ช่วยให้เกิดการพิจารณาทางเลือกใหม่ ทำให้การตัดสินใจรอบคอบขึ้น (2) ลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เมื่อการตัดสินใจนั้นได้รับการยอมรับ จะช่วยลดความขัดยังระหว่างการนำไปปฏิบัติ (3) เพิ่มความง่ายในการนำไปปฏิบัติ สร้างให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและกระตือรือร้นในการช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ และ (4) สร้างฉันทามติ ลดความขัดแย้งทางการเมือง และเกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ และ

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2556 : 228) กล่าวว่า ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมทางการศึกษามีดังนี้ (1) ทำให้การบริหารหรือการพิจารณาแนวทางในการแก้ปัญหามีความหลากหลาย เป็นไปอย่างถี่ถ้วน รอบคอบ เพราะเป็นการระดมแนวคิดจากบุคคลที่มีความหลากหลาย ทั้งความรอบรู้และประสบการณ์ (2) ทำให้มีการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน โดยมิให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีอำนาจมากเกินไป ซึ่งอาจนำไปสู่การใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้อง อันเกิดผลเสียหายแก่องค์กรได้ (3) เป็นการขจัดปัญหา มิให้การดำเนินนโยบายใด ๆ มีผลต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมากหรือน้อยเกินไป ซึ่งจะก่อให้เกิดความยุติธรรมในการดำเนินการต่อทุกฝ่ายได้ (4) ก่อให้เกิดการประสานงานที่ดี การบริหารเป็นไปอย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพ และ (5) การรวมตัวกันของบุคคลเป็นเครือข่ายจะก่อให้เกิดพลังที่เข้มแข็ง ขับเคลื่อนกิจกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และตรงเป้าหมาย

จากประโยชน์ของการมีส่วนร่วมทางการศึกษาดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะทำให้การดำเนินงานในการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ ตอบสนองต่อความต้องการที่แตกต่างกันของนักเรียนและชุมชน และยังเป็นกระบวนการที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ลดความขัดแย้งในการบริหารงาน เป็นการเสริมสร้างบรรยากาศการทำงานแบบประชาธิปไตย และเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน

ความพึงพอใจ

1. ความหมายของความพึงพอใจ

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ ดังนี้

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2551 : 189) กล่าวถึงความพึงพอใจว่า เป็นสภาพความรู้สึกที่มีความสุข สดชื่น เป็นภาวะทางอารมณ์เชิงบวกที่บุคคลแสดงออกเมื่อได้รับผลสำเร็จทั้งปริมาณและคุณภาพตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ ความพึงพอใจจึงเป็นผลของความต้องการที่ได้รับการตอบสนองโดยมีการจูงใจ (Motivation) หรือสิ่งจูงใจ (Motivators) เป็นตัวเหตุ

กนน ทศานนท์ (2553 : 35) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติที่ดีของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันเกิดจากพื้นฐานของการรับรู้ ค่านิยม และประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้รับ และจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการให้แก่บุคคลนั้นได้ ซึ่งระดับความพึงพอใจของแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างกันไป

บุญมั่น ธนาศุภวัฒน์ (2553 : 158) ได้สรุปความหมายของความพึงพอใจ หมายถึง เจตคติในทางบวกของบุคคลที่มีต่อกิจกรรมที่เขาทำ เป็นผลให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นที่จะทำกิจกรรมนั้น

ราชบัณฑิตยสถาน (2556 : 775) ได้ให้ความหมายความพึงพอใจ หมายถึง พอใจ ชอบใจ พฤติกรรมเกี่ยวกับความพึงพอใจคือความพยายามในการกำจัดความเครียด ซึ่งเมื่อกำจัดสิ่งต่าง ๆ ได้แล้ว ย่อมได้รับความพึงพอใจ

ภาสินี พงษ์อารีย์ (2557 : 52) กล่าวว่า ความพึงพอใจในการเรียนรู้เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ และความพึงพอใจจะส่งผลต่อความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความหมายของความพึงพอใจดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติที่ดีของนักเรียนที่มีต่อการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อกิจกรรมการเรียนรู้นั้นสามารถตอบสนองความต้องการให้แก่นักเรียนได้

2. ความสำคัญของความพึงพอใจ

การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ความพึงพอใจเป็นสิ่งที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือต้องการปฏิบัติให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ดังนั้นการทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้ มีแนวคิดพื้นฐานที่ต่างกัน 2 ลักษณะ (บุญนำ เกษี. 2556 : 47) ดังนี้

1. ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติกิจกรรม การตอบสนองความต้องการของนักเรียนจนเกิดความพึงพอใจ จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำกิจกรรมที่สูงกว่าผู้ไม่ได้รับการตอบสนอง ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดบรรยากาศและสถานการณ์ รวมทั้งสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียน เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้เรียนให้มีแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2. ผลการปฏิบัติกิจกรรมนำไปสู่ความพึงพอใจ ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจและผลการปฏิบัติกิจกรรมจะถูกเชื่อมโยงด้วยปัจจัยอื่น ผลการปฏิบัติกิจกรรมที่ดีจะนำไปสู่ผลตอบแทนที่เหมาะสม ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การตอบสนองความพึงพอใจ

แนวคิดพื้นฐานดังกล่าว เมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลตอบแทนภายในหรือรางวัลภายในใจ เป็นผลด้านความรู้สึกของผู้เรียนที่เกิดขึ้น เช่น ความภาคภูมิใจ ความมั่นใจ และการได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น เป็นต้น ส่วนผลตอบแทนภายนอกเป็นรางวัลที่ผู้อื่นจัดหาให้ เช่น ได้รับคำชมเชยจากครูผู้สอน และพ่อแม่ เป็นต้น

จารุวรรณ เทวกุล (2555 : 19) กล่าวถึง ความสำคัญของความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจในการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้การที่บุคคลจะเรียนรู้หรือมีการพัฒนา และความเจริญงอกงามนั้น บุคคลจะต้องอยู่ในสภาวะพึงพอใจ สุขใจเป็นเบื้องต้น นั่นคือ บุคคลจะต้องได้รับการจูงใจทั้งในลักษณะนามธรรมและรูปธรรม

ชไมพร จันทรวิบูลย์ (2564 : 34) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกนึกคิด รวมถึงทัศนคติของแต่ละบุคคลที่มีความแตกต่างกันออกไป เช่น ความชอบทำ ความพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองกำลังทำอยู่ ซึ่งสามารถส่งผลในทางที่ดีต่อตนเองและสังคม รวมถึงการกระทำที่ตนเองมีความพึงพอใจตามกระบวนการวางแผนที่ตนเองได้กำหนดไว้และมีความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้ตนเองมีความสุขในการกระทำนั้น ๆ และไม่ส่งผลร้ายต่อร่างกายและจิตใจ

จากความสำคัญของความพึงพอใจดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ความพึงพอใจมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ ความพึงพอใจจะนำไปสู่การปฏิบัติกิจกรรม เมื่อนักเรียนได้รับการตอบสนองความต้องการจนเกิดความพึงพอใจ จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำกิจกรรมที่สูงขึ้น และผลการปฏิบัติกิจกรรมที่ดีจะนำไปสู่ผลตอบแทนที่เหมาะสม ซึ่งจะนำไปสู่การตอบสนองความพึงพอใจ

3. วิธีการสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้

มีนักวิชาการหลายท่านได้นำเสนอวิธีการสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

ดลฤดี เกตุรุ่ง (2556 : 28) กล่าวถึง หลักการสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนควรกระทำเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับนักเรียน มีดังนี้

1. วิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน ครูผู้สอนต้องวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่อการสร้างความพึงพอใจ เพื่อให้รู้ถึงความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน เพื่อสามารถเลือกองค์ประกอบในการสร้างความพึงพอใจแก่ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

2. สำรวจสภาวะแวดล้อมของโรงเรียน สภาวะแวดล้อมของโรงเรียนมีส่วนเอื้ออำนวยต่อการสร้างความพึงพอใจให้กับนักเรียนในโรงเรียนหรือไม่ ครูผู้สอนมีโอกาสจะปรับสภาวะแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เหมาะสมต่อการสร้างความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด

3. พิจารณาเลือกรูปแบบการจูงใจ การเลือกรูปแบบการจูงใจต้องให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละบุคคล ครูผู้สอนต้องเข้าใจว่ามนุษย์มีความแตกต่างกัน ดังนั้นแรงจูงใจที่ใช้ได้กับคนหนึ่งอาจใช้ไม่ได้กับอีกคนหนึ่งก็ได้

4. ใช้กระบวนการจูงใจอย่างมีระบบและต่อเนื่อง เมื่อเลือกใช้รูปแบบการสร้างแรงจูงใจที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคนแล้ว ครูผู้สอนจะต้องทดลองนำไปปฏิบัติ และทำการติดตามผลด้วยการหมั่นสังเกตพฤติกรรมการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอว่าได้ผลเชิงบวกหรือลบ ทั้งนี้เพื่อจะนำผลลัพธ์ไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

อารี พันธ์มณี (2557 : 198) กล่าวว่า ความพึงพอใจในการเรียนรู้มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรส่งเสริมให้เด็กเกิดพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ โดยสร้างความพึงพอใจให้เกิดแก่ผู้เรียน ดังนี้

1. การตำหนิและการชมเชย

2. การทดสอบบ่อยครั้ง เป็นแรงจูงใจที่จะทำให้ผู้เรียนสนใจเรียนมากขึ้น ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และเป็นความพึงพอใจของผู้เรียน เพราะการทดสอบบ่อยครั้งเป็นการสะท้อนถึงการเลื่อนชั้น และการสำเร็จการศึกษา

3. การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ครูควรเสนอแนะหรือกำหนดหัวข้อที่ผู้เรียนสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง

4. ใช้วิธีการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ ที่ผู้เรียนยังไม่เคยประสบมาก่อน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัว และมีแรงจูงใจในการเรียนรู้มากขึ้น

5. กำหนดรางวัลสำหรับงานที่มอบหมาย เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ประสบความสำเร็จ และเกิดความพึงพอใจกับความสำเร็จนั้น

6. ยกตัวอย่างจากสิ่งที่คุ้นเคย เพื่อให้เข้าใจบทเรียนได้ง่ายและเร็วขึ้น

7. เชื่อมโยงบทเรียนใหม่กับสิ่งที่ได้เรียนรู้มาก่อน จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายและชัดเจนขึ้น และสนใจบทเรียนมากขึ้น เพราะผู้เรียนคาดหวังว่าจะนำสิ่งที่เรียนไปใช้ประโยชน์ต่อไป

8. การใช้เกมและละคร จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลิน ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และช่วยให้เข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น

9. การลดสถานการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนไม่พึงปรารถนา เช่น สภาพความจำเจในห้องเรียน หรือบรรยากาศในห้องเรียนที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ อาจเป็นสถานการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนเบื่อ ไม่พอใจ ควรหาทางลดหรือขจัดให้หมดไป เพราะเป็นสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

จากวิธีการสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การสร้างความพึงพอใจให้เกิดแก่ผู้เรียน สามารถทำได้หลายวิธี ทั้งการชมเชยและการตำหนิ การทดสอบบ่อยครั้ง การส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง การใช้วิธีการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ การตั้งรางวัลสำหรับงานที่มอบหมาย การยกตัวอย่างจากสิ่งที่เคยพบหรือคุ้นเคย การเชื่อมโยงบทเรียนใหม่กับสิ่งที่เรียนรู้มาก่อน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง และการลดสถานการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนไม่พึงปรารถนา

4. การวัดความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นสิ่งที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นได้ การวัดความพึงพอใจได้โดยตรงจึงสามารถกระทำได้ยาก แต่สามารถวัดได้โดยทางอ้อม โดยการวัดที่ความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้น ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอวิธีการวัดความพึงพอใจไว้ ดังนี้

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2551 : 181) กล่าวว่า การวัดความพึงพอใจสามารถวัดได้โดยใช้เครื่องมือวัดที่เรียกว่าแบบวัด ซึ่งเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไป ทั้งแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินค่า แบบทดสอบวัดความรู้ วัดความถนัด และวัดพฤติกรรม ดังนั้น การวัดความพึงพอใจสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. การใช้แบบสอบถาม ผู้สอบถามจะสร้างแบบสอบถามเพื่อต้องการทราบความคิดเห็น ซึ่งสามารถทำได้ในลักษณะที่กำหนดคำตอบให้เลือก หรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าวอาจถามความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ

2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีวัดความพึงพอใจทางตรงทางหนึ่งซึ่งต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ดีจึงจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงได้

3. การสังเกต เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจโดยสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกจากการพูดและกิริยาท่าทาง ซึ่งต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจัง และการสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน

มนต์ชัย เทียนทอง (2556 : 318) กล่าวว่า การวัดความพึงพอใจเป็นอีกวิธีหนึ่งที่นิยมใช้ในการประเมินผลด้านคุณภาพ ซึ่งเป็นการสอบถามความรู้สึกหรือความชอบเกี่ยวกับรูปแบบของการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น โดยแนวทางที่ใช้ในการกำหนดประเด็นคำถามมีอยู่ 2 แนวทาง ดังนี้

1. แนวทางการประเมินภาพรวมทั่วไป เช่น สอบถามเกี่ยวกับส่วนนำเข้า ส่วนประมวลผล และส่วนที่แสดงผล โดยพิจารณารายละเอียดแต่ละส่วนว่ามีข้อคำถามใดบ้างที่จะสอบถามผู้เรียนเกี่ยวกับความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ กล่าวได้ว่าแนวทางนี้เป็นแนวทางที่มีการใช้ประเมินความพึงพอใจมากที่สุด

2. แนวทางการใช้ทฤษฎีประเมินผล โดยสามารถนำทฤษฎีประเมินผลมากำหนดกรอบในการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนเกี่ยวกับสาระ (Context) ส่วนนำเข้า (Input) ส่วนประมวลผล (Process) และผลผลิต (Product)

การเก็บรวบรวมข้อมูลจะนิยมใช้แบบสอบถามมากกว่าการสัมภาษณ์ โดยการกระทำกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยตรง เพื่อประเมินความพึงพอใจหลังจากที่ได้ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้นั้นแล้ว ผลที่ได้จากการประเมินจะเป็นดัชนีบ่งชี้ความพึงพอใจของผู้เรียน โดยสถิติที่ใช้วิเคราะห์ความพึงพอใจที่ได้จากแบบสอบถาม จะใช้ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หรือใช้สถิติเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้เรียนแต่ละกลุ่มก็ได้

แบบประเมินความพึงพอใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

พึงพอใจมากที่สุด ให้คะแนน 5 คะแนน
พึงพอใจมาก ให้คะแนน 4 คะแนน
พึงพอใจปานกลาง ให้คะแนน 3 คะแนน
พึงพอใจน้อย ให้คะแนน 2 คะแนน
พึงพอใจน้อยที่สุด ให้คะแนน 1 คะแนน

ค่าเฉลี่ยจากการประเมินแต่ละข้อเมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมิน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 82-83) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

กนิษฐา ภูสมศรี (2563 : 34) กล่าวว่า การวัดความพึงพอใจ สามารถกระทำได้ ดังนี้

1. การใช้แบบสอบถาม โดยผู้สอบถามจะออกแบบแบบสอบถามเพื่อต้องการทราบความคิดเห็น ซึ่งสามารถทำได้ในลักษณะที่กำหนดคำตอบให้เลือก หรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าวอาจถามความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ เช่น ครูผู้สอน และการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ที่จะทำให้ได้ข้อมูลความพึงพอใจที่เป็นจริงได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยเทคนิค และวิธีการที่ดีในการสัมภาษณ์

3. การสังเกต เป็นการสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มเป้าหมาย ทั้งการพูด กิริยาท่าทาง โดยต้องสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน และอาศัยการกระทำอย่างจริงจัง

จากการวัดความพึงพอใจดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การวัดความพึงพอใจเป็นการประเมินความรู้สึกหรือความชอบเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยสามารถทำได้หลายวิธี ทั้งการสัมภาษณ์ การสังเกต และที่นิยมใช้มากที่สุด คือ การใช้แบบสอบถาม ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การให้น้ำหนักคะแนนหากข้อความใดมีค่าคะแนนสูงแสดงว่าพึงพอใจต่อสิ่งนั้นมาก

สำหรับงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้วัดความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่ายต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยการใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

พัทธนันท์ หรรษาภิรมย์โชค และคณะ (2558 : 129-140) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ด้วยกระบวนการจัดการความรู้ ประกอบด้วย (1) การวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (2) การสำรวจลักษณะความเป็นเลิศของโรงเรียนสาธิตทั่วประเทศ (3) การสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับขั้นตอนและองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ จากผู้บริหาร จำนวน 5 คน และคณาจารย์ จำนวน 14 คน (4) การตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ด้วยการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน และ (5) การรับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ผลการศึกษา พบว่า (1) ลักษณะความเป็นเลิศด้านการจัดการเรียนรู้ ส่วนใหญ่จะใช้กระบวนการคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างความเป็นเลิศ (2) หลักสูตรต้องมองนักเรียนว่ามีความเป็นเลิศในตัว และครูผู้สอนมีกลยุทธ์ต่างกันต้องให้อิสระในการจัดการเรียนรู้ (3) การตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ควรมีการปรับหลักการ KUSK จากด้าน “Skill : ทักษะ” เป็น “Skills of Life : ทักษะชีวิต” และด้าน “Kindness : ความเมตตา กรุณา” ให้เปลี่ยนเป็น “คิดดี พูดดี ทำดี” (4) ผลการรับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และ (5) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ คน แหล่งเรียนรู้ นวัตกรรมและสื่อการเรียนรู้ และหลักสูตรและการบริหาร สำหรับขั้นตอน มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ วิเคราะห์ผู้เรียน วางแผน ดำเนินการ สรุปและประเมินผล และปรับปรุง

วัฒนา อุปพงษ์ (2558 : 121-209) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อการส่งเสริมพหุปัญญาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย การวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัย การศึกษาสถานศึกษาเอกชนดีเด่น จำนวน 4 แห่ง การสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบ โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน และระยะที่ 3 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ จากผู้อำนวยการโรงเรียนและครูที่รับผิดชอบงานด้านวิชาการ จำนวน 340 คน ของโรงเรียนเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 18 จังหวัด ที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา และได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบสอง จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับดีถึงดีมาก ผลการศึกษาพบว่า (1) รูปแบบที่พัฒนาขึ้น มี 3 องค์ประกอบ ประกอบด้วย ด้านปัจจัยเกื้อหนุน

ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต และ (2) รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม ความถูกต้อง ครอบคลุม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

กนก จันทร์ทอง (2559 : 148-170) ได้ศึกษาการพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศแบบสาธิตสงขลานครินทร์ ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่สนับสนุนผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ในระดับดีถึงดีมาก มีความรู้และทักษะเพียงพอ สามารถสอบเข้าเรียนต่อระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศ ตัวอย่างความสำเร็จในระดับโรงเรียน เช่น ปี พ.ศ. 2557 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ย O-NET ทุกรายวิชาสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ มีคะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตร 3.00 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 86.96 และ 89.14 ตามลำดับ นักเรียนโปรแกรมวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สอบได้คณะแพทยศาสตร์ ร้อยละ 20.57 นักเรียนทั้งโรงเรียนได้รับวุฒิบัตรเรียนดีเยี่ยม (มีผลการเรียนเฉลี่ยในระดับ 3.75-4.00) ร้อยละ 57.06 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้รับรางวัลพระราชทาน ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนได้รับรางวัลพระราชทาน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ปีการศึกษา 2557 ทั้งนี้ความสำเร็จดังกล่าวเกิดจากปัจจัยสนับสนุน 6 ด้าน ด้วยหลักการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เรียกว่า “CREATE” ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development : C) การพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้ (Resources for Learning Development : R) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (Enhance the Learning Experience : E) การพัฒนาสิ่งแวดล้อมโรงเรียน (Atmosphere of Learning Development : A) การพัฒนา ผู้สอน (Teacher Development : T) และการพัฒนาระบบการวัดผลและประเมินผล (Evaluation System Development : E)

กาญจนา ภัทราวิวัฒน์ (2559 : 152-168) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี ผลการศึกษา พบว่า สถานศึกษาที่จะดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษต้องมีความพร้อม เพราะการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษมีความยากซับซ้อน และต้องเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษเป็นอย่างดี สถานศึกษาสามารถสำรวจความพร้อมจากมาตรฐานการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษของประเทศไทย ประกอบด้วย มาตรฐานหลัก 4 มาตรฐาน มาตรฐานย่อย 12 มาตรฐาน ดังนี้ (1) มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย นโยบายชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร ระบบการจัดการที่ดี บุคลากรผู้รับผิดชอบโครงการที่มีความสามารถ และการประเมินผลโครงการที่มีประสิทธิภาพ (2) มาตรฐานด้านกระบวนการเสาะหา/คัดเลือกผู้มีความสามารถพิเศษ ประกอบด้วย กระบวนการเสาะหา/คัดเลือกที่มีคุณภาพเหมาะสมและหลากหลาย เครื่องมือในการเสาะหา/คัดเลือกหลากหลาย มีคุณภาพและเหมาะสม (3) มาตรฐานด้านการจัดการศึกษา ประกอบด้วย รูปแบบโครงการการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพ หลักสูตรและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองคุณลักษณะเฉพาะของผู้มีความสามารถพิเศษ สื่อการเรียนรู้

ที่ตอบสนองคุณลักษณะเฉพาะของผู้มีความสามารถพิเศษ (แต่ละคน) อย่างเหมาะสม และการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้มีความสามารถพิเศษในโครงการ มีความชัดเจนและตรวจสอบได้ และ (4) มาตรฐานด้านการสนับสนุนทางด้านอารมณ์และสังคม ประกอบด้วย ระบบการคัดกรองหรือวินิจฉัย มีประสิทธิภาพ และการดำเนินงานช่วยเหลือและพัฒนาทางด้านอารมณ์และสังคมมีประสิทธิภาพ โดยแนวทางการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การบริหารงาน การบริหารบุคคล และการบริหารงบประมาณ (2) ด้านกระบวนการเสาะหา/คัดเลือกผู้ที่มีความสามารถพิเศษ ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารโรงเรียน ทีมผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และนักปฏิบัติการ (3) ด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย หลักสูตรและการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โปรแกรมการศึกษา สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียน และ (4) ด้านการสนับสนุนทางด้านอารมณ์และสังคม ประกอบด้วย ระบบการคัดกรองและวินิจฉัย กระบวนการพัฒนาทางด้านอารมณ์และสังคม

เพ็ญจันทร์ อุปพงษ์ (2559 : 149-244) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศ (2) ตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศ และ (3) ยืนยันรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ (1) การนำองค์กร (2) การวางแผนกลยุทธ์ (3) การมุ่งเน้นผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน (4) การวัดการวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (5) การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล (6) การจัดการกระบวนการ และ (7) ผลลัพธ์การดำเนินการ ทั้งนี้รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจัดลำดับความเหมาะสมขององค์ประกอบทั้ง 7 ด้าน เป็นไปตามลำดับดังนี้ การวางแผนกลยุทธ์ การนำองค์กร การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล การจัดการกระบวนการ ผลลัพธ์การดำเนินการ การวัดการวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ และการมุ่งเน้นผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ตามลำดับ รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยืนยันโดยการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเหมาะสม

พรพรรณ ธรรมธาดา (2559 : 103-253) ได้ศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดการเสริมสร้างคุณภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า กรอบแนวคิดของการบริหารงานวิชาการมุ่งสู่การเสริมสร้างคุณภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วย (1) การบริหารงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล (2) คุณภาพของนักเรียน ได้แก่ การปรับตัวและการเป็นผู้นำ การคิดขั้นสูงและการแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร และ (3) การพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ ผลลัพธ์การเรียนรู้ในด้านการคิดเชิงระบบ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษา พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดการเสริมสร้างคุณภาพนักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก 9 กลยุทธ์รอง สำหรับกลยุทธ์หลัก มีดังนี้ (1) กลยุทธ์เชิงปฏิรูปการวัดและประเมินผลมุ่งสู่การเสริมสร้างคุณภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (2) กลยุทธ์การพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนมุ่งสู่การเสริมสร้างคุณภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และ (3) กลยุทธ์การยกระดับการพัฒนาหลักสูตรมุ่งสู่การเสริมสร้างคุณภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สัญญา อาจจอหอ (2559 : 72-123) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานแนะแนวนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ผลการศึกษา พบว่า (1) องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการดำเนินงานแนะแนวนักเรียนนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ประกอบด้วย การรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ การบริการสารสนเทศด้านการศึกษาแก่นักเรียน การให้คำปรึกษารายกลุ่มและรายบุคคล การจัดระบบการแนะแนวด้านอาชีพส่วนตัวและสังคมในสถานศึกษา การติดตามและประเมินผลการจัดระบบกระบวนการแนะแนวการศึกษา การเชื่อมโยงระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การประสานความร่วมมือแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านแนะแนวกับสถานศึกษาอื่นและการติดตามและประเมินผลนักเรียนที่สำเร็จการศึกษา โดยพบว่าองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการดำเนินงานแนะแนวนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (2) สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานแนะแนวนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีการดำเนินงานแนะแนวนักเรียนทั้ง 8 ด้าน โดยรวมมีการดำเนินงานแนะแนวอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานแนะแนวนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (3) แนวทางการดำเนินงานแนะแนวนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ มี 8 ด้าน คือ การรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคลอย่างเป็นระบบ การบริการสารสนเทศด้านการศึกษาแก่นักเรียน การให้คำปรึกษารายกลุ่มและรายบุคคล การจัดระบบการแนะแนวด้านอาชีพส่วนตัวและสังคมในสถานศึกษา การติดตามและ

ประเมินผลการจัดระบบกระบวนการแนะแนวการศึกษา การเชื่อมโยงระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การประสานความร่วมมือแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านแนะแนวกับสถานศึกษาอื่น และการติดตามและประเมินผลนักเรียนที่สำเร็จการศึกษา ส่วนการดำเนินงานแนะแนวนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ มี 5 ด้าน คือ การเตรียมการและร่วมวางแผน การดำเนินงานตามแผน การตรวจสอบและประเมินผล การปรับปรุงและพัฒนางาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยแนวทางการดำเนินงานแนะแนวนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

สุวรรณ พิณตานนท์ (2560 : 7-20) ได้ศึกษาแนวทางส่งเสริมความร่วมมือในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ระหว่างสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 มีเจตนารมณ์ให้รัฐจัดการศึกษาเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน ซึ่งเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่จะต้องจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตามความถนัดของตน ในขณะที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้กำหนดนโยบายการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น โดยให้โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นฐานในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่นมีความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยความร่วมมือและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของทุกภาคส่วน จะมีส่วนสนับสนุนให้การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน ประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี ดังนั้นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนให้นโยบายการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นประสบความสำเร็จ โดยมีแนวทางความร่วมมือระหว่างกันอยู่ 3 ลักษณะด้วยกัน คือ (1) ร่วมกับโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของผู้เรียน (2) สนับสนุนครูและสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนในรายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านอาชีพ และ (3) ร่วมกันจัดการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น

พัชระ ภูติวณิชย์ (2562 : 144-205) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรีสู่ความเป็นเลิศของนักเรียน โรงเรียนพัชระมิวสิค อะคาเดมี ศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการศึกษา พบว่า โรงเรียนพัชระมิวสิค อะคาเดมี ศรีราชา มีความต้องการพัฒนาโรงเรียนที่เปิดสอนด้านดนตรีสู่มาตรฐานสากล โดยเฉพาะเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรี โดยมี

แนวคิดร่วมกันกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่า ต้องการพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น เพื่อมุ่งไปสู่ความเป็นเลิศทางด้านดนตรี โดยได้ตกลงต้องการร่วมกันว่าควรมีการพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรี โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หลังจากดำเนินการพัฒนาแล้วโรงเรียนจะต้องมีผลการประเมินคุณภาพที่ดีขึ้น ครูปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลจะต้องมีคุณภาพดีขึ้น และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนจะต้องมีคุณภาพในระดับดีขึ้นไปเช่นกัน ทั้งนี้รูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรีสู่ความเป็นเลิศ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีลักษณะเป็นวงจร 2 รอบ รวม 10 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การเตรียมการ (Preparation) (2) การวางแผน (Planning) (3) การปฏิบัติ (Acting) (4) การสังเกต (Observing) (5) การสะท้อนผล (Reflecting) (6) การวางแผนใหม่ (Re-planning) (7) การปฏิบัติใหม่ (Re-acting) (8) การสังเกตผลใหม่ (Re-observing) (9) การสะท้อนผลใหม่ (Re-reflecting) และ (10) การสรุปผล (Conclusion) และการใช้บทบาทของผู้บริหารหลักสูตรตามแนวทางการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ส่งผลให้บุคลากรภายในโรงเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลง มีองค์ความรู้ร่วมกัน และมีความรู้ใหม่มากขึ้น และจากการประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรีสู่ความเป็นเลิศ พบว่า ผู้เรียนมีการพัฒนาระดับความสามารถ มีทักษะ กล้าที่จะแสดงออก และมีความกระตือรือร้นต่อการเรียนรู้มากขึ้นตามเป้าหมายของหลักสูตร

ณัฐพงศ์ จำเนียรผล (2563 : 43-59) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศด้านการสร้างหุ่นยนต์ สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการศึกษา พบว่า (1) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านการสร้างหุ่นยนต์ มีลักษณะที่สำคัญ คือ ผู้เรียนต้องมีพื้นฐานความรู้ตามหลักสะเต็มศึกษา ผู้สอนต้องมีทักษะการบูรณาการความรู้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และกิจกรรมต้องมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนสู่การเรียนรู้ด้านการสร้างหุ่นยนต์เป็นสำคัญ และ (2) แนวทางการส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศด้านการสร้างหุ่นยนต์ได้รูปแบบเป็น ROBOTIC MODEL ซึ่งประกอบด้วย บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Role of Stakeholders: R) การกำหนดวัตถุประสงค์อย่างมีเป้าหมาย (Objective: O) การทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ (Benefit: B) การสร้างโอกาสอย่างเหมาะสม (Opportunity: O) การทำงานประสานร่วมกัน (Team Work: T) การบูรณาการองค์ความรู้ (Integration: I) และการสร้างความท้าทาย (Challenge: C)

สุธาสินี พลอยขาว (2563 : 87-114) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศ สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร โดยดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศ สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษา

ตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร และขั้นตอนที่ 3 ประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศ สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย กิจกรรม 9 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน (2) ด้านการจัดการเรียนการสอนนอกห้องเรียน (3) ด้านการจัดการเรียนการสอนนอกหลักสูตร (4) ด้านวิชาการ (5) ด้านครูและบุคลากร (6) ด้านแหล่งเรียนรู้ (7) ด้านงบประมาณ (8) ด้านชุมชน และ (9) ด้านการบริหารจัดการ ผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้

สุวิทย์ คำพร (2563 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา โรงเรียนบ้านจิก (หจก.วิบูลย์พาณิชย์อนุเคราะห์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด ผลการศึกษา พบว่า (1) รูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา โรงเรียนบ้านจิก (หจก.วิบูลย์พาณิชย์อนุเคราะห์) คือรูปแบบ PLIC & P MODEL สู่คุณภาพ 3Qs ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ คือ การวิเคราะห์องค์กรและการวางแผน (Planning: P) การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ (Learning: L) การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ (Innovation : I) การควบคุม ตรวจสอบ และประเมินผล (Controlling and Check : C) และการมีส่วนร่วมและสร้างเครือข่าย (Participation : P) และคุณภาพ 3 ด้าน คือ คุณภาพผู้เรียน (Students Quality : Q_1) คุณภาพครูและบุคลากร (Teachers Quality : Q_2) และคุณภาพสถานศึกษา (School Quality : Q_3) และ (2) ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา พบว่า ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีทักษะอย่างหลากหลาย และมีพัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคมที่สูงขึ้น ครูและบุคลากรมีความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษามีความเข้มแข็งทางวิชาการ มีผลงานโดดเด่น และเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง

จากงานวิจัยในประเทศดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและพัฒนารูปแบบสำหรับการบริหารจัดการเพื่อการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศนั้น ส่วนใหญ่มีหลักการและขั้นตอนในการสร้างและพัฒนารูปแบบที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ เริ่มต้นจากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น แล้วจึงมีการพัฒนารูปแบบขึ้นที่สอดคล้องกับตามความต้องการจำเป็นนั้น หลังจากนั้นจะมีการนำรูปแบบไปใช้ในการส่งเสริมศักยภาพเพื่อความเป็นเลิศของนักเรียน แล้วจึงมีการประเมินผลของการใช้รูปแบบว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ซึ่งผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้หลักการดังกล่าวนำมาสร้างรูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

โอเรค, บวม และแมคคาร์ทเน (Oreck, Baum & McCartney. 2000 : 15-63) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถพิเศษด้านศิลปะสำหรับเยาวชนในเขตเมือง โดยได้ศึกษาถึงสิ่งที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการพัฒนาความสามารถพิเศษด้านศิลปะของเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษด้านศิลปะในเมืองนิวยอร์ก จำนวน 23 คน ที่เคยมีประสบการณ์ด้านการเรียนเต้นรำหรือดนตรีเมื่อเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยได้ดำเนินการสัมภาษณ์นักเรียน ครอบครัว ครู ผู้ฝึกสอน และผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นการพัฒนาตนเองสู่ความเป็นศิลปิน สถานที่เล่น สถานที่ใช้ชีวิตในวัยเด็ก ดำเนินการสังเกต บันทึกผลการเรียน และการประเมินผลโดยครูศิลปะ เพื่อศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์และพัฒนาการทางด้านศิลปะและด้านการเรียนของนักเรียน ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านศิลปะ จะประสบกับปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งนักเรียนจำนวนหนึ่งเท่านั้นที่สามารถผ่านพ้นปัญหานี้ไปได้ งานวิจัยนี้จึงมีประโยชน์ต่อโรงเรียน สถาบันทางวัฒนธรรม องค์กรชุมชน และผู้ปกครอง ซึ่งได้ร่วมกันจัดทำโครงการเพื่อให้ความช่วยเหลือเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษไปสู่ฝันที่เป็นจริงของเขาเหล่านั้น

แวลเดส (Valdés. 2002 : 137-148) ได้ศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับอัจฉริยภาพของเยาวชนนักแปล โดยดำเนินการวิจัยกับเยาวชนนักแปล จำนวน 25 คน ซึ่งเข้าร่วมแสดงบทบาทสมมติเป็นนักแปล โดยการวิเคราะห์พฤติกรรมของเยาวชนนักแปลในขณะที่ปฏิบัติงาน ผลการศึกษา พบว่า เยาวชนนักแปลสามารถปฏิบัติงานตามที่กำหนดท่ามกลางเงื่อนไขที่มีความตึงเครียดมาก แต่จากการที่ให้เยาวชนนักแปลได้แสดงบทบาทดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าอย่างน้อยที่สุดบุคลิกลักษณะโดยทั่วไปที่บ่งบอกว่าจะเป็นนักแปลได้ในอนาคตก็คือ ความจำ ความสามารถในการวิเคราะห์ ความเร็วของการอ่าน และความอดทนต่อสถานการณ์ที่ตรึงเครียดกดดัน

บอร์แลนด์ (Borland. 2004 : 4-11) ได้ศึกษาการวางแผนและการปฏิบัติการในการจำแนกและการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพที่ชอบเก็บตัว โดยการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักเรียนที่ชอบเก็บตัวและมีฐานะยากจน นักเรียนผิวสี นักเรียนชนกลุ่มน้อยที่ไม่ใช่คริสเตียน และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษต่ำ ซึ่งเป็นนักเรียนที่อยู่ในโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพ งานวิจัยนี้ได้ศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้นักเรียนไม่กล้าแสดงออก ออกแบบการวิจัยและศึกษาทฤษฎีทางจิตวิทยา ทางสังคมศาสตร์ และการวิเคราะห์วิจารณ์ ภาพรวมของการวิจัยในเชิงทฤษฎีต่าง ๆ นำเสนอความคิดเห็นและการปฏิบัติที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะที่ดี เพื่อปรับปรุงแก้ไขความบกพร่องของผู้เรียน ผลการศึกษา พบว่า แนวทางการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพที่ชอบเก็บตัว คือ การเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมตามโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพ (เช่น การจำแนกนักเรียน) และการเปลี่ยนนโยบายและการปฏิบัติที่สามารถให้การศึกษาแก่เด็กที่มีแววอัจฉริยภาพให้แสดงออกซึ่งความรู้ความสามารถและความกดดัน

ที่แฝงเร้นอยู่ในตัวนักเรียนออกมา การดำเนินการดังกล่าวนี้เป็นไปตามทฤษฎีและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ

เคลมอนส์ (Clemons. 2008 : 47-53) ได้ศึกษาถึงกลุ่มนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยศึกษาความสัมพันธ์ของการเข้าใจตนเองของนักเรียน ทัศนคติที่มีต่อโรงเรียน พฤติกรรมการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเรียนและทักษะการจัดการ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เพศ รายได้ พฤติกรรม ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ผลการศึกษา พบว่า ไม่มีความแตกต่างทางด้านเพศในทุกค่าดัชนีของตัวแปร สำหรับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียน พบว่า มีความสัมพันธ์มากที่สุดกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รองลงมา คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเรียนและทักษะการจัดการ ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และความรับผิดชอบ สำหรับทัศนคติของนักเรียนต่อโรงเรียนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม และส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการเรียนและทักษะการจัดการ ทั้งนี้นักเรียนที่เข้าใจในตนเอง ค่อนข้างจะมีความคิดเชิงบวกเกี่ยวกับความสามารถด้านคณิตศาสตร์และด้านการพูดสื่อสาร นอกจากนี้ยังพบว่าความสัมพันธ์ของผู้ปกครอง มีนัยสำคัญทางสถิติต่อทัศนคติต่อโรงเรียน สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และความเข้าใจตนเองของนักเรียน

คอร์ทีนา (Cortina. 2011 : 112-169) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนต่อการจัดการพัฒนาทางวิชาชีพแก่ครูให้มีความพร้อมต่อการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ โดยมีการกำหนดแนวทางการพัฒนาและสร้างกระบวนการเรียนรู้สู่ความเป็นมืออาชีพของครูอย่างเป็นองค์รวม โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ ทั้งการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนการจัดการเรียนรู้ที่มีรูปแบบเฉพาะ หลากหลาย และมีความยืดหยุ่น ให้แก่นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ทั้งนี้การตัดสินใจพัฒนาทางวิชาชีพแก่ครูเป็นภาระงานหลักของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งต้องอาศัยปัจจัยหลายด้านเข้ามาเป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจดำเนินการ ทั้งนี้ได้นำเทคนิคเดลฟายมาใช้วิเคราะห์หาปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียน ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนในการพัฒนาทางวิชาชีพของครู ประกอบด้วย (1) มุมมองที่แตกต่างกันต่อการจัดการศึกษาให้แก่นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ (2) ความจำเป็นที่จะต้องตัดสินใจ (3) ความท้าทาย และภาวะการแข่งขัน และ (4) ความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาขีดความสามารถ และสร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างมืออาชีพให้แก่ครูให้มีความพร้อมต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ ครอบคลุมได้ทั้งกลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ และกลุ่มนักเรียนปกติทั่วไป ทั้งนี้ผลการศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน และการจัดทำแผนปฏิรูปการศึกษาของฝ่ายบริหารในการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษได้

แอลซัวบิ (Alzoubi. 2014 : 22-27) ได้ศึกษาผลการบริหารงานวิชาการด้วยการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ ให้แก่นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ โดยศึกษาในกรณีของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษที่ศูนย์การเรียนนำร่อง (Al Kourah Pioneer Center for Gifted and Talented Students: APCGTS) ในประเทศจอร์แดน ผลการศึกษาพบว่า การจัดโปรแกรมการสอนแบบเพิ่มพูนประสบการณ์นั้น สามารถสร้างผลสัมฤทธิ์ของงานด้านวิชาการให้แก่นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษได้

จากงานวิจัยในต่างประเทศดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศนั้น มีรูปแบบและแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนที่หลากหลายแนวทาง ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมกับบริบทของหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งการนำงานวิจัยจากต่างประเทศมาประยุกต์ใช้กับบริบทของประเทศไทย จำเป็นต้องมีการประเมินถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการประยุกต์ใช้ด้วย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ หลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า การส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนนั้น ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากนักเรียนมีความแตกต่างกันในองค์ประกอบทางจิตวิทยาส่วนบุคคล นักเรียนซึ่งถูกชุบเลี้ยงภายใต้สถาณการณ์ต่าง ๆ จะเปิดรับความคิดเห็นแตกต่างกันไป (Gagne. 1966 ; อ้างถึงใน ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย. 2559 : 66) และต้องคำนึงถึงระดับความรู้ความสามารถของนักเรียน ซึ่งตามแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญา สติปัญญาของนักเรียนมีหลายด้านที่สำคัญเท่าเทียมกัน ขึ้นอยู่กับว่านักเรียนคนใดจะมีสติปัญญาด้านใดโดดเด่นบ้าง สติปัญญาแต่ละด้านจะผสมผสานกัน แสดงออกมาเป็นความสามารถ เป็นลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละคนไป (Gardner. 1983 ; อ้างถึงใน ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. 2561 : 1) นอกจากนี้ยังพบว่าความสามารถพิเศษที่แฝงอยู่ในตัวนักเรียนอาจไม่แสดงออกอย่างชัดเจน นักเรียนที่มีศักยภาพโดดเด่นที่จะเป็นอัจฉริยะบุคคลในอนาคต อาจไม่แสดงความสามารถใด ๆ ให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ในสถานการณ์ทั่ว ๆ ไป จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการสำรวจหรือเสาะหาความสามารถพิเศษนี้ ด้วยกระบวนการที่เหมาะสม หลากหลายและหลายขั้นตอน เปรียบดังการร่อนหาเพชรจนได้เพชรน้ำเอก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2563 : 9) นอกจากนี้การส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนให้ไปสู่ความเป็นเลิศได้นั้น จำเป็นต้องมีกิจกรรมพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกิจกรรมพัฒนานักเรียนจะช่วยพัฒนานักเรียนให้เจริญงอกงามเต็มตามศักยภาพแห่งตน รวมทั้งมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : 1) มีการจัดแหล่งเรียนรู้ที่สร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ตลอดเวลา และส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้นั้น เพราะถึงแม้ว่าจะมีแหล่งเรียนรู้ที่

หลากหลาย แต่หากขาดการส่งเสริมการเข้าใช้แหล่งเรียนรู้ ก็ทำให้นักเรียนขาดโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถของตนเอง (นงเยาว์ อุทุมพร. 2561 : 12) มีการเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสรับประสบการณ์ แล้วได้รับการกระตุ้นให้สะท้อนสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จากประสบการณ์ออกมา เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง ด้วยการฝึกซ้อมและการแข่งขัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550 : 2) มีการเสริมสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อให้เกิดพลังในการจัดการกับสถานการณ์ปัญหา มีการประสานงานหรือทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มีเป้าหมายร่วมกัน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ร่วมกันแลกเปลี่ยนข่าวสาร และดำเนินกิจกรรมที่ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วม ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จร่วมกัน (ขจรวรรณ ภู่ขจร. 2564 : 42) มีการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพของตนเอง และมีการประเมินผลการใช้นวัตกรรม เพื่อปรับปรุงนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอยู่เสมอ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2559 : 83–85) นอกจากนี้การดำเนินงานการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนให้ประสบผลสำเร็จนั้น จำเป็นต้องมีความเป็นเอกภาพของการบริหารจัดการทั้งด้านโครงสร้าง รูปแบบวิธีการดำเนินงาน หรือการจัดระเบียบให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวกัน (Fayol. 1996 ; อ้างถึงใน วีระพงศ์ เกียรติไพรยศ. 2562 : 58) และการมุ่งสู่ความสำเร็จโดยการสร้างทัศนคติแห่งความสำเร็จ ตลอดจนการส่งเสริมกำลังใจโดยการยกย่องความสำเร็จ และประชาสัมพันธ์ผลงานความสำเร็จ แม้จะเป็นความสำเร็จที่เล็กน้อย แต่ก็สามารถมุ่งไปถึงความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ในอนาคตได้ (มุทิตา อดทน. 2561 : 28) จากหลักการ แนวคิด และทฤษฎีดังกล่าวมาข้างต้น สามารถนำมาสร้างรูปแบบสำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ที่เรียกว่า “MAHA GENIUS” ซึ่งมี 10 องค์ประกอบ ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 2

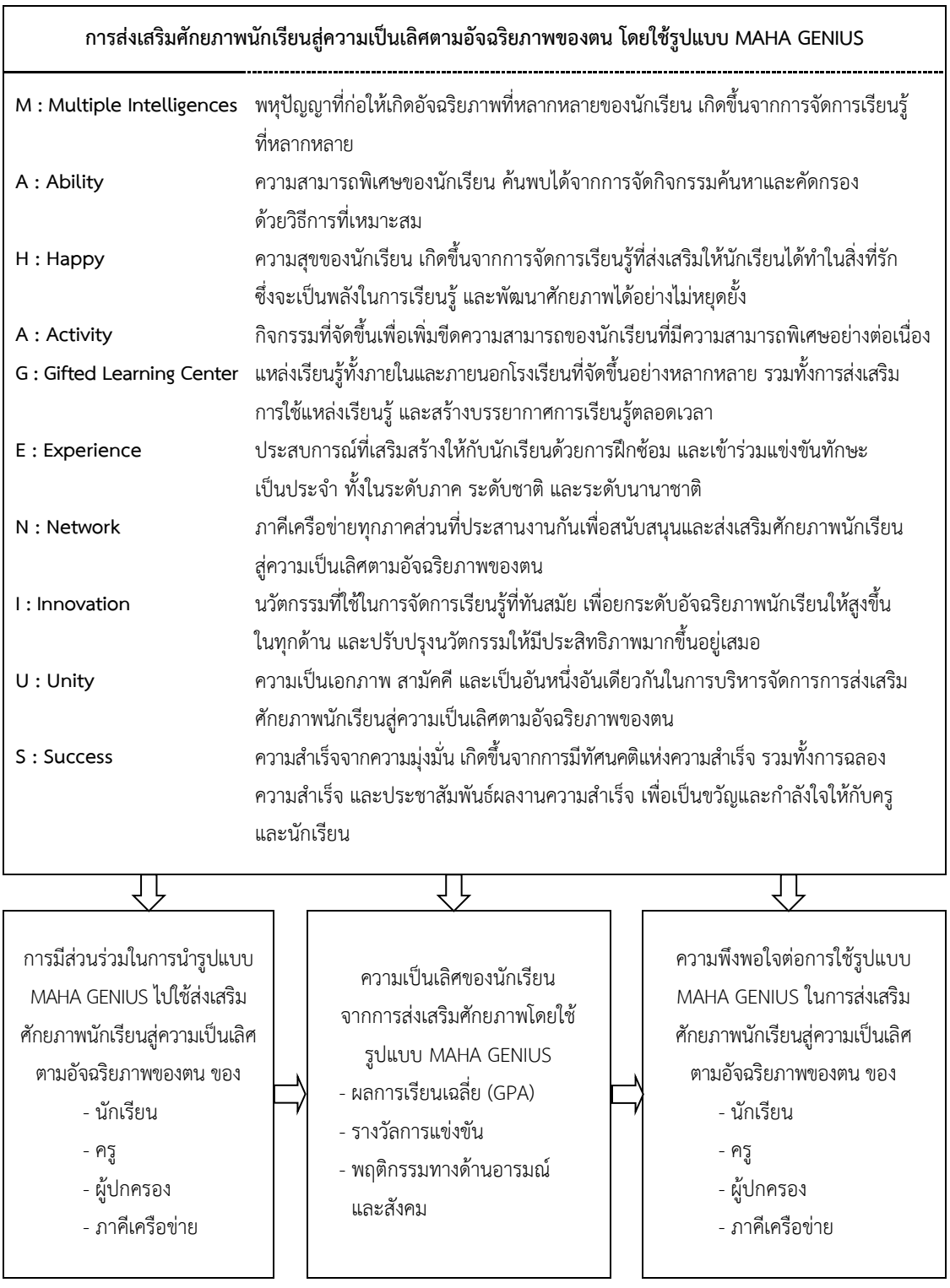

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยและพัฒนาการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน (2) พัฒนารูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน (3) นำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 และ (4) ประเมินผลการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ระยะ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

ระยะที่ 3 การนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564

ระยะที่ 4 การประเมินผลการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

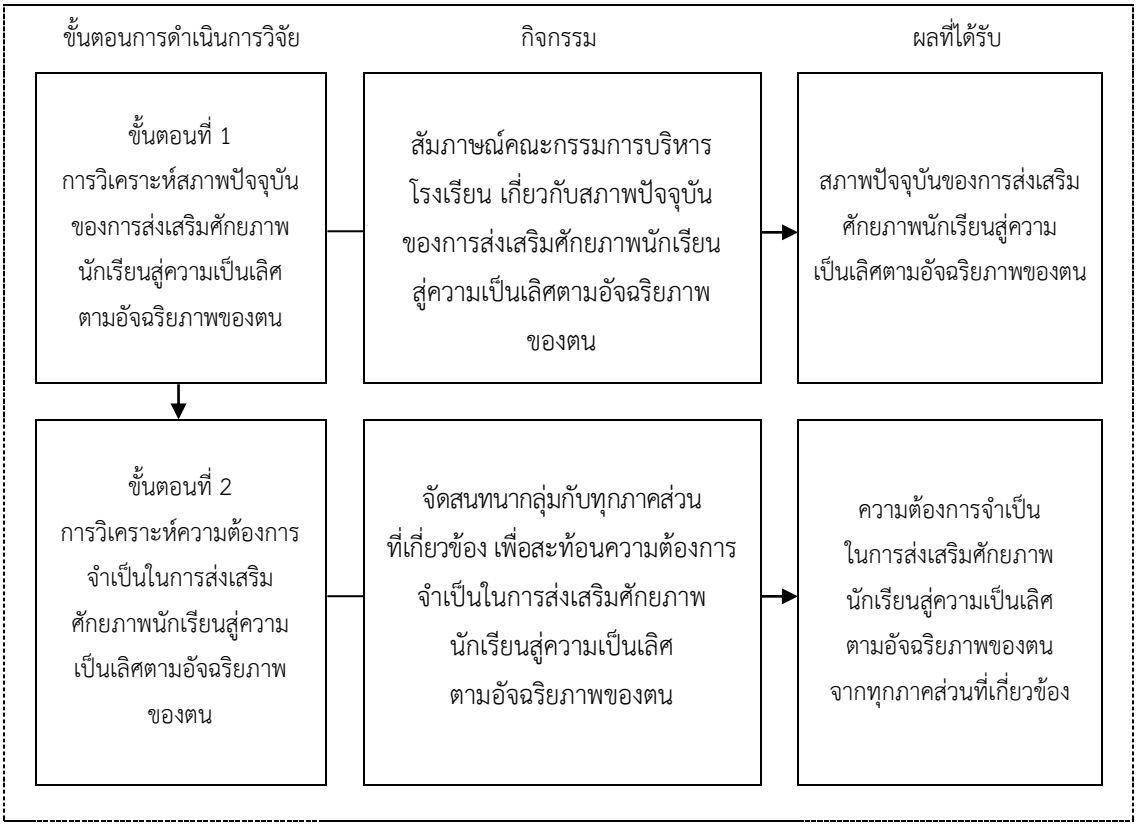

ภาพที่ 3 การวิจัยในระยะที่ 1 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

ขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการบริหารโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน คือ คณะกรรมการบริหารโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา จำนวน 8 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Selection Interview Protocol) (รายละเอียดดังเอกสารหมายเลข 2 ภาคผนวก ช หน้า 499-500)

1.3 การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์คณะกรรมการบริหารโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ตามขั้นตอนดังนี้ (1) ศึกษานิยาม ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์ความหมายและขอบข่ายของการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน รวมทั้งศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (2) ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือและเทคนิคในการเก็บรวบรวมโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (3) กำหนดข้อคำถามในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และ (4) นำแบบสัมภาษณ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ คือ รองศาสตราจารย์สุเทพ สินติวรานนท์ ช่วยพิจารณาตรวจสอบเกี่ยวกับความถูกต้องเหมาะสมและครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ผลการพิจารณาตรวจสอบเกี่ยวกับความถูกต้องเหมาะสมและครอบคลุมเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะว่า คำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน เป็นคำถามปลายเปิดที่กว้างเกินไป ทำให้ผู้ให้ข้อมูลไม่สามารถตอบได้ตรงประเด็น ควรแยกคำถามออกเป็นประเด็นย่อยเพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลง่ายขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขโดยการแยกคำถาม จากเดิมที่ถามว่าโรงเรียนมีแนวทางอย่างไรในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน แยกย่อยออกเป็น 3 คำถาม คือ (1) ทางโรงเรียนมีนโยบาย แผนงาน หรือโครงการใดบ้าง เพื่อส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน (2) ความพร้อมของโรงเรียนในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนเป็นอย่างไรบ้าง และ (3) ทางโรงเรียนมีปัญหาหรืออุปสรรคอะไรบ้างในการดำเนินงานส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน (รายละเอียดดังเอกสารหมายเลข 2 ภาคผนวก ช หน้า 499-500)

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ติดต่อประสานงานและทำหนังสือภายใน พร้อมกับส่งแบบสัมภาษณ์ไปยังคณะกรรมการบริหารโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา เพื่อขออนุญาตและแจ้งความประสงค์ในการขอสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในวันที่ 20 กรกฎาคม 2562 ตั้งแต่เวลา 9.00 น. เป็นต้นไป ณ โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา (รายละเอียดดังเอกสารหมายเลข 2 ภาคผนวก ก หน้า 408-424)

2) จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการสัมภาษณ์

3) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่นัดหมายในลักษณะการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Selection Interview) ภายใต้แนวคิดของมานพ คณะโต (2563 : 33) กล่าวคือ เป็นการสัมภาษณ์ลักษณะคำถามปลายเปิดที่ได้มีการจัดระเบียบแบบแผนขึ้นมาบ้างแล้ว มีการกำหนดหัวข้อศึกษาไว้อย่างกว้าง ๆ ล่วงหน้า มีประเด็นชี้แจงขั้นตอนต่าง ๆ ให้แก่ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ทราบล่วงหน้าก่อนดำเนินการสัมภาษณ์ และสามารถยืดหยุ่นหรือปรับปรุงคำถามได้ตลอดเวลาตามสถานการณ์ของการสัมภาษณ์ โดยประเด็นที่สัมภาษณ์จะเกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ทั้งนี้ผู้วิจัยจะสังเกตและจดบันทึกควบคู่กับการสัมภาษณ์

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้ทั้งจากการจดบันทึกและจากการบันทึกเสียงมาเขียนบันทึกให้ครบถ้วน แล้วจึงอ่านทำความเข้าใจกับข้อมูลทั้งหมด หลังจากนั้นจะมีการตัดทอนข้อมูล โดยขจัดข้อมูลที่ไม่ต้องการออกไปเพื่อลดขนาดข้อมูล แล้วจึงอ่านทบทวนและทำความเข้าใจกับข้อมูลทั้งหมดอีกครั้ง แล้วจึงสรุปข้อมูลสภาพปัจจุบันของการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนในลักษณะของความเรียง

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

หลังจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนแล้ว ผู้วิจัยได้นำผลจากการวิเคราะห์มาดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม ร่วมกับตัวแทนกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตัวแทนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและงานแนะแนว ตัวแทนคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ตัวแทนนักเรียน ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนโรงเรียนสงขลาวิทยาคม (โรงเรียนคู่พัฒนา) และตัวแทนโรงเรียนในสหวิทยาเขตสองทะเล เพื่อสะท้อนความต้องการจำเป็น

ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม คือ ตัวแทนกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตัวแทนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและงานแนะแนว ตัวแทนคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ตัวแทนนักเรียน ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนโรงเรียนสงขลาวิทยาคม (โรงเรียนคู่พัฒนา) และตัวแทนโรงเรียนในสหวิทยาเขตสองทะเล จำนวน 10 คน (รายละเอียดดังเอกสารหมายเลข 2 ภาคผนวก ก หน้า 426)

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่ม (รายละเอียดดังเอกสารหมายเลข 2 ภาคผนวก ช หน้า 501-503) และเครื่องบันทึกเสียง เพื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้บันทึกเสียงที่ได้จากการสนทนากลุ่ม

2.3 การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ตามขั้นตอนดังนี้ (1) ศึกษานิยามทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์ความหมายและขอบข่ายของการพัฒนาศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน รวมทั้งศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างบันทึกการสนทนากลุ่ม (2) ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือและเทคนิคในการเก็บรวบรวมโดยการสนทนากลุ่ม (3) กำหนดประเด็นในการสร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และ (4) นำแบบบันทึกการสนทนากลุ่มเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ คือ รองศาสตราจารย์สุเทพ สินติวรานนท์ ช่วยพิจารณาตรวจสอบเกี่ยวกับความถูกต้องเหมาะสมและครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ผลการพิจารณาตรวจสอบเกี่ยวกับความถูกต้องเหมาะสมและครอบคลุมเนื้อหาของแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะว่า ควรเพิ่มเติมประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการสนทนากลุ่ม ซึ่งเริ่มตั้งแต่การจัดห้องประชุม การสนทนาสร้างความคุ้นเคย ไปจนถึงปิดการประชุมสนทนากลุ่ม เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการสนทนากลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้รับข้อมูลอย่างครบถ้วนจากผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขโดยเพิ่มประเด็นกระบวนการสนทนากลุ่ม ซึ่งจากเดิมแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม มีเพียง 2 ตอน คือ ข้อมูลเกี่ยวกับการบันทึกการสนทนากลุ่ม และสาระการสนทนากลุ่ม เพิ่มเป็น 3 ตอน คือ ข้อมูลเกี่ยวกับการบันทึกการสนทนากลุ่ม กระบวนการสนทนากลุ่ม และสาระการสนทนากลุ่ม (รายละเอียดดังเอกสารหมายเลข 2 ภาคผนวก ช หน้า 501-503)

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การจัดสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดหัวข้อในการสนทนากลุ่มและจัดสนทนากลุ่มจากกลุ่มเป้าหมายที่กำหนด เพื่อการศึกษาวิจัยด้วยตนเอง โดยทำหนังสือภายในแจ้งไปยังตัวแทนกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตัวแทนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและงานแนะแนว ตัวแทนคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และตัวแทนนักเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการเข้าร่วมสนทนากลุ่ม และทำหนังสือถึงตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนโรงเรียนสงขลาวิทยาคม (โรงเรียนคู่พัฒนา) และตัวแทนโรงเรียนในสหวิทยาเขตสองทะเล เพื่อขอความร่วมมือในการเข้าร่วมสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยดำเนินการสนทนากลุ่มในวันที่ 20 กันยายน 2562 เวลา 9.00 น. ณ ห้องร่มเมา โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา (รายละเอียดดังเอกสารหมายเลข 2 ภาคผนวก ข หน้า 426-446)

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการสนทนากลุ่มมาอ่านทำความเข้าใจกับข้อมูลทั้งหมด หลังจากนั้นจะมีการตัดทอนข้อมูล โดยขจัดข้อมูลที่ไม่ต้องการออกไปเพื่อลดขนาดข้อมูล แล้วจึงอ่านทบทวนและทำความเข้าใจกับข้อมูลทั้งหมดอีกครั้ง แล้วจึงสรุปข้อมูลความต้องการจำเป็นในส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในลักษณะของความเรียง

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

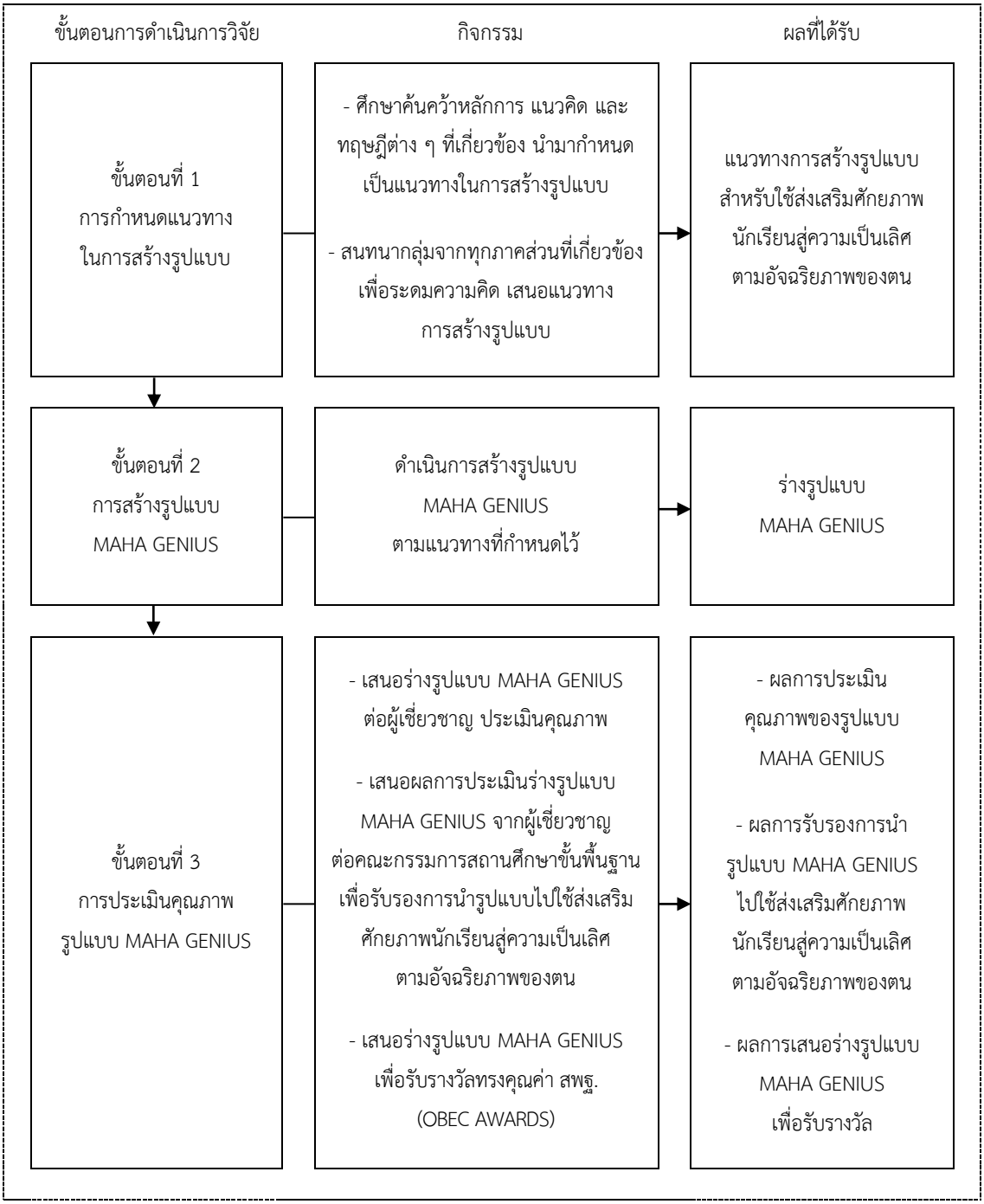

ภาพที่ 4 การวิจัยในระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดแนวทางในการสร้างรูปแบบ

การกำหนดแนวทางในการสร้างรูปแบบเพื่อใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดแนวทางในการสร้างรูปแบบเพื่อใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน จากการศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. กำหนดแนวทางในการสร้างรูปแบบเพื่อใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน จากการสนทนากลุ่มเพื่อระดมความคิดของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้รูปแบบที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

1.1 แหล่งข้อมูลและผู้ให้ข้อมูล

1) ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ประกอบด้วย แนวคิดและทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล แนวคิดและทฤษฎีพหุปัญญา แนวคิดและทฤษฎีอัจฉริยภาพ/ความสามารถพิเศษ แนวคิดและทฤษฎีความสุขในการเรียนรู้ แนวคิดและทฤษฎีกิจกรรมพัฒนานักเรียน แนวคิดและทฤษฎีแหล่งเรียนรู้ แนวคิดและทฤษฎีการเสริมสร้างประสบการณ์ แนวคิดและทฤษฎีภาคีเครือข่าย แนวคิดและทฤษฎีนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ แนวคิดและทฤษฎีความเป็นเอกภาพ และแนวคิดและทฤษฎีการมุ่งสู่ความสำเร็จ รวมทั้งสืบค้นผลงานวิจัยจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่ดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ และสืบค้นข้อมูลจากอินเตอร์เน็ตและเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางการสร้างรูปแบบเพื่อใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

2) ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม คือ ตัวแทนกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตัวแทนคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ตัวแทนนักเรียน ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน และผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัย จำนวน 10 คน (รายละเอียดดังเอกสารหมายเลข 2 ภาคผนวก ค หน้า 448)

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่ม (รายละเอียดดังเอกสารหมายเลข 2 ภาคผนวก ช หน้า 504-506) และเครื่องบันทึกเสียง เพื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้บันทึกเสียงที่ได้จากการสนทนากลุ่ม

1.3 การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ตามขั้นตอน ดังนี้ (1) ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือและเทคนิคในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม (2) กำหนดประเด็นในการสร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และ (3) นำแบบบันทึกการสนทนากลุ่มเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ

คือ รองศาสตราจารย์สุเทพ สินติวรานนท์ ช่วยพิจารณาตรวจสอบเกี่ยวกับความถูกต้องเหมาะสมและครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ผลการพิจารณาตรวจสอบเกี่ยวกับความถูกต้องเหมาะสมและครอบคลุมเนื้อหาของแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะว่า แบบบันทึกการสนทนากลุ่มในตอนที่ 3 สาระการสนทนากลุ่ม ควรแยกสาระออกมาให้ชัดเจน ไม่ควรใช้ร่วมกันระหว่างสาระเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน กับแนวทางการดำเนินการในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขโดยแยกสาระการสนทนากลุ่มให้ชัดเจนออกเป็น 2 ประเด็น คือ (1) การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนควรต้องคำนึงถึงสิ่งใดบ้าง และ (2) การส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนให้ประสบความสำเร็จ โรงเรียนควรมีแนวทางการดำเนินการอย่างไรบ้าง (รายละเอียดดังเอกสารหมายเลข 2 ภาคผนวก ช หน้า 504-506)

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) เก็บรวบรวมข้อมูลหลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จากหนังสือ เอกสารทางวิชาการ และผลงานวิจัยจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่ดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ รวมทั้งข้อมูลจากอินเตอร์เน็ตและเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดหัวข้อในการสนทนากลุ่มและจัดสนทนากลุ่มจากกลุ่มเป้าหมายที่กำหนด เพื่อการศึกษาวิจัยด้วยตนเอง โดยได้ทำหนังสือภายในแจ้งไปยังตัวแทนกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตัวแทนคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และตัวแทนนักเรียน เพื่อขอความร่วมมือเข้าร่วมสนทนากลุ่ม และทำหนังสือถึงตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน และผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือเข้าร่วมสนทนากลุ่ม เพื่อระดมความคิดเห็น เสนอแนวทางการสร้างรูปแบบเพื่อใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยดำเนินการสนทนากลุ่มในวันที่ 22 พฤศจิกายน 2562 เวลา 9.00 น. ณ ห้องประชุมวิชาการ โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา (รายละเอียดดังเอกสารหมายเลข 2 ภาคผนวก ค หน้า 448-468)

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ และข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ในเบื้องต้นไปพร้อม ๆ กับการเก็บข้อมูล โดยในแต่ละครั้งที่ทำการเก็บข้อมูลจะบันทึกข้อมูลอย่างละเอียดแล้วนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ แยกประเภท และวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดหรือ

ทฤษฎีเพื่อหาข้อสรุป แล้วจึงนำเสนอรายงานผลในรูปแบบบรรยาย ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลที่ได้เพื่อให้ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย และให้ได้ข้อมูลอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ และมีความน่าเชื่อถือ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบ MAHA GENIUS

ขั้นตอนนี้เป็นการร่างรูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้ผลจากการวิจัยระยะที่ 1 ประกอบกับการวิเคราะห์สังเคราะห์ หลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และผลจากการสนทนากลุ่มเพื่อระดมความคิดของตัวแทนกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตัวแทนคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ตัวแทนชุมชน ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนนักเรียน และผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัย เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน โดยดำเนินการดังนี้

จากผลการวิจัยระยะที่ 1 ซึ่งศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน พบว่า โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา มีแนวทางการส่งเสริมอัจฉริยภาพของนักเรียนอยู่แล้วในหลายมิติ ทั้งด้านวิชาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานยังขาดรูปแบบที่เป็นระบบและแนวทางที่ชัดเจน ส่งผลให้การพัฒนาศักยภาพนักเรียนบางกลุ่มอาจยังไม่เต็มที่ หรือไม่ทั่วถึง จากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการดำเนินงาน พบว่า โรงเรียนมีโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรที่พร้อมสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพนักเรียน แต่ยังขาดแนวทางที่ชัดเจนในการคัดกรองนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ รวมถึงกลไกที่เป็นระบบในการพัฒนาต่อยอดศักยภาพของนักเรียนในแต่ละด้านให้มีความต่อเนื่อง ข้อมูลเหล่านี้นำไปสู่แนวคิดในการกำหนดแนวทางการสร้างรูปแบบ MAHA GENIUS ที่สามารถตอบสนองต่อศักยภาพของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ จากการศึกษาความต้องการจำเป็นของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง พบว่า ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องการให้โรงเรียนมีระบบที่ช่วยค้นหาและพัฒนานักเรียนที่มีศักยภาพได้อย่างแม่นยำและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการบูรณาการแนวคิดพหุปัญญา (Multiple Intelligences) และนวัตกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน เพื่อให้สามารถพัฒนาอัจฉริยภาพของตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ นอกจากนี้ยังพบว่า ข้อจำกัดของระบบเดิม ได้แก่ การขาดกลไกที่เป็นระบบในการส่งเสริมอัจฉริยภาพของนักเรียน และการขาดแนวทางที่ชัดเจนในการบูรณาการภาคีเครือข่าย เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนานักเรียน ข้อค้นพบเหล่านี้นำไปสู่การออกแบบรูปแบบ MAHA GENIUS ที่มีโครงสร้างชัดเจน โดยมุ่งเน้นระบบคัดกรองนักเรียน การพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับอัจฉริยภาพของนักเรียน และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ ดังนั้น รูปแบบ MAHA GENIUS จึงถูกออกแบบขึ้นโดยมีพื้นฐานจากผลการวิจัยระยะที่ 1 ที่สะท้อนให้เห็นถึง จุดแข็ง ข้อจำกัด และความต้องการของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การส่งเสริมศักยภาพนักเรียนเป็นไปอย่างเป็นระบบ มีความต่อเนื่อง และสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของโรงเรียน

จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ หลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจากทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล สรุปได้ว่า มนุษย์มีความแตกต่างกันในองค์ประกอบทางจิตวิทยาส่วนบุคคล ความแตกต่างนี้บางส่วนมาจากลักษณะแตกต่างทางชีวภาคหรือทางร่างกายของแต่ละบุคคล แต่ส่วนใหญ่จะมาจากความแตกต่างที่เกิดจากการเรียนรู้ มนุษย์ซึ่งถูกชุบเลี้ยงภายใต้สถาณการณ์ต่าง ๆ จะเปิดรับความคิดเห็นแตกต่างกันไป ซึ่งการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมทำให้เกิดทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อที่รวมเป็นลักษณะทางจิตวิทยาส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ดังนั้นการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ นั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจากหลักการดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมาเป็นทฤษฎีพื้นฐานสำหรับใช้ในการสร้างรูปแบบสำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนในทุกองค์ประกอบ

สำหรับการสร้างองค์ประกอบของรูปแบบสำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนในแต่ละองค์ประกอบนั้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ หลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีพหุปัญญา สรุปได้ว่า สติปัญญาของมนุษย์มีหลายด้านที่มีความสำคัญเท่าเทียมกัน ขึ้นอยู่กับว่าใครจะโดดเด่นในด้านไหนบ้าง ซึ่งแต่ละด้านผสมผสานกัน แสดงออกมาเป็นความสามารถในเรื่องใด เป็นลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละคนไป ดังนั้นการจัดการศึกษารวมทั้งการสร้างรูปแบบเพื่อใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศนั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงระดับความรู้ความสามารถของนักเรียนเป็นสำคัญ

2. แนวคิดและทฤษฎีอัจฉริยภาพ/ความสามารถพิเศษ สรุปได้ว่า ความสามารถพิเศษที่แฝงอยู่ในตัวนักเรียน อาจไม่แสดงออกอย่างชัดเจน นักเรียนที่มีศักยภาพโดดเด่นที่จะเป็นอัจฉริยะบุคคลในอนาคต อาจไม่แสดงความสามารถใด ๆ ให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ในสถานการณ์ทั่ว ๆ ไป ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีกระบวนการสำรวจหรือเสาะหาความสามารถพิเศษนี้ ด้วยกระบวนการที่เหมาะสมหลากหลาย และหลายขั้นตอน เปรียบเสมือนการร่อนหาเพชรจนได้เพชรน้ำเอก

3. แนวคิดและทฤษฎีความสุขในการเรียนรู้ สรุปได้ว่า ความสุขในการเรียนรู้จะเป็นพลังในการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของนักเรียนได้อย่างไม่หยุดยั้ง นักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เมื่อนักเรียนค้นพบความสามารถของตนเองที่ซ่อนเร้น ตลอดจนได้รับโอกาส ความสามารถพิเศษของนักเรียก็จะปรากฏชัดเจนมากยิ่งขึ้น การสร้างความสุขให้กับนักเรียนโดยการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำในสิ่งที่ชอบและถนัด เท่ากับเป็นการส่งเสริมศักยภาพที่มีอยู่ในตัวนักเรียน

4. แนวคิดและทฤษฎีกิจกรรมพัฒนานักเรียน สรุปได้ว่า กิจกรรมพัฒนานักเรียนจะช่วยพัฒนานักเรียนให้เจริญงอกงามเต็มตามศักยภาพแห่งตน รวมทั้งมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนต้องกำหนดวัตถุประสงค์และแนวปฏิบัติ

ที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม และจัดให้เหมาะสมกับความสนใจ ความถนัด และความสามารถของนักเรียนแต่ละคน และมีการจัดอย่างเป็นระบบต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

5. แนวคิดและทฤษฎีแหล่งเรียนรู้ สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งรวมขององค์ความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ที่นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าเพื่อสร้างองค์ความรู้และพัฒนาศักยภาพของตนเอง การจัดแหล่งเรียนรู้ที่ดีต้องสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ตลอดเวลา มีการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ เพราะถึงแม้จะมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย แต่หากขาดการส่งเสริมการเข้าใช้แหล่งเรียนรู้ ก็ทำให้นักเรียนขาดโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถของตนเอง

6. แนวคิดและทฤษฎีการเสริมสร้างประสบการณ์ สรุปได้ว่า ประสบการณ์เป็นความรู้หรือทักษะที่เกิดจากการได้ฝึกปฏิบัติหรือลงมือทำ การเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียน จะทำให้นักเรียนได้มีโอกาสรับประสบการณ์ แล้วได้รับการกระตุ้นให้สะท้อนสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จากประสบการณ์ออกมา เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง การเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียนสามารถทำได้โดยการฝึกซ้อมและการแข่งขัน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาจุดเด่น จุดด้อย ของนักเรียนได้

7. แนวคิดและทฤษฎีภาคีเครือข่าย สรุปได้ว่า สถานการณ์ปัญหาที่ซ้ำซ้อนหลากหลายที่เกินความสามารถของกลุ่มหรือองค์ใดองค์กรหนึ่งจะดำเนินการแก้ไขได้ จำเป็นต้องมีการเสริมสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อให้เกิดพลังในการจัดการกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยมีการประสานงานหรือทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มีเป้าหมายร่วมกัน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ร่วมกันแลกเปลี่ยนข่าวสาร และดำเนินกิจกรรมที่ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วม ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จร่วมกัน

8. แนวคิดและทฤษฎีนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ว่า นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้สามารถใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาศักยภาพนักเรียนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพของตนเอง นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่นำมาใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียน ต้องมีการประเมินผลการใช้ เพื่อปรับปรุงนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอยู่เสมอ

9. แนวคิดและทฤษฎีความเป็นเอกภาพ สรุปได้ว่า ความเป็นเอกภาพของการบริหารจัดการ ทั้งด้านโครงสร้าง รูปแบบวิธีการดำเนินงาน หรือการจัดระเบียบให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวกัน ตั้งแต่การมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน มีทิศทางเดียวกัน ไปจนถึงมีความสามัคคีกัน จะก่อให้เกิดพลังที่สำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ มุ่งไปสู่ความสำเร็จที่วางไว้ได้

10. แนวคิดและทฤษฎีการมุ่งสู่ความสำเร็จ สรุปได้ว่า การมุ่งสู่ความสำเร็จเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการสร้างความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเอง ส่งผลให้เกิดความมุ่งมั่นในการพุ่งชนปัญหาต่าง ๆ การมุ่งสู่ความสำเร็จสามารถทำได้โดยการสร้างทัศนคติแห่งความสำเร็จ ตลอดจนการส่งเสริมกำลังใจโดยการยกย่องความสำเร็จ และประชาสัมพันธ์ผลงานความสำเร็จ แม้จะเป็นความสำเร็จที่เล็กน้อย แต่ก็สามารถมุ่งไปถึงความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ในอนาคตได้

จากการสนทนากลุ่มกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีความคิดเห็นตรงกันว่าการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศนั้น ต้องคำนึงถึงศักยภาพที่แตกต่างกันของนักเรียน โดยโรงเรียนต้องจัดแผนการเรียนที่หลากหลาย ให้ตรงตามความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของนักเรียน ซึ่งหากโรงเรียนมีแผนการเรียนหรือมีแนวการสอนที่มีรูปแบบเดียว จะเป็นการปิดกั้นความสามารถและความต้องการของนักเรียน ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่ไม่มีความสุข ไม่ตรงตามความสนใจและเป้าหมายของนักเรียน นอกจากนี้การส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศนั้น ต้องมีการค้นหาและคัดกรองนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้วยวิธีการที่เหมาะสม เมื่อคัดกรองนักเรียนได้แล้วต้องจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียน จัดแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้กับนักเรียน มีการนำนวัตกรรมที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนรู้และสร้างทัศนคติแห่งความสำเร็จให้กับนักเรียน นอกจากนี้การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศให้ประสบความสำเร็จนั้น ทางโรงเรียนไม่สามารถดำเนินการฝ่ายเดียวได้ จำเป็นต้องมีการร่วมมือกับภาคีเครือข่ายและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยทุกฝ่ายจะต้องสามัคคีและเป็นอันหนึ่งอันเดียวในกัน จะทำให้การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศประสบความสำเร็จได้

ผลจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ หลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และผลจากการสนทนากลุ่ม สามารถนำมาสร้างรูปแบบสำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ที่เรียกว่า “MAHA GENIUS” ซึ่งมี 10 องค์ประกอบ ดังนี้

M : Multiple Intelligences หมายถึง พหุปัญญาที่ก่อให้เกิดอัจฉริยภาพที่หลากหลายของนักเรียน เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย

A : Ability หมายถึง ความสามารถพิเศษของนักเรียน ค้นพบได้จากการจัดกิจกรรมค้นหาและคัดกรอง ด้วยวิธีการที่เหมาะสม

H : Happy หมายถึง ความสุขของนักเรียน เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำในสิ่งที่รัก ซึ่งจะเป็นพลังในการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพได้อย่างไม่หยุดยั้ง

A : Activity หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษอย่างต่อเนื่อง

G : Gifted Learning Center หมายถึง แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่จัดขึ้นอย่างหลากหลาย รวมทั้งการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ตลอดเวลา

E : Experience หมายถึง ประสบการณ์ที่เสริมสร้างให้กับนักเรียนด้วยการฝึกซ้อม และเข้าร่วมแข่งขันทักษะเป็นประจำ ทั้งในระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

N : Network หมายถึง ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่ประสานงานกันเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

I : Innovation หมายถึง นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย เพื่อยกระดับอัจฉริยภาพนักเรียนให้สูงขึ้นในทุกด้าน และปรับปรุงนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอยู่เสมอ

U : Unity หมายถึง ความเป็นเอกภาพ สามัคคี และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการบริหารจัดการการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

S : Success หมายถึง ความสำเร็จจากความมุ่งมั่น เกิดขึ้นจากการมีทัศนคติแห่งความสำเร็จ รวมทั้งการฉลองความสำเร็จ และประชาสัมพันธ์ผลงานความสำเร็จ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้กับครูและนักเรียน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินคุณภาพรูปแบบ MAHA GENIUS

การประเมินคุณภาพรูปแบบ MAHA GENIUS ดำเนินการดังนี้

1. นำร่างรูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อทำการประเมินคุณภาพของรูปแบบโดยตรวจสอบความเหมาะสม ความถูกต้องครอบคลุม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยใช้แบบประเมินคุณภาพรูปแบบ MAHA GENIUS หลังจากนั้นนำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาสรุปผลคะแนน โดยกำหนดเกณฑ์คุณภาพของรูปแบบ MAHA GENIUS ต้องมีความเหมาะสม ความถูกต้องครอบคลุม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ในระดับมากขึ้นไป (มีคะแนนเฉลี่ยจากผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป) จึงจะสามารถนำไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบดังกล่าวได้

2. นำผลการประเมินคุณภาพรูปแบบ MAHA GENIUS จากผู้เชี่ยวชาญ เสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา เพื่อรับรองการนำรูปแบบไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564

3. นำร่างรูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน เสนอเพื่อรับรางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC AWARDS) ประจำปีการศึกษา 2562 เพื่อเป็นการประเมินคุณภาพของรูปแบบ MAHA GENIUS อีกช่องทางหนึ่ง ก่อนนำไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564

3.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ประกอบด้วย

1) ผู้เชี่ยวชาญสำหรับประเมินคุณภาพรูปแบบ MAHA GENIUS (รายละเอียดดังเอกสารหมายเลข 2 ภาคผนวก จ หน้า 482) ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีการบริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติการทางการบริหารการศึกษา และผู้เชี่ยวชาญการพัฒนา

นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ จำนวน 5 ท่าน เลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

(1) ผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีการบริหารการศึกษา การศึกษาระดับปริญญาเอก มีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ หรือวิทยฐานะเชี่ยวชาญ ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย สำนักการศึกษา สถานศึกษา หรือเป็นข้าราชการบำนาญที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านทฤษฎีการบริหารการศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 1 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ ตำแหน่งประธานผู้รับผิดชอบหลักสูตร สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

(2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติการทางการบริหารการศึกษา มีตำแหน่งเป็นเลขาธิการ หรือรองเลขาธิการ หรือผู้อำนวยการสำนักวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารการศึกษา อย่างน้อย 10 ปี จำนวน 2 ท่าน คือ 1) นายศังกร รักชูชื่น ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล และ 2) นายวัฒนา ถนอมศักดิ์ ตำแหน่งผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

(3) ผู้เชี่ยวชาญการพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ มีความรู้และประสบการณ์ทางการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ อย่างน้อย 10 ปี จำนวน 2 ท่าน คือ 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ ช่างสาน ตำแหน่งผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช และ 2) นางสาวกวิยา พร้อมมูล ตำแหน่งข้าราชการบำนาญ อดีตครูเชี่ยวชาญ สาขาชีววิทยา

2) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา สำหรับรับรองการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 จำนวน 15 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบประเมินคุณภาพรูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน (รายละเอียดดังเอกสารหมายเลข 2 ภาคผนวก ช หน้า 507-510) มีรายการข้อคำถาม จำนวน 27 ข้อ จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

1) ความเหมาะสม	จำนวน 12 ข้อ
2) ความถูกต้องครอบคลุม	จำนวน 5 ข้อ
3) ความเป็นไปได้	จำนวน 5 ข้อ

4) ความเป็นประโยชน์ จำนวน 5 ข้อ

ลักษณะของแบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ กำหนดเกณฑ์น้ำหนักของการประเมินตามระดับความคิดเห็นของผู้ประเมิน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วย

ระดับ 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ

ระดับ 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

ระดับ 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3.3 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาวรรณกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาอัจฉริยภาพของนักเรียน มาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา การสร้างและพัฒนารูปแบบ รวมทั้งมาตรฐานของการประเมินรูปแบบ

2) จัดทำร่างแบบประเมิน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบประเมิน โดยอาศัยข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(1) แบบประเมินด้านความเหมาะสม (Propriety) ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554 : 161) โดยประเมินระดับความเหมาะสมของรูปแบบ MAHA GENIUS ตามมาตรฐานการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษของประเทศไทย ประกอบด้วย มาตรฐานหลัก 4 มาตรฐาน และมาตรฐานย่อย 12 มาตรฐาน รวมข้อคำถาม จำนวน 12 ข้อ

(2) แบบประเมินด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy) ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดมาตรฐานการประเมินรูปแบบทางการศึกษาของคณะกรรมการพัฒนามาตรฐานการประเมินทางการศึกษา (Joint Committee on Standards for Education Evaluation) (Stufflebeam & Shinkfield. 2007 : 87-89) โดยดัดแปลงข้อคำถามจากแบบวัดของ นพวรรณ ศรีเกตุ (2557 : 86) รวมข้อคำถาม จำนวน 5 ข้อ

(3) แบบประเมินด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดมาตรฐานการประเมินรูปแบบทางการศึกษาของคณะกรรมการพัฒนามาตรฐานการประเมินทางการศึกษา (Joint Committee on Standards for Education Evaluation) (Stufflebeam & Shinkfield. 2007 : 87-89) โดยดัดแปลงข้อคำถามจากแบบวัดของ นพวรรณ ศรีเกตุ (2557 : 84) รวมข้อคำถาม จำนวน 5 ข้อ

(4) แบบประเมินด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดมาตรฐานการประเมินรูปแบบทางการศึกษาของคณะกรรมการพัฒนามาตรฐานการประเมินทางการศึกษา (Joint Committee on Standards for Education Evaluation) (Stufflebeam & Shinkfield. 2007 : 87-89) โดยดัดแปลงข้อคำถามจากแบบวัดของ นพวรรณ ศรีเกตุ (2557 : 83) รวมข้อคำถาม จำนวน 5 ข้อ

3) ส่งร่างแบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2563 (รายละเอียดดังเอกสารหมายเลข 2 ภาคผนวก ง หน้า 470-480) เพื่อตรวจสอบด้านภาษาและความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำผลการตรวจสอบมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า ข้อคำถามแต่ละข้อของแบบประเมินมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60-1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์การพิจารณา (IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป) แสดงว่าข้อคำถามนั้นมีความตรงตามเนื้อหา สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2561 : 28) (รายละเอียดดังเอกสารหมายเลข 2 ตารางที่ 50 หน้า 515-516)

4) ปรับปรุงร่างแบบประเมินตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้ครอบคลุมตามเนื้อหาก่อนนำไปทดลองใช้ (Try Out) โดยผลการตรวจสอบด้านภาษาและความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะในภาพรวมว่า ภาษาที่ใช้ในแบบประเมินบางข้อยังเป็นทางการมากเกินไป อาจทำให้ผู้ประเมิน เข้าใจยาก และคำถามบางข้อมีลักษณะเป็นประโยคยาวเกินไป ควรปรับให้กระชับขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ปรับปรุงแก้ไข โดยการปรับภาษาให้เข้าใจง่ายและตรงไปตรงมา โดยคงความเป็นทางการในระดับที่เหมาะสม รวมถึงการปรับลดความซับซ้อนของคำถาม และใช้ประโยคที่สั้น กระชับ แต่ยังคงความหมายเดิม

5) นำร่างแบบประเมินไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา จำนวน 30 คน ในวันที่ 20 มีนาคม 2563 แล้วนำแบบประเมินที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ตามวิธีการของครอนบาร์ค พบว่า แบบประเมินทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.949 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาในด้านความเหมาะสม ความถูกต้องครอบคลุม ความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ เท่ากับ 0.881, 0.803, 0.876 และ 0.812 ตามลำดับ ซึ่งผ่านเกณฑ์การพิจารณา (ค่าความเชื่อมั่น ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป) แสดงว่าแบบประเมินมีความน่าเชื่อถือ สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2561 : 35) (รายละเอียดดังเอกสารหมายเลข 2 ตารางที่ 51-55 หน้า 517-521)

6) จัดทำแบบประเมินฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินคุณภาพรูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลของแบบประเมินด้วยตนเอง โดยการส่งหนังสือขอความร่วมมือในการประเมินคุณภาพของรูปแบบ MAHA GENIUS พร้อมทั้งแนบแบบประเมิน และรายละเอียดสังเขปของรูปแบบ MAHA GENIUS ไปยังผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ในวันที่ 20 เมษายน 2563 ได้รับแบบประเมินคืนจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ระดับความเหมาะสม ความถูกต้องครอบคลุม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การแปลผลคะแนน พิจารณาจากระดับค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 82-83) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับความเหมาะสม/ความถูกต้องครอบคลุม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์
4.51-5.00	มากที่สุด
3.51-4.50	มาก
2.51-3.50	ปานกลาง
1.51-2.50	น้อย
1.00-1.50	น้อยที่สุด

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ตามวิธีการของครอนบาร์ค และสถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 3 การนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564

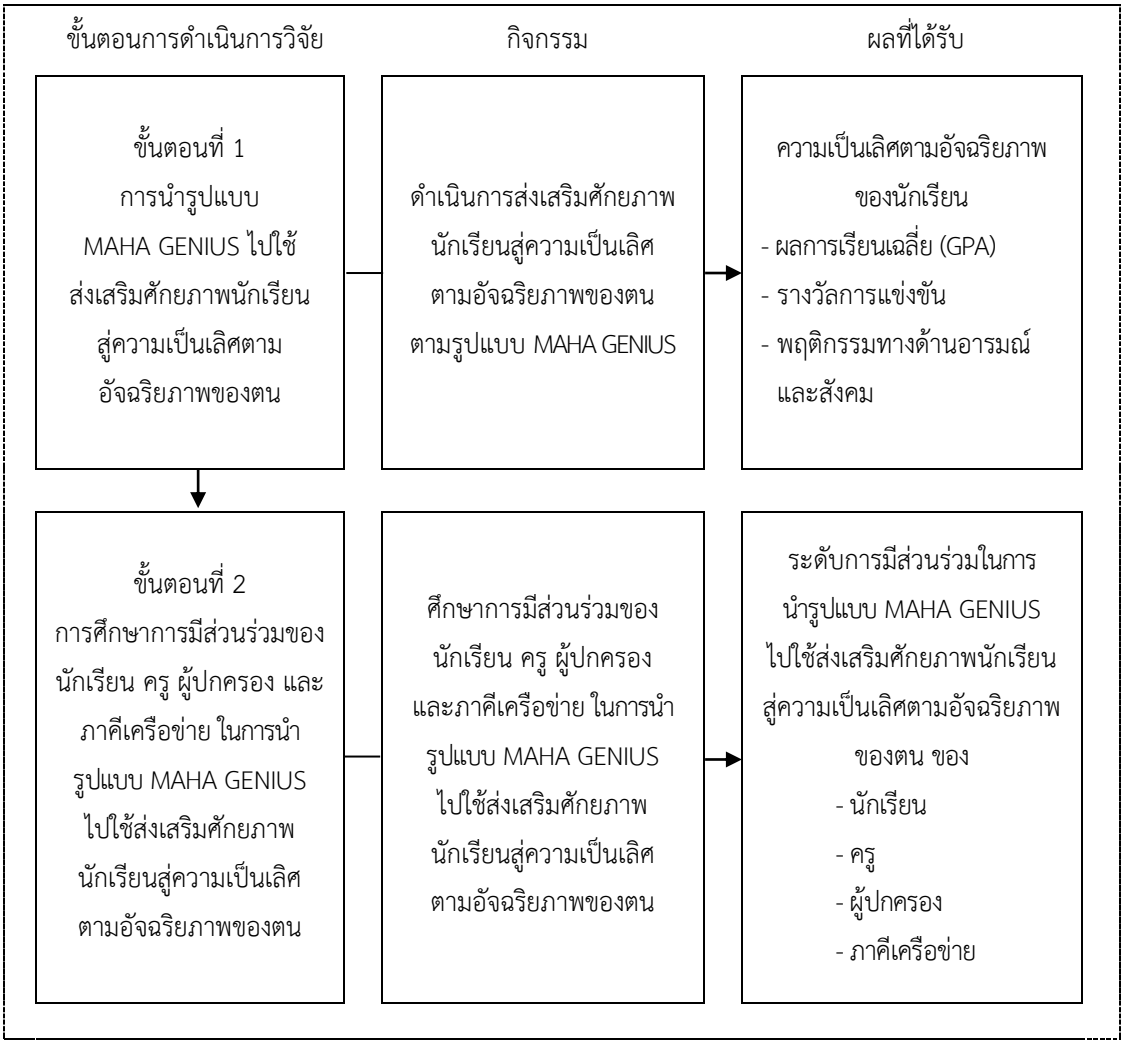

ภาพที่ 5 การวิจัยในระยะที่ 3 การนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564

ขั้นตอนที่ 1 การนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564

ดำเนินการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563-2564 ซึ่งทุกขั้นตอนจะขับเคลื่อนด้วยเทคนิคกระบวนการวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) และเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ในปีการศึกษา 2563 อยู่ในรูปแบบการเรียนแบบผสมผสานออนไลน์และออนไซต์ สำหรับในรายวิชาปฏิบัติการนักเรียนสามารถเข้ามาเรียนในโรงเรียนได้ โดยมีการแบ่งกลุ่มนักเรียนเพื่อสลับวันกันมาเรียนเพื่อปฏิบัติตามมาตรการของการควบคุมโรค และในปีการศึกษา 2564 มีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ทั้งหมด จากสถานการณ์ดังกล่าวทำให้การดำเนินงานการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563-2564 ส่วนใหญ่จะดำเนินกิจกรรมผ่านระบบออนไลน์ ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบ ดังนี้

1. M : Multiple Intelligences หมายถึง พหุปัญญาที่ก่อให้เกิดอัจฉริยภาพที่หลากหลายของนักเรียน เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ขั้นวางแผน (Plan : P)

1.1.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 และ (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2562 รวมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอัจฉริยภาพของนักเรียน และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

1.1.2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการประชุมปฏิบัติการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกับคณะครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันปรับหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา และการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการส่งเสริมอัจฉริยภาพที่หลากหลายของนักเรียน

1.2 ขั้นปฏิบัติ (Do : D)

1.2.1 จัดการเรียนการสอนรายวิชาพื้นฐานตามหลักสูตร

ผู้วิจัยร่วมกับคณะกรรมการบริหารหลักสูตร โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ได้จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 และ (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2562 มุ่งสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการในโลกสากล

โดยกำหนดให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้ตามหลักสูตรปกติของโรงเรียน ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา สำหรับนักเรียนทุกคนได้เรียน ซึ่งมีการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนปกติให้กับนักเรียนทุกคนในชั้นเดียวกัน เพื่อเรียนรู้ร่วมกัน ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดพัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคมขึ้น

1.2.2 จัดการเรียนการสอนวิชาสาระเพิ่มเติม

ผู้วิจัยร่วมกับคณะกรรมการบริหารหลักสูตร โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ได้จัดสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อให้นักเรียนได้เลือกเรียน และได้พัฒนาความสามารถตามความถนัดและความสนใจอย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 193 รายวิชา และในปีการศึกษา 2564 จำนวน 246 วิชา สำหรับการจัดกระบวนการเรียนการสอนวิชาสาระเพิ่มเติมนั้น โรงเรียนได้ใช้หลักการ คือ จัดหลักสูตรที่พิเศษกว่าหลักสูตรปกติ จัดหลักสูตรที่พัฒนาทักษะและความคิดขั้นสูง (ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ฯลฯ) ใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อเพิ่มทักษะทางด้านอารมณ์และสังคม การเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม ใช้กิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบ ให้ทำโครงงาน กิจกรรมเคลื่อนไหว กิจกรรมที่ใช้ประสาทสัมผัสทุกส่วน เพื่อตอบสนองการพัฒนาสมองทุกส่วน และตอบสนองลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของนักเรียนและการแสดงออกของนักเรียน และยึดนักเรียนเป็นสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งแนวทางและหลักการดังกล่าวนี้เป็นส่วนสำคัญในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสาระเพิ่มเติมทุกรายวิชา

1.3 ขั้นตรวจสอบ (Check : C)

1.3.1 ผู้วิจัยได้นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ร่วมกับคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานวิชาการ หัวหน้างานหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้หรือหัวหน้ากลุ่มงาน

1.3.2 ผู้วิจัยทำการประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ครู และผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา

1.4 ขั้นปรับปรุง (Act : A)

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลผลการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา และประเมินผลความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร แล้วนำข้อมูลมาปรับปรุงการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เอื้อต่อการส่งเสริมอัจฉริยภาพที่หลากหลายของนักเรียนมากขึ้น

2. A : Ability หมายถึง ความสามารถพิเศษของนักเรียน ค้นพบได้จากการจัดกิจกรรมค้นหาและคัดกรอง ด้วยวิธีการที่เหมาะสม มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ขั้นวางแผน (Plan : P)

ผู้วิจัยได้จัดประชุมวางแผนร่วมกับหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ห้องเรียนพิเศษและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อร่วมกันวางแผนในการค้นหานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษหรือนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ จำนวน 10 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา ด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านดนตรี ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการเข้าใจตนเอง ด้านธรรมชาติวิทยา ด้านดิจิทัล และด้านผู้นำ

2.2 ขั้นปฏิบัติ (Do : D)

2.2.1 เปิดรับนักเรียนความสามารถพิเศษอย่างหลากหลาย

ผู้วิจัยมอบหมายให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ ห้องเรียนพิเศษ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เปิดรับสมัครนักเรียนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อค้นหานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษหรือนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ จำนวน 10 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา ด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านดนตรี ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการเข้าใจตนเอง ด้านธรรมชาติวิทยา ด้านดิจิทัล และด้านผู้นำ และเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) การเปิดรับสมัครและคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษจะดำเนินการผ่านระบบออนไลน์ โดยมีหลักเกณฑ์การรับสมัครและคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในแต่ละด้าน ดังนี้

1) การเปิดรับนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านภาษา

(1) ด้านภาษาไทย

การเปิดรับและการคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาไทย ผู้วิจัยมอบหมายให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นผู้ดำเนินการ ผ่านกิจกรรมเพชรภาษาไทยหัวใจมหาวชิราวุธ โดยมีเกณฑ์การรับสมัครและการคัดเลือกนักเรียน ดังนี้ (1) คัดเลือกนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการให้นักเรียนทำแบบทดสอบที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะสำหรับใช้ทดสอบระดับความรู้ความเข้าใจภาษาไทย ในคาบเรียนวิชาภาษาไทย โดยครูภาษาไทย (2) คัดเลือกนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, 3, 5 และ 6 จากการพิจารณาผลการเรียนเฉลี่ยวิชาภาษาไทยพื้นฐาน โดยคณะกรรมการที่แต่งตั้ง และ (3) ประกาศรายชื่อนักเรียนผ่านการคัดเลือกเป็นเพชรภาษาไทยประจำห้องเรียนทางเฟซบุ๊กกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และทางเฟซบุ๊กโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา

(2) ด้านภาษาอังกฤษ

การเปิดรับและการคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยมอบหมายให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และโครงการห้องเรียนส่งเสริมความเป็นเลิศด้านภาษาอังกฤษ (EGL) เป็นผู้ดำเนินการ โดยมีเกณฑ์การรับสมัครและคัดเลือกนักเรียน ดังนี้

คุณสมบัติของผู้สมัคร มีดังนี้ (1) นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา (2) นักเรียนมีระดับผลการเรียนเฉลี่ยในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานไม่ต่ำกว่า 3.00 (3) นักเรียนมีสัญชาติไทย (มีเลขประจำตัวประชาชน) (4) นักเรียนมีสุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมกิจกรรม และ (5) นักเรียนมีความสนใจทางด้านภาษาอังกฤษ

วิธีการคัดเลือก ใช้วิธีการสอบคัดเลือกวิชาภาษาอังกฤษ โดยจะใช้แบบทดสอบแตกต่างกันในแต่ระดับชั้นการเรียน ทดสอบทักษะภาษาอังกฤษด้านการฟัง (Listening) 25 คะแนน ด้านการพูด (Speaking) 25 คะแนน ด้านการอ่าน (Reading) 25 คะแนน และด้านการเขียน (Writing) 25 คะแนน รวมทุกทักษะ 100 คะแนน

เกณฑ์การคัดเลือก มีดังนี้ (1) นักเรียนต้องมีผลคะแนนสอบวิชาภาษาอังกฤษในแต่ละทักษะ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม (2) นักเรียนต้องมีคะแนนรวม 80 คะแนน ขึ้นไป และ (3) นักเรียนต้องให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

(3) ด้านภาษาต่างประเทศ (ภาษาที่สอง)

การเปิดรับและการคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาต่างประเทศ (ภาษาที่สอง) ประกอบด้วย ภาษาเกาหลี ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น และภาษามลายู ผู้วิจัยมอบหมายให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นผู้ดำเนินการ โดยมีเกณฑ์การรับสมัครและคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาที่สอง ดังนี้

คุณสมบัติของผู้สมัคร มีดังนี้ (1) นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา (2) นักเรียนมีระดับผลการเรียนเฉลี่ยในรายวิชาภาษาที่สองที่ตนเองสมัคร ไม่ต่ำกว่า 3.00 (3) นักเรียนมีสัญชาติไทย (มีเลขประจำตัวประชาชน) (4) นักเรียนมีสุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมกิจกรรม และ (5) นักเรียนมีความสนใจทางด้านภาษาที่สองที่ตนเองสมัคร

วิธีการคัดเลือก ใช้วิธีการสอบคัดเลือกวิชาภาษาที่สอง ทั้งนี้แบบทดสอบภาษาที่สองทุกภาษาที่ใช้ทดสอบ จะใช้หลักการเดียวกัน คือ มีการทดสอบครบทุกทักษะ ประกอบด้วย ทักษะด้านการฟัง (Listening) 25 คะแนน ด้านการพูด (Speaking) 25 คะแนน ด้านการอ่าน (Reading) 25 คะแนน และด้านการเขียน (Writing) 25 คะแนน รวมทุกทักษะ 100 คะแนน

เกณฑ์การคัดเลือก มีดังนี้ (1) นักเรียนต้องมีผลคะแนนสอบวิชาภาษาที่สองในแต่ละทักษะ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม (2) นักเรียนต้องมีคะแนนรวม 80 คะแนน ขึ้นไป และ (3) นักเรียนต้องให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

2) การเปิดรับนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์

การเปิดรับและคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยมอบหมายให้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์เป็นผู้ดำเนินการ มีรายละเอียด ดังนี้

คุณสมบัติของผู้สมัคร คือ นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา และมีระดับผลการเรียนเฉลี่ยในรายวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐานไม่ต่ำกว่า 3.00 สำหรับวิธีการคัดเลือกจะใช้วิธีการสอบคัดเลือกวิชาคณิตศาสตร์ โดยจะใช้ชุดข้อสอบแตกต่างกันในแต่ระดับชั้นการเรียน 100 คะแนน นักเรียนที่ผ่านการคัดเลือกต้องมีผลคะแนนสอบวิชาคณิตศาสตร์ 80 คะแนน ขึ้นไป

3) การเปิดรับนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านมิติสัมพันธ์

การเปิดรับและคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านมิติสัมพันธ์ ผู้วิจัยมอบหมายให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์) เป็นผู้ดำเนินการ มีรายละเอียด ดังนี้

คุณสมบัติของผู้สมัคร มีดังนี้ (1) มีความรักในศิลปะ มีความสามารถในการวาดภาพระบายสี เช่น วาดเส้น ระบายสีโปสเตอร์ สีน้ำ เขียนภาพจิตรกรรมไทย ฯลฯ (2) มีประสบการณ์การประกวดวาดภาพ และ (3) มีความประพฤติเรียบร้อย มีระเบียบวินัย มีความเสียสละ มุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง สามารถฝึกซ้อมวาดภาพได้

วิธีการคัดเลือก มีดังนี้ (1) สอบปฏิบัติวาดภาพระบายสี จำนวน 2 ภาพ คือ ภาพแรเงาด้วยดินสอดำ EE (วาดเส้น) สิ่งของใกล้ตัวตามแบบที่กำหนดให้ โดยทำลงในกระดาษขนาด A3 ภายในเวลา 2 ชั่วโมง 30 นาที (40 คะแนน) และภาพระบายสีหัวข้อเที่ยวไทย 4 ภาค ด้วยเทคนิคสีน้ำ หรือสีโปสเตอร์ หรือใช้ร่วมกัน ทำลงในกระดาษขนาด A3 ภายในเวลา 2 ชั่วโมง (40 คะแนน) และ (2) สอบสัมภาษณ์และนำเสนอแฟ้มสะสมงาน (20 คะแนน)

เกณฑ์การคัดเลือก คือ นักเรียนต้องมีคะแนนรวมมากกว่า 80 คะแนน ขึ้นไป โดยมีคณะกรรมการการคัดเลือก คือ คณะครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์) โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา

4) การเปิดรับนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว

การเปิดรับและคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ผู้วิจัยมอบหมายให้กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) เป็นผู้ดำเนินการ มีรายละเอียด ดังนี้

(1) ด้านกีฬา

คุณสมบัติของผู้สมัคร คือ นักเรียนจะต้องมีความสามารถพิเศษทางด้านกีฬาความเป็นเลิศที่ตนเองถนัด อาทิ เปตอง ลีลาศ แบตมินตัน ว่ายน้ำ ฯลฯ วิธีการคัดเลือกจะพิจารณาจาก (1) ผลงานการแข่งขัน แฟ้มสะสมผลงาน/เกียรติบัตร/รางวัลที่ได้รับจาการแข่งขันกีฬานั้น ๆ (70 คะแนน) (2) ผลการเรียนเฉลี่ยรายวิชาพลศึกษาพื้นฐาน และพลศึกษาเพิ่มเติม (20 คะแนน) และ (3) สัมภาษณ์นักเรียนและผู้ปกครอง (10 คะแนน) เกณฑ์การคัดเลือก คือ นักเรียนที่ได้รับคัดเลือกต้องมีคะแนนรวม 80 คะแนนขึ้นไป

(2) ด้านนาฏศิลป์

คุณสมบัติของผู้สมัคร คือ นักเรียนมีความสามารถพิเศษทางด้านนาฏศิลป์ไทย (ละครพระ-ละครนาง) วิธีการคัดเลือก คือ (1) ทดสอบการปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย ระบำมาตรฐาน ระบำนาฏศิลป์ไทยอนุรักษ์ หรือระบำเบ็ดเตล็ด ตามความถนัด 1 เพลง (80 คะแนน) และ (2) สอบสัมภาษณ์นักเรียนและผู้ปกครอง และแฟ้มสะสมผลงาน (20 คะแนน) เกณฑ์การคัดเลือกมีดังนี้ (1) นักเรียนต้องมีคะแนนรวม 80 คะแนน ขึ้นไป (2) นักเรียนต้องให้ความร่วมมือเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกซ้อม และร่วมกิจกรรมการแสดงนาฏศิลป์ในโอกาสต่าง ๆ ตามแนวปฏิบัติที่ได้ตกลงในขณะกำลังศึกษาอยู่ที่โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา และ (3) ผลการพิจารณาการตัดสินของคณะกรรมการถือเป็นที่สิ้นสุด

5) การเปิดรับนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านดนตรี

การเปิดรับและคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี ผู้วิจัยมอบหมายให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระดนตรีไทยและดนตรีสากล) และโครงการห้องเรียนพิเศษดนตรี (Music Program : MP) เป็นผู้ดำเนินการ มีรายละเอียด ดังนี้

คุณสมบัติของผู้สมัคร มีดังนี้ (1) นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา (2) มีสัญชาติไทย (มีเลขประจำตัวประชาชน) (3) มีสุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมกิจกรรม และ (4) มีความสนใจดนตรีและสามารถปฏิบัติเครื่องดนตรีไทยหรือดนตรีสากลได้ คือ ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ฆ้องวงใหญ่ ฆ้องวงเล็ก จะเข้ ขิม หย่อง ซอด้วง ซออู้ ซอสามสาย ขลุ่ยเพียงออ ปี่ใน ขับร้องเพลงไทยเดิม ฟลุท ปิคโคโล โอโบ คลาริเน็ท แซกโซโฟน บาสซูน ฮอร์น ทรัมเป็ท ทรอมโบน ยูโฟเนียม ทูบา และกลองสแนร์/ไซโลโฟน/มาริมบา สำหรับวิธีการคัดเลือก ใช้การสอบคัดเลือกโดยการทดสอบปฏิบัติเครื่องดนตรีและการทดสอบการฟัง การอ่านโน้ต โดยนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกต้องได้คะแนนสอบภาคปฏิบัติเครื่องดนตรีและการทดสอบการฟัง การอ่านโน้ต รวมกันไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม

6) การเปิดรับนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านมนุษยสัมพันธ์

การเปิดรับและคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้วิจัยได้มอบหมายให้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นผู้ดำเนินการ มีรายละเอียด ดังนี้

คุณสมบัติของผู้สมัคร คือ นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา และมีระดับผลการเรียนเฉลี่ยในรายวิชาสังคมศึกษาไม่ต่ำกว่า 3.00 สำหรับวิธีการคัดเลือก จะใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (The Strengths and Difficulties Questionnaire : SDQ) ในพฤติกรรมด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน และพฤติกรรมด้านสัมพันธภาพทางสังคม แบ่งการประเมินออกเป็น 2 ส่วน คือ ให้นักเรียนประเมินตนเอง และให้ครูจากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นผู้ประเมิน ผลการประเมินจากแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก สามารถแปรผลคะแนนออกเป็น 2 ระดับ คือ มีจุดแข็ง และไม่มีจุดแข็ง โดยนักเรียนที่ผ่านการคัดเลือกต้องมีผลการประเมินอยู่ในระดับมีจุดแข็ง ทั้งพฤติกรรมด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน และพฤติกรรมด้านสัมพันธภาพทางสังคม ทั้งจากการประเมินตนเอง และการประเมินจากครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

7) การเปิดรับนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านการเข้าใจตนเอง

การเปิดรับและคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านการเข้าใจตนเอง ผู้วิจัยมอบหมายให้กลุ่มสาระการเรียรู้การงานอาชีพ เป็นผู้ดำเนินการ มีรายละเอียด ดังนี้

คุณสมบัติของผู้สมัคร คือ นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา สำหรับวิธีการคัดเลือก จะใช้การทำแบบทดสอบการรับรู้และการเข้าใจตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ แบบทดสอบ ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 50 ข้อ เป็นมาตรวัดประเมินค่า 5 ระดับ จากมีความมั่นใจมากที่สุด 5 คะแนน ถึงไม่มีความมั่นใจเลย 0 คะแนน เพื่อแสดงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การประเมินตนเอง ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ การตั้งเป้าหมายในการเลือกอาชีพ การวางแผนทางอาชีพ และการแก้ปัญหาทางอาชีพ โดยนักเรียนที่ผ่านการคัดเลือกต้องมีคะแนนเฉลี่ยจากผลการทดสอบทั้งคะแนนโดยรวม และคะแนนทั้ง 5 องค์ประกอบ ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีการรับรู้และการเข้าใจตนเองอยู่ในระดับสูง

8) การเปิดรับนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านธรรมชาติวิทยา

การเปิดรับและคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านธรรมชาติวิทยา ผู้วิจัยมอบหมายให้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (วิทยาศาสตร์ปกติ) และโครงการห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและภาษา (Science Maths Ability : SMA) เป็นผู้ดำเนินการ มีรายละเอียด ดังนี้

คุณสมบัติของผู้สมัคร มีดังนี้ (1) กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 (2) สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ต้องมีระดับผลการเรียนเฉลี่ยในรายวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน ไม่ต่ำกว่า 3.00 ส่วนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ต้องมีระดับผลการเรียนเฉลี่ยในรายวิชาชีววิทยา ไม่ต่ำกว่า 3.00 (3) มีสัญชาติไทย (มีเลขประจำตัวประชาชน) มีความประพฤติดี มีบุคลิกภาพเหมาะสม (4) มีสุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อหรือเป็นโรคร้ายแรง ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมกิจกรรม และ (5) มีความสนใจเป็นพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์ และด้านธรรมชาติวิทยา สำหรับวิธีการคัดเลือก ใช้วิธีการสอบคัดเลือกรายวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 100 คะแนน และรายวิชาชีววิทยา สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 100 คะแนน โดยนักเรียนที่ผ่านการคัดเลือก ต้องมีคะแนนรวมมากกว่า 80 คะแนนขึ้นไป

9) การเปิดรับนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านดิจิทัล

การเปิดรับและคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดิจิทัล ผู้วิจัยมอบหมายให้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี) เป็นผู้ดำเนินการ มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้ (1) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี) วางแผนออกแบบกิจกรรมวัดแววความสามารถพิเศษของนักเรียน (2) เสนอร่างกำหนดกิจกรรม กติกา และรายละเอียดกิจกรรม เพื่อจัดทำสูจิบัตร และกำหนดรูปแบบการประชาสัมพันธ์ (3) คัดกรองนักเรียนเบื้องต้นและสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวัดแววความสามารถพิเศษ (4) ประชุมติดตามเพื่อการเตรียมความพร้อมและซักซ้อมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมวัดแววความสามารถพิเศษของนักเรียน (5) ดำเนินกิจกรรมวัดแววความสามารถพิเศษของนักเรียนโดยการทำแบบทดสอบความฉลาดรู้ทางดิจิทัลและไอที เป็นข้อคำถามแบบปรนัยชนิดเลือกตอบจำนวน 50 ข้อ กำหนดสถานการณ์ปัญหาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและไอทีในชีวิตประจำวัน และ (7) นักเรียนที่ผ่านการคัดเลือก คือ มีคะแนนร้อยละ 80 ของคะแนนทดสอบ จะเข้าสู่กระบวนการฝึกซ้อมและส่งเสริมความเป็นเลิศทางดิจิทัลและไอทีต่อไป

10) การเปิดรับนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านผู้นำ

การเปิดรับและคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านผู้นำ ผู้วิจัยมอบหมายให้กลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นผู้ดำเนินการ ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

(1) การคัดเลือกหัวหน้าและรองหัวหน้าห้องเรียน

การสร้างภาวะผู้นำผ่านกระบวนการบริหารจัดการห้องเรียน คือ การมีหัวหน้าห้อง และรองหัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ สามารถสร้างนักเรียนผู้นำให้มีคุณลักษณะสอดคล้องกับเป้าหมายการสร้างเยาวชนคนมหาวชิราวุธ โดยกำหนดนโยบายให้แต่ละห้องเรียน มีหัวหน้าห้อง 1 คน และรอง 4 ฝ่าย ตรงตามปรัชญาของโรงเรียน คือ (1) หัวโต (มีความรู้ความสามารถ) ได้แก่ รองหัวหน้า

ฝ่ายวิชาการ รับผิดชอบประสานงานและดูแลเพื่อน ๆ ในห้องเกี่ยวกับการเรียน (2) มือใหญ่ (การใช้ความรู้ สามารถประกอบกิจการงานให้ได้ผล) ได้แก่ รองหัวหน้าฝ่ายกิจกรรม รับผิดชอบประสานงานและดูแลเพื่อน ๆ ในห้องเกี่ยวกับการทำกิจกรรมที่โรงเรียนกำหนด (3) ใจกว้าง (มีความเป็นประชาธิปไตย มีน้ำใจนักกีฬา) ได้แก่ รองหัวหน้าฝ่ายคุณธรรม รับผิดชอบประสานงานและดูแลเพื่อน ๆ ในห้องเกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และ (4) ร่างสมาร์ท (มีพลานามัยสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ) ได้แก่ รองหัวหน้าฝ่ายปกครอง รับผิดชอบประสานงานและดูแลเพื่อน ๆ ในห้องเกี่ยวกับระเบียบวินัยและพฤติกรรมต่าง ๆ

(2) การคัดเลือกคณะกรรมการนักเรียน

กระบวนการได้มาซึ่งคณะกรรมการนักเรียน โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา มีดังนี้ (1) การรับสมัคร เมื่อครบวาระคณะกรรมการนักเรียนชุดเดิม จะมีการประกาศรับสมัครนักเรียนที่สนใจเข้ามาเป็นประธานนักเรียนและคณะกรรมการนักเรียน เพื่อทำหน้าที่ในปีการศึกษาถัดไป โดยจะเปิดรับสมัครเป็นเวลา 1 สัปดาห์ (2) การกลั่นกรอง เมื่อปิดรับสมัคร จะมีคณะกรรมการกลั่นกรองคุณสมบัติ ดำเนินการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยครูที่ปรึกษา และคณะกรรมการการเลือกตั้ง (3) การประกาศรับรองคุณสมบัติ เมื่อตรวจสอบคุณสมบัติเรียบร้อยแล้ว ผู้ที่มีคุณสมบัติผ่านเกณฑ์ จะถูกประกาศเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส่วนผู้ที่มีคุณสมบัติไม่ผ่านเกณฑ์ จะประกาศไม่รับสมัคร ทั้งนี้คุณสมบัติของผู้สมัครประธานและคณะกรรมการนักเรียนจะดูเงื่อนไขในธรรมนูญนักเรียน โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา และขึ้นอยู่กับคณะกรรมการการเลือกตั้งในแต่ละปี แต่จะต้องไม่เคยกระทำผิดวินัยของโรงเรียน (5) การหาเสียงเลือกตั้ง ผู้สมัครที่ได้รับการประกาศรับรองคุณสมบัติ และประกาศรับสมัครเรียบร้อยแล้ว สามารถเริ่มหาเสียงได้ โดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง จะมีการจัดให้มีการประชันนโยบาย (Debate) ของผู้สมัครทุกทีมก่อนการเลือกตั้ง (6) การเลือกตั้ง นักเรียนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง ใช้สิทธิ์เลือกตั้ง นับคะแนน และประกาศผลอย่างไม่เป็นทางการ (7) การรับรองผลการเลือกตั้ง หลังจากตรวจสอบการเลือกตั้ง เมื่อไม่พบการร้องเรียนหรือปัญหา จะประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง โดยต้องไม่เกิน 30 วันหลังการเลือกตั้ง (8) การเปิดประชุม เมื่อได้รับการรับรองให้ดำรงตำแหน่งประธานและคณะกรรมการนักเรียน ให้ดำเนินการเปิดประชุมคณะกรรมการนักเรียนระดับโรงเรียน โดยมีตัวแทนหัวหน้าห้อง หัวหน้าระดับ เข้าร่วมประชุมเปิดสภาคณะกรรมการนักเรียน เพื่อร่วมกันกำหนดนโยบายในการทำงานให้คณะกรรมการนักเรียนชุดใหม่ (9) การแถลงนโยบาย คณะกรรมการนักเรียนจะทำการกำหนดนโยบาย ประธานคณะกรรมการนักเรียน แถลงนโยบายต่อที่ประชุมตัวแทนนักเรียน และ (10) การทำหน้าที่ โดยทำหน้าที่คณะกรรมการนักเรียน ตลอดปีการศึกษา

(3) การคัดเลือกนักเรียนดีศรีมหาวชิราวุธ

การคัดเลือกนักเรียนดีศรีมหาวชิราวุธ เป็นการคัดเลือกนักเรียนที่มีภาวะผู้นำ ควบคู่กับการมีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดี โดยเกณฑ์การคัดเลือกจะพิจารณาจาก (1) การเป็นผู้นำกิจกรรม อาทิ ประธานนักเรียน ประธานชมรม ประธานสายชั้น วิทยากรพี่เลี้ยง และอื่น ๆ (2) การเป็นตัวแทนกิจกรรมทั้งในระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ (3) ระยะเวลาในการทำกิจกรรม (4) การเป็นจิตอาสาในการทำกิจกรรม อาทิ ตัวแทนนักกีฬา ตัวแทนวิชาการ ตัวแทนการแสดง วิทยากรพี่เลี้ยง นักศึกษาวิชาทหารหน่วยปฏิบัติการจราจรและรักษาความเรียบร้อย การบริจาคโลหิต และอื่น ๆ (5) คะแนนพฤติกรรม (6) ความกตัญญูที่ปรากฏ และ (7) ผลการเรียนเฉลี่ย โดยนักเรียนต้องมีผลการเรียนไม่น้อยกว่า 2.00 และจะต้องไม่มีผลการเรียน 0 ร มส และ มผ ทั้งนี้ นักเรียนที่ผ่านการคัดเลือกจะได้รับโล่นักเรียนดีศรีมหาวชิราวุธ

2.2.2 รวมกลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

หลังจากค้นหาและคัดกรองนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษได้แล้ว จะมีการรวมกลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในด้านเดียวกันมาอยู่ด้วยกัน ผ่านการจัดตั้งเป็นกลุ่ม/ชมรมเฉพาะขึ้น เพื่อความสะดวกในการบริหารจัดการในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ประกอบด้วย กลุ่ม/ชมรมนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านภาษา ด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านดนตรี ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการเข้าใจตนเอง ด้านธรรมชาติวิทยา ด้านดิจิทัล และด้านผู้นำ

2.3 ขั้นตรวจสอบ (Check : C)

ผู้วิจัยได้นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการค้นหานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษร่วมกับคณะกรรมการส่งเสริมความเป็นเลิศของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ซึ่งประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานวิชาการ หัวหน้างานส่งเสริมความเป็นเลิศ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้หรือหัวหน้ากลุ่มงาน และผู้รับผิดชอบงานวัดแววส่งเสริมความเป็นเลิศความสามารถพิเศษแต่ละด้าน

2.4 ขั้นปรับปรุง (Act : A)

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากผลการค้นหานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ รวมทั้งวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในการค้นหานักเรียน แล้วนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้เสนอต่อหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ห้องเรียนพิเศษ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อนำไปปรับปรุง พัฒนา วิธีการค้นหานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ให้ได้นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพแต่ละด้านที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

3. H : Happy หมายถึง ความสุขของนักเรียน เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำในสิ่งที่รัก ซึ่งจะเป็นพลังในการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพได้อย่างไม่หยุดยั้ง มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ขั้นวางแผน (Plan : P)

3.1.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 และ (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2562 รวมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอัจฉริยภาพของนักเรียน และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมชุมนุมและกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ให้กับนักเรียน ให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของหลักสูตร

3.1.2 ผู้วิจัยจัดประชุมปฏิบัติการ ร่วมกับผู้ช่วยผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานวิชาการ หัวหน้างานหลักสูตรบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และหัวหน้ากลุ่มงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมชุมนุมและกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียน และการพัฒนาศักยภาพตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน

3.2 ขั้นปฏิบัติ (Do : D)

ผู้วิจัยร่วมกับคณะกรรมการบริหารหลักสูตร โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ได้จัดกิจกรรมชุมนุมและกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างหลากหลาย ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของตนเอง อันเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียน และการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน ดังนี้

3.2.1 จัดกิจกรรมชุมนุมให้นักเรียนได้เลือกตามความถนัด

ในปีการศึกษา 2563 ผู้วิจัยร่วมกับคณะกรรมการบริหารหลักสูตร โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ได้จัดกิจกรรมชุมนุม จำนวน 110 ชุมนุม และในปีการศึกษา 2564 จำนวน 126 ชุมนุม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียน ให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพตามความถนัดและความสนใจของตนเอง ทั้งนี้การพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในแต่ละด้านผ่านกิจกรรมชุมนุม จะมีการจัดกิจกรรมในลักษณะเดียวกัน คือ การจัดกิจกรรมตามความถนัดของนักเรียน/เชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้กับนักเรียน โดยมีเป้าหมายให้นักเรียนสังกัดชุมนุมแต่ละชุมนุมได้ปฏิบัติกิจกรรมตามความถนัด ตามความชอบ และความสนใจของตนเอง อันจะส่งผลให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้ และได้พัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างไม่หยุดยั้ง ทั้งนี้กิจกรรมชุมนุมสำหรับการส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนที่แวว อัจฉริยภาพทั้ง 10 ด้าน มีดังนี้

3.2.1.1 ชุมนุมส่งเสริมศักยภาพด้านภาษา อาทิ

1) ชุมนุมเรียงร้อยถ้อยคำ
2) ชุมนุมคำคม
3) ชุมนุมจุดประกายกานท์
4) ชุมนุมภาษาพาเพลิน
5) ชุมนุมหมอภาษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน
6) ชุมนุม The Vlogger Club
7) ชุมนุม The Speakeasy Club
8) ชุมนุม TED Education
9) ชุมนุม English Karaoke Club
10) ชุมนุม Enjoy the Games
11) ชุมนุม Global Studies (English Speaking)
12) ชุมนุม English Around the World
13) ชุมนุม Crossword
14) ชุมนุม Happy English
15) ชุมนุมท่องแดนโสม
16) ชุมนุมเปิดโลกมหัศจรรย์แดนมังกร
17) ชุมนุมหรรษาภาษาจีน
18) ชุมนุม Minnano Japan
19) ชุมนุม Japanese Let's Go
20) ชุมนุมภาษามลายู

3.2.1.2 ชุมนุมส่งเสริมศักยภาพด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ อาทิ

1) ชุมนุมคณิตกับเส้นด้าย
2) ชุมนุมคณิตคิดด้วยเกม
3) ชุมนุมคณิตในชีวิตจริง
4) ชุมนุมคณิตคิดเลขเร็ว
5) ชุมนุมคณิตศิลป์กับ Origami
6) ชุมนุม GSP
7) ชุมนุมกระดานพาเพลิน
8) ชุมนุม A-Math ขั้นสูง
9) ชุมนุม Creative Math

10) ชุมนุม Sudoku

3.2.1.3 ชุมนุมส่งเสริมศักยภาพด้านมิติสัมพันธ์ อาทิ

1) ชุมนุมกระดาษหรรษา

2) ชุมนุมชมรมศิลปะ

3) ชุมนุมจิปาถะ

4) ชุมนุมเส้นสายลายไทย

5) ชุมนุมศิลป์สนุกสนาน

6) ชุมนุมวาดภาพพู่กันจีน

3.2.1.4 ชุมนุมส่งเสริมศักยภาพด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว อาทิ

1) ชุมนุมนาฏศิลป์

2) ชุมนุมศิลปะการแสดง (นาฏศิลป์ ถิ่น มว.)

3) ชุมนุมมโนรา มหาวชิราวุธ

4) ชุมนุมโขนมหาวชิราวุธ

5) ชุมนุม Cover Dance

6) ชุมนุม MVSK Basketball

7) ชุมนุมแบดมินตัน

8) ชุมนุม Football Analysis

9) ชุมนุมวอลเลย์บอล

3.2.1.5 ชุมนุมส่งเสริมศักยภาพด้านดนตรี อาทิ

1) ชุมนุมวงดนตรีสากล The Humble

2) ชุมนุมดนตรีไทย

3) ชุมนุมดนตรีปันสุข

4) ชุมนุมวงโยธวาทิต

3.2.1.6 ชุมนุมส่งเสริมศักยภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ อาทิ

1) ชุมนุมนักสะสมน้อย

2) ชุมนุมเกมนันทนาการ

3) ชุมนุมครอบครัวพอเพียง

4) ชุมนุมบริหารจิต

5) ชุมนุมพุทธศิลป์ (พระเครื่อง)

6) ชุมนุมเพื่อนใจวัยรุ่น

7) ชุมนุมมารยาทไทย

8) ชุมนุมเพื่อนกันปันความรู้

3.2.1.7 ชุมนุมส่งเสริมศักยภาพด้านการเข้าใจตนเอง อาทิ

1) ชุมนุมประดิษฐ์เครื่องแต่งกาย

2) ชุมนุมปักไขว้พาเพลิน

3) ชุมนุมปักผ้าครอสติช

4) ชุมนุมบาติกสร้างสรรค์

5) ชุมนุมการจัดสวนถาดชื้น

6) ชุมนุมแกะลายกระจก

7) ชุมนุมคหกรรมสร้างสรรค์

8) ชุมนุมเครื่องดื่มสมุนไพร

9) ชุมนุมดอกไม้ ใบตอง และงานประดิษฐ์

10) ชุมนุมนักกฎหมาย

3.2.1.8 ชุมนุมส่งเสริมศักยภาพด้านธรรมชาติวิทยา อาทิ

1) ชุมนุมการทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ

2) ชุมนุมคนรักกล้วยไม้

3) ชุมนุม สอวน. ชีววิทยา

4) ชุมนุมนักเคมีสิ่งแวดล้อม 2 ทะเล

5) ชุมนุมรักษ์ 2 ทะเล

6) ชุมนุมสนุกคิดกับวิทยาศาสตร์

7) ชุมนุมอนุรักษ์พลังงาน

3.2.1.9 ชุมนุมส่งเสริมศักยภาพด้านดิจิทัล อาทิ

1) ชุมนุมตัดต่อวิดีโอด้วยสมาร์ทโฟน

2) ชุมนุมกราฟฟิกดีไซน์

3) ชุมนุมเครื่องบินพลังงานยางและโดรน

4) ชุมนุมจรวดน้ำและเครื่องบินวิทยุบังคับ

5) ชุมนุมสื่อสร้างสรรค์

6) ชุมนุม MV Coding

7) ชุมนุม MOSCAMP

8) ชุมนุม Computer Digital Art

9) ชุมนุม ROBOT

10) ชุมนุมสนุกคิดกับวงจรอิเล็กทรอนิกส์

3.2.1.10 ชุมนุมส่งเสริมศักยภาพด้านผู้นำ อาทิ

1) ชุมนุม ASEAN Youth Leader

2) ชุมนุมคณะกรรมการนักเรียน

3) ชุมนุมนักศึกษาวิชาทหาร

4) ชุมนุมลูกเสือจิตอาสาพระราชทาน

5) ชุมนุมลูกเสือกองเกียรติยศ

3.2.2 จัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างหลากหลาย

ในปีการศึกษา 2563 ผู้วิจัยร่วมกับคณะกรรมการบริหารหลักสูตรโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ได้จัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ จำนวน 36 กิจกรรม และในปีการศึกษา 2564 จำนวน 34 กิจกรรม เพื่อช่วยเพิ่มพูนทักษะการคิดวิเคราะห์ ความมีน้ำใจต่อกัน การทำงานเป็นทีม และกระตุ้นให้นักเรียนได้ค้นหาศักยภาพและความชอบของตนเอง เพราะเชื่อว่านักเรียนทุกคนมีความพิเศษ มีความสามารถในแบบฉบับของตนเอง กิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ ทั้งปฏิบัติด้วยตนเอง หรือปฏิบัติเป็นกลุ่ม เป็นทีม โดยการปฏิบัติกิจกรรมนั้นจะเปิดให้นักเรียนห้องเดียวกัน ระดับชั้นเดียวกัน หรือหลายระดับชั้นทำร่วมกัน เพื่อให้นักเรียนรู้จักการปรับตัว การช่วยเหลือดูแลกัน การมีปฏิสัมพันธ์กับคนหลายช่วงวัย โดยเป็นการจำลองสภาพจริงในสังคมให้นักเรียนได้เรียนรู้ จะยิ่งช่วยเพิ่มทักษะทางด้านอารมณ์และสังคม และทักษะในการแก้ปัญหาให้กับนักเรียนได้

3.3 ขั้นตรวจสอบ (Check : C)

ผู้วิจัยได้นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดกิจกรรมชุมนุมและกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ให้กับนักเรียน ร่วมกับคณะกรรมการบริหารหลักสูตร โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ซึ่งประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานวิชาการ หัวหน้างานหลักสูตรบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และหัวหน้ากลุ่มงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3.4 ขั้นปรับปรุง (Act : A)

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลผลการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดกิจกรรมชุมนุมและกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ แล้วนำข้อมูลที่ได้เสนอต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตรโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา นำไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมชุมนุมและกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ให้มีความหลากหลายมากขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนและการพัฒนาศักยภาพนักเรียน

4. A : Activity หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษอย่างต่อเนื่อง มีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ขั้นวางแผน (Plan : P)

4.1.1 ผู้วิจัยได้จัดประชุมคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการเพื่อร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

4.2 ขั้นปฏิบัติ (Do : D)

4.2.1 ผู้วิจัยมอบหมายให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ ห้องเรียนพิเศษ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในแต่ละด้านอย่างต่อเนื่อง และเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) การจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบออนไลน์ โดยกิจกรรมที่จัดเป็นกิจกรรมที่จัดต่อเนื่องจากปีการศึกษา 2563 ไปจนถึงปีการศึกษา 2564 (ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565) และมีการจัดกิจกรรมเพิ่มเติมมากขึ้นในปีการศึกษา 2564 (ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2564-เมษายน 2565) โดยมีรายละเอียดของการจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในแต่ละด้าน ดังนี้

1) กิจกรรมส่งเสริมอัจฉริยภาพด้านภาษา อาทิ

(1) กิจกรรมเพชรภาษาไทย หัวใจมหาวชิราวุธ

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะทางภาษาไทย กล้าแสดงออกทางวิชาการในทางที่เหมาะสม และส่งเสริมศักยภาพและความสามารถพิเศษของนักเรียนด้านการพูดโต้วาที การเขียนเชิงสร้างสรรค์ และการอ่านทำนองเสนาะ ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมส่งเสริมความเป็นเลิศด้วยการให้ความรู้ ประกอบด้วย การติวให้ความรู้ด้านภาษาและวรรณคดีไทย และการจัดกิจกรรมฐาน แบ่งเป็น 3 ฐาน ได้แก่ ฐานการเขียนเรียงความ ฐานการอ่านทำนองเสนาะ/ร้อยแก้ว และฐานวิชาการ โดยมีวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้นักเรียนในแต่ละฐาน มีเป้าหมาย คือ นักเรียนมีผลงานด้านการอ่าน การเขียน หลักภาษาและการใช้ภาษาไทยเป็นเลิศ และมีผลสัมฤทธิ์ด้านภาษาไทยสูงขึ้น ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(2) กิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านทักษะภาษาไทย

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมนักเรียนให้ได้รับการฝึกทักษะทางด้านการอ่าน การเขียน การพูด หลักภาษาและการใช้ภาษา วรรณกรรมและวรรณคดีตามความสามารถเฉพาะทางของนักเรียนจากครูที่มีความรู้ความชำนาญในด้านทักษะนั้น ๆ ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพและความสามารถพิเศษทางด้านการอ่าน การเขียน การพูด หลักภาษาและการใช้ภาษา วรรณกรรมและวรรณคดีของนักเรียน มีเป้าหมาย คือ นักเรียน

มีศักยภาพและความสามารถพิเศษเฉพาะทาง ทางด้านการอ่าน การเขียน การพูด หลักภาษาและการใช้ภาษา วรรณกรรมและวรรณคดี ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(3) กิจกรรมหมอภาษาพัฒนาเยาวชน

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมและสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญของการแก้ปัญหาและพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงให้ถูกต้อง และส่งเสริมและบริการให้นักเรียนฝึกออกเสียงภาษาไทยให้ถูกต้องชัดเจน ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมบริการฝึกออกเสียงภาษาไทยให้ถูกต้อง มีเป้าหมาย คือ นักเรียนสามารถอ่านออกเสียงภาษาไทยได้ถูกต้องผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(4) กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้รอบตัว ให้นักเรียนมีทักษะการอ่าน ฟัง ดู พูด เขียน และตั้งคำถามเพื่อค้นคว้าหาความรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ให้นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อการเรียนรู้ระหว่างกัน และสามารถนำความรู้ที่ได้จากแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการเรียนและในชีวิตประจำวัน ให้นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ทันยุคทันสมัย และนำเสนอผลงาน และให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทยสูงขึ้น ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมรักการอ่าน/บันทึกการอ่าน มีเป้าหมาย คือ นักเรียนสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในการมีนิสัยรักการอ่าน มีนิสัยรักการอ่าน และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้รอบตัว สามารถนำไปใช้ในการเรียนและในชีวิตประจำวัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทยสูงขึ้น และมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้และนำเสนอผลงาน ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(5) EGL United English Camp

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาทักษะการเล่าเรื่องภาษาอังกฤษ (Story Telling) การเป็นผู้สื่อข่าวสมัครเล่น (Amateur Journalist) และการนำเสนองาน (Report and Presentation) ลักษณะของกิจกรรม เป็นการจัดค่ายภาษาอังกฤษแบบออนไลน์โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแหล่งเรียนรู้มาสร้างสรรค์ผลงาน มีเป้าหมาย คือ นักเรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการเรียนรู้มาสร้างสรรค์ผลงานภาษาอังกฤษได้ ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน

2565 ผู้รับผิดชอบ คือ โครงการห้องเรียนส่งเสริมความเป็นเลิศด้านภาษาอังกฤษ (EGL) และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(6) ค่ายพัฒนาทักษะทางภาษาเกาหลี

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาขีดความสามารถและส่งเสริมทักษะการสื่อสารด้านภาษาเกาหลีของนักเรียน รวมทั้งสนับสนุนให้นักเรียนนำองค์ความรู้ด้านภาษาเกาหลีไปใช้ในการเรียน ชีวิตประจำวัน และการศึกษาต่อ ลักษณะของกิจกรรม เป็นการจัดค่ายภาษาและวัฒนธรรมเกาหลีแบบออนไลน์ มีเป้าหมาย คือ นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะทางด้านภาษาเกาหลี สามารถเป็นนักเรียนแกนนำในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(7) ค่ายภาษาและวัฒนธรรมจีน

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาขีดความสามารถและส่งเสริมทักษะการสื่อสารด้านภาษาจีน รวมทั้งสนับสนุนให้นักเรียนนำองค์ความรู้ด้านภาษาจีนไปใช้ในการเรียน ชีวิตประจำวัน และการศึกษาต่อ ลักษณะของกิจกรรม เป็นการจัดค่ายภาษาและวัฒนธรรมจีนแบบออนไลน์ โดยมีวิทยากรภายนอกจากสถาบันขงจื้อ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ มาให้ความรู้แก่นักเรียน มีเป้าหมาย คือ นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะด้านภาษาและวัฒนธรรมจีนโดยตรงจากเจ้าของภาษา ได้เรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมจีน และสามารถนำไปต่อยอดสู่การใช้ภาษาจีนในระดับสูงขึ้น ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(8) ค่ายเตรียมความพร้อมสอบวัดความสามารถทางภาษาญี่ปุ่น (JLPT)

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการสอบวัดระดับความสามารถทางด้านภาษาญี่ปุ่น (JLPT) ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมการติวให้ความรู้ด้านภาษาญี่ปุ่น โดยการติวข้อสอบวัดระดับ แบ่งเนื้อหาเป็นเรื่องไวยากรณ์ คำศัพท์ การอ่านและการฟัง รวมถึงเทคนิคการทำข้อสอบ มีเป้าหมาย คือ นักเรียนได้รับความรู้ เทคนิค ฝึกทำข้อสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นไปใช้ในการสอบจริง มีความพร้อมและความมั่นใจในการเข้าสอบวัดระดับทางภาษาญี่ปุ่นมากขึ้น นำผลการสอบที่ได้ใช้ประกอบการพิจารณาเข้าศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัย การยื่นขอทุนไปต่างประเทศ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางภาษาญี่ปุ่นในระดับสูงต่อไป ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(9) กิจกรรมเปิดโลกภาษาและวัฒนธรรมมลายู

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมมลายู สามารถพูดภาษามลายูได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษา ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมสนทนาภาษามลายูกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 วิชาเลือกและแผนภาษามลายู โดยมีวิทยากรจากภายนอกซึ่งเป็นเจ้าของภาษา ร่วมให้ความรู้และฝึกการสนทนาภาษามลายูให้กับนักเรียน มีเป้าหมาย คือ นักเรียนได้รับความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมมลายู สามารถพูดภาษามลายูได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษา ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(10) ค่ายประกายกานท์

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อ (1) ส่งเสริมศักยภาพและความสามารถพิเศษของนักเรียน (2) ให้นักเรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแต่งบทร้อยกรอง (3) ให้นักเรียนตระหนักและเห็นคุณค่าของการแต่งบทร้อยกรอง กวีนิพนธ์ และเรื่องสั้น ในฐานะศิลปวัฒนธรรมทางภาษาของชาติไทย ลักษณะของกิจกรรม เป็นการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาศักยภาพของนักเรียนในรูปแบบออนไลน์ มีเป้าหมาย คือ นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาที่มีวรรณศิลป์ในการแต่งบทร้อยกรอง มีผลงานด้านการแต่งบทร้อยกรอง มีทักษะในการใช้ความคิดสร้างสรรค์แต่งบทร้อยกรอง ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2564-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(11) กิจกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ (ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ)

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาทักษะความรู้ให้แก่นักเรียน ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น และให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะความรู้อย่างเท่าเทียมกัน ลักษณะของกิจกรรม เป็นการสอนเสริมวิชาภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ในรูปแบบออนไลน์ มีเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ทุกคน ได้รับการพัฒนาทางการเรียน มีทักษะและผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2564-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

2) กิจกรรมส่งเสริมอัจฉริยภาพด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ อาทิ

(1) กิจกรรมส่งเสริมอัจฉริยภาพคณิตศาสตร์

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อ (1) ส่งเสริมนักเรียนให้เป็นคนเก่ง มีทักษะ และความสามารถทางคณิตศาสตร์ (2) เตรียมความพร้อมของนักเรียนในการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย (3) ยกระดับความรู้ความสามารถและทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่หลากหลายตามมาตรฐานสากล และ (4) ยกระดับผลการทดสอบการศึกษาแห่งชาติ และการทดสอบระดับนานาชาติของโรงเรียนให้สูงขึ้น ลักษณะของกิจกรรม เป็นการสอนเสริมเพื่อเพิ่มทักษะความรู้

ทางคณิตศาสตร์ให้กับนักเรียน โดยวิทยากรภายในและภายนอกโรงเรียน มีเป้าหมาย คือ นักเรียนมีความพร้อมเข้าร่วมแข่งขันทักษะวิชาการจากหน่วยงานภายนอก มีความรู้พร้อมสำหรับการสอบสอวน. คณิตศาสตร์ และการสอบคณิตศาสตร์นานาชาติ ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียรู้คณิตศาสตร์ และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(2) กิจกรรมจุดประกายนักคณิตศาสตร์

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้ทางด้านคณิตศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ สามารถนำเสนอและถ่ายทอดความรู้ทางคณิตศาสตร์ให้กับผู้อื่น และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ ลักษณะของกิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำโครงงานให้กับนักเรียนที่สนใจทุกระดับชั้น กิจกรรมฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำและการนำคณิตศาสตร์ไปประยุกต์ใช้กับชีวิตให้กับนักเรียนที่สนใจทุกระดับชั้น และกิจกรรมการส่งเสริมนักเรียนนำเสนอทฤษฎีทางคณิตศาสตร์ มีเป้าหมาย คือ นักเรียนสามารถนำความรู้เกี่ยวกับโครงงานไปถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้ นักเรียนสามารถนำเสนอและถ่ายทอดความรู้ทางด้านคณิตศาสตร์ให้กับผู้อื่นได้ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ และสามารถนำความรู้ต่อยอดการทำโครงงานคณิตศาสตร์ได้ ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียรู้คณิตศาสตร์ และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(3) กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนใช้โปรแกรม GSP, Geogebra และ Google Sheets ในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีความสามารถทางคณิตศาสตร์ ได้พัฒนาศักยภาพในการใช้โปรแกรม GSP โปรแกรม Geogebra และ Google Sheets สำหรับแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และเพื่อให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมการจัดอบรมให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 โดยมีวิทยากร คือ ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา มีเป้าหมาย คือ นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถทางคณิตศาสตร์ ได้พัฒนาศักยภาพในการใช้โปรแกรม GSP, Geogebra และ Google Sheets สำหรับแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียรู้คณิตศาสตร์ และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(4) กิจกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ (คณิตศาสตร์)

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาทักษะความรู้ให้แก่นักเรียน ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น และให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะความรู้อย่างเท่าเทียมกัน ลักษณะของกิจกรรม เป็นการสอนเสริมวิชาคณิตศาสตร์แบบออนไลน์ มีเป้าหมาย คือ นักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ทุกคน ได้รับการพัฒนาทางการเรียน มีทักษะและผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2564-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

3) กิจกรรมส่งเสริมอัจฉริยภาพด้านมิติสัมพันธ์ อาทิ

(1) กิจกรรมการส่งเสริมความเป็นเลิศด้านทัศนศิลป์

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อ (1) พัฒนานักเรียนให้มีจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ และมีทักษะด้านจิตรกรรม จิตรกรรมไทย ประติมากรรม ภาพพิมพ์บาติก และการออกแบบ และ (2) เตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนสำหรับสอบเข้าศึกษาต่อในคณะที่เกี่ยวข้องกับทัศนศิลป์และการออกแบบในมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศ ลักษณะของกิจกรรมเป็นกิจกรรมค่ายพัฒนาทักษะนักเรียนด้านทัศนศิลป์แบบออนไลน์ มีเป้าหมาย คือ นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพด้านศิลปะไทย ได้พัฒนาทักษะทางด้านจิตรกรรม จิตรกรรมไทย ประติมากรรม ภาพพิมพ์บาติก และการออกแบบมากขึ้น มีความพร้อมในการสร้างสรรค์ผลงาน และการสอบเข้ามหาวิทยาลัยในสาขาศิลปะและการออกแบบ ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์) และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(2) กิจกรรมส่งเสริมศักยภาพด้านทัศนศิลป์

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถด้านทัศนศิลป์ให้สูงขึ้น ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมให้ความรู้ทางด้านทัศนศิลป์แก่นักเรียนแบบออนไลน์ โดยวิทยากรภายนอกและครูกลุ่มสาระการเรียรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์) มีเป้าหมาย คือ นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพด้านทัศนศิลป์ให้สูงขึ้น ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์) และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(3) กิจกรรมทัศนศิลป์จิตอาสาพาพี่สอนน้อง

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อ (1) พัฒนาศักยภาพทางด้านทัศนศิลป์ให้เต็มศักยภาพ (2) ส่งเสริมความสามารถของนักเรียนด้วยการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับน้อง ๆ ที่มีความสนใจในโรงเรียนต่าง ๆ (3) ส่งเสริมการมีจิตอาสา และสร้างประโยชน์เพื่อสังคมเป็นพลเมืองที่ดีในอนาคต และ (4) สร้างเครือข่ายกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะกับโรงเรียนในจังหวัดสงขลา ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตอาสา และสร้างประโยชน์เพื่อสังคมโดยกลุ่มนักเรียนส่งเสริมความเป็นเลิศ และนักเรียนความสามารถพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา โดยการระดมองค์ความรู้ของนักเรียนเพื่อจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่นักเรียนโรงเรียนต่าง ๆ ในอำเภอเป้าหมายของจังหวัดสงขลา มีเป้าหมาย คือ นักเรียนโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ได้ใช้ความสามารถถ่ายทอดความรู้อย่างเต็มศักยภาพ

น้อง ๆ โรงเรียนต่าง ๆ ในอำเภอเป้าหมายของจังหวัดสงขลา มีการพัฒนาฝีมือและศักยภาพในผลงานของตนเองที่เข้าร่วมกิจกรรม และสร้างเครือข่ายกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะกับโรงเรียนในจังหวัดสงขลา ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2564-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์) และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(4) กิจกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ด้านศิลปะ

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาทักษะความรู้ให้แก่นักเรียน ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น และให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะความรู้อย่างเท่าเทียมกัน ลักษณะของกิจกรรม เป็นการสอนเสริมวิชาศิลปะแบบออนไลน์ มีเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ทุกคน ได้รับการพัฒนาทางการเรียน มีทักษะและผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2564-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียรู้ศิลปะ และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

4) กิจกรรมส่งเสริมอัจฉริยภาพด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว อาทิ

(1) กิจกรรมการส่งเสริมความเป็นเลิศด้านนาฏศิลป์

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อ (1) พัฒนาทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนให้เต็มศักยภาพ (2) สร้างความตระหนัก เห็นคุณค่าของตัวเอง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาบุคลิกภาพ และกิริยามารยาทอันดีงาม (3) ส่งเสริมความกล้า กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกในทางที่เหมาะสม (4) พัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านการแสดงนาฏศิลป์ไทย และการแสดงโขน และสามารถพัฒนาต่อยอดสู่การแข่งขันในระดับภาค และระดับชาติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ (5) ส่งเสริมด้านการอนุรักษ์การแสดงนาฏศิลป์ไทย และการแสดงโขน ในโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา และเผยแพร่ให้กับหน่วยงานภายนอก ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมเข้าค่ายพัฒนาศักยภาพนักเรียนแบบออนไลน์ โดยกิจกรรมหลักจะเป็นการฝึกเชิงปฏิบัติ การทบทวนพื้นฐานสำคัญจนถึงการแสดงชุดใหม่ ๆ ที่ใช้ในการแสดง มีเป้าหมาย คือ นักเรียนได้พัฒนาฝีมือและศักยภาพทางด้านนาฏศิลป์ไทยและการแสดงโขน ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(2) กิจกรรมส่งเสริมความเป็นเลิศด้านกีฬา

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถด้านกีฬาไปสู่ความเป็นเลิศ ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมการฝึกซ้อมทางด้านกีฬา เพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าร่วมการแข่งขันรายการต่าง ๆ มีเป้าหมาย คือ นักกีฬาโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ได้พัฒนาทักษะทางด้านกีฬาตามความถนัดของตนเอง ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(3) กิจกรรมนาฏศิลป์จิตอาสาพาพี่สอนน้อง

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อ (1) พัฒนาศักยภาพทางด้านนาฏศิลป์ให้เต็มศักยภาพ (2) ส่งเสริมความสามารถของนักเรียนด้วยการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับน้อง ๆ ที่มีความสนใจในโรงเรียนต่าง ๆ (3) ส่งเสริมการมีจิตอาสา และสร้างประโยชน์เพื่อสังคม เป็นพลเมืองที่ดีในอนาคต และ (4) สร้างเครือข่ายกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะกับโรงเรียนในจังหวัดสงขลา ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตอาสา และสร้างประโยชน์เพื่อสังคม โดยกลุ่มนักเรียนส่งเสริมความเป็นเลิศ และนักเรียนความสามารถพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา โดยการระดมองค์ความรู้ของนักเรียนเพื่อจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่นักเรียนโรงเรียนต่าง ๆ ในอำเภอเป้าหมายของจังหวัดสงขลา มีเป้าหมาย คือ นักเรียนโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ได้ใช้ความสามารถถ่ายทอดความรู้อย่างเต็มศักยภาพ น้อง ๆ โรงเรียนต่าง ๆ ในอำเภอเป้าหมายของจังหวัดสงขลา มีการพัฒนาฝีมือและศักยภาพในผลงานของตนเองที่เข้าร่วมกิจกรรม และสร้างเครือข่ายกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะกับโรงเรียนในจังหวัดสงขลา ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2564-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(4) 1 กิจกรรม 1 คน เพื่อส่งเสริมสุขภาพ

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อ (1) ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรักในการออกกำลังกายและออกกำลังกายสม่ำเสมอ (2) ส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง ตลอดจนมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน (3) ให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ จนสร้างอุปนิสัยให้เป็นคนชอบออกกำลังกาย ลักษณะของการจัดกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนเลือกออกกำลังกายตามความถนัดของตนเอง 1 รายการ มีเป้าหมาย คือ นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม 1 คน 1 กิจกรรม เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพที่ดี นักเรียนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ตลอดจนมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน และนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมจนสร้างอุปนิสัยให้เป็นคนชอบออกกำลังกาย ระยะเวลาการดำเนินการ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2564-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

5) กิจกรรมส่งเสริมอัจฉริยภาพด้านดนตรี อาทิ

(1) กิจกรรมส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีไทย

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อ (1) ส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมด้านดนตรีไทยอย่างต่อเนื่อง (2) พัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านดนตรีไทยให้มีความเป็นเลิศ (3) เป็นการอนุรักษ์และตระหนักถึงคุณค่าของดนตรีไทย และ (4) สร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน และเป็นผู้นำทางด้านดนตรีไทยในระดับชาติต่อไป ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรม

ฝึกอบรมดนตรีไทยให้แก่นักเรียนที่มีความสนใจ และนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย เพื่อพัฒนา ส่งเสริม และต่อยอดความสามารถสู่ความเป็นเลิศให้แก่นักเรียนต่อไป มีเป้าหมาย คือ นักเรียนได้พัฒนาฝีมือและศักยภาพด้านดนตรีไทยตามความถนัดและความสนใจของตนเอง และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การบริการชุมชนในโอกาสต่าง ๆ และการประกวดต่อไป ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระดนตรีไทย) และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(2) กิจกรรมส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีสากล

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อ (1) ให้การจัดกิจกรรมด้านดนตรีสากลของโรงเรียนมีความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมการประกวดในรายการต่าง ๆ และ (2) ส่งเสริมนักเรียนให้มีความสามารถและทักษะขั้นสูงในการแสดงกิจกรรม และการประกวดดนตรีสากลประเภทต่าง ๆ ลักษณะของกิจกรรม เป็นการฝึกอบรมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีสากล วงโยธวาทิต วงขับร้องประสานเสียง โดยเน้นการฝึกปฏิบัติดนตรีสากล เพื่อเตรียมตัวในการเข้าร่วมการประกวดระดับต่าง ๆ กิจกรรมหลักจะเป็นการฝึกปฏิบัติตั้งแต่ทบทวนพื้นฐานสำคัญ จนถึงการประยุกต์ใช้ในการนั่งบรรเลง การเดินบรรเลง การขับร้องเดี่ยว การขับร้องหมู่ การปฏิบัติรวมวง การแสดงดนตรีที่จะใช้ในการประกวด และเพื่อส่งประกวดในรายการต่าง ๆ ทั้งระดับภาค และระดับชาติ มีเป้าหมาย คือ นักเรียนดนตรีสากลมีทักษะการบรรเลงดนตรีสากลเพิ่มขึ้น และมีความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมและการประกวดต่าง ๆ และสามารถแสดงออกมาได้อย่างมีคุณภาพ ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียรู้ศิลปะ (สาระดนตรีสากล) และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(3) กิจกรรมเปิดโลกทัศน์ดนตรีศึกษา

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในการเรียนด้านดนตรี พัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านดนตรีให้มีความเป็นเลิศ ปรับทัศนคติที่ดีในการศึกษาในแขนงวิชาดนตรี และสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน และเป็นผู้นำทางด้านดนตรีในระดับชาติต่อไป ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมฝึกอบรมดนตรีศึกษาให้แก่นักเรียน เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจพื้นฐานในการเรียนดนตรี และเจตคติที่ถูกต้องในการศึกษาด้านดนตรี มีเป้าหมาย คือ นักเรียนได้พัฒนาความรู้และความเข้าใจ ศักยภาพด้านดนตรี มีเจตคติที่ถูกต้องในการศึกษาด้านดนตรี รวมถึงการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน สู่การสร้างชื่อเสียงให้กับตนเองและโรงเรียนต่อไป ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียรู้ศิลปะ (สาระดนตรีไทยและดนตรีสากล) และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(4) กิจกรรมร้อยเรียงเสียงประสาน

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในการขับร้องประสานเสียง พัฒนาศักยภาพนักเรียนในการขับร้องประสานเสียงให้มีความเป็นเลิศ เสริมสร้างประสบการณ์การขับร้องประสานเสียงและสามารถพัฒนาต่อยอดไปใช้ในชีวิตประจำวัน และเป็นผู้นำทางด้านการขับร้องประสานเสียงต่อไป ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมการฝึกทักษะการขับร้องประสานเสียงให้แก่นักเรียน เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจพื้นฐานในการขับร้องประสานเสียง และสามารถพัฒนาต่อยอดไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีเป้าหมาย คือ นักเรียนได้พัฒนาความรู้ความเข้าใจพื้นฐานการขับร้องประสานเสียงให้มีความเป็นเลิศ และเสริมสร้างประสบการณ์การขับร้องประสานเสียง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียรู้ศิลปะ (สาระดนตรีไทยและดนตรีสากล) และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(5) กิจกรรมห้องเรียนดนตรี

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนโครงการห้องเรียนดนตรี ได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงาน บริการวิชาการด้านดนตรี และการสร้างเครือข่ายทางดนตรีกับโรงเรียนประถมศึกษา การนำเสนอข้อมูลหลักสูตร การเรียนการสอน และประชาสัมพันธ์ พร้อมทั้งแนะแนวการเข้าศึกษาต่อ ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ผลงานต่าง ๆ ของโครงการห้องเรียนดนตรีและกิจกรรมการบริการวิชาการและเครือข่ายทางดนตรี เพื่อการศึกษาต่อในโครงการห้องเรียนดนตรี มีเป้าหมาย คือ นักเรียนได้มีความรู้ในด้านทักษะและกระบวนการนำเสนอผลงานของนักเรียนโครงการห้องเรียนดนตรี ได้เป็นที่รู้จักของบุคคลภายนอกมากขึ้น และการบริการวิชาการด้านดนตรี รวมทั้งการสร้างเครือข่ายทางดนตรีกับโรงเรียนในระดับประถมศึกษา ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ โครงการห้องเรียนดนตรี และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(6) กิจกรรมดนตรีจิตอาสาพาพี่สอนน้อง

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อ (1) พัฒนาศักยภาพทางด้านดนตรีให้เต็มศักยภาพ (2) ส่งเสริมความสามารถของนักเรียนด้วยการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับน้อง ๆ ที่มีความสนใจในโรงเรียนต่าง ๆ (3) ส่งเสริมการมีจิตอาสา และสร้างประโยชน์เพื่อสังคม เป็นพลเมืองที่ดีในอนาคต และ (4) สร้างเครือข่ายกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะกับโรงเรียนในจังหวัดสงขลา ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตอาสา และสร้างประโยชน์เพื่อสังคม โดยกลุ่มนักเรียนส่งเสริมความเป็นเลิศ และนักเรียนความสามารถพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรีไทยและดนตรีสากล โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา โดยการระดมองค์ความรู้ของนักเรียนเพื่อจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่นักเรียนโรงเรียนต่าง ๆ ในอำเภอเป้าหมายของจังหวัดสงขลา มีเป้าหมาย

คือ นักเรียนโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ได้ใช้ความสามารถถ่ายทอดความรู้อย่างเต็มศักยภาพน้อง ๆ โรงเรียนต่าง ๆ ในอำเภอเป้าหมายของจังหวัดสงขลา มีการพัฒนาฝีมือและศักยภาพในผลงานของตนเองที่เข้าร่วมกิจกรรม และสร้างเครือข่ายกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะกับโรงเรียนในจังหวัดสงขลา ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2564-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียรู้ศิลปะ (สาระดนตรีไทยและดนตรีสากล) และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(7) กิจกรรมเปิดประตูสู่โลกดนตรี (ดนตรีเอเชีย)

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมด้านดนตรีอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านดนตรีให้มีความรู้ทางด้านดนตรีที่กว้างขวาง และส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของดนตรีและเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมฝึกอบรมดนตรีเอเชียให้แก่นักเรียนโครงการห้องเรียนดนตรี เพื่อพัฒนาส่งเสริมและต่อยอดความสามารถสู่ความเป็นเลิศให้แก่นักเรียนต่อไป มีเป้าหมาย คือ นักเรียนได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติเครื่องดนตรีเอเชีย โดยเลือกเครื่องดนตรีตามความสนใจของตนเอง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในวิชาเรียน การศึกษาดนตรีในระดับที่สูงขึ้น และพัฒนาไปสู่ความเข้าใจในความหลากหลายของดนตรีเอเชียในฐานะพลเมืองโลก ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2564-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ โครงการห้องเรียนดนตรี และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

6) กิจกรรมส่งเสริมอัจฉริยภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ อาทิ

(1) กิจกรรมส่งเสริมอัจฉริยภาพทางด้านสังคมศึกษา

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพทางวิชาการตามความสามารถและความถนัด สร้างเสริมประสบการณ์ทางวิชาการให้แก่นักเรียน ให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพทางด้านสังคมให้เพิ่มมากขึ้น ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมค่ายความรู้ออนไลน์ มีเป้าหมาย คือ ได้แสดงศักยภาพทางวิชาการตามความสามารถและความถนัดของตนเอง ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(2) กิจกรรมพัฒนาศักยภาพทักษะชีวิตนักเรียน

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อ (1) ให้นักเรียนมีทักษะการใช้ชีวิต มีความสุขในการอยู่ร่วมกับคนอื่น (2) ให้นักเรียนได้เข้าใจผู้อื่น เข้าใจวัฒนธรรม ประเพณี และรู้จักหลักวิธีการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น และ (3) ให้นักเรียนได้ตระหนักถึงคุณค่าของตนเองและคนอื่น และมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตัวเองในทางบวก ลักษณะของกิจกรรม เป็นการจัดกิจกรรมอบรมปรับพฤติกรรมและให้คำปรึกษา มีเป้าหมาย คือ นักเรียนมีทักษะในการนำสิ่งที่ดีมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถเข้าใจวัฒนธรรม ประเพณี และรู้จักหลักวิธีการสร้างมนุษยสัมพันธ์

กับผู้อื่น เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างเหมาะสม มีความตระหนักในคุณค่าของตนเอง และสามารถปรับตัวให้เป็นคนดีตามที่สังคมคาดหวัง ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และกลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียน

(3) กิจกรรมส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติ

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อ (1) ให้นักเรียนฝึกมารยาทไทยในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น (2) เน้นการอนุรักษ์ส่งเสริมมารยาทไทย อันเป็นวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติให้ดำรงอยู่สืบไป และ (3) พัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรและเจตนารมณ์ของโรงเรียน ลักษณะของกิจกรรม เป็นการจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ด้านมารยาทไทย และฝึกปฏิบัติมารยาทไทยที่ถูกต้อง มีเป้าหมาย คือ นักเรียนแสดงมารยาทไทยในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม และสามารถปฏิบัติตนตามแบบอย่างเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติไทยได้ ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(4) กิจกรรมโรงเรียนพี่ โรงเรียนน้อง

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อร่วมมือกันพัฒนาทางด้านวิชาการ ยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ และเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนแต่ละโรงเรียน ลักษณะของกิจกรรม เป็นการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างนักเรียนโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา กับนักเรียนต่างโรงเรียนในรูปแบบออนไลน์ มีเป้าหมาย คือ นักเรียนในโรงเรียนพี่โรงเรียนน้องได้ร่วมมือกันพัฒนาผลการเรียนทำให้ผลการเรียนสูงขึ้น และมีสันพันธภาพที่ดีต่อกัน ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2564-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบคือ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

7) กิจกรรมส่งเสริมอัจฉริยภาพด้านการเข้าใจตนเอง อาทิ

(1) ค่ายส่งเสริมความเป็นเลิศด้านการงานอาชีพ

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ทางด้านอาชีพตามความสามารถและความสนใจ และสร้างเสริมประสบการณ์ทางด้านแนวทางการประกอบอาชีพให้กับนักเรียน ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมในรูปแบบการเข้าค่ายออนไลน์ มีเป้าหมาย คือ นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและเป็นแนวทางในประกอบอาชีพได้ ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียรู้การงานอาชีพ และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(2) กิจกรรมเปิดโลกการเรียนรู้สู่อาชีพ

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระที่สุจริต และสามารถนำไปเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ ลักษณะของกิจกรรม เป็นการจัดการอบรมออนไลน์โดยมีวิทยากรจากวิทยาลัยสารพัดช่างสงขลา มาให้ความรู้เกี่ยวกับการทำอาหารว่าง และวิทยากรจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มาให้ความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร มีเป้าหมาย คือ นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการทำอาหารว่าง และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร สามารถสร้างรายได้ระหว่างเรียน และเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพในอนาคต ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(3) กิจกรรมการพัฒนาความรู้สู่อาชีพ

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ด้านงานดอกไม้ใบตอง และการทำอาหารว่าง/ขนมอบ และเพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อการสร้างรายได้ระหว่างเรียน ลักษณะของกิจกรรม เป็นการอบรมให้ความรู้กับนักเรียนที่มีความสนใจในด้านดอกไม้ใบตองหรือการทำอาหารขนม โดยใช้วิทยากรจากภายนอก มีเป้าหมาย คือ นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการหารายได้เสริมระหว่างเรียน และขยายผลสู่เพื่อนนักเรียน ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียรู้การงานอาชีพ และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(4) กิจกรรมตลาดนัดอาชีพตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนมีความรู้และทักษะในเรื่องอาชีพ สามารถสร้างอาชีพให้กับตนเอง เพื่อให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน และเพื่อให้นักเรียนสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในงานอาชีพได้อย่างเหมาะสม ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมจำหน่ายผลผลิตที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ทุกระดับชั้น มีเป้าหมาย คือ นักเรียนนำความรู้และทักษะไปใช้ประกอบอาชีพได้ และมีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2564-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียรู้การงานอาชีพ และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(5) กิจกรรมแนะแนวการศึกษาและอาชีพ

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อให้ความรู้และแนวทางการศึกษาและประกอบอาชีพแก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมให้ความรู้และแนวทางการศึกษาต่อและประกอบอาชีพจากครูแนะแนว และศิษย์เก่าของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ในรูปแบบออนไลน์ มีเป้าหมาย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้รับการแนะแนว

การศึกษาและอาชีพ และนักเรียนสามารถตัดสินใจวางแผนอนาคตในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2564-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียรู้การงานอาชีพ และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

8) กิจกรรมส่งเสริมอัจฉริยภาพด้านธรรมชาติวิทยา อาทิ

(1) กิจกรรมวิทยาศาสตร์บูรณาการศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคใต้ฝั่งตะวันออก

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนสามารถรู้ทันภัยธรรมชาติและวิธีการป้องกัน เพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ลักษณะของกิจกรรม เป็นการจัดอบรมให้ความรู้โดยวิทยากรภายนอก จากศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคใต้ฝั่งตะวันออก จังหวัดสงขลา เกี่ยวกับภัยธรรมชาติ ลมฟ้าอากาศ และการพยากรณ์อากาศ มีเป้าหมาย คือ นักเรียนสามารถรู้ทันภัยธรรมชาติและสามารถป้องกันตนเองได้ ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(2) กิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อ (1) ส่งเสริมให้นักเรียนนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์มาใช้ในการคิดวิเคราะห์ ออกแบบ และสร้างนวัตกรรมในรูปแบบโครงงานวิทยาศาสตร์ (2) ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้มีความพร้อมในการแข่งขันโครงงานวิทยาศาสตร์ในการแข่งขันระดับต่าง ๆ และ (3) ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้ดึงศักยภาพความเป็นเลิศของตนเองด้านโครงงานวิทยาศาสตร์สู่สาธารณชน ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมให้ความรู้ในด้านการทำโครงงานวิทยาศาสตร์จากคณะครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีเป้าหมาย คือ นักเรียนสามารถทำโครงงานวิทยาศาสตร์ได้ ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ โครงการ SMA และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(3) กิจกรรมส่งเสริมความรู้ด้านดาราศาสตร์

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางดาราศาสตร์ และสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ (ดาราศาสตร์) ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมให้ความรู้ด้านดาราศาสตร์แบบออนไลน์ มีเป้าหมาย คือ นักเรียนสามารถเรียนรู้ปรากฏการณ์ท้องฟ้า และใช้ความรู้ทางดาราศาสตร์อธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทางดาราศาสตร์ ตลอดจนสามารถใช้เครื่องมือทางดาราศาสตร์ได้ ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(4) กิจกรรมพิทักษ์ทะเล (หน้าบ้าน)

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อ (1) ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2) ปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอนเรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยเรียนรู้จากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ (3) ให้นักเรียนเห็นคุณค่าและตระหนักในความสำคัญของทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อความยั่งยืน ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมให้ความรู้เรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจากวิทยากรท้องถิ่นในรูปแบบออนไลน์ มีเป้าหมาย คือ นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจากวิทยากรท้องถิ่น เห็นคุณค่าและตระหนักในความสำคัญของทรัพยากรท้องถิ่น ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2564-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(5) กิจกรรม Active Learning ลดขยะในบ้าน สานต่อความพอเพียง

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อ (1) ลดขยะในบ้านของนักเรียน (2) นำขยะในบ้านมาใช้ประโยชน์ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ความรู้บูรณาการ STEM ศึกษา และ (3) ขยายความรู้ด้านการลดขยะในบ้านสู่ท้องถิ่นและชุมชน ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมให้ความรู้ในด้านการลดขยะในบ้าน และให้นักเรียนทำกิจกรรมลดขยะในบ้านของตนเองและขยายกิจกรรมสู่ครอบครัวและท้องถิ่น มีเป้าหมาย คือ นักเรียนทำกิจกรรมลดขยะในบ้าน สานต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2564-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(6) กิจกรรมปลูกรักษ์บนแผ่นดิน

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนมีความรู้และความเข้าใจกฎหมายป่าไม้ ปี พ.ศ. 2562 และลงมือปฏิบัติการปลูกไม้เศรษฐกิจในพื้นที่ตนเองหรือพื้นที่สาธารณะประโยชน์ที่ได้รับอนุญาต ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมให้ความรู้และความเข้าใจกฎหมายป่าไม้ ปี พ.ศ. 2562 แบบออนไลน์ และให้นักเรียนปลูกไม้เศรษฐกิจในพื้นที่ตนเองหรือพื้นที่สาธารณะประโยชน์ที่ได้รับอนุญาต มีเป้าหมาย คือ นักเรียนปลูกไม้เศรษฐกิจในพื้นที่บ้านของตนเองหรือพื้นที่สาธารณประโยชน์ที่ได้รับอนุญาต ให้ทำประโยชน์ มีจิตอาสาเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้กับประเทศ ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2564-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

9) กิจกรรมส่งเสริมอัจฉริยภาพด้านดิจิทัล อาทิ

(1) กิจกรรมส่งเสริมความเป็นเลิศด้านคอมพิวเตอร์

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศของนักเรียนทางด้านคอมพิวเตอร์ ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมการจัดค่ายแบบออนไลน์ ประกอบด้วย 5 กิจกรรม ดังนี้ กิจกรรมที่ 1 ค่ายค้นหาตัวตน กิจกรรมที่ 2 ค่ายผู้นำด้านคอมพิวเตอร์

กิจกรรมที่ 3 ค่ายพัฒนาศักยภาพ กิจกรรมที่ 4 Media Graphic Camp และกิจกรรมที่ 5 AI/Iot Boot Camp มีเป้าหมาย คือ นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพตามความถนัดและความสนใจของตนเอง ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี) และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(2) กิจกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยี

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อประยุกต์ใช้เทคโนโลยีกับการเรียนการสอน ให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ สู่สังคม และเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถทางด้านการออกแบบและเทคโนโลยี และมีทักษะการปฏิบัติที่สูงขึ้น ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมการเรียนการสอน รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี มีเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-4 ร้อยละ 80 มีความรู้ความสามารถทางด้านการออกแบบและเทคโนโลยี และมีทักษะการปฏิบัติที่สูงขึ้น ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี) และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(3) กิจกรรมส่งเสริมความรู้ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาทักษะความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีให้กับนักเรียน ลักษณะของกิจกรรม เป็นการอบรมให้ความรู้ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีแบบออนไลน์ ให้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีความสนใจ มีเป้าหมาย คือ นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2564-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี) และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

10) กิจกรรมส่งเสริมอัจฉริยภาพด้านผู้นำ อาทิ

(1) กิจกรรมการเสริมสร้างและพัฒนานักเรียนผู้นำ

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อ (1) เป็นการเสริมสร้างและเข้าใจกระบวนการประชาธิปไตย (2) เป็นการสรรหาคณะกรรมการนักเรียน ปีการศึกษานั้น ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการนักเรียน (3) ให้นักเรียนแสดงความกตัญญูที่มีต่อครูอาจารย์ และสืบสานประเพณีอันดีงามและวัฒนธรรม มหาวชิราวุธ (4) ให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพที่มีได้อย่างเต็มที่ ถูกต้อง เหมาะสม (5) ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรักสามัคคีในหมู่คณะ (6) พัฒนาศักยภาพให้นักเรียนเป็นคนดี มีปัญญา สามารถนำพาสถาบันไปสู่ความดีงาม และ (7) ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสาธารณะ ลักษณะของกิจกรรม เป็นการจัดค่ายการมีส่วนร่วมพัฒนาสถาบันมหาวชิราวุธของนักเรียนผู้นำฯ แบบออนไลน์ และกิจกรรมจัดทำแผนปฏิบัติการคณะกรรมการนักเรียน มีเป้าหมาย คือ นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีความสุข และได้

ประสบการณ์ สามารถนำเอาความรู้ที่ได้มาพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียน

(2) กิจกรรมการส่งเสริมศักยภาพเฉพาะทาง

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อ (1) ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี (2) ฝึกความมีระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และ (3) ส่งเสริมศักยภาพตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน ลักษณะของกิจกรรม เป็นการจัดกิจกรรมตามความถนัดของนักเรียน/เชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ มีเป้าหมาย คือ นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมตามความถนัด ตามความชอบ และความสนใจของตนเอง มีความสุข มีความภาคภูมิใจ และมองเห็นคุณค่าในตนเองจากการทำกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

(3) กิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักศึกษาวิชาทหารหน่วยปฏิบัติการจราจรและรักษาความเรียบร้อย (นศท. จปร.)

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อ (1) ให้การดำเนินการของการรับสมัครนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 เป็นไปด้วยความเรียบร้อย (2) พัฒนาศักยภาพนักศึกษาวิชาทหารด้านจราจร การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การมีระเบียบวินัย (3) สร้างจิตอาสาให้กับนักศึกษาวิชาทหาร ชั้นปีที่ 1-3 และ (4) ส่งเสริมพัฒนาศักยภาพผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร ลักษณะของกิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อรับสมัครนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 (ใหม่) กิจกรรมอบรมวินัยจราจรนักศึกษาวิชาทหารหน่วยปฏิบัติการจราจรและรักษาความเรียบร้อยฯ กิจกรรม รด.จิตอาสา มหาวชิราวุธ (พลังแห่งความดี) และกิจกรรมการส่งเสริมวินัยจราจร มีเป้าหมาย คือ นักศึกษาวิชาทหารหน่วยปฏิบัติการจราจรและรักษาความเรียบร้อย มีวินัยตามแบบธรรมเนียมทหาร ส่งเสริมการเป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษาวิชาทหารอื่น ๆ ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ กลุ่มบริหารกิจการนักเรียน

(4) กิจกรรมเพื่อนที่ปรึกษา YC (Youth Counselor)

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อ (1) สร้างแกนนำเครือข่ายนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาในระดับห้องเรียน (2) ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในทักษะกระบวนการให้คำปรึกษาและสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง (3) เสริมสร้างทักษะชีวิตในวัยรุ่น ให้สามารถจัดการกับปัญหาเมื่อเจอสถานการณ์ต่าง ๆ และปรับตัวได้อย่างเหมาะสม (4) สร้างความเข้มแข็งในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ (5) สร้างให้นักเรียนเป็นแบบอย่างที่ดีในโรงเรียน ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมแนะแนวและให้ความรู้แก่แกนนำเครือข่ายนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาในระดับห้องเรียนแบบออนไลน์ มีเป้าหมาย คือ นักเรียนได้พัฒนาตนเองให้เป็นนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา และเป็นส่วนหนึ่ง

ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่คอยดูแลเพื่อน/พี่น้อง ในโรงเรียน ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2564-เมษายน 2565 ผู้รับผิดชอบ คือ งานแนะแนว และกลุ่มบริหารงานวิชาการ

4.2.2 จัดกิจกรรมเพื่อคัดลอกตัวแทนนักเรียนแข่งขันทักษะภายนอก

ผู้วิจัยมอบหมายให้กลุ่มงานวิชาการ จัดกิจกรรม ม.ว. วิชาการ เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความสามารถผ่านกิจกรรมการแข่งขันทักษะภายในโรงเรียนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แล้วคัดเลือกนักเรียนเป็นตัวแทนของกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเข้าแข่งขันทักษะภายนอก ทั้งนี้การคัดเลือกนักเรียนเพื่อเป็นตัวแทนการแข่งขันทักษะ ผู้วิจัยได้มอบหมายให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นผู้ดำเนินการ ดังนี้ (1) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ดำเนินการคัดเลือกนักเรียนเป็นตัวแทนการแข่งขันทักษะด้านภาษา (2) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ดำเนินการคัดเลือกนักเรียนเป็นตัวแทนการแข่งขันทักษะด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ (3) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์) ดำเนินการคัดเลือกนักเรียนเป็นตัวแทนการแข่งขันทักษะด้านมิติสัมพันธ์ (4) กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) ดำเนินการคัดเลือกนักเรียนเป็นตัวแทนการแข่งขันทักษะด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว (5) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระดนตรีไทยและดนตรีสากล) ดำเนินการคัดเลือกนักเรียนเป็นตัวแทนการแข่งขันทักษะด้านดนตรี (6) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ดำเนินการคัดเลือกนักเรียนเป็นตัวแทนการแข่งขันทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (7) กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ดำเนินการคัดเลือกนักเรียนเป็นตัวแทนการแข่งขันทักษะด้านการเข้าใจตนเอง (8) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (วิทยาศาสตร์ปกติ) ดำเนินการคัดเลือกนักเรียนเป็นตัวแทนการแข่งขันทักษะด้านธรรมชาติวิทยา (9) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี) ดำเนินการคัดเลือกนักเรียนเป็นตัวแทนการแข่งขันทักษะด้านดิจิทัล และ (10) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดำเนินการคัดเลือกนักเรียนเป็นตัวแทนการแข่งขันทักษะด้านผู้นำ

4.3 ขั้นตรวจสอบ (Check : C)

ผู้วิจัยได้นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนความสามารถพิเศษแต่ละด้าน ร่วมกับคณะกรรมการส่งเสริมความเป็นเลิศ ซึ่งประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานวิชาการ หัวหน้างานส่งเสริมความเป็นเลิศ และผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมความเป็นเลิศความสามารถพิเศษแต่ละด้าน

4.4 ขั้นปรับปรุง (Act : A)

4.4.1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากผลการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษแต่ละด้าน

4.4.2 ผู้วิจัยนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้ เสนอต่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ ห้องเรียนพิเศษ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อนำไปปรับปรุง พัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษแต่ละด้าน

5. G : Gifted Learning Center หมายถึง แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่จัดขึ้นอย่างหลากหลาย รวมทั้งการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ตลอดเวลา มีรายละเอียด ดังนี้

5.1 ขั้นวางแผน (Plan : P)

ผู้วิจัยจัดประชุมคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ร่วมกับคณะกรรมการกลุ่มบริหารงานทั่วไป เพื่อร่วมกันวางแผนการจัดและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

5.2 ขั้นปฏิบัติ (Do : D)

5.2.1 ผู้วิจัยได้ประสานขอความร่วมมือไปยังภาคีเครือข่ายทั้งภายในและนอกโรงเรียน ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา สมาคมผู้ปกครองและครู เครือข่ายผู้ปกครอง สมาคมนักเรียนเก่ามหาวชิราวุธ และนักเรียนเก่าแต่ละรุ่น เพื่อจัดแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้เฉพาะทาง ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

5.2.2 จัดแหล่งเรียนรู้เฉพาะทางทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างหลากหลายและส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

ผู้วิจัยดำเนินการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนจัดแหล่งเรียนรู้เฉพาะทางที่หลากหลาย ทันสมัย และเพียงพอต่อนักเรียนทุกคน อีกทั้งให้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดทำทะเบียนและข้อมูลแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน สำหรับในส่วนของการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้นั้น ด้วยความตระหนักว่า ถึงแม้โรงเรียนจะมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทันสมัย และเพียงพอ แต่หากขาดการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใช้แหล่งเรียนรู้เหล่านั้น ย่อมทำให้นักเรียนขาดโอกาสในการศึกษาเรียนรู้และพัฒนาความสามารถของแต่ละบุคคล ทั้งนี้การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนนั้น ยังมีข้อจำกัดบางประการ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในปีการศึกษา 2563 โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ได้มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการเรียนแบบผสมผสานออนไลน์และออฟไลน์ ดังนั้นนักเรียนสามารถเข้าใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนได้บางส่วน โดยมีการแบ่งกลุ่มนักเรียนเพื่อสลับวันกันมาเรียนและใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนได้ เพื่อปฏิบัติตามมาตรการของการควบคุมโรค สำหรับในปีการศึกษา 2564 มีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ทั้งหมด ดังนั้นการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน

จะเป็นการเชิญผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบประจำแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ มาให้ความรู้กับนักเรียนที่มีความสนใจผ่านระบบออนไลน์แทน และนักเรียนสามารถเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนบางแห่งผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ของแหล่งเรียนรู้นั้น สำหรับแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน นักเรียนสามารถเข้าใช้แหล่งเรียนรู้ได้ในบางแห่งที่เปิดอนุญาติให้ใช้ได้ ภายใต้มาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และผู้วิจัยได้มีการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน โดยการเชิญวิทยากรประจำแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ภายนอกโรงเรียน มาให้ความรู้กับนักเรียนที่มีความสนใจผ่านระบบออนไลน์ และนักเรียนยังสามารถเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนบางแห่ง ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ของแหล่งเรียนรู้นั้นได้อีกช่องทางนึงด้วย ทั้งนี้แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนที่ผู้วิจัยร่วมกับทางโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ได้จัดไว้ มีดังนี้

5.2.2.1 แหล่งการเรียนรู้เฉพาะทาง ด้านภาษา

1) แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน อาทิ

(1) ร้านหมอภาษา

(2) ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ (ERIC)

(3) ศูนย์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

(4) ศูนย์พัฒนาศักยภาพบุคคลเพื่อความเป็นเลิศ (HCEC)

(5) ห้องคลินิกภาษา

(6) ห้องสมุดภาษาไทย

2) แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน อาทิ

(1) สถาบันขงจื๊อ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (เชิญวิทยากรมาให้ความรู้กับนักเรียนผ่านระบบออนไลน์)

(2) ศูนย์เครือข่ายพัฒนาการเรียนการสอนภาษามลายูภาคใต้ โรงเรียนสตูลวิทยา จังหวัดสตูล (เชิญวิทยากร มาให้ความรู้กับนักเรียนผ่านระบบออนไลน์)

(3) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

(4) ศูนย์เครือข่ายพัฒนาการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นภาคใต้ โรงเรียนวรนารีเฉลิม จังหวัดสงขลา (เชิญวิทยากร มาให้ความรู้กับนักเรียนผ่านระบบออนไลน์)

(5) ศูนย์เครือข่ายพัฒนาการเรียนการสอนภาษาเกาหลีภาคใต้ โรงเรียนวรนารีเฉลิม จังหวัดสงขลา (เชิญวิทยากร มาให้ความรู้กับนักเรียนผ่านระบบออนไลน์)

(6) กงสุลจีน ประจำจังหวัดสงขลา

5.2.2.2 แหล่งการเรียนรู้เฉพาะทาง ด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์

1) แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน อาทิ

(1) ห้องปฏิบัติการคณิตศาสตร์

(2) ห้อง GSP

(3) ห้องสมุดคณิตศาสตร์

2) แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน อาทิ

(1) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

(2) มหาวิทยาลัยทักษิณ

(3) มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

(4) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีศรีวิชัย

5.2.2.3 แหล่งการเรียนรู้เฉพาะทาง ด้านมิติสัมพันธ์

1) แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน อาทิ

(1) ศูนย์ศิลปะ

(2) หอศิลป์

(3) อาคารสายสังคีต

(4) หอจดหมายเหตุโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา

2) แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน อาทิ

(1) หอศิลป์ภาคใต้

(2) หอศิลป์สยาม จังหวัดสงขลา

(3) หอศิลป์นครหาดใหญ่ เฉลิมพระเกียรติ

(4) สถาปัตยกรรมในเขตเมืองเก่าสงขลา

(5) มัสยิดบ้านบนศิลปะไทย-จีน

5.2.2.4 แหล่งการเรียนรู้เฉพาะทาง ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว

1) แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน อาทิ

(1) สนามฟุตบอล

(2) สนามบาสเก็ตบอล

(3) สนามวอลเล่ย์บอล

(4) สนามตะกร้อ

(5) สนามกรีฑามาตรฐาน

(6) ห้องฝึกปฏิบัติการนาฏศิลป์

2) แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน อาทิ

(1) สนามกีฬามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

(2) สนามกีฬาติณสูลานนท์

(3) สนามกีฬาโรงเรียน อบจ. สงขลา

(4) สนามกีฬาโรงเรียนพะตงมูลนิธิ

(5) สนามกีฬามหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา

(6) สนามกีฬาจิรนครหาดใหญ่

(7) สนามกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

5.2.2.5 แหล่งการเรียนรู้เฉพาะทาง ด้านดนตรี

1) แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน อาทิ

(1) ห้องฝึกปฏิบัติการดนตรีไทย

(2) ห้องฝึกปฏิบัติการดนตรีสากล

(3) ห้องฝึกปฏิบัติการวงโยธวาทิต

2) แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน อาทิ

(1) ลานดนตรี-ลานวัฒนธรรม จังหวัดสงขลา

(2) ศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (เชิญวิทยากร มาให้ความรู้กับนักเรียนผ่านระบบออนไลน์)

5.2.2.6 แหล่งการเรียนรู้เฉพาะทาง ด้านมนุษยสัมพันธ์

1) แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน อาทิ

(1) ศูนย์อาเซียนศึกษา

(2) ห้องเรียนพระพุทธศาสนา

(3) ห้องเมืองสงขลามหาวชิราวุธ

2) แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน อาทิ

(1) วัดในจังหวัดสงขลา

(2) มัสยิดกลางประจำจังหวัดสงขลา

(3) ศูนย์เรียนรู้ด้านครอบครัวในชุมชน จังหวัดสงขลา (เชิญวิทยากร มาให้ความรู้กับนักเรียนผ่านระบบออนไลน์)

(4) ศูนย์เรียนรู้ด้านศาสนาและวัฒนธรรม จังหวัดสงขลา (เชิญวิทยากร มาให้ความรู้กับนักเรียนผ่านระบบออนไลน์)

5.2.2.7 แหล่งการเรียนรู้เฉพาะทาง ด้านการเข้าใจตนเอง

1) แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน อาทิ

(1) ห้องปฏิบัติการอาหาร

(2) โรงฝึกงานอุตสาหกรรม

(3) โรงฝึกงานไฟฟ้า

(4) ห้องฝึกตัดเย็บเสื้อผ้า

(5) ศูนย์การเรียนรู้เกษตร

(6) ห้องแนะแนว

2) แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน อาทิ

(1) มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

(2) วิทยาลัยเทคนิคสงขลา

(3) วิทยาลัยอาชีวสงขลา

(4) สถานประกอบการในจังหวัดสงขลา

5.2.2.8 แหล่งการเรียนรู้เฉพาะทาง ด้านธรรมชาติวิทยา

1) แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน อาทิ

(1) ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์

(2) ห้องปฏิบัติการทางชีววิทยา

(3) ห้องดาราศาสตร์

2) แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน อาทิ

(1) หาดสมิหลา

(2) หาดชลาทัศน์

(3) ศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคใต้ฝั่งตะวันออก จังหวัดสงขลา (เชิญวิทยากร มาให้ความรู้กับนักเรียนผ่านระบบออนไลน์)

5.2.2.9 แหล่งการเรียนรู้เฉพาะทาง ด้านดิจิทัล

1) แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน อาทิ

(1) ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ

(2) ศูนย์พัฒนาศักยภาพบุคคลเพื่อความเป็นเลิศ (HCEC)

(3) ห้อง ICT

(4) หอสมุดติณสูลานนท์

2) แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน อาทิ

(1) สำนักนวัตกรรมดิจิทัลและระบบอัจฉริยะ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ (เชิญวิทยากร มาให้ความรู้กับนักเรียนผ่านระบบออนไลน์)

(2) ศูนย์วิจัยและนวัตกรรม วิทยาลัยชุมชนสงขลา (เชิญวิทยากร มาให้ความรู้กับนักเรียนผ่านระบบออนไลน์)

(3) ศูนย์การเรียนรู้เทคโนโลยี อบจ. สงขลา

5.2.2.10 แหล่งการเรียนรู้เฉพาะทาง ด้านผู้นำ

1) แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน อาทิ

(1) ห้องคณะกรรมการนักเรียน

(2) ห้อง To Be Number One

(3) ห้อง นศท. จปร.

(4) ห้องลูกเสือกองเกียรติยศ

(5) ห้องกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2) แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน อาทิ

(1) สถานที่ทำงานศิษย์เก่าโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา

(2) หน่วยงานราชการในจังหวัดสงขลา

(3) องค์กรอิสระในจังหวัดสงขลา

5.2.3 ปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดเวลา

ผู้วิจัยมอบหมายให้ทางกลุ่มบริหารงานทั่วไป ดำเนินการจัดซื้อ ZOOM Meeting for Education ซึ่งเป็นโปรแกรมการประชุมทางไกล (Teleconference) ที่สามารถอำนวยความสะดวกสำหรับการเรียนออนไลน์แบบเห็นหน้าพร้อมกันหลายหน้าจอ ได้ยินเสียง พิมพ์ข้อความแชทหากัน แชร์ไฟล์เอกสาร แชร์หน้าจอ สามารถทำเครื่องหมายบนหน้าจอ และเข้าร่วมการประชุมหรือการเรียนออนไลน์ได้ผ่านอุปกรณ์ที่หลากหลาย ทั้งคอมพิวเตอร์แบบตั้งโต๊ะ (PC) คอมพิวเตอร์แบบพกพา (Notebook) แท็บเล็ต และสมาร์ทโฟน ทั้งนี้เพื่อเป็นการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศต่อการเรียนรู้แบบระบบออนไลน์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทางโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา มี ZOOM Meeting for Education สำหรับการประชุมและการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่พร้อมใช้งาน และอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่ทันสมัยและมีคุณภาพ นอกจากนี้ยังมอบหมายให้ครูผู้สอนผ่านระบบออนไลน์ทุกคนช่วยกันสร้างบรรยากาศที่ดีต่อการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ อาทิ ครูต้องมีบุคลิกภาพที่ดี แต่งกายดี พูดจาดี สุภาพเรียบร้อย ยิ้มแย้ม แจ่มใส รักนักเรียนเหมือนลูกหลาน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน รู้จักและเข้าใจนักเรียนทุกคน ส่งผลให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข เมื่อนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครู ย่อมให้ความเคารพครู อันส่งผลให้เกิดบรรยากาศที่ดีต่อการเรียนรู้

5.3 ขั้นตรวจสอบ (Check : C)

ผู้วิจัยได้นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดแหล่งเรียนรู้ การใช้แหล่งเรียนรู้ และการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ร่วมกับคณะกรรมการฝ่ายอาคารสถานที่ ซึ่งประกอบด้วย รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารทั่วไป ผู้ช่วยผู้อำนวยการกลุ่มบริหารทั่วไป หัวหน้างานงานอาคารสถานที่ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้หรือหัวหน้ากลุ่มงาน

5.4 ขั้นปรับปรุง (Act : A)

5.4.1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากผลการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดแหล่งเรียนรู้ การใช้แหล่งเรียนรู้ และการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

5.4.2 ผู้วิจัยนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้ นำเสนอต่อคณะกรรมการฝ่ายอาคารสถานที่ เพื่อนำไปปรับปรุง พัฒนาการจัดแหล่งเรียนรู้ และการใช้แหล่งเรียนรู้ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6. E : Experience หมายถึง ประสบการณ์ที่เสริมสร้างให้กับนักเรียนด้วยการฝึกซ้อมและเข้าร่วมแข่งขันทักษะเป็นประจำ ทั้งในระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ มีรายละเอียดดังนี้

6.1 ขั้นวางแผน (Plan : P)

6.1.1 ผู้วิจัยได้จัดประชุมกลุ่มบริหารงานวิชาการ เพื่อร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนักเรียน การเข้าร่วมกิจกรรม นำเสนอผลงาน ประกวดและแข่งขัน

6.2 ขั้นปฏิบัติ (Do : D)

6.2.1 จัดกิจกรรมฝึกซ้อมนักเรียนอย่างเข้มข้น ก่อนแข่งขันทักษะทุกรายการ

ตัวแทนนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเข้าแข่งขันต้องมีการเตรียมตัวและฝึกซ้อม ทั้งนี้การเตรียมตัวของตัวแทนนักเรียนอย่างน้อยสุดต้องมีเวลา 1 เดือน ก่อนแข่งขัน โดยมีการจัดสรรเวลาที่ต่างกัน ขึ้นอยู่กับความพร้อมและความสะดวกของนักเรียนและครูผู้ฝึกซ้อม และในช่วง 1 สัปดาห์ก่อนการแข่งขันทักษะแต่ละรายการที่โรงเรียนจัดส่งเข้าร่วมการแข่งขัน นักเรียนจะต้องมีความพร้อมในการแข่งขัน การฝึกซ้อมนักเรียนในช่วงเวลานี้จะจริงจังและเข้มข้นเป็นอย่างมาก โดยผู้วิจัยได้มอบหมายให้ครูผู้ดูแลแต่ละรายการแข่งขันต้องมาควบคุมการฝึกซ้อมด้วยตนเอง รวมถึงครูที่ไม่ได้เป็นผู้ควบคุมโดยตรงแต่ได้รับมอบหมายให้มาช่วย เช่น ครูอัตราจ้าง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นต้น ทั้งนี้การจัดกิจกรรมฝึกซ้อมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่จัดเสริมขึ้นเป็นพิเศษ นอกเหนือจากกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพนักเรียนแบบทั่วไป เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียน สำหรับการเข้าร่วมแข่งขันตามเงื่อนไขของผู้จัดการแข่งขันรายการนั้น ๆ

6.2.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันทักษะ

ผู้วิจัยได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันทักษะ แสดงผลงาน นำเสนอผลงาน ประกวดแข่งขันทั้งในระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความรู้ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ด้านต่าง ๆ ตามความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ดังนี้

6.2.2.1 การแข่งขันทักษะด้านภาษา อาทิ

1) เพชรยอดมงกุฎ (ภาษาไทย)

2) การแข่งขันโต้วาทีภาษาอังกฤษ

3) การแข่งขันเล่านิทานพื้นบ้านภาคใต้เป็นภาษาอังกฤษ

4) การแข่งขันทักษะความรู้ภาษาและวัฒนธรรมจีน

5) การประกวดคลิปวิดีโอรีวิวในการแข่งขันทักษะภาษาเกาหลี

6) การแข่งขันสุนทรพจน์ภาษาญี่ปุ่น

7) การแข่งขันคลิปวิดีโอสั้นในการแข่งขันทักษะภาษาญี่ปุ่น

8) การแข่งขันคลิปวิดีโอสั้นในการแข่งขันทักษะภาษามลายู

6.2.2.2 การแข่งขันทักษะด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ อาทิ

1) การแข่งขันคณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2) การสอบแข่งขันทางวิชาการวิชาคณิตศาสตร์

6.2.2.3 การแข่งขันทักษะด้านมิติสัมพันธ์ อาทิ

1) การประกวดวาดภาพระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

2) การประกวดวาดภาพระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

3) การประกวดศิลปะเด็กนานาชาติ

4) การแข่งขันทักษะการวาดเส้น รายการเพาะช่างศิลปกรรม

5) การประกวดวาดภาพระบายสี มหัศจรรย์ปิโตรเคมี

6) การประกวดผลงานจิตรกรรม NAN MEE Fine Arts Award

7) การประกวดวาดภาพ รายการ "แต้มสี เติมฝัน ปันทุนความรู้"

8) การประกวดวาดภาพศิลปะ เด็ก 5 จังหวัดชายแดนใต้

9) การประกวดวาดภาพจินตนาการทางวิทยาศาสตร์

6.2.2.4 การแข่งขันทักษะด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว อาทิ

1) การแข่งขันกรีฑาระหว่างโรงเรียน (กรมพลศึกษา)

2) การแข่งขันกรีฑาชิงแชมป์มุ่งซีเกมส์

3) การแข่งขันกรีฑาชิงแชมป์มุ่งเอเชียนเกมส์

4) การแข่งขันกอล์ฟ TGA SINGHA JUNIOR GOLF RANKING

5) การแข่งขันเทนนิสเยาวน PTT พัฒนาฝีมือภาคใต้

6) การแข่งขันกีฬาแบดมินตัน กีฬานักเรียน นักศึกษาแห่งชาติ

7) การแข่งขันฟุตบอล ระโนด คัพ

8) การแข่งขันลีลาศชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทย

9) การแข่งขันลีลาศ รายการ Bangkok Dance Challenge

10) การแข่งขันลีลาศ กีฬาแห่งชาติ (คัดเลือกระดับภาคใต้)

11) การแข่งขันลีลาศ กีฬาแห่งชาติ (ระดับประเทศ)

12) การประกวดหางเครื่องซุปเปอร์แดนซ์

13) การประกวดร้องเพลงไทยลูกทุ่งพร้อมหางเครื่อง

14) การประกวดนาฏศิลป์ไทย ดนตรีคีตศิลป์แห่งชาติ

6.2.2.5 การแข่งขันทักษะด้านดนตรี อาทิ

1) การแข่งขันขลุ่ยเพียงออ

2) การแข่งขันจะเข้

3) การประกวดวงเครื่องสายผสมปี่พาทย์ไม้นวม

4) การแข่งขันเดี่ยวขิม 7 หย่อง

5) การแข่งขันเดี่ยวซอด้วง

6) การแข่งขันเดี่ยวซออู้

7) การแข่งขันเดี่ยวฆ้องวงใหญ่

8) การแข่งขันเดี่ยวฆ้องวงเล็ก

9) การแข่งขันเดี่ยวระนาดทุ้ม

10) การแข่งขันเดี่ยวขับร้องเพลงไทย

11) การประกวดวงดนตรีสากล งานประเพณีลากพระ

6.2.2.6 การแข่งขันทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ อาทิ

1) การแข่งขันตอบปัญหาวิชาการด้านสังคมศึกษา

6.2.2.7 การแข่งขันทักษะด้านการเข้าใจตนเอง อาทิ

1) การแข่งขันโครงงานอาชีพ

6.2.2.8 การแข่งขันทักษะด้านธรรมชาติวิทยา อาทิ

1) การแข่งขันโครงงานวิทยาศาสตร์ประเภทสิ่งประดิษฐ์

2) การแข่งขันโครงงานวิทยาศาสตร์ประเภททดลอง

3) การแข่งขัน English Oral Presentation สาขาชีววิทยา

2) การแข่งขันโครงงานสาขาชีวภาพ

5) โครงการส่งเสริมโอลิมปิกวิชาการ สาขาชีววิทยา

3) โรงเรียนคาร์บอนต่ำ (ลดการใช้พลังงานไฟฟ้าที่โรงเรียน)

4) การแข่งขันประกวดไอเดียนวัตกรรมพลังงานรักษ์สิ่งแวดล้อม

6.2.2.9 การแข่งขันทักษะด้านดิจิทัล อาทิ

1) การแข่งขัน Bebras Thailand ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2) การแข่งขัน Bebras Thailand ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

3) การแข่งขันโครงการพัฒนาองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

6.2.2.10 การเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มทักษะด้านผู้นำ อาทิ

1) เข็มลูกเสือบำเพ็ญประโยชน์

2) ลูกเสือเนตรนารี หลักสูตรเครื่องหมายวิชาพิเศษ

3) ลูกเสือจิตอาสาพระราชทาน

4) โรงเรียนต้นแบบผู้บำเพ็ญประโยชน์

5) Asia Pacific Leadership Award

6.3 ขั้นตรวจสอบ (Check : C)

ผู้วิจัยได้นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัด/การเข้าร่วมกิจกรรม สำหรับเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียน ร่วมกับคณะกรรมการส่งเสริมความเป็นเลิศ ซึ่งประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานวิชาการ หัวหน้างานส่งเสริมความเป็นเลิศ และผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมความเป็นเลิศความสามารถพิเศษแต่ละด้าน

6.4 ขั้นปรับปรุง (Act : A)

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากผลการจัด/การเข้าร่วมกิจกรรม การนำเสนอผลงาน การประกวดและการแข่งขัน แล้วนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้เสนอต่อกลุ่มบริหารงานวิชาการ เพื่อนำไปปรับปรุง พัฒนา การจัด/การเข้าร่วมกิจกรรม การนำเสนอผลงาน การประกวดและการแข่งขันต่อไป

7. N : Network หมายถึง ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่ประสานงานกันเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน มีรายละเอียด ดังนี้

7.1 ขั้นวางแผน (Plan : P)

ผู้วิจัยดำเนินการจัดประชุมภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา สมาคมผู้ปกครองและครู เครือข่ายผู้ปกครอง สมาคมนักเรียนเก่ามหาวชิราวุธ และนักเรียนเก่าแต่ละรุ่น เพื่อร่วมกันหาช่องทางการติดต่อประสานงานและการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการส่งเสริมอัจฉริยภาพของนักเรียน เพื่อให้ภาคีเครือข่ายมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมศักยภาพบุตรหลานมากขึ้น

7.2 ขั้นปฏิบัติ (Do : D)

7.2.1 ประสานภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน

ผู้วิจัยได้ประสานภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน เพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน เพื่อสร้างความพึงพอใจ ความน่าเชื่อถือ ความมั่นใจ และความนิยมให้เกิดขึ้นในภาคีเครือข่าย ทำให้ภาคีเครือข่ายมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมศักยภาพบุตรหลานมากขึ้น มีการเสียสละทรัพย์สิน เวลา แรงงาน สิ่งของ และเทคโนโลยีมาสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน

7.2.2 สร้างช่องทางการติดต่อประสานงานภาคีเครือข่าย

ผู้วิจัยได้สร้างช่องทางของการติดต่อประสานงานภาคีเครือข่ายเพื่อการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของโรงเรียน หรือแจ้งข้อมูลของนักเรียนที่รวดเร็ว โดยใช้เทคโนโลยีการสร้างกลุ่มไลน์ภาคีเครือข่าย เลือกตั้งคณะกรรมการเครือข่าย ประธานเครือข่าย รองประธาน และเลขานุการ รวมทั้งการจัดทำฐานข้อมูลภาคีเครือข่ายอย่างเป็นระบบ ทำให้โรงเรียนมีแนวทางการส่งเสริมศักยภาพนักเรียน สามารถกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7.2.3 ประสานความร่วมมือจากภูมิปัญญาท้องถิ่นสาขาความรู้ด้านต่าง ๆ

ผู้วิจัยได้ประสานความร่วมมือจากภูมิปัญญาท้องถิ่นสาขาความรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อเข้าร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้และระดมทรัพยากรทางการศึกษาจากภายนอกท้องถิ่นเข้ามาจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

7.3 ขั้นตรวจสอบ (Check : C)

ผู้วิจัยได้นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการประสานภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ ร่วมกับคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการบริหารงานงบประมาณ รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารทั่วไป/บุคคล และรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียน ทั้งนี้นอกเหนือจากการดำเนินงานจัดการศึกษาตามนโยบายแล้ว ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนได้ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาและการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เช่น การสนับสนุนงบประมาณการจัดอบบรมความรู้นักเรียนตามโครงการต่าง ๆ จากองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา และการระดมทุนมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนจากสมาคมนักเรียนเก่ามหาวชิราวุธ และการสนับสนุนอุปกรณ์การกีฬาจากองค์กรภายนอก เป็นต้น

7.4 ขั้นปรับปรุง (Act : A)

7.4.1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากผลการประสานภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมนักเรียนศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ

7.4.2 ผู้วิจัยนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้ เสนอต่อคณะกรรมการบริหารโรงเรียน เพื่อนำไปปรับปรุง พัฒนา การประสานภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศต่อไป

8. I : Innovation หมายถึง นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย เพื่อยกระดับอัจฉริยภาพนักเรียนให้สูงขึ้นในทุกด้าน และปรับปรุงนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอยู่เสมอ มีรายละเอียด ดังนี้

8.1 ขั้นวางแผน (Plan : P)

8.1.1 ผู้วิจัยได้จัดประชุมหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ และตัวแทนครูผู้สอน เพื่อร่วมกันวางแผนในการสร้างนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อยกระดับอัจฉริยภาพของนักเรียนให้สูงขึ้น

8.1.2 ผู้วิจัยได้ประชุมกลุ่มบริหารงานวิชาการ วางแผนจัดทำโครงการส่งเสริมประสิทธิภาพการสร้างนวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน

8.2 ขั้นปฏิบัติ (Do : D)

8.2.1 ใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยร่วมกับกลุ่มบริหารงานวิชาการได้ส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อยกระดับอัจฉริยภาพของนักเรียนให้สูงขึ้น ผ่านโครงการส่งเสริมประสิทธิภาพการสร้างนวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีครูผู้สอนมีวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ตลอดจนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย สำหรับนำไปใช้ในการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมาย คือ การมีวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ เครือข่ายคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ที่สามารถบริการในการสร้างนวัตรรมเพื่อการเรียนการสอน ปรับระดับคุณภาพงานได้ตามความต้องการ และมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการจัดหาเทคโนโลยีที่ทันสมัยสำหรับนำมาใช้ในการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนมีค่อนข้างสูง ซึ่งนอกจากจะได้รับการจัดสรรงบประมาณจากทางโรงเรียนแล้ว งบประมาณส่วนหนึ่งได้มาจากการสนับสนุนของภาคีเครือข่าย อาทิ การสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาและองค์กรภายนอก และการระดมทุนจากสมาคมนักเรียนเก่ามหาวชิราวุธ เป็นต้น

8.2.2 ปรับปรุงนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอยู่เสมอ

หลังจากครูผู้สอนได้สร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนขึ้น และนำไปใช้ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนแล้ว ผู้วิจัยมอบหมายให้ครูผู้สอนประเมินการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนของตนเอง แล้วนำนวัตกรรมไปปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาของการส่งเสริมศักยภาพนักเรียน ซึ่งจะทำให้ได้นวัตกรรมที่มีคุณภาพเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากที่สุด สำหรับนำไปใช้ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนต่อไป

8.3 ขั้นตรวจสอบ (Check : C)

ผู้วิจัยได้นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการสร้าง การใช้ การประเมินผล และการปรับปรุงนวัตกรรมการเรียนการสอนของครู ร่วมกับคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานวิชาการ หัวหน้างานหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ หัวหน้างานวิจัยและนวัตกรรม และหัวหน้างานสื่อและเทคโนโลยี

8.4 ขั้นปรับปรุง (Act : A)

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินผลการสร้าง การใช้ การประเมินผล และการปรับปรุงนวัตกรรมการเรียนการสอนของครู นำเสนอต่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อนำไปจัดทำแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practice) ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนในแต่ละกลุ่มสาระ เพื่อเป็นวิธีปฏิบัติที่ทำให้โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ประสบความสำเร็จหรือนำไปสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมาย เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ และมีหลักฐานของความสำเร็จปรากฏชัดเจน โดยมีการสรุปวิธีปฏิบัติ หรือขั้นตอนการปฏิบัติ ตลอดจนความรู้และประสบการณ์ที่ได้บันทึกเป็นเอกสาร และเผยแพร่ให้หน่วยงานภายในหรือภายนอกโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

9. U : Unity หมายถึง ความเป็นเอกภาพ สามัคคี และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการบริหารจัดการการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน มีรายละเอียด ดังนี้

9.1 ขั้นวางแผน (Plan : P)

9.1.1 ผู้วิจัยจัดประชุมกลุ่มบริหารกิจการนักเรียน เพื่อร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรม/โครงการพัฒนาประสิทธิภาพภาคีเครือข่ายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

9.1.2 ผู้วิจัยจัดประชุมกลุ่มบริหารงานทั่วไป เพื่อร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสามัคคี ความเข้าใจ และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของบุคลากรในโรงเรียนในการส่งเสริมศักยภาพสู่ความเป็นเลิศให้กับนักเรียน

9.2 ขั้นปฏิบัติ (Do : D)

9.2.1 ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนนักเรียน

ปัจจุบันการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศต้องร่วมมือกันจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งครู นักเรียน และภาคีเครือข่าย ผู้วิจัยจึงมอบหมายให้กลุ่มบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา จัดโครงการพัฒนาประสิทธิภาพภาคีเครือข่ายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สร้างความสัมพันธ์อันดี และเกิดความร่วมมือกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ภาคีเครือข่ายมีความรู้ความเข้าใจนโยบายของโรงเรียนเกี่ยวกับการส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เพื่อเลือกตั้งกรรมการภาคีเครือข่าย ระดับห้องเรียน

ระดับชั้นเรียน และระดับโรงเรียน เพื่อให้ภาคีเครือข่ายมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง เพื่อให้ภาคีเครือข่ายจัดทำแผนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อเสนอกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพนักเรียนตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และเพื่อให้ภาคีเครือข่ายได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาพฤติกรรมนักเรียน

9.2.2 จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสามัคคี ความเข้าใจ และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของบุคลากรในโรงเรียน ในการส่งเสริมความเป็นเลิศให้กับนักเรียน

ผู้วิจัยมอบหมายให้กลุ่มบริหารงานทั่วไปจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสามัคคี ความเข้าใจ และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของบุคลากรในโรงเรียน ในการส่งเสริมศักยภาพสู่ความเป็นเลิศให้กับนักเรียน อาทิ การจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้บริหารและคณะครูหมุนเวียนมาให้กำลังใจครูและนักเรียนที่มีการฝึกซ้อมการแข่งขันทักษะ ซึ่งได้สร้างความสามัคคี ความเข้าใจ และความเห็นอกเห็นใจกันในกลุ่มครูและผู้บริหาร เป็นต้น

9.3 ขั้นตรวจสอบ (Check : C)

ผู้วิจัยได้นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินโครงการพัฒนาประสิทธิภาพภาคีเครือข่ายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสามัคคี ความเข้าใจ และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของบุคลากรในโรงเรียน ในการส่งเสริมศักยภาพสู่ความเป็นเลิศของนักเรียน ร่วมกับคณะกรรมการส่งเสริมความเป็นเลิศ ซึ่งประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานวิชาการ หัวหน้าแผนงานวิชาการ หัวหน้างานหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และหัวหน้างานส่งเสริมความเป็นเลิศ

9.4 ขั้นปรับปรุง (Act : A)

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากผลการดำเนินโครงการพัฒนาประสิทธิภาพภาคีเครือข่ายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสามัคคี ความเข้าใจ และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของบุคลากรในโรงเรียน ในการส่งเสริมศักยภาพสู่ความเป็นเลิศของนักเรียน แล้วนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้ นำเสนอต่อกลุ่มบริหารกิจการนักเรียน และกลุ่มบริหารงานทั่วไป เพื่อนำไปปรับปรุงการดำเนินโครงการ และการจัดกิจกรรมต่อไป

10. S : Success หมายถึง ความสำเร็จจากความมุ่งมั่น เกิดขึ้นจากการมีทัศนคติแห่งความสำเร็จ รวมทั้งการฉลองความสำเร็จ และประชาสัมพันธ์ผลงานความสำเร็จ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้กับครูและนักเรียน มีรายละเอียด ดังนี้

10.1 ขั้นวางแผน (Plan : P)

10.1.1 ผู้วิจัยจัดประชุมกับครูผู้สอน เพื่อมอบหมายให้ครูผู้สอนช่วยกันสร้างทัศนคติแห่งความสำเร็จให้กับตนเองและนักเรียน

10.1.2 ผู้วิจัยจัดประชุมกลุ่มบริหารงานกิจกรรมนักเรียน เพื่อร่วมกันวางแผนจัดกิจกรรม/โครงการเพื่อฉลองความสำเร็จ และประชาสัมพันธ์ความสำเร็จ ให้กับนักเรียนที่มีศักยภาพเป็นเลิศของโรงเรียน ตลอดจนครูผู้รับผิดชอบในการพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นเลิศในแต่ละด้าน รวมถึงนักเรียนทุกคนที่ได้เป็นตัวแทนของโรงเรียนในการเข้าร่วมการแข่งขันทักษะรายการต่าง ๆ

10.2 ขั้นปฏิบัติ (Do : D)

10.2.1 สร้างทัศนคติแห่งความสำเร็จแก่ครูผู้สอนและนักเรียน

ผู้วิจัยมอบหมายให้ครูผู้สอนช่วยกันสร้างทัศนคติแห่งความสำเร็จให้กับตนเองและนักเรียน เพื่อให้เกิดกำลังใจในการฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ มุ่งไปสู่ความสำเร็จที่ตั้งใจ อาทิ การโน้มน้าวให้นักเรียนควบคุมตนเองให้มีจิตสำนึกคิดเชิงบวก ศรัทธาในความงาม ความฝัน ถ้าคิดว่าตนเองทำได้แล้วจะทำได้และลงมือทำเดี๋ยวนี้ หรือการฝึกให้นักเรียนเอาใจจดจ่อกับสิ่งที่พึงปรารถนาและหลีกจากสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา โดยการสร้างมโนภาพ ถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นรูปภาพ เพราะรูปภาพหนึ่งรูปมีค่าเท่ากับคำพูดพันคำ และเมื่อประสบปัญหา ล้มเหลว พ่ายแพ้ หรือไม่สบอารมณ์ให้ตอบโต้ด้วยความคิดเชิงบวก โดยครูต้องฝึกให้นักเรียนยอมรับว่าทุกปัญหามีทางออกเสมอ และเป็นทางออกที่สวยงามด้วย เป็นต้น

10.2.2 ฉลองความสำเร็จให้กับนักเรียน

นักเรียนที่มีศักยภาพเป็นเลิศ ได้รับรางวัลจากการแข่งขันทักษะรายการต่าง ๆ ถือเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีคุณค่า มีเกียรติเหมาะสมกับสถาบันอันเป็นที่รักและศรัทธาของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมอบหมายให้กลุ่มบริหารงานกิจกรรมนักเรียน จัดกิจกรรมเพื่อฉลองความสำเร็จให้กับนักเรียนที่มีศักยภาพเป็นเลิศของโรงเรียน ตลอดจนครูผู้รับผิดชอบในการส่งเสริมนักเรียนสู่ความเป็นเลิศในแต่ละด้าน ทั้งความสำเร็จเล็ก ๆ ไปจนถึงความสำเร็จใหญ่ที่ตั้งเป้าหมาย ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การจัดงานเลี้ยงรับประทานอาหาร และการทำพิธีมอบประกาศนียบัตร เป็นต้น อย่างไรก็ตามนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพในด้านต่าง ๆ ที่ได้เข้าร่วมการแข่งขัน แต่ไม่ได้รับรางวัลจากการแข่งขัน ผู้วิจัยก็ให้ความสำคัญเช่นกัน โดยผู้วิจัยมอบหมายให้กลุ่มบริหารงานกิจกรรมนักเรียนจัดกิจกรรมเพื่อฉลองความสำเร็จให้กับนักเรียนกลุ่มนี้ เช่น การทำพิธีมอบประกาศนียบัตรให้กับนักเรียนทุกคนที่ได้เป็นตัวแทนของโรงเรียนในการเข้าร่วมการแข่งขันทักษะรายการต่าง ๆ แม้ว่านักเรียนคนนั้นจะได้รับหรือไม่ได้รับรางวัลจากการแข่งขันก็ตาม เป็นต้น

10.2.3 ประชาสัมพันธ์ผลงานความสำเร็จของนักเรียน

โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา มีนักเรียนที่มีศักยภาพเป็นเลิศมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมีคุณค่าต่อสังคมจำนวนมาก แต่นักเรียนเหล่านี้ขาดการประชาสัมพันธ์ยกย่อง เชิดชูเกียรติ ซึ่งการส่งเสริมนักเรียนที่มีศักยภาพให้ได้รับการยกย่อง นอกจากเป็นการให้ขวัญกำลังใจแก่นักเรียนแล้ว ยังเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนคนอื่น ๆ คิดอยากจะพัฒนาศักยภาพของตนเอง

เพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงร่วมกับกลุ่มบริหารกิจการนักเรียนจัดทำโครงการเชิดชูเกียรตินักเรียนขึ้น เพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพนักเรียนที่มีเกียรติยศ สมศักดิ์ศรีที่เป็นมหาวชิราวุธ โดยการประชาสัมพันธ์ผลงานความสำเร็จของนักเรียนผ่านช่องทางและโอกาสต่าง ๆ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้กับครูและนักเรียน อาทิ จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์หน้าโรงเรียน ลงข่าวผ่านทางเว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ สื่อสิ่งพิมพ์โรงเรียน วิดีทัศน์ และการจัดนิทรรศการแสดงผลงานความสำเร็จ เป็นต้น

10.3 ขั้นตรวจสอบ (Check : C)

ผู้วิจัยได้นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการสร้างทัศนคติแห่งความสำเร็จของครูและนักเรียน ตลอดจนการจัดกิจกรรม/โครงการเพื่อฉลองความสำเร็จ และประชาสัมพันธ์ผลงานความสำเร็จของนักเรียนและครู ร่วมกับคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการบริหารงานงบประมาณ รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารทั่วไป/บุคคล และรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียน

10.4 ขั้นปรับปรุง (Act : A)

10..4.1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการสร้างทัศนคติแห่งความสำเร็จของครูและนักเรียน การจัดกิจกรรม/โครงการเพื่อฉลองความสำเร็จ และการประชาสัมพันธ์ผลงานความสำเร็จของนักเรียนและครู

10.4.2 ผู้วิจัยนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้เสนอต่อครูผู้สอน เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาแนวทางการสร้างทัศนคติแห่งความสำเร็จของครูและนักเรียน และนำเสนอข้อมูลต่อกลุ่มบริหารงานกิจกรรมนักเรียน เพื่อนำไปปรับปรุงการจัดกิจกรรม/โครงการเพื่อฉลองความสำเร็จ และประชาสัมพันธ์ผลงานความสำเร็จของนักเรียนและครูต่อไป

หลังจากดำเนินการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563-2564 ดังกล่าวมาข้างต้นแล้ว จะประเมินความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของนักเรียน โดยพิจารณาจากผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) รางวัลการแข่งขัน และพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม ดังนี้

1. ประเมินผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพในแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 นักเรียนที่แววอัจฉริยภาพด้านภาษา แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม คือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาเกาหลี ภาษาญี่ปุ่น และภาษามลายู ประเมินผลการเรียนเฉลี่ยตามรายวิชาที่ถนัด คือ รายวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาเกาหลี ภาษาญี่ปุ่น และภาษามลายู

1.2 นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ ประเมินผลการเรียนเฉลี่ยจากรายวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน

1.3 นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านมิติสัมพันธ์ ประเมินผลการเรียนเฉลี่ยจากรายวิชาทัศนศิลป์

1.4 นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ นาฏศิลป์ และพลศึกษา ประเมินผลการเรียนเฉลี่ยตามรายวิชาที่ถนัด คือ รายวิชานาฏศิลป์ และรายวิชาพลศึกษา

1.5 นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านดนตรี แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ดนตรีไทย และดนตรีสากล ประเมินผลการเรียนเฉลี่ยตามรายวิชาที่ถนัด คือ รายวิชาดนตรีไทย และรายวิชาดนตรีสากล

1.6 นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ ประเมินผลการเรียนเฉลี่ยจากรายวิชาสังคมศึกษา

1.7 นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านการเข้าใจตนเอง ประเมินผลการเรียนเฉลี่ยจากรายวิชาการงานอาชีพ

1.8 นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านธรรมชาติวิทยา ประเมินผลการเรียนเฉลี่ยจากรายวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน สำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และประเมินผลการเรียนเฉลี่ยจากรายวิชาชีววิทยา สำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.9 นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านดิจิทัล ประเมินผลการเรียนเฉลี่ยจากรายวิชาคอมพิวเตอร์

1.10 นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านผู้นำ ประเมินผลการเรียนเฉลี่ยจากทุกรายวิชา (ผลการเรียนเฉลี่ยรวม) ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยต้องการประเมินผลความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของนักเรียน โดยพิจารณาจากผลการเรียนเฉลี่ย เพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นการประเมินผลการเรียนเฉลี่ยของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านผู้นำ จำเป็นต้องใช้ผลการเรียนเฉลี่ยรวม เนื่องจากไม่มีรายวิชาหนึ่งรายวิชาใดเฉพาะที่สะท้อนถึงความเป็นผู้นำได้ เมื่อเทียบกับรายวิชาอื่น ๆ ที่สามารถสะท้อนถึงแววอัจฉริยภาพของนักเรียนในด้านนั้น ๆ ได้

ทั้งนี้กำหนดเกณฑ์ในการประเมินประเมินผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ คือ นักเรียนต้องมีผลการเรียนเฉลี่ยเป็นไปตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด คือ ต้องมีผลการเรียนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.00 ทั้งนี้การกำหนดผลการเรียนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.00 นั้น เป็นเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นโดยคำนึงถึงนักเรียนทุกคนของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ไม่ใช่เพียงนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพเท่านั้น เพื่อเป็นการลดความเหลื่อมล้ำ ไม่ให้นักเรียนบางคนรู้สึกด้อยค่า และทำให้นักเรียนทุกคนรู้สึกว่าตนเองสามารถพัฒนาไปเป็นนักเรียนที่มีความสามารถเป็นเลิศของโรงเรียนได้

2. ประเมินผลรางวัลการแข่งขัน ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ โดยใช้ข้อมูลจากงานประกันคุณภาพการศึกษา กลุ่มบริหารงานวิชาการ โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา กำหนดเกณฑ์ในการประมิน คือ นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมศักยภาพต้องได้รับรางวัลการแข่งขันเป็นไปตาม

เกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด คือ นักเรียนได้รับรางวัลการแข่งขัน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของนักเรียนที่เข้าร่วมการแข่งขันทั้งหมด

3. ประเมินผลพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียน กำหนดเกณฑ์ในการประมิน คือ นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมศักยภาพต้องแสดงพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมเป็นไปตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด คือ มีการแสดงพฤติกรรมอยู่ในระดับสูงขึ้นไป นั่นคือมีค่าเฉลี่ยของระดับการแสดงพฤติกรรมไม่ต่ำกว่า 3.50

สำหรับการประเมินผลความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของนักเรียน จากการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563-2564 มีรายละเอียดของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ประกอบด้วย

1) กลุ่มเป้าหมายนักเรียนสำหรับประเมินผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) จากการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563-2564 คือ นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพในด้านต่าง ๆ 10 ด้าน ที่ได้จากการจัดกิจกรรมค้นหาและคัดกรองตามรูปแบบ MAHA GENIUS ในขั้นตอน A : Ability ทั้งนี้จากการดำเนินการคัดกรองนักเรียนในปีการศึกษา 2563 และปีการศึกษา 2564 ตามรูปแบบ MAHA GENIUS ผ่านกิจกรรมของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ห้องเรียนพิเศษ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพในด้านต่าง ๆ 10 ด้าน ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 966 คน และปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,383 คน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ในปีการศึกษา 2563-2564

แววอัจฉริยภาพของนักเรียน	ปีการศึกษา 2563		ปีการศึกษา 2564	
	จำนวนนักเรียนที่ค้นพบแววอัจฉริยภาพ (คน)	ร้อยละของนักเรียนทั้งหมดที่ค้นพบแววอัจฉริยภาพ	จำนวนนักเรียนที่ค้นพบแววอัจฉริยภาพ (คน)	ร้อยละของนักเรียนทั้งหมดที่ค้นพบแววอัจฉริยภาพ
ด้านภาษา	263	27.23	405	29.28
ด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์	15	1.55	17	1.23
ด้านมิติสัมพันธ์	10	1.04	12	0.87
ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว	42	4.35	56	4.05
ด้านดนตรี	91	9.42	135	9.76
ด้านมนุษยสัมพันธ์	4	0.41	5	0.36
ด้านการเข้าใจตนเอง	7	0.72	7	0.51
ด้านธรรมชาติวิทยา	420	43.48	629	45.48
ด้านดิจิทัล	8	0.83	13	0.94
ด้านผู้นำ	106	10.97	104	7.52
รวม	966	100.00	1,383	100.00

2. กลุ่มเป้าหมายนักเรียนสำหรับประเมินผลรางวัลการแข่งขัน จากการส่งเสริมศักยภาพ โดยรูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563-2564 คือ นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพในด้านต่าง ๆ 10 ด้าน ที่ได้เข้าร่วมแสดงผลงาน นำเสนอผลงาน ประกวดแข่งขันทั้งในระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 227 คน และปีการศึกษา 2564 จำนวน 303 คน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมแสดงผลงาน นำเสนอผลงาน ประกวดแข่งขันในระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ในปีการศึกษา 2563-2564

แววอัจฉริยภาพของนักเรียน	ปีการศึกษา 2563		ปีการศึกษา 2564	
	จำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมแข่งขัน (คน)	ร้อยละของจำนวนนักเรียนทั้งหมดที่เข้าร่วมแข่งขัน	จำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมแข่งขัน (คน)	ร้อยละของจำนวนนักเรียนทั้งหมดที่เข้าร่วมแข่งขัน
ด้านภาษา	1	0.44	22	7.26
ด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์	1	0.44	17	5.61
ด้านมิติสัมพันธ์	12	5.29	7	2.31
ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว	28	12.33	56	18.48
ด้านดนตรี	19	8.37	24	7.92
ด้านมนุษยสัมพันธ์	-	-	5	1.65
ด้านการเข้าใจตนเอง	-	-	7	2.31
ด้านธรรมชาติวิทยา	52	22.91	48	15.84
ด้านดิจิทัล	8	3.52	13	4.29
ด้านผู้นำ	106	46.70	104	34.33
รวม	227	100.00	303	100.00

3. กลุ่มเป้าหมายนักเรียนสำหรับประเมินพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมจากการส่งเสริมศักยภาพ โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563-2564 คือ นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพในด้านต่าง ๆ 10 ด้าน ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกขนาดกลุ่มเป้าหมายตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970 ; อ้างถึงในศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุโข. 2555 : 150) จากนักเรียนทั้งหมดที่มีแววอัจฉริยภาพในด้านต่าง ๆ 10 ด้าน ที่โรงเรียนได้ค้นพบในปีการศึกษา 2563 จำนวน 966 คน และปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,383 คน ได้กลุ่มเป้าหมายนักเรียนสำหรับประเมินพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมในปีการศึกษา 2563 จำนวน 276 คน และปีการศึกษา 2564 จำนวน 302 คน และดำเนินการสุ่มนักเรียนเป้าหมายโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Classification Random Sampling) โดยใช้อัจฉริยภาพของนักเรียนเป็นตัวแบ่งชั้น ได้จำนวนทั้งหมด 10 ชั้น จากนั้นเทียบสัดส่วนจำนวนกลุ่มเป้าหมายจากจำนวนนักเรียนทั้งหมดที่มีแววอัจฉริยภาพในแต่ละด้าน แล้วจึงสุ่มกลุ่มเป้าหมายนักเรียนในอัจฉริยภาพแต่ละด้าน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) โดยการจับฉลาก ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 กลุ่มเป้าหมายนักเรียนสำหรับประเมินพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม จากการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563-2564

แววอัจฉริยภาพของนักเรียน	ปีการศึกษา 2563		ปีการศึกษา 2564	
	จำนวนนักเรียนทั้งหมดที่มีแววอัจฉริยภาพ	จำนวนกลุ่มเป้าหมาย	จำนวนนักเรียนทั้งหมดที่มีแววอัจฉริยภาพ	จำนวนกลุ่มเป้าหมาย
ด้านภาษา	263	75	405	88
ด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์	15	5	17	4
ด้านมิติสัมพันธ์	10	3	12	3
ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว	42	12	56	12
ด้านดนตรี	91	26	135	29
ด้านมนุษยสัมพันธ์	4	1	5	1
ด้านการเข้าใจตนเอง	7	2	7	2
ด้านธรรมชาติวิทยา	420	120	629	137
ด้านดิจิทัล	8	2	13	3
ด้านผู้นำ	106	30	104	23
รวม	966	276	1,383	302

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียน คือ แบบประเมินพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียน (รายละเอียดดังเอกสารหมายเลข 2 ภาคผนวก ช หน้า 522-523) มีรายการข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ ลักษณะของแบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ กำหนดเกณฑ์น้ำหนักของการประเมิน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีการแสดงพฤติกรรมสูงมาก
ระดับ 4 หมายถึง มีการแสดงพฤติกรรมสูง
ระดับ 3 หมายถึง มีการแสดงพฤติกรรมปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง มีการแสดงพฤติกรรมต่ำ
ระดับ 1 หมายถึง มีการแสดงพฤติกรรมต่ำมาก

1.3 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างและหาคุณภาพของแบบประเมินพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียน ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาวรรณกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมอัจฉริยภาพของนักเรียน และการสนับสนุนพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียน

2) จัดทำร่างแบบประเมิน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบประเมิน โดยอาศัยข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบสำรวจแววความสามารถพิเศษทางด้านอารมณ์และสังคม ระดับมัธยมศึกษาของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2564 : 56-57) ได้ร่างแบบประเมินพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียน ซึ่งมีรายการข้อคำถาม จำนวน 20 ข้อ

3) ส่งร่างแบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2563 (รายละเอียดดังเอกสารหมายเลข 2 ภาคผนวก ง หน้า 470-480) เพื่อตรวจสอบด้านภาษาและความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำผลการตรวจสอบมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง พบว่า แบบประเมินมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์การพิจารณาทุกข้อ (IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป) (รายละเอียดดังเอกสารหมายเลข 2 ตารางที่ 56 หน้า 526)

4) ปรับปรุงร่างแบบประเมินตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้ครอบคลุมตามเนื้อหาก่อนนำไปทดลองใช้ (Try Out) โดยผลการตรวจสอบด้านภาษาและความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบประเมินพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียน โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน จำนวน 5 ท่าน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะในภาพรวมว่า ภาษาที่ใช้ในแบบประเมินบางข้อยังเป็นทางการมากเกินไป อาจทำให้นักเรียนเข้าใจยาก และคำถามบางข้อมีลักษณะเป็นประโยคยาวเกินไป ควรปรับให้กระชับขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ปรับปรุงแก้ไข โดยการปรับภาษาให้เข้าใจง่ายและตรงไปตรงมา โดยคงความเป็นทางการในระดับที่เหมาะสม รวมถึงการปรับลดความซับซ้อนของคำถาม และใช้ประโยคที่สั้น กระชับ แต่ยังคงความหมายเดิม

5) นำร่างแบบประเมินไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ที่มิใช่กลุ่มเป้าหมาย (ผู้วิจัยไม่ได้ใช้จำนวนนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพทั้งหมดเป็นกลุ่มเป้าหมายในการประเมินพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม) จำนวน 30 คน ในวันที่ 20 มีนาคม 2563 แล้วนำแบบประเมินที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ตามวิธีการของครอนบาร์ค ได้ค่าความเชื่อมั่นโดยรวมของร่างแบบประเมิน เท่ากับ 0.946 ซึ่งผ่านเกณฑ์การพิจารณา (ค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป) สามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ (รายละเอียดดังเอกสารหมายเลข 2 ตารางที่ 57 หน้า 527)

6) จัดทำแบบประเมินฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของนักเรียน จากการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563-2564 ดำเนินการดังนี้

1) เก็บรวบรวมข้อมูลผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) และรางวัลการแข่งขันของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพในปีการศึกษา 2563 และปีการศึกษา 2564 จากงานประกันคุณภาพการศึกษา กลุ่มบริหารงานวิชาการ โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ในวันที่ 13 พฤษภาคม 2564 และวันที่ 12 พฤษภาคม 2565

2) เก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียน จากการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และผ่านการหาคุณภาพของเครื่องมือมาแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินด้วยตนเอง ในวันที่ 19 เมษายน 2564 และวันที่ 19 เมษายน 2565 โดยส่งแบบประเมินไปยังนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 276 ฉบับ และปีการศึกษา 2564 จำนวน 302 ฉบับ ตอบแบบประเมิน ได้รับแบบประเมินคืนจากนักเรียนในปีการศึกษา 2563 จำนวน 276 ฉบับ และปีการศึกษา 2564 จำนวน 302 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของนักเรียน จากการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563-2564 ดำเนินการดังนี้

1) ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย แยกตามแววอัจฉริยภาพแต่ละด้าน และหาค่าร้อยละของจำนวนนักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้

2) รางวัลการแข่งขัน วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ของจำนวนนักเรียนที่ได้รับรางวัลการแข่งขัน แยกเป็นรางวัลระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ และหาค่าร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ได้รับรางวัลการแข่งขันเทียบกับจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมการแข่งขัน และเทียบกับเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้

3) พฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียน วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยเทียบกับเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ การแปลผลคะแนน พิจารณาจากระดับค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 82-83) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51-5.00 หมายถึง ระดับการแสดงพฤติกรรมสูงมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51-4.50 หมายถึง ระดับการแสดงพฤติกรรมสูง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51-3.50 หมายถึง ระดับการแสดงพฤติกรรมปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.51-2.50 หมายถึง ระดับการแสดงพฤติกรรมต่ำ
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00-1.50 หมายถึง ระดับการแสดงพฤติกรรมต่ำมาก

1.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ตามวิธีการของครอนบาร์ค และสถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาการมีส่วนร่วมของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่ายในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564

การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

2.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายสำหรับการประเมินการมีส่วนร่วมฯ ประกอบด้วย

1) นักเรียนโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ที่มีแววอัจฉริยภาพในด้านต่าง ๆ 10 ด้าน ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 276 คน และปีการศึกษา 2564 จำนวน 302 คน (กลุ่มเดียวกันกับการประเมินพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม ดังตารางที่ 5 หน้า 275)

2) ครูทุกคนของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 179 คน และในปีการศึกษา 2564 จำนวน 181 คน

3) ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา เลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดให้เป็นผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ตามข้อ 1) ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 276 คน และปีการศึกษา 2564 จำนวน 302 คน

4) ภาคีเครือข่าย ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 15 คน และปีการศึกษา 2564 จำนวน 15 คน เลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดให้เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน และสมาคมนักเรียนเก่าโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา จำนวน 8 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย ในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

(รายละเอียดดังเอกสารหมายเลข 2 ภาคผนวก ช หน้า 529-530) มีรายการข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ กำหนดเกณฑ์น้ำหนักของการประเมิน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีส่วนร่วมมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง มีส่วนร่วมมาก
ระดับ 3 หมายถึง มีส่วนร่วมปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อย
ระดับ 1 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

2.3 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาวรรณกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมอัจฉริยภาพนักเรียน และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

2) จัดทำร่างแบบสอบถาม ตามหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถาม โดยดัดแปลงจากแบบวัดของ กิตติ์ภูมิ คงศรี (2561 : 178) ได้ร่างแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย ในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ซึ่งมีรายการข้อคำถาม จำนวน 10 ข้อ

3) ส่งร่างแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2563 (รายละเอียดดังเอกสารหมายเลข 2 ภาคผนวก ง หน้า 470-480) เพื่อตรวจสอบด้านภาษาและความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำผลการตรวจสอบมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง พบว่า ร่างแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์การพิจารณาทุกข้อ (IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป) (รายละเอียดดังเอกสารหมายเลข 2 ตารางที่ 58 หน้า 533)

4) ปรับปรุงร่างแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้ครอบคลุมตามเนื้อหาก่อนนำไปทดลองใช้ (Try Out) โดยผลการตรวจสอบด้านภาษาและความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถามการมีส่วนร่วมฯ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะในภาพรวมว่า ภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามบางข้อยังเป็นทางการมากเกินไป อาจทำให้นักเรียนและผู้ปกครอง เข้าใจยาก และคำถามบางข้อมีลักษณะเป็นประโยคยาวเกินไป ควรปรับให้กระชับขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ปรับปรุงแก้ไข โดยการปรับภาษาให้เข้าใจง่ายและตรงไปตรงมา โดยคงความเป็นทางการในระดับที่เหมาะสม รวมถึงการปรับลดความซับซ้อนของคำถาม และใช้ประโยคที่สั้น กระชับ แต่ยังคงความหมายเดิม

5) นำร่างแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ ของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา จำนวน 30 คน ครูโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา จำนวน 30 คน ผู้ปกครองของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา จำนวน 30 คน และภาคีเครือข่าย จำนวน 30 คน ในวันที่ 20 มีนาคม 2563 แล้วนำร่างแบบสอบถามที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ตามวิธีการของครอนบาร์ค ได้ค่าความเชื่อมั่นโดยรวมของร่างแบบสอบถาม เท่ากับ 0.857 โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามจากการทดองใช้กับกลุ่มนักเรียน กลุ่มครู กลุ่มผู้ปกครอง และกลุ่มภาคีเครือข่าย เท่ากับ 0.870, 0.846, 0.854 และ 0.841 ตามลำดับ ซึ่งผ่านเกณฑ์การพิจารณา (ค่าความเชื่อมั่น ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป) สามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ (รายละเอียดดังเอกสารหมายเลข 2 ตารางที่ 59-63 หน้า 534-538)

6) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย ในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ด้วยตนเอง ในวันที่ 19 เมษายน 2564 และวันที่ 19 เมษายน 2565 โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ส่งแบบสอบถามไปยังนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ และผู้ปกครองนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 276 ฉบับ และปีการศึกษา 2564 จำนวน 302 ฉบับ เพื่อตอบแบบสอบถาม พร้อมนำส่งคืนภายในระยะเวลาที่กำหนด ได้รับแบบสอบถามคืนจากนักเรียนและผู้ปกครอง ครบจำนวนทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100

2) ส่งแบบสอบถามไปยังภาคีเครือข่ายในปีการศึกษา 2563 จำนวน 15 ฉบับ และปีการศึกษา 2564 จำนวน 15 ฉบับ เพื่อตอบแบบสอบถาม พร้อมนำส่งคืนภายในระยะเวลาที่กำหนด ได้รับแบบสอบถามคืนจากภาคีเครือข่าย ครบจำนวนทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100

3) นำแบบสอบถามให้ครู ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 179 ฉบับ และปีการศึกษา 2564 จำนวน 181 ฉบับ ตอบแบบสอบถาม โดยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของแบบสอบถามให้ครูได้รับทราบ ได้รับแบบสอบถามคืนจากครู ครบจำนวนทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย ในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพ

ของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผลคะแนน พิจารณาจากระดับค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 82-83) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51-5.00 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51-4.50 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51-3.50 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.51-2.50 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00-1.50 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

2.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ตามวิธีการของครอนบาร์ค และสถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 4 การประเมินผลการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564

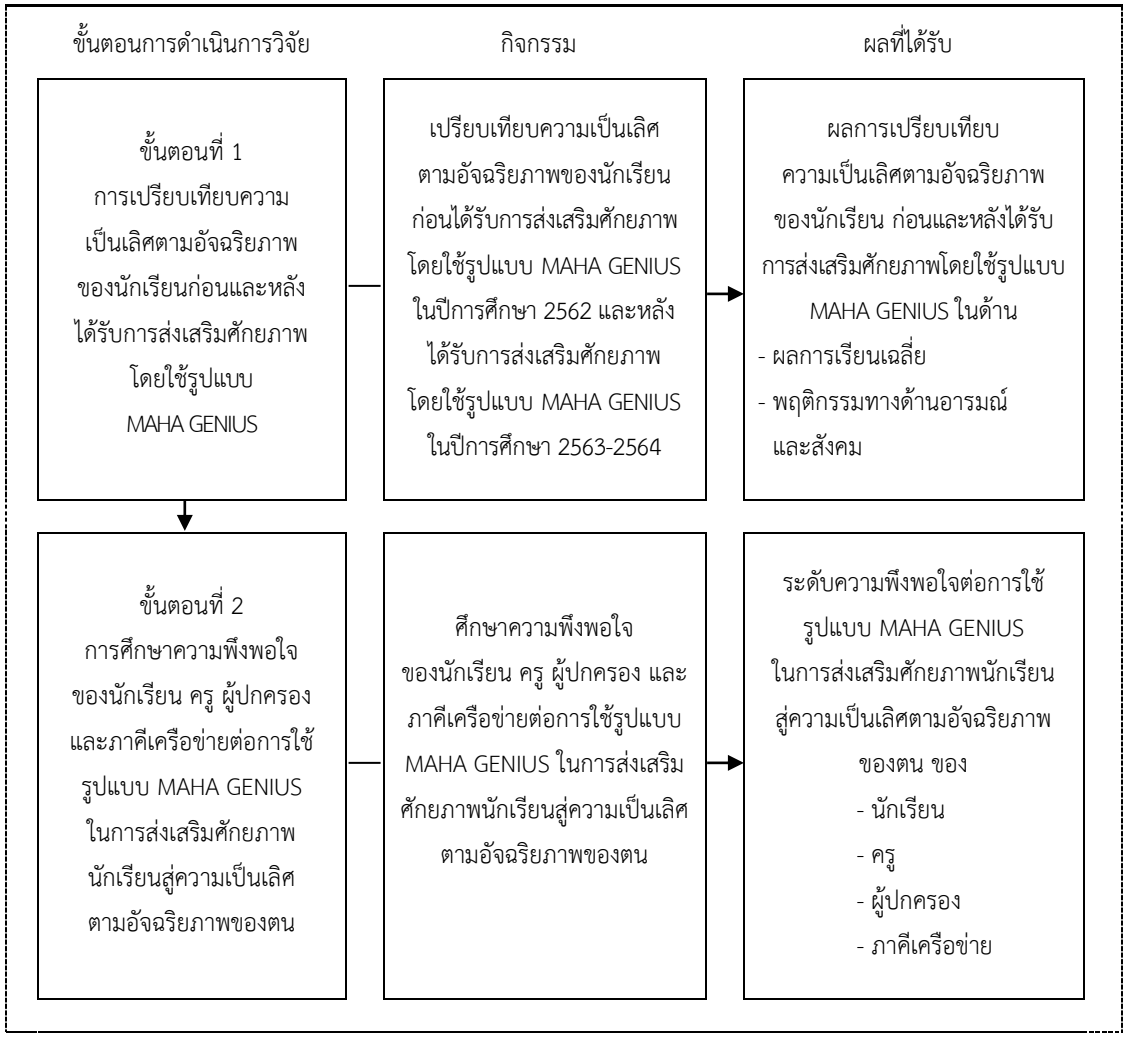

ภาพที่ 6 การวิจัยในระยะที่ 4 การประเมินผลการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564

ขั้นตอนที่ 1 การเปรียบเทียบความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของนักเรียนก่อนและหลังการพัฒนาศักยภาพ โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS

เปรียบเทียบความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของนักเรียน ก่อนได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2562 และหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563-2564 ซึ่งมีรายละเอียดของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.1 กลุ่มเป้าหมาย

1) กลุ่มเป้าหมายสำหรับใช้เปรียบเทียบผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) คือ นักเรียนทั้งหมดที่มีแววอัจฉริยภาพในปีการศึกษา 2562 จำนวน 826 คน ปีการศึกษา 2563 จำนวน 966 คน และปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,383 คน

2) กลุ่มเป้าหมายสำหรับใช้เปรียบเทียบพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม คือ นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพในปีการศึกษา 2563 จำนวน 276 คน และปีการศึกษา 2564 จำนวน 302 คน (กลุ่มเดียวกันกับการประเมินพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม ดังตารางที่ 5 หน้า 275) และนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพในปีการศึกษา 2562 จำนวน 263 คน จากการเลือกขนาดกลุ่มเป้าหมายตามตารางเคร็จซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970 ; อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุโข. 2555 : 150) จากจำนวนนักเรียนทั้งหมดที่มีแววอัจฉริยภาพในปีการศึกษา 2563 จำนวน 826 คน ดำเนินการสุ่มนักเรียนกลุ่มเป้าหมายโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Classification Random Sampling) โดยใช้อัจฉริยภาพของนักเรียนเป็นตัวแบ่ง แล้วจึงสุ่มนักเรียนในอัจฉริยภาพแต่ละด้าน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) โดยการจับฉลาก ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 กลุ่มเป้าหมายนักเรียนสำหรับประเมินพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม ก่อนได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2562

แววอัจฉริยภาพของนักเรียน	ปีการศึกษา 2562			
	จำนวนนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ (คน)	ร้อยละของจำนวนนักเรียนทั้งหมดที่มีแววอัจฉริยภาพ	จำนวนกลุ่มเป้าหมาย (คน)	ร้อยละของกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด
ด้านภาษา	213	25.79	68	25.86
ด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์	39	4.72	12	4.56
ด้านมิติสัมพันธ์	11	1.33	4	1.52
ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว	46	5.57	15	5.70
ด้านดนตรี	48	5.81	15	5.70
ด้านมนุษยสัมพันธ์	18	2.18	6	2.28
ด้านการเข้าใจตนเอง	67	8.11	21	7.99
ด้านธรรมชาติวิทยา	322	38.98	102	38.78
ด้านดิจิทัล	22	2.66	7	2.66
ด้านผู้นำ	40	4.85	13	4.95
รวม	826	100.00	263	100.00

1.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) และพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียน ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปบบ MAHA GENIUS คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ทั้งนี้เหตุผลของการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เนื่องจากเป็นการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป เพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรอิสระ 1 ตัว ซึ่งแบ่งออกเป็น k ประเภท จะส่งผลแตกต่างกันหรือไม่ กล่าวคือ เป็นการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของผลการเรียนเฉลี่ย และพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมที่ได้จากกลุ่มนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ จำนวน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพในปีการศึกษา 2562 กลุ่มนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพในปีการศึกษา 2563 และกลุ่มนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพในปีการศึกษา 2564 เพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรอิสระ 1 ตัว คือ ปีการศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ปีการศึกษา 2562 ปีการศึกษา 2563 และปีการศึกษา 2564 จะส่งผลแตกต่างกันหรือไม่

อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวนั้น จำเป็นต้องมีการทดสอบความแปรปรวน (Test of Homogeneity of Variance) ของข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ เพื่อทดสอบว่าค่าความแปรปรวนมีค่าเท่ากันหรือไม่ โดยหากค่าความแปรปรวนของข้อมูลมีค่าเท่ากัน จะใช้วิธีการเปรียบเทียบแบบ ANOVA หากมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ จะทำการทดสอบหลังการวิเคราะห์ (Post Hoc Test) โดยวิธีการเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparison) ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe') ซึ่งเป็นวิธีการเปรียบเทียบที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มไม่จำเป็นต้องมีขนาดเท่ากัน (กลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพในปีการศึกษา 2562 ปีการศึกษา 2563 และปีการศึกษา 2564 มีจำนวนไม่เท่ากัน) และไม่จำกัดจำนวนกลุ่มในการวิเคราะห์ แต่หากกรณีที่ค่าความแปรปรวนของข้อมูลมีค่าไม่เท่ากัน จะใช้การเปรียบเทียบแบบ Robust Test หากมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ จะทำการทดสอบหลังการวิเคราะห์ (Post Hoc Test) โดยวิธีการเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparison) ด้วยวิธีการของ Dunnett’s T3

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย ต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาความพึงพอใจของทุกภาคส่วนทั้งนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย ต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 ซึ่งมีรายละเอียดของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

2.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายสำหรับการศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 เป็นกลุ่มเป้าหมายเดียวกันกับการศึกษาการมีส่วนร่วมฯ (รายละเอียด ดังหน้า 278)

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย ต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน (รายละเอียดดังเอกสารหมายเลข 2 ภาคผนวก ช หน้า 539-541) มีรายการข้อคำถามจำนวน 22 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ กำหนดเกณฑ์น้ำหนักของการประเมิน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
ระดับ 3 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
ระดับ 1 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

2.3 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาวรรณกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมอัจฉริยภาพนักเรียน และความพึงพอใจ

2) จัดทำร่างแบบสอบถาม ตามหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถาม โดยดัดแปลงจากแบบวัดของ กิตติ์ภูมิ คงศรี (2561 : 178) ได้ร่างแบบสอบถามแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย ต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ซึ่งมีรายการข้อคำถาม จำนวน 22 ข้อ

3) ส่งร่างแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2563 (รายละเอียดดังเอกสารหมายเลข 2 ภาคผนวก ง หน้า 470-480) เพื่อตรวจสอบด้านภาษาและความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำผลการตรวจสอบมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง พบว่า ร่างแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์การพิจารณาทุกข้อ (IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป) (รายละเอียดดังเอกสารหมายเลข 2 ตารางที่ 64 หน้า 545-546)

4) ปรับปรุงร่างแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้ครอบคลุมตามเนื้อหาก่อนนำไปทดลองใช้ (Try Out) โดยผลการตรวจสอบด้านภาษาและความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถามความพึงพอใจฯ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะในภาพรวมว่า ภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามบางข้อยังเป็นทางการมากเกินไป อาจทำให้นักเรียนและผู้ปกครองเข้าใจยาก และคำถามบางข้อมีลักษณะเป็นประโยคยาวเกินไป ควรปรับให้กระชับขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ปรับปรุงแก้ไข โดยการปรับภาษาให้เข้าใจง่ายและตรงไปตรงมา โดยคงความเป็นทางการในระดับที่เหมาะสม รวมถึงการปรับลดความซับซ้อนของคำถาม และใช้ประโยคที่สั้น กระชับ แต่ยังคงความหมายเดิม

5) นำร่างแบบสอบถามความพึงพอใจฯ ไปทดลองใช้ (วันที่ในการทดลองใช้กลุ่มเป้าหมายที่นำไปทดลองใช้ และจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่นำไปทดลองใช้ เป็นชุดข้อมูลเดียวกันกับการทดลองใช้แบบสอบถามการมีส่วนร่วมฯ รายละเอียดดังหน้าที่ 280) แล้วนำร่างแบบสอบถามที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ตามวิธีการของครอนบาร์ค ได้ค่าความเชื่อมั่นโดยรวมของร่างแบบสอบถามความพึงพอใจฯ เท่ากับ 0.942 โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามจากการทดองใช้กับกลุ่มนักเรียน กลุ่มครู กลุ่มผู้ปกครอง และกลุ่มภาคีเครือข่าย เท่ากับ 0.952, 0.949, 0.935 และ 0.939 ตามลำดับ ซึ่งผ่านเกณฑ์การพิจารณา (ค่าความเชื่อมั่น ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป) สามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ (รายละเอียดดังเอกสารหมายเลข 2 ตารางที่ 65-69 หน้า 547-553)

6) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย ต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ดำเนินการเช่นเดียวกันกับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามการมีส่วนร่วมฯ (ส่งแบบสอบถามความพึงพอใจฯ พร้อมกับแบบสอบถามการมีส่วนร่วมฯ ไปยังกลุ่มเป้าหมายตามรายละเอียดดังหน้า 280)

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่ายต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผลคะแนน พิจารณาจากระดับค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 82-83) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51-5.00 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51-4.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51-3.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.51-2.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00-1.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

2.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ตามวิธีการของครอนบาร์ค และสถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4
ผลการวิจัย

การวิจัยและพัฒนาการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามกระบวนการวิจัย โดยได้นำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

1. สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การนำเสนอผลการวิจัย
3. ผลการวิจัย

สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนกลุ่มเป้าหมาย
$\overline{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มเป้าหมาย
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มเป้าหมาย
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็นจากค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
***	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

การนำเสนอผลการวิจัย

เสนอผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

ระยะที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

ระยะที่ 3 ผลการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564

ระยะที่ 4 ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564

ผลการวิจัยระยะที่ 1

ผลการวิจัยระยะที่ 1 เป็นผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยนำเสนอผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน และตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ซึ่งมีผลการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา พบว่า โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองต่อความรู้ความสามารถและความต้องการของนักเรียนทุกคน รวมทั้งมีการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสเรียนรู้อย่างหลากหลาย ตามความถนัดและความสนใจ โดยได้จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2563 ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนที่หลากหลาย กำหนดไว้ในประเด็นยุทธศาสตร์โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ด้านผู้เรียน ดังนี้ (1) การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และเจตนารมณ์ของโรงเรียน (2) การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนให้มีศักยภาพตามหลักสูตร (3) การสรรหานักเรียน และการจัดการเรียนการสอนนักเรียนให้มีความสามารถเต็มศักยภาพใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้มีคุณภาพชั้นนำตามมาตรฐานสากล (4) ส่งเสริมนักเรียนให้มีความรัก ศรัทธา ต่อโรงเรียน สังคม และประเทศชาติ (5) การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนให้มีทักษะในการประกอบอาชีพ (6) การพัฒนาและส่งเสริมให้นักเรียนเป็นเลิศทางความคิดและผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ และ (7) การพัฒนาและส่งเสริมด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา ให้นักเรียนมีสุขภาพกายที่ดีและมีสุนทรียภาพ โดยโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ได้ร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาอัจฉริยภาพของนักเรียนในด้านต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาแววอัจฉริยภาพของนักเรียน กำหนดแนวทางที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพและดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนกลุ่มเป้าหมายให้ได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถตามความถนัดและความสนใจให้ถึงขีดสุดแห่งศักยภาพ ภายใต้ความเชื่อที่ว่าหากนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษหรือมีแววอัจฉริยภาพ ได้รับการพัฒนาจนถึงขีดสุดแห่งศักยภาพแล้ว เมื่อเติบโตขึ้นจะเป็นกลุ่มบุคคลที่สามารถสร้างคุณประโยชน์ต่อท้องถิ่น ต่อจังหวัดสงขลา และต่อประเทศชาติต่อไป

ความพร้อมของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ในการส่งเสริมอัจฉริยภาพของนักเรียนด้านต่าง ๆ โดยรวมโรงเรียนมีความพร้อมในด้านบุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ตลอดจนภาคีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ซึ่งเอื้อต่อการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนทั่วไปได้แสดงออกซึ่งความรู้ความสามารถตามความถนัดและความสนใจได้เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล และเมื่อพิจารณาความพร้อมในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในการส่งเสริมความสามารถพิเศษหรืออัจฉริยภาพของนักเรียน พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และโครงการห้องเรียนส่งเสริมความเป็นเลิศด้านภาษาอังกฤษ (English Gifted Learners : EGL) มีความพร้อมที่จะรับผิดชอบในการส่งเสริมอัจฉริยภาพด้านภาษา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีความพร้อมที่จะรับผิดชอบในการส่งเสริมอัจฉริยภาพด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์) มีความพร้อมที่จะรับผิดชอบในการส่งเสริมอัจฉริยภาพด้านมิติสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) มีความพร้อมที่จะรับผิดชอบในการส่งเสริมอัจฉริยภาพด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระดนตรีไทยและดนตรีสากล) และโครงการห้องเรียนดนตรี (Music Program : MP) มีความพร้อมที่จะรับผิดชอบในการส่งเสริมอัจฉริยภาพด้านดนตรี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีความพร้อมที่จะรับผิดชอบในการส่งเสริมอัจฉริยภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ มีความพร้อมที่จะรับผิดชอบในการส่งเสริมอัจฉริยภาพด้านการเข้าใจตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (วิทยาศาสตร์ปกติ) และโครงการห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและภาษา (Science Maths Ability : SMA) มีความพร้อมที่จะรับผิดชอบในการส่งเสริมอัจฉริยภาพด้านธรรมชาติวิทยา กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี) มีความพร้อมที่จะรับผิดชอบในการส่งเสริมอัจฉริยภาพด้านดิจิทัล และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีความพร้อมที่จะรับผิดชอบในการส่งเสริมอัจฉริยภาพด้านผู้นำ

สำหรับการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ในปีการศึกษา 2562 โรงเรียนให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความรู้ความสามารถและความต้องการของนักเรียนทุกคน ในขณะเดียวกันก็ได้ดำเนินการส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านต่าง ๆ ได้แสดงออกซึ่งความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ตามความถนัดและความสนใจของแต่ละบุคคล อย่างไรก็ตามพบว่า โรงเรียนยังมีรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนที่ไม่ชัดเจน ขาดแนวทางในการวัดแววอัจฉริยภาพของนักเรียน และขาดการดำเนินงานการพัฒนาอย่างเป็นระบบขั้นตอน เมื่อพิจารณาผลการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพด้านต่าง ๆ พบว่า นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนา

ศักยภาพด้านต่าง ๆ ยังไม่หลากหลาย ไม่ทั่วถึง และไม่เต็มศักยภาพ ส่งผลให้โอกาสที่เข้ารับการแข่งขันหรือการได้รับรางวัล การประกาศเกียรติคุณในระดับต่าง ๆ ยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ กล่าวคือ จากนักเรียนทั้งหมดของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 3,629 คน มีนักเรียนเพียง 826 คน ที่ได้รับการส่งเสริมอัจฉริยภาพ คิดเป็นร้อยละ 22.76 ของนักเรียนทั้งหมด และเมื่อพิจารณานักเรียน จำนวน 826 คน ที่ได้รับการส่งเสริมอัจฉริยภาพ พบว่า นักเรียนได้รับการส่งเสริมอัจฉริยภาพด้านภาษา จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 25.79 ด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 4.72 ด้านมิติสัมพันธ์ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 1.33 ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 5.57 ด้านดนตรี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 5.81 ด้านมนุษยสัมพันธ์ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 2.18 ด้านการเข้าใจตนเอง จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 8.11 ด้านธรรมชาติวิทยา จำนวน 322 คน คิดเป็นร้อยละ 38.98 ด้านดิจิทัล จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 2.66 และด้านผู้นำ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 4.85 นอกจากนี้ยังพบว่าจากนักเรียน จำนวน 826 คน ที่ได้รับการส่งเสริมอัจฉริยภาพ มีนักเรียนได้รับรางวัลและการยกย่องชมเชยเพียง 417 คน คิดเป็นร้อยละ 50.48 ของนักเรียนทั้งหมดที่ได้รับการส่งเสริมอัจฉริยภาพ จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่ายังมีนักเรียนอีกจำนวนมากที่ยังไม่ได้รับการค้นหาแววอัจฉริยภาพ ส่งผลให้สูญเสียโอกาสการได้รับการส่งเสริมอัจฉริยภาพไปอย่างน่าเสียดาย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

หลังจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนแล้ว ผู้วิจัยได้นำผลจากการวิเคราะห์มาดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม ร่วมกับตัวแทนกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตัวแทนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและงานแนะแนว ตัวแทนกลุ่มบริหารหลักสูตรวิชาการ ตัวแทนเครือข่ายผู้ปกครอง ตัวแทนนักเรียน ตัวแทนชุมชน ตัวแทนโรงเรียนสงขลาวิทยาคม (โรงเรียนคู่พัฒนา) และตัวแทนโรงเรียนในสหวิทยาเขตสองทะเล ในเรื่องการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน เพื่อสะท้อนความต้องการจำเป็นในส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความต้องการให้โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา จัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนกลุ่มทั่วไปให้ดีขึ้นกว่าเดิม และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกซึ่งความถนัดและความสนใจ เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล และมีความจำเป็นที่จะต้องค้นหาแววความสามารถพิเศษของนักเรียน ตามความพร้อมของโรงเรียน และค้นหานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในแต่ละด้านที่โดดเด่นกว่านักเรียนที่อยู่ในวัยเดียวกัน ระดับชั้นเดียวกัน ซึ่งถือว่าเป็นนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ เพื่อดำเนินการวางแผนพัฒนาอัจฉริยภาพของนักเรียนกลุ่มนี้ได้อย่างถูกต้อง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นชอบให้โรงเรียนดำเนินการค้นหา

แววอัจฉริยภาพด้านต่าง ๆ ของนักเรียน และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาแววอัจฉริยภาพของนักเรียนต่อไป และน่าจะมีรูปแบบสำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

ผลการวิจัยระยะที่ 2

ผลการวิจัยระยะที่ 2 เป็นผลการพัฒนารูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยนำเสนอผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ผลการกำหนดแนวทางในการสร้างรูปแบบ ตอนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบ MAHA GENIUS และตอนที่ 3 ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบ MAHA GENIUS ซึ่งมีผลการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการกำหนดแนวทางในการสร้างรูปแบบ

จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ หลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า การส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนนั้น ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากนักเรียนมีความแตกต่างกันในองค์ประกอบทางจิตวิทยาส่วนบุคคล นักเรียนซึ่งถูกชุบเลี้ยงภายใต้สถาณการณ์ต่าง ๆ จะเปิดรับความคิดเห็นแตกต่างกันไป และต้องคำนึงถึงระดับความรู้ความสามารถของนักเรียน ซึ่งตามแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญา สติปัญญาของนักเรียนมีหลายด้านที่มีความสำคัญเท่าเทียมกัน ขึ้นอยู่กับว่าใครจะโดดเด่นในด้านไหนบ้าง ซึ่งแต่ละด้านผสมผสานกัน แสดงออกมาเป็นความสามารถในเรื่องใด เป็นลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละคนไป นอกจากนี้ยังพบว่าความสามารถพิเศษที่แฝงอยู่ในตัวนักเรียน อาจไม่แสดงออกอย่างชัดเจน นักเรียนที่มีศักยภาพโดดเด่นที่จะเป็นอัจฉริยะบุคคลในอนาคต อาจไม่แสดงความสามารถใด ๆ ให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ในสถานการณ์ทั่ว ๆ ไป จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการสำรวจหรือเสาะหาความสามารถพิเศษนี้ด้วยกระบวนการที่เหมาะสม หลากหลาย และหลายขั้นตอน เปรียบเสมือนการร่อนหาเพชรจนได้เพชรน้ำเอก นอกจากนี้การส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนให้ไปสู่ความเป็นเลิศได้นั้น จำเป็นต้องมีการกิจกรรมพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกิจกรรมพัฒนานักเรียนจะช่วยพัฒนานักเรียนให้เจริญงอกงามเต็มตามศักยภาพแห่งตน รวมทั้งมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีการจัดแหล่งเรียนรู้ที่สร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ตลอดเวลา และส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้นั้น เพราะถึงแม้ว่าจะมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย แต่หากขาดการส่งเสริมการเข้าใช้แหล่งเรียนรู้ ก็ทำให้นักเรียนขาดโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถของตนเอง มีการเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสรับประสบการณ์ แล้วได้รับการกระตุ้นให้สะท้อนสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จากประสบการณ์ออกมา เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองด้วยการฝึกซ้อมและการแข่งขัน ตลอดจนจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อให้เกิดพลังในการจัดการกับสถานการณ์ปัญหา มีการประสานงานหรือทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มีเป้าหมายร่วมกัน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ร่วมกันแลกเปลี่ยนข่าวสาร และดำเนินกิจกรรมที่ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วม ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จ

ร่วมกัน มีการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพของตนเอง และมีการประเมินผลการใช้นวัตกรรม เพื่อปรับปรุงนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอยู่เสมอ นอกจากนี้การดำเนินงานการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนให้ประสบผลสำเร็จนั้น จำเป็นต้องมีความเป็นเอกภาพของการบริหารจัดการ ทั้งด้านโครงสร้าง รูปแบบวิธีการดำเนินงาน หรือการจัดระเบียบให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวกัน และการมุ่งสู่ความสำเร็จโดยการสร้างทัศนคติแห่งความสำเร็จ ตลอดจนการส่งเสริมกำลังใจโดยการยกย่องความสำเร็จ และประชาสัมพันธ์ผลงานความสำเร็จ แม้จะเป็นความสำเร็จที่เล็กน้อย แต่ก็สามารถมุ่งไปถึงความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ในอนาคตได้

ผลจากการสนทนากลุ่มกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มีความคิดเห็นตรงกันว่าการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศนั้น ต้องคำนึงถึงศักยภาพที่แตกต่างกันของนักเรียน โดยโรงเรียนต้องจัดแผนการเรียนที่หลากหลาย ให้ตรงตามความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของนักเรียน ซึ่งหากโรงเรียนมีแผนการเรียนหรือมีแนวการสอนที่มีรูปแบบเดียว จะเป็นการปิดกั้นความสามารถและความต้องการของนักเรียน ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่ไม่มีความสุข ไม่ตรงตามความสนใจและเป้าหมายของนักเรียน นอกจากนี้การส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศนั้น ต้องมีการค้นหาและคัดกรองนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้วยวิธีการที่เหมาะสม เมื่อคัดกรองนักเรียนได้แล้วต้องจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียน จัดแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้กับนักเรียน มีการนำนวัตกรรมที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนรู้และสร้างทัศนคติแห่งความสำเร็จให้กับนักเรียน นอกจากนี้การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศให้ประสบความสำเร็จนั้น ทางโรงเรียนไม่สามารถดำเนินการฝ่ายเดียวได้ จำเป็นต้องมีการร่วมมือกับภาคีเครือข่ายและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยทุกฝ่ายจะต้องสามัคคีและเป็นอันหนึ่งอันเดียวในกัน จึงจะทำให้การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศประสบความสำเร็จได้

จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ หลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับผลจากการระดมความคิดจากการการสนทนากลุ่มกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบสำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

ตอนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบ MAHA GENIUS

จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ หลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับผลจากการระดมความคิดจากการการสนทนากลุ่มกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาสร้างเป็นรูปแบบสำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน เรียกว่า รูปแบบ “MAHA GENIUS” ซึ่งมีองค์ประกอบ 10 องค์ประกอบ แสดงรายละเอียดดังภาพที่ 7-16

Multiple Intelligences (M)

พหุปัญญาที่ก่อให้เกิดอัจฉริยภาพที่หลากหลายของนักเรียน
เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย

1. จัดการเรียนการสอนรายวิชาพื้นฐานตามหลักสูตร

จัดการเรียนรู้โดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 และ (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2562 กำหนดให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้ตามหลักสูตรปกติของโรงเรียน ซึ่งมีการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนปกติให้กับนักเรียนทุกคน ในชั้นเดียวกัน เพื่อเรียนรู้ร่วมกัน ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2. จัดการเรียนการสอนวิชาสาระเพิ่มเติม

จัดสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม ให้นักเรียนได้เลือกเรียนและพัฒนาความสามารถตามความถนัดและความสนใจอย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล โดยใช้หลักการ คือ จัดหลักสูตรที่พิเศษกว่าหลักสูตรปกติ จัดหลักสูตรที่พัฒนาทักษะและความคิดขั้นสูง (ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ฯลฯ) ใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อเพิ่มทักษะทางด้านอารมณ์และสังคม การเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม ใช้กิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบให้ทำโครงงาน กิจกรรมเคลื่อนไหว กิจกรรมที่ใช้ประสาทสัมผัสทุกส่วน เพื่อตอบสนองการพัฒนาสมองทุกส่วน และตอบสนองลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของนักเรียนและการแสดงออกของนักเรียน และยึดนักเรียนเป็นสำคัญในการจัดการเรียนการสอน

ภาพที่ 7 องค์ประกอบของรูปแบบ MAHA GENIUS ด้าน Multiple Intelligences (M)

Ability (A)

ความสามารถพิเศษของนักเรียน ค้นพบได้จากการจัดกิจกรรมค้นหาและคัดกรองด้วยวิธีการที่เหมาะสม

1. เปิดรับนักเรียนความสามารถพิเศษอย่างหลากหลาย

เปิดรับสมัครนักเรียนผ่านกิจกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้ ห้องเรียนพิเศษ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อค้นหานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษหรือนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ จำนวน 10 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา ด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านดนตรี ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการเข้าใจตนเอง ด้านธรรมชาติวิทยา ด้านดิจิทัล และด้านผู้นำ

2. รวมกลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

หลังจากค้นหาและคัดกรองนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษได้แล้ว จะมีการรวมกลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในด้านเดียวกันมาอยู่ด้วยกัน ผ่านการจัดตั้งเป็นกลุ่ม/ชมรมเฉพาะขึ้น เพื่อความสะดวกในการบริหารจัดการในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

ภาพที่ 8 องค์ประกอบของรูปแบบ MAHA GENIUS ด้าน Ability (A)

Happy (H)

ความสุขของนักเรียน เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียน ได้ทำในสิ่งที่รัก ซึ่งจะเป็นพลังในการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพ ได้อย่างไม่หยุดยั้ง

1. จัดกิจกรรมชุมนุมให้นักเรียนได้เลือกตามความถนัด

จัดกิจกรรมชุมนุมเพื่อส่งเสริมศักยภาพตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน ให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมตามความถนัด ตามความชอบ และความสนใจ ทำให้นักเรียนมีความสุข มีความภาคภูมิใจ และเห็นคุณค่าในตนเอง จากการทำกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของตนเอง

2. จัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างหลากหลาย

จัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างหลากหลาย เพื่อช่วยเพิ่มพูนทักษะการคิดวิเคราะห์ ความมีน้ำใจต่อกัน การทำงานเป็นทีม และกระตุ้นให้นักเรียนได้ค้นหาศักยภาพและความชอบของตนเอง เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ ทั้งปฏิบัติด้วยตนเอง หรือปฏิบัติเป็นกลุ่ม เป็นทีม โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนห้องเดียวกัน ระดับชั้นเดียวกัน หรือหลายระดับชั้นทำกิจกรรมร่วมกัน ให้นักเรียนรู้จักการปรับตัว ช่วยเหลือดูแลกัน มีปฏิสัมพันธ์กับคนหลายช่วงวัย จะยิ่งช่วยเพิ่มทักษะทางด้านอารมณ์และสังคม และทักษะในการแก้ปัญหาให้กับนักเรียน

ภาพที่ 9 องค์ประกอบของรูปแบบ MAHA GENIUS ด้าน Happy (H)

Activity (A)

กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษอย่างต่อเนื่อง

1. จัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษอย่างต่อเนื่อง

จัดกิจกรรม/โครงการ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในแต่ละด้านอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ กิจกรรม/โครงการเพื่อพัฒนาอัจฉริยภาพด้านภาษา ด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านดนตรี ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการเข้าใจตนเอง ด้านธรรมชาติวิทยา ด้านดิจิทัล และด้านผู้นำ

2. จัดกิจกรรมเพื่อคัดลือกตัวแทนนักเรียนแข่งขันทักษะภายนอก

จัดกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความสามารถพิเศษของตนเองผ่านกิจกรรมการแข่งขันทักษะภายในโรงเรียนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แล้วคัดเลือกนักเรียนเป็นตัวแทนของกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเข้าแข่งขันทักษะภายนอก

ภาพที่ 10 องค์ประกอบของรูปแบบ MAHA GENIUS ด้าน Activity (A)

Gifted Learning Center (G)

แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่จัดขึ้นอย่างหลากหลาย รวมทั้งการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ตลอดเวลา

1. จัดแหล่งเรียนรู้เฉพาะทางทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างหลากหลาย และส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

ประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ในการจัดแหล่งเรียนรู้เฉพาะทางที่หลากหลาย ทันสมัย และเพียงพอต่อนักเรียนทุกคน และให้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดทำทะเบียนและข้อมูลแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้วยความตระหนักว่าถึงแม้โรงเรียนจะมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทันสมัย และเพียงพอ แต่หากขาดการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใช้แหล่งเรียนรู้เหล่านั้น ย่อมทำให้นักเรียนขาดโอกาสในการศึกษาเรียนรู้และพัฒนาความสามารถของแต่ละบุคคล

2. ปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดเวลา

ปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งการเรียนรู้ในรูปแบบออฟไลน์และออนไลน์ และสร้างความตระหนักให้ครูผู้สอนผ่านระบบออฟไลน์และออนไลน์ทุกคน ช่วยกันสร้างบรรยากาศที่ดีต่อการเรียนรู้

ภาพที่ 11 องค์ประกอบของรูปแบบ MAHA GENIUS ด้าน Gifted Learning Center (G)

Experience (E)

ประสบการณ์ที่เสริมสร้างให้กับนักเรียนด้วยการฝึกซ้อม และเข้าร่วมแข่งขันทักษะเป็นประจำ ทั้งในระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

1. จัดกิจกรรมฝึกซ้อมนักเรียนอย่างเข้มข้น ก่อนแข่งขันทักษะทุกรายการ

ตัวแทนนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเข้าแข่งขันทักษะต้องมีการเตรียมตัวและฝึกซ้อม ทั้งนี้การเตรียมตัวของตัวแทนนักเรียนอย่างน้อยสุดต้องมีเวลา 1 เดือน ก่อนแข่งขัน โดยจัดสรรเวลาที่ต่างกัน ขึ้นอยู่กับความพร้อมและความสะดวกของนักเรียนและครูผู้ฝึกซ้อม และในช่วง 1 สัปดาห์ก่อนการแข่งขันทักษะแต่ละรายการที่โรงเรียนจัดส่งเข้าร่วมการแข่งขัน นักเรียนจะต้องมีความพร้อมในการแข่งขัน การฝึกซ้อมนักเรียนในช่วงเวลานี้จะต้องจริงจังและเข้มข้นเป็นอย่างมาก โดยครูผู้ดูแลแต่ละรายการแข่งขันต้องมาควบคุมการฝึกซ้อมด้วยตนเอง

2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันทักษะ

ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันทักษะ แสดงผลงาน นำเสนอผลงานประกวดแข่งขันทั้งในระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความรู้ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ด้านต่าง ๆ ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง อย่างเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

ภาพที่ 12 องค์ประกอบของรูปแบบ MAHA GENIUS ด้าน Experience (E)

Network (N)

ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่ประสานงานกันเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

1. ประสานภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน

ประสานภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน เพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน เพื่อสร้างความพึงพอใจ ความน่าเชื่อถือ ความมั่นใจ และความนิยมให้เกิดขึ้นในภาคีเครือข่าย ให้ภาคีเครือข่ายมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมศักยภาพแก่บุตรหลานมากขึ้น มีการเสียสละทรัพย์สิน เวลา แรงงาน สิ่งของ และเทคโนโลยี มาสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน

2. สร้างช่องทางการติดต่อประสานงานภาคีเครือข่าย

สร้างช่องทางการติดต่อประสานงานภาคีเครือข่าย เพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารของโรงเรียน หรือแจ้งข้อมูลของนักเรียนที่รวดเร็ว โดยใช้เทคโนโลยีการสร้างกลุ่มไลน์ภาคีเครือข่าย เลือกตั้งคณะกรรมการเครือข่าย ประธานเครือข่าย รองประธาน และเลขานุการ รวมทั้งการจัดทำฐานข้อมูลภาคีเครือข่ายอย่างเป็นระบบ ทำให้โรงเรียนมีแนวทางการส่งเสริมศักยภาพนักเรียน สามารถกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ประสานความร่วมมือจากภูมิปัญญาท้องถิ่นสาขาความรู้ด้านต่าง ๆ

ประสานความร่วมมือจากภูมิปัญญาท้องถิ่นสาขาความรู้ด้านต่าง ๆ เพื่อเข้าร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และระดมทรัพยากรทางการศึกษาจากภายนอกท้องถิ่นเข้ามาจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 13 องค์ประกอบของรูปแบบ MAHA GENIUS ด้าน Network (N)

Innovation (I)

นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย เพื่อยกระดับอัจฉริยภาพนักเรียนให้สูงขึ้นในทุกด้าน และปรับปรุงนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอยู่เสมอ

1. ใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้

ส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อยกระดับอัจฉริยภาพของนักเรียนให้สูงขึ้น โดยการจัดกิจกรรม/โครงการในการส่งเสริมประสิทธิภาพการสร้างนวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน ให้มีครูผู้สอนมีวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ตลอดจนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย สำหรับนำไปใช้ในการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ปรับปรุงนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอยู่เสมอ

หลังจากครูผู้สอนได้สร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนขึ้นและนำไปใช้ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนแล้ว จะต้องประเมินผลการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนของตนเอง แล้วนำนวัตกรรมไปปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาของการส่งเสริมศักยภาพนักเรียน ซึ่งจะทำให้ได้นวัตกรรมที่มีคุณภาพเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากที่สุด สำหรับนำไปใช้ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนต่อไป

ภาพที่ 14 องค์ประกอบของรูปแบบ MAHA GENIUS ด้าน Innovation (I)

Unity (U)

ความเป็นเอกภาพ สามัคคี และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการบริหารจัดการการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

1. ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนนักเรียน

เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมดูแลช่วยเหลือนักเรียน สร้างความสัมพันธ์อันดี และเกิดความร่วมมือกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจนโยบายของโรงเรียนเกี่ยวกับการส่งเสริมศักยภาพนักเรียน มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง และเสนอกิจกรรมในการส่งเสริมศักยภาพของนักเรียน

2. จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสามัคคี ความเข้าใจ และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของบุคลากรในโรงเรียน ในการส่งเสริมความเป็นเลิศให้กับนักเรียน

จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสามัคคี ความเข้าใจ และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของบุคลากรในโรงเรียน ในการส่งเสริมความเป็นเลิศให้กับนักเรียน อาทิ การจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้บริหารและคณะครูหมุนเวียนมาให้กำลังใจครูและนักเรียนที่มีการฝึกซ้อมการแข่งขันทักษะ ซึ่งได้สร้างความสามัคคี ความเข้าใจ และความเห็นอกเห็นใจกันในกลุ่มครูและผู้บริหาร เป็นต้น

ภาพที่ 15 องค์ประกอบของรูปแบบ MAHA GENIUS ด้าน Unity (U)

Success (S)

ความสำเร็จจากความมุ่งมั่น เกิดขึ้นจากการมีทัศนคติแห่งความสำเร็จ รวมทั้งการฉลองความสำเร็จ และประชาสัมพันธ์ผลงานความสำเร็จ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้กับครูและนักเรียน

1. สร้างทัศนคติแห่งความสำเร็จแก่ครูผู้สอนและนักเรียน

ส่งเสริมให้ครูผู้สอนช่วยกันสร้างทัศนคติแห่งความสำเร็จให้กับตนเองและนักเรียน เพื่อให้เกิดกำลังใจในการฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ มุ่งไปสู่ความสำเร็จที่ตั้งใจ อาทิ การโน้มน้าวให้นักเรียนควบคุมตนเองให้มีจิตสำนึกคิดเชิงบวก ศรัทธาในความงาม ความฝัน ถ้าคิดว่าตนเองทำได้แล้วจะทำได้และลงมือทำเดี๋ยวนี้ และเมื่อประสบปัญหา ล้มเหลว พ่ายแพ้ หรือไม่สบอารมณ์ให้ตอบโต้ด้วยความคิดเชิงบวก โดยครูต้องฝึกให้นักเรียนยอมรับว่าทุกปัญหามีทางออกเสมอและเป็นทางออกที่สวยงามด้วย เป็นต้น

2. ฉลองความสำเร็จให้กับนักเรียน

จัดกิจกรรมเพื่อฉลองความสำเร็จให้กับนักเรียนที่มีศักยภาพเป็นเลิศของโรงเรียน ตลอดจนครูผู้รับผิดชอบในการส่งเสริมนักเรียนสู่ความเป็นเลิศในแต่ละด้าน ทั้งความสำเร็จเล็ก ๆ ไปจนถึงความสำเร็จใหญ่ที่ตั้งเป้าหมาย ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย ในขณะเดียวกันก็ต้องให้ความสำคัญกับนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพที่ไม่ได้มีศักยภาพเป็นเลิศ เพื่อให้นักเรียนเกิดกำลังใจในการฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ มุ่งไปสู่ความสำเร็จที่ตั้งไว้

3. ประชาสัมพันธ์ผลงานความสำเร็จของนักเรียน

ประชาสัมพันธ์ผลงานความสำเร็จของนักเรียนผ่านช่องทางและโอกาสต่าง ๆ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้กับครูและนักเรียน

ภาพที่ 16 องค์ประกอบของรูปแบบ MAHA GENIUS ด้าน Success (S)

รูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ทุกขั้นตอนจะขับเคลื่อนด้วยเทคนิคกระบวนการวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) ดังภาพที่ 17

ภาพที่ 17 รูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

ตอนที่ 3 ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบ MAHA GENIUS

ผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน โดยประเมินคุณภาพของรูปแบบในด้านความเหมาะสม ความถูกต้องครอบคลุม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ปรากฏผลดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยภาพรวม

(n = 5)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับผลการประเมิน
1. ด้านความเหมาะสม (Propriety)	4.35	0.32	มาก
2. ด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy)	4.36	0.17	มาก
3. ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility)	4.28	0.41	มาก
4. ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility)	4.20	0.14	มาก
รวม	4.30	0.18	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า รูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน มีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.30, S.D. = 0.18) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า รูปแบบ MAHA GENIUS มีคุณภาพอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยของระดับผลการประเมินสูงสุด คือ ด้านความถูกต้องครอบคลุม ($\overline{X}$ = 4.36, S.D. = 0.17) รองลงมา คือ ด้านความเหมาะสม ($\overline{X}$ = 4.35, S.D. = 0.32) ด้านความเป็นไปได้ ($\overline{X}$ = 4.28, S.D. = 0.41) และด้านความเป็นประโยชน์ ($\overline{X}$ = 4.20, S.D. = 0.14) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน จำแนกตามรายด้าน ปรากฏผลดังตารางที่ 8-11

ตารางที่ 8 ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ด้านความเหมาะสม (Propriety)

(n = 5)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ด้านการบริหารจัดการ			
1.1 นโยบายการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร	4.40	0.89	มาก
1.2 ระบบการบริหารจัดการการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนที่ดี	4.40	0.55	มาก
1.3 บุคลากรผู้รับผิดชอบในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถ	4.20	0.84	มาก
1.4 การประเมินผลการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียน ที่มีประสิทธิภาพ	4.60	0.55	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านการบริหารจัดการ	4.40	0.28	มาก
2. ด้านกระบวนการเสาะหา/คัดเลือกผู้มีความสามารถพิเศษ			
2.1 กระบวนการเสาะหา/คัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ มีคุณภาพเหมาะสมและหลากหลาย	4.00	0.99	มาก
2.2 เครื่องมือในการเสาะหา/คัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ มีความหลากหลาย มีคุณภาพและมีความเหมาะสม	4.60	0.89	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านกระบวนการเสาะหา/คัดเลือกผู้มีความสามารถพิเศษ	4.30	0.83	มาก
3. ด้านการจัดการศึกษา			
3.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพของนักเรียน ที่มีคุณภาพ	4.60	0.55	มากที่สุด
3.2 หลักสูตรและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองคุณลักษณะเฉพาะของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ	4.80	0.45	มากที่สุด
3.3 สื่อการเรียนรู้ที่ตอบสนองคุณลักษณะเฉพาะของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ (แต่ละคน) อย่างเหมาะสม	4.60	0.89	มากที่สุด
3.4 การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ มีความชัดเจนและตรวจสอบได้	4.40	0.89	มาก
ค่าเฉลี่ยด้านการจัดการศึกษา	4.60	0.38	มากที่สุด

ตารางที่ 8 (ต่อ)

(n = 5)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
4. การสนับสนุนทางด้านอารมณ์และสังคม			
4.1 ระบบการคัดกรองหรือวินิจฉัยพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียน มีประสิทธิภาพ	4.00	0.99	มาก
4.2 การดำเนินงานช่วยเหลือและพัฒนาอารมณ์และสังคมของนักเรียน มีประสิทธิภาพ	4.20	0.99	มาก
ค่าเฉลี่ยด้านการสนับสนุนทางด้านอารมณ์และสังคม	4.10	0.89	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.35	0.32	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า รูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน มีความเหมาะสมโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.35, S.D. = 0.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความเหมาะสมสูงสุด คือ หลักสูตรและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองคุณลักษณะเฉพาะของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ($\overline{X}$ = 4.80, S.D. = 0.45) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความเหมาะสมต่ำสุด คือ กระบวนการเสาะหา/คัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ มีคุณภาพเหมาะสมและหลากหลาย ($\overline{X}$ = 4.00, S.D. = 0.99) และระบบการคัดกรองหรือวินิจฉัยพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียน มีประสิทธิภาพ ($\overline{X}$ = 4.00, S.D. = 0.99) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

ตารางที่ 9 ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy)

(n = 5)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความถูกต้องครอบคลุม
1. รูปแบบ MAHA GENIUS มีขั้นตอนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ น่าเชื่อถือ ส่งผลต่อความถูกต้องของการดำเนินงาน	4.40	0.55	มาก
2. เนื้อหาสาระที่ระบุไว้ในรูปแบบ MAHA GENIUS มีแหล่งที่มาของข้อมูลอย่างชัดเจน และเชื่อถือได้	4.40	0.55	มาก
3. เนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในรูปแบบ MAHA GENIUS เพียงพอต่อการนำไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.40	0.89	มาก
4. วิธีการที่ใช้ในการดำเนินงานตามรูปแบบ MAHA GENIUS เพียงพอต่อการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.40	0.55	มาก
5. การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลที่ระบุไว้ในรูปแบบ MAHA GENIUS เพียงพอต่อการตรวจสอบคุณภาพของการดำเนินงาน	4.20	0.45	มาก
รวม	4.36	0.17	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า รูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน มีความถูกต้องครอบคลุมโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.36, S.D. = 0.17) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รูปแบบ MAHA GENIUS มีความถูกต้องครอบคลุมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความถูกต้องครอบคลุมสูงสุด คือ รูปแบบ MAHA GENIUS มีขั้นตอนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ น่าเชื่อถือ ส่งผลต่อความถูกต้องของการดำเนินงาน ($\overline{X}$ = 4.40, S.D. = 0.55) เนื้อหาสาระที่ระบุไว้ในรูปแบบ MAHA GENIUS มีแหล่งที่มาของข้อมูลอย่างชัดเจน และเชื่อถือได้ ($\overline{X}$ = 4.40, S.D. = 0.55) วิธีการที่ใช้ในการดำเนินงานตามรูปแบบ MAHA GENIUS เพียงพอต่อการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ($\overline{X}$ = 4.40, S.D. = 0.55) และเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในรูปแบบ MAHA GENIUS เพียงพอต่อ

การนำไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ($\overline{X}$ = 4.40, S.D. = 0.89) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความถูกต้องครอบคลุมต่ำสุด คือ การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลที่ระบุไว้ในรูปแบบ MAHA GENIUS เพียงพอต่อการตรวจสอบคุณภาพของการดำเนินงาน ($\overline{X}$ = 4.20, S.D. = 0.45) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

ตารางที่ 10 ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility)

(n = 5)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความเป็นไปได้
1. รูปแบบ MAHA GENIUS มีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริงในโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา	4.20	0.84	มาก
2. รูปแบบ MAHA GENIUS มีความเป็นไปได้ในการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้อง	4.40	0.55	มาก
3. รูปแบบ MAHA GENIUS มีความเป็นไปได้ในการจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนการดำเนินงาน	4.20	0.84	มาก
4. รูปแบบ MAHA GENIUS สามารถทำความเข้าใจได้ง่าย ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อนจนเกินไป	4.60	0.55	มากที่สุด
5. มีความเป็นไปได้ที่รูปแบบ MAHA GENIUS จะได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และไม่ถูกต่อต้านจากการดำเนินงานตามรูปแบบ	4.00	0.99	มาก
รวม	4.28	0.41	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่า รูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน มีความเป็นไปได้โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.28, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความเป็นไปได้สูงสุด คือ รูปแบบ MAHA GENIUS สามารถทำความเข้าใจได้ง่าย ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อนจนเกินไป ($\overline{X}$ = 4.60, S.D. = 0.55) มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความเป็นไปได้ต่ำสุด คือ มีความเป็นไปได้ที่รูปแบบ MAHA GENIUS จะได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และไม่ถูกต่อต้านจากการดำเนินงานตามรูปแบบ ($\overline{X}$ = 4.00, S.D. = 0.99) มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

ตารางที่ 11 ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility)

(n = 5)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความเป็นประโยชน์
1. รูปแบบ MAHA GENIUS สามารถช่วยส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.40	0.55	มาก
2. สารสนเทศที่ได้จากการดำเนินงานตามรูปแบบ MAHA GENIUS สามารถใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการบริหารการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ	4.20	0.84	มาก
3. การดำเนินงานตามรูปแบบ MAHA GENIUS ช่วยให้เกิดการเกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ภาคีเครือข่าย และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง	4.20	0.84	มาก
4. การดำเนินงานตามรูปแบบ MAHA GENIUS ช่วยส่งเสริมความรับผิดชอบของครูและผู้บริหารโรงเรียนในการพัฒนานักเรียนและคุณภาพการศึกษา	4.20	0.84	มาก
5. ผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินงานตามรูปแบบ MAHA GENIUS มีความคุ้มค่า ทั้งในด้านงบประมาณและเวลา	4.00	0.99	มาก
รวม	4.20	0.14	มาก

จากตารางที่ 11 พบว่า รูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน มีความเป็นประโยชน์โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.20, S.D. = 0.14) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รูปแบบ MAHA GENIUS มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความเป็นประโยชน์สูงสุด คือ รูปแบบ MAHA GENIUS สามารถช่วยส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ($\overline{X}$ = 4.40, S.D. = 0.55) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความเป็นประโยชน์ต่ำสุด คือ ผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินงานตามรูปแบบ MAHA GENIUS มีความคุ้มค่า ทั้งในด้านงบประมาณและเวลา ($\overline{X}$ = 4.00, S.D. = 0.99) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

หลังจากนำรูปแบบ MAHA GENIUS เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อรับรองและประเมินคุณภาพของรูปแบบในด้านความเหมาะสม ความถูกต้องครอบคลุม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ผู้วิจัยได้นำผลการประเมินดังกล่าว เสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา เพื่อรับรองรูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับนำไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน กับนักเรียนโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ดังภาพที่ 18

ความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา
ได้ให้ความเห็นชอบรูปแบบ MAHA GENIUS
จากการประชุมครั้งที่ 2/2563 เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2563
ของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา

(นายพีระพล สาครินทร์)
ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา

(นายวัฒนา ถนอมศักดิ์)
เลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา

ภาพที่ 18 เอกสารรับรองรูปแบบ MAHA GENIUS จากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา

ผลของการนำรูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน เสนอเพื่อรับรางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC AWARDS) ประจำปีการศึกษา 2562 เพื่อเป็นการประเมินคุณภาพของรูปแบบ MAHA GENIUS อีกช่องทางหนึ่ง ก่อนนำไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 พบว่า รูปแบบ MAHA GENIUS ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้รับรางวัลชนะเลิศเหรียญทอง ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ในระดับภาคใต้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบ MAHA GENIUS มีคุณภาพเหมาะสมสำหรับนำไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ดังภาพที่ 19

ภาพที่ 19 รางวัลจากการนำรูปแบบ MAHA GENIUS เสนอเพื่อรับรางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC AWARDS) ประจำปีการศึกษา 2562

ผลการวิจัยระยะที่ 3

ผลการวิจัยระยะที่ 3 เป็นผลการวิจัยจากการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 โดยนำเสนอผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ผลการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 และตอนที่ 2 ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย ในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 ซึ่งมีผลการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564

ผลการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 พบว่า นักเรียนมีความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนในด้านผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) รางวัลการแข่งขัน และพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม ดังนี้

ตารางที่ 12 ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563

แววอัจฉริยภาพของนักเรียน	จำนวนนักเรียน (คน)	เกณฑ์	ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA)	+ เพิ่ม/- ลด จากเกณฑ์	จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ (ร้อยละ)
1. ด้านภาษา	263	3.00	3.54	0.54	100.00
2. ด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์	15	3.00	3.98	0.98	100.00
3. ด้านมิติสัมพันธ์	10	3.00	3.98	0.98	100.00
4. ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว	42	3.00	3.61	0.61	100.00
5. ด้านดนตรี	91	3.00	3.62	0.62	100.00
6. ด้านมนุษยสัมพันธ์	4	3.00	3.94	0.94	100.00
7. ด้านการเข้าใจตนเอง	7	3.00	3.57	0.57	100.00
8. ด้านธรรมชาติวิทยา	420	3.00	3.52	0.52	100.00
9. ด้านดิจิทัล	8	3.00	3.88	0.88	100.00
10. ด้านผู้นำ	106	3.00	3.54	0.54	100.00
รวม	966	3.00	3.51	0.51	100.00

จากตารางที่ 12 พบว่า การนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563 ส่งผลให้นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพมีผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) สูงกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน 10 ด้าน โดยมีความโดดเด่นอยู่ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ (+0.98) ด้านมิติสัมพันธ์ (+0.98) และด้านมนุษยสัมพันธ์ (+0.94) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าแม้เกณฑ์ผลการเรียนเฉลี่ยที่โรงเรียนกำหนดไว้ที่ระดับ 3.00 แต่นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพกลับมีผลการเรียนเฉลี่ยในทุกด้านสูงกว่าระดับ 3.50 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่สูงมาก

ตารางที่ 13 ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2564

แววอัจฉริยภาพของนักเรียน	จำนวนนักเรียน (คน)	เกณฑ์	ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA)	+ เพิ่ม/- ลด จากเกณฑ์	จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ (ร้อยละ)
1. ด้านภาษา	405	3.00	3.77	0.77	100.00
2. ด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์	17	3.00	3.94	0.94	100.00
3. ด้านมิติสัมพันธ์	12	3.00	3.75	0.75	100.00
4. ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว	56	3.00	3.71	0.71	100.00
5. ด้านดนตรี	135	3.00	3.78	0.78	100.00
6. ด้านมนุษยสัมพันธ์	5	3.00	3.90	0.90	100.00
7. ด้านการเข้าใจตนเอง	7	3.00	3.96	0.96	100.00
8. ด้านธรรมชาติวิทยา	629	3.00	3.69	0.69	100.00
9. ด้านดิจิทัล	13	3.00	3.87	0.87	100.00
10. ด้านผู้นำ	104	3.00	3.60	0.60	100.00
รวม	1,383	3.00	3.77	0.77	100.00

จากตารางที่ 13 พบว่า การนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2564 ส่งผลให้นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพมีผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) สูงกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน 10 ด้าน โดยมีความโดดเด่นอยู่ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเข้าใจตนเอง (+0.96) ด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ (+0.94) และด้านมนุษยสัมพันธ์ (+0.90) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าแม้เกณฑ์ผลการเรียนเฉลี่ยที่โรงเรียนกำหนดไว้ที่ระดับ 3.00 แต่นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพกลับมีผลการเรียนเฉลี่ยในทุกด้านสูงกว่าระดับ 3.50 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่สูงมาก

ตารางที่ 14 รางวัลการแข่งขันของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563

แววอัจฉริยภาพของนักเรียน	จำนวนนักเรียนที่เข้าแข่งขัน (คน)	จำนวนนักเรียนที่ได้รับรางวัลการแข่งขัน (คน)				จำนวนนักเรียนที่ได้รับรางวัลการแข่งขัน (ร้อยละ)
		ระดับภาค	ระดับชาติ	ระดับนานาชาติ	รวม	
1. ด้านภาษา	1	0	1	0	1	100.00
2. ด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์	1	0	1	0	1	100.00
3. ด้านมิติสัมพันธ์	12	1	1	10	12	100.00
4. ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว	28	18	10	0	28	100.00
5. ด้านดนตรี	19	19	0	0	19	100.00
6. ด้านมนุษยสัมพันธ์	-	-		-	-	-
7. ด้านการเข้าใจตนเอง	-	-		-	-	-
8. ด้านธรรมชาติวิทยา	52	49	3	0	52	100.00
9. ด้านดิจิทัล	8	0	8	0	8	100.00
10. ด้านผู้นำ	106	0	106	0	106	100.00
รวม	227	87	130	10	227	100.00
ร้อยละของนักเรียนที่ได้รับรางวัล		38.32	57.27	4.41	100.00	

จากตารางที่ 14 พบว่า การนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563 ส่งผลให้นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ ได้เข้าร่วมการแข่งขัน จำนวน 227 คน จากจำนวนนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพทั้งหมด 966 คน คิดเป็นร้อยละ 23.49 โดยนักเรียนที่เข้าร่วมการแข่งขันได้รับรางวัลการแข่งขันทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100.00 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ นักเรียนได้รับรางวัลการแข่งขัน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของนักเรียนที่เข้าร่วมการแข่งขันทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3

ตารางที่ 15 รางวัลการแข่งขันของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2564

แววอัจฉริยภาพของนักเรียน	จำนวนนักเรียนที่เข้าแข่งขัน (คน)	จำนวนนักเรียนที่ได้รับรางวัลการแข่งขัน (คน)				จำนวนนักเรียนที่ได้รับรางวัลการแข่งขัน (ร้อยละ)
		ระดับภาค	ระดับชาติ	ระดับนานาชาติ	รวม	
1. ด้านภาษา	22	14	8	0	22	100.00
2. ด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์	17	0	17	0	17	100.00
3. ด้านมิติสัมพันธ์	7	4	3	0	7	100.00
4. ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว	56	45	11	0	56	100.00
5. ด้านดนตรี	24	12	12	0	24	100.00
6. ด้านมนุษยสัมพันธ์	5	4	1	0	5	100.00
7. ด้านการเข้าใจตนเอง	7	1	6	0	7	100.00
8. ด้านธรรมชาติวิทยา	48	38	10	0	48	100.00
9. ด้านดิจิทัล	13	7	6	0	13	100.00
10. ด้านผู้นำ	104	0	104	0	104	100.00
รวม	303	125	178	0	303	100.00
ร้อยละของนักเรียนที่ได้รับรางวัล		41.25	58.75	0.00	100.00	

จากตารางที่ 15 พบว่า การนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2564 ส่งผลให้นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ ได้เข้าร่วมการแข่งขัน จำนวน 303 คน จากจำนวนนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพทั้งหมด 1,383 คน คิดเป็นร้อยละ 21.90 โดยนักเรียนที่เข้าร่วมการแข่งขันได้รับรางวัลการแข่งขันทุกคน ทั้ง 10 ด้าน คิดเป็นร้อยละ 100.00 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ นักเรียนได้รับรางวัลการแข่งขัน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของนักเรียนที่เข้าร่วมการแข่งขันทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3

ตารางที่ 16 พฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563

(n = 276)

พฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการแสดงพฤติกรรม
พฤติกรรมทางด้านอารมณ์			
1. การวางแผนดำเนินงานที่ได้รับมอบหมายได้เป็นอย่างดี	4.22	0.76	สูง
2. ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างรวดเร็ว	4.28	0.78	สูง
3. การควบคุมการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้	4.36	0.80	สูง
4. การตัดสินใจเรื่องราวต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี	4.36	0.82	สูง
5. การยอมรับความคิดใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น	4.28	0.86	สูง
6. การมีความเพียรในการเรียน	4.58	0.58	สูงมาก
7. การให้ความสำคัญกับคุณธรรมเป็นอย่างมาก เช่น ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ ความเสมอภาค ฯลฯ	4.64	0.48	สูงมาก
8. การคิดวิเคราะห์เรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล	4.39	0.80	สูง
9. การมีจินตนาการ สามารถมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ได้หลายมิติ	4.39	0.82	สูง
10. ความมานะ มุ่งมั่น อดทนในการเรียน	4.34	0.80	สูง
ค่าเฉลี่ยด้านพฤติกรรมทางด้านอารมณ์	4.38	0.33	สูง
พฤติกรรมทางด้านสังคม			
1. การมีความสุขที่ได้ทำกิจกรรมกับร่วมกับคนอื่น ๆ	4.61	0.49	สูงมาก
2. ความสนใจในเรื่องราวต่าง ๆ ของสังคมอย่างหลากหลาย	4.60	0.59	สูงมาก
3. การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคน	4.11	0.86	สูง
4. การปรับตัวต่อสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ดี	4.28	0.79	สูง
5. การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	4.37	0.81	สูง
6. การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4.31	0.77	สูง
7. การเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น	4.21	0.88	สูง
8. ความเสียสละ และการอุทิศตนให้กับสังคม	4.03	0.93	สูง
9. ความเอื้ออาทรต่อผู้ที่ด้อยกว่า	4.09	0.90	สูง
10. ความมุ่งมั่นจริงจังในการประพฤติตนเป็นคนดีของสังคม	4.33	0.79	สูง
ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมทางด้านสังคม	4.29	0.52	สูง
ค่าเฉลี่ยรวม	4.34	0.40	สูง

จากตารางที่ 16 พบว่า การนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563 ส่งผลให้นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ มีการแสดงพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\overline{X}$ = 4.34, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนมีการแสดงพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมอยู่ในระดับสูง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการแสดงพฤติกรรมสูงสุด คือ การให้ความสำคัญกับคุณธรรมเป็นอย่างมาก เช่น ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ ความเสมอภาค ฯลฯ ($\overline{X}$ = 4.64, S.D. = 0.48) โดยมีการแสดงพฤติกรรมอยู่ในระดับสูงมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการแสดงพฤติกรรมต่ำสุด คือ ความเสียสละ และการอุทิศตนให้กับสังคม ($\overline{X}$ = 4.03, S.D. = 0.93) โดยมีการแสดงพฤติกรรมอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ มีระดับการแสดงพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมในระดับสูง (มีค่าเฉลี่ยของระดับการแสดงพฤติกรรมไม่ต่ำกว่า 3.50) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3

ตารางที่ 17 พฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2564

(n = 302)

พฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการแสดงพฤติกรรม
พฤติกรรมทางด้านอารมณ์			
1. การวางแผนดำเนินงานที่ได้รับมอบหมายได้เป็นอย่างดี	4.40	0.81	สูง
2. ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างรวดเร็ว	4.44	0.81	สูง
3. การควบคุมการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้	4.48	0.82	สูง
4. การตัดสินใจเรื่องราวต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี	4.48	0.83	สูง
5. การยอมรับความคิดใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น	4.36	0.87	สูง
6. การมีความเพียรในการเรียน	4.72	0.56	สูงมาก
7. การให้ความสำคัญกับคุณธรรมเป็นอย่างมาก เช่น ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ ความเสมอภาค ฯลฯ	4.75	0.44	สูงมาก
8. การคิดวิเคราะห์เรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล	4.45	0.81	สูง
9. การมีจินตนาการ สามารถมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ได้หลายมิติ	4.44	0.82	สูง
10. ความมานะ มุ่งมั่น อดทนในการเรียน	4.42	0.80	สูง
ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมทางด้านอารมณ์	4.49	0.41	สูง

ตารางที่ 17 (ต่อ)

(n = 302)

พฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการแสดงพฤติกรรม
พฤติกรรมทางด้านสังคม			
1. การมีความสุขที่ได้ทำกิจกรรมกับร่วมกับคนอื่น ๆ	4.71	0.46	สูงมาก
2. ความสนใจในเรื่องราวต่าง ๆ ของสังคมอย่างหลากหลาย	4.67	0.58	สูงมาก
3. การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคน	4.27	0.91	สูง
4. การปรับตัวต่อสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ดี	4.44	0.81	สูง
5. การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	4.46	0.81	สูง
6. การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4.38	0.78	สูง
7. การเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น	4.27	0.90	สูง
8. ความเสียสละ และการอุทิศตนให้กับสังคม	4.07	0.96	สูง
9. ความเอื้ออาทรต่อผู้ที่ด้อยกว่า	4.15	0.93	สูง
10. ความมุ่งมั่นจริงจังในการประพฤติตนเป็นคนดีของสังคม	4.41	0.79	สูง
ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมทางด้านสังคม	4.38	0.57	สูง
ค่าเฉลี่ยรวม	4.44	0.46	สูง

จากตารางที่ 17 พบว่า การนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2564 ส่งผลให้นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ มีการแสดงพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\overline{X}$ = 4.44, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนมีการแสดงพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมอยู่ในระดับสูง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการแสดงพฤติกรรมสูงสุด คือ การให้ความสำคัญกับคุณธรรมเป็นอย่างมาก เช่น ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ ความเสมอภาค ฯลฯ ($\overline{X}$ = 4.75, S.D. = 0.44) โดยมีการแสดงพฤติกรรมอยู่ในระดับสูงมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการแสดงพฤติกรรมต่ำสุด คือ ความเสียสละ และการอุทิศตนให้กับสังคม ($\overline{X}$ = 4.07, S.D. = 0.96) โดยมีการแสดงพฤติกรรมอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ มีระดับการแสดงพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมในระดับสูง (มีค่าเฉลี่ยของระดับการแสดงพฤติกรรมไม่ต่ำกว่า 3.50) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่ายในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564

การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ซึ่งผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 18 การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563

(n = 276)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนา	4.26	0.79	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการเสนอกรอบแนวคิดในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.28	0.80	มาก
3. การมีส่วนร่วมในการประชาพิจารณ์ กำหนดตัวบ่งชี้ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของนักเรียน	4.20	0.77	มาก
4. การรับรู้/รับทราบ/และหรือมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบ MAHA GENIUS	4.08	0.87	มาก
5. การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.30	0.84	มาก
6. การมีส่วนร่วมในการดำเนินจัดกิจกรรม/และหรือให้ความร่วมมือ/สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.63	0.48	มากที่สุด

ตารางที่ 18 (ต่อ)

(n = 276)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
7. การมีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ ตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.24	0.87	มาก
8. การมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.32	0.79	มาก
9. การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานของโรงเรียนสู่สาธารณชน	4.38	0.82	มาก
10. การตระหนักเห็นความสำคัญหรือพร้อมให้ความร่วมมือต่อการบริหารจัดการของโรงเรียนในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.57	0.62	มากที่สุด
รวม	4.33	0.44	มาก

จากตารางที่ 18 พบว่า นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ มีส่วนร่วมในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.33, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินจัดกิจกรรม/และหรือให้ความร่วมมือ/สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ($\overline{X}$ = 4.63, S.D. = 0.48) มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมต่ำสุด คือ การรับรู้/รับทราบ/และหรือมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบ MAHA GENIUS ($\overline{X}$ = 4.08, S.D. = 0.87) มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมโดยภาพรวมและรายข้อของนักเรียนอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3

ตารางที่ 19 การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2564

(n = 302)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนา	4.45	0.80	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการเสนอกรอบแนวคิดในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.46	0.80	มาก
3. การมีส่วนร่วมในการประชาพิจารณ์ กำหนดตัวบ่งชี้ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของนักเรียน	4.41	0.79	มาก
4. การรับรู้/รับทราบ/และหรือมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบ MAHA GENIUS	4.29	0.91	มาก
5. การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.47	0.83	มาก
6. การมีส่วนร่วมในการดำเนินจัดกิจกรรม/และหรือให้ความร่วมมือ/สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.72	0.45	มากที่สุด
7. การมีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ ตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.36	0.86	มาก
8. การมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.38	0.79	มาก
9. การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานของโรงเรียนสู่สาธารณชน	4.48	0.80	มาก

ตารางที่ 19 (ต่อ)

(n = 302)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
10. การตระหนักเห็นความสำคัญหรือพร้อมให้ความร่วมมือต่อการบริหารจัดการของโรงเรียนในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.72	0.57	มากที่สุด
รวม	4.47	0.50	มาก

จากตารางที่ 19 พบว่า นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ มีส่วนร่วมในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2564 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.47, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินจัดกิจกรรม/และหรือให้ความร่วมมือ/สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ($\overline{X}$ = 4.72, S.D. = 0.45) และความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อการบริหารจัดการของโรงเรียน ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ($\overline{X}$ = 4.72, S.D. = 0.57) มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมต่ำสุด คือ การรับรู้/รับทราบ/และหรือมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบ MAHA GENIUS ($\overline{X}$ = 4.29, S.D. = 0.91) มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมโดยภาพรวมและรายข้อของนักเรียนอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3

ตารางที่ 20 การมีส่วนร่วมของครูในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563

(n = 179)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนา	4.31	0.82	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการเสนอกรอบแนวคิดในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.37	0.73	มาก
3. การมีส่วนร่วมในการประชาพิจารณ์ กำหนดตัวบ่งชี้ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของนักเรียน	4.11	0.87	มาก
4. การรับรู้/รับทราบ/และหรือมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบ MAHA GENIUS	4.41	0.72	มาก
5. การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.49	0.56	มาก
6. การมีส่วนร่วมในการดำเนินจัดกิจกรรม/และหรือให้ความร่วมมือ/สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.79	0.42	มากที่สุด
7. การมีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ ตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.54	0.61	มากที่สุด
8. การมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.47	0.74	มาก
9. การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานของโรงเรียนสู่สาธารณชน	4.39	0.74	มาก

ตารางที่ 20 (ต่อ)

(n = 179)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
10. การตระหนักเห็นความสำคัญหรือพร้อมให้ความร่วมมือต่อการบริหารจัดการของโรงเรียนในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.41	0.74	มาก
รวม	4.43	0.35	มาก

จากตารางที่ 20 พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.43, S.D. = 0.35) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ครูมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินจัดกิจกรรม/และหรือให้ความร่วมมือ/สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ($\overline{X}$ = 4.79, S.D. = 0.42) มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการประชาพิจารณ์กำหนดตัวบ่งชี้ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของนักเรียน ($\overline{X}$ = 4.11, S.D. = 0.87) มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมโดยภาพรวมและรายข้อของครูอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3

ตารางที่ 21 การมีส่วนร่วมของครูในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2564

(n = 181)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนา	4.33	0.85	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการเสนอกรอบแนวคิดในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.44	0.78	มาก
3. การมีส่วนร่วมในการประชาพิจารณ์ กำหนดตัวบ่งชี้ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของนักเรียน	4.17	0.92	มาก
4. การรับรู้/รับทราบ/และหรือมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบ MAHA GENIUS	4.44	0.78	มาก
5. การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.58	0.56	มากที่สุด
6. การมีส่วนร่วมในการดำเนินจัดกิจกรรม/และหรือให้ความร่วมมือ/สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.68	0.58	มากที่สุด
7. การมีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ ตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.58	0.67	มากที่สุด
8. การมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.41	0.81	มาก
9. การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานของโรงเรียนสู่สาธารณชน	4.49	0.78	มาก

ตารางที่ 21 (ต่อ)

(n = 181)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
10. การตระหนักเห็นความสำคัญหรือพร้อมให้ความร่วมมือต่อการบริหารจัดการของโรงเรียนในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.43	0.81	มาก
รวม	4.45	0.52	มาก

จากตารางที่ 21 พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2564 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.45, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ครูมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินจัดกิจกรรม/และหรือให้ความร่วมมือ/สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ($\overline{X}$ = 4.68, S.D. = 0.58) มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการประชาพิจารณ์กำหนดตัวบ่งชี้ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของนักเรียน ($\overline{X}$ = 4.17, S.D. = 0.92) มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมโดยภาพรวมและรายข้อของครูอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3

ตารางที่ 22 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563

(n = 276)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนา	4.05	0.87	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการเสนอกรอบแนวคิดในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.25	0.81	มาก
3. การมีส่วนร่วมในการประชาพิจารณ์ กำหนดตัวบ่งชี้ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของนักเรียน	4.16	0.78	มาก
4. การรับรู้/รับทราบ/และหรือมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบ MAHA GENIUS	4.24	0.80	มาก
5. การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.33	0.82	มาก
6. การมีส่วนร่วมในการดำเนินจัดกิจกรรม/และหรือให้ความร่วมมือ/สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.33	0.83	มาก
7. การมีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ ตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.22	0.88	มาก
8. การมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	3.94	0.94	มาก
9. การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานของโรงเรียนสู่สาธารณชน	4.33	0.84	มาก

ตารางที่ 22 (ต่อ)

(n = 276)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
10. การตระหนักเห็นความสำคัญหรือพร้อมให้ความร่วมมือต่อการบริหารจัดการของโรงเรียนในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.59	0.49	มากที่สุด
รวม	4.24	0.46	มาก

จากตารางที่ 22 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2564 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.24, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมสูงสุด คือ การตระหนักเห็นความสำคัญหรือพร้อมให้ความร่วมมือต่อการบริหารจัดการของโรงเรียนในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ($\overline{X}$ = 4.59, S.D. = 0.49) มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ($\overline{X}$ = 3.94, S.D. = 0.94) มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมโดยภาพรวมและรายข้อของผู้ปกครองนักเรียนอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3

ตารางที่ 23 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2564

(n = 302)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนา	4.14	0.93	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการเสนอกรอบแนวคิดในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.37	0.84	มาก
3. การมีส่วนร่วมในการประชาพิจารณ์ กำหนดตัวบ่งชี้ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของนักเรียน	4.26	0.86	มาก
4. การรับรู้/รับทราบ/และหรือมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบ MAHA GENIUS	4.31	0.86	มาก
5. การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.47	0.82	มาก
6. การมีส่วนร่วมในการดำเนินจัดกิจกรรม/และหรือให้ความร่วมมือ/สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.49	0.82	มาก
7. การมีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ ตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.25	0.91	มาก
8. การมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.01	0.97	มาก
9. การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานของโรงเรียนสู่สาธารณชน	4.35	0.87	มาก

ตารางที่ 23 (ต่อ)

(n = 302)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
10. การตระหนักเห็นความสำคัญหรือพร้อมให้ความร่วมมือต่อการบริหารจัดการของโรงเรียนในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.61	0.58	มากที่สุด
รวม	4.32	0.54	มาก

จากตารางที่ 23 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2564 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.32, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมสูงสุด คือ การตระหนักเห็นความสำคัญหรือพร้อมให้ความร่วมมือต่อการบริหารจัดการของโรงเรียนในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ($\overline{X}$ = 4.61, S.D. = 0.58) มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ($\overline{X}$ = 4.01, S.D. = 0.97) มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมโดยภาพรวมและรายข้อของผู้ปกครองนักเรียนอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3

ตารางที่ 24 การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563

(n = 15)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนา	4.47	0.83	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการเสนอกรอบแนวคิดในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	3.80	0.68	มาก
3. การมีส่วนร่วมในการประชาพิจารณ์ กำหนดตัวบ่งชี้ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของนักเรียน	3.93	0.96	มาก
4. การรับรู้/รับทราบ/และหรือมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบ MAHA GENIUS	3.93	0.96	มาก
5. การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.13	0.74	มาก
6. การมีส่วนร่วมในการดำเนินจัดกิจกรรม/และหรือให้ความร่วมมือ/สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.53	0.83	มากที่สุด
7. การมีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ ตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.13	0.92	มาก
8. การมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	3.80	0.86	มาก
9. การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานของโรงเรียนสู่สาธารณชน	4.20	0.86	มาก

ตารางที่ 24 (ต่อ)

(n = 15)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
10. การตระหนักเห็นความสำคัญหรือพร้อมให้ความร่วมมือต่อการบริหารจัดการของโรงเรียนในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.60	0.63	มากที่สุด
รวม	4.15	0.49	มาก

จากตารางที่ 24 พบว่า ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.15, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมสูงสุด คือ การตระหนักเห็นความสำคัญหรือพร้อมให้ความร่วมมือต่อการบริหารจัดการของโรงเรียนในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ($\overline{X}$ = 4.60, S.D. = 0.63) มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการเสนอกรอบแนวคิดในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ($\overline{X}$ = 3.80, S.D. = 0.68) และการมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ($\overline{X}$ = 3.80, S.D. = 0.86) มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมโดยภาพรวมและรายข้อของภาคีเครือข่ายอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3

ตารางที่ 25 การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2564

(n = 15)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนา	4.27	0.70	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการเสนอกรอบแนวคิดในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.07	0.96	มาก
3. การมีส่วนร่วมในการประชาพิจารณ์ กำหนดตัวบ่งชี้ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของนักเรียน	4.27	0.96	มาก
4. การรับรู้/รับทราบ/และหรือมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบ MAHA GENIUS	4.27	0.88	มาก
5. การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.40	0.83	มาก
6. การมีส่วนร่วมในการดำเนินจัดกิจกรรม/และหรือให้ความร่วมมือ/สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.53	0.74	มากที่สุด
7. การมีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ ตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.13	0.92	มาก
8. การมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	3.87	0.64	มาก
9. การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานของโรงเรียนสู่สาธารณชน	4.27	0.88	มาก

ตารางที่ 25 (ต่อ)

(n = 15)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
10. การตระหนักเห็นความสำคัญหรือพร้อมให้ความร่วมมือต่อการบริหารจัดการของโรงเรียนในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.67	0.62	มากที่สุด
รวม	4.27	0.44	มาก

จากตารางที่ 25 พบว่า ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2564 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.27, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมสูงสุด คือ การตระหนักเห็นความสำคัญหรือพร้อมให้ความร่วมมือต่อการบริหารจัดการของโรงเรียนในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ($\overline{X}$ = 4.67, S.D. = 0.62) มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ($\overline{X}$ = 3.87, S.D. = 0.64) มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมโดยภาพรวมและรายข้อของภาคีเครือข่ายอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3

จากผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย ในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 สามารถสรุปผลได้ดังตารางที่ 26

ตารางที่ 26 การมีส่วนร่วมของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่ายในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	ปีการศึกษา 2563			ปีการศึกษา 2564		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
นักเรียน	4.33	0.44	มาก	4.47	0.50	มาก
ครู	4.43	0.35	มาก	4.45	0.52	มาก
ผู้ปกครอง	4.24	0.46	มาก	4.32	0.54	มาก
ภาคีเครือข่าย	4.15	0.49	มาก	4.27	0.44	มาก
รวม	4.31	0.44	มาก	4.40	0.52	มาก

จากตารางที่ 26 พบว่า ในปีการศึกษา 2563 โดยรวมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.31, S.D. = 0.44) และเมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่ม พบว่า ครูมีส่วนร่วมสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.43, S.D. = 0.35) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ นักเรียน ($\overline{X}$ = 4.33, S.D. = 0.44) มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ผู้ปกครอง ($\overline{X}$ = 4.24, S.D. = 0.46) มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมต่ำสุด ($\overline{X}$ = 4.15, S.D. = 0.45) มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

สำหรับในปีการศึกษา 2564 พบว่า โดยรวมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.40, S.D. = 0.52) และเมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่ม พบว่า นักเรียนมีส่วนร่วมสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.47, S.D. = 0.50) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ครู ($\overline{X}$ = 4.45, S.D. = 0.52) มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ผู้ปกครอง ($\overline{X}$ = 4.32, S.D. = 0.54) มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมต่ำสุด ($\overline{X}$ = 4.27, S.D. = 0.44) มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ผลการวิจัยระยะที่ 4

ผลการวิจัยระยะที่ 4 เป็นผลการประเมินผลการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 โดยนำเสนอผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของนักเรียนก่อนและหลังการพัฒนาศักยภาพ โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS และตอนที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย ต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ซึ่งมีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของนักเรียนก่อนและหลังการพัฒนาศักยภาพ โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS

ผลการเปรียบเทียบความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของนักเรียน ก่อนได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2562 และหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563-2564 โดยเปรียบเทียบผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) และพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 27 ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS

แววอัจฉริยภาพของนักเรียน	ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA)						F	*p*
	ปีการศึกษา 2562		ปีการศึกษา 2563		ปีการศึกษา 2564			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1. ด้านภาษา	3.43	0.53	3.54	0.55	3.77	0.45	33.607***	.000
2. ด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์	3.67	0.43	3.98	0.06	3.94	0.24	11.203***	.000
3. ด้านมิติสัมพันธ์	3.36	0.49	3.98	0.08	3.75	0.72	3.753*	.035
4. ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว	3.45	0.48	3.61	0.51	3.71	0.49	3.473*	.034
5. ด้านดนตรี	3.47	0.47	3.62	0.59	3.78	0.36	7.458**	.001
6. ด้านมนุษยสัมพันธ์	3.32	0.37	3.94	0.13	3.90	0.14	28.698***	.000
7. ด้านการเข้าใจตนเอง	3.49	0.45	3.57	0.43	3.96	0.09	6.794*	.015
8. ด้านธรรมชาติวิทยา	3.41	0.67	3.52	0.52	3.69	0.56	26.389***	.000
9. ด้านดิจิทัล	3.38	0.48	3.88	0.19	3.87	0.30	12.837***	.000
10. ด้านผู้นำ	3.28	0.37	3.54	0.46	3.60	0.37	8.853***	.000
รวม	3.36	0.50	3.51	0.43	3.77	0.32	104.444***	.000

*$p < .05$, **$p < .01$, ***$p < .001$

จากตารางที่ 27 พบว่า ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) โดยภาพรวม ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (F = 104.444, *p* = .000) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของทุกด้าน มีความแตกต่างกัน ดังนี้ ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ด้านมิติสัมพันธ์ (F = 3.753, *p* = .035) ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว (F = 3.473, *p* = .034) และด้านการเข้าใจตนเอง (F = 6.794, *p* = .015) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ด้านดนตรี (F = 7.458, *p* = .001) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ด้านภาษา (F = 33.607, *p* = .000) ด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ (F = 11.203, *p* = .000) ด้านมนุษยสัมพันธ์ (F = 28.698, *p* = .000) ด้านธรรมชาติวิทยา (F = 26.389, *p* = .000) ด้านดิจิทัล (F = 12.837, *p* = .000) และด้านผู้นำ (F = 8.853, *p* = .000) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อเปรียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 28 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) โดยภาพรวมของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS

ผลการเรียนเฉลี่ยโดยภาพรวม	$\overline{X}$	ปีการศึกษา 2562	ปีการศึกษา 2563	ปีการศึกษา 2564
		3.36	3.51	3.77
ปีการศึกษา 2562	3.36	-	0.15***	0.41***
ปีการศึกษา 2563	3.51		-	0.26***
ปีการศึกษา 2564	3.77			-

***$p < .001$

จากตารางที่ 28 พบว่า ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) โดยภาพรวมของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563 ($\overline{X}$ = 3.51) และปีการศึกษา 2564 ($\overline{X}$ = 3.77) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ก่อนได้รับการส่งเสริมศักยภาพในปีการศึกษา 2562 ($\overline{X}$ = 3.36) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และพบว่าผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) โดยภาพรวมของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพ ในปีการศึกษา 2564 ($\overline{X}$ = 3.77) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพในปีการศึกษา 2563 ($\overline{X}$ = 3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 29 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านภาษา ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS

ผลการเรียนเฉลี่ยด้านภาษา	$\overline{X}$	ปีการศึกษา 2562	ปีการศึกษา 2563	ปีการศึกษา 2564
		3.43	3.54	3.77
ปีการศึกษา 2562	3.43	-	0.11	0.34***
ปีการศึกษา 2563	3.54		-	0.23***
ปีการศึกษา 2564	3.77			-

***$p < .001$

จากตารางที่ 29 พบว่า ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านภาษา หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2564 ($\overline{X}$ = 3.77) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ก่อนได้รับการส่งเสริมศักยภาพ ในปีการศึกษา 2562 ($\overline{X}$ = 3.43) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และพบว่าผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านภาษา หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพ ในปีการศึกษา 2564 ($\overline{X}$ = 3.77) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพในปีการศึกษา 2563 ($\overline{X}$ = 3.54) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนรายคู่อื่น ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 30 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS

ผลการเรียนเฉลี่ยด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์	$\overline{X}$	ปีการศึกษา 2562	ปีการศึกษา 2563	ปีการศึกษา 2564
		3.67	3.98	3.94
ปีการศึกษา 2562	3.67	-	0.31*	0.27*
ปีการศึกษา 2563	3.98		-	-0.04
ปีการศึกษา 2564	3.94			-

*$p < .05$

จากตารางที่ 30 พบว่า ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563 ($\overline{X}$ = 3.98) และปีการศึกษา 2564 ($\overline{X}$ = 3.94) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ก่อนได้รับการส่งเสริมศักยภาพ ในปีการศึกษา 2562 ($\overline{X}$ = 3.67) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายคู่อื่น ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 31 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านมิติสัมพันธ์ ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS

ผลการเรียนเฉลี่ยด้านมิติสัมพันธ์	$\overline{X}$	ปีการศึกษา 2562	ปีการศึกษา 2563	ปีการศึกษา 2564
		3.36	3.98	3.75
ปีการศึกษา 2562	3.36	-	0.62*	0.39
ปีการศึกษา 2563	3.98		-	-0.23
ปีการศึกษา 2564	3.75			-

*p < .05

จากตารางที่ 31 พบว่า ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านมิติสัมพันธ์ หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563 ($\overline{X}$ = 3.98) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ก่อนได้รับการส่งเสริมศักยภาพ ในปีการศึกษา 2562 ($\overline{X}$ = 3.36) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายคู่อื่น ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 32 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS

ผลการเรียนเฉลี่ยด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว	$\overline{X}$	ปีการศึกษา 2562	ปีการศึกษา 2563	ปีการศึกษา 2564
		3.45	3.61	3.71
ปีการศึกษา 2562	3.45	-	0.16	0.26*
ปีการศึกษา 2563	3.61		-	0.10
ปีการศึกษา 2564	3.71			-

*p < .05

จากตารางที่ 32 พบว่า ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2564 ($\overline{X}$ = 3.71) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ก่อนได้รับการส่งเสริมศักยภาพ ในปีการศึกษา 2562 ($\overline{X}$ = 3.45) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายคู่อื่น ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 33 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านดนตรี ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS

ผลการเรียนเฉลี่ยด้านดนตรี	$\overline{X}$	ปีการศึกษา 2562	ปีการศึกษา 2563	ปีการศึกษา 2564
		3.47	3.62	3.78
ปีการศึกษา 2562	3.47	-	0.15	0.31**
ปีการศึกษา 2563	3.62		-	0.16
ปีการศึกษา 2564	3.78			-

**p < .01

จากตารางที่ 33 พบว่า ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านดนตรี หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2564 ($\overline{X}$ = 3.78) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ก่อนได้รับการส่งเสริมศักยภาพ ในปีการศึกษา 2562 ($\overline{X}$ = 3.47) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนรายคู่อื่น ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 34 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS

ผลการเรียนเฉลี่ยด้านมนุษยสัมพันธ์	$\overline{X}$	ปีการศึกษา 2562	ปีการศึกษา 2563	ปีการศึกษา 2564
		3.32	3.94	3.90
ปีการศึกษา 2562	3.32	-	0.62**	0.58**
ปีการศึกษา 2563	3.94		-	-0.04
ปีการศึกษา 2564	3.90			-

**p < .01

จากตารางที่ 34 พบว่า ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563 ($\overline{X}$ = 3.94) และปีการศึกษา 2564 ($\overline{X}$ = 3.90) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ก่อนได้รับการส่งเสริมศักยภาพในปีการศึกษา 2562 ($\overline{X}$ = 3.32) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนรายคู่อื่น ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 35 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านการเข้าใจตนเอง ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS

ผลการเรียนเฉลี่ยด้านการเข้าใจตนเอง	$\overline{X}$	ปีการศึกษา 2562	ปีการศึกษา 2563	ปีการศึกษา 2564
		3.49	3.57	3.96
ปีการศึกษา 2562	3.49	-	0.08	0.47*
ปีการศึกษา 2563	3.57		-	0.39
ปีการศึกษา 2564	3.96			-

*p < .05

จากตารางที่ 35 พบว่า ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านการเข้าใจตนเอง หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2564 ($\overline{X}$ = 3.96) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ก่อนได้รับการส่งเสริมศักยภาพ ในปีการศึกษา 2562 ($\overline{X}$ = 3.49) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายคู่อื่น ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 36 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านธรรมชาติวิทยา ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS

ผลการเรียนเฉลี่ยด้านธรรมชาติวิทยา	$\overline{X}$	ปีการศึกษา 2562	ปีการศึกษา 2563	ปีการศึกษา 2564
		3.41	3.52	3.69
ปีการศึกษา 2562	3.41	-	0.11*	0.28***
ปีการศึกษา 2563	3.52		-	0.17***
ปีการศึกษา 2564	3.69			-

*p < .05, ***p < .001

จากตารางที่ 36 พบว่า ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านธรรมชาติวิทยา หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563 ($\overline{X}$ = 3.52) และปีการศึกษา 2564 ($\overline{X}$ = 3.69) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ก่อนได้รับการส่งเสริมศักยภาพ ในปีการศึกษา 2562 ($\overline{X}$ = 3.41) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .001 ตามลำดับ และพบว่า ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านธรรมชาติวิทยา หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพ ในปีการศึกษา 2564 ($\overline{X}$ = 3.69) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพในปีการศึกษา 2563 ($\overline{X}$ = 3.52) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 37 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านดิจิทัล ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS

ผลการเรียนเฉลี่ยด้านดิจิทัล	$\overline{X}$	ปีการศึกษา 2562	ปีการศึกษา 2563	ปีการศึกษา 2564
		3.38	3.88	3.87
ปีการศึกษา 2562	3.38	-	0.50*	0.49**
ปีการศึกษา 2563	3.88		-	-0.01
ปีการศึกษา 2564	3.87			-

*p < .05, **p < .01

จากตารางที่ 37 พบว่า ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านดิจิทัล หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563 ($\overline{X}$ = 3.88) และปีการศึกษา 2564 ($\overline{X}$ = 3.87) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ก่อนได้รับการส่งเสริมศักยภาพในปีการศึกษา 2562 ($\overline{X}$ = 3.38) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ ส่วนรายคู่อื่น ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 38 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านผู้นำ ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS

ผลการเรียนเฉลี่ยด้านผู้นำ	$\overline{X}$	ปีการศึกษา 2562	ปีการศึกษา 2563	ปีการศึกษา 2564
		3.28	3.54	3.60
ปีการศึกษา 2562	3.28	-	0.26**	0.32***
ปีการศึกษา 2563	3.54		-	0.06
ปีการศึกษา 2564	3.60			-

**p < .01, ***p < .001

จากตารางที่ 38 พบว่า ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพด้านผู้นำหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563 ($\overline{X}$ = 3.54) และปีการศึกษา 2564 ($\overline{X}$ = 3.60) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ก่อนได้รับการส่งเสริมศักยภาพในปีการศึกษา 2562 ($\overline{X}$ = 3.28) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .001 ตามลำดับ ส่วนรายคู่อื่น ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

สำหรับผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียน ก่อนได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2562 และหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563-2564 ปรากฏผลดังตารางที่ 39-40

ตารางที่ 39 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS

	ปีการศึกษา 2562 (n = 263)		ปีการศึกษา 2563 (n = 276)		ปีการศึกษา 2564 (n = 302)		F	*p*
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
พฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม	4.10	4.60	4.34	0.40	4.44	0.46	33.216***	.000

***p < .001

จากตารางที่ 39 พบว่า พฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (F = 33.216, p = .000) และเมื่อเปรียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ปรากฏผลดังตารางที่ 37

ตารางที่ 40 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ ก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS

พฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม	$\overline{X}$	ปีการศึกษา 2562	ปีการศึกษา 2563	ปีการศึกษา 2564
		4.10	4.34	4.44
ปีการศึกษา 2562	4.10	-	0.24***	0.34***
ปีการศึกษา 2563	4.34		-	0.10*
ปีการศึกษา 2564	4.44			-

*p < .05, ***p < .001

จากตารางที่ 40 พบว่า พฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563 ($\overline{X}$ = 4.34) และปีการศึกษา 2564 ($\overline{X}$ = 4.44) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ก่อนได้รับการส่งเสริมศักยภาพ ในปีการศึกษา 2562 ($\overline{X}$ = 4.10) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และพบว่าพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพ ในปีการศึกษา 2564 ($\overline{X}$ = 4.44) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพ ในปีการศึกษา 2563 ($\overline{X}$ = 4.34) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย ต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย ต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 41 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563

(n = 276)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. การกำหนดปัญหาและความต้องการจำเป็นภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง	4.24	0.81	มาก
2. การกำหนดรูปแบบ/กรอบแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.26	0.81	มาก
3. การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตามแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญาเพื่อตอบสนองอัจฉริยภาพของนักเรียนที่แตกต่างกัน	4.17	0.78	มาก
4. การจัดกิจกรรมค้นหานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ คัดกรองและรวมกลุ่มนักเรียนเพื่อต่อยอดศักยภาพสู่ความเป็นเลิศ	4.05	0.87	มาก
5. การสร้างความสุขให้กับนักเรียน โดยการส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำในสิ่งที่รัก ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง	4.32	0.84	มาก
6. การจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษอย่างต่อเนื่อง	4.64	0.48	มากที่สุด
7. การจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่หลากหลาย รวมทั้งการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ตลอดเวลา	4.57	0.61	มากที่สุด
8. การเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียนทั้งจากการฝึกซ้อมและเข้าร่วมแข่งขันทักษะเป็นประจำ ทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ	4.30	0.81	มาก
9. การประสานภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.35	0.84	มาก
10. การใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย และปรับปรุงนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอยู่เสมอ	4.22	0.88	มาก

ตารางที่ 41 (ต่อ)

(n = 276)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
11. ความเป็นเอกภาพ สามัคคี และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการบริหารจัดการการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.00	0.92	มาก
12. การมุ่งไปสู่ความสำเร็จ ด้วยการสร้างทัศนคติแห่งความสำเร็จ รวมทั้งการฉลองความสำเร็จ และประชาสัมพันธ์ผลงานความสำเร็จ	4.35	0.85	มาก
13. นักเรียนได้เรียนรู้ตามอัจฉริยภาพของตนเอง	4.61	0.49	มากที่สุด
14. นักเรียนได้รับการต่อยอดศักยภาพสู่ความเป็นเลิศ	4.29	0.83	มาก
15. นักเรียนได้ทำในสิ่งที่รัก มีพลังในการเรียนรู้ และได้พัฒนาศักยภาพอย่างไม่หยุดยั้ง	4.25	0.80	มาก
16. นักเรียนได้เพิ่มขีดความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.59	0.61	มากที่สุด
17. นักเรียนมีแหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถของตนเอง	4.34	0.83	มาก
18. นักเรียนได้ฝึกซ้อมและเข้าร่วมแข่งขันทักษะเป็นประจำ	3.92	0.95	มาก
19. เครือข่ายทุกภาคส่วนได้สนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.34	0.84	มาก
20. นักเรียนได้ยกระดับอัจฉริยภาพให้สูงขึ้นในทุกด้าน	4.58	0.52	มากที่สุด
21. ทุกภาคส่วนมีความสามัคคี และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.13	0.91	มาก
22. นักเรียนและครูเกิดกำลังใจในการฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ มีขวัญและกำลังใจในการเรียนและการทำงาน	4.55	0.53	มากที่สุด
รวม	4.32	0.36	มาก

จากตารางที่ 41 พบว่า นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ มีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.32, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจสูงสุด คือ การจัด

กิจกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษอย่างต่อเนื่อง ($\overline{X}$ = 4.64, S.D. = 0.48) มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจต่ำสุด คือ นักเรียนได้ฝึกซ้อมและเข้าร่วมแข่งขันทักษะเป็นประจำ ($\overline{X}$ = 3.92, S.D. = 0.95) มีความพึงพอใจในระดับมาก ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจ โดยภาพรวมและรายข้อของนักเรียนอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4

ตารางที่ 42 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2564

(n = 302)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. การกำหนดปัญหาและความต้องการจำเป็นภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง	4.43	0.82	มาก
2. การกำหนดรูปแบบ/กรอบแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.44	0.82	มาก
3. การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตามแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญาเพื่อตอบสนองอัจฉริยภาพของนักเรียนที่แตกต่างกัน	4.38	0.81	มาก
4. การจัดกิจกรรมค้นหานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ คัดกรองและรวมกลุ่มนักเรียนเพื่อต่อยอดศักยภาพสู่ความเป็นเลิศ	4.26	0.92	มาก
5. การสร้างความสุขให้กับนักเรียน โดยการส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำในสิ่งที่รัก ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง	4.49	0.82	มาก
6. การจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษอย่างต่อเนื่อง	4.73	0.45	มากที่สุด
7. การจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่หลากหลาย รวมทั้งการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ตลอดเวลา	4.71	0.56	มากที่สุด
8. การเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียนทั้งจากการฝึกซ้อมและเข้าร่วมแข่งขันทักษะเป็นประจำ ทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ	4.36	0.81	มาก

ตารางที่ 42 (ต่อ)

(n = 302)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
9. การประสานภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.45	0.82	มาก
10. การใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย และปรับปรุงนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอยู่เสมอ	4.35	0.87	มาก
11. ความเป็นเอกภาพ สามัคคี และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการบริหารจัดการการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.16	0.93	มาก
12. การมุ่งไปสู่ความสำเร็จ ด้วยการสร้างทัศนคติแห่งความสำเร็จ รวมทั้งการฉลองความสำเร็จ และประชาสัมพันธ์ผลงานความสำเร็จ	4.43	0.82	มาก
13. นักเรียนได้เรียนรู้ตามอัจฉริยภาพของตนเอง	4.71	0.46	มากที่สุด
14. นักเรียนได้รับการต่อยอดศักยภาพสู่ความเป็นเลิศ	4.38	0.81	มาก
15. นักเรียนได้ทำในสิ่งที่รัก มีพลังในการเรียนรู้ และได้พัฒนาศักยภาพอย่างไม่หยุดยั้ง	4.33	0.80	มาก
16. นักเรียนได้เพิ่มขีดความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.68	0.57	มากที่สุด
17. นักเรียนมีแหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถของตนเอง	4.42	0.82	มาก
18. นักเรียนได้ฝึกซ้อมและเข้าร่วมแข่งขันทักษะเป็นประจำ	4.07	0.96	มาก
19. เครือข่ายทุกภาคส่วนได้สนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.50	0.82	มาก
20. นักเรียนได้ยกระดับอัจฉริยภาพให้สูงขึ้นในทุกด้าน	4.59	0.50	มากที่สุด
21. ทุกภาคส่วนมีความสามัคคี และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.23	0.91	มาก
22. นักเรียนและครูเกิดกำลังใจในการฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ มีขวัญและกำลังใจในการเรียนและการทำงาน	4.65	0.49	มากที่สุด
รวม	4.44	0.42	มาก

จากตารางที่ 42 พบว่า นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ มีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2564 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.44, S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษอย่างต่อเนื่อง ($\overline{X}$ = 4.73, S.D. = 0.45) มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจต่ำสุด คือ นักเรียนได้ฝึกซ้อมและเข้าร่วมแข่งขันทักษะเป็นประจำ ($\overline{X}$ = 4.07, S.D. = 0.96) มีความพึงพอใจในระดับมาก ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจโดยภาพรวมและรายข้อของนักเรียนอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4

ตารางที่ 43 ความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563

(n = 179)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. การกำหนดปัญหาและความต้องการจำเป็นภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง	4.29	0.82	มาก
2. การกำหนดรูปแบบ/กรอบแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.36	0.74	มาก
3. การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตามแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญาเพื่อตอบสนองอัจฉริยภาพของนักเรียนที่แตกต่างกัน	4.79	0.42	มากที่สุด
4. การจัดกิจกรรมค้นหานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ คัดกรองและรวมกลุ่มนักเรียนเพื่อต่อยอดศักยภาพสู่ความเป็นเลิศ	4.40	0.73	มาก
5. การสร้างความสุขให้กับนักเรียน โดยการส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำในสิ่งที่รัก ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง	4.54	0.60	มากที่สุด
6. การจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษอย่างต่อเนื่อง	4.37	0.76	มาก
7. การจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่หลากหลาย รวมทั้งการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ตลอดเวลา	4.47	0.54	มาก

ตารางที่ 43 (ต่อ)

(n = 179)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
8. การเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียนทั้งจากการฝึกซ้อมและเข้าร่วมแข่งขันทักษะเป็นประจำ ทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ	4.48	0.75	มาก
9. การประสานภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.37	0.75	มาก
10. การใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย และปรับปรุงนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอยู่เสมอ	4.11	0.87	มาก
11. ความเป็นเอกภาพ สามัคคี และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการบริหารจัดการการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.58	0.76	มากที่สุด
12. การมุ่งไปสู่ความสำเร็จ ด้วยการสร้างทัศนคติแห่งความสำเร็จรวมทั้งการฉลองความสำเร็จ และประชาสัมพันธ์ผลงานความสำเร็จ	4.20	0.84	มาก
13. นักเรียนได้เรียนรู้ตามอัจฉริยภาพของตนเอง	4.25	0.81	มาก
14. นักเรียนได้รับการต่อยอดศักยภาพสู่ความเป็นเลิศ	4.42	0.73	มาก
15. นักเรียนได้ทำในสิ่งที่รัก มีพลังในการเรียนรู้ และได้พัฒนาศักยภาพอย่างไม่หยุดยั้ง	4.32	0.73	มาก
16. นักเรียนได้เพิ่มขีดความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.36	0.72	มาก
17. นักเรียนมีแหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถของตนเอง	4.42	0.73	มาก
18. นักเรียนได้ฝึกซ้อมและเข้าร่วมแข่งขันทักษะเป็นประจำ	4.30	0.79	มาก
19. เครือข่ายทุกภาคส่วนได้สนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.37	0.74	มาก
20. นักเรียนได้ยกระดับอัจฉริยภาพให้สูงขึ้นในทุกด้าน	4.74	0.53	มากที่สุด
21. ทุกภาคส่วนมีความสามัคคี และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.46	0.54	มาก

ตารางที่ 43 (ต่อ)

(n = 179)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
22. นักเรียนและครูเกิดกำลังใจในการฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ มีขวัญและกำลังใจในการเรียนและการทำงาน	4.57	0.53	มากที่สุด
รวม	4.42	0.36	มาก

จากตารางที่ 43 พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.42, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจสูงสุด คือ การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตามแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญา เพื่อตอบสนองอัจฉริยภาพของนักเรียนที่แตกต่างกัน ($\overline{X}$ = 4.79, S.D. = 0.42) มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจต่ำสุด คือ การใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย และปรับปรุงนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอยู่เสมอ ($\overline{X}$ = 4.11, S.D. = 0.87) มีความพึงพอใจในระดับมาก ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจโดยภาพรวมและรายข้อของครูอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4

ตารางที่ 44 ความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2564

(n = 181)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. การกำหนดปัญหาและความต้องการจำเป็นภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง	4.29	0.87	มาก
2. การกำหนดรูปแบบ/กรอบแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.41	0.80	มาก
3. การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตามแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญาเพื่อตอบสนองอัจฉริยภาพของนักเรียนที่แตกต่างกัน	4.69	0.57	มากที่สุด
4. การจัดกิจกรรมค้นหานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ คัดกรองและรวมกลุ่มนักเรียนเพื่อต่อยอดศักยภาพสู่ความเป็นเลิศ	4.41	0.80	มาก
5. การสร้างความสุขให้กับนักเรียน โดยการส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำในสิ่งที่รัก ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง	4.59	0.66	มากที่สุด
6. การจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษอย่างต่อเนื่อง	4.42	0.81	มาก
7. การจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่หลากหลาย รวมทั้งการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ตลอดเวลา	4.57	0.53	มากที่สุด
8. การเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียนทั้งจากการฝึกซ้อมและเข้าร่วมแข่งขันทักษะเป็นประจำ ทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ	4.43	0.80	มาก
9. การประสานภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.46	0.80	มาก
10. การใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย และปรับปรุงนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอยู่เสมอ	4.18	0.92	มาก

ตารางที่ 44 (ต่อ)

(n = 181)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
11. ความเป็นเอกภาพ สามัคคี และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการบริหารจัดการการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.50	0.81	มาก
12. การมุ่งไปสู่ความสำเร็จ ด้วยการสร้างทัศนคติแห่งความสำเร็จ รวมทั้งการฉลองความสำเร็จ และประชาสัมพันธ์ผลงานความสำเร็จ	4.23	0.89	มาก
13. นักเรียนได้เรียนรู้ตามอัจฉริยภาพของตนเอง	4.31	0.86	มาก
14. นักเรียนได้รับการต่อยอดศักยภาพสู่ความเป็นเลิศ	4.44	0.79	มาก
15. นักเรียนได้ทำในสิ่งที่รัก มีพลังในการเรียนรู้ และได้พัฒนาศักยภาพอย่างไม่หยุดยั้ง	4.41	0.79	มาก
16. นักเรียนได้เพิ่มขีดความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.41	0.79	มาก
17. นักเรียนมีแหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถของตนเอง	4.51	0.79	มากที่สุด
18. นักเรียนได้ฝึกซ้อมและเข้าร่วมแข่งขันทักษะเป็นประจำ	4.40	0.84	มาก
19. เครือข่ายทุกภาคส่วนได้สนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.40	0.79	มาก
20. นักเรียนได้ยกระดับอัจฉริยภาพให้สูงขึ้นในทุกด้าน	4.68	0.63	มากที่สุด
21. ทุกภาคส่วนมีความสามัคคี และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.51	0.53	มากที่สุด
22. นักเรียนและครูเกิดกำลังใจในการฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ มีขวัญและกำลังใจในการเรียนและการทำงาน	4.62	0.59	มากที่สุด
รวม	4.45	0.53	มาก

จากตารางที่ 44 พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2564 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.45, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจสูงสุด คือ การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตามแนวคิด

ทฤษฎีพหุปัญญา เพื่อตอบสนองอัจฉริยภาพของนักเรียนที่แตกต่างกัน ($\overline{X}$ = 4.69, S.D. = 0.57) มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจต่ำสุด คือ การใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย และปรับปรุงนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอยู่เสมอ ($\overline{X}$ = 4.18, S.D. = 0.92) มีความพึงพอใจในระดับมาก ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจโดยภาพรวมและรายข้อของครูอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4

ตารางที่ 45 ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563

(n = 276)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. การกำหนดปัญหาและความต้องการจำเป็นภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง	4.08	0.86	มาก
2. การกำหนดรูปแบบ/กรอบแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.30	0.80	มาก
3. การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตามแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญาเพื่อตอบสนองอัจฉริยภาพของนักเรียนที่แตกต่างกัน	4.17	0.78	มาก
4. การจัดกิจกรรมค้นหานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ คัดกรองและรวมกลุ่มนักเรียนเพื่อต่อยอดศักยภาพสู่ความเป็นเลิศ	4.25	0.80	มาก
5. การสร้างความสุขให้กับนักเรียน โดยการส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำในสิ่งที่รัก ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง	4.35	0.82	มาก
6. การจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษอย่างต่อเนื่อง	4.35	0.83	มาก
7. การจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่หลากหลาย รวมทั้งการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ตลอดเวลา	4.56	0.55	มากที่สุด
8. การเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียนทั้งจากการฝึกซ้อมและเข้าร่วมแข่งขันทักษะเป็นประจำ ทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ	4.35	0.83	มาก

ตารางที่ 45 (ต่อ)

(n = 276)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
9. การประสานภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	3.98	0.94	มาก
10. การใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย และปรับปรุงนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอยู่เสมอ	4.24	0.87	มาก
11. ความเป็นเอกภาพ สามัคคี และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการบริหารจัดการการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.53	0.54	มากที่สุด
12. การมุ่งไปสู่ความสำเร็จ ด้วยการสร้างทัศนคติแห่งความสำเร็จ รวมทั้งการฉลองความสำเร็จ และประชาสัมพันธ์ผลงานความสำเร็จ	4.03	0.92	มาก
13. นักเรียนได้เรียนรู้ตามอัจฉริยภาพของตนเอง	4.16	0.91	มาก
14. นักเรียนได้รับการต่อยอดศักยภาพสู่ความเป็นเลิศ	4.56	0.54	มากที่สุด
15. นักเรียนได้ทำในสิ่งที่รัก มีพลังในการเรียนรู้ และได้พัฒนาศักยภาพอย่างไม่หยุดยั้ง	4.26	0.80	มาก
16. นักเรียนได้เพิ่มขีดความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.29	0.81	มาก
17. นักเรียนมีแหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถของตนเอง	4.54	0.63	มากที่สุด
18. นักเรียนได้ฝึกซ้อมและเข้าร่วมแข่งขันทักษะเป็นประจำ	4.39	0.82	มาก
19. เครือข่ายทุกภาคส่วนได้สนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.57	0.63	มากที่สุด
20. นักเรียนได้ยกระดับอัจฉริยภาพให้สูงขึ้นในทุกด้าน	4.31	0.84	มาก
21. ทุกภาคส่วนมีความสามัคคี และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.60	0.54	มากที่สุด
22. นักเรียนและครูเกิดกำลังใจในการฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ มีขวัญและกำลังใจในการเรียนและการทำงาน	4.31	0.82	มาก
รวม	4.33	0.36	มาก

จากตารางที่ 45 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.33, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจสูงสุด คือ ทุกภาคส่วนมีความสามัคคี และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ($\overline{X}$ = 4.60, S.D. = 0.54) มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจต่ำสุด คือ การประสานภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ($\overline{X}$ = 3.98, S.D. = 0.94) มีความพึงพอใจในระดับมาก ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจโดยภาพรวมและรายข้อของผู้ปกครองนักเรียนอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4

ตารางที่ 46 ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2564

(n = 302)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. การกำหนดปัญหาและความต้องการจำเป็นภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง	4.29	0.90	มาก
2. การกำหนดรูปแบบ/กรอบแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	4.47	0.79	มาก
3. การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตามแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญาเพื่อตอบสนองอัจฉริยภาพของนักเรียนที่แตกต่างกัน	4.39	0.81	มาก
4. การจัดกิจกรรมค้นหานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ คัดกรองและรวมกลุ่มนักเรียนเพื่อต่อยอดศักยภาพสู่ความเป็นเลิศ	4.44	0.81	มาก
5. การสร้างความสุขให้กับนักเรียน โดยการส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำในสิ่งที่รัก ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง	4.52	0.80	มากที่สุด
6. การจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษอย่างต่อเนื่อง	4.51	0.81	มากที่สุด

ตารางที่ 46 (ต่อ)

(n = 302)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
7. การจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่หลากหลาย รวมทั้งการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ตลอดเวลา	4.66	0.52	มากที่สุด
8. การเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียนทั้งจากการฝึกซ้อมและเข้าร่วมแข่งขันทักษะเป็นประจำ ทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ	4.45	0.81	มาก
9. การประสานภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.12	0.95	มาก
10. การใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย และปรับปรุงนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอยู่เสมอ	4.37	0.86	มาก
11. ความเป็นเอกภาพ สามัคคี และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการบริหารจัดการการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.60	0.52	มากที่สุด
12. การมุ่งไปสู่ความสำเร็จ ด้วยการสร้างทัศนคติแห่งความสำเร็จ รวมทั้งการฉลองความสำเร็จ และประชาสัมพันธ์ผลงานความสำเร็จ	4.19	0.93	มาก
13. นักเรียนได้เรียนรู้ตามอัจฉริยภาพของตนเอง	4.25	0.90	มาก
14. นักเรียนได้รับการต่อยอดศักยภาพสู่ความเป็นเลิศ	4.54	0.53	มากที่สุด
15. นักเรียนได้ทำในสิ่งที่รัก มีพลังในการเรียนรู้ และได้พัฒนาศักยภาพอย่างไม่หยุดยั้ง	4.34	0.80	มาก
16. นักเรียนได้เพิ่มขีดความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.35	0.81	มาก
17. นักเรียนมีแหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถของตนเอง	4.69	0.59	มากที่สุด
18. นักเรียนได้ฝึกซ้อมและเข้าร่วมแข่งขันทักษะเป็นประจำ	4.47	0.79	มาก
19. เครือข่ายทุกภาคส่วนได้สนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.67	0.59	มากที่สุด
20. นักเรียนได้ยกระดับอัจฉริยภาพให้สูงขึ้นในทุกด้าน	4.39	0.83	มาก

ตารางที่ 46 (ต่อ)

(n = 302)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
21. ทุกภาคส่วนมีความสามัคคี และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.69	0.51	มากที่สุด
22. นักเรียนและครูเกิดกำลังใจในการฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ มีขวัญและกำลังใจในการเรียนและการทำงาน	4.39	0.80	มาก
รวม	4.45	0.43	มาก

จากตารางที่ 46 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2564 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.45, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจสูงสุด คือ ทุกภาคส่วนมีความสามัคคี และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ($\overline{X}$ = 4.69, S.D. = 0.51) และนักเรียนมีแหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถของตนเอง ($\overline{X}$ = 4.69, S.D. = 0.59) มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจต่ำสุด คือ การประสานภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ($\overline{X}$ = 4.12, S.D. = 0.95) มีความพึงพอใจในระดับมาก ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจโดยภาพรวมและรายข้อของผู้ปกครองนักเรียนอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4

ตารางที่ 47 ความพึงพอใจของภาคีเครือข่ายต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563

(n = 15)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. การกำหนดปัญหาและความต้องการจำเป็นภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง	4.33	0.90	มาก
2. การกำหนดรูปแบบ/กรอบแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	3.67	0.98	มาก
3. การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตามแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญาเพื่อตอบสนองอัจฉริยภาพของนักเรียนที่แตกต่างกัน	4.27	0.88	มาก
4. การจัดกิจกรรมค้นหานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ คัดกรองและรวมกลุ่มนักเรียนเพื่อต่อยอดศักยภาพสู่ความเป็นเลิศ	4.33	0.90	มาก
5. การสร้างความสุขให้กับนักเรียน โดยการส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำในสิ่งที่รัก ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง	4.33	0.82	มาก
6. การจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษอย่างต่อเนื่อง	4.33	0.90	มาก
7. การจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่หลากหลาย รวมทั้งการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ตลอดเวลา	4.07	0.88	มาก
8. การเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียนทั้งจากการฝึกซ้อมและเข้าร่วมแข่งขันทักษะเป็นประจำ ทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ	4.33	0.90	มาก
9. การประสานภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.87	0.52	มากที่สุด
10. การใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย และปรับปรุงนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอยู่เสมอ	4.33	0.90	มาก

ตารางที่ 47 (ต่อ)

(n = 15)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
11. ความเป็นเอกภาพ สามัคคี และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการบริหารจัดการการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.53	0.64	มากที่สุด
12. การมุ่งไปสู่ความสำเร็จ ด้วยการสร้างทัศนคติแห่งความสำเร็จ รวมทั้งการฉลองความสำเร็จ และประชาสัมพันธ์ผลงานความสำเร็จ	3.93	0.70	มาก
13. นักเรียนได้เรียนรู้ตามอัจฉริยภาพของตนเอง	4.13	0.92	มาก
14. นักเรียนได้รับการต่อยอดศักยภาพสู่ความเป็นเลิศ	4.27	0.80	มาก
15. นักเรียนได้ทำในสิ่งที่รัก มีพลังในการเรียนรู้ และได้พัฒนาศักยภาพอย่างไม่หยุดยั้ง	4.33	0.90	มาก
16. นักเรียนได้เพิ่มขีดความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่อง	3.93	0.88	มาก
17. นักเรียนมีแหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถของตนเอง	4.33	0.98	มาก
18. นักเรียนได้ฝึกซ้อมและเข้าร่วมแข่งขันทักษะเป็นประจำ	4.13	0.74	มาก
19. เครือข่ายทุกภาคส่วนได้สนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.93	0.26	มากที่สุด
20. นักเรียนได้ยกระดับอัจฉริยภาพให้สูงขึ้นในทุกด้าน	3.87	0.64	มาก
21. ทุกภาคส่วนมีความสามัคคี และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.80	0.56	มากที่สุด
22. นักเรียนและครูเกิดกำลังใจในการฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ มีขวัญและกำลังใจในการเรียนและการทำงาน	4.67	0.62	มากที่สุด
รวม	4.31	0.35	มาก

จากตารางที่ 47 พบว่า ภาคีเครือข่ายมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.31, S.D. = 0.35) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ภาคีเครือข่ายมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจสูงสุด คือ เครือข่ายทุกภาคส่วน

ได้สนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ($\overline{X}$ = 4.93, S.D. = 0.26) มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจต่ำสุด คือ การกำหนดรูปแบบ/กรอบแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ($\overline{X}$ = 3.67, S.D. = 0.98) มีความพึงพอใจในระดับมาก ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจโดยภาพรวมและรายข้อของภาคีเครือข่ายอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4

ตารางที่ 48 ความพึงพอใจของภาคีเครือข่ายต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2564

(n = 15)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. การกำหนดปัญหาและความต้องการจำเป็นภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง	4.47	0.74	มาก
2. การกำหนดรูปแบบ/กรอบแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS	3.87	0.74	มาก
3. การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตามแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญาเพื่อตอบสนองอัจฉริยภาพของนักเรียนที่แตกต่างกัน	4.40	0.83	มาก
4. การจัดกิจกรรมค้นหานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ คัดกรองและรวมกลุ่มนักเรียนเพื่อต่อยอดศักยภาพสู่ความเป็นเลิศ	4.47	0.92	มาก
5. การสร้างความสุขให้กับนักเรียน โดยการส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำในสิ่งที่รัก ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง	4.40	0.83	มาก
6. การจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษอย่างต่อเนื่อง	4.27	0.88	มาก
7. การจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่หลากหลาย รวมทั้งการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ตลอดเวลา	4.27	0.88	มาก
8. การเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียนทั้งจากการฝึกซ้อมและเข้าร่วมแข่งขันทักษะเป็นประจำ ทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ	4.47	0.92	มาก

ตารางที่ 48 (ต่อ)

(n = 15)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
9. การประสานภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.87	0.52	มากที่สุด
10. การใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย และปรับปรุงนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอยู่เสมอ	4.40	0.91	มาก
11. ความเป็นเอกภาพ สามัคคี และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการบริหารจัดการการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.60	0.63	มากที่สุด
12. การมุ่งไปสู่ความสำเร็จ ด้วยการสร้างทัศนคติแห่งความสำเร็จ รวมทั้งการฉลองความสำเร็จ และประชาสัมพันธ์ผลงานความสำเร็จ	4.00	0.66	มาก
13. นักเรียนได้เรียนรู้ตามอัจฉริยภาพของตนเอง	4.33	0.90	มาก
14. นักเรียนได้รับการต่อยอดศักยภาพสู่ความเป็นเลิศ	4.13	0.74	มาก
15. นักเรียนได้ทำในสิ่งที่รัก มีพลังในการเรียนรู้ และได้พัฒนาศักยภาพอย่างไม่หยุดยั้ง	4.53	0.74	มากที่สุด
16. นักเรียนได้เพิ่มขีดความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.27	0.88	มาก
17. นักเรียนมีแหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถของตนเอง	4.40	0.91	มาก
18. นักเรียนได้ฝึกซ้อมและเข้าร่วมแข่งขันทักษะเป็นประจำ	4.27	0.80	มาก
19. เครือข่ายทุกภาคส่วนได้สนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.93	0.26	มากที่สุด
20. นักเรียนได้ยกระดับอัจฉริยภาพให้สูงขึ้นในทุกด้าน	4.33	0.72	มาก
21. ทุกภาคส่วนมีความสามัคคี และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน	4.67	0.49	มากที่สุด
22. นักเรียนและครูเกิดกำลังใจในการฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ มีขวัญและกำลังใจในการเรียนและการทำงาน	4.60	0.74	มากที่สุด
รวม	4.41	0.31	มาก

จากตารางที่ 48 พบว่า ภาคีเครือข่ายมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2564 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.41, S.D. = 0.31) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ภาคีเครือข่ายมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจสูงสุด คือ เครือข่ายทุกภาคส่วนได้สนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ($\overline{X}$ = 4.93, S.D. = 0.26) มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจต่ำสุด คือ การกำหนดรูปแบบ/กรอบแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ($\overline{X}$ = 3.87, S.D. = 0.74) มีความพึงพอใจในระดับมาก ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจโดยภาพรวมและรายข้อของภาคีเครือข่ายอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4

จากผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย ต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 สามารถสรุปผลได้ดังตารางที่ 49

ตารางที่ 49 ความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่ายต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	ปีการศึกษา 2563			ปีการศึกษา 2564		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
นักเรียน	4.32	0.36	มาก	4.44	0.42	มาก
ครู	4.42	0.36	มาก	4.45	0.53	มาก
ผู้ปกครอง	4.33	0.36	มาก	4.45	0.43	มาก
ภาคีเครือข่าย	4.31	0.35	มาก	4.41	0.31	มาก
รวม	4.35	0.36	มาก	4.44	0.45	มาก

จากตารางที่ 49 พบว่า ในปีการศึกษา 2563 โดยรวมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.35, S.D. = 0.36) และเมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่ม พบว่า ครูมีความ

พึงพอใจสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.42, S.D. = 0.36) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ผู้ปกครอง ($\overline{X}$ = 4.33, S.D. = 0.36) มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก นักเรียน ($\overline{X}$ = 4.32, S.D. = 0.36) มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และภาคีเครือข่ายมีความพึงพอใจต่ำสุด ($\overline{X}$ = 4.31, S.D. = 0.35) มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

สำหรับในปีการศึกษา 2564 พบว่า โดยรวมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.44, S.D. = 0.45) และเมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่ม พบว่า ผู้ปกครอง ($\overline{X}$ = 4.45, S.D. = 0.43) และครู ($\overline{X}$ = 4.45, σ = 0.53) มีความพึงพอใจสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ นักเรียน ($\overline{X}$ = 4.44, S.D. = 0.42) มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และภาคีเครือข่ายมีความพึงพอใจต่ำสุด ($\overline{X}$ = 4.41, S.D. = 0.31) มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยและพัฒนาการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน (2) พัฒนารูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน (3) นำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 และ (4) ประเมินผลการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ประกอบด้วย (1) ผู้เชี่ยวชาญสำหรับประเมินรูปแบบ MAHA GENIUS จำนวน 5 ท่าน (2) นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 966 คน และปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,383 คน (3) ครูโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 179 คน และปีการศึกษา 2564 จำนวน 181 คน (4) ผู้ปกครองของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพของโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 276 คน และปีการศึกษา 2564 จำนวน 302 คน และ (5) ภาคีเครือข่าย ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 15 คน และปีการศึกษา 2564 จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย (1) แบบประเมินคุณภาพรูปแบบ MAHA GENIUS มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.949 (2) แบบประเมินพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.946 (3) แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.857 และ (4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.942

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการดังนี้ (1) เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินคุณภาพรูปแบบ MAHA GENIUS จากผู้เชี่ยวชาญ ในช่วงเดือนเมษายน 2563 (2) เก็บรวบรวมข้อมูลผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) และรางวัลการแข่งขันจากงานประกันคุณภาพการศึกษา กลุ่มบริหารงานวิชาการ โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ในช่วงเดือนพฤษภาคม 2564 และเดือนพฤษภาคม 2565 และ (3) เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียน และแบบสอบถามการมีส่วนร่วมและความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย ในช่วงเดือนเมษายน 2564 และเดือนเมษายน 2565

การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย (1) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบียนมาตรฐาน และ (2) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

สรุปผล

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองต่อความรู้ความสามารถและความต้องการของนักเรียนทุกคน รวมทั้งมีการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสเรียนรู้อย่างหลากหลาย ตามความถนัดและความสนใจ ในขณะเดียวกันก็ได้ดำเนินการส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านต่าง ๆ ได้แสดงออกซึ่งความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ตามความถนัดและความสนใจของแต่ละบุคคล อย่างไรก็ตามพบว่า โรงเรียนยังมีรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนที่ไม่ชัดเจน ขาดแนวทางในการวัดแววอัจฉริยภาพของนักเรียน และขาดการดำเนินงานการพัฒนาอย่างเป็นระบบขั้นตอน ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจึงมีความต้องการให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนกลุ่มทั่วไปให้ดีขึ้นกว่าเดิม และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกซึ่งความถนัดและความสนใจ เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล และมีความจำเป็นที่จะต้องค้นหาแววความสามารถพิเศษของนักเรียน ตามความพร้อมของโรงเรียน เพื่อดำเนินการวางแผนส่งเสริมอัจฉริยภาพของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง และน่าจะมีการพัฒนารูปแบบขึ้นสำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

2. ผลการพัฒนารูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

รูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนมีองค์ประกอบ 10 องค์ประกอบ ดังนี้ (1) M : Multiple Intelligences หมายถึง พหุปัญญาที่ก่อให้เกิดอัจฉริยภาพที่หลากหลายของนักเรียน เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย (2) A : Ability หมายถึง ความสามารถพิเศษของนักเรียน ค้นพบได้จากการจัดกิจกรรมค้นหาและคัดกรองด้วยวิธีการที่เหมาะสม (3) H : Happy หมายถึง ความสุขของนักเรียน เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำในสิ่งที่รัก ซึ่งจะเป็นพลังในการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพได้อย่างไม่หยุดยั้ง (4) A : Activity หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษอย่างต่อเนื่อง (5) G : Gifted Learning Center หมายถึง แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและ

ภายนอกโรงเรียนที่จัดขึ้นอย่างหลากหลาย รวมทั้งการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ตลอดเวลา (6) E : Experience หมายถึง ประสบการณ์ที่เสริมสร้างให้กับนักเรียนด้วยการฝึกซ้อมและเข้าร่วมแข่งขันทักษะเป็นประจำ ทั้งในระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ (7) N : Network หมายถึง ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่ประสานงานกันเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน (8) I : Innovation หมายถึง นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย เพื่อยกระดับอัจฉริยภาพนักเรียนให้สูงขึ้นในทุกด้าน และปรับปรุงนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอยู่เสมอ (9) U : Unity หมายถึง ความเป็นเอกภาพ สามัคคี และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการบริหารจัดการการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน (10) S : Success หมายถึง ความสำเร็จจากความมุ่งมั่นเกิดขึ้นจากการมีทัศนคติแห่งความสำเร็จ รวมทั้งการฉลองความสำเร็จ และประชาสัมพันธ์ผลงานความสำเร็จ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้กับครูและนักเรียน ทั้งนี้รูปแบบ MAHA GENIUS ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสม ความถูกต้องครอบคลุม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ได้มีการรับรองรูปแบบ MAHA GENIUS สามารถนำไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนภายในโรงเรียนได้ นอกจากนี้รูปแบบ MAHA GENIUS ที่พัฒนาขึ้นยังได้รับรางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC AWARDS) รางวัลชนะเลิศเหรียญทอง ในระดับภาคใต้อีกด้วย

3. ผลการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564

การนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 ส่งผลให้นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพมีผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) สูงกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด นักเรียนที่เข้าร่วมการแข่งขันได้รับรางวัลการแข่งขันทุกคน และนักเรียนมีการแสดงพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมอยู่ในระดับสูง ซึ่งทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย มีส่วนร่วมต่อการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 อยู่ในระดับมาก

4. ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564

ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) และพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2564 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าปีการศึกษา 2563 และมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ก่อนได้รับการส่งเสริมศักยภาพ ในปีการศึกษา

2562 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย มีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองต่อความรู้ความสามารถและความต้องการของนักเรียนทุกคน รวมทั้งมีการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสเรียนรู้อย่างหลากหลาย ตามความถนัดและความสนใจ ในขณะเดียวกันก็ได้ดำเนินการส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านต่าง ๆ ได้แสดงออกซึ่งความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ตามความถนัดและความสนใจของแต่ละบุคคล อย่างไรก็ตามพบว่า โรงเรียนยังมีรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของนักเรียนที่ไม่ชัดเจน ขาดแนวทางในการวัดแววอัจฉริยภาพของนักเรียน และขาดการดำเนินงานการพัฒนาอย่างเป็นระบบขั้นตอน จึงน่าจะมีการพัฒนารูปแบบขึ้นสำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน เพื่อให้สามารถดำเนินการส่งเสริมอัจฉริยภาพของนักเรียนกลุ่มนี้ได้อย่างถูกต้อง จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา มีความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองต่อความรู้ความสามารถและความต้องการของนักเรียนทุกคน รวมทั้งมีการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคน มีโอกาสเรียนรู้อย่างหลากหลาย ตามความถนัดและความสนใจ ทำให้การส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร อีกทั้งอาจยังมีความเข้าใจว่าเด็กที่มีความสามารถพิเศษเป็นเด็กที่เรียนดีเยี่ยม มีเชาวน์ปัญญาสูง สามารถจัดการและช่วยเหลือตนเองได้ดีอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษ หรือได้รับคำแนะนำจากบุคคลรอบข้าง จากพ่อแม่ และครูอาจารย์ จึงทำให้โรงเรียนไม่ได้มีรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนที่ชัดเจน จึงต้องการให้มีการพัฒนารูปแบบขึ้นสำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

ผลการวิจัยในส่วนนี้ มีความสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 25-29) ที่กล่าวถึง ความเข้าใจผิดบางประการเกี่ยวกับเด็กที่มีความสามารถพิเศษหรือเด็กที่มีแววอัจฉริยภาพ สรุปได้ว่า มีความเข้าใจผิดหลายประการเกี่ยวกับเด็กที่มีแววอัจฉริยภาพหรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษ โดยเฉพาะความเข้าใจผิดที่ว่าเด็กเก่งนั้น สามารถเก่งได้เอง แม้จะ

ลำบากยากเข็ญอย่างไร เขาก็สามารถเก่งได้โดยไม่ต้องมีใครช่วย เรียกว่าเกิดมาเก่ง แต่ความเป็นจริงแล้ว เด็กที่มีความสามารถพิเศษยังต้องการความช่วยเหลือและคำแนะนำจากผู้ปกครอง ครู และคนอื่น ๆ เป็นพิเศษ รวมทั้งกลไกทางการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถของเขา ที่สำคัญคือ มีเด็กอีกเป็นจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้แสดงพฤติกรรมที่ชัดเจน แต่มีความสามารถที่แฝงอยู่ในตัวเด็กที่รอการกระตุ้นและส่งเสริม ปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบการศึกษาปกติที่ยังขาดโครงสร้างที่เอื้อต่อการพัฒนาของเด็กกลุ่มนี้ ในปัจจุบันจึงมีเหตุผลทางการศึกษาว่าต้องจัดการศึกษาให้เด็กกลุ่มนี้

นอกจากนี้ผลการวิจัย ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชระ ภูติวณิชย์ (2562 : 157) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรี สู่ความเป็นเลิศของนักเรียนโรงเรียนพัชระมิวสิค อะคาเดมี ศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า โรงเรียนพัชระมิวสิค อะคาเดมี ศรีราชา มีความต้องการพัฒนาโรงเรียนที่เปิดสอนด้านดนตรีสู่มาตรฐานสากล โดยเฉพาะเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรี โดยมีแนวคิดร่วมกันกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่า ต้องการพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น เพื่อมุ่งไปสู่ความเป็นเลิศทางด้านดนตรี โดยได้ตกลงต้องการร่วมกันว่าควรมีการพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรี โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หลังจากดำเนินการพัฒนาแล้วโรงเรียนจะต้องมีผลการประเมินคุณภาพที่ดีขึ้น ครูปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลจะต้องมีคุณภาพดีขึ้น และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนจะต้องมีคุณภาพในระดับดีขึ้นไปเช่นกัน

2. ผลการพัฒนารูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

รูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนที่พัฒนาขึ้น มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ทั้งในด้านความเหมาะสม ความถูกต้องครอบคลุม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบ MAHA GENIUS ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ผ่านกระบวนการขั้นตอนในการจัดทำอย่างเป็นระบบและวิธีการที่เหมาะสม กล่าวคือ มีการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงดำเนินการสร้างรูปแบบตามแนวทางการพัฒนามาตรฐานการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ทำให้ได้รูปแบบที่มีคุณภาพสูงในทุกด้าน ดังนี้

1. ความเหมาะสมของรูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน อยู่ในระดับมาก แยกพิจารณาความเหมาะสมในแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนาศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ได้กำหนดนโยบายชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร ผ่านแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2563-2564 ในด้านการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนที่หลากหลาย ซึ่งกำหนด

ไว้ในประเด็นยุทธศาสตร์โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ด้านผู้เรียน ดังนี้ (1) การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และเจตนารมณ์ของโรงเรียน (2) การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนให้มีศักยภาพตามหลักสูตร (3) การสรรหานักเรียน และการจัดการเรียนการสอนนักเรียนให้มีความสามารถเต็มศักยภาพใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้มีคุณภาพชั้นนำตามมาตรฐานสากล (4) ส่งเสริมนักเรียนให้มีความรัก ศรัทธา ต่อโรงเรียน สังคม และประเทศชาติ (5) การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนให้มีทักษะในการประกอบอาชีพ (6) การพัฒนาและส่งเสริมให้นักเรียนเป็นเลิศทางความคิดและผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ และ (7) การพัฒนาและส่งเสริมด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา ให้นักเรียนมีสุขภาพกายที่ดีและมีสุนทรียภาพ โดยทางโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ได้ร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาอัจฉริยภาพของนักเรียนในด้านต่าง ๆ 10 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา ด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านดนตรี ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการเข้าใจตนเอง ด้านธรรมชาติวิทยา ด้านดิจิทัล และด้านผู้นำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาแววอัจฉริยภาพของนักเรียน กำหนดแนวทางที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ และดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมนักเรียนกลุ่มเป้าหมายให้ได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถตามความถนัดและความสนใจให้ถึงขีดสุดแห่งศักยภาพ ภายใต้ความเชื่อที่ว่าหากนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษและมีแววอัจฉริยภาพได้รับการพัฒนาจนถึงขีดสุดแห่งศักยภาพแล้ว เมื่อเติบโตจะเป็นกลุ่มบุคคลที่สามารถสร้างคุณประโยชน์ต่อท้องถิ่น ต่อจังหวัดสงขลา สังคมประเทศชาติ และของโลกต่อไป

1.2 ด้านกระบวนการเสาะหา/คัดเลือกผู้มีความสามารถพิเศษ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบ MAHA GENIUS ได้กำหนดกระบวนการและเครื่องมือที่ใช้เสาะหา/คัดเลือกผู้มีความสามารถพิเศษที่มีคุณภาพเหมาะสมและหลากหลาย โดยได้กำหนดให้มีการจัดกิจกรรมค้นหานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ คัดกรอง และรวมกลุ่มนักเรียนเพื่อต่อยอดศักยภาพสู่ความเป็นเลิศ (A : Ability) ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งดำเนินการผ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังนี้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และโครงการห้องเรียนส่งเสริมความเป็นเลิศด้านภาษาอังกฤษ (EGL) ทำหน้าที่เสาะหา/คัดเลือกผู้มีความสามารถพิเศษด้านภาษา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ทำหน้าที่เสาะหา/คัดเลือกผู้มีความสามารถพิเศษด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์) ทำหน้าที่เสาะหา/คัดเลือกผู้มีความสามารถพิเศษด้านมิติสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) ทำหน้าที่เสาะหา/คัดเลือกผู้มีความสามารถพิเศษด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระดนตรีไทยและดนตรีสากล) และโครงการห้องเรียนดนตรี (MP) ทำหน้าที่เสาะหา/คัดเลือกผู้มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทำหน้าที่เสาะหา/คัดเลือก

ผู้มีความสามารถพิเศษด้านมนุษยสัมพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ทำหน้าที่เสาะหา/คัดเลือกผู้มีความสามารถพิเศษด้านการเข้าใจตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (วิทยาศาสตร์ปกติ) และโครงการห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและภาษา (SMA) ทำหน้าที่เสาะหา/คัดเลือกผู้มีความสามารถพิเศษด้านธรรมชาติวิทยา กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี) ทำหน้าที่เสาะหา/คัดเลือกผู้มีความสามารถพิเศษด้านด้านดิจิทัล และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทำหน้าที่เสาะหา/คัดเลือกผู้มีความสามารถพิเศษด้านผู้นำ ซึ่งแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะมีกระบวนการและเครื่องมือที่ใช้เสาะหา/คัดเลือกผู้มีความสามารถพิเศษที่แตกต่างกันออกไป ทำให้ได้นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพในด้านต่าง ๆ อย่างหลากหลาย

1.3 ด้านการจัดการศึกษา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบ MAHA GENIUS มีการจัดหลักสูตรและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองคุณลักษณะเฉพาะของผู้มีความสามารถพิเศษ โดยได้มีจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญา ที่ก่อให้เกิดอัจฉริยภาพที่หลากหลายของนักเรียน (M : Multiple Intelligences) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการในโลกสากล โดยกำหนดให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้ตามหลักสูตรปกติของโรงเรียน ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนมหาวชิราวุธ สำหรับนักเรียนทุกคนได้เรียน ซึ่งมีการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนปกติให้กับนักเรียนทุกคนในชั้นเดียวกัน เพื่อเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดพัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคมขึ้น นอกจากนี้ยังได้จัดสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อให้นักเรียนได้เลือกเรียนและได้พัฒนาความสามารถพิเศษตามความถนัดและความสนใจอย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล สำหรับการจัดกระบวนการการเรียนการสอนวิชาสาระเพิ่มเติมนั้น ได้ใช้หลักการ คือ จัดหลักสูตรที่พิเศษกว่าหลักสูตรปกติ จัดหลักสูตรที่พัฒนาทักษะและความคิดขั้นสูง (ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ฯลฯ) ใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อเพิ่มทักษะทางด้านอารมณ์และสังคม การเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม ใช้กิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบ ให้ทำโครงงาน กิจกรรมเคลื่อนไหว กิจกรรมที่ใช้ประสาทสัมผัสทุกส่วน เพื่อตอบสนองการพัฒนาสมองทุกส่วน และตอบสนองลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของนักเรียนและการแสดงออกของนักเรียน และยึดนักเรียนเป็นสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งแนวทางและหลักการดังกล่าวนี้เป็นส่วนสำคัญในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสาระเพิ่มเติมทุกรายวิชา

นอกจากนี้ รูปแบบ MAHA GENIUS ยังให้ความสำคัญกับสื่อการเรียนรู้ที่ตอบสนองคุณลักษณะเฉพาะของผู้มีความสามารถพิเศษ (แต่ละคน) อย่างเหมาะสม โดยกำหนดให้มีนวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย เพื่อยกระดับอัจฉริยภาพนักเรียนให้สูงขึ้นในทุกด้าน และปรับปรุง

นวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอยู่เสมอ (I : Innovation) โดยได้ส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อยกระดับอัจฉริยภาพของนักเรียนให้สูงขึ้น ผ่านโครงการส่งเสริมประสิทธิภาพการสร้างนวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีครูผู้สอนมีวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ตลอดจนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย สำหรับนำไปใช้ในการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมาย คือ การมีวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ เครือข่ายคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ที่สามารถบริการในการสร้างนวัตรรมเพื่อการเรียนการสอน ปรับระดับคุณภาพงานได้ ตามความต้องการและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการจัดหาเทคโนโลยีที่ทันสมัยสำหรับนำมาใช้ในการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนมีค่อนข้างสูง ซึ่งนอกจากจะได้รับการจัดสรรงบประมาณจากทางโรงเรียนแล้ว งบประมาณส่วนหนึ่งได้มาจากการสนับสนุนของภาคีเครือข่าย อาทิ การสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาและองค์กรภายนอก และการระดมทุนจากสมาคมนักเรียนเก่ามหาวชิราวุธ เป็นต้น

1.4 ด้านการสนับสนุนทางด้านอามรมณ์และสังคม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบ MAHA GENIUS ได้กำหนดให้มีจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญาที่ก่อให้เกิดอัจฉริยภาพที่หลากหลายของนักเรียน (M : Multiple Intelligences) โดยกำหนดให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้ตามหลักสูตรปกติของโรงเรียน ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา สำหรับนักเรียนทุกคนได้เรียน ซึ่งมีการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนปกติให้กับนักเรียนทุกคนในชั้นเดียวกัน เพื่อเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดพัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคมขึ้น นอกจากนี้ยังได้จัดสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อให้นักเรียนได้เลือกเรียนและได้พัฒนาความสามารถพิเศษตามความถนัดและความสนใจอย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นหลักสูตรที่พิเศษกว่าหลักสูตรปกติ มีการพัฒนาทักษะและความคิดขั้นสูง (ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ฯลฯ) ใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อเพิ่มทักษะทางด้านอารมณ์และสังคม การเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม ใช้กิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบ ให้ทำโครงงาน กิจกรรมเคลื่อนไหว กิจกรรมที่ใช้ประสาทสัมผัสทุกส่วน เพื่อตอบสนองการพัฒนาสมองทุกส่วน และตอบสนองลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของนักเรียนและการแสดงออกของนักเรียน และยึดนักเรียนเป็นสำคัญในการจัดการเรียนการสอน เป็นการสนับสนุนพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

ผลการวิจัยในส่วนนี้ มีความสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554 : 161) ว่าการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษนั้น มีความยาก ซับซ้อน และต้องเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษเป็นอย่างดี ทั้งนี้สถานศึกษาควรจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษตามมาตรฐานการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษของประเทศไทย ดังรายละเอียดพอสังเขป ดังนี้

1. มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ การจัดการศึกษาด้านการบริหารจัดการที่มีคุณภาพสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ ขึ้นอยู่กับระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก ดังนี้ (1) การบริหารงาน สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่ดี โดยใช้หลักการบริหารของ PDCA หรือวงจรการบริหารงานคุณภาพ คือ มีนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษที่ชัดเจน (Plan) และเป็นรูปธรรมที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง (Do) มีการกำกับติดตามให้มีการดำเนินการตามแผนงานที่วางไว้ มีการประเมินผลการดำเนินงาน (Check) เพื่อตรวจสอบว่าโครงการประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือมีความคุ้มค่าหรือไม่ และนำผลการประเมินไปปรับปรุงอย่างจริงจัง (Action) เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินงานครั้งต่อไป (2) การบริหารบุคคล ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีผลให้การดำเนินงานตามภารกิจของโรงเรียนบรรลุตามเป้าหมายที่คาดหวังอย่างเต็มประสิทธิภาพคือบุคลากรที่มีคุณภาพ และ (3) การบริหารงบประมาณ สถานศึกษาควรมีงบประมาณอย่างเพียงพอ ตลอดจนการจัดสรรงบประมาณในการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานที่เกิดคุณภาพที่ดีต่อผู้เรียน เพื่อสามารถวางแผนและใช้งบประมาณที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. มาตรฐานด้านกระบวนการเสาะหา/คัดเลือกผู้มีความสามารถพิเศษ สถานศึกษามีกระบวนการเสาะหา/คัดเลือกที่เป็นมาตรฐาน มีผู้เชี่ยวชาญที่คัดเลือก ประเมิน หรือตัดสินผู้มีความสามารถพิเศษ หรือผู้ใช้เครื่องมือในการเสาะหา/คัดเลือก ที่ผ่านการอบรมและมีใบรับรองว่าเป็นผู้ใช้เครื่องมือนั้น ๆ ได้เครื่องมือที่เป็นมาตรฐานที่ผ่านการพิจารณาคัดเลือก โดยคณะผู้รับผิดชอบโครงการ/ผู้ปฏิบัติงาน และผู้เชี่ยวชาญ เครื่องมือมีความหลากหลายที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และสามารถวัดได้ครอบคลุมคุณสมบัติของผู้มีความสามารถพิเศษ ทั้งนี้การสรรหาและคัดเลือกนักเรียนต้องตั้งอยู่บนหลักการวิชาการอย่างเคร่งครัด เที่ยงตรง ยุติธรรม และโปร่งใส

3. มาตรฐานด้านการจัดการศึกษา ประกอบด้วย (1) หลักสูตรที่ใช้ในการจัดการศึกษาที่มีลักษณะเฉพาะสำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษ ที่เหมาะสมกับความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคล คำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualization) หรือคำนึงถึงความต้องการพิเศษของแต่ละคน (2) สื่อการเรียนรู้ต้องกระตุ้นกระบวนการเรียนรู้ และสามารถตอบสนองความแตกต่างของแต่ละบุคคล และ (3) การวัดและประเมินผลทางการเรียน มีการประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินต้องเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมกับคุณลักษณะที่ต้องการวัด และเป็นเครื่องมือที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

4. มาตรฐานด้านการสนับสนุนทางด้านอารมณ์และสังคม สถานศึกษามีระบบการคัดกรองหรือวินิจฉัยเพื่อช่วยเหลือผู้มีความสามารถพิเศษ โดยการคัดกรอง/วินิจฉัยพัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคมทุกภาคการศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญโดยตรง เพื่อป้องกันและลดปัญหาหรือเกิดภาวะเสี่ยงในผู้มีปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรม นอกจากนี้ควรจัดให้มีกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เพื่อให้เด็ก

ได้พัฒนาทักษะทางด้านอารมณ์และสังคมในการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนมีการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี เช่น กิจกรรมค่ายวิชาการเพื่อให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการเรียนรู้และการทำงานร่วมกัน หรือกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพพลานามัยที่ดี เป็นต้น

นอกจากนี้ผลการวิจัย ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยหลายงานวิจัยที่ได้พัฒนารูปแบบการพัฒนาความเป็นเลิศของนักเรียน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับรูปแบบ MAHA GENIUS อาทิ งานวิจัยของพัทธนันท์ หรรษาภิรมย์โชค และคณะ (2558 : 129-140) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ด้วยกระบวนการจัดการความรู้ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ คน แหล่งเรียนรู้ นวัตกรรมและสื่อการเรียนรู้ และหลักสูตรและการบริหาร งานวิจัยของเพ็ญจันทร์ อุปพงษ์ (2559 : 149-244) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ (1) การนำองค์กร (2) การวางแผนกลยุทธ์ (3) การมุ่งเน้นผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน (4) การวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ (5) การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล (6) การจัดการกระบวนการ และ (7) ผลลัพธ์การดำเนินการ และงานวิจัยของสุธาสินี พลอยขาว (2563 : 87-114) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศ สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร พบว่า ผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ ประกอบด้วย กิจกรรม 9 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน (2) ด้านการจัดการเรียนการสอนนอกห้องเรียน (3) ด้านการจัดการเรียนการสอนนอกหลักสูตร (4) ด้านวิชาการ (5) ด้านครูและบุคลากร (6) ด้านแหล่งเรียนรู้ (7) ด้านงบประมาณ (8) ด้านชุมชน และ (9) ด้านการบริหารจัดการ

2. ความถูกต้องครอบคลุม ของรูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกระบวนการในการสร้างและพัฒนารูปแบบ MAHA GENIUS นั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ประกอบด้วย แนวคิดและทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล แนวคิดและทฤษฎีพหุปัญญา แนวคิดและทฤษฎีอัจฉริยภาพ/ความสามารถพิเศษ แนวคิดและทฤษฎีความสุขในการเรียนรู้ แนวคิดและทฤษฎีกิจกรรมพัฒนานักเรียน แนวคิดและทฤษฎีแหล่งเรียนรู้ แนวคิดและทฤษฎีการเสริมสร้างประสบการณ์ แนวคิดและทฤษฎีภาคีเครือข่าย แนวคิดและทฤษฎีนวัตกรรมการจัดการ

เรียนรู้ แนวคิดและทฤษฎีความเป็นเอกภาพ และแนวคิดและทฤษฎีการมุ่งสู่ความสำเร็จ รวมทั้งสืบค้นผลงานวิจัยจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่ดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ และสืบค้นข้อมูลจากอินเตอร์เน็ตและเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางการสร้างรูปแบบเพื่อใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน รวมถึงมีการจัดสนทนากลุ่มเพื่อระดมความคิดของตัวแทนกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตัวแทนคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ตัวแทนนักเรียน ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน และผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัย เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ทำให้รูปแบบ MAHA GENIUS มีแหล่งที่มาของข้อมูลอย่างชัดเจน และเชื่อถือได้ ส่งผลต่อความถูกต้องในการดำเนินงาน และมีเนื้อหาสาระ และวิธีการต่าง ๆ ที่เพียงต่อการนำไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน

ผลการวิจัยในส่วนนี้ มีความสอดคล้องกับแนวคิดการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนารูปแบบ ของบุญชม ศรีสะอาด (2553 : 104-106) กล่าวว่า การสร้างหรือการพัฒนารูปแบบนั้น ผู้วิจัยจะสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อนเป็นรูปแบบตามสมมติฐาน โดยการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวความคิดรูปแบบที่มีผู้พัฒนาไว้แล้ว ในเรื่องเดียวกันหรือเรื่องอื่น ๆ และผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์สภาพ สถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้สามารถกำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ต่าง ๆ ช่วยให้สามารถกำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรนั้น หรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบ การพัฒนารูปแบบต้องใช้หลักเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญ และการศึกษาค้นคว้าเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยอาจคิดโครงสร้างของรูปแบบขึ้นมาก่อน แล้วปรับปรุง โดยอาศัยข้อสนเทศจากการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวความคิดรูปแบบ หรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง หรือทำการศึกษาองค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรแต่ละตัว แล้วคัดเลือกองค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรที่สำคัญประกอบขึ้นเป็นโครงสร้างของรูปแบบก็ได้ หัวใจสำคัญของขั้นตอนนี้อยู่ที่การเลือกเฟ้นองค์ประกอบในรูปแบบ (ตัวแปรหรือกิจกรรม) เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสม ผู้วิจัยควรกำหนดหลักการในการพัฒนารูปแบบอย่างชัดเจน เช่น เป็นรูปแบบที่ไม่ซับซ้อน สามารถนำไปปฏิบัติได้ง่าย ตัวแปรในรูปแบบมีน้อยแต่สามารถอธิบายได้มากในการวิจัยบางเรื่องจำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัฒนา อุปพงษ์ (2558 : 121-209) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อการส่งเสริมพหุปัญญาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า (1) รูปแบบของการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมพหุปัญญาของนักเรียนโรงเรียนเอกชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ด้านปัจจัยเกื้อหนุน ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต และ (2) รูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อการส่งเสริมพหุปัญญาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมมีความเหมาะสม ความถูกต้องครอบคลุม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

3. ความเป็นไปได้ ของรูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการสร้างและพัฒนารูปแบบ MAHA GENIUS นั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการบริหารโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ซึ่งหลังจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนแล้ว ผู้วิจัยได้นำผลจากการวิเคราะห์มาดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม ร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นตัวแทนกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตัวแทนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและงานแนะแนว ตัวแทนคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ตัวแทนนักเรียน ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนโรงเรียนสงขลาวิทยาคม (โรงเรียนคู่พัฒนา) และตัวแทนโรงเรียนในสหวิทยาเขตสองทะเล เพื่อสะท้อนความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และในการจัดทำรูปแบบ MAHAGENIUS นั้น ผู้วิจัยได้มีการจัดสนทนากลุ่มเพื่อระดมความคิดจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นตัวแทนกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตัวแทนคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ตัวแทนนักเรียน ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน และผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัย ทำให้ได้รูปแบบ MAHA GENIUS ที่มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน มีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริงในโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา และได้รับความร่วมมือและการยอมรับจากทุกภาคส่วนที่ผู้เกี่ยวข้องโดยไม่ถูกต่อต้านจากการดำเนินงานตามรูปแบบดังกล่าว

ผลการวิจัยในส่วนนี้ มีความสอดคล้องกับแนวคิดการสร้างหรือพัฒนารูปแบบ ของกิตติ์ภูมิ คงศรี (2561 : 55-56) ได้สรุปว่า การพัฒนารูปแบบจะต้องอาศัยหลักการของเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญ ซึ่งต้องมีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำสารสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เป็นร่างกรอบแนวความคิดการวิจัย แล้วที่สำคัญ คือ ต้องมีการศึกษาจากบริบทจริง ซึ่งอาจดำเนินการได้หลายวิธี ได้แก่ (1) การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานในปัจจุบันของหน่วยงาน โดยศึกษาความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง (Stakeholder) ซึ่งวิธีศึกษาอาจจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสอบถาม การสำรวจ และการสนทนากลุ่ม เป็นต้น (2) การศึกษารายกรณี (Case Study) หน่วยงานที่ประสบความสำเร็จหรือมีแนวปฏิบัติที่ดีในเรื่องที่ศึกษาเพื่อนำมาเป็นสารสนเทศที่สำคัญในการพัฒนารูปแบบ และ (3) การศึกษาข้อมูลผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม เป็นต้น ทั้งนี้การศึกษาจากบริบทจริงจะทำให้ได้รูปแบบที่มีความเป็นไปได้สูง ในการนำไปปฏิบัติในสถานการณ์จริง

นอกจากนี้ผลการวิจัย ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยหลายงานวิจัยที่ได้พัฒนารูปแบบการพัฒนาความเป็นเลิศของนักเรียน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับรูปแบบ MAHA GENIUS อาทิ งานวิจัยของสุธาสินี พลอยขาว (2563 : 87-114) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอน

สู่ความเป็นเลิศ สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร พบว่า ผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ ประกอบด้วย กิจกรรม 9 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน (2) ด้านการจัดการเรียนการสอนนอกห้องเรียน (3) ด้านการจัดการเรียนการสอนนอกหลักสูตร (4) ด้านวิชาการ (5) ด้านครูและบุคลากร (6) ด้านแหล่งเรียนรู้ (7) ด้านงบประมาณ (8) ด้านชุมชน และ (9) ด้านการบริหารจัดการ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวัฒนา อุปพงษ์ (2558 : 121-209) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อการส่งเสริมพหุปัญญาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า (1) รูปแบบของการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมพหุปัญญาของนักเรียนโรงเรียนเอกชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ด้านปัจจัยเกื้อหนุน ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต และ (2) รูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อการส่งเสริมพหุปัญญาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมมีความเหมาะสม ความถูกต้องครอบคลุม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

4. ความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบ MAHA GENIUS เกิดจากการศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ รวมถึงการจัดสนทนากลุ่มเพื่อระดมความคิดจากทุกภาคส่วน ทำให้รูปแบบ MAHA GENIUS ที่ได้มีประโยชน์สามารถช่วยส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนได้เป็นอย่างดี และสารสนเทศที่ได้จากการดำเนินงานตามรูปแบบ MAHA GENIUS สามารถใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการบริหารการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษได้ นอกจากนี้การดำเนินตามรูปแบบ MAHA GENIUS ในบางขั้นตอน มีการดำเนินงานร่วมกันกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อาทิ N : Network หมายถึง ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่ประสานงานกันเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน และ U : Unity หมายถึง ความเป็นเอกภาพ สามัคคี และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการบริหารจัดการการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน เป็นต้น ทำให้รูปแบบ MAHA GENIUS ที่ได้นอกจากจะมีประโยชน์ในการช่วยส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนแล้ว ยังมีประโยชน์อีกหลายด้าน โดยเฉพาะความเป็นประโยชน์ที่ช่วยให้เกิดการเกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ภาคีเครือข่าย และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยในส่วนนี้ มีความสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์ของการมีส่วนร่วมทางการศึกษา ของจอมพงศ์ มงคลวนิช (2556 : 228) กล่าวว่า การดำเนินงานการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม จะทำให้การบริหารหรือการพิจารณาแนวทางในการแก้ปัญหา

มีความหลากหลาย เป็นไปอย่างถี่ถ้วน รอบคอบ เพราะเป็นการระดมแนวคิดจากบุคคลที่มีความหลากหลาย ทั้งความรอบรู้และประสบการณ์ ทำให้มีการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน โดยมิให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีอำนาจมากเกินไป ซึ่งอาจนำไปสู่การใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้อง อันเกิดผลเสียหายแก่องค์กรได้ และที่สำคัญ คือ การมีส่วนร่วมทางการศึกษาจะก่อให้เกิดการประสานงานที่ดี การบริหารเป็นไปอย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพ และการรวมตัวกันของบุคคลเป็นเครือข่ายจะก่อให้เกิดพลังที่เข้มแข็ง ขับเคลื่อนกิจกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และตรงเป้าหมาย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัฒนา อุปพงษ์ (2558 : 121-209) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อการส่งเสริมพหุปัญญาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า (1) รูปแบบของการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมพหุปัญญาของนักเรียนโรงเรียนเอกชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ด้านปัจจัยเกื้อหนุน ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต และ (2) รูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อการส่งเสริมพหุปัญญาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมมีความเหมาะสม ความถูกต้องครอบคลุม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

3. ผลการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564

การนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 ส่งผลให้นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพมีผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) สูงกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด นักเรียนที่เข้าร่วมการแข่งขันได้รับรางวัลการแข่งขันทุกคน และนักเรียนมีการแสดงพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมอยู่ในระดับสูง และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย มีส่วนร่วมต่อการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้ โดยสามารถอภิปรายผลในแต่ละประเด็นได้ ดังนี้

1. นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ มีผลการเรียนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ได้กำหนดให้มีการจัดการเรียนตามแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญา ที่ก่อให้เกิดอัจฉริยภาพที่หลากหลายของนักเรียน (M : Multiple Intelligences) โดยได้จัดการเรียนการสอนรายวิชาพื้นฐานตามหลักสูตร และได้จัดการเรียนการสอนวิชาสาระเพิ่มเติมให้นักเรียนได้เลือกเรียนและพัฒนาความสามารถพิเศษตามความถนัดและความสนใจอย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นหลักสูตรที่พิเศษกว่าหลักสูตรปกติ นักเรียนได้พัฒนาทักษะและความคิดขั้นสูง ประกอบกับมีกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษอย่างต่อเนื่อง (A :

Activity) และแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่จัดขึ้นอย่างหลากหลาย รวมทั้งการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ตลอดเวลา (G : Gifted Learning Center) ทำให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ส่งผลให้นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพมีผลการเรียนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้

ผลการวิจัยในส่วนนี้ มีความสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องเงื่อนไขสู่ความสำเร็จของการส่งเสริมและพัฒนาพหุปัญญาของผู้เรียน ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564 : 37-38) ได้ที่กล่าวถึงปัจจัยที่จะทำให้เกิดความสำเร็จของการส่งเสริมและพัฒนาพหุปัญญาของผู้เรียน อาทิ จัดการเรียนรู้ตามความถนัด การจัดการเรียนรู้ตามความถนัดเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาพหุปัญญาของผู้เรียน สถานศึกษาควรจัดทำสารสนเทศและแผนพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีการคัดกรองพหุปัญญาของผู้เรียน มีการเก็บข้อมูลความชอบ ความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคลทุกปีการศึกษา และนำสารสนเทศมาวางแผนจัดหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายให้สอดคล้องตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย (2559 : 72-73) กล่าวถึง ปัจจัยที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล อาทิ บรรยากาศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ บรรยากาศในชั้นเรียนมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความสนใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน ชั้นเรียนที่มีบรรยากาศเต็มไปด้วยการให้กำลังใจ มีแต่รอยยิ้มและเสียงหัวเราะ ความอบอุ่น ความเข้าใจ และยอมรับว่าผู้เรียนแต่ละคนนั้นมีความแตกต่างกัน ทั้งทางด้านเชาวน์ปัญญาหรือสติปัญญา ความสามารถทักษะที่ต่างกัน หากผู้สอนเลือกที่จะพัฒนาให้ตรงจุดโดยการสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนแสดงความสามารถที่ตนมีออกมาได้ จะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนรักการเรียน มุ่งที่จะพัฒนาตนเอง และเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งลักษณะบรรยากาศในชั้นเรียน ผู้สอนต่างปรารถนาให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างราบรื่นและผู้เรียนเกิดพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร บรรยากาศในชั้นเรียนมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้ความปรารถนานี้เป็นจริง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกนก จันทร์ทอง (2559 : 148-170) ได้ศึกษาการพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศแบบสาธิตสงขลานครินทร์ พบว่า การพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศแบบสาธิตสงขลานครินทร์ เรียกว่า “CREATE” ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development : C) การพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้ (Resources for Learning Development : R) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (Enhance the Learning Experience : E) การพัฒนาสิ่งแวดล้อมโรงเรียน (Atmosphere of Learning Development : A) การพัฒนาผู้สอน (Teacher Development : T) และการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผล (Evaluation System Development : E) ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันกับรูปแบบ MAHA GENIUS ผลจากการพัฒนาผู้เรียนตามรูปแบบดังกล่าวส่งผลให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตร 3.00 ขึ้นไป ร้อยละ 86.96

และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตร 3.00 ขึ้นไป ร้อยละ 89.14 สูงกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้

2. นักเรียนที่เข้าร่วมการแข่งขันได้รับรางวัลการแข่งขันทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ได้กำหนดให้มีกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษอย่างต่อเนื่อง (A : Activity) นอกจากนี้ยังมีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่จัดขึ้นอย่างหลากหลาย รวมทั้งการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ตลอดเวลา (G : Gifted Learning Center) ตลอดจนประสบการณ์ที่เสริมสร้างให้กับนักเรียนด้วยการฝึกซ้อมและเข้าร่วมแข่งขันทักษะเป็นประจำ ทั้งในระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ (E : Experience) เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะจากประสบการณ์ตรง ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมศักยภาพนักเรียนไปสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ส่งผลให้นักเรียนที่เข้าร่วมการแข่งขันได้รับรางวัลการแข่งขันทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100.00

ผลการวิจัยในส่วนนี้ มีความสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563 : 8) ในด้านการขยายหลักสูตร (Extension Program) ว่าเป็นการจัดโปรแกรมการศึกษานอกหลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษที่ตอบสนองความสนใจและความสามารถเป็นรายบุคคล อาทิ การจัดการแข่งขัน ในบางครั้งการแข่งขันทำให้เกิดการกระตุ้น เกิดการท้าทายทางความคิด และทำให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนจากการเปรียบเทียบและการแข่งขัน เช่น โครงการโอลิมปิกวิชาการ หรือการแข่งขันคณิตศาสตร์แห่งประเทศไทย เป็นต้น และการฝึกทักษะการเรียนรู้ เช่น การหาข้อมูล การใช้ข้อมูล การวินิจฉัย และการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ เป็นต้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกนก จันทร์ทอง (2559 : 148-170) ได้ศึกษาการพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศแบบสาธิตสงขลานครินทร์ พบว่า การพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศแบบสาธิตสงขลานครินทร์ เรียกว่า “CREATE” ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development : C) การพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้ (Resources for Learning Development : R) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (Enhance the Learning Experience : E) การพัฒนาสิ่งแวดล้อมโรงเรียน (Atmosphere of Learning Development : A) การพัฒนาผู้สอน (Teacher Development : T) และการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผล (Evaluation System Development : E) ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันกับรูปแบบ MAHA GENIUS ผลจากการพัฒนาผู้เรียนตามรูปแบบดังกล่าว ส่งผลให้นักเรียนทั้งโรงเรียนได้รับวุฒิบัตรเรียนดีเยี่ยม (3.75-4.00) ร้อยละ 57.06 นักเรียนโปรแกรมวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สอบได้คณะแพทยศาสตร์ ร้อยละ 20.57 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้รับรางวัลพระราชทาน ปีการศึกษา 2557 และโรงเรียนได้รับรางวัลพระราชทาน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ปีการศึกษา 2557

3. นักเรียนมีการแสดงพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคม อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ได้กำหนดให้มีจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญา ที่ก่อให้เกิดอัจฉริยภาพที่หลากหลายของนักเรียน (M : Multiple Intelligences) โดยกำหนดให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้ตามหลักสูตรปกติของโรงเรียน ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนมหาวชิราวุธ สำหรับนักเรียนทุกคนได้เรียน ซึ่งมีการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนปกติให้กับนักเรียนทุกคนในชั้นเดียวกัน เพื่อเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้นักเรียนเกิดพัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคมขึ้น นอกจากนี้ยังได้จัดสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อให้นักเรียนได้เลือกเรียนและได้พัฒนาความสามารถพิเศษตามความถนัดและความสนใจอย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นหลักสูตรที่พิเศษกว่าหลักสูตรปกติ มีการพัฒนาทักษะและความคิดขั้นสูง (ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ฯลฯ) ใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อเพิ่มทักษะทางด้านอารมณ์และสังคม การเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม ใช้กิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบทั้งในห้องเรียนนอกห้องเรียน ให้ทำโครงงาน กิจกรรมเคลื่อนไหว กิจกรรมที่ใช้ประสาทสัมผัสทุกส่วน เพื่อตอบสนองการพัฒนาสมองทุกส่วน และตอบสนองลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของนักเรียนและการแสดงออกของนักเรียน และยึดนักเรียนเป็นสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งการจัดสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในรูปแบบดังกล่าวเป็นการสนับสนุนพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมความสุขของนักเรียน ด้วยการส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำในสิ่งที่รัก ซึ่งจะเป็นพลังในการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพได้อย่างไม่หยุดยั้ง (H : Happy) โดยการจัดกิจกรรมชุมนุมและกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างหลากหลาย ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของตนเอง อันเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียน และการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน การดำเนินการดังกล่าวจึงส่งผลให้นักเรียนมีการแสดงพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมอยู่ในระดับสูง

ผลการวิจัยในส่วนนี้ มีความสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องรูปแบบการพัฒนาอัจฉริยภาพของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563 : 8) ที่กล่าวถึงรูปแบบการพัฒนาอัจฉริยภาพของนักเรียนไว้ว่าการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษนั้น จะต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการทางการศึกษา (Education Needs) ของเด็กแต่ละคน ดังนี้ (1) จัดเนื้อหายากและท้าทายกว่าหลักสูตรสำหรับเด็กทั่วไป (2) มีการเชื่อมโยงและบูรณาการกันในหลาย ๆ วิชา (3) ให้เด็กมีส่วนร่วมในการเลือกสิ่งที่ตนเองจะเรียน (4) จัดกระบวนการเรียนการสอนที่สลับซับซ้อนลึกซึ้งกว่าหลักสูตรปกติ (5) เน้นกระบวนการทางความคิดระดับสูง (6) มีกิจกรรมที่ตอบสนองความหลากหลายของกระบวนการเรียนรู้ (7) ตั้งเกณฑ์ในการพิจารณาผลงานหรือผลการเรียนรู้ของเด็กให้ชัดเจน (8) ให้ความสนใจกับความมุ่งมั่นความสำเร็จ ความกระตือรือร้น และการเปลี่ยนแปลงภายใน

ที่มีคุณค่าต่อการเรียนรู้ของเด็กที่ส่งผลดีต่อสังคม (9) เน้นพัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นแกนนำ และ (10) เน้นการพัฒนาสมองทุกส่วน (Whole Brain Approach) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิทย์ คำพร (2563 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา โรงเรียนบ้านจิก (หจก.วิบูลย์พาณิชย์อนุเคราะห์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด พบว่า รูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาโรงเรียนบ้านจิก (หจก.วิบูลย์พาณิชย์อนุเคราะห์) คือ รูปแบบ PLIC & P MODEL ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ คือ การวิเคราะห์องค์กรและการวางแผน (Planning : P) การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ (Learning : L) การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ (Innovation : I) การควบคุม ตรวจสอบ และประเมินผล (Controlling and Check : C) และการมีส่วนร่วมและสร้างเครือข่าย (Participation : P) ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับรูปแบบ MAHA GENIUS ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีทักษะอย่างหลากหลาย และมีพัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคมที่สูงขึ้น

4. นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย มีส่วนร่วมต่อการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการดำเนินกิจกรรมในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน อีกทั้งส่งเสริมให้สมาชิกที่เข้าร่วมได้เข้าใจเป้าหมายในการรวมตัวกันว่าจะก่อให้เกิดความสำเร็จในภาพรวม สร้างการยอมรับในความแตกต่างระหว่างสมาชิก ยอมรับในรูปแบบและวัฒนธรรมองค์กรของสมาชิก ได้แก่ นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย อีกทั้งยังส่งเสริมหรือจัดกิจกรรมลักษณะต่าง ๆ ภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องครอบคลุมกิจกรรมตามแนวทางของรูปแบบ MAHA GENIUS จึงส่งผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS อยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยในส่วนนี้ มีความสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องเงื่อนไขสู่ความสำเร็จของการส่งเสริมและพัฒนาพหุปัญญาของผู้เรียน ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564 : 37-38) ได้ที่กล่าวถึงปัจจัยที่จะทำให้เกิดความสำเร็จของการส่งเสริมและพัฒนาพหุปัญญาของผู้เรียน อาทิ มีความร่วมมือกับผู้ปกครองและทุกภาคส่วน การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสัมฤทธิ์ผลอย่างองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคม อารมณ์ และคุณธรรมจริยธรรมนั้น สถานศึกษาไม่สามารถทำบทบาทนี้สำเร็จได้ตามลำพัง จำเป็นต้องร่วมมือกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล สนับสนุน และช่วยเหลือให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ผ่านกิจกรรมความร่วมมือทั้งในสถานศึกษา บ้าน ชุมชน และแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ รวมทั้งมหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษา และสถานประกอบการ ที่จะรับผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปศึกษาต่อ

ในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น หรือไปประกอบอาชีพ ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อสนับสนุนและพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาตามความถนัด ผ่านหลักสูตรและกิจกรรมที่ออกแบบร่วมกันกับสถานศึกษา เพื่อการส่งต่อผู้เรียนสู่สถาบันการศึกษาในสาขาที่ตรงกับความต้องการ หรือเพื่อให้ผู้เรียนได้มีทักษะประกอบอาชีพตามความถนัดต่อไป และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวรรณ พิณตานนท์ (2560 : 7-20) ได้ศึกษาแนวทางส่งเสริมความร่วมมือในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พบว่า ความร่วมมือและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของทุกภาคส่วน จะมีส่วนสนับสนุนให้การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน ประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี

4. ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564

ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) และพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2564 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าปีการศึกษา 2563 และมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ก่อนได้รับการส่งเสริมศักยภาพ ในปีการศึกษา 2562 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย มีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4 ที่ตั้งไว้ โดยสามารถอภิปรายผลในแต่ละประเด็นได้ ดังนี้

1. ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) และพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2564 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าปีการศึกษา 2563 และมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ก่อนได้รับการส่งเสริมศักยภาพ ในปีการศึกษา 2562 ทั้งนี้การที่ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) และพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563-2564 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ก่อนได้รับการส่งเสริมศักยภาพ ในปีการศึกษา 2562 อาจเนื่องมาจากการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตนนั้น ทำให้โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดขาลา ได้มีรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนที่ชัดเจน มีแนวทางในการวัดแววอัจฉริยภาพของนักเรียน และสามารถดำเนินงานการพัฒนาศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศได้อย่างเป็นระบบขั้นตอน จึงส่งผลให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเองไปสู่ความเป็นเลิศได้มากขึ้น เมื่อเทียบกับปีการศึกษา 2562 ที่ยังขาดรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศที่ชัดเจน นอกจากนี้ยังพบว่า ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) และพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ หลังได้รับการส่งเสริมศักยภาพโดยใช้รูปแบบ

MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2564 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าปีการศึกษา 2563 อาจเนื่องมาจากการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563-2564 มีกระบวนการดำเนินงานตามกรอบกิจกรรมของรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษอย่างต่อเนื่อง (A : Activity) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมแบบต่อเนื่องตั้งแต่ปีการศึกษา 2563 ไปจนถึงปีการศึกษา 2564 ทำให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของตนเองได้ในทุกปี อย่างไรก็ตาม ในปีการศึกษา 2564 ได้มีกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษอย่างต่อเนื่อง (A : Activity) และการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตามแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญา ที่ก่อให้เกิดอัจฉริยภาพที่หลากหลายของนักเรียน (M : Multiple Intelligences) เพิ่มมากขึ้น หลากหลายขึ้น ทำให้นักเรียนมีผลการเรียนตามแววอัจฉริยภาพของตนเองในปีการศึกษา 2564 สูงกว่าปีการศึกษา 2563 สำหรับในส่วนของพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมก็เช่นเดียวกัน พบว่า การส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2564 มีการดำเนินกิจกรรมบางอย่างที่เพิ่มเติมจากปีการศึกษา 2563 เช่น การจัดกิจกรรมชุมนุม และกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่เพิ่มมากขึ้น เพื่อสร้างความสุขให้กับนักเรียนให้นักเรียนได้ทำในสิ่งที่รัก ซึ่งจะเป็นพลังในการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพได้อย่างไม่หยุดยั้ง (H : Happy) ทำให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะทางด้านอารมณ์และสังคมมากขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีการแสดงพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมในปีการศึกษา 2564 สูงกว่าปีการศึกษา 2563

ผลการวิจัยในส่วนนี้ มีความสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563 : 8) ในด้านการขยายหลักสูตร (Extension Program) ว่าเป็นการจัดโปรแกรมการศึกษานอกหลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษที่ตอบสนองความสนใจและความสามารถเป็นรายบุคคล อาทิ การจัดการแข่งขัน ในบางครั้งการแข่งขันทำให้เกิดการกระตุ้น เกิดการท้าทายทางความคิด และทำให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนจากการเปรียบเทียบและการแข่งขัน เช่น โครงการโอลิมปิกวิชาการ หรือการแข่งขันคณิตศาสตร์แห่งประเทศไทย เป็นต้น และการฝึกทักษะการเรียนรู้ เช่น การหาข้อมูล การใช้ข้อมูล การวินิจฉัย และการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ เป็นต้น และสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้อย่างมีความสุขในด้านการลดระยะเวลาเรียน ว่าประโยชน์ของการจัดการศึกษาแบบลดระยะเวลาเรียน คือ สามารถเรียนตามศักยภาพของตัวเอง เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนสิ่งที่ยากขึ้น ให้เหมาะกับความสามารถของตัวเด็กเอง ลดทัศนคติทางลบกับการเรียนรู้ ลดความทะนงตัว ช่วยเด็กเก่งไม่ให้เบื่อหน่ายการเรียนในวิชาปกติที่เขาไปได้เร็วกว่าเพื่อน ๆ เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการถดถอยทางศักยภาพของเด็กหรือทำลายศักยภาพตนเอง นอกจากนี้การจัดการศึกษาแบบลดระยะเวลาเรียนในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ จัดกลุ่มเด็กที่มีความสามารถในเรื่องเดียวกัน แต่ต่างชั้นกัน

มาเรียนด้วยกัน ฯลฯ จะทำให้เด็กรู้จักการปรับตัว การช่วยเหลือดูแลกัน การมีปฏิสัมพันธ์กับคนหลายช่วงวัย จะช่วยเพิ่มทักษะทางด้านอารมณ์และสังคม และทักษะในการแก้ปัญหาให้กับเด็กได้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชระ ภูติวณิชย์ (2562 : 144-205) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรีสู่ความเป็นเลิศของนักเรียน โรงเรียนพัชระมิวสิค อะคาเดมี ศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่า รูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรีสู่ความเป็นเลิศ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีลักษณะเป็นวงจร 2 รอบ รวม 10 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การเตรียมการ (Preparation) (2) การวางแผน (Planning) (3) การปฏิบัติ (Acting) (4) การสังเกต (Observing) (5) การสะท้อนผล (Reflecting) (6) การวางแผนใหม่ (Re-planning) (7) การปฏิบัติใหม่ (Re-acting) (8) การสังเกตผลใหม่ (Re-observing) (9) การสะท้อนผลใหม่ (Re-reflecting) และ (10) การสรุปผล (Conclusion) และการใช้บทบาทของผู้บริหารหลักสูตรตามแนวทางการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ส่งผลให้ผู้เรียนมีการพัฒนาระดับความสามารถ มีทักษะสูงขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิทย์ คำพร (2563 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา โรงเรียนบ้านจิก (หจก.วิบูลย์พาณิชย์อนุเคราะห์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด พบว่า การใช้รูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา โรงเรียนบ้านจิก (หจก.วิบูลย์พาณิชย์อนุเคราะห์) ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถมีทักษะอย่างหลากหลาย และมีพัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคมที่สูงขึ้น

2. นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย มีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ในปีการศึกษา 2563-2564 ได้มีภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่ประสานงานกันเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน (N : Network) เพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน เพื่อเป็นการสร้างความพึงพอใจ ความน่าเชื่อถือ ความมั่นใจ และความนิยมให้เกิดขึ้นในภาคีเครือข่าย ทำให้ภาคีเครือข่ายมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมศักยภาพแก่บุตรหลานมากขึ้น มีการเสียสละทรัพย์สิน เวลา แรงงาน สิ่งของ และเทคโนโลยีมาสนับสนุนการจัดการศึกษาในโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีความเป็นเอกภาพ สามัคคี และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการบริหารจัดการการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน (U : Unity) ซึ่งจากการทำงานของภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ส่งผลให้ในปีการศึกษา 2563-2564 นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพมีผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) สูงกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด นักเรียนที่เข้าร่วม

การแข่งขันได้รับรางวัลการแข่งขันทุกคน และนักเรียนมีการแสดงพฤติกรรมทางด้านอารมณ์และสังคมอยู่ในระดับสูง ผลการพัฒนาดังกล่าวจึงสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยในส่วนนี้ มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ มลิวัลย์ ลับไพรี (2549 : 44) ที่ได้กล่าวถึงปัจจัยการพัฒนาอัจฉริยภาพของนักเรียนว่า การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กและเยาวชนทุกคนให้บรรลุถึงศักยภาพสูงสุดของแต่ละบุคคล โดยเฉพาะเยาวชนกลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษหรือมีแววอัจฉริยภาพให้สามารถพัฒนาจนบรรลุศักยภาพสูงสุด พร้อมทั้งมีคุณภาพและเจตคติที่จะรับใช้สังคมได้นั้น ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เริ่มตั้งแต่ครอบครัว ควรสร้างความตระหนักและการรับรู้ให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัว เพื่อจะสามารถสังเกตแววศักยภาพ ความสนใจ และความถนัดของเด็ก และให้การสนับสนุน หน่วยงานทางการศึกษา ควรปรับเปลี่ยนโครงสร้างระบบการศึกษาให้หลากหลายและยืดหยุ่นมากขึ้น ให้เอื้อต่อการพัฒนาบุคคลตามความถนัดและความสามารถของนักเรียน และชุมชนและสังคม โดยทุกส่วนของสังคมไทย ทั้งครอบครัว สถานศึกษา องค์กร ชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคธุรกิจเอกชน ประชาคมจังหวัด สถาบันทางสังคมต่าง ๆ สื่อมวลชน และองค์กรต่าง ๆ ของรัฐ และของประชาชน จะต้องร่วมผนึกกำลังกันเพื่อสนับสนุนเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวรรณ พิณตานนท์ (2560 : 7-20) ได้ศึกษาแนวทางส่งเสริมความร่วมมือในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พบว่า ความร่วมมือและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของทุกภาคส่วน จะมีส่วนสนับสนุนให้การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน ประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากข้อค้นพบของงานวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. นักเรียนที่มีแววอัจฉริยภาพ มีความพึงพอใจต่อการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 ในประเด็นการได้ฝึกซ้อมและเข้าร่วมแข่งขันทักษะเป็นประจำ น้อยกว่าประเด็นอื่น ๆ ดังนั้นครูผู้รับผิดชอบในการส่งเสริมนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ ควรวิเคราะห์หาแนวทางในการส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกซ้อมและเข้าร่วมการแข่งขันเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงขึ้น เช่น ฝึกซ้อมนักเรียนให้สม่ำเสมอและล่วงหน้าก่อนแข่งมากยิ่งขึ้น เชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญมาสอน จัดกิจกรรมค่ายฝึกปฏิบัติการ

ที่เข้มข้น และส่งนักเรียนเข้าร่วมแข่งขันทักษะในโอกาสต่าง ๆ เพื่อสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียนมากขึ้นและหลากหลายนั้น เป็นต้น

2. ครู มีความพึงพอใจต่อการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 ในประเด็นการใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย และปรับปรุงนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอยู่เสมอ น้อยกว่าประเด็นอื่น ๆ ดังนั้นทางโรงเรียนฯ ควรสนับสนุนการนำนวัตกรรมที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยอาจจัดกิจกรรมหรือโครงการที่ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการสร้างนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ให้มากขึ้น เพื่อให้ครูผู้สอนมีวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ตลอดจนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย สำหรับนำไปใช้ในการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผู้ปกครอง มีความพึงพอใจต่อการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 ในประเด็นการกำหนดรูปแบบ/กรอบแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS น้อยกว่าประเด็นอื่น ๆ ดังนั้นในการกำหนดรูปแบบ/กรอบแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ ควรเปิดโอกาสให้กับผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบ/กรอบแนวทาง ในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศให้มากขึ้น เพื่อให้ได้รูปแบบ/กรอบแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนที่สอดคล้องกับความต้องการของทุกภาคส่วน

4. ภาคีเครือข่าย มีความพึงพอใจต่อการนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ในปีการศึกษา 2563-2564 ในประเด็นการประสานภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนเพื่อสนับสนุน และส่งเสริมนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ น้อยกว่าประเด็นอื่น ๆ ดังนั้นครูผู้รับผิดชอบในการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ ควรปรับปรุงและพัฒนาวิธีการประสานงานกับภาคีเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยอาจมีการประชุมเครือข่ายทุกภาคส่วนอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง เพื่อแจ้งข่าวสารการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ ให้ภาคีเครือข่ายได้รับทราบ รวมถึงการสร้างช่องทางการติดต่อประสานงานภาคีเครือข่ายให้มีความหลากหลายขึ้น เช่น การสร้างกลุ่มไลน์ การสร้างแฟนเพจ การสร้างชุมชนออนไลน์ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ข่าวสารหรือแจ้งข้อมูลของนักเรียนที่รวดเร็วและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

5. หลังการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยใช้รูปแบบ MAHA GENIUS ควรมีการตรวจสอบความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อดูแนวโน้มความยั่งยืนและความคงทนถาวรของความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของนักเรียน และทบทวนกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลง

ในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น ด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย เอกลักษณ์ ของโรงเรียน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงนโยบายแห่งรัฐ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

6. รูปแบบ MAHA GENIUS สำหรับใช้ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพ เหมาะสำหรับการนำไปใช้กับโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ไปจนถึงขนาดใหญ่พิเศษ ที่มีงบประมาณที่เพียงพอ และเหมาะสมกับการนำไปใช้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งเมื่อระยะเวลาผ่านไปหรือมีการปรับเปลี่ยนนโยบายทางการศึกษาใหม่ ๆ อาจทำให้มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนที่เปลี่ยนไปได้ ดังนั้นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล หรือโรงเรียนอื่น ๆ ที่จะนำรูปแบบ MAHA GENIUS ไปใช้ จำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทในด้านต่าง ๆ ด้วย เช่น ขนาดของโรงเรียน งบประมาณในการดำเนินงาน และนโยบายด้านการบริหารการจัดการศึกษา เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรศึกษาผลการวิจัยนี้ และนำไปขยายผล การส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน ทั้งในระดับโรงเรียน ระดับจังหวัด ระดับประเทศ และระดับนานาชาติต่อไป

2. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรศึกษาวิจัยและพัฒนารูปแบบการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของตน โดยการประยุกต์ใช้รูปแบบ MAHA GENIUS กับองค์กรของตน เช่น การนำองค์ประกอบบางองค์ประกอบของรูปแบบ MAHA GENIUS ไปสร้างเป็นรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนขึ้นมาใหม่ ให้สอดคล้องกับบริบทขององค์กร เป็นต้น

3. โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ควรศึกษาวิจัยและพัฒนารูปแบบต่าง ๆ โดยการประยุกต์ใช้แนวทาง หลักการ ของรูปแบบ MAHA GENIUS เช่น การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ โดยการประยุกต์หลักการและแนวทางของรูปแบบ MAHA GENIUS ในด้านการประสานงานภาคีเครือข่าย หรือการใช้นวัตกรรมในการบริหารจัดการ เป็นต้น

4. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของนักเรียนอย่างยั่งยืน

5. ควรศึกษาผลกระทบทางบวกของความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของนักเรียนที่มีต่อตัวนักเรียน ชุมชน และสังคมโดยรอบสถานศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กนก จันทร์ทอง. (2559). “การพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศแบบสาธิตสงขลานครินทร์,” วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 27(3), 148-170.

กนน ทศานนท์. (2553). ผลการจัดการเรียนรู้ผ่านเว็บที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระเทคโนโลยีสารสนเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

กนิษฐา ภูสมศรี. (2563). ผลการจัดการเรียนรู้สาระเศรษฐศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. อุตรดิตถ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

กมล โพธิเย็น. (2559). “การจัดการเรียนรู้เพื่อนำความสุขสู่ผู้เรียน,” วารสารศึกษาศาสตร มหาวิทยาลัยศิลปากร. 13(2), 121-131.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

————. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

กรุณา แดงสุวรรณ. (2553). “การปรับตัวต่อสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้และการหลอมรวมเป็นมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ม,” วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์. 1(1), 11-26.

กฤษฎากรณ์ ยูงทอง. (2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนางั่ว อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์: กรณีศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนางั่ว. เพชรบูรณ์ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

กอบแก้ว บุญบุตร. (2563). การเสริมสร้างชุดความคิดเติบโตของนักเรียนวัยรุ่นด้วยโปรแกรมการปรึกษากลุ่มเชิงบูรณาการทฤษฎีพฤติกรรมทางปัญญาร่วมกับกิจกรรมกลุ่มพัฒนาความคิด. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

กันยา สุวรรณแสง. (2554). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : บำรุงสาส์น.

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2561). สถิติสำหรับงานวิจัย. กรุงเทพฯ : หจก. สามลดา.

กาญจนา ภัทราวิวัฒน์. (2559). แนวทางการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ สำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี ประยุกต์ใช้เทคนิคการวิจัยอนาคต. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค.

กิตติ์ภูมิ คงศรี. (2561). การพัฒนาความเป็นคนดีของนักเรียนโดยใช้ KID-DE MODEL โรงเรียนรัตภูมิวิทยา ปีการศึกษา 2559-2560. สงขลา : โรงเรียนรัตภูมิวิทยา.

ขจรวรรณ ภู่ขจร. (2564). รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนเอกชน. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ขนิษฐา บุญมาวงษา. (2561). ความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

ขวัญนภา อุณหกานต์. (2562). “เอกภาพและความหลากหลายกับนโยบายเพื่อการพัฒนาการศึกษา,” วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร. 10(1), 1047-1056.

ขัตติยะ โคตถา. (2558). การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จตุพร ผ่องลุนหิต. (2560). ผลของการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่มีต่อทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชันมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2556). การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ. (2561). พหุปัญญา. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2565, จาก http://taamkru.com

จันทร์เพ็ญ ผางโยธา. (2555). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ ตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุขที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

จารุวรรณ เทวกุล. (2555). ความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชกรรม ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา. สารนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จำนงค์ แจ่มจันทรวงษ์. (2555). การพัฒนารูปแบบการบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จิรภัทร มหาวงค์. (2559). การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ชไมพร จันทรวิบูลย์. (2564). ผลการจัดการเรียนรู้: ระบำกฤดาภินิหารโดยทักษะปฏิบัติของเดวีส์. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2553). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : ไทเนรมิตกิจอินเตอร์ โปรเกรสซิฟ.

ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2553). การออกแบบ และพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ และบทเรียนเครือข่าย (พิมพ์ครั้งที่ 6). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ณรงค์ แผ้วพลสง. (2564). รูปแบบการบริหารแบบกระจายอำนาจ “CLUSTERs”. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

ณัฐพงศ์ จำเนียรผล. (2563). แนวทางการส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศด้านการสร้างหุ่นยนต์ สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

ณัฐศักดิ์ จันทร์ผล. (2552). การพัฒนารูปแบบการบริหารงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่เน้นการกระจายอำนาจ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ดลฤดี เกตุรุ่ง. (2556). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างแรงจูงใจในการทำงานกับความผูกพันองค์การของครูในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ต่วนเปาซี กูจิ. (2554). การบริหารงานภาครัฐในรูปแบบเครือข่าย กรณีศึกษาสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน สำนักงานปฏิบัติการภาคใต้. วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ถวัลย์ มาศจรัส และเชาวฤทธิ์ จงเกษกรณ์. (2554). นวัตกรรมการศึกษาชุดการนิเทศเพื่อปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : ธารอักษร.

ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. (2561). ทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences). สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2566, จาก https://www.babybestbuy.in.th

ทิศนา แขมมณี. (2555). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนพล บรรดาศักดิ์. (2560). ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างความแข็งแกร่งในชีวิตต่อความสุขในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

ธนสาร บัลลังก์ปัทมา. (2551). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ธิติสรณ์ ณ แฉล้ม. (2561). การมีส่วนร่วมของศิษย์เก่าในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านบางมัน อำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง. สารนิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สงขลา : มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

นงเยาว์ อุทุมพร. (2561). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำไปใช้บูรณาการในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างยั่งยืน อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

นพวรรณ ศรีเกตุ. (2557). การพัฒนารูปแบบการประเมินคุณภาพงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของนิสิตปฏิบัติการสอน และฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นภัทร สิทธาโนมัย. (2564). ทักษะอารมณ์และสังคมในเด็ก. กรุงเทพฯ: ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย.

นรรนธวรรณ หมอเก่ง. (2563). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต. พะเยา : มหาวิทยาลัยพะเยา.

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2557). การมีส่วนร่วม: หลักการพื้นฐานเทคนิคและกรณีตัวอย่าง. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิพิฐพนธ์ อุไรวรณ์. (2563). การพัฒนารูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนน้ำหมันหาดล้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. อุตรดิตถ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

นุชลี อุปภัย. (2558). จิตวิทยาการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บงกช จันทร์สุขวงค์ และคณะ. (2564). “องค์ประกอบของการจัดการกีฬาในโรงเรียนกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ,” วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 23(1), 424-437.

บังอร เสรีรัตน์. (2546). เก่งหลากหลายแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพหุปัญญา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

บุญชม ศรีสะอาด และสุริทอง ศรีสะอาด. (2552). การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2551). สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : จามจุรีโปรดักท์.

บุญนำ เกษี. (2556). รายงานการแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ระบบสมการเชิงเส้น โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ชลบุรี : โรงเรียนพานทองสภาชนูปถัมภ์.

บุญมั่น ธนาศุภวัฒน์. (2553). จิตวิทยาธุรกิจ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

เบญจพร แก้วมีศรี. (2551). รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. ดุษฎีนิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวทยาลัย.

เบญจพร สมานมาก. (2554). รูปแบบศูนย์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบองค์รวม. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ประสงค์ กลิ่นบรม. (2550). การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนบ้านแซว อำเภอเชียงแสน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงราย เขต 3. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

ปรารถนา หาญเมธี. (2564). ความรู้ชุด ดูแลเด็กยุคโควิด. กรุงเทพฯ : สถาบัน RLG (รักลูก เลิร์นนิ่ง กรุ๊ป).

ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2557). การจัดการห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้. กรุงเทพฯ : มีน เซอร์วิส ซัพพลาย.

ปัทมา ไลไธสง. (2563). ความคิดเห็นของครูต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนในกลุ่มบางปะกง 2 อำเภอบางปะกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. สารนิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพ ฯ : มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

ปาริชาติ วลัยเสถียร. (2553). กระบวนการพัฒนาและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

พรนิภา รัตนบุษย์. (2562). ผลของโปรแกรมการพัฒนาชุดความคิดเติบโตในกลุ่มสมาชิกองค์การธุรกิจเครือข่าย. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

พรพรรณ ธรรมธาดา. (2559). กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดการเสริมสร้างคุณภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พวงชมพู โจนส์. (2559). “การสร้างกระบวนการทางความคิด (Mindset) สำหรับบุคลากรในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา,” วารสาร ธุรกิจปริทัศน์. 8(1), 1-9.

พัชระ ภูติวณิชย์. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรีสู่ความเป็นเลิศของนักเรียนโรงเรียนพัชระมิวสิค อะคาเดมี ศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

พัชรินทร์ ปลอดฤทธิ์. (2551). การพัฒนาอัจฉริยภาพของนักเรียนโดยใช้กลยุทธ์เครือข่ายการมีส่วนร่วม โรงเรียนอำมาตย์พานิชนุกูล ปีการศึกษา 2549-2550. กระบี่ : โรงเรียนอำมาตย์พานิชนุกูล.

พัทธนันท์ หรรษาภิรมย์โชค และคณะ. (2558). “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ด้วยกระบวนการจัดการความรู้,” วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). 7(13), 129-140.

พิกุล พระสิงห์, ประสิตา สุขสำราญ และสุจิตรา ราศรีรัตนะ. (2551). ศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี. การค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2559). วิจัยเชิงปฏิบัติการทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พินิจ สังสัพพันธ์. (2561). การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

พิศมัย หาญสมบัติ. (2554). การแนะแนวและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. อุตรดิตถ์ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

พิสณุ ฟองศรี. (2551). วิจัยชั้นเรียน : หลักการและเทคนิคปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : ด่านสุทธาการพิมพ์.

เพ็ญจันทร์ อุปพงษ์. (2559). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ไพศาล วรคำ. (2554). การวิจัยทางการศึกษา. กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.

ภัทรวรรณน์ นิลแก้วบวรวิชญ์. (2559). รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

ภารดี อนันต์นาวี. (2559). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา,” วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี. 12(4), 1-13.

ภาสินี พงษ์อารีย์. (2557). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง ลำดับและอนุกรม. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

มนต์ชัย เทียนทอง. (2556). นวัตกรรมการเรียนการสอนด้วยคอมพิวเตอร์. กรุงเทพฯ : แดเน็กซ์ อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.

มลิวัลย์ ลับไพรี. (2549). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเด็กฉลาดและเด็กที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง. กรุงเทพฯ : ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มานพ คณะโต. (2563). วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพในระบบสุขภาพชุมชน. ขอนแก่น : ภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน คณะแพทย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มาลี สืบกระแส. (2552). การพัฒนารูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสยาม.

มุทิตา อดทน. (2561). ผลของโปรแกรมการพัฒนากรอบความคิดเติบโตในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

เมตต์ เมตต์การุณ์จิต. (2553). การจัดการศึกษา : โดยชุมชน เพื่อชุมชน และสังคมไทย. กรุงเทพฯ : ไทยร่มเกล้า.

ยุวดี หิรัญยไพศาลสกุล. (2544). การศึกษารายกรณีเด็กที่มีความสามารถพิเศษที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รังสิรัศม์ นิลรัตน์. (2553). การพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4-6. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รังสิรัศม์ วงศ์อุปราช และพีร วงศ์อุปราช. (2559). “การศึกษาเปรียบเทียบการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักศึกษาปริญญาตรีระหว่างมหาวิทยาลัยรัฐและเอกชน,” วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี. 6(12), 7-24.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊ค.

โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา. (2563). แผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ 2563. สงขลา : โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา.

ลัดดา เหมาะสุวรรณ. (2552). รายงานการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2551-2552. กรุงเทพฯ : สำนักงานสำรวจสุขภาพประชาชนไทย (สสท.).

ลัดดาวัลย์ นุชนารถ. (2561). การศึกษาผลของการจัดศูนย์การเรียนรู้แบบเน้นกิจกรรมตามแนวพหุปัญญาที่มีต่อความสามารถด้านคณิตศาสตร์ และความสามารถด้านภาษาของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

วจี ปัญญาใส. (2559). การแนะแนวและการพัฒนาผู้เรียน. อุตรดิตถ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

วรรณี ลิมอักษร. (2554). จิตวิทยาการศึกษา. สงขลา : ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.

วัฒนา อุปพงษ์. (2558). การพัฒนารูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อการส่งเสริมพหุปัญญาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

วันดี คำทำ. (2561). การเปรียบเทียบประสบการณ์การแข่งขันกีฬาและแรงจูงใจด้านกีฬากับปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนโรงเรียนกีฬา จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิสาร ปัญญชุณห์. (2564). รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศ INTERSECT model. กรุงเทพ ฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

วิสิทธิ์ศักดิ์ ชัยเกิด. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิสุทธ์ กล้าหาญ. (2561). การพัฒนาเชาวน์ปัญญาด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา: การศึกษาเชิงพฤติกรรมและคลื่นไฟฟ้าสมอง. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

วีรวัฒน์ จันทรัตนะ. (2556). การประเมินโครงการการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบห้องเรียนพิเศษของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วีระเดช ชาตา. (2561). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วีระพงศ์ เกียรติไพรยศ. (2562). “อิทธิบาทธรรมกับการบริหารองค์การ,” วารสารรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. 2(1), 56-62.

ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุโข. (2555). การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริพร ตันติยมาศ. (2550). รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพสังกัดกรุงเทพมหานคร. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศิริลักษณ์ ศรีสมบูรณ์. (2553). การบริหารแหล่งเรียนรู้ในชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. อุดรธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย. (2559). “การจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล (Differentiated Instruction),” วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. 13(2), 65-75.

ศิลป์ชัย เทศนา. (2563). พหุปัญญา : วิถีการเรียนรู้ที่แตกต่าง. อุทัยธานี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1.

สนธยา พลศรี. (2550). เครือข่ายการเรียนรู้ในงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

สมนึก ภัททิยธนี. (2555). การวัดผลการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 6). กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.

สมบัติ นามบุรี. (2562). “ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์,” วารสารวิจัยวิชาการ. 2(1), 190.

สรัญญา จุฑานิล. (2556). การบริหารเครือข่ายของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน สำนักงานปฏิบัติการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สัญญา อาจจอหอ. (2559). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานแนะแนวนักเรียนสู่ความเป็นเลิศสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สัมพันธ์ ใจกว้าง. (2554). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและประชาชนในการพัฒนาแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลปล้อง อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย. สารนิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

สาคร เพ็ชรสีม่วง. (2561). การพัฒนาแบบวัดความฉลาดทางสังคมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนกีฬา : การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของการวัดตามตัวแปรเพศ. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล. (2563). แผนพัฒนาการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล (พ.ศ. 2563-2565). สงขลา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2546). โรงเรียนจะพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพิเศษได้อย่างไร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2550. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). รายงานการวิจัยรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ. กรุงเทพฯ : รัตนพรชัย.

————. (2555). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). การจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์และที่เน้นการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

————. (2554). การพัฒนามาตรฐานการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

————. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579). กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

————. (2562). การศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของคนไทย ที่พึงประสงค์: ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient: EQ). กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

————. (2563). รายงานการศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

————. (2564). คู่มือการคัดกรองและพัฒนาพหุปัญญา. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2560). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2564). เอกสารคู่มือ แนวทางการใช้แบบสำรวจแววความสามารถพิเศษ. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.

สำอาง หิรัญบูรณะ และคณะ. (2544). รายงานการวิจัย รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักนายกรัฐมนตรี.

สิริอร วิชชาวุธ. (2554). จิตวิทยาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุธาสินี พลอยขาว. (2563). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

สุรางค์ โค้วตระกูล. (2554). จิตวิทยาการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวรรณ พิณตานนท์. (2560). “แนวทางส่งเสริมความร่วมมือในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ระหว่างสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น,” วารสารอาชีวศึกษาภาคกลาง. 1(1), 7-20.

สุวิทย์ คำพร. (2563). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา โรงเรียนบ้านจิก (หจก.วิบูลย์พาณิชย์อนุเคราะห์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด. ร้อยเอ็ด : โรงเรียนบ้านจิก (หจก.วิบูลย์พาณิชย์อนุเคราะห์).

เสรี ใจเอื้อ. (2551). การศึกษาสภาพการดำเนินงานการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

แสงดาว น้ำฟ้า. (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเทศบาล ตำบลแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. สารนิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อนงค์ศิริ วิชาลัย. (2552). เอกสารคำสอนรายวิชาแหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น. เชียงใหม่ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

อภิชาติ เนินพรหม. (2559). การพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความสามารถทางการคิดสร้างสรรค์ สำหรับผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

อภิชาติ สุขแสง. (2555). ขั้นตอนการขับเคลื่อนความเป็นหนึ่งเดียวกัน : กรณีศึกษา ชุมชนธรณีคำแขวงโคกแฝด เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

อัศวรินทร์ แก่นจันทร์. (2562). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.

อาทิตยา สีหราช. (2561). การส่งเสริมความสุขในการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้ผ่านการสะท้อนคิดด้วยการให้ข้อมูลย้อนกลับในวิชาเคมี. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อารี พันธ์มณี. (2557). ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อิทธิเดช ปราศรัยงาม. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

อุดมสิน คันธภูมิ. (2558). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อุษณีย์ โพธิสุข. (2543). แผนที่สู่การพัฒนาอัจฉริยภาพเด็ก (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี สฤษดิ์วงศ์.

เอกชัย ไชยอำพร. (2559). รูปแบบและวิธีการควบคุมทางสังคมต่อความเป็นหนึ่งเดียวกัน : กรณีศึกษาชุมชนพฤกษา. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

Ajzen, I., and Fishbein, M. (1980). Understanding Attitudes and Predicting Social Behavior. New Jersey : Prentice-Hall.

Alzoubi, S. M. (2014). “Effects of Enrichment Programs on the Academic Achievement of Gifted and Talented Students,” Journal for the Education of the Young Scientist and Giftedness. 2(2), 22-27.

Bandura, A. (1986). Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory. New Jersey : Prentice-Hall.

Bandura, A. (1989). Social Learning Theory. New Jersey : Prentice Hall.

Bardo, J. W., and Hartman, J. J. (2004). Urban Sociology : A Systematic Introduction. New York : F. E. Peacock.

Bird, K. A., and Sultmann, W. F. (2010). "Social and Emotional Learning: Reporting a System Approach to Developing Relationships, Nurturing Well-being and Invigorating Learning," Educational and Child Psychology. 27(1), 143-155.

Blackwell, L. A., Trzesniewski, K. H., and Dweck, C. S. (2007). "Theories of Intelligence and Achievement Across the Junior High School Transition : A Longitudinal Study and Intervention," Child Development. 78(1), 246-263.

Borland, J. H. (2004). Issues and Practices in the Identification and Education of Gifted Students from Under-represented Groups. New York : Columbia University.

Burke, A. (1999). Communication and Development : A Practical Guide. London : Development Division Department for International Development.

Clemons, T. L. (2008). Underachieving Gifted Students: A Social Cognitive Model United. Virginia : University of Virginia.

Cortina, L. (2011). School Administrators and the Professional Learning of General Education Teachers Related to Gifted Education: A Delphi Study. Dissertation of Doctor of Education. New Jersey : Seton Hall University.

Dweck, C. S. (2017). Mindset : Changing the Way You Think to Fulfil Your Potential. London : Hachette.

Fornaroff, A. (1980). Community Involvement in Health System for Primary Health Care. Geneva : World Health Organization.

Gardner, H. (2011). Frames of Mind : Theory of Multiple Intelligences. New York : Basic Books.

Goleman, D. (1998). Working with Emotional Intelligence. New York : Bantam Books.

Grant, H., and Dweck, C. S. (2003). "Clarifying Achievement Goals and Their Impact," Journal of Personality and Social Psychology. 85(3), 541-553.

Hodgkinson. C. (1991). Educational Leadership : The Moral Art. New York : State University of New York.

Hromek, R., and Roffey, S. (2009). "Promoting Social and Emotional Learning with Game It's Fun and We Learn Things," Simulation and Gaming. 40(5), 626-644.

Jackson, K. (1994). Experiential Learning : A New Approach. San Francisco : Jossy Bass.

Keeves, J. P. (1988). Educational Research, Methodology and Measurement : An International Handbook. New York : Pergamon Press.

Keyser, R. L. (2004). Assessing the Relationship between Knowledge Management and Plant Performance at the Tennessee Valley Authority. Alabama : The University of Alabama.

Kilduff, M., and Tsai, W. (2003). Social Networks and Organizations. London : Sage.

Kolb, A. D., Rubin, M. I., and Osland, J. (1991). Organizational Behavior : An Experiential Approach (5^{th}ed.). New Jersey : Prentice-Hall.

Mayer, J. D., and Salovey, P. (1997). What is Emotional Intelligence. New York : Basic Books.

Mayer, J. D. (2006). A New Field Guide to Emotional Intelligence. Hove : Psychology Press.

McGuire, M. (2006). "Collaborative Public Management : Assessing What We Know and How We Know It," Public Administration Review. 66(6), 33-43.

Newstrom, J. W., and Davis, K. (1993). Organizational Behavior : Human Behavior at Work. New York : McGraw-Hill.

Oreck, B. A., Baum, S., and McCartney, H. (2000). Artistic Talent Development for Urban Youth: The Promise and the Challenge. New York : The National Research Center on the Gifted and Talented.

Smith, R. H. (2002). Management : Making Organization Perform. New York : Macmillan.

Stufflebeam, D. L., and Shinkfield, A. J. (2007). Evaluation Theory, Models and Applications. San Francisco : CA Jossey-Bass.

Valdés, G. (2002). Understanding the Special Giftedness of Young Interpreters**.** California : Stanford University.

Westwood, P. (1997). Commonsense Methods for Children with Special Needs. London : Routledge.